

TC.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

HAMZAVÎ'NİN HAMZANÂMESİ (26. CİLT)
GİRİŞ-İNCELEME-METİN-SÖZLÜK
YÜKSEK LİSANS TEZİ

YILMAZ FARAŞOĞLU
(135160117)

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Muhammet YELTEN
İSTANBUL-2016

KABUL VE ONAY

Yılmaz FARAŞOĞLU tarafından hazırlanan “Hamzavî'nin Hamzanâme'si (26. Cilt), Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük ” başlıklı bu çalışma, Savunma Sınavı tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Muhammet YELTEN

Üye : Prof. Dr. Mehdi ERĐÜZEL

Üye : Yard. Doç. Dr. Ali TAŐTEKİN

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Ümit ATAMAN
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Hamzavî’nin Hamzanâme’si (26. Cilt), Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

16.06.2016

Yılmaz FARAŞOĞLU

ONAY

Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

16.06.2016

İmza

YILMAZ FARAŞOĞLU

ÖZET

Konusu tarih olmamakla beraber tarihi eserlerden faydalanan ve tarihe ışık tutan Hamzanâme'nin, bilhassa halk edebiyatı ürünlerimizin içinde önemli bir yeri vardır. Bu ürünlerin başında, ilkçağın en uzak dönemlerinden günümüze kadar gelip varlığını koruyan destanlarımız yer almaktadır. Destanlar tarihi aydınlatır, fikir ve sanat hayatına kaynak olurlar. Bu bakımdan destanlar milletlerin efsanevi tarihi sayılırlar.

Türlere dair çeşitli bilgileri ihtiva eden Türk destanları da "İslâmiyet'ten Önceki Destanlar" ve "İslâmiyet'ten Sonraki Destanlar" olmak üzere ikiye ayrılırlar. Hazret-i Hamza'nın hayatı etrafında teşekkül ettirilen, onun maceralarını ve din uğruna yaptığı savaşları konu edinen hikâyelerden oluşan Hamzanâmelerin de İslâmiyet'ten sonraki destanlarımız, halk hikâyelerimiz arasında yer aldığı bilinmektedir.

Eserin biçim özellikleri, yazılış amacı ile eserdeki motifler ve kahramanların özellikleri irdelendiğinde, Hamzanâmelerin destandan menkıbeye geçiş dönemi ürünleri olduğu fikri ağırlık kazanmaktadır.

Bu güne kadar yapılan araştırmalar sonucunda farklı kütüphanelerde olmak üzere çok sayıda Hamzanâme nüshasına ulaşılmıştır. Yüzün üzerinde Hamzanâme cildi bulunmasına rağmen, hakkında yapılan çalışmaların sayısının azlığı dikkat çekici bir durumdur.

Gerçekleştirdiğimiz bu çalışma ile 72 ciltlik Hamzanâme külliyyatının bir cildi daha araştırmacıların dikkatine sunulmuş olmaktadır. Bu çalışmadaki amacımız; Eski Anadolu Türkçesinin kapsamlı ve önemli eserlerinden biri olan, fakat bu özelliğine rağmen araştırmacıların dikkatini çekip rağbet görmemiş bulunan Hamzanâme'nin bir cildini daha günümüz Türkçesine kazandırmak ve zengin söz varlığını gözler önüne sermektir.

Bu çalışma giriş, inceleme ve iki bölümden meydana gelmektedir.

Girişte Hazret-i Hamza, Hamzavî ve Hamzanâme hakkında genel bilgilere yer verilmiştir.

İnceleme kısmında Hazret-i Hamza'nın Hayatı, Hamzavî'nin hayatı ve eserleri hakkında geniş bilgi verilmiştir. Ayrıca tezimizin konusu olan 26. cildin olaylarının özeti yapılmıştır. Bunun yanında eserin biçim incelemesi yapılarak her sayfada kaç satır bulunduğu tespit edilmiştir. Daha sonra Hamzanâme'nin 26. cildinde geçen kelimeler kökenleri bakımından sınıflandırılıp bir grafik çıkarılmıştır.

Birinci bölümde eski harfli metin, dönemin yani Eski Anadolu Türkçesinin dil hususiyetlerine uyularak transkripsiyonlu şekilde yeni harflere aktarılmıştır. Harekesiz bir metin olmasına rağmen eserin yazıldığı ve ait olduğu dönem göz önünde tutularak metnin okunması esnasında Eski Anadolu Türkçesinin dil hususiyetleri hakim kılınmıştır. Eserimiz halk diliyle yazılmış ve standart bir imla hususiyeti taşımadığı için metni oluşturan kelimelerin imlaları kimi zaman aynı sayfa kimi zaman da değişik sayfalarda farklı olarak yazılmıştır. Böyle durumlarda Arapça, Farsça kelimeler doğru şekilleri ile metnimizde yer aldı. Türkçe kelimeler ise orijinal metinde geçtiği şekliyle çeviri metnimizde gösterildi.

İkinci bölümde söz varlığı bakımından oldukça zengin ve hacimli bir metin olan Hamzanâme'nin, kelime kadrosunu bütünüyle yansıtan bir sözlük hazırlanmıştır. Sözlükte madde başı yapılan kelimelerin metindeki anlamları verilmiş ve geçtikleri sayfa ve satırlar tek tek gösterilmiştir.

Devamındaysa Sonuç, Kaynaklar ve Hamzanâme'nin 26. cildinin yazma nüshası yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler : Hz. Hamza, Hamzanâme, destan, halk hikâyeleri

ABSTRACT

Even though its subject is not history, Hamzaname occupies an imminent place, especially in folk literature, it benefits a lot from historical resources and sheds light onto them. At the top of these products, coming from the farthest periods of ancient history and keeping their existence until now, our legends shed light onto history. Legends shed light to history and constitutes as a source to idea and artistic life. In this sense sagas could be considered as legendary history.

Turkish legends which include various information concerning Turks, fall into two groups as “Legends before Islam” and “Legends after Islam”. It is also known that Hamzanames that constitutes of stories that subject Noble Hamza’s life, his adventures and the wars he made, also take place amongst the folk stories.

When Stylistic features of the works, its objective of writing and patterns in the work and specialities of the heroes is analysed, the idea that hamzanames are transitional products from legend to epics gains weight.

In the light of all the studies carried out until up to date, many copies of Hamzaname is reached. Despite there are over hundred tomes of Hamzaname, scarcity of the number of studies carried on the topic draws attention. With the study we realized, one tome of the Hamzaname oeuvre that consists of 72 tomes, is presented to the attention of the researchers. Our objective in this study is to bring one of many tomes of the Hamzaname to modern Turkish and reveal the rich vocabulary in it, which despite being one of the most extensive and imminent works of Old Anatolian Turkish, did not call the attention of the researchers and was not much sought after.

This study consists of two sections of introduction, analysis and conclusion.

In the introduction part, general information on Noble Hamza, Hamzavi and Hamzaname is given.

In the analysis section, life of Noble Hamza, Hamzavi's life and works are portrayed to the great extent. Also, a summary of the events that takes place in the tome 26 which subject this thesis. Besides that, stylistic analysis is realized and the number of lines on each page is examined. After that, vocabulary that takes place in the 26th tome of Hamzaname is classified according to its etymological roots and shown on the graphics.

In the first section, the text in old script, is conveyed in new script applying the linguistic specialities of the Old Anatolian Turkish of the era. Even though it is a script without vowel points, considering the place and the period where the work is written, during the reading of the text linguistic specialities of the Old Anatolian Turkish was made dominant. Since our work was written in folk speech and lacking a standard orthographic quality, vocabulary of the text was written differently sometimes on the same page, sometimes on different pages. In this case, Arabic and Persian vocabulary took place correctly on our text. Turkish vocabulary is shown in the translated text, the way it existed in the original text.

In the second section, a dictionary is prepared to portray the vocabulary framework thoroughly, in respect to vocabulary Hamzaname presents as a quite rich and voluminous text. In the dictionary contextual meaning is provided for each lexical entry and all the pages and lines that the word is shown one by one.

Continue in the conclusion, resources and Hamzaname's 26 th tome's manuscript copy take place.

Key words: Noble Hamza, Hamzaname, legend, sagas.

ÖNSÖZ

Çalışmamızın konusu; üzerinde pek az araştırma yapılmış olan Hamzanâme külliyyatının bir cildi hakkında araştırma ve inceleme yapmaktır. 14. yüzyılda Hamzavî tarafından kaleme alınmış Hamzanâme, konusu bakımından dini edebiyat ürünü olan; ancak destan, masal ve hikâyede kullanılan birçok motifi de içinde barındıran ayrıca Eski Anadolu Türkçesi döneminin dil özelliklerini yansıtan önemli eserlerimizden birisidir. Sade bir dile ve akıcı bir üsluba sahip olan Hamzanâme, Eski Anadolu Türkçesi sahasında yapılacak bir çalışma için bakir bir eserdir.

Hamzanâmenin Türkiye’de ve Türkiye dışındaki kütüphanelerde birçok yazma nüshası bulunmaktadır. Türkiye’deki yazma nüshalar hakkında en geniş araştırma ve tespitleri 1991 yılında Lütfi Sezen ve 2013 yılında ise Prof. Dr. Muhammet Yelten yapmışlardır.

Ülkemizde Hamzanâme nüshaları; İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul Fatih Millet Kütüphanesi, Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, Türk Dil Kurumu Kütüphanesi olmak üzere toplam 6 kütüphanede bulunmaktadır.

Lütfi Sezen tarafından tespit edilemeyen ciltler: 18, 20, 23, 24, 27, 28, 29, 31, 32, 34, 36, 38, 40, 41, 42, 45, 47, 48, 50, 51, 52, 56, 57, 58, 59, 61, 63, 64, 65, 66, 68 (toplam 31 cilt). (Sezen, 1991:27)

Muhammet Yelten’in bulduğu ciltler: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

Görüldüğü gibi Muhammet Yelten 72 ciltten oluşan Hamzanâme’nin yalnız 40 ve 42. ciltlerine ulaşamamış durumdadır.

Üzerinde çalıştığımız Hamzanâmenin 26. Cildi 58 varaktan oluşmuştur ve yazmanın tümü nesirdir. Metnimizin özünde İslâmiyeti tebliğ etme gayreti vardır, büyük oranda Müslüman olmayanlarla yapılan savaşlar anlatılır. Savaşlarda iki ordunun karşılıklı dizilmesi, kahramanların meydana çıkıp er istemesi, gelen kişiyi ilk önce İslâma davet etmesi, düşmanın bu teklifi kabul etmemesi üzerine ilk hamlenin düşmandan gelmesi kuralına da uyarak savaşması anlatılır. Olaylar anlatılırken özellikle destan kahramanının birebir savaştığı anlara geniş yer verilir. Dolayısıyla incelediğimiz nüshada savaş ile ilgili kelimeler çok kullanılmış ve savaş sahnelerinin anlatımına geniş yer verilmiştir.

Üzerinde çalıştığımız metin, diğer Hamzanâme ciltlerinde olduğu gibi: “*Rāviyān-ı aḥbār ve nākīlān-ı āṣār ve muḥaddiṣān-ı rūzgār ṣōyle rivāyet iderler: (1b-1)*” kalıp ifadeyle başlar.

Üslupta kısa aralıklarla “*rāvi eydür*” tekrarına yer verilir. Özellikle cenk sahnelerinde kahramanlar meydana çıkmadan önce “*Aceb bu dem meydāna kim gire dirken küffār tarafından Müncāl’üñ oğlu Gerçālī Mağribī atasından izin alup ‘azm-i meydān eyledi...*” (35a/6) sözleriyle meydana girecek kişi belirtilir.

Metinde anlatımı güçlü kılmak maksadıyla deyimlerin kullanımına sıkça baş vurulmuştur. Özellikle cenk sırasında savaşanlar için: “*can başına sıçramak (5a/19), dal kılıç olmak (35b/16), fenaya virmek (37a/19), rahşına meydan virmek (36a/3)*, deyimleri kullanılır. Ayrıca şu deyimler de metin bağlamında kullanılmış örneklerdir: *Gurbet çekmek (8a/11), reng almak (27a/10), halvet itmek (2a/8), el sakala urmak (39b/1), hayli elem çekmek (36a/2), başın ezmek (57b/11), fitili almak (50a/5), kaddin rast kılmak (10a/8), mihnete düşmek (12a/3), eleminden ölüm mertebesine varmak (10b/8), çürük kabak gibi tārūmār olmak (30b/4), yedi eflakı seyr itmek (14b/10)*.

Metinde yer yer atasözlerine de rastlanır: *Ya taht ola ya baht (39a/9), eski düşman dost olmaz (46a/13), at binenün, kılıç kuşananun, av*

avlananundur (51a/2), oğul ataya kız anaya tabidür (53a/17), hasud imana gelmez, mülhid tevbekar olmaz (46a/12).

Metnimizde çok canlı savaş sahneleri de gayet ayrıntılı bir biçimde anlatılmaktadır:

“Rüstem buña çok naşihat eyledi, kabül itmedi; āhir cenge başladılar. Bīrān ‘āciz olup kılıç havāle eyledi. Rüstem de ğazaba gelüp cümlesin men’ idüp bir kılıç öyle urdı ki ölüme berāber zaħm urdı. Kāplān Hıṭāyī birāderinüñ zaħm yidügin görüp hemān ṭurduğı yirden bir kez haykırup rahş sürüp Rüstem’üñ yolun bağladı. Elinde kılıç Rüstem’e havāle eyledi. Rüstem siper virüp men’ eyledi. Aña da bir kılıç urup zaħm-dār eyledi. ‘Askeri ol ḫāli gördüklerinde na’ralar urup irişüp Rüstem’i ortaya aldılar. Her ṭarafdan üzerine hücum eylediler. Rüstem de ol ḫāli görüp bir kez tīgin ‘üryān idüp siperin yüzine çeküp kendüsin ol ‘askere urdı. Ol iki bānūlar daḫı ol ḫāli görüp kılıçların ‘üryān idüp ol yigirmi biñ ‘askeri karşılayup bunları bölük bölük idüp Rüstem’e kafā-dār oldılar, ‘azīm cenk eylediler. Tamām bunları şındırup zebün idecek zamān kazā ile Rüstem’üñ atın oğ ile urup helāk eylediler. Server piyāde olup yine cenge başladı. Ammā piyāde olmağla bānūları Rüstem’üñ kafāsından ayırdılar. Karındaşları ‘askere: “Bre komañ şu şacı bucuğ nā-bekārları, bārī katl idüñ” dirlerdi. ‘Askerdür bunlara irişüp üşüp sağdan şoldan ol kadar zaħmlar irişdiler ki bānūların vücūdlarında sağ yirleri kalmadı. Meleknāz na’ra urup: “Yā Rüstem, kandasın bizi helāk itdiler” didükde beriden Rüstem işidüp gördi bānūlar kendüden çok ayrılmışlar.” (20a/11-20b-6)

Metin genelinde sadece bir yerde beyit yer alır. Bu da Rub-1 Meskun adlı bölgede uçsuz bucaksız bir çölün içinde önünde insan ve hayvan kemiklerinin dağ gibi yığılı olduğu bir kale vardır. Bu kalenin önünde bir mermer sütunda keskin bir kılıç ile kazınmış aşağıdaki beyit geçer:

“Ey zamanıyla bunda gelen namdar

Çün götüre bunda seni rüzgar”

Şiirin devamında ise yine bu mermer sütuna kazınmış nesir şeklinde uzun bir metin yer almaktadır.

Metnimizin 6b, 33a, 47a, 52a, 53a, 57b sayfalarının üst kısımlarında derkenar şeklinde kitabın ve kitabın hattının güzelliğini ifade eden ve nerede, kim tarafından, hangi tarihte okunduğu ile ilgili ifadeler yer almaktadır.

İnceleme konumuz olan Hamzaname’de:

at (36a/21), (42a/11), (51b/8); savaş (3a/8), (20a/11), (36a/20); savaş aletleri (20b/10), (29b/9), (37a/15); av (25a/13), (49a/1), (51a/2); kız kaçırma; (18b/21); yaşlı adam “pir, ihtiyar” (14a/21), (32a/3) gibi destani motifler,

rüya (12b/19), (13a/15); sihir (7b/12), (49b/8), (56b/16); hızır (12b/15), (12b/19), (24a/16), din değiştirme (20a/7), (37b/22) gibi dini motifler,

şekil (kıyafet) değiştirme (15b/18), (52a/15); Kaf, Kafdağı (8b/12), (11a/8), (23b/5); harikulade yerler; (11a/16), (13a/9), (14b/10); ejderha, dev; (7b/13), (12b/8), (14b/21); remil atma (8a/18), (11a/7), (21a/14); periyle evlenme (50a/7), (56b/5) gibi masal motiflerine rastlanmaktadır.

Tez çalışmam boyunca anlayış ve sabırla bilimsel desteğini, yol göstericiliğini hiçbir zaman esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Muhammet Yelten’e şükranlarımı arz ediyorum. Çalışmamın indeks-sözlük bölümünde kendi geliştirdiği programı benim istifademe sunan kıymetli büyüğüm Halil AÇIKGÖZ hocama da çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca, teşvik ve yardımlarını gördüğüm herkese teşekkürlerimi sunuyorum.

Yılmaz FARAŞOĞLU

İstanbul/2016

KISALTMALAR

- A.: Arapça
Ansk.: Ansiklopedi
Ar. : Araştırma
b. : Bin
bkz.: bakınız
c.: cilt
F.: Farsça
Fak. : Fakülte
Hz.: Hazret-i
İst. : İstanbul
İtal. : İtalyanca
Mad. : Maddesi
Neşr. : Neşriyat
Prof. Dr.: Profesör Doktor
Rum: Rumca
s.: sayfa
SBE. : Sosyal Bilimler Enstitüsü
TDK: Türk Dil Kurumu
TDV: Türkiye Diyanet Vakfı
TTK: Türk Tarih Kurumu
Ünv. : Üniversite
vb.: ve benzeri
yay.: Yayınevi / Yayınları

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Yılmaz FARAŞOĞLU
Doğum tarihi ve yeri : 02.06.1976, İSTANBUL
Medeni Hali : Evli
Ev Adresi : Kayışdağı M. Recai C. Hülya S. No:79/3 Ataşehir- İst.
İş Adresi : İst. Ataşehir Yeniçamlıca İmam Hatip Ortaokulu
E-Posta Adresi : yilmazfarasoglu@hotmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

1994-1999 : İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve
Edebiyatı Bölümü
1987-1994 : İstanbul Kadıköy İmam Hatip Lisesi

İŞ DENEYİMİ

2013-2016 : Ataşehir Yeniçamlıca İmam Hatip Ortaokulu,
Türkçe Öğretmeni
2009-2013 : Kadıköy Melih İsfendiyar İlköğretim Okulu,
Türkçe Öğretmeni
2007-2009 : Ataşehir Celal Yardımcı İlköğretim Okulu,
Türkçe Öğretmeni
2003-2007 : Ataşehir Kayışdağı Arifpaşa İlköğretim Okulu,
Türkçe Öğretmeni
1999-2003 : Ümraniye Hasan Tahsin İlköğretim Okulu,
Türkçe Öğretmeni
1997-1999 : İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. İstanbul
Ar. Merkezi, Transkript Elemanı (Arşivci)

İÇİNDEKİLER

Özet	IV
Abstract	VI
Önsöz	VIII
Kısaltmalar.....	XII
Özgeçmiş.....	XIII
İçindekiler.....	XIV

GİRİŞ	1-4
--------------------	-----

İNCELEME	6-54
A. Hazret-i Hamza'nın Hayatı.....	6
B. Hamzavî'nin Hayatı ve Eserleri.....	8
C. Hamzanâme'nin (26. Cilt) Özeti.....	13
D. Hamzanâme'nin (26. Cilt) Biçim Özellikleri.....	53
E. Hamzanâme'nin (26. Cilt) Söz Varlığı.....	55

BİRİNCİ BÖLÜM

METİN	62
--------------------	----

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZLÜK	147
Sonuç.....	321
Kaynaklar.....	323
TIPKIBASIM	326-383

GİRİŞ

Hamzanâme, Hazret-i Muhammed'in amcası ve süt kardeşi Hz. Hamza'nın İslâmiyet'in ilk devirlerinde Peygamberimizi koruma ve İslâmiyet'i yayma konusunda gösterdiği kahramanlıklarını konu alan ve macera dolu hayatı ve cenkleri çevresinde oluşturulan destani halk hikâyesidir.

Hamzavî'nin 14. yüzyılda yazıya geçirdiği Hamzanâme, Türk dilinin bugüne kadar pek tanınmamış hatta küçümsenmiş olan, fakat değerli eserlerinden birisidir. Hz. Hamza'nın menkıbevî hayatı etrafında oluşan halk hikâyelerinin genel adı Hamzanâme'dir.

Anadolu topraklarında yaşayan ve buraya Orta Asya'dan göç etmiş olan Türklere onların anlayabileceği şekilde İslâmiyet'i anlatmak ve öğretmek amacıyla bazı destanî hikâyeler oluşturulmuştur. Bu hikâyeler genellikle İslâmın ilk dönemlerinden kalan bazı tarihî olaylar ve menkıbelerin efsane kisvesine büründürülerek anlatılmasından meydana gelir. Hikâyelerde tarihi olaylarla kesişen bir iki çizgi dışında ne tarihi zemine ne de tarihi kişilere uygunluk vardır. Bu hikâyelerde temel yapıyı olağanüstülüklerle dolu olaylar oluşturur.

Hız. Hamza'nın cesareti ve savaşçılığı, şehit edilmesinden sonra halk hikâyecileri tarafından Hamzanâme adı altında anlatılmaya başlandı. Daha sonra bu hikâyelere İranlılar birtakım yeni öğeler katarak geliştirmiş, Türklere de bu hikâyeleri dini bir içerikle zenginleştirmişlerdir.

Hamzanâme yazılı hale gelmeden önce Anadolu'da sözlü gelenekte yaygın olarak anlatılıyordu. Zengin ve karmaşık bir olay yapısına sahip olduğu için her dilde farklı Hamzanâmeler oluşmuştur.

Tezimizin konusu olan Hamzanâme metninin Fars edebiyatına ait Sahipkıranâme ile benzerlikler göstermesi Hamzanâmelerin Fars edebiyatından yapılan çevirilerle Türk edebiyatına kazandırıldığı savını

güçlendirmektedir. Sahipkıranname metnine ulaşamamamız, savımızın kesinlik kazanmasını engellemektedir. (Akın, 2006)

Tahsin Yazıcı, Sahipkıranname ile ilgili şu bilgileri vermektedir: 1073'te (1662) nazmedilen; ancak yazarı belli olmayan bu eserde Hz. Hamza'nın İranlılaştırılmış menkıbeleri anlatılır, hatta Hz. Hamza Nüşirevân'ın sarayında padişahın kızının aşığı olarak gösterilir. (Yazıcı, 1994: 205)

Zengin bir destan edebiyatı ile İslâm dünyasına katılan İran, sadece diğer Müslüman milletlere kendi destanlarını benimsetmekle kalmamış aynı zamanda tarih ve kültürünü de tanıtmak imkanı bulmuştur. Nitekim Zaloğlu Rüstem gibi birçok destan kahramanı, Araplar ve Türkler arasında da sevilmiş ve rağbet görmüştür. Özellikle Türkler arasında sadece bu destan kahramanları değil, destanlaştırılmış İran şâhları da adları Türk hükümdarları tarafından alınacak kadar benimsenmiştir (Keykâvus, Keyhüsrev gibi). (Çetin, 1997: 84)

12. ve 13. yüzyıl Türk sahası, eski destan geleneğini “ozan”lar sürdürürken, bunun yanında dinî (İslâmî) menkıbeleri, kıssa ve destanları anlatan meddâh, kıssahân, nedim isimleriyle anılan kişiler de edebiyatımıza yeni kaynakları kazandırıyorlardı.

Ozanlar da Arap ve İslâm edebiyatlarından gelen kahramanlık hikâyeleri anlatmakla dinî-destanî edebiyatın oluşumuna yardımcı oluyorlardı. Bu dinî-destanî kahramanlık hikâyeleri daha çok İslâmiyet'in etkisi ile Ebu Müslim, Hazret-i Hamza; Hazret-i Ali'nin kişilikleri etrafında teşekkül etmekteydi. (Çetin, 1997: 84)

Yazılı metin haline gelmeden çok önce sözlü bir gelenek olarak Türkler arasında itibar gören Hamzanâme'ye Türk halkının ilgi duymasında İslâm dinine duyulan sevginin yanında Hazret-i Hamza'nın menkıbevi hayatının işlenmesi de etkili olmuştur.

Evliya Çelebi'nin (1611-1682) verdiği bilgilere göre halk arasında Hz. Hamza'nın meşhur devler ve pehlivanlarla cenklerini gösteren birtakım minyatürler de pek ziyade yaygındır.

Hamzavî'nin bu eseri zamanla daha da yayılmış, özellikle yeniçeri ocaklarında, sınır boyu kalelerinde ve kahvehanelerde el yazması kitaplardan okunmuş veya meddahlar tarafından anlatılmıştır.

Prof. Dr. Muhammet Yelten'in "Hamzanâmenin Yeni Ciltleri ve Okunma Mekânları" adlı makalesine göre Hamzanâmeler ;

- a) Kahvehânelerde
- b) Resmi Kurumlarda
- c) Evlerde
- d) Hastanelerde
- e) Dükkânlarda
- f) İsmi belirtilmeyen yerlerde okunmuşlardır.

Yelten bu tespitlerini Hamzanâme'nin 1. cildini esas alarak yapmış ve Hamzanâmenin her okunma mekanına ayrı ayrı yazma eserin ilgili cümlelerini aktararak örnekler vermiştir.

Bu kayıtlarda Hamzanâme'yi kimin okuduğu, dinleyenlerin kimler olduğu isimleri ile bazen meslek veya ünvanları, hatta memleketleri de zikredilerek belirtilmiştir. Bu kayıtların bazılarında okunan yerin adresi de yazılmıştır. Ayrıca bazı kayıtlarda hangi saatler arasında okunduğu dahi yazılmıştır. (Yelten, 2013)

Yaklaşık 50-60 cilt içinde birbirinin devamı olan 150-200 hikâyeden meydana gelen Hamzanâme içindeki olaylar ve kahramanlıklar Arabistan ve İran'da geçmekte; hikâye kahramanlarının hepsi Arap, Acem, Müslüman, kâfir ve putperestlerden oluşmaktadır. (Artun, 2002: 64)

Sonu olarak İslâmiyet'in kabulünden itibaren Türk toplum hayatında önce ozanlar ile birlikte görülen kıssahân-meddâhlar, konularını İslâmî gelenekten alan hikâyeler anlatıyorlardı ve Hamzanâmeler de bu hikâyelerin içinde yer alıyordu.

İNCELEME

A. Hazret-i Hamza'nın Hayatı

Tam adı Seyyidü's-şühedâ Esedullâh Ebû Umâre (Ebû Ya'lâ) Hamza bin Abdilmuttalib Hâşim bin Abdimenâf el-Kureyşî el-Hâşimî'dir. Hazret-i Peygamber'in amcası ve Uhud şehitlerindedir.

Hz. Hamza 570 yılında, Hz. Muhammed'den bir yıl önce Mekke'de dünyaya gelmiştir, 625 yılında Uhud Savaşı esnasında şehit olmuştur. Orta boylu olan Hz. Hamza, Kureyşliler arasında en şerefli, en güçlü olan kişilerdendir. Avcılık ve pehlivanlık ise onun vazgeçemediği meşguliyetlerindedir. Hz. Hamza'nın peygamberliğin 2. (612) veya 6. yılında (616) müslüman olduğu nakledilmektedir.

Hz. Hamza Abdü'l-muttalib'in on ikinci oğlu olup Hz. Muhammed'in öz amcası; aynı zamanda süt kardeşidir. Ebu Leheb'in câriyesi Süveybe, önce Hazret-i Hamza'yı daha sonra da Hazret-i Muhammed'i emzirmiştir. Hazret-i Hamza, avcı ve atıcı bir zâttı. Kureyş'in en azîz bir adamı olup zulüm ve tahkir kabilinden hiçbir şeye tahammül edemezdi. (Taberî, 1992: 144-145)

Rivayete göre, Hazret-i Hamza bir av dönüşü Kabe'yi tavaf etmekteyken bir cariye'nin Ebû Cehil ve adamlarının Peygamberimize hakaret ettiğini söylemesi üzerine çok öfkelenmiş ve olay yerine gidip elindeki yay ile Ebu Cehil'i yaralamıştır ve kendisinin de Müslüman olduğunu söyleyip cesareti olanın karşısına çıkmasını söyleyerek herkese meydan okumuştur. Onun Müslüman olması ile beraber Müslümanlara yapılan baskı ve işkenceler kısmen hafiflemiştir. (Albayrak, 1997: 517)

Hazret-i Hamza Bedir savaşının önde gelen kahramanlarından olmuştur. Bu savaşta, savaş öncesi mübareze adı verilen teke tek vuruşmalarda Ebu Süfyan'ın karısı Hind'in amcası Şeybe bin Rebia'yı öldürmüştü ve babası Utbe bin Rebia'nın öldürülmesinde de rol oynamıştır. Hind ise babasının ve amcasının katili olan Hazret-i Hamza'yı öldürmek için yanıp tutuşmaktadır. İntikam almak isteyen Mekkeli müşrikler Uhud savaşında Habeş asıllı bir köle

olan Vahşi'ye Hazret-i Hamza'yı öldürmesi karşılığında birçok şey vaat etmişlerdir. Hind, eğer Hz. Hamza öldürülürse onun ciğerini çiğneyeceğini ve Hz. Hamza'nın organlarından yapacağı gerdanlığı boğazına takacağını söylemiş ve Vahşi'ye ilaveten 10 altın daha vereceğini vaat etmiştir.

Uhud savaşı esnasında okçuların yerlerini terk etmesi üzerine Müslüman askerler arasında bozgun başlamış, fakat Hazret-i Hamza savaşıya devam etmiştir. Bu esnada bir taşın arkasına gizlenen Vahşi, Hz. Hamza'nın rakibini öldürdükten sonra kendi üzerine geldiğini görmüş ve mızrağını atarak Hazret-i Hamza'yı şehit etmiştir; daha sonra Hz. Hamza'nın ciğerini çıkarıp Hind'e götürmüştür. Mekkeli müşrikler Hazret-i Hamza'nın organlarından gerdanlık yapmışlar bu gerdanlığı da Hind boynuna takarak Mekke'ye girmiştir. Böylece Mekkeli müşrikler Bedir savaşının da bir ölçüde intikamını almışlardır.

Peygamberimiz Hz. Muhammed, amcası Hz. Hamza'nın bu haberlerini alınca çok üzölmüş ve ağlamıştır. Peygamberimiz daha sonra 30 veya 70 müşriki katledip aynı şekilde organlarını keseceğine dair yemin etmiştir. Fakat Allah'ın gönderdiği bir ayet (Nahl Suresi 126. Ayet) sonrası bu düşüncesinden vaz geçmiştir.

Hz. Hamza'nın cenaze namazını bizzat Peygamberimiz kıldırılmıştır. Hazret-i Hamza'nın kabrini Ebû Bekir, Ömer, Ali ve Zübeyr kazmışlar ve Resûlullah ile birlikte defnetmişlerdir. Hamza, kız kardeşinin oğlu Abdullah bin Cahş ile aynı kabre konulmuştur.

Akrabalık hukukunu gözeten, mert ve titiz bir insan olan Hazret-i Hamza, Uhud savaşında dillere destan olacak şekilde bir kahramanlık göstermiştir. İslâmiyet uğruna kendi hayatını hiçe sayarken savaşın bütün tekniklerini kullanmış, o günün gazileri ve daha sonra hak yolunda savaşacak bütün gaziler için cesaret ve kahramanlık örneğı olmuş, gazi ve şehitlerin pîri sayılmıştır. Bundan dolayı İslâm tarihinde "seyyidüşşühedâ" ve "esedullah" unvanları ile anılagelmiştir.

Müslümanlar arasında kahramanlığın sembolü olan Hazret-i Hamza, Türk folklorunda güreşçilerin pîri sayıldığı gibi menkıbevî hayatı müslüman milletlerin edebiyatlarında kendi adıyla anılan eserlere konu olmuştur.

B. Hamzavî'nin Hayatı ve Eserleri

a) Hayatı

Türk edebiyatının en kıymetli ve hacimli eserlerinden birisi olan Hamzanâme'nin yazarı olan Hamzavî'nin hayatı ve kimliği hakkında pek fazla bilgi bulunmamaktadır. Nerede doğduğu, nerede yaşadığı ve öldüğü de bilinmemektedir. 14. yüzyılda yaşayan şair Ahmedî'nin kardeşi ve Emîr Süleyman'ın da musahibi olduğu bilinen Hamzavî'nin, adını da yazmış olduğu Hamzanâme adlı eserden aldığı rivayet edilmektedir. (Uçman, 1985: 375)

“Âşık Çelebi, Kâtip Çelebi ve Evliya Çelebi gibi kaynakların da ittifakiyle kabul edildiğine göre Türk edebiyatında bugün mevcut bulunan Hamzanâme metinlerinin ilk müellifi Hamzavî'dir.” (Kocatürk, 1964: 191)

Hamzanâmeler ilk defa 14. yüzyıl sonuna doğru Hamzavî tarafından yazıya geçirilmiştir. Hamzavî eserini nesir halinde yazmış, yer yer de şiirleriyle süslemiştir. Hamzanâme'nin yazıya geçirildiği 14. ve 15. yüzyıllar aynı zamanda Dede Korkut Hikâyeleri'nin de yazıya geçtiği destandan halk hikâyeciliğine geçiş dönemidir.

İmparatorluk döneminde halk arasında rağbet kazanan mevzular (Geyik destanı, Hamza ve Battal hikâyeleri...) daima hakir görüldüğü gibi bu konuları yazan ve anlatan kişiler de klasik şairler tarafından sanatçı kabul edilmeyip küçümsenmişlerdir. Âşık Çelebi, halk arasında okunmaya mahsus sade bir eser

yazdığından dolayı Hamzavî'yi şâirler zümresine ilhak etmez.” (Köprülü, 1986: 169-201)

b) Eserleri

Hazret-i Hamza'nın menkıbevi hayatı etrafında oluşan halk hikâyelerinin genel adı olan Hamzanâme, Türkler arasında kabul gören İslâmi destan kahramanlıklarının anlatıldığı ilk eserlerden olması itibariyle ayrı bir değere sahiptir. Kur'an-ı Kerim, hadisler, İslâm tarihi, Arap ve Fars kültürü Hamzanâmelere kaynaklık etmektedir.

Türk toplulukları, İslâmiyet'in Türk sosyal hayatına uygunluğu, Türk kültüründeki tek Tanrı inancı ve samimi heyecanları sebebiyle kitleler halinde İslâmiyet'i kabul etmişlerdir. Türk kültürü de İslâm dininin etkisiyle yeni bir görünüm kazanmıştır. Türkler'in bir kültür ve medeniyet çevresinden, başka bir kültür ve medeniyet çevresine geçtiği bu dönemde İslâm dini yanında Arap dili, kültürü ve edebiyatına da ilgi duymaya başlamışlardır. Bir taraftan eski milli destanlarına İslâmî bir anlayışla yeni bir çehre kazandırmış, öte taraftan ise Araplar ve İranlılar tarafından meydana getirilen destan konularını benimseyerek yeni İslâmî destanlar oluşturmuşlardır.

İslâmiyet'i benimseyip Anadolu'ya yerleşen Türklerin kendi dillerine Arapça ve Farsça'dan aktardıkları destanlar; genellikle din, iman ve İslâmiyet uğruna Arap ve İranlı Müslüman kahramanlar etrafında şekillenen, çoğunlukla hayal gücüne dayalı olayların anlatıldığı eserlerdir. (Türk Dili ve Edeb. Ansiklopedisi, 1981, Cilt:4 91-93)

Arap ve Fars kültürünün etkisiyle yeni bir karaktere bürünen Türk edebiyatında, özünde İslâmiyet'i anlatmak ve öğretmek gayesi taşıyan epik ve menkıbevi türde eserler çoğalmaya başlamıştır. İslâmiyet'in yayılma döneminden geriye kalan bazı tarihi olaylarla bazı menkıbelerin efsane şekline bürünerek anlatıldığı bu eserler Türk halkı üzerinde çok etkili olmuştur.

Türklerin yeni yurdu Anadolu'da Beylikler döneminde (16. yy.) kıssahan-meddah adıyla bilinen kimselerin halk meclislerinde okudukları ve naklettikleri bilinen Hamzanâme, Anternâme, Sasanâme, Süleymannâme, Rüstennâme gibi epik ve menkıbevi özellik taşıyan hikâyeler büyük ilgi ve rağbet görmüştür. (Köprülü, 1989: 371)

Bu kahramanlık hikâyelerinden biri olan Hamzanâme, Hazret-i Peygamberi koruma ve Müslümanlığı yayma hususunda gösterdiği kahramanlıklarla anılan Peygamberimizin amcası ve süt kardeşi Hazret-i Hamza'nın menkıbevi hayatı etrafında şekillenmiştir. İslâmiyet'in doğuşunda müşrik Araplar karşısında verdiği mücadele ve güçlü şahsiyetiyle tanınan, "Dinin yenilmez pehlivanı" sıfatı kendisine yakıştırılan Hazret-i Hamza'nın hayatı; din uğruna şehit edilmesinden sonra Araplar arasında destanlaşmaya başlamış, meddah ve kussas denilen şifahi Arap hikâyecilerin belli başlı konuları arasına girmiş, daha sonra bu konular genişletilerek yazılı hale getirilmiş; önce İranlılar, daha sonra Türkler tarafından işlenmiştir.

İslâm büyüklerinden olan Hazret-i Hamza'nın din uğruna yaptığı fedakarlıklar ve kahramanlıklar da hemen hemen bütün tarihi kahramanlık hikâyelerinde olduğu gibi çeşitli İslâm milletlerinin halk hikâyelerine geçerken tarihi gerçeklikten uzaklaşmış ve başka dönemlere ait kahramanlık maceraları da Hazret-i Hamza'nın şahsına atfedilmiştir.

Arap-İslâm-Fars kültüründen beslenmiş Hamzanâmelerde birbirini takip eden iki yüze yakın hikâye, tarihi gerçeklikten uzak, olağanüstü olaylarla örülmüş ve hayali unsurlarla süslenmiştir. Destan, masal ve hikâyelerde kullanılan ortak malzemelere de rastlanan Hamzanâmelerde bazen Kaf Dağı gibi hayali ülkelerin, bazen gerçek kişilerle cin, peri gibi unsurların yer aldığı olağanüstü olaylar anlatılır ve bu olaylar Hazret-i Hamza'nın hiç gitmediği Rum, Seylan, Orta Asya, Çin gibi ülkelerde geçer.

Kıssa-i Emir Hamza, Dastan-ı Emir Hamza, Siret-i Hamza, Esmarü'l-Hamza, Kitab-ı Rumuz-ı Hamza, Hamzanâme gibi isimler altında Arap, Acem,

Hindi, Hindistani, Mala, Cava lisanlarında çeşitli nüshalarıyla karşılaşılan bu konu Hamzavî'den beri Türkler arasında da yayılmıştır. (Köprülü, 1989: 389)

Türkçe Hamzanâmeler, ilk kez 10. yüzyılda söylenmeye başlanmış ve 14. yüzyılın sonlarında yazıya aktarılmıştır. Bugün mevcut Hamzanâme metinlerinin ilk müellifinin Hamzavî olduğu bilinmektedir. (Büyük Türk Klasikleri, Hamzavî Mad. 1985: 374)

Konusu bakımından dini-destani bir eser olan Hamzanâme'nin yazıya geçirilişinin İran edebiyatındaki mesnevilerin yarı çeviri yoluyla Türkçe'de benzerlerinin oluşturulduğu bir çağa rastlaması da eserin geçiş dönemi ürünü olduğunu göstermektedir. (Türk Dili ve Edeb. Ansk. 1987: 600-601)

Yazılı metin haline gelmeden çok önce sözlü bir gelenek olarak Türkler arasında itibar gören Hamzanâme'ye Türk halkının ilgi duymasında İslâm dinine duyulan sevgi ve saygının yanında, İslâmiyet'in temellerinin atılmasındaki rolü ve hizmetleri unutulmayan Hazret-i Hamza'nın menkıbevi hayatının işlenmesi de etkili olmuştur.

Evliya Çelebi'nin verdiği bilgilere göre halk arasında Hazret-i Hamza'nın bazı meşhur devler ve pehlivanlarla cenklerini gösteren bazı minyatürler de pek ziyade yaygındır. (Köprülü, 1989: 370)

Hamzavî'nin halk nesri adı verilen sade, açık bir dille yazıp yer yer kendi şiirleriyle süslediği Hamzanâme nüshalarının bazılarında çok iptidai şekilde çizilmiş resimlere de rastlanmaktadır.

Hamzavî'nin Hamzanâme'si zamanla daha da yayılmış, özellikle Yeniçeriler arasında, sınır boyu kalelerinde, hatta kahvehanelerde ya kitaplardan okunmuş ya da meddahlar tarafından anlatılmıştır. Nitekim İstanbul kütüphanelerinde bulunan nüshalarından bazılarında eserin hangi tarihte, kim tarafından, hangi kahvehanede okunmuş olduğuna dair kayıtlar vardır. Süleyman Faik Efendi, "Hamzanâme denilen efsane-i kazibe'nin sahaflardan kiralanarak bazı yerlerde okunduğunu, hafızası kuvvetli olanların

bu hikâyeleri ezberleyip meddah tarzında anlattıklarını kaydeder. (Köprülü, 1989: 202)

Yaklaşık olarak 50-60 cilt halinde birbirinin devamı olan 150-200 kadar hikâyeden oluşan Hamzanâmelerin, içindeki destani olaylar ve kahramanlıklar başlangıçta Arabistan ve İran'da geçmekte, hikâye kahramanlarının hemen hepsi Arap, Acem, Müslüman, kafir ve putperestlerden oluşmaktadır.

Hamzanâmeler zengin, karmaşık ve bazen de birbirinin tekrarı olan olayları içerdiğinden her dildeki yazmaları farklı olmuştur. Birçok kaynakta Hamzanâme'nin 50-60 cilt halinde yazıldığı bilinmekle birlikte, Evliya Çelebi, Seyahatname'de hicretin 261. (miladi 817) yılında 60 cilt halinde okunan Hamzanâme'nin daha sonra meddahlar tarafından 360 cilde kadar çıkarıldığını kaydetmektedir. (Dankoff ve Diğerleri, 2006: 259)

19. yüzyılın sonlarına kadar kahvelerde hikâye okuyup anlatan meddahların en sevdiği eserlerden biri olan Hamzanâmeler, İslâm dinine olan samimi sevgisi ve bağlılığıyla tanınan Hazret-i Hamza'nın ruhunda Türk halkının kendi benliğini bulduğunun önemli bir kanıtıdır.

İstanbul'un çeşitli kütüphanelerinde çok sayıda yazma nüshası bulunan Hamzanâmelerin (Sezen, 1991: 27-33) Türkiye dışındaki kütüphanelerde de birçok nüshası bulunmaktadır. (Köprülü, 1989: 370)

Birçok Asya diline de çevrilmiş olan Hamzanâme'nin Hümayun ve Ekber'in sarayında kaleme alınan büyük bir yazma nüshası mevcuttur. (1554-1569). Elde bulunan 100'den fazla yaprağın 60'ı Viyana Sanat Müzesi'ndedir. Bu yazmanın aslı 14 cilt halinde 1400 yapraktır. Yaprakların üst sayfası resim, alt kısmı metindir. Cucurat'tan gelen 16. yüzyıl başlarında yazıldığı tahmin edilen resimli bir yazma nüshası da Tübingen'de muhafaza edilmektedir. (Türk Ansiklopedisi, 1970: 458-459)

Anonim karakterde olan halk hikâyeleri arasında İslâm dinine duyulan sevgi ve derinden bağlılığın ön planda tutulduğu Hamzanâme'nin yazılı

metinler halinde birçok nüshasının bulunuşu, eserin taşıdığı değeri ortaya koyması açısından önemlidir.

14. yüzyılın ikinci yarısında sade ve canlı Türk nesrinin en güzel örneklerini veren Hamzavî'nin, Hamzanâme'den başka *Kıssa-i İskender* adlı büyük destânî bir eseri daha vardır. *Kıssa-i İskender*'de Hamzavî, Büyük İskender'in hayatını, fetihlerini, maceralarını kısaca onun destanını nesir halinde anlatmıştır. Hamzavî de Mevlid sahibi Süleyman Çelebi'ye kadar devam eden, halka hitap eden sanatkârlardan biridir. (Köprülü, 1986: 202).

Ne yazık ki bugün için Hamzavî'nin *Kıssa-i İskender* adlı eserinin herhangi bir nüshası mevcut değildir.

Yukarıda da belirtildiği gibi Hamzavî'nin, Hazret-i Hamza'nın hayatını ve maceralarını anlattığı Hamzanâme ve Büyük İskender'in maceralarını anlattığı İskendernâme (*Kıssa-i İskender*) adlı eserlerinin dışında bilinen başka bir eseri yoktur.

c) Hamzanâme'nin (26. Cilt) Özeti

Hazret-i Hamza ve etrafındaki kişilerin kahramanlıklarının anlatıldığı bu destanda Hazret-i Hamza'nın sıfatı Sahibkıran'dır. 26. ciltte geçen başlıca kahramanlar şunlardır.

Sâhibkıran :Hazret-i Hamzadır.

Lendeha :Hindistan sultanıdır ve Hazret-i Hamza'nın beylerindedir.

Nûşirevân	:Başkent Medayin’de tahtı bulunan yedi iklim şahıdır.
Hürmüz	:Nûşirevan’ın oğludur.
Hâce-i Dâna	:Nûşirevan’ın birinci veziridir.
Bahtek-i La‘in	:Nûşirevan’ın ikinci veziridir.
Ömer-i Ayyâr	:Hazret-i Hamza’nın yardımcısı ve arkadaşıdır.
Ömer Madi	:Hazret-i Hamza’nın cengaverlerindedir.
Rüstem Alemşah	:Hazret-i Hamza’nın pehlivanlarından.
Ferhad Divâne	:Hamza’nın serkaplanı Lendeha’nın oğludur.
Ayine Şah	:Hazret-i Hamza’nın pehlivanlarından.
Kubbad-i Şehriyar	:Hazret-i Hamza’nın pehlivanıdır. Onu Acem şahı Nûşirevan şehit etmiştir.
Esmâ Peri	: Kaf ülkesinin sultanıdır. Diğer adı Sultan-ı Kaf’tır.
Şabur Şah	:Hıtay vilayetinin padişahıdır.
Medhur-ı Hıtayi	:Hıtay vilayetinin padişahı Şabur Şah’ın oğludur.
Meleknaz Banu	:Hıtay vilayetinin padişahı Şabur Şah’ın kızıdır.
Feleknaz Banu	:Hıtay vilayetinin padişahı Şabur Şah’ın kızıdır.
Kaplan-ı Hıtayî	:Hıtay vilayetinin padişahı Şabur Şah’ın cariyesinden olan oğludur.

Biran-ı Hıtayî :Hıtay vilayetinin padişahı Şabur Şah'ın cariyesinden olan oğludur.

Muzaffer Ahen-ķaya :Hamza'nın oğlu olan Kubadi Şehriyar'ın oğludur.

Şemmas Firenk :Deniz kenarında bir yerin ve kalenin hũkũmdarıdır.

Tayfur Firenk :Şemmas Firenk'in ũlkesinin yanında bir başka ũlkenin hũkũmdarıdır. Şemmas Firenk'le hiĉ geĉinemezler.

Melik Kasım :Rũstem'in Harcene'deki eşi Hurşid Banu'dan olan oğludur.

Fazlan Bulgarî :Sahibkıran'ın Bulgar zemin padişahı Tekintaş Şah'ın kızından olma oğludur.

İriĉ Bulgari :Sahibkıran'ın Bulgar zemin padişahı Tekintaş Şah'ın kızından olma oğludur.

Tekintaş Şah :Bulgar zeminin padişahıdır.

Mehyār PİR :Balıkĉılık yapar ve yaşı birisidir. Rũstem'i Şemmas Firenk ile tanıştıran kişidir.

Rũstem Ferhat'ı döver. Ferhat da Rũstem'e kũser ve onu Hazret-i Hamza'ya Şikayete gider. Rũstem ilk olarak Lendeħa'ya derdini anlatır. Lendeħa Ferhat'ı ĉok sevdiğinden dolayı onu Őpũp sever ve onu Sũleyman bargahına gŐtũrũr.

Hamza bu olayı Lendeħa'ya sorduğunda Lendeħa, anlatırken Rũstem olayı duyar ve bu bũyũtũlecek bir olay değil o da bana vursun, aramızda anlaşalım der. Lendeħa ise, o zaman Ferhat'ın, Rũstem'i bir vuruşta yere yıktım, diyerek herkese Ővũneĉeđini söyleyip böyle yapmaması gerektiğini söyler.

Sabah olunca Ferhat bargaha gelmez. Sahibkıran bu olaya üzüdür. Bir miktar yiyecek ve içecek Ferhat'a adam gönderir ve yarın gelmesini söyler. Gönderdiği kişi Ferhat'ın yarın da gelmeyeceğini Sahibkıran'a söylediğinde orada bulunan Ömer, Ferhat'ın yanına gider ve niçin gelmediğini sorar.

Ferhat, Ömer'i çok sevmekte ve saygı duymaktadır. Kendisinin de Rüstem'i dövmediği sürece bargaha gitmeyeceğini söyler. Ferhat, Rüstem ile dövüşmek istediğini fakat babasının bargahta buna izin vermeyeceğini söyleyince Ömer, تنها bir yerde bu kapışma işini ayarlayabileceğini bunun için kendisine ne verebileceğini sorar.

Ferhat, mutlu olup Ömer'e çok mal verir. Bunun üzerine Ömer, Rüstem ile konuşmaya gider, bu esnada Rüstem de yanındaki arkadaşlarına Ferhat'ı nasıl dövdüğünü anlatmakta ve arkadaşlarıyla gülüşmektedir. Ömer içeri girince Rüstem de Ferhat gibi Ömer'e çok saygı gösterir ve ona ikramlarda bulunur. Ömer, Rüstem ile yalnız görüşmek istediğini söyler.

Ömer, durumu anlatınca Rüstem, Lendeha'nın hatırı için Ferhat'ın herkesin içinde kendisine vurmasını kabul ettiğini ve onu ciddiye almadığını söyler. Ömer de o zaman herkesin bu olayı gerçek sanacağını ve kendisinin Ferhat karşısında ezilmiş olacağını, bu işin asıl çözümünün تنها bir yerde onunla kapışmak olduğunu, böylelikle bir daha Ferhat'ın kendisine kafa tutamayacağını söyler.

Ömer de bu fikri kabul eder ve bu kavgayı ayarlaması için ona bir miktar altın verip anlaşılır. Bunun üzerine Ömer, Rüstem'e bir yer tarif edip silahlarıyla oraya gelmesini söyler ve Ferhat'la konuşmaya gider.

Ömer, Ferhat'ın yanına vardığında onu silahlarını kuşanırken bulur. Ferhat, Rüstem'i sorar, Ömer de Rüstem ile kapışacağı yeri ona tarif edip bu olaydan Sahibkıran'a bahsetmemesi gerektiğini söyler. Bunun üzerine Ömer ve Ferhat bir file binip Rüstem'in yanına giderler.

Ferhat, Rüstem'i görünce selam bile vermeden Rüstem'in üzerine saldırır ve savaşmaya başlarlar. Tüm bu olanları Ömer uzaktan seyretmektedir. Savaşları gittikçe kızışmaktadır. Ferhat'ın Rüstem'e tiğ çektiğini gören Ömer çok korkar ve hemen yanlarına gelip savaşmayı kesmelerini söyler. Fakat Ömer'i dinlemezler ve devam ederler.

Bir müddet sonra ikisi de yorulur, bu esnada Ferhat Ömer'den su ister. Rüstem ise Ferhat'ın su içmesine izin vermez ve savaş yine kızışır. Ömer bir saka kılığına girip kendini gizleyerek yakındaki dereden bir kap su ile yanlarına gelir. Ömer'i tanıyamazlar. Ferhat ve Rüstem sakadan su isterler, ikisi de kana kana bu darulu yani ilaçlı sudan içerler.

Ömer sevinir, bu iki yiğidin ikişer hamle bile etmeden içtikleri suyun etkisiyle bayılıp yere yıkılacaklarını sanır. Fakat böyle olmaz, içtikleri su etki etmez ve bu iki yiğit çok daha şiddetli bir şekilde savaşmaya devam ederler.

Bunun üzerine Ömer telaşlanır. Koşarak oradan uzaklaşır ve Sahibkıran'ın yanına gider. Ferhat ile Rüstem'in savaşmak üzere uzak bir yere gittiklerini, olaya müdahale etmesi gerektiğini söyler. Sahibkıran Ömer'e bu olayı gördüğü halde niye müdahale etmediğini sorup kızar. Sahibkıran bir ata binip hemen olay yerine gider.

Rüstem ve Ömer savaşırken içtikleri su nihayet etkisini gösterir ve iki yiğit de atlarının üzerinde bayılırlar. Rüstem'in atı susadığı için üzerinde Rüstem ile birlikte su kenarına gelir. At silkinir, Rüstem yere düşer.

Bu esnada Münçal Mağribi de Bağdat'tan gelirken burada konaklamıştır. Münçal'in askerleri orada Rüstem'i üzerinde değerli eşyalar ve savaş araçları ile baygın bulunca soymak isterler. Fakat Münçal'den korktukları için Rüstem'in ellerini bağlayıp Münçal'in huzuruna getirirler.

Münçal, Rüstem'in elbiselerinden onun Sahibkıran'ın askerlerinden önemli biri olduğunu anlar ve Nüşirevan'a mektup yazar. Mektubunda Sahibkıran'ın adamlarından Rüstem'e av yaparken rastladığını ve döve döve

yakalayıp elleri ayakları bağı şekilde bir gurup asker eşliğinde kendisine hediye olarak gönderdiğini bildirir.

Askerlerine de tembihler ki her dinlendiğiniz konakta Rüstem'e darulu su verin, ayılmasını engelleyin. Eğer ayılırsa ellerindeki bentleri çözer ve elinizden kurtulur.

Diğer taraftan yine aynı yerde Müncal'in askerleri biraz uzakta Ferhat'ı ve bineği olan fili baygın bir şekilde bulurlar. Ferhat'ı ve filini Müncal'e getirirler, sonra da Ferhat'ı bağlayıp hapsederler. Ferhat sabah olunca ayıldığında elleri ve ayaklarını bağı görünce şaşırır ve etrafına kızıp bağırmaya başlar.

Ferhat ve Müncal'in adamları bağırır. Adamlar Ferhat'a eğer Nûşirevan'a kul olup itaat ederse kendisini bırakacaklarını söylerler. Ferhat ise bunu kabul etmez ve Nûşirevan'a hakaretler eder. O arbede esnasında Ferhat ellerindeki bentleri söker ve Müncal'in adamlarını orada öldürüp dışarı çıkar. Dışarıda kendi filini görür, filine binip Müncal'in adamlarını yararak oradan kaçıp uzaklaşır.

Bu seslere Müncal uyanır ve gürültünün sebebini sorar. Adamları ona Ferhat'ın ellerinden kaçtığını anlatır. Müncal çok kızar ve hemen bir ata binip Ferhat'ın peşine düşer. Geceye kadar arar fakat bulamayarak geç vakitte geri döner.

Bu esnada Sahibkıran ve Ömer, Ferhat'la Rüstem'in savaştıkları yere gelirler, onları bulamazlar. Sahibkıran telaşlanır ve çok üzülür. Ömer'e Rüstem'in Ferhat'ı yenmiş olabileceğini söyler fakat Ömer buna ihtimal vermez. İkisinin de birbirine denk yiğitler olduklarını, arazinin at ve fil ayak izleriyle çığnendiğinden çok mücadele ettiklerini tahmin ettiğini söyler ve tekrar geri bargahlarına dönerler.

Döndüklerinde Rüstem'in atının, ipini sürüyerek geldiğini gören Sahibkiran, çok endişelenir ve Ömer'i Medayin'e bir haber alması için gönderir. Ömer de hemen yola çıkar.

Diğer taraftan Müncal'in adamları Rüstem'i Nûşirevan'a götürürlerken Rüstem kendine gelir. Kendisini kimin bağladığını ve nereye götürdüklerini sorar. Adamlar Müncal'in bağladığını ve kendisini Nûşirevan'a götürdüklerini söylerler.

Rüstem, Ferhat'la savaşırken ne olup da böyle esir olduğunu düşünür ve başına gelenlerin sakanın verdiği suyu içmesi sonucu olduğunu anlar. Ellerindeki bentlerin çok kuvvetli olduğunu, kıramayacağını anlar ve kaderine razı olur. Bu arada Medayin'e çok yaklaşmışlardır.

Müncal'in adamları önden gidip Nûşirevan'a müjde getirirler. Müncal-i Mağribi'nin Rüstem'e bir yerde rastladığını ve cenk yapıp Rüstem'i yendiğini ve kendisine armağan olarak Rüstem'i sunmaya geldiğini haber verirler. Nûşirevan bu habere çok sevinir, mutlu olur.

Nûşirevan'ın veziri olan Bahtek de bu habere çok sevinir ve Müncal-i Mağribi'nin daha önce kendisinin dediği gibi ne denli büyük bir yiğit ve pehlivan olduğunu Nûşirevan'a anlatır.

Rüstem, elleri bağlı halde Şah Nûşirevan'ın önüne getirilir. Bahtek Nûşirevan'a bunun bir fırsat olduğunu, onu hemen öldürmesi gerektiğini söyler. Eğer öldürmezse Hamza ve Ferhat'la uğraşmak zorunda kalabileceğini, onların Rüstem'in peşine düşeceklerini söyler.

Nûşirevan buna ikna olup siyaset (idam) meydanının kurulmasını ister. Rüstem meydana getirilir. Tüm halk meydana birikip seyretmeye gelirler.

Nûşirevan Rüstem'e ne hale düştüğünü, acınacak halde olduğunu söyler. Rüstem de Nûşirevan'a meydan okur. Gerçek yiğitliğin elleri bağlı olan

birine meydan okumak olmadığını, karşısına yiğitler çıkarıp onlarla cenk etmek istediğini söyler.

Rüstem, Münçal'ın yüzünü bile görmediğini onunla hiç cenk etmediğini söyler. Kendisini uyurken yakaladıklarını ve bunun mertlik olmadığını söyleyince, Münçal-i Mağribi'nin Nûşirevan'a söylediği Rüstem'i savaşıarak ele geçirdiği yalanı ortaya çıkar.

Rüstem, Ferhat'la savaş yaptığı esnada bir sakanın kendilerine su verdiğini ve o suyu içince bayıldığını ve böylelikle ellerine geçtiğini anlatır. İnanmazsa kendisini bağlayıp getiren adamlara sorabileceğini söyler. Nûşirevan, adamlara sorduğunda, adamlar bilmediklerini, Rüstem'in kendilerine bağlı olarak teslim edildiğini söylerler.

Bu arada Bahtek yine şaha yani Nûşirevan'a bunun bir fırsat olduğunu Rüstem'i ellerindeyken hemen öldürmesi gerektiğini tekrarlar.

Şah da Rüstem'i beğendiğini ve kendisine tabi olması halinde kızı Gülüfher Gühertac'ı ona vereceğini ve kendisini baş pehlivanı yapacağını söyler.

Bunun üzerine Rüstem bağırıp küfürler savurur ve Gülüfher Hatun'un atası Sahibkiran'ın hakkı olduğunu söyler. Buna kızan Nûşirevan, Rüstem'in hemen boynunun vurulmasını emreder.

Nûşirevan'ın danışmanı ve hocası Hoca-i Dana bunun yanlış bir karar olduğunu Hamza'nın ve Ömer Ayyar'ın onu aramaya çoktan çıkmış olduğunu, eğer Rüstem'i öldürürse büyük savaş çıkabileceğini söyler. Münçal'in Hamza ve Ömer'i de yakalaması gerektiğini o zaman işlerinin kolaylaşacağını söyler. Nûşirevan ikna olur ve Rüstem'in hapse atılmasını emreder.

O gece Ömer Rüstem'i kurtarmak amacıyla oraya varır. Fakat Bahtek tedbirlidir ve çok sıkı bir şekilde Rüstem'i hapsedirmiştir. Ömer onu kurtaramaz.

Sabah olunca adamlar Nûşirevan'a olayı anlatırlar ve Ömer'in Rüstem'i kurtarmaya geldiğini ve beş on kişiyi öldürdüğünü söylerler. Bu olay üzerine Nûşirevan korkar. Bahtek yine Rüstem'in hemen hapisten çıkarılıp asılmasını, yoksa Ömer'in Rüstem'i bu gece hapisten kurtarabileceğini söyler.

Şah Nûşirevan da Rüstem'in zindandan çıkarılmasını, Ömer'in onu kurtarmaya gelmesini sağlamak için Rüstem'in meydana getirilmesini emreder. Rüstem meydana getirilir. Durumu anlayan Ömer çaresiz kalır ve Rüstem'i kurtarabilmek için bir cellat kılığına girer.

Bahtek, Ömer'in orada olabileceğini düşünüp yabancı kimseleri oraya yaklaştırmaz. Nûşirevan cellatlara Rüstem'i katletme emrini verince Ömer cellat olarak öne çıkar. Bahtek ondan şüphelenip başka celladın infaz etmesini ister. Başka cellat gelir ve tam Rüstem'e kılıç vuracağı sırada Ömer o celladı öldürür.

Bahtek, onun Ömer olduğunu anlar ve cellatlara onu öldürmeleri emrini verir. Çıkan kargaşada Ömer birkaç celladı öldürür ve ortalık karışır. Olaylar durulduğunda Ömer ve Rüstem ortalarda yoktur. Bahtek onların sihir yaptığını sanır.

Herkes bir şeyler söyler. Kimi sihir yaptıklarını, kimi de dev ve perilerin onları kurtardığını söyler. Nûşirevan da Dana-yı Alem hocaya danışıp durumlarını sorar. Hoca da fal (reml) bakar ve Rüstem'i perilerden bir dostunun kaçırdığını, üç yıl buralardan uzakta olacağını, sonra yine geri gelip Hamza ve dostlarıyla buluşacağını ve kısa bir süre sonra da kırk yıllık uzun bir gurbete daha düşeceğini söyler. Tüm bunları orada bulan Ömer de duymaktadır.

Bahtek, Hoca-i Dâna'nın söylediklerine inanmaz. Rüstem'i cazuların kaptığını ve çoktan öldürdüklerini söyler.

Ömer, geceyi bekler. Gece olunca hocayla buluşur ve Hamza'nın selamını iletir. Sahibkıran'ın yani Hamza'nın Rüstem'i getirememesi halinde

kendisine eziyet edeceğini söyler. Ömer, Hoca'ya Rüstem hakkında Nüşirevan'a söylediklerinin doğru olup olmadığını sorar. Hoca da kendisinin hiçbir zaman yalan söylemediğini ve Rüstem'in Kaf dağında Esmâ Peri'nin yanında olduğunu, üç yıl gurbet çekeceğini söyler. Ömer bu cevap karşısında mutlu olur.

Ömer, oradan ayrılıp Bağdat'a Hamza'nın huzuruna gelir. Hamza Ömer'e Rüstem'i sorar. Ömer de Rüstem'i siyaset meydanından kaçırdığını söyler. Hoca'nın fal (reml) baktığını ve üç yıl uzaklarda gurbette kalacağını bildirir.

Sahibkiran ve Lendeha Ferhat'a ne olduğunu tam anlayamadıklarından merak edip üzülmüşler. Sahibkiran bu üzüntüleri gidermek için bir meclis kurar ve eğlenirler.

Bu esnada Rüstem'in maceraları onlara da ulaşır, şöyle ki; Kureyş Banu, atası Sahibkiran'ın Medayin'de olabileceğini tahmin edip onu ziyarete gider. Kureyş Medayin'e vardığında Süleyman bargahını, atası Hamza'yı ve askerleri göremeyince onların Bağdat'ta olabileceğini tahmin edip tam ayrılacağı sırada bir kalabalık görür. Gidip baktığında Rüstem'i siyaset meydanında idam edilecekken bulur. O esnada bir nara atıp Rüstem'i oradan alıp kaçıır ve Kaf şehrine Esmâ'nın yanına bırakır. Yani aslında Rüstem'i ölümden Ömer değil, Kureyş Banu kurtarmıştır.

Esmâ, Kureyş Banu'ya Rüstem'i niye buraya getirdiğini sorar. O da durumu anlatır. Bu esnada Rüstem kendine gelir ve Sultan-ı Kaf olan Esmâ'ya kendisinin siyaset meydanında iken buraya nasıl geldiğini sorar. Esmâ da Kureyş'i, babası Sahibkiran'ı ziyaret etmek üzere kendisinin gönderdiğini söyler. Kureyş'in önce Medayin'e uğradığını ve kendisini (Rüstem'i) o halde siyaset meydanında görünce kapıp buraya getirdiğini, üç gün misafirleri olduğunu sonra gidebileceğini söyler.

Esmâ bir meclis kurup Rüstem'le işret yaparken birkaç peri Esmâ'ya gelir. Bu periler Esmâ'ya bir zamanlar Rüstem'in babası Hamza'nın, Rad

Dev'i öldürdüğünü ve Rad Dev'in oğlu Berk Nerre'nin de intikam için Rüstem'i öldürmeye geldiğini ve yanında birçok dev ve cinni getirdiğini söyler.

Esmâ morali bozuk bir şekilde Rüstem'in yanında gelince Rüstem ne olduğunu sorar. Esmâ da durumu anlatır ve Rüstem'in Berk Nerre ile savaşmaması gerektiğini bunun için Rüstem'e saklanmasını önerir, fakat Rüstem bunu kabul etmez.

O esnada Berk Nerre ve adamları Rüstem'in oturduğu kasrı kuşatır ve Rüstem'e meydan okur. Bunun üzerine Rüstem de Berk Nerre'ye meydan okur ve kendine kul olmasını yoksa babasının Rad Nerre'yi öldürdüğü gibi kendisinin de onu öldüreceğini söyler.

Berk Nerre naralar atarak Rüstem'e hücum eder. Fakat Rüstem'in yanında hiçbir silahı yoktur. Berk Nerre büyük bir mermer parçasını omzuna alıp Rüstem'e onunla vurur. Rüstem topuklarına kadar toprağa gömülür, burnundan dumanlar çıkar, fakat çok fazla bir zarar görmez.

Berk Nerre mermeri bir kenara atıp yakasından tutmak ister. Rüstem bir nara atıp onu belinden yakalar ve bir çırpıda baş üstü yere çakar, o dev'i öldürür. Rüstem tekrar Esmâ ve Kureyş'in yanına dönünce onlar bu yiğitliği daha önce kimsenin yapmadığını söyleyerek onu kutlarlar ona dualar ederler.

Berk Nerre'nin Zernak Nerre adlı bir arkadaşı vardır. Hamza, Berk Nerre'nin babası Rad 'ı öldürdüğünde o da Hamza'yı öldürmek istemiş fakat başaramamıştır, içinde ona karşı bir kin vardır. Şimdi Hamza'nın oğlu Rüstem, Berk Nerre'yi de öldürünce içindeki intikam ateşi daha da kabarır ve Rüstem'i öldürmek için zaman kollamaya başlar.

Rüstem yiyip içip eğlenmiş sarhoş vaziyette iken Zernak Nerre onu kaparak göklere çıkarır. Fakat Kureyş Banu ve Hamza'dan korktuğu için Rüstem'i öldürmekten vazgeçer. Onu Kaf dağının yedinci kulesinin ötesindeki ıssız çölün ortasına atar ve bu olaydan kimseye bahsetmez.

Sabah olunca Esmâ ve Kureyş Rüstem'i ararlar, bulamazlar ve başına bir iş geldiğini anlarlar. Kaf ülkesinin bilginine müracaat edip ona Rüstem'i sorarlar. Bilgin fal bakar ve Rüstem'in çok uzaklarda olduğunu söyler.

Rüstem kendine gelince bir ıssız çölde olduğunu fark eder. Etrafında ne bağ vardır ne de kasır. Atına biner ve üç gün bu çölde aç susuz gezer. Dördüncü gün akşam vakti Rub-ı Meskun'a ulaşır.

Oraya vardığında kalenin yanında dağ kadar yığılmış insan ve at kemikleri görür. Onların da kendisi gibi çölde gezmiş, buradan çıkamayıp ölmüş insanlar olduğunu düşünüp üzülür ve ümitsizliğe kapılır. Fakat bu kadar çok insanın birden nasıl öldüğüne de bir anlam veremez.

Bu kaleyi kimin ve hangi amaçla yaptırdığını ve bu ölenlerin hangi kavimden olduklarını merak edip etrafı gezerken üzerinde yazılar yazılmış bir siyah mermer anıt görür. Üzerindeki tozları silip okumaya çalışır.

O anıtta Büyük İskender'in yüz binlerce askeriyle buralara geldiği, çölün ortasındaki bu kaleyi fethetmek istediği, kalede çok güçlü cinlerin olduğu, bu kaleyi bir türlü fethedemediği ve bütün askerini burada telef ettiği, bir daha buralara gelen insanların bu kaleyi fethetmeye çalışmaması, hemen buradan kaçıp uzaklaşması için bu anıtı diktirdiği anlatılmaktadır.

Rüstem, bu yazıyı okuyunca iyice ümitsizliğe düşer. Zira dört gündür bir lokma yemek yememiş, bir damla su içmemiştir. Burada öleceğini düşünür ve oturup ağlamaya ve Allaha dua etmeye başlar.

Bu esnada Hızır –aleyhisselam- karşısında belirir. Rüstem çok sevinir ve başından geçenleri Hızır'a anlatır, ondan yardım ister. Hızır, Allah'ın izniyle buraya geldiğini, bu işte Allah'ın bir hikmeti olduğunu söyler. Açlık ve susuzluk çektiğinde yemesi için Rüstem'e üç hurma tanesi verir. Çekirdeklerini atmamasını ne zaman tekrar acıkırsa o çekirdekleri taze hurma olarak bulacağını söyler. Rüstem üç hurmayı yiyerek karnını tam olarak doyurur.

O esnada kalenin alt tarafındaki mağaradan dağ büyüklüğünde bir ejderha çıkar. Ejderhanın gözleri karanlıkta iki meşale gibi parlamaktadır. Ejderha dağ tarafına gidip ağzında bir fil ile döner, dereden su içip tekrar mağaraya girer. Birazdan yine mağaradan çıkıp dağ tarafına gider, bir fil daha kapar ve dereden su içip tekrar mağaraya girer.

Rüstem atası Hamza'nın öldürdüğü ejderhayı hatırlar ve kendisi de onun gibi ejderha öldürmek ister. Hızır'dan ejderhayı öldürmek için alet istemediğine, orada savunmasız kaldığına üzülür. Bir tarafında ıssız çöl, bir tarafında fil yiyen ejderha, korku içinde bir kuytu yerde yatıp uyur.

Rüyasında Hızır'ı görür. Hızır ona bu çölden kurtulmanın yolunu anlatır. Sabah yine ejderin geleceğini, bir fil yiyip su içtikten sonra mağaraya girerken ejderin kuyruğuna yapışıp onunla beraber mağaraya girmesi gerektiğini söyler ve ona birkaç alet verir. Rüstem uyanınca aletleri yanında görür, çok mutlu olur ve sabahı bekler.

Rüstem ejderhanın kuyruğunda mağaradan içeri girer, dağın altından geçip öte tarafa geçerler. Orada ejderha kuyruğunu sallar ve Rüstem yere düşer. Etrafına bakar ki uçsuz bucaksız bir sahra ve sınırsız fil otlayıp gezmektedir.

Filler Rüstem'i görünce ona hücum ederler. Rüstem de onların birçoğunu öldürür, öyle ki sahra fil leşinden görünmez olur. Rüstem çok yorulur, bir kenara çekilip uyur.

Rüyasında hemen yola çıkması gerektiği, yolda bir ateş denizi ile karşılaşacağı söylenir. Yine yolda semender adlı bir hayvanla karşılaşacağı, o hayvandan birkaçını öldürüp hayvanın postunu üstüne giyip yağını da bütün vücuduna sürerek o ateş denizine girmesi, ateşin ona etki etmeyeceği söylenir.

Rüstem uyanınca denilenleri yapar, ateş denizinin sıcaklığı çok uzaklardan bile hissedilmektedir. Semender denilen hayvanı avlar, postlarını üzerine giyer ve yağlarını vücuduna sürerek bu denize girer. Bir gün bir gece

boyunca bu denizde yüzer ve karşı tarafa geçer. Ateş ona hiç etki etmez. Ateşten çıkıp abdest alır ve şükür namazı kılar.

Yine birkaç gün aç ve susuz yol almaya devam eder. Önüne büyük bir deniz çıkar. Bir kişi bu denizin kenarında elleriyle balık avlamaktadır. O kadar çok avlamıştır ki balıklar dağ gibi birikmiştir. Gökten bir bulut gelir ve kenardaki tüm balığı alıp götürür.

Rüstem yanına varıp selam verir. Bu kişi bir Allah dostu, denizlerin melikidir. Bu denizin yetmiş tane denizin buraya dökülmesiyle oluştuğunu söyler. Aynı zamanda buraya girdab-ı ekber adlı cehennem ateşinin de döküldüğünü, bunların karışımından büyük miktarda buhar oluştuğunu ve bu buharların bulutlar vasıtasıyla göklere çıktığını, bulutlardan sorumlu Mikail adlı melek vasıtasıyla Allahü Teala'nın emriyle belirlenen vilayetlere yağmur yağdırıldığını söyler. Her bir yağmur tanesini bir meleğin taşıdığını ve hiçbir damlanın birbirine asla değmediğini anlatır.

Allah'ın insanların yaptığı zinalar sonucu taun adlı cinlerden oluşan bir kavim yarattığını, bu balıkların ise o kavmin nafakası, yiyeceği olduğunu söyler. Allah azap etmek istediği milletlere bu cin kavmini musallat eder. Onlar da o milleti, suçları bağışlanıncaya kadar helak ederler.

Bu Allah dostu Rüstem'e bir çığ balık verir ve bunu yemesini söyler, Rüstem çığ yiyemeyeceğini söyleyince balığı pişmiş olarak bulur ve o balığı yiyip Allah'a şükür eder.

O esnada uzaklarda beyazlar giyinmiş, bir ata binmiş yaşlı bir zat görünür. Hızlıca Rüstem'e doğru gelip selam verir. Rüstem'e kendisine teslim olmasını, ona gökyüzünü, felekleri gezdireceğini söyler. Rüstem onunla gideyim mi dercesine denizler melikine bakar. Ondan olumlu cevap alınca denizler melikine veda eder ve kendini pire teslim eder.

Pir, Rüstem'e gözlerini kapamasını söyler ve onu bir anda göklere çıkarır. Rüstem gözlerini yumar, biraz sonra açınca kendini dünyayı seyrederek

bulur. Pir Rüstem'i gökyüzünde yalnız bırakır. Hazret-i Süleyman'ın kasrına gitmesini ve bu kasra üç bin basamak merdiven çıkarak ulaşabileceğini söyler.

Bu kasır daha da yukarılardadır. Oradan dünya, suyun içindeki bir karpuz gibi gözükmetedir. Oradan daha da yukarılara çıkılınca dünya ve dağlar görünmeyip sadece denizler görünmektedir. Burada şiddetli rüzgarlar bulunur ve burada uçmak merkezi vardır.

Yaşlı pir uçmak merkezinin sağında bir ejderha, solunda da dağ kadar büyük bir balık olacağını söyler. İkisinin de Rüstem'e saldıracağını, Rüstem'in bunlardan korkmamasını ve kendisini ejderhanın ağzına atarsa kurtulacağını, yok balığın ağzına atarsa uzun yıllar daha gurbet çekeceğini söyler.

Rüstem denileni yapar, ejderhanın ağzına atlar ve o anda kendini kaybeder. Biraz sonra aylır ve kendini Hitay vilayetinde bulur.

Hitay vilayetinin Şabur Şah adlı bir padişahı vardır, Bu padişahın Meleknaz ve Feleknaz adlı iki kızı ve Medhur Hitayi adlı bir oğlu bulunmaktadır. Ayrıca bir de cariyesi vardır ve cariyesinden de Kaplan Hitayi ve Biran Hitayi adlı iki oğlu vardır.

Şabur Şah'ın askeri çoktur ve güçlü bir padişahdır. İran hükümdarı Nûşirevan, oğlu Hürmüz'ü Şabur Şah'a bir miktar hediye ile gönderip ondan yardım ister. Şabur Şah Hürmüz'ün getirdiği mektubu açıp okur.

Mektupta Nûşirevan, Hamza ve Rüstem'den çok şikayet etmektedir. Şabur Şah, Nûşirevan'ın büyük bir padişah olmasına karşılık bu iki kişiye güç yetirememesine şaşırır.

Mektubu getiren Hürmüz ise Hamza'dan şikayet etmeye başlar. Onun karşısına nice güçlü yiğitler, nice pehlivanlar çıkardıklarını, Hamza'nın hepsini yenip kendisine kul ettiğini, birkaç defa zehir içirdiklerini, birkaç defa da zehirli kılıçla öldürmek istediklerini ama hepsinden de kurtulduğunu anlatır.

Şimdi de oğlu Rüstem'in büyüüp yetiştiğini, onun da babası gibi güçlü ve yiğit biri olduğunu, on dört yaşında iken namlı bir pehlivanı alet ve silahlarıyla beraber yere çarpıp yendiğini, sonra Firengistan'a gidip orada da bir çok pehlivanı yenip, bir çok yeri fethettiğini ve bunun benzeri bir çok yiğitliklerini methederek anlatır.

Şabur Şah ise kendi emrinde birçok pehlivanının olduğunu ve onların Rüstem'i yenebileceğini söyler.

O arada Şabur Şah'a bir gurup ruhban gelir. Ruhbanlar kayadan akan suyun kesildiğini ve halkın susuzluktan perişan olduğunu anlatırlar. Şabur Şah'ı halkın başında dua etmeye davet ederler ki su tekrar aksın. Hürmüz de gelmek ister. Şabur Şah, Hürmüz ve fakir zengin tüm şehir halkı hep beraber kayanın yanına gelirler. Kurbanlar kesip dualar ederler. Su tekrar eskisinden daha güür akmaya başlar.

O sırada suyun içinden bir su ejderhası çıkar. Halk ejderhayı şaha göstermek üzere kilime sarıp divana götürürler. Divan halkı onu incelerken Hürmüz onun Rüstem olduğunu bilir, onu tanır. Şabur Şah bunun ne olduğunu sorar. Hürmüz o ejderin yıllardır başa çıkamadıkları Rüstem olduğunu, Şabur Şah'dan Rüstem'in hemen başını kesmesini ve kendi şah'ı Nûşirevan'a hediye olarak yollamasını rica eder.

Şabur Şah ise Hürmüz'ün Rüstem'den bu kadar korkmamasını söyler. Onun ayılmasını bekleyip kendi dinlerine davet edeceklerini, eğer kabul etmezse öldüreceklerini, kendilerine bunun yakışacağını, korkaklık yapılmamasını söyler. Bunun üzerine Hürmüz onun nice İran ve Turan dilaverlerini, hatta Zaloğlu Rüstem zamanında Keyyus Nizedar adlı pehlivan ve adamlarını, sandalyesini almak için öldürdüğünü, kimsenin de ona bir şey yapamadığını anlatır.

Bunun üzerine Şabur Şah, Rüstem'in bende çekilip hapsedilmesini emreder. Rüstem hapse götürülürken Şabur Şah'ın kızları Meleknaz ve Feleknaz, Rüstem'i görüp ona aşık olurlar.

Kendi aralarında konuşup babalarının Rüstem'i öldürmeden önce onu hapisten kurtarmayı planlarlar ve geceyi beklerler. Kızlar, babalarının bir adamının da yardımıyla zindana gelip bekçilere darulu su içirirler. Bekçiler bayılınca içeri girip Rüstem'e onu kurtarmaya geldiklerini ve ona aşık olduklarını, eğer kendilerini cariyeliğe kabul ederse onu hapisten kurtaracaklarını söylerler. Rüstem de kabul eder ve kızlar orada Müslüman olup beraberce zindandan çıkarlar. Atlar üzerinde Şabur'un sarayına giderken yolda gördükleri askerleri de öldürürler.

Meleknaz adlı kız saraya geldiklerinde biraz beklemelerini, saraydan bir alacağının olduğunu söyler. Bir saat sonra elinde bir kelle ile saraydan çıkar, beraberce oradan uzaklaşırlar. Bir vadiye geldiklerinde Rüstem o kelleyi sorar.

Kız, kellenin babası Şabur Şah'ın kellesi olduğunu söyler. Rüstem niçin babasını öldürdüğünü sorunca Meleknaz, babasının Rüstem'i kendilerinin kaçırdığını anlayacağını ve onları öldürmek isteyeceğini, ondan önce davranıp kendisinin babasını öldürdüğünü söyler.

Meleknaz, babasını öldürünce diğer kardeşlerin kendi aralarında taht kavgasına tutuşacağını ve bunun Rüstem'e zaman kazandıracığını söyler. Rüstem de bu kızın zekasına hayran kalır ve takdir eder.

Sabah olunca görürler ki Şabur Şah öldürülmüş, devlet erkani yas tutup üzülmüşken kardeşler kendi aralarında taht kavgasına başlarlar. Hürmüz, olaya müdahale edip bu olayların Rüstem yüzünden çıktığını, hemen onu hapisten alıp öldürmeleri gerektiğini söyler. Adam gönderip bakarlar ki Rüstem ve iki kız kardeş ortalarda yoktur. Olanları anlayıp onların peşlerine düşerler.

Hürmüz, hangi kardeşin Rüstem'in kellesini kesip getirirse tahta çıkmanın onun hakkı olduğunu söyler. Kardeşlerden Medhur Hıtai adlı akıllı şehzade, Rüstem'in peşine gitmeyeceğini, onları burada bekleyeceğini söyler. Bundaki amacı Rüstem, diğer kardeşlerini öldürürse tahtın sadece kendisine kalacağını düşünmesidir.

Kardeşlerden Biran Hıtayi ve Kaplan Hıtayi, onar bin kişilik asker toplayıp Rüstem'in peşine düşerler.

Öte yandan Rüstem ve iki kız kardeş uzun süre yol giderler. Yorulunca bir ağaç gölgesinde dinlenmek isterler. Dinlenirken bir toz bulutu görürler. Yirmi bin kişilik ordu onları yakalamıştır. Büyük bir savaş başlar.

Rüstem ve iki kız kardeş yirmi bin kişilik orduyla savaşa başlarlar. Rüstem, Biran ve Kaplan Hıtayi kardeşleri meydanda yener. Bunun üzerine tüm ordu Rüstem'in üzerine hücum eder. Kızlar da savaşa girerler. Savaş sonunda Meleknaz ve Feleknaz kardeşler ölürler. Rüstem bir saat içinde tüm askerleri öldürmeyi başarır.

Rüstem savaş bitince kızların ölümüne çok üzülür ve kılıcıyla oraya iki mezar kazıp kız kardeşleri oraya defneder. Baş uçlarına kim olduklarını, ne zaman öldüklerini belirten mezar taşları diker.

Rüstem orada oturup ağlarken kardeşi Kureyş Banu yanına gelir, Rüstem niye erken gelmediğini, yardıma geç kaldığını söyleyince Kureyş Banu Muallim-i Kaf'a fal baktırıp kendisini sorduğunu, kendisini her yerde aradığını söyler. En sonunda bargah-ı Süleyman'a geldiğini orada yaşlı pire rastladığını söyler. Yaşlı pirin ona da ejderha ve balıktan bahsettiğini, ikisinin de kendisine saldıracağını ve ejderhanın ağzına atılması halinde kurtulabileceğini söylediğini söyler. Fakat kendisinin ejderhadan korkup balığın ağzına atılınca uzun zaman uzaklarda kaldığını anlatır ve nihayet buluştuklarını söyleyip Allah'a şükreder.

Kureyş Banu, Rüstem'i sırtına alıp kanat açarak onu Çin diyarına götürür. Çok yorulurlar, yere inince Kureyş Banu Rüstem'in dinlenmesini, kendisinin de yiyecek aramaya gidip hemen geleceğini söyler. Rüstem uyur, uykusunu alıp Kureyş Banu'ya bakınırken onun aceleyle kendisine doğru geldiğini görür.

Rüstem ne olduğunu sorunca, Kureyş sonra anlatacağını hemen buradan gitmeleri gerektiğini söyler. Rüstem inat edip ne olduğunu söylemezse buradan ayrılmayacağını söyler. Aralarında tartışırken büyük bir toz bulutu görürler. Otuz bin kişilik büyük bir ordu yanlarına gelmiştir bile, bu ordu belli ki bir şeyden kaçmaktadır.

Rüstem onların beylerine kimden kaçtıklarını sorar. Beyleri o kadar yorulmuştur ki cevap vermeden yere yıkılır. O esnada orduyu kovalayan büyük ejderha görünür. O kadar büyüktür ki vücudu dağa benzer ve ağzından ateşler saçmakta, yerdeki tüm otları yakmaktadır.

Kureyş Banu Rüstem'e kaçmalarını teklif eder fakat Rüstem kabul etmez. Bunun üzerine Kureyş Banu kanatlanıp göğe çıkar.

Büyük ejderha ateşler saçarak ve hışımla Rüstem'e hücum eder. Büyük bir savaş başlar. Rüstem, ejderha devinin önce sağ gözüne, sonra da sol gözüne ok atıp onu kör eder. Yere düşen devin üzerine çıkıp ensesine bir tığ (kılıç) darbesi daha vurup ejderhayı orada öldürür. Rüstem de ejderhanın ateşinin sıcaklığından sersemlemiştir.

Kureyş Banu yere inip Rüstem'i tebrik eder. Ejderhanın zehrinin Rüstem'i etkilediğini onu uzak bir yere götürüp etkisinden kurtarabileceğini söyleyince Rüstem ona kızar. Kureyş Banu da ona o kadar iyilik yaptığı halde, onu aramak için diyar diyar dolaştığı halde ondan azar işitince Rüstem'e küser ve birbirlerine düşman olurlar. Kureyş bu üzüntüyle Kaf Dağı'na doğru yola çıkar ve ayrılırlar.

Çin'in bu bölgesinde insanları rahatsız eden bir ejder vardır. Bu ejder bir süre sonra insanları da yemeye başlar. Biraz daha ileri gidip köylere de saldırmaya başlayınca bölge halkı Çin şahı Fağfur Şah'a bu ejderi şikayete gelirler. Bunun üzerine şah atmış bin kişilik bir ordu hazırlayıp yanına Rüstem'i de alarak ejderha ile savaşa gider.

Ejderha ağzından ateşler saçarak tüm orduyu dağıtır, herkes kaçıtır. Fakat Rüstem, ejderha ile tek başına mücadele eder ve onu öldürür.

Adamlar Rüstem'in korkusuzca savaştığını ve ejderhayı gözlerinden vurup sonra da öldürdüğünü Fağfur Şah'a anlatırlar. Fağfur Şah, yanındaki beylerle ejderin ölüsünü görmeye gider ve çok mutlu olup Rüstem'i aramaya çıkar. Onu bir su kenarında yatarken bulur.

Fağfur Şah Rüstem'e önce kendini tanıtır ve onun kim olduğunu sorar. O da kendisinin Hazret-i Hamza'nın oğlu Rüstem olduğunu söyler. Şah, bu ejderin kendilerine çok zararı dokunduğunu ve Allah'ın Rüstem'i kendilerine lütuf olarak gönderdiğini söyleyip ona ihsanlarda bulunur. Rüstem'in Müslüman olduğunu öğrenip çok etkilenir ve tüm halkıyla beraber Çin şahı da Müslüman olur.

Çin şahı, Rüstem'in katlettiği ejderi arabalarla şehre getirtip kale kapısına astırır ve üzerine Rüstem'in yiğitliklerini anlatan yazılar yazdırır. Rüstem'i kendi sarayına alıp tahtına ortak eder.

Fağfur Şah'ın eşsiz güzelliğe sahip Mahpeyker Banu adlı bir kızı vardır. Bu kız da Rüstem'in devi öldürmesi olayını duyup Rüstem'i görmek istemektedir. Rüstem şehre şenlikler eşliğinde girerken Rüstem'i görür ve ona aşık olur.

Rüstem, Fağfur Şah'ın sarayında oturmaktan sıkılır ve şehri gezmek istediğini şaha söyler. Rüstem, Fağfur Şah, birçok ileri gelen beyler ve av hayvanları eşliğinde atlara binip hem şehri gezmeye hem de avlanmaya çıkarlar.

Bu olayı duyan Mahpeyker Banu da Rüstem'i görmek amacıyla avlanmaya çıkar. Av yerinde Rüstem, şah ve şahın adamları her biri bir yana dağılırlar. Bu esnada Mahpeyker Banu Rüstem'i gözetlemektedir. Rüstem'e buraya girmesinin ve avlanmasının yasak olduğunu, buraların babasına ait olduğunu söyler.

O esnada Rüstem de yeni bir av vurmuştur. Mahpeyker, Rüstem'in vurduğu avın kendisine ait olduğunu, ona bırakmasını söyler. Rüstem de kendisinin Fağfur Şah'ın misafiri olduğunu söylemesine rağmen Mahpeyker avı kendisine bırakmasında ısrar eder. Aralarında tartışma başlar ve Rüstem, Mahpeyker'e bir darbe vurup onu bayıltır. Rüstem de bu esnada Mahpeyker'e aşık olmuştur. Mahpeyker de ona aşıktır. Bir süre sonra kendine gelir ve şahın kızı olduğunu, gelip kendisini babası Fağfur Şah'dan istemesini söyler.

Rüstem, Mahpeyker'in aşkıyla perişan haldedir. Ertesi gün şahın divanına gelmeyince şah adam gönderip sebebini sordurur. Bunun üzerine üç gün daha, Rüstem şahın divanına gelmez, şah çok üzülür. Şah, Rüstem'in hasta olduğunu düşünüp ona hekimlerini yollar ve onu tedavi etmelerini söyler.

Hekimler ona hastalığını sorarlar. Rüstem derdine doktorların çare olamayacağını söyleyince doktorlardan Tekindan adlı hekim durumu anlar ve Rüstem'le baş başa konuşmak ister, konuşurlar. Tekindan, şahın huzuruna gelip Rüstem'in hastalığının aşk olduğunu, Rüstem'in, kızı Mahpeyker'e aşık olduğunu söyler. Şah bundan çok mutlu olur, zira ondan daha iyi damat bulamayacağını düşünür.

Şah, kızını yanına çağırıp Rüstem'de gönlü olup olmadığını sorar. Kızından olumlu cevap alınca beylerine de danışır, onlar da uygun görürler. Şah Rüstem'e haber gönderir. Rüstem gelip şahın elini öper ve düğün hazırlıkları başlar.

Kırk gün şenlikler yapıp kırk birinci gün nikah kıyılır. Rüstem bir müddet gündüzleri şahın yanında, gece ise eşi Mahpeyker'in yanında güzel vakitler geçirir.

Diğer taraftan Ferhat Divane ise Münçal-i Mağribi'nin hapsinden kurtulmuş, Münçal'in adamlarını yararak filine binip kaçmıştır. Uzun bir müddet yol gitmiştir, artık fili yola dayanamaz. Ferhat filine kızıp onu yola zorlamıştır ve fil sonunda ölmüştür. Ferhat fildeki eşyalarını kendi üzerine alıp yola yayan devam eder. Çok yorulmuş ve açmıştır.

Bir yol ağzına gelince orada dinlenmek ister. Buralarda Hulkum Harami adlı bir eşkıya, yanına beş yüz adam toplayarak yol kesmekte, eşkıyalık yapmakta, tüccarları soymaktadır. Bu eşkıyalar o esnada meclis kurup şenlik yapmakta, yiyip içmektedirler.

Ferhat da çok acıktığı için onları uzaktan seyretmektedir. Ferhat dayanamayıp onların yanına doğru dağdan aşağı iner, o sıra eşkıyalar Ferhat'ın geldiğini fark ederler, Hulkum Eşkîya bir adamını gönderip Ferhat'ı yanına çağırır.

Ferhat geldiğinde Hulkum Eşkîya'ya ters sözler söyleyince bir kargaşa, bir kıyamet kopar. Hulkum ile Ferhat mücadeleye başlarlar. Ferhat kocaman bir kayayı Hulkum'un üzerine atar, onu ve bir çok adamını öldürüp orayı dağıtır, kalan adamları da dağlara kaçarlar.

Vakit akşama yaklaşmıştır. Ferhat onların kurduğu sofrayı fark eder. Sofrada kuzu kebablar, tavuklar ve ekmek vardır. Tüm yemekleri yiyip karnını güzelce doyurur. Vakit gece olurken tekrar yola çıkar ve bir deniz kenarına varır, meşe ağacının dibine oturup dinlenir.

İleride balıkçıların ateş yakıp eğlence yaptıklarını görür. O balıkçılardan biri oturduğu halkadaki yerinden kalkıp tuvalete gidince Ferhad onun yerine gelip oturur. Karanlıkta arkadaşları bunu fark etmezler.

Sonra o giden kişi geri gelip yerine Ferhat'ın oturduğunu görünce kızar ve onu oradan kaldırmak ister, ayağıyla Ferhat'ı tekmeler. Bunun üzerine Ferhat kızıp o adama vurur, derken tüm balıkçılar Ferhat'a saldırır. Ferhat hepsini dövüp onları oradan dağıtır, kalkıp deniz kenarı boyunca yoluna devam eder.

Yolda giderken deniz kenarında yaşlı bir adam görür. Ferhat o adamı da deminki balıkçılardan sanıp boğazını sıkır, adamın balıkçılardan olmadığını anlayınca onu bırakır. O yaşlı adama şehre nereden gireceğini sorar.

Adamın ağında çok miktarda balık birikmiştir. Fakat adam yaşlı olduğundan ağı çekemez. Ferhat ona yardım edip tek eliyle koca balık ağını bir çırpıda karaya çıkarır. Adam Ferhat'a çok teşekkür eder. Ağdaki balıklar iki üç adamın dahi taşıyamayacağı kadar çoktur. Adam balıkları taşımak için bir iki hayvan almaya giderken Ferhat buna gerek olmadığını, kendisinin tüm balıkları taşıyabileceğini söyler. Adam daha da çok mutlu olur.

Balıkların içinde bir tane de büyük balık vardır. Yaşlı balıkçı bu balığı padişaha ikram edip ondan ihsanlar alabileceğini düşünür ve Rüstem'e kalan balıkları hediye etmek ister. Rüstem, çiğ balıkları yiyemeyeceğini, eğer kendisine iyilik yapmak istiyorsa evine götürüp kendisine balık kızartmasını söyler, adam da bunu kabul eder.

Balıkçı Mehیار önde, Ferhat arkada, balıkları evine kadar taşır. Eve vardıklarında balıkçının çok fakir olduğunu, çocuklarının giyecek elbiselerinin dahi olmadığını gören Ferhat, balıkçıya kendi elbiselerini verip bunları satmasını, bu parayla çocuklarına elbise almasını söyler.

Yemek yedikten sonra beraberce büyük balığı şehrin padişahına hediye olarak götürürler. Balıkçı, Ferhat'ın saf olduğunu anlayıp padişahın yanında hiç konuşmamasını tenbihler.

Padişahın adı Şemmas Firenk'tir. Yanına varırlar ve Mehیار Pir balığı padişaha arz eder. Padişah Şemmas Firenk, Ferhat'ı güçlü kuvvetli bulup çok beğenir ve balıkçıya bu yiğidi nereden bulduğunu sorar. Mehیار Pir de uzun zamandır yanında olduğunu söyleyince Ferhat müdahale edip balıkçının yalan söylediğini, yanına bugün geldiğini söyler.

Mehیار Pir Şemmas Firenk'in karşısında kendisini yalancı çıkarıp rezil ettiği için Ferhat'a içinden çok kızar, onu yanına aldığına çok pişman olur.

Şemmas Firenk, Ferhat'a birkaç soru daha sorar, bir tercüman da soruları ona iletir. Ferhat sorulara ters cevaplar verir. Şemmas ise hoşgörülle karşılık verir. Sonunda Şemmas Firenk, balık karşılığında Mehیار Pir'e birkaç

altın verilmesini söyler. Ferhat bunu görünce Şemmas'ın karşısına dikilip kendisine de hamallık parası olarak altın verilmesini ister. Şemmas Firenk, adamlarına ona da bir altın vermelerini söyleyince Ferhat çok kızar ve hemen eteğini altınla doldurmalarını yoksa ortalığı dağıtacağını söyler. Şemmas buna çok kızar ve adamlarına Ferhat'ı yakalayıp öldürmeleri emrini verir.

Ferhat ile Şemmas Firenk'in pehlivanları kavgaya başlarlar. Şemmas, balıkçının da yakalanmasını emredince Ferhat onu da korur ve orada Şemmas Firenk'i ve onun yüz civarında asker ve pehlivani öldürüp Şemmas'ın tahtına oturup padişah olur. Yaşlı balıkçıyı da yanına oturtup baş veziri yapar.

Şemmas'ın kalesinin yanında başka bir kale vardır, o kalenin padişahı ise Tayfur Firenk'tir. Tayfur Firenk ile Şemmas Firenk bir kız yüzünden eskiden beri düşmandırlar ve birbirleriyle mücadele etmekte ve mücadeleyi her zaman Tayfur Firenk kazanmaktadır.

Şemmas'ın akıllı bir veziri vardır. Bu vezir Ferhat'a gelip biat eder ve yeni padişah olarak halkına altın dağıtmasını tavsiye eder, Ferhat da hazinede ne kadar altın varsa hepsini halka dağıtır, hazine bomboş kalır.

Akıllı vezir ve ileri gelen kişiler Ferhat'a gelirler ve Tayfur Firenk'in ülkelerini almak istediğini söyleyip onu şikayet ederler. Ferhat hemen Tayfur'a mektup yazılmasını ister. Mektupta Tayfur'un Ferhat'a biat edip elini öpmesi, aksi halde onu öldürüp ülkesini elinden alacağı yazılıdır.

Bir ulak mektubu Tayfur'a ulaştırır. Tayfur mektubu okutunca çok kızar ve elçinin kulak ve burnunu kestirip kovar. Ferhat elçisinin halini görünce çok kızar. Yanına yolu gösterecek bir adam, bir fil ve birkaç savaş aleti olarak tek başına Tayfur'u öldürmeye gider.

Öbür taraftan Münçal Mağribi, Rüstem'i elleri bağlı vaziyette Nüşirevan'a hediye olarak göndermiştir. Münçal, Sahibkıran'a bir mektup yazıp elçiyle gönderir. Mektupta Sahibkıran'ın Nüşirevan'ı üzdüğü, eğer canını

seviyorsa kendisine yani Müncal'e tabi olup eteğini öpmesi, Mekke'ye gidip ibadetle meşgul olması ve bir daha kılıç kuşanmaması gerektiği yazmaktadır.

Hamza mektubu okuyunca çok kızar ve mektubu parçalar. Elçiyi usulünce gönderir ve Ömer'i Müncal'in elçisinden önce Müncal'in sarayına gönderir. Ömer kılık değiştirip saraya varır. Elçi Hamzanın yırttığı mektubu Müncal'e uzatır ve olanları anlatır.

Müncal Mağribi bu olaya çok kızıp Hamza'nın üzerine üç gün içinde asker gönderilmesi emrini verir. Ömer de hemen gelip durumu Hamza'ya bildirir. Savaş durumu ortaya çıkmıştır, iki taraf da savaş için hazırlıklarını yaparlar.

Müncal Mağribi'nin ordusu ile Hamza'nın ordusu karşılaşır. Önce yiğitler teke tek karşılıklı savaşır. Müncal'in oğlu Gerçal meydana çıkar. Karşısına ise İslâm ordusundan Haram-zade Çoban Piçe rakip olarak çıkar. Haram-zade Çoban Piçe Gerçal karşısında zor durumda iken yardımına Siyah Şir Asiyab yetişir. Savaşın devamında Siyah Şir'in ve Çoban Piçe'nin yaralanması üzerine Ömer, ikisini de meydandan çıkarıp yerlerine Gaşmeşim Hicazi'yi meydana sokar.

Müncal'in oğlu Gerçal, İslâm ordusundan on kadar yigidi yaralar. Bu sefer Gerçal, Semray ile mücadeleye başlar. Ayine Şah Mağribi de Gerçal'e karşı savaş meydanına girer.

Bunun üzerine Müncal oğlu Gerçal'i savaş meydanından alıp meydana kendisi girer. Savaş Ayine Şah ile Müncal arasında devam etmektedir. İkisi de birbirlerine birçok hamlelerde bulunurlar. İki yiğit kılıçları bırakıp mızrak savaşına başlarlar. Savaşırken birbirlerine meydan okuyup, küçümseyip hakaretlerde bulunurlar. Karşılıklı hamlelerle birbirlerini birçok defa yaralarlar.

Ayine Şah etkili hamlelerle ve kuvvetiyle Müncal'i zor duruma bırakıp yere düşürür. Bunun üzerine Calut gidip yaralanan Müncal'i savaş meydanından alıp uzaklaştırır. İki yüz bin düşman askeri Ayine Şah'ın üzerine

saldırırlar. Bunun üzerine Ayine Şah'a yardım için Sahibkiran da meydana girer.

İslâm ordusu ile iki yüz bin kişilik düşman ordusu büyük bir savaşa başlar, öyle ki el ve ayak parçaları havalarda uçuşur. Savaş devam ederken Müncal ve oğlu Gerçal, Ayine Şah'ı öldürmek için savaş meydanında onu aramaktadırlar.

Meydanda Müncal ile Hamza karşılaşır ve birbirlerine üst üste hamleler yaparlar. Hamza Müncal'i yere yatırır. Ömer de ona yardım edip döverek Müncal'i bağlayıp esir ederler.

Öte taraftan Gerçal ile de Ayine Şah karşılaşır. Ayine Şah bir nara atarak Gerçal'i bir kılıç darbesiyle öldürür. Hamza da oraya yakındır. Ayine Şah'ın bağırmasına yanına gelir ve Gerçal'in öldüğünü görüp sevinir. Ayine Şah Hamza'nın oğludur. Baba oğul beraber olup düşmana daha bir kuvvetle hücum etmeye başlarlar.

O sırada Medayin yönünde bir toz bulutu görülür. Anlaşılır ki Nüşirevan, veziri Bahtek'in uyarısıyla kendi oğlu Hürmüz'e ve onun komutanı Müncal'e üç yüz bin kişilik bir ordu ile yardıma gelmektedir.

Bunu haber alan Sahibkiran, Ömer'e amacının düşman ordusunu yenmek olduğunu söyler. Ömer'le Lendeha, Melek Ejder, Behram, Behmen, İmran Cabalka, Ömer Madi ve diğer komutan ve pehlivanlara yardıma gelmeleri haberini gönderir. Onlar da toplanıp her biri yedi başlı ejderha gibi düşman ordusuna karşı savaşa başlarlar. Savaş iyiden iyiye kızışıp kelleler havalarda uçuşur, öyle ki her taraf insan ve hayvan ölüleriyle dolar.

Hürmüz ve Hamza cenge başlarlar. Hamza Hürmüz'e bir kılıç darbesi vurup yaralar, Hürmüz, aman diler. Ömer de Hürmüz'ün ellerini arkadan bağlayıp esir eder ve nihayet savaş biter. Hamza savaş elbiselerini çıkarıp yeni elbiselerini giyer. Yaralılarını tedavi edip ölülerini defnederler. Düşman ise mallarını ve silahlarını bırakıp kaçar.

Hamza, Müncal'in siyaset meydanında öldürülmesine karar verir. Müncal'e İslâm dinine girip kendine kul olmasını teklif eder. Müncal düşünür, ölmektense Müslüman olmanın daha iyi olduğuna karar verip istemeyerek Müslüman olur. Hamza bunun üzerine Müncal'e ikramlarda bulunup tahtının yanında bir sandalyeye oturtur. Fakat Ömer, Müncal'in istemeyerek Müslüman olduğunu belirtip Hamza'yı uyarır. Hamza'nın emriyle Müncal'in malları ve esirleri kendisine iade edilir.

Hamza'nın emriyle bu sefer elleri bağlı halde Hürmüz'ü meydana getirirler. Hamza onun her zaman, dost gibi gözükp kendisine hile ve kötülük yaptığını ve hiç uslanmadığını söyler. Hürmüz de kabahatin Bahtek Melun'da olduğunu kendisinin suçsuz olduğunu söyleyince Hamza, Nûşirevan'ın kızı ve Hürmüz'ün kız kardeşi olan Gülüfher'i kendisine vermesi konusunda Nûşirevan'ı ikna etmesi karşılığında Hürmüz'ü affeder. Ona tabi olan esirleri de affedip onu Nûşirevan'a gönderir.

Hürmüz'den önce adamları, Medayin'e gelip Nûşirevan'a tüm olanları anlatır. Adamlar, Hamza'nın Müncal'in oğlu Gerçal'i öldürdüğünü, Müncal'i de esir ettiğini ve üç yüz bin askerinin Hamza ve ordusu tarafından hezimete uğratıldığını, sadece kendilerinin kurtulabildiğini anlatırlar.

Nûşirevan bunları işitince Bahtek'e kızar ve tüm olanlardan onu sorumlu tutar. Nûşirevan bunların öcünü almaya niyetlenir fakat Hâce-i Dana Hamza'ya karşı duramayacağını, yine hezimete uğrayacağını, bu konuları Bahtek'e danışmasını tavsiye eder. Nûşirevan'ın iki tane akıl danıştığı kişi vardır; birisi Hâce-i Dana, diğeri ise Bahtek.

Nûşirevan Bahtek'e çok kızgındır, fakat buna rağmen yine ona danışmaya mecbur kalır. Bahtek de artık Hamza ile barışması gerektiğini, onunla mücadeleyi bırakmasını tavsiye eder.

Nihayet Hürmüz, Medayin'e gelip babası Nûşirevan'ın huzuruna çıkar. Nûşirevan, Hürmüz'e olanları sorar. O da kız kardeşi Gülüfher'i Hamza'ya nikahlamak şartıyla Hamza'nın kendisini serbest bıraktığını babasına anlatır.

Nûşirevan, akıl hocalarından Hace-i Dana'dan, kendi ağzından Hamza'ya bir mektup yazmasını ister. Mektupta kızı Gülüfher'i kendisine vereceğini, ona burada bir düğün yapacağını ve artık aradaki düşmanlıkları kaldırmak istediğini yazdırır. Sonra yazdırdığı mektubu kendisi okuyup beğenir ve mühürler. Mektubu kızı Gülüfher'in de okuyup mühürlemesini, onu Hamza'ya verdiğini bilmesini ister.

Fakat kızı Gülüfher, babasının kendisini denediğini ve kendisinin Hamza'yı gerçekten sevip sevmediğin anlamak istediğini düşünerek mektubu mühürlemez. Bahtek ise Gülüfher'in mektubu mühürlememesini onun Hamza'yı sevmediğine yorar.

Nûşirevan kızına Hace-i Dana'yı elçi olarak yollar ve kendisine bilgi getirmesini ister. Gülüfher, Hace-i Dana'yı izzet ve ikramla karşılar. Hace-i Dana Gülüfher'i ikna eder ve mektubu mühürletir. Hace-i Dana gelip durumu Nûşirevan'a anlatır, şah da çok mutlu olur.

Nûşirevan, Hace-i Dana'nın oğlu Siyavuş'u da Hamza'ya, yanında birçok değerli hediye ve üç bin adamla birlikte elçi olarak Bağdat'a gönderir.

Bu esnada Hamza da Nûşirevan'dan bir haber beklemektedir ki Hamza Siyavuş'un elçi olarak geldiği haberini alır. Siyavuş Hamza ile görüşüp Nûşirevan'ın mektubunu verir.

Hamza mektubu okur, mektupta Nûşirevan özür dilemekte, aradaki düşmanlıkları kaldırmak istediğini ve bu amaçla kızı Gülüfher'i kendisine verdiğini söyleyip Hamza'yı Medayin'e davet ettiğini yazmaktadır. Hamza çok mutlu olur ve üç gün sonra Medayin'e göç yapılacağını tüm halkına duyurur. Siyavuş'a bir çok hediye verip izzet ve ikramlarda bulunur.

Hamza, yanına elçi Siyavuş'u, ileri gelen beylerini ve halkını da alarak beraberce Bağdat'tan Medayin'e doğru kösler çaldırıp şenlikler yaparak yola çıkar. Medayin'e yakın bir yerde dururlar, Siyavuş önden gidip Nûşirevan'a

müjdeyi verir, durumu anlatır. Şah durumdan çok memnun olur, fakat bunları duyan Bahtek öfkesinden ve kıskançlığından çatlamaktadır.

Ertesi gün Nûşirevan'a yüksek bir yere taht kurarlar. Nûşirevan'ın ileri gelen beyleri ve adamları Nûşirevan'ın önünden gösteri ve şenlikler yaparak geçerler. Büyük bir araziye tüm beylere, yiğitlere ve kahramanlara ait birçok çadır kurulur, tüm arazi çadırlarla dolup taşmıştır. Şöyle ki :

On iki bin askeriyle Sad Yemeni, Merd Efken Yemeni, Mukbil Pelenkpuş, Mukbil Pekdarb, Kays bin Numan ve Münzir bin Numan geçiş yapar.

Sonra on iki bin hicaz askeriyle Gaşmeşim Hicazi, Tokgarın Velis Bedevi, Zülhımar Bedmest ve Ebulhımar Mest, Behram Mişefeyz ve Behmen Mişefeyz gelip geçerler.

Peşlerine İstefanos Yunani ve Stefanos Yunani ve Tomar Markir ve Behram Şirgir on iki bin Yunan askeriyle geçiş yaparlar. Sonra on iki bin askerle Kārūn Mısrī ve Hārūn Mısrī gelip geçer. Sonra on iki bin askerle Ham Dımeşķī ve Hum Dımeşķī ve Sam Dımeşķī gelip geçerler.

Sonra on iki bin askerle Melik Behram Kürd Haķanī ve kardeşi gelip geçer. Sonra on iki bin askerle Melik Behmen Kūhistānī ve bir çok oğlu gelip geçer. Sonra on iki bin askerle Elçöb Şengizi ve iyi eğitilmiş on iki at üzerinde cambazlar, gösterişler ve cambazlıklar yaparak geçip giderler. Sonra kırk bin askerle Lahut ve Ahkara-i Firenk gelip geçerler.

Sonra kırk bin askerle Geş-i Bahreyn serverleri Afrasiyab oğulları ve Melik Tanıtanuş geçer. Sonra kırk bin askerle Melik Erzakpuş ve Sam Sicinpuş, altı kardeşiyle gelip geçer. Sonra kırk bin askerle Cabalka erenleri Erceb 'Ādī ve 'Umrān Cabalka ve Behmen-i kebīr geçer ve kırk bin Mağrip yiğidiyle Müsteķal Şāh, oğlu Muķallid Nevcivān ve Reyhān Şāh gelip geçer.

Sonra kırk bin askerle Mâlik Ecder Necefî geçer. Sonra kırk bin askerle Sîmrân Akrânî geçer. Sonra kırk bin askerle Âyine Şâh Mağribî gelip geçer. Sonra otuz bin askerle Hindistan Sultanı Lendehâ ibn-i Su'dân ve oğulları Satvan ve Arşun gelip geçer. Sonra Sad-ı Şehriyâr on iki bin çapıkulu askeriyle, filler üzerinde kurulu tahtlar ve çadırlarla etrafı seyrederek gelip geçerler.

Sonra kösler çalınarak değişik müzik aletleri eşliğinde Sahibkıran-ı Alem Hazret-i Hamza, atı divzarın üzerinde başında tacı ile sağında Ömer Ayyar, solunda Ebul-feth 'Irâkî ve daha birçok yiğitler eşliğinde gelip geçerler. Hamza ve beraberindekiler Nûşirevan'ın hizasına geldiklerinde karşılıklı selamlaşarak dualar ederler.

O sırada Bahtek de Hamza'nın yanına gelip kendisini affetmesini, yanlış işler yaptığını söyler, Hamza da onu affettiğini söyler. Geçit törenleri bittikten sonra herkes daha önce kendileri için kurulmuş sayısız çadırlara girip dinlenmeye çekilirler.

Ertesi gün hem Hamza tarafı, hem de Nûşirevan tarafı birbirlerine ziyaretlerde bulunup önde gelen yiğitler ve komutanlar eşliğinde sayısız değerli eşya ve silahlar hediye ederler. Sonra hep beraber yemekler yiyip ziyafetler çekerler.

Şah Nûşirevan, kızı Gülüfheri yanına çağırır. Artık Hamza ile aralarındaki düşmanlıkların bittiğini, huzur ve mutluluğa kavuştuklarını, tüm bunların Hâce Dana sayesinde olduğunu, Bahtek'in söylerine uysa çok zararlı çıkacağını söyler.

Bir divan kurulur. Buraya tüm beyler katılırlar. Hamza da buradadır. Nûşirevan, Hâce-i Dana'yı çağırıp Hamza'nın, kızını kendisinden istemesini söyler.

Hamza adına, Gülüfher Banu'yu Nûşirevan'dan, Hindistan sultanı Lendeha ister. Nûşirevan, kızını verir. Hamza gelip Nûşirevan'ın elini öper ve ona damat olur.

Dört bir yandaki bey ve padişahlara mektuplar gönderilip düğüne davet edilirler. Müslüman olan ve olmayan yetmiş kere yüz bin asker ve halk toplanıp kırk gün kırk gece düğün yapıp eğlenceler düzenlenir.

Nihayet evlenirler ve Hamza'nın Gülüfher Banu'dan Kahraman adında bir oğlu olur. Hamza kış mevsimi gelinceye kadar Nûşirevan'ın yanında kalır. Sonra bahar mevsiminde Mekke-i Mükerrreme'ye gitmek üzere izin ister.

Yola çıkarlar Mişe-i Feyz denilen yere gelip mola verirler. Burada Ömer ve Hamza ezeli düşmanları Nûşirevan'la barışıp kızı ile de evlenmesini konuşmaktadırlar. Ömer, eski düşmandan dost olmayacağını, Nûşirevan'ın yanında Bahtek gibi bir veziri varken Nûşirevan'la yine aralarının bozulabileceğini söyler.

Buldukları Mişe-i Feyz denilen yerin ötesinde uçsuz bucaksız bir çöl bulunmaktadır. Hamza yanında bulunan beylere, padişahlara ve yiğitlere artık savaşın bittiğini düşünerek kendi memleketlerine dönme izni verir. Lendeha Hindistan'a, Ayine Şah mağribe, Münçal'de kendi memleketini İslâma davet etmek üzere memleketine gider. Rüstem'in beyleri ise Firengistana giderler.

Hamza da Ömer Madi ve yanındaki birkaç beyle beraber Kabetullah'a hareket ederler. Büyük bir kalabalık Hamza'yı karşılamaya gelir ve törenler düzenlenir. Hamza Mekke'ye varınca Kabetullah'ı ziyaret edip tavaf yapıp bir süre buralarda kalır.

Arapların emiri Hamza'nın Cafer-i Hicazi adında yedi yaşında bir oğlu vardır. Bu çocuk üç yaşından beri ilim okumaktadır ve çok zeki, yetenekli bir çocuktur. Hamza, Ömer'e de danışıp bu çocuğu okuması için Ömer Madi eşliğinde Medayin'e yollamaya karar verir. Bunlar Medayin'e varıp Nûşirevan ve Hoca-i Dana ile buluşurlar, durumu anlatırlar.

Hoca-i Dana, Cafer'i alıp ona güzel bir oda hazırlatır, okuması için birçok lala, eğitimci bulur ve tüm imkanları da ayarlar. Cafer burada kalır. Ömer ise tekrar Hamza'nın yanına Mekke'ye döner. Hamza'ya şahın ve Hoca-i Dana'nın selamlarını ve hediyelerini iletir. Ömer de boş durmaktan sıkılır, savaş da olmayıp barış olduğundan ticaret yapmaya karar verir.

Rüstem ise Çin diyarındadır ve Fağfur Şah'ın kızı ile güzel vakit geçirmektedir. Rüstem, Çin hükümdarından babası Hamza'yı ve dostlarını çok özlediğini ve onları görmek istediğini söyleyerek izin ister. Kona göçe yol alıp Kapusabad adlı yere gelir. Bunu haber alan Rüstem'in oğlu Ömer de babasını karşılamaya buraya gelmiştir.

Rüstem oğlu Ömer'i burada görünce şaşırır ve onun Hamza'nın yanında olduğunu sandığını söyler. Ömer de eski düşmanları Nûşirevan ile Hamza'nın barıştığını, Hamza'nın, şahın kızı Gülüfher ile evlendiğini ve artık barışın hüküm sürdüğünü Rüstem'e anlatır.

Hamza'nın da Mekke-i Mükerrreme'ye yerleştiğini ve barış ortamında olduklarını söyler. Yıllardan beri kendisiyle beraber sürekli cenk yaptıkları ve ülkelerinden, ailelerinden ayrı oldukları tüm savaşçı ve beylerine, artık memleketlerine dönme vaktinin geldiğini söyleyip izin verdiğini, onları memleketlerine gönderdiğini, kendisinin de ticaret için buralara geldiğini anlatır.

Rüstem de olanlara çok sevinir. Çin'den kendi memleketine gitmek üzere kendisine eşlik eden Çin askerlerine, Çin şahına ulaştırılmak üzere iyi niyetlerini bildiren bir mektup yazar, askerleri Çin'e geri gönderir. Babası Hamza'yı görmek üzere yanına beş yüz adam alarak Mekke'ye doğru yola çıkar.

Rüstem, Mekke'de babası Hamza ile buluşur. Hamza çok mutlu olur, beraber oturup hasret giderirler. Hamza Rüstem'e ziyafet verir ve başından geçenleri sorar, Rüstem de anlatır. Bununla beraber Rüstem, dedesi

Abdülmuttalip ve diğler amcalarını da görüp ziyaret eder. Dedesi Abdülmuttalip ve diğler amcaları Rüstem'e ayrı ayrı ziyafetler verirler.

Bir müddet sonra Rüstem babası Sahibkıran'dan haver-i zeminde Hurşid Banu'dan Melik Kasım adlı bir oğlunun olduğu ve onu uzun zamandır görmediğini söyleyip onları ziyarete gitmek için izin ister. Oradan da Harcene adlı şehirde annesini ziyaret edip duasını alacağını söyler. Sahibkıran da Rüstem'e izin verir.

Rüstem de Haver-i zemine ve Harcene'ye gitmek üzere yola çıkar. Giderken yolu Bulgar zemin'e uğrar. Buranın padişahı Tekintaş Şah, Rüstem'i karşılar ve ona ikramlarda bulunup sarayına davet eder.

Sahibkıran'ın Tekintaş Şah'ın kızından Fazlan-ı Bulgari ve İriç-i Bulgari adında iki oğlu vardır. Rüstem bu iki kardeşini dizlerine oturtup sever, onlar da Rüstem'in elini öperler. Rüstem bir müddet sonra tekrar yola koyulur.

Rüstem bir vadiye gelir. Vadinin yanında büyük bir dağ, etrafında güzel ormanlar ve akar sular vardır. Rüstem burayı çok beğenir ve birkaç gün burada kalıp dinlenmek ister.

Ertesi gün yanındakilerle avlanmaya giderler. Gezerken diğler arkadaşlarından çok uzaklaşıp تنها bir yere gelir. Karnı acıkmıştır, derken o esnada bir gürültü duyar. Gürültüden Rüstem'in atı ürker ve ipini koparıp kaçar. Rüstem de atının peşinden koşturur, dönüp baktığında iki kişinin kavga ettiğini görür.

Kavga edenlere müdahale edip birini öldürür. Sağ kalan Rüstem'e kendisini kurtardığı için çok teşekkür eder. Rüstem ona kim olduğunu ve neden kavga ettiklerini sorar.

Kendisinin Ecacil Peri adlı padişahın kızı Ruhefza olduğunu söyler. Öldürdüğü kişinin ise kendisine aşık olan bir cazu olduğunu, fakat kendisinin

ona yüz vermediğini söyler. O cazu, sihrinin kuvvetiyle ona sahip olmak istemektedir.

Ruhefza bakar ki bundan kurtuluş yok, kendisini sihir yapmadan savaşta yenebilirse kendisini ona teslim edeceğini söyler. Tam savaş yaparlarken de Rüstem'in kendisini ondan kurtardığını söyler. Rüstem ve Ruhefza birbirlerine burada aşık olurlar. Ruhefza bir anda gözden kayboluverir.

Rüstem onun aşkıyla nereye gittiğini bilmeyerek yollara düşer. Dördüncü gün yolu bir sahraya gelince bir sürü koyun görür ve canı koyun eti yemek ister. Çobanı yanına çağırıp kendisine koyun kesip kızartmasını, ne kadar para isterse vereceğini söyler.

Çoban Rüstem'i tanır ve kendisinin onun bir kulu olduğunu, ona hizmet etmenin kendisi için bir şeref olduğunu söyler. Hemen bir kuzu kesip kızartıp beraberce yerler. Rüstem, çobana Cemşidabad şehrinin nerede olduğunu sorar, çoban da yakınlarda olduğunu söyler.

Yiyip içtikten sonra Rüstem ve çoban birer ata binerek Cemşidabad şehrine doğru yola çıkarlar, sabaha karşı yolları bir derbende yani geçide uğrar. Bir ceylan okla vurulmuştur ve yaralıdır. Hayvan can acısıyla Rüstem'in üzerine doğru gelmektedir, Rüstem de onu vurup öldürür. Rüstem, bu hayvanı kimin vurduğunu düşünürken kendisine bir ok atılır fakat isabet etmez. Rüstem buna çok sinirlenmiştir. Hemen peşine Rüstem'e bir ok daha atılır, ok Rüstem'in siperine gelip parçalanır.

Şehzade elbiseleri giymiş bir delikanlı ortaya çıkar ve Rüstem'e kızıp bağırmaya başlar. Rüstem'e kendi avına müdahale ettiği ve ona sahip olmak istediği için kızar. Rüstem de bu kaba ve terbiyesiz gence çok kızıp o avın kendisine ait olduğunu çünkü avı gencin yaraladığını, kendisinin ise öldürdüğünü ve bu yüzden avın kendi hakkı olduğunu söyler.

Genç ve Rüstem burada kavgaya başlarlar. İkisi de uzun süre mücadele edip birbirlerine birçok hamle yaparlar. Daha önce nice pehlivanları yenmiş olan Rüstem, bu gençteki güce ve savaşma kabiliyetine hayran kalır ve onu bir türlü yenemez.

Rüstem, gençle savaşmaya devam ederken görür ki eşi Hurşid Haveri, kardeşi Kahir Haveri ve birkaç kişi atlarıyla son sürat onlara doğru gelmektedir. Rüstem'e yaptığı için yanlış olduğunu, gencecik bir delikanlıya niçin saldırdığını sorarlar. Rüstem de asıl o gencin durduk yere kendisine saldırdığını ve az daha kendisini ok ile vurup öldüreceğini söyler.

Karısı Hurşid Haveri, o gencin kendi oğlu Melik Kasım olduğunu söyler. Rüstem bunu duyunca yiğit bir oğlu olduğu için mutlu olur. Oğluna yaptığı için yanlış olduğunu kimseye habersizce saldırmaması gerektiğini, bir er gibi karşılıklı vuruşarak savaşmasını söyler.

Rüstem babası Sahibkiran'ın bir yiğitle karşılaşınca onu yenmek için acele etmediğini, bazen otuz kırk gün cenginin sürdüğünü, oğlu Melik Kasım'a anlatır ve ona savaş ve savaş kuralları hakkında birçok öğüt verir. Bir evladın mertebesini öğrenmek için babası ile cenk yapmasının da ayıp olmadığını söyler.

Daha sonra hep beraber Cemşidabad şehrine girerler. Şehir halkı Rüstem'e çok iltifatlar edip ziyafetler düzenler ve birçok hediyeler verir. Rüstem yanındakilere başından geçen maceraları uzun uzun anlatmaya başlar. Rüstem bir müddet buralarda kalıp vakit geçirir.

Rüstem, oğlu Melik Kasım'a kendisinin asıl memleketinin Harcene olduğunu, oranın havasının ve suyunun çok güzel olduğunu, kendisini de alıp beraber oraya gitmek istediğini söyler. Melik Kasım da babası ne ister ne emrederse onu yapacağını, sözünden çıkmayacağını ifade eder.

Fakat Melik Kasım'ın annesi Hurşid Haveri, oğlunun yanından ayrılmasına asla razı olmaz ve gözyaşı döker. Yanında oğlundan başka

kimsesinin olmadığını, o giderse dünyanın başına zindan olacağını söyler. Melik Kasım bütün gece annesinin ağlama seslerinden uyuyamaz.

Sabah olunca babasının yanına gelir. Rüstem ona annesiyle konuşup konuşmadığını sorar. Rüstem de annesinin izin vermediğini ve tüm gece ağladığını babasına anlatır.

Rüstem de eğer kahraman olmak, iyi bir savaşçı olmak istiyorsa kendisi ve atası Sahibkiran gibi gurbete gitmesi gerektiğini, annesinin yanında oturmakla büyük savaşçı olamayacağını uzun uzun anlatır. Kasım da ikna olup annesi izin vermese de babası ile gitmeye karar verdiğini açıklar.

Bu haberi duyan annesi çok üzülür ve günlerce ağlar, fakat Kasım kararından vazgeçmez. Umudu kalmayan anne, oğlunun aklını çeldiği için Rüstem'e beddualar eder, oğlunu kendisinden ayırdığını Allah'ın da onu oğlundan ayırmasını, oğluna hep hasret kalmasını diler. Fakat ne Rüstem ne de Kasım bu beddualara aldırış etmezler.

Birkaç gün sonra Kasım annesiyle helalleşmeye gelir ve kendisini affetmesini söyler. Annesi ise onun suçu olmadığını, onun aklını babasının çeldiğini, babasının suçlu olduğunu söyler. Sonra Rüstem de vedalaşmak için Hurşid Banu'nun yanına gelir fakat ondan hiç yüz bulamaz. Rüstem de Kasım'ı alıp beraberce giderler. Etrafindakiler Hurşid Banu'nun üzülmemesini, ileride Kasım'ın ünlü bir pehlivan olarak yeniden geri döneceğini söyleyip teselli etmeye çalışırlar.

Rüstem ve Kasım, Bulgar zemin'e uğrarlar, Tekintaş Şah onları üç gün misafir edip ziyafet verir ve Kasım'ın yiğitliğine hayran olur. Rüstem, Sahibkiran'a verilmek üzere bir mektup yazıp Mekke'ye, bir haberci ile gönderir. Mektupta Cemşidabad'a vardığını, oğlu Kasım'ı ve eşi Hurşid Banu'yu gördüğünü, Sahibkiran'ın oğulları İriç-i Bulgari ve Fazlan-ı Bulgari'nin iyi durumda olduklarını haber verip ondan hayır dualar ister.

Ulak Rüstem'in mektubunu Sahibkiran'a ulaştırır, o da okuyup çok mutlu olur ve Rüstem'e cevap mektubu yazılmasını ister. Mektupta kış mevsimini Rum bölgesinde geçirmesini, bahar olunca da oğlu Kasım ile birlikte Mekke'ye kendisinin yanına gelip Kabetullah'ı ziyaret etmesini söyler ve mektubu Ömer ve ulakla birlikte Rüstem'e yollar.

Öbür taraftan daha önce Ferhat, Şemmas'ı öldürüp tahtına oturmuş ve Tayfur Firenk'e kendisine tabi olması için mektup göndermiştir. Tayfur Firenk de Ferhat'ın mektubunu getiren elçinin burun ve kulaklarını kesmiştir. Buna çok sinirlenen Ferhat tek başına Tayfur'dan elçinin intikamını almaya gitmiştir.

Ferhat meydanda Tayfur'u arar fakat bulamaz, Tayfur'un adamı Hıtay vilayeti padişahı Şabur Şah, Ferhat'ın karşısına gelir ve savaşırlar. Ferhat Şabur'u öldürür. Bunu uzaktan gören Tayfur çok kızıp Ferhat'ın karşısına çıkar. Ferhat elçiye burnunu, kulaklarını kesenin Tayfur olup olmadığını sorar, elçiler evet deyince Ferhat ile Tayfur tartışmaya başlarlar.

Tayfur, Ferhat'a kim olduğunu sorar, o da kendisini daha önce öldürdüğü Şemmas olarak tanıtır ama Tayfur ona inanmaz, savaşımaya başlarlar. Ferhat, Tayfur'u yere yatırıp öldürür. Burun ve kulaklarını kestikten sonra kafasını da keser. Tayfur'un kellesini Tayfur'un askerlerine doğru fırlatır.

Bunun üzerine dört bin asker Ferhat'a saldırır. Ferhat da onların içine karışır ve onlara saldırır. Askerler kısa zamanda dağılıp bir kaleye sığınır. Ferhat da peşlerinden gidip kale kapısını gürzüyle kırıp önüne geleni öldürmeye başlar. Tayfur'un veziri aman diler ve Ferhat, Tayfur'un tahtına oturur.

Vezir halkını uyarır. Kimsenin Ferhat'a karşı gelmemesini, gelip ona biat etmesini yoksa Ferhat'ın herkesi öldüreceğini söyler. Halk da akın akın gelip Ferhat'a biat eder. Ferhat da Tayfur'un hazinesini halka dağıtır. Tayfur'un vezirini de hazinelerin başına bekçi yapar.

Kubbadi Şehriyar'ın Haremşah'ın kızı Lal Cevahir-efza Banu'dan Muzaffer Ahen adında bir oğlu vardır ve bu çocuk çok yiğit bir çocuktur. Annesine babasının nerede olduğunu sorar. Annesi babasının Sahibkiran'ın oğlu Kubbadi Şehriyar olduğunu ve İran şahı Nûşirevan tarafından şehit edildiğini söyler. Muzaffer de babasının intikamını almak için Acem topraklarına doğru yola çıkar, yolda Bulgar Zemin'e uğrar.

Rüstem de oğlu Kasım ile birlikte Bulgar Zemin'den Harcene tarafına doğru gitmektedir. Rüstem yorulmuş, bir dağ dibine yatıp uyumuştur. O bölgede bir aslan vardır, bu aslan Rüstem'in atını yemek ister. At aslanın ağzına tekme atıp onu öldürür. Aslan da atı yaralamıştır, at can acısıyla uzaklara kaçmıştır. Rüstem uyanır ve yerde bir aslan ölüsü görür. Atının olmadığını görüp onu aramaya çıkar.

Atını ararken yolda Tekintaş Şah'ın adamlarından birine rastlar. Adam Rüstem'in yaya olduğunu ve üzerinde birçok eşya taşıdığını görür ve ona kendi gergedanına binmesini teklif eder. Rüstem de onu kırmaz ve gergedana biner. Adam ise yayadır.

Rüstem yolda giderken bir bakar ki kendisi göklerde, gergedan kuş gibi uçmaktadır. Rüstem çok korkar ve kendini kaybeder. Ayıldığında çimenlik bir yerde yatmaktadır. Gergedan bir silkinir ve yaşlı bir kadına dönüşür.

Rüstem ona kim olduğunu sorunca Bedraka Cazu olduğunu ve çoktan beri Rüstem'e aşık olduğunu söyler. Rüstem onun yaşlı olduğunu, onu sevebilmesi için ve genç ve güzel bir kadına dönüşmesi gerektiğini söyler. O da hemen güzel elbiseler giyinmiş güzel bir kadın oluverir. Bu Rüstem'in de çok hoşuna gider.

Fakat bu cazunun ağzı çok pis kokmaktadır ve Rüstem ondan tiksindir. Yanına yaklaştığında bir yumruk vurur ve onu oracıkta öldürür.

Bedraka Cazu'nun annesi Bedraka Cazu olayı görüp bağırır, çığlıklar atar ve kızını niçin öldürdüğünü onun ona ne yaptığını, gergedan olup

kendisine yardımcı olduğunu söyleyince Rüstem de ağzı çok pis koktuğu için onu öldürdüğünü söyler ve bir müddet tartışırlar.

Sonra Bedraka Cazu kendisini severse ve eş olarak kabul ederse onu affedebileceğini söyler. Rüstem de kızını öldürdüğü için pişman olduğunu, ağzı çok pis koktuğu için öldürdüğünü söyler. Rüstem onun sihrinden korktuğu için önerisini kabul eder. Cazu Rüstem'e yaklaştığı bir anda Rüstem onu da öldürür.

Rüstem oradan ayrılıp yoluna devam ederken bir dağa rastlar, o anda bir gul (hortlak, şeytan), Rüstem'e hücum eder, boğuşmaya başlarlar. Rüstem gulu tam öldürecekken, gul aman diler. Rüstem'den kendisini yanında Bulgar zemin'e götürmesini, yolları çok iyi bildiğini söyler. Rüstem gulun sırtına binip havalanırlar. Gul Rüstem'i alıp bir anda çok uzaklara götürür. Rüstem de kızıp onu havadayken öldürür ve sapasağlam yere iner. Bu geldiği yer daha önce Ferhat'ın balıkçıları öldürdüğü yerdir ve Şemmas'ın kalesine de yakındır.

Ferhat Divane, daha önce Şemmas Firenk ve Tayfur Firenk adlı padişahları öldürüp onların ülkelerine sahip olmuş, tahtlarına oturup onların padişahları gibi giyinmeye başlamıştır.

Rüstem dağın dibinde uyumaktadır. Ferhat bunu öğrenip Frenk tarzı elbiseler giyerek kendini gizler ve Rüstem'den çok önceleri kendisini dövmesinin intikamını almak ister, ona doğru yukarıdan bir kaya yuvarlar.

Rüstem son anda kayayı fark edip kenara çekilir. Ferhat ile Rüstem mücadeleye başlarlar. Rüstem, Ferhat'ı yakalayıp üstüne çıkar, tam öldürecekken gökten bir bulut gelip onu öldürmemesini söyler. Bu bulut Ömer'dir ve onu Rüstem'e Hamza göndermiştir. Ömer Rüstem'in öldüreceği kişinin Lendeha'nın oğlu Ferhat olduğunu söyler.

Rüstem, Ferhat'ı elbiseleri değişik olduğu için tanıyamamıştır. Rüstem, Ona niye Frenk elbiseleri giydiğini, yoksa İslâm dininden mi çıktığını sorar. İslâm dininden çıkmadığını, Rüstem'in çok önceleri kendisini yumruk ile

dövmesinin intikamını almak için bunları yaptığını söyler. Rüstem'in elini ayağını öpüp ondan özür diler.

Rüstem, Ferhat'ı affeder ve Ömer'den Ferhat'ın yaralarını sarmasını ister. O sırada Ferhat'ın yardımcıları olan Firenk beyleri de Ferhat'ı aramaktadırlar ve Rüstem'i onun yanında görünce düşmanı sanıp ona saldırmak isterler. Ferhat müdahale edip onları engeller.

Ömer onlara Rüstem'in Hamza'nın oğlu, Ferhat'ın da Lendeha'nın oğlu olduğunu açıklar. Onlar Ferhat'ı tanıdıklarını, kendi sultanları Şemmas ve Tayfur'u öldürüp yeni sultanları olduğunu söylerler. Bu beyler Rüstem ve Ömer'i kendi kalelerine çağırıp ziyafetler verirler.

Rüstem, Ömer'e kendisini nasıl bulduğunu sorar. Ömer de Hamza'nın kendisini Bulgar Zemin'e bir mektupla gönderdiğini, yolda giderken oğlu Kasım'ı gördüğünü, yiğit bir delikanlı olduğunu, Kasım'ın babasının bir av esnasında kaybolduğunu söylediğini anlatır. Daha sonra Ömer gitmek üzere izin ister, Rüstem de Ömer'den Hamza'ya sağ olduğunu bildirip selam söylemesini ister ve Ömer gider.

Ertesi gün Rüstem bir bineğe binip ava çıkmıştır. Karşısına Kubbadî Şehriyar'ın oğlu Muzaffer çıkar. Onu yanına davet eder, oturup konuşurlar. Muzaffer, Rüstem'i beğenir ve kendisine hizmet etmesi karşılığında ona her gün bir altın vereceğini söyler. Rüstem de her gün için yüz altın ister. Muzaffer yüz altını hak etmesi için onun yiğitliğini görmesi gerektiğini söyler.

Rüstem ve Muzaffer savaşa başlarlar, karşılıklı birbirlerine etkili hamleler yaparlar. Rüstem Muzaffer Şah'ı bir darbe ile yere yıkar, şahın adamları ise Muzaffer'i kenara alırlar. Fakat Rüstem çok kızmıştır, önüne gelen herkesi öldürüp çok kan akıtır ve askerleri yarıp oradan çıkıp gider.

Yirmi altıncı cilt bu şekilde tamamlanır. Hamzanâme'nin 26. Cildini Hasan Basri adlı kişi yazmıştır.

Tarih: Hicri 1309, Miladi 1891-1892

D. Hamzanâme'nin (26. Cilt) Biçim Özellikleri

Hamzanâme'nin bu cildinde 58 varak mevcuttur. Her varakta a ve b sayfaları bulunmaktadır ve metin toplam 116 sayfadan oluşur. Varaklardaki satır sayıları aşağıdaki gibidir:

1. Varak	1/b sayfasında	16 satır;	2/a sayfasında	21 satır
2. Varak	2/b sayfasında	21 satır;	3/a sayfasında	20 satır
3. Varak	3/b sayfasında	20 satır;	4/a sayfasında	20 satır
4. Varak	4/b sayfasında	20 satır;	5/a sayfasında	21 satır
5. Varak	5/b sayfasında	20 satır;	6/a sayfasında	21 satır
6. Varak	6/b sayfasında	21 satır;	7/a sayfasında	21 satır
7. Varak	7/b sayfasında	21 satır;	8/a sayfasında	21 satır
8. Varak	8/b sayfasında	22 satır;	9/a sayfasında	22 satır
9. Varak	9/b sayfasında	22 satır;	10/a sayfasında	22 satır
10. Varak	10/b sayfasında	21 satır;	11/a sayfasında	22 satır
11. Varak	11/b sayfasında	23 satır;	12/a sayfasında	21 satır
12. Varak	12/b sayfasında	21 satır;	13/a sayfasında	22 satır
13. Varak	13/b sayfasında	21 satır;	14/a sayfasında	21 satır
14. Varak	14/b sayfasında	22 satır;	15/a sayfasında	21 satır
15. Varak	15/b sayfasında	21 satır;	16/a sayfasında	21 satır
16. Varak	16/b sayfasında	21 satır;	17/a sayfasında	22 satır
17. Varak	17/b sayfasında	21 satır;	18/a sayfasında	21 satır
18. Varak	18/b sayfasında	21 satır;	19/a sayfasında	21 satır
19. Varak	19/b sayfasında	21 satır;	20/a sayfasında	21 satır
20. Varak	20/b sayfasında	21 satır;	21/a sayfasında	21 satır
21. Varak	21/b sayfasında	21 satır;	22/a sayfasında	21 satır
22. Varak	22/b sayfasında	21 satır;	23/a sayfasında	21 satır
23. Varak	23/b sayfasında	21 satır;	24/a sayfasında	21 satır
24. Varak	24/b sayfasında	21 satır;	25/a sayfasında	21 satır
25. Varak	25/b sayfasında	21 satır;	26/a sayfasında	20 satır
26. Varak	26/b sayfasında	20 satır;	27/a sayfasında	22 satır
27. Varak	27/b sayfasında	21 satır;	28/a sayfasında	20 satır
28. Varak	28/b sayfasında	20 satır;	29/a sayfasında	20 satır

29. Varak	29/b sayfasında	20 satır;	30/a sayfasında	20 satır
30. Varak	30/b sayfasında	21 satır;	31/a sayfasında	21 satır
31. Varak	31/b sayfasında	21 satır;	32/a sayfasında	21 satır
32. Varak	32/b sayfasında	22 satır;	33/a sayfasında	22 satır
33. Varak	33/b sayfasında	22 satır;	34/a sayfasında	23 satır
34. Varak	34/b sayfasında	21 satır;	35/a sayfasında	23 satır
35. Varak	35/b sayfasında	23 satır;	36/a sayfasında	21 satır
36. Varak	36/b sayfasında	24 satır;	37/a sayfasında	23 satır
37. Varak	37/b sayfasında	23 satır;	38/a sayfasında	22 satır
38. Varak	38/b sayfasında	22 satır;	39/a sayfasında	22 satır
39. Varak	39/b sayfasında	22 satır;	40/a sayfasında	24 satır
40. Varak	40/b sayfasında	23 satır;	41/a sayfasında	24 satır
41. Varak	41/b sayfasında	23 satır;	42/a sayfasında	21 satır
42. Varak	42/b sayfasında	21 satır;	43/a sayfasında	20 satır
43. Varak	43/b sayfasında	20 satır;	44/a sayfasında	21 satır
44. Varak	44/b sayfasında	20 satır;	45/a sayfasında	22 satır
45. Varak	45/b sayfasında	21 satır;	46/a sayfasında	21 satır
46. Varak	46/b sayfasında	21 satır;	47/a sayfasında	21 satır
47. Varak	47/b sayfasında	22 satır;	48/a sayfasında	21 satır
48. Varak	48/b sayfasında	22 satır;	49/a sayfasında	21 satır
49. Varak	49/b sayfasında	22 satır;	50/a sayfasında	22 satır
50. Varak	50/b sayfasında	22 satır;	51/a sayfasında	23 satır
51. Varak	51/b sayfasında	22 satır;	52/a sayfasında	21 satır
52. Varak	52/b sayfasında	22 satır;	53/a sayfasında	23 satır
53. Varak	53/b sayfasında	21 satır;	54/a sayfasında	22 satır
54. Varak	54/b sayfasında	21 satır;	55/a sayfasında	21 satır
55. Varak	55/b sayfasında	21 satır;	56/a sayfasında	21 satır
56. Varak	56/b sayfasında	22 satır;	57/a sayfasında	21 satır
57. Varak	57/b sayfasında	21 satır;	58/a sayfasında	22 satır
58. Varak	58/b sayfasında	21 satır;	59/a sayfasında	20 satır

olmak üzere toplamda 2471 satır bulunmaktadır.

E. Hamzanâme'nin (26. Cilt) Söz Varlığı

İncelediğimiz metinde tekrarlarıyla beraber toplam 28.600 kelime tespit edilmiştir. Bu kelimelerin 2.400'ü sözlük maddesi olup metnin asıl kelime kadrosunu oluşturmaktadır. Bu 2.400 kelime kadrosunun harflere göre dağılımı aşağıda gösterildiği gibidir:

A harfi ile başlayan toplam 188 kelime vardır. Bu kelimelerden;
74 tanesi Arapça kökenlidir,
79 tanesi Türkçe kökenlidir,
35 tanesi Farsça kökenlidir.

B harfi ile başlayan toplam 200 kelime vardır. Bu kelimelerden;
21 tanesi Arapça kökenlidir,
110 tanesi Türkçe kökenlidir,
69 tanesi Farsça kökenlidir.

C harfi ile başlayan toplam 50 kelime vardır. Bu kelimelerden;
32 tanesi Arapça kökenlidir,
1 tanesi Türkçe kökenlidir,
17 tanesi Farsça kökenlidir.

Ç harfi ile başlayan toplam 44 kelime vardır. Bu kelimelerden;
33 tanesi Türkçe kökenlidir,
11 tanesi Farsça kökenlidir.

D harfi ile başlayan toplam 147 kelime vardır. Bu kelimelerden;
23 tanesi Arapça kökenlidir,
82 tanesi Türkçe kökenlidir,
42 tanesi Farsça kökenlidir.

E harfi ile başlayan toplam 86 kelime vardır. Bu kelimelerden;
36 tanesi Arapça kökenlidir,
33 tanesi Türkçe kökenlidir,
17 tanesi Farsça kökenlidir.

F harfi ile başlayan toplam 47 kelime vardır. Bu kelimelerden;
32 tanesi Arapça kökenlidir,
5 tanesi Türkçe kökenlidir,
10 tanesi Farsça kökenlidir.

G harfi ile başlayan toplam 108 kelime vardır. Bu kelimelerden;
21 tanesi Arapça kökenlidir,
51 tanesi Türkçe kökenlidir,
36 tanesi Farsça kökenlidir.

H harfi ile başlayan toplam 176 kelime vardır. Bu kelimelerden;
105 tanesi Arapça kökenlidir,
19 tanesi Türkçe kökenlidir,
52 tanesi Farsça kökenlidir.

I harfi ile başlayan toplam 9 kelime vardır. Bu kelimelerden;
4 tanesi Arapça kökenlidir,
5 tanesi Türkçe kökenlidir.

İ harfi ile başlayan toplam 88 kelime vardır. Bu kelimelerden;
50 tanesi Arapça kökenlidir,
32 tanesi Türkçe kökenlidir,
6 tanesi Farsça kökenlidir.

K harfi ile başlayan toplam 242 kelime vardır. Bu kelimelerden;
62 tanesi Arapça kökenlidir,
138 tanesi Türkçe kökenlidir,
142 tanesi Farsça kökenlidir.

L harfi ile başlayan toplam 25 kelime vardır. Bu kelimelerden;
17 tanesi Arapça kökenlidir,
1 tanesi Türkçe kökenlidir,
7 tanesi Farsça kökenlidir.

M harfi ile başlayan toplam 180 kelime vardır. Bu kelimelerden;
140 tanesi Arapça kökenlidir,
4 tanesi Türkçe kökenlidir,
36 tanesi Farsça kökenlidir.

N harfi ile başlayan toplam 67 kelime vardır. Bu kelimelerden;
29 tanesi Arapça kökenlidir,
9 tanesi Türkçe kökenlidir,
29 tanesi Farsça kökenlidir.

O harfi ile başlayan toplam 25 kelime vardır. Bu kelimelerden;
25 tanesi de Türkçe kökenlidir.

Ö harfi ile başlayan toplam 14 kelime vardır. Bu kelimelerden;
3 tanesi Arapça kökenlidir,
11 tanesi Türkçe kökenlidir.

P harfi ile başlayan toplam 42 kelime vardır. Bu kelimelerden;
6 tanesi Türkçe kökenlidir,
36 tanesi Farsça kökenlidir.

R harfi ile başlayan toplam 42 kelime vardır. Bu kelimelerden;
24 tanesi Arapça kökenlidir,
18 tanesi Farsça kökenlidir.

S harfi ile başlayan toplam 189 kelime vardır. Bu kelimelerden;
65 tanesi Arapça kökenlidir,
82 tanesi Türkçe kökenlidir,
42 tanesi Farsça kökenlidir.

Ş harfi ile başlayan toplam 56 kelime vardır. Bu kelimelerden;
26 tanesi Arapça kökenlidir,
11 tanesi Türkçe kökenlidir,
19 tanesi Farsça kökenlidir.

T harfi ile başlayan toplam 137 kelime vardır. Bu kelimelerden;
74 tanesi Arapça kökenlidir,
43 tanesi Türkçe kökenlidir,
20 tanesi Farsça kökenlidir.

U harfi ile başlayan toplam 29 kelime vardır. Bu kelimelerden;
5 tanesi Arapça kökenlidir,
23 tanesi Türkçe kökenlidir,
1 tanesi Farsça kökenlidir.

Ü harfi ile başlayan toplam 12 kelime vardır. Bu kelimelerden;
5 tanesi Arapça kökenlidir,
7 tanesi Türkçe kökenlidir.

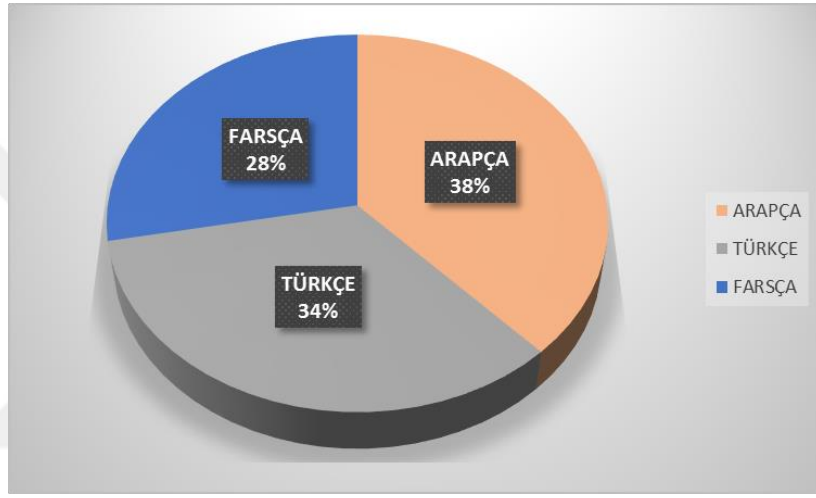
V harfi ile başlayan toplam 27 kelime vardır. Bu kelimelerden;
22 tanesi Arapça kökenlidir,
3 tanesi Türkçe kökenlidir,
2 tanesi Farsça kökenlidir.

Y harfi ile başlayan toplam 122 kelime vardır. Bu kelimelerden;
5 tanesi Arapça kökenlidir,
107 tanesi Türkçe kökenlidir,
10 tanesi Farsça kökenlidir.

Z harfi ile başlayan toplam 48 kelime vardır. Bu kelimelerden;
30 tanesi Arapça kökenlidir,
18 tanesi Farsça kökenlidir.

Buna göre incelediğimiz Hamzanâme'nin 26. cildinde tekrarsız olarak geçen ve kelime kadrosu diye adlandırdığımız 2400 kelimenin;

905 tanesi (% 38) Arapça kökenli,
820 tanesi (% 34) Türkçe kökenli,
675 tanesi (% 28) ise Farsça kökenlidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

METİN

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	a	ک	ş
ب	b,p	خ	z, d
پ	p	ط	t
ت	t	ز	z
ث	s	ر	,
ج	c	ر	ğ
چ	ç	ف	f
ح	h	ق	k
ه	h	ک	k, ñ, g
د	d	ل	l
ذ	z	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	ی	y, ı, i
ش	ş		

Kıssa-i Hamza-i Bā-şafānuñ Yigirmi Altıncı Cildidür Beyān Olunur.

[1b] (1) Rāviyān-ı aḥbār ve nākılān-ı āşār ve muḥaddişān-ı rūzgār şöyle rivāyet iderler ki Ferhād-ı Dīvāne (2) ağlayub āferīn büyük baba Ḥamza ḳulımuñ oğlunu yumruḳ ile dögersin didi. Lendehā yine buña (3) acıyup gözleri yaşıla doldı, zīrā Lendehā bunu ğayrı oğullarından ziyāde severdi. (4) Şulb oldığıyçün bendin alup baĝrına başup öpüp ḳuçdı, bārgāh-ı Süleymān’a götürüp (5) melūl yirinde oturdı. Ḥamza Ferhād’uñ elemin görüp su’āl eyledi. Lendehā da: “İşte şehzāde (6) müşt ile döĝdi diyü küsmüş, güçle getürdüm.” didi. Rüstem işidüp: Yā Lendehā ne var gelsün; (7) ol da baña ursun ḥātırı hoş olsun.” didi. Lendehā: “Ḳābil olmaz, soñra ben Rüstem’i (8) müştle yıḳdum diyü söyler, hiç olur mı?” didi. Şabāḥ oldı Ferhād-ı Dīvāne bārgāha gelmedi. (9) Şāhibḳırān vāfir ta’ām ve şarāb virüp muḳbil ile gönderdi: “Var Ferhād’a söyle yarın gelsün.” (10) didi. Muḳbil varup Ḥamza’nuñ selāmın degirüp ta’āmı şarābı virüp gelsün didüĝin bildirdi, (11) dīvāne: “Gitmem.” didi, muḳbil gelüp emīre ḥaber virdi. Āḥir ‘Ömer yirinden ḳalḳup Ferhād’uñ bārgāhına (12) vardı. Ferhād ‘Ömer’i gördükde ayaĝa durup: “Hoş geldüñ Bilgince Beg” diyüp ta’zīm eyledi. (13) ‘Ömer: “Nedür deli pek elemüñ var Ḥamza’ya niçün gelmezsin?” didi. “Ben Ḥamza ḳuluyum, oğlunu bir müşt (14) ile yıḳmayınca varmam.” didi. ‘Ömer: “Sen de gel anda yıḳ” didi, dīvāne: “Büyük babam ḳomaz.” (15) didi. ‘Ömer bildi ki bu Rüstem ile bir yol tutuşmaḳ ister, çāre yok dönüp: “Ey dīvāne, burada (16) olmaz, büyük babañ ḳomaz; ammā baña ne virürsin? seni Rüstem ile bir tenḥā şahrāda buluşdursam, [2a] (1) İstedigüñ ḳadar döĝüşesin.” didi. Ferhād ḥazḳ idüp: “Meded bizi döĝüşdür.” diyüp (2) çıkarup ‘Ömer’e vāfir māl virdi. ‘Ömer de alup: “Ey dīvāne sen ḥazır ol, ben varup Rüstem’i (3) göreyim.” diyüp gitdi. ‘Meger Rüstem de kendi bārgāhına varup serverler ile oturup (4) ‘işret iderdi. ‘Ömer çıkageldi, selām virdi; Rüstem ‘aleyk alup ta’zīm eyledi, ayaĝ (5) üzre ḳalḳup: “Hoş geldüñ ey Sulṫān-ı ‘Ayyārān, buyuruñ” diyüp, meclis kenārına (6) getirüp, üst yanına alup oturdılar, biraz ‘işret eylediler. Eşnā-yı muşāḥabetde (7) Ferhād kıssa anılıp vāfir gülüşdiler. ‘Ömer Rüstem’e: “Gözüm nūrı saña bir sözüüm var,

ammā (8) bir tenhā olsa” didükde, Rüstem halvet idüp: “Nedür ey Sultān-ı ‘Ayyārān?” diyince ‘Ömer: “Ey (9) server, bilürsin bir zamān Kubbād-ı Şehriyār serverlerinden saña bir söz dimekle terk-i diyār (10) eyledüñ, şimdi işte şol dīvāne, tutulup kapılmaz Rüstem, baña şöyle eyledi ben de (11) aña öyle itmeyince olmaz dir, korğarım arada yine bir fitne zühür ider, sen de elem çeke (12) sin; Öykesi kabarup sen de terk-i diyār itmek lâzım gele.” didi. Rüstem: “Be hey ‘ayyār! (13) biz didük ki ol bir dīvānedür, kendüsin bilmez; ammā Lendehā hātırıyçün koñ gelsün, (14) ol da baña bir müşt ursun yıkıluvireyim; hātırı yirine varup dili benden kesilür.” (15) didi. ‘Ömer: “Pöh āferīn dahı ziyāde bed-nāmlık olsun dirsən ol şimdi Hāmza (16) kulum oğlı beni bir müştle yıkdı dir. Şoñra başlasa gerekdür Hāmza kulumuñ oğlun (17) bir müştle yıkdum diyü dilinden kırtulamazsın; ırak yaqın işiden dost düşmen (18) gerçek şanur; imdi bu nāmı sen ihtiyār ider misin?” didükde Rüstem de fikr idüp: (19) “Gerçek dirsün ‘ayyār, ammā ya nice idelüm bir dīvānedür” didi. ‘Ömer: “Oğlum buña (20) ‘ilāç budur ki bir tenhāda bulup vāfir dögesin ki Hāmza’dan korğduğı gibi (21) senden korğa ve senden dilin kese.” diyüp bu resmle Rüstem’ün kulağın burdı. [2b] (1) bu kez Rüstem: “Ey ‘Ayyār-ı Cihān, bu işi yine sen başarırısın; ğayrı kimsenüñ elinden (2) gelmez, bāri gözetseñ bir şikāra çıkarsa gelüp baña haber virseñ.” didükde ‘Ömer de (3) istiğnā idüp: “Ey server, ben de bilmem nice itsek ol şimdi de kâ’ildür.” didükde (4) Rüstem: “Be hey ‘Ayyār, gör hizmet gene bākī diyince ‘Ömer : “Ben sizden rüşvet istemem ve hem ol (5) dīvānedür, bunda nesne yokdur ammā Hāmza’dan elem çekerim; şimdi anuñ da binitin şuvarmak (6) ne belādur!” diyüp dahı dört tarafa bakınur ki kimse ne zamān meydān görür diyü. Rüstem de (7) ‘Ömer’ün murādın duyup getürüp ‘Ömer’ün önüne altun koyup: “Ma’zür tut ayak (8) teridür, hemān iş gör şu dīvānenüñ şetminden kırtılalum.” didi. ‘Ömer: “N’ola server, (9) diyüp pāk altunı enbāna şaldı; imdi dilāver, sen fülān şahrāda tağūñ ardına (10) varup biraz gezin dur, ben varup Ferhad’ı kıldırup anda getüreyim.” diyüp (11) gitdi. Rüstem hemān ālāt-ı hārbine müstağrak olup rahşına süvār olup varup ol (12) tağūñ ardına şahrāda nīzesine tayanup tırdı. Beriden ‘Ömer, Ferhād’a gelüp (13) gördi ālāt-ı hārbine müstağrak tırıyor; ‘Ömer’i gördükde “Bilgince Beg! kanı Hāmza kulumuñ (14) oğlı?” didi. ‘Ömer de “Deli Beg işte çıkardum, gel seni götüreyim; ammā şağın Hāmza ile (15) büyük babaña söylemeyesin” didi. Ferhād “Yok dimem” diyüp

yemîn eyledi; andan (16) bir file binüp Rüstem olduğu yire getürdi, gördi; Rüstem hâzır tırur işte haşmuñ (17) “dīvāne var imdi göreyim seni anı yıkmak gereksin hiç korkma hemān bağla.” (18) diyüp tırurdu. Dīvāneyi āteş-pāreye atdı çünkü Ferhād-ı Dīvāne Rüstem’i gördi. (19) Hemān bī-merħabā [ne] selām ve ne ‘aleyk gürzin çeküp “hāy Ħamza kılımuñ oğlu! (20) anda beni yumruğ ile yıkmak nice olur gör” diyüp irişdi. Meger Rüstem de āħir (21) esbāb oğlu yanına geldüğü zamān Lendeħā’dan soñra Ferhād-ı Dīvāne ġayrı **[3a]** (1) haşma beñzemez kendi ile ‘aceb cenkler itmişdi, Rüstem’üñ ol intikām daħı (2) yüreginde tırurdu. İntikām almak mümkindür diyüp fikr iderdi ammā (3) Ferhād ġazab ile irişüp kol kıldırup bir gürz urdı, Rüstem de kendi gürzin (4) berāber virüp arkaya alduğda Rüstem’üñ elif kaddi dāl oldı. Ferhād kendi gürzin (5) zabt idüp gitdi, Rüstem de kaddin rāst kılup tozdan taşra çıkup başın (6) şaldı. Dīvāne ‘aceb kuvvetlüdür ammā ‘aql yok idi. ‘Ömer iraqdan seyr iderdi. Ferhād-ı (7) Dīvāne birbirini ardınca üç ħamle eyledi, ba‘dehu yek-ā-yek cenge başladılar. Bir iki sā‘at (8) cenk idüp Ferhād yavuzlanup tīg çeküp Rüstem’i çaldı. Rüstem tīgın berāber virüp (9) men‘ eyledi ammā beriden ‘Ömer bakup bunlaruñ tīg çıkardıkların görüp ‘aqlı (10) gidüp itdiği işe nādım oldı, segirdüp yanlarına gelüp: “Ey dilāver, yeter (11) ferāğat eyleñ.” didi. Bunlar muqayyed olmayup cenk iderlerdi. Fikr idüp iş ħarāb, (12) Ħamza’ya varup gelince bunlar birbirlerine ħatā ider dirken Ferhād ‘Ömer’den şu istedi. (13) Rüstem kōmayup: “Yok ben seni döge döge bağlarum, soñra saña şu bulurum.” didi. (14) Dīvāne kaқыyup tekrār kılıç çeküp Rüstem’i çaldı, yine kılıç cengine başladılar. ‘Ömer (15) hemān cān atup şar kenārından bir kabla şu alup bir şaka şūretinde (16) yanlarına geldükde Ferhād daħı: “Meded şaka baba! Beri gel.” diyü çağırdı. ‘Ömer gelüp (17) bir taş darulı şu virdi, Ferhād kana kana içdi; Rüstem de istedi, ‘Ömer virdi. (18) Rüstem de bilmeyüp murādınca içdi, ‘Ömer de şafā idüp göñlünden eyü oldı. (19) Şimdi bunlar ikişer ħamle itmeden daruları yetişür yıkılurlar didi. Andan (20) ‘Ömer biraz gezinüp gördi ki bunlar darudan aldırmadı bir mertebe cenge **[3b]** (1) başladılar ki her bir ħamlelerinde ‘Ömer: “İşte gitdi.” dirdi. Bu kez ‘Ömer’ün gözi alası (2) dört oldı. “Eyvah! iş müşkil oldı, ne yaman kabāħat itdüm daru da virdüm (3) yetişmedi; bārī varup Ħamza’yı götüreyim.” diyüp hemān cān atup Ħamza’ya geldi. (4) “Devletlü Şāħibkırān, Ferhād-ı Dīvāne ile Rüstem pürsilāh olmuşlar bir semte toğrı (5) çekilüp gitdiler; ihtimāldür ki cenk itmege

giderler.” didi Һamza: “Bre ‘ayyār! Gördüñ, (6) niçün men‘ itmedüñ?” didi. ‘Ömer: “Be hey server! hiç anlar benüm sözümle men‘ olurlar mı? (7) Hemān turma gidelüm.” didükde, Һamza’dur yirinden ҡalkıp Aşkar’a süvār olup (8) ‘acele ile revāne oldu. (Rāvī eydür bu tarafdan) ‘Ömer gitdikden şoñra Ferhād ile Rüstem (9) üçer Һamle itmeden daruları yetişüp Ferhād-ı Dīvāne hemān fil boynun kuça (10) düşdi, ‘aqlı gitdi. Rüstem ol hāli görüp dīvāne’yi ālūde itdüm şanup (11) at başın çevirüp yetişdi; kemerine dest urup ҡapdı. Dağı bir hoş ҡaldırmadan (12) Rüstemüñ de darusı yetişdi. Ferhād sengīn dilāver olmagla mecālī kesilüp gözleri (13) ҡarardı “Bre baña n’oldı!” dirken Rüstem’ün de ‘aqlı gidüp at boynuna düşdi. Ferhād (14) elinden yire düşdi ammā at Rüstem’i götürüp bir cānibe alup yürüyüvirdi. Ferhād-ı (15) Dīvāne ol arada yatup ҡaldı. Olacağ var, Rüstem bu ҡadar ğurbet çeküp serencām (16) görecek imiş, Ferhād sebep oldu ve Ferhād dağı ne ҡadar ğurbet ve serencām gördi. (17) Rüstem sebep oldu, birbirlerine sebep oldılar. (Rāvī eydür) Çünkü Rüstem’üñ ‘aqlı (18) gidüp rahşı boynun kuça düşdi, atdur Rüstem’i alup bir tarafa götürüp gitdi; (19) şuşamışdı, giderek bir şu kenārına gelüp silkindükde Rüstem üzerinden yire (20) düşdi. Meger ol zamānda Müncāl-i Mağribī de Bağdād üzerine gelürken evvel araya [4a] (1) gelüp ҡonmuşdı. ‘Asker Һalkı anı görüp tutmağ istediler, çok ādem şağad idüp (2) ıçup gitdi; biracı da gelüp Rüstem’i bī-hüş gördüklerinde üzerine gelüp (3) baup gördiler bu dilāver on sekiz arış add çeker üzerinde zī-ıymet cebe ve cevşen (4) muraşsa‘ tīğlar görüp şoymağ istediler, yine Müncāl’den Һavf idüp şāyed Һaberdār (5) olup bize ğazab ide diyü Rüstem’i getirüp Müncāl’üñ öñüne odılar. Müncāl baup (6) bildi ki Һamza ‘askerinden bir müte‘ayyin kimesnedür, üzerinde olan libāsın seyr idüp (7) “Armağandur.” diyüp muħkem bende çekdiler. Tīz bir nāme yazup: “Ey şāh, devletüñde Bağdād’a (8) dāhil olduk. Şikār üzerinde Rüstem-i ‘Alemsāh’a rāst gelüp şikār üzerinde (9) döge döge bende çeküp Һuzūrıñuza gönderdüm, ma‘zūr olsun. Hemān ğayrı Һamza (10) ve Lendehā vesā’irleri dağı Һuzūrıñuza gelmiş bilesüz.” diyüp yirince ādem ile şāha (11) gönderdi ve ışmarladı ki her ҡonağda darusın tāzeleyesüz, ‘aqlı gelürse şāyed (12) bendin ırup Һalāş ola. Gerçi ağır bend urmuşlar idi, yine Һazer iderlerdi. (13) Zīrā bunlar bend ırmağda meşhūrlardur, işte bunlar gitmekde. Bu tarafdan meger Rüstem’üñ (14) atın tutmağda biraç ādem gitmişdi, at yine cenk olan yire geldi. Ol zarīfler (15) gördiler ki bir fil turur, yanına gelüp gördiler bir siyāh cürde yigit yatur.

(16) Vücüdü bir tağa beñzer, heybetinden yüzine bakılmaz. Bunlar birbirine bakup uyusun (17) bunlara n'oldı ki bunlar yaralı ālūde degül, niçün yıkıldılar? diyüp Ferhād'a üşüp (18) beş on ādem gücile filine yükledüp Müncāl'e götürdiler ve nice buldukların (19) didiler. Bunlar da bakup gördiler ki Ferhād-ı Dīvāne 'aceb heybetlü ve gürbüz (20) pehlīvāndur ammā kim olduğun ve bu hāle neden giriftār olduğın bilemediler. [4b] (1) Hele Ferhād'ı bende çekdiler, bī-çāre Ferhād'ı hemān habs itdiler. Çünki ol gice (2) geçüp şabāh oldı. Ferhād kendüsin bir bārgāh içinde elinde ayağında muhkem bend yatur (3) gördi, kendü kendüye: "Hāy! Hāmza kulumuñ oğlı beni bende çekmiş, şimden girü baña ölmek (4) yegdür." diyüp kömürdenmege başladı. Etrāfında olan dīde-bānlar işidüp biri yanına (5) gelüp: "Ey yigit! sen kimsin? aduñ nedür?" didi. Ferhād-ı Dīvāne ğazaba gelüp sögdü. (6) Bunlar: "Hāy bu nā-bekār yavuz, ancak behey yigit! Ne elem çekersin? Öyle olur, gel şāha (7) kıl ol seni yine āzād idelüm." didiler Ferhād: "Şāhuñ da sizüñ de darı sırtını (8) Hāmza kulumumdur." didi. Bunlar, ne söylersin? Hāmza'nuñ kulu mısın? didiler. Ferhād: "Belī, Hāmza (9) kulumdur." didi. Bunlar gülüşüp: "Bre şol dīvāne mi? Yoħsa ey yigit deli misin? (10) Naşıl söylersin?" didiler. Ferhād: "Kör misin? işte, Hāmza kulumuñ oğlı bağladı." (11) didi. Bunlar: "Birāder, taħkık bu deli olmuş." didiler. Ferhād yavuzlandı tırdı. (12) bunlar: "Seni Nüşirevān'a götürelüm, kıl ol." didiler. Ferhād: "Nüşirevān'a ne gāvur dir, (13) ben aña kıl olmam." didi. Bunlar: "Hāy nā-bekār! şāha sögersin, şimdi seni öldürürler; (14) şuş, dilini tut." diyü bunu kórkuđalum şandılar. Dīvāne kükreyüp Yüreksiz (15) iki dizinüñ üstüne gelüp zūr idüp kütür kütür bendin kırdı. Bre komañ! (16) deli boşandı, diyince olmadı; dīvāne zincīrleri deste idüp önüne (17) gelenüñ başına öyle çarpdı ki başı hırd oldı, vāfir ādem helāk (18) idüp bārgāhdan taşra oldı, gördi ki fili daħı taşrada mükemmel rahşıyla (19) tırrur. Hemān üzerine bindi, atdan na'ra urup: "Yırde gökde Hāmza kulumumdur, (20) benüm Ferhād Deli!" diyüp yürüdü, hāy hüy koptı. 'Asker yirinden durup ālāt-ı [5a] (1) harbe müstağrak süvār olunca Ferhād-ı Dīvāne 'askeri yarup bir cānibe çıkup gitdi, bir vādiye (2) düşüp 'askerden kurtıldı. İşte bu da gürbete düşdi, bunuñda ğarīb zuhūrı vardır. (3) Beriden, Müncāl-i Mağribī uyurken nāgāh bir ğavğa koptı. bilekleyüp : "Bre! nedür aşlı bunuñ?" (4) didükde bekeçilerden birkaç kimesne, Ferhād-ı Dīvāne gitdükden şoñra segirdüp Müncāl'e geldiler. Müncāl (5) su'al idüp: "Nedür ol ğavğanuñ aşlı?"

didiler. Bunlar: “Meger ol Һarīf dīvāne imiŝ, (6) ‘aklı başına geldükde cümle bendlerin kırıp alup yürüyüvirdi, önüne gelene aŝlā (7) amān virmeyüp helāk eyledi.” didiler. Kaқыup Һıŝımla yirinden kaқыup (8) bir raħŝa süvār olup biraz aradı, bulmadı. Zīrā gice idi, nā-çār dönüp (9) bārgāhına geldi. İşte Ferhād-ı Dīvāne de gitmedi ammā bu yaқadan Emīr-i ‘Arab ol (10) elemle Aŝkar’ı sürüp ol araya gelüp gördi, kimse yok; dönüp ‘Ömer’e baқыup: (11) “‘Ayyār, bunlar yok, nice oldılar?” didi. ‘Ömer de Һayrete vardı. “Bunlara ne Һāl oldu (12) yā Ŝāhibkırān, ben de bilmem nice olmuşlar, ben anları bu arada cenk iderken birağup gitdüm (13) ammā anlardan niŝān yok.” Nihāyet ol vādī at, fil ayağından sürülmüş tarlaya (14) dönmüş. Һamza ta‘accüb idüp: “‘Ayyār ne anlarsın? Rüstem, Ferhād’ı baғlayup götürüp gitdi mi?” (15) dirsın, didükde ‘Ömer de: “Anlarıñ cengi Һaŝmāne idi, aŝlā Rüstem’üñ Ferhād’a gālebesi (16) zāhir olmadı, anuñçün ben gelüp size Һaber virdüm, elbette arada biri zāyi‘ olmaқ (17) muқarrer ammā bilmem ne Һāl oldu?” diyüp biraz dağı aradılar, bulmadılar. Āħir dönüp (18) ‘askere geldiler, bu maħalde baқыup gördiler ki Rüstem’üñ atı licāmun sürüyüp geldi. Һamza (19) Rüstem’üñ atın gördükde cānı başına ŝıçrayup ziyāde ğam-ġīn olup: “Bre meded yā (20) ‘Ömer! Bunda bir Һāl vardur, turma Medāyin’e var gör ne var ne yok Һocaya buluŝup (21) gör, bu Һuŝuŝta ne dir bize bir Һaber getir” didükde ‘Ömer: “Püser-çeŝm” diyüp revāne oldu. [5b] (1) ammā bir ğün Rüstem’i Müncāl’üñ ādemleri götürüp Nüŝirevān’a giderken Rüstem’üñ ‘aklı başına geldi. (2) Göz açup etrāfına baқыup kendüsin bend içinde görüp Һayrān oldu, ammā ŝöyle (3) bend urmuşlar ki kımıldamaқ degül ŝoluğın ğüçle alurdi ve hem kendüsin bir gergedāna (4) yükletmişler götürüp giderler. Ol dem yanınca giden dāde-bānlara su’āl idüp: “Bre (5) beni kim baғladı ve kanda götürüp gidersiz?” ol Һarīf: “Ey dilāver, seni Müncāl-i (6) Mağribī baғladı, işte Nüŝirevān’a gönderdi, biz de seni götürüp Nüŝirevān’a giderüz.” (7) didi. Rüstem kendi kendüye: “Eyü kıŝŝa göre ŝu dīvānenüñ ŝerri bizi nereye ilettdi (8) ve baқdı hiç andan eŝer yok ‘aceb dīvāne nice oldu ola ol Һod benden evvel (9) yıķılmışdı ya bize ne każā geldi ki baғladılar.” didi. Andan düşünüp fikre vardı. (10) İmdi bize her ne oldıysa ol ŝaқadan oldu, ol ŝaқа hiç degül ‘Ömer’dür. (11) Korsa birbirimize bir zarar itmeyüz diyü bize daru virüp böyle eyledi ammā (12) gör ki ŝoñı neye vardı diyüp bir kez bendine baқdı, bildi ki zūr ile kırılır (13) degüldür; emr Allah’üñ diyüp każāya rızā virdi, çünki bunlar Medāyin’e yaқın (14) geldiler. Ŝāha

müjdeciler gelüp ey Şāh-ı Cihān sizlere müjde olsun ki (15) Müncāl-i Mağribī giderken Rüstem-i ‘Aleşāh’a rāst gelür, Rüstem de Müncāl’i ğayrı pehlüvānlara (16) kıyās idüp gözine aldırılmaz cenk iderler; āhir Müncāl Rüstem’i döge döge (17) bağlayup size armağan göndermiş getüriyorlar didiler. Şāh işidüp şād oldı. (18) Bahtek təcın hevāya atup: “Gördüñ mi şāhum! Ben size dimedim mi ki Müncāl fi’l-cümle (19) ‘Arab pehlüvānların bağlayup huşūrîñuza getürür, işte görüñ bu dem sözüm yalān (20) çıkdı mı?” diyüp tiz ādemler gönderüp karşılayup alup dīvāna şāha geldiler. **[6a]** (1) Andan bend ile Rüstem’i gergedān üzerinden indirüp keşān ber keşān şāhuñ öñüne (2) getürdüklerinde hemān Bahtek-i bed-baht Rüstem’i gördükde feryād idüp: “Meded şāhum, her zamān (3) fırsat ele girmez; hiç buña amān virüp söyletme hemān öldür. Zīrā bilürsin (4) anlar bendin kırarlar ve Hamza duyup ardınca gelmek ihtimāli var. ‘Ömer ‘Ayyār gelüp uğurlamak (5) ihtimāli var. Bārī belānuñ birinden kırtılalum. Zīrā bilürsin ki bu da bize neler itmişdür.” (6) didi. El-kışşa şāhı uydurup siyāset düşünüp hāzır eylediler. Ol dem Rüstem’i siyāsete (7) çökerdiler, server neylesün bend kırılacak degül tevekkül-i Hakk idüp tırdı. Cümle Īrān (8) ve Tūrān begleri ve Semengān dilāverleri otururlardı. Halk üşüp şimdi Rüstem’i (9) katl iderler didiler. Ol maħalde şāh baş kaldırup: “Ey ‘Arabzāde, nice görürsün (10) kendiñi! Herkesi bir kıyās idersin. Yedi iklim şāhına karşı koyup başa çıkaruz (11) kıyās iderdiñüz, hiç bunu fikr itmezmiydüñ? Şimdi gördüñ mi hālını! ‘Ākıbet böyle! (12) Siyāset meydānına gelürler.” didi. Rüstem: “Ey Şāh, hūnerüñ var ise böyle hile ile iş (13) itme, bir yarar er bul ki bizümle kelle-be-kelle cenk idüp darb-ı destle bend idüp (14) elüñe teslim eylesün. Ol zamānda sen de bu sözleri baña söyle, yoħsa uyurken (15) dīvleri öldürürler; ammā erlik degüldür.” didükde Şāh: “Yā nā-bekār, ben seni hile (16) ile mi ele getürdüm? Müncāl-i Mağribī şikār üzerinde saña rāst gelüp döge döge (17) bend idüp göndermiş.” didi. Rüstem gülüp: “Ey Şehriyār, Müncāl kimdür? ben anuñ (18) yüzün bile görmedüm, adın şimdi işitdüm; eger ben anı göreydüm göreydik kim (19) kimi bağlardı; imdi aşlı bu ki biz mestānece Ferhād-ı Dīvāne ile çekişdik. (20) Birbirimizi meydāne okuyup bir şahrāda cenk iderken ‘Ömer kırkdı ki ikimizden (21) birimiz zāyi’ ola diyü bize şaka şūretinde darulı şu virdi, bilmeyüp içdik; **[6b]** (1) yıkılmışuz. Müncāl de rāst gelüp hāzır şikār bağlayup bunda göndermiş, eger inanmazsañuz (2) götüren ādemlere, Nār-ı Nūr’a and virüñ görüñ Müncāl

beni zūr ile mi bağladı.” didükde (3) Şāh ol ḥarīflere: “Doğrı söyleñ ādemler, yoḥsa siz bilürsünüz, bunu gerçek (4) Müncāl mi bağladı?” didükde bunlar ilerü gelüp: “Bilmezüz, biz görmedük, böyle bağlu teslīm (5) eylediler; nāmede ne didiyse odur.” didiler. Baḥtek: Hey Şāh’um, ‘aceb ḥālūñ var! Her ne (6) olursa olsun bir düşmendür, eliñe girdi hemān işi gör düşmenüñ biri eksik olsun; (7) ne tarīkla olursa olsun” didükde Şāh: “Ey nā-bekār oğlan, oldı olacağ (8) gel bārī bize uy; seni pāy-ı taḥt pehlüvānum idüp kızım Gülüfheri Güher-tācı Ḥamza’ya (9) virmedüm, saña vireyim” didi. Rüstem yavuzlanup: “Bađa kıoca ma’tūhī, la’net gelsün size (10) uyana ve ol kız şimden girü atam Şāhibkırān’undur, anı andan ğayrı bir kimse almağa kıadır (11) degüldür.” diyüp düşnām virdükte Şāh elem çeküp cellāda emr eyledi: “Kes şu nā-bekāruñ (12) başını” didi. Cellād du’ā idüp ‘ādet üzre üç kerre dolaşup emre (13) muntazır olduğa ol dem ḥoca-i ‘ākil şāhum: “Neylersin! Ḥamza’yı bilürsin kimdür, tūalum bu (14) gitmiş ammā anuñ birkaç oğlı dağı var ki ya kendüye soñra nice cevāb virürsin. (15) Evvelā ‘Ömer ‘Ayyār aramağa çıkmışdur, belki yoldadur; gelüp sađ bulamayacağ olursa (16) bunda çok kelleler oynar. İmdi bunu ḥabs eyle, Müncāl’i görelüm ki ğayrıların (17) ol yirlerinde ele getirürse bunuñ işi kıolaydur; nihāyet ‘Ömer de gelür bir ḥoşça (18) beklesünler.” didi. Şāh da fikr idüp gördi, söz ḥocanuñdur. Bu la’ın, işin (19) soñun fikr idüp eyitmez diyüp emr eyledi, Rüstem’i ḥabse götürdiler. Ammā (bu taraıdan) (20) ol gice ‘Ömer de gelüp irişdi. Rüstem’i ḥabs eyledüklerin ḥaber alup kıurtarmağa (21) çok sa’y eyledi ammā bir veçhile kıurtarmağ kıābil olmadı. Zīrā Baḥtek kendi [7a] (1) muķayyed olup muḥkem bekletdi ammā ol gice ‘Ömer, bekçilerden birkaçın helāk eyledi. Dürlü dürlü (2) şüretlere girüp bir tarīkla ḥalāşa çāre idemedi. Ol gice geçüp irtesi şabāḥ (3) oldı. Bekçiler gelüp baş kıoyup du’ā idüp: “Ey Şāh, ‘Ömer bu gice gelüp bekçilerden (4) on beş ādem öldürdi, hele biz aldanmaduk.” didiler. Şāh ‘Ömer geldüĝin işidüp (5) cān başına şıçrayup ḥavfa düşdi. “Nice olur ḥāl çüñki ‘Ömer bunda geldi (6) elbetde Rüstem’i bir ḥāliyle ḥalāş ider” didi. Baḥtek yüz bulup hemān la’ın: “Be hey şāhum! (7) Cihānda ben size söz tūtdıramadum, bu Yezdān-perestüñ sözine bakarsın bu Rüstem’üñ (8) ḥalāş olduĝuñ ister; eger ḥocanuñ sözine ‘amel iderseñ bu gice kıalacağ (9) olursa ‘Ömer anı elbette kıurtarır kıomaz. Hemān getürsünler şimdi gözüñ öñünde kes, (10) başını belānuñ birinden kıurtul” diyü ikdām eyledi. Şāh emr eyledi. Pür-silāḥ (11) bir nice kimseler

varup Rüstem'i zindāndan çıkarup 'Ömer kırtarsun diyü (12) ortalarına alup ellerinde yalın kılıçlar ile dīvāna getürdüler. 'Ömer ol hālî gördükde (13) 'aklı gitdi. Gördi ğayrı çāre yok tiz bir cellād şüretine girüp bunlara (14) karşıdı. Bir alay cellādlar ile Rüstem'i götürüp siyāset meydānına çökerdiler. Ol dem (15) Nüşirevān baş kaldırup: "Nā-bekār, dün bu kadar naşihat eyledük kabül itmedüñ, (16) varuñ boynını uruñ" didükde 'Ömer nice idecegin bilemedi. 'Aceb şu serverüñ eceli (17) geldi mi ola? dirdi. Ziyāde keşret idi. Bahtek Pelid ise 'Ömer'üñ bunda olduğın (18) bilüp şübhelü kimseyi yanına kımaz. Bendin bozmağa çāre yok şaşdı. (19) İşte gördi ki şāh kıt kıt: "Tiz uruñ şu nā-bekārı" dir. Ol dem (20) 'Ömer cellād şüretinde hemān göz kıardup ilerü geldi. "Kıaçuñ siz, buña (21) siyāseti ben ideyim" didi. Bahtek 'Ömer'üñ söylediginden işkil alup: "Bre şu cellādı [7b] (1) kıomañ! yine evvelki cellād kıatlı itsün" didi. 'Ömer de gerü kırdı. Ol cellād ilerü gelüp (2) Rüstem'e kıaşdı itdükde 'Ömer de emr şāh'üñ diyüp cellāduñ gerdānına bir kılıç öyle (3) urdı ki baş kıırılıp gitdi. "Hemیشه düşmenüñ başı böyle ğaltān olsun" didükde (4) Nüşirevān şaşdı: "Bre cellād neyledüñ!" didi. 'Ömer de: "Pādişāh'um, sen ur didüñ (5) ben de urdum" didi. Bahtek hāy nā-bekār gördüñ mi taħkık bu 'Ömer'dür. Bre şu cellādı (6) kıutuñ dirken cellāduñ biri daħı ilerü gelüp Rüstem'üñ boynun ura. 'Ömer ise hāzır (7) başı aña da tığ urup başı top gibi yire düşürdi. Hemān ilerü gelüp (8) diledi ki Rüstem'e şarılıp kıapup kıaç. Nāğāh ol maħalde bir sehm-nāk tarrāķa (9) çatıldı. 'Ömer ol hālî gördükde cāzū şanup atıldı ve niceler yüzi üzerine (10) yıkıldı ve nicelerüñ 'akılları gitdi; birkaç cellāduñ başları fırladı. Ba'de'z-zamān (11) 'akılları geldükde Bahtek bre Rüstem'i şakınuñ diyü kıağırdı. Kıapup gördiler, Rüstem (12) gitmiş yok. "Gördüñ mi bu nā-bekārları siħr de bilürler, bu asıl ve kıanda böyle siħr ile (13) hālāş olurlar" didi. Ba'zıları, yok bunlar sāħiri sevmezler ammā Ħamza'nuñ dīvden (14) periden āşināları çokdur, anlardan biri olmak gerekdir didiler. Şāh da bu hālî (15) görüp hāyrān olup hıocanuñ yüzine kıapup: "Ey Dānā-yı 'Ālem, bu ne hāyretdür, (16) lütfüñdan bize bildir." didi. 'Ömer de kıorķup taşra kııkmışdı. Bu kez yine serheng şüretine (17) girüp gelüp kırdı. Rüstem 'aceb n'oldı bu ne hāldür deyüp gördü; şāh da (18) hıocaya reml itdireyor. Hıoca uşurlabın eline alup reml idüp andan baş (19) kıaldırup: "Şāh'um, Rüstem'i perilerden bir dostı kıapdı, üç yıl tamām ğurbeti (20) vardur; çok 'acāyibāt temāşā idüp şağ ve sālīm gelüp pederi Ħamza ile vesā'ir (21) dostlarıyla

buluşur ammā* çok eğlenmeyüp yine ğurbete düşer, kırık yıl gelmeye” didi. **[8a]** (1) Bahtek yine tıramayup: “Ey Hammāl-zāde, ne ‘aceb söylersin, bu kadar yıldan sonra olacak neşneden (2) haber virürsün; bu nice kâbildür, Rüstem’i cāzūlar kapdı çokdan öldürmüşdür” diyüp ‘inād (3) eyledi ammā ‘Ömer bunları diñleyüp ta‘accüb eyledi. Andan Müncāl’uñ ādemlerine ri‘āyet idüp mektüb (4) virdiler. Hemān er gibi olup Hamza’nuñ haqqından gelsünler diyüp gönderdiler. ‘Ömer ol gice anda (5) kalup gice hoca ile buluşdı. Hamza’nuñ selāmın diyüp hāl hātır soruşdukdan sonra: “Ey (6) Dānā-yı Rūzgār, şöyle bir hāl oldu kendi elimüz ile bir haṭā itdük. İşte soñı böyle (7) oldu. Şāhibkırān aḥvāle vākıf olacaḡ olursa baña ne cefālar itse gerekdür ammā ey (8) pederüm, bugün Şāh’a Rüstem haqqında şöyle buyurdıñuz; lütf eyle toḡrı söyle, beni bunda (9) bilüp tesellī için mi söyledıñüz, yoḡsa vākı’ hāl midür?” didi. Hoca: “Ey ‘Ayyār, bunca zamāndan (10) beri hiç benüm hātır için yalān söyledıgüm gördüñ mi? İmdi vākı’ hāl budur ki Rüstem şimdi (11) Kāf’da Esmā Perī’nüñ yanındadır ammā üç yıl ğurbet çeküp aḥbābdan dūr olur, (12) sonra yine gelür” didi. ‘Ömer de hocadan bu cevābları işidüp şād oldu. (13) Andan hocanuñ elin öpüp vedā’ idüp gitdi, öyle gitdi ki Çin-i Seherden Bağdād’a (14) irişdi. Hamza huzūrına gelüp baş koyup du‘ā eyledi. Hamza daḡı bakup ‘Ömer’i gördükde: (15) “Hoş geldüñ yā ‘Ömer, ne haber şāh dīvānına varup hocadan Rüstem haqqın[d]a bir haber alduñ mı?” (16) didi. ‘Ömer tekrār du‘ā idüp cümle olan aḥvāli ve Rüstem’i Kureyş meydāndan kapup (17) götürüp üç yıl ğurbet çekecegin bir bir taḡrīr eyledi ve tekrār hocaya buluşup (18) reml idüp mükerrer işitdügin hikāye eyledi. Emīr-i ‘Arab biraz elem çekdi ammā ne çāre (19) ḡayr du‘ādan ḡayrı diyüp Hūdā’ya ışmarladı. “Hemān cihānda saḡ olsun zāhir (20) her kişi yazılanı görse gerekdür” didi. Ammā Ferhād-ı Dīvāne’nüñ nice olduḡın (21) bilemediler. Lendehā daḡı bu ḡuşūda Ferhād’uñ sebep olduḡına ziyāde elem çekdi. Çünkü **[8b]** (1) “Bu nā-bekār oḡlan ḡā’ib oldu, bolay ki helāk olup gideydi, bir daḡı yüzün görmeyeydüm. (2) Zīrā Şāhibkırān huzūrunda beni hicābda kodı; şöyle bir serverüñ ğurbetine sebep oldu” didi. (3) Andan Hamza ile Lendehā birbirlerine tesellī virüp anlar da biz de saḡ olursak yine mülākāt (4) oluruz diyüp def’-i ḡam için Şāhibkırān-ı ‘Ālem bir ‘ālī meclis kurup ‘işrete başladı. İşte (5) bunlar bunda bizüm dāstānımız sālār-ı Rūm Rüstem-i ‘Alemsāh’a geldi. Ol zamān ki Rüstem’i şāh dīvānında (6) meydān-ı siyāsetden kapdılar,

meger Kureyş Bānū idi. Atası Şāhibkırān'ı Kāf'dan ziyārete (7) 'azm idüp gelüp Hamza'yı Medāyin'de kıyās idüp baqtı. Gördi ki Medāyin'de Şāh 'askeriyle (8) konmuş oturur, bārgāh-ı Süleymānī ve İslām 'askeri anda yok, bunda gelmemişler "Ancak var ise (9) daħı Bağdād'dadur" diyüp gitmek istedikde baqup gördi ki şāhuñ otağı öñünde (10) 'azīm galebe var. Aşlı ne ola göreyin diyüp aşāđı inüp gördü ki Rüstem'i siyāsete (11) çökermişler, hāzır olup cellādlar öldürmek isterler. Ol dem bir sehm-nāk na'ra urup birkaç (12) cellād katl idüp Rüstem'i kapup ber-hevā ta Kāf şehrine dek götürüp Esmā'nuñ öñüne (13) kodı. Esmā "Bu nedür?" didükde Kureyş Bānū daħı cümle aħvālī haber virdi. Esmā ta'accüb idüp: (14) "Yā Kureyş, bunda niçün getürdüñ? Belki elem çeke, zīrā bilürsin bir şīr-ṭab' peleng-ħūy (15) dilāverdür." didi. Rüstem'ün 'aklı gelüp göz açdukdā cümle Kāf ulularıyla Esmā'yı görüp (16) hayrān oldu, kalqup oturdu. Bunlar "Hoş geldün dilāver" didükde "Hoş bulduğ (17) ey Sultān-ı Kāf, bizi bunda kim getürdi, ben ĥod şāhuñ siyāsetgāhında idüm" (18) didi. Ol dem Esmā Perī "Gözüm nūrı, hemşireñ Kureyş Bānū'yı pederiñüz yoklayup ziyāret (19) itmege göndermişdüm. Evvel Medāyin'e uğrayup sizi ol hālde gördükde kapup (20) bunda götürür, elem çekme, üç gün misāfirimizsin; 'işret idelüm ba'dehu pederün Şāhibkırān'a (21) götürsünler" didi. Rüstem'de: "N'ola ey Sultān-ı Kāf, lütfuñuz dā'im olsun" diyüp du'ā eyledi. (22) Esmā da Rüstem'i Bağ-ı Süleymān'da Kasr-ı 'Ālī'ye iletüp bir 'ālī meclis donadup [9a] (1) 'işrete oturdılar. Bunlardur ikinci gün şafāyla 'işret idüp otururken nāgāh (2) ol maħalde birkaç perīler gelüp Esmā'nuñ öñünde yüz urup du'ā eylediler. Esmā nedür diyince (3) ol perīler: "Ey Sultān-ı Kāf, Ra'd Dīv'ün oğlı Berķ Nerre, şehzādenün bunda geldüğin (4) haber almış. Ol nā-bekāruñ babası Hamza benüm babam Ra'd Nerre'yi katl eylemişdür, ben de varup anuñ (5) oğlunu katl idüp babamuñ intikāmın alayım diyüp biraz dīv cinnī ile işte geldi; (6) bilmezüz ĥāl nice olur" didiler. Esmā'nuñ levni tağayyür oldu. Rüstem bunuñ bozulduğın (7) gördükde döndi: "Ey Sultān-ı Kāf, bunlar sizlere gelüp ne didiler ki elem çekdiñüz?" didi. (8) Esmā daħı: "Ciger-güşem, Ra'd Nerre'yi atañ Şāhibkırān katl itmişdi. Anuñ bir oğlı yetişdi, adına (9) Berķ Nerre dirler, 'aceb tūvāna mel'ündür. Gice gündüz Hamza elime girse ben de anı katl idüp (10) babam kanını alaydum dirmiş, şimdi sizi haber alup bunda gelmiş ki senünle cenk eyleye. Ammā (11) lütf eyle oğlum, sözüm tut, bu mel'unla cenk itmege heves itme. Zīrā bunda đarb đarbına (12) kimse[ler]

tākat getüremezler. Zîr-i dest la‘ındür. Hemân siz bu arada bir yirde şaklanuñ, biz taşra (13) çıqup gene gitdi diyelüm” didi. Rüstem: “Ey Sultân-ı Kâf, bilürüm beni şakınuğundan söylersin (14) ammâ hiç nice kâbildür ki Hamzazāde olam da bir dīv cenginden yüz çevirüp şaklanam. (15) İmdi öyle nāmile dünyāda sağ olmağdan gayretle ölmek sa‘ādetdür” didi. Esmā çāre (16) idüp men‘ idemedi ammâ ol maħalde Berķ Nerre ‘askeriyle gelüp oturdukları kaşruñ (17) eṭrāfını alup muhāşara eylediler. Perīler ol hāli gördükde feryād eylediler. Rüstem işidüp (18) yirinden atılıp taşra çıqdı. Berķ Nerre Rüstem’i görünce: “Bre nā-bekār hañi atañ (19) Hamza Kâf’a gelüp bu kadar kehrāblar katl eylemiş daħı ol hażm olmadan sen de mi geldüñ? (20) Benüm murādum ol idi ki Rub‘-ı Meskūn’a gelüp Hamza’dan atam intikāmını alam, çünki (21) sen geldüñ ben de seni öldüreyim soñra ānı da bulam” didi. Rüstem: “Ey la‘ın, ceddimiz (22) Hazret-i ‘Ādem dünyāya geleliden beri dā‘imā siz bizüm elimüzde zebūnsuz. Vücūdıñuz [9b] (1) büyük olduğına ṭayanmañ. İmdi gel kademüme baş koyup kulluğum kabūl eyle, yoħsa (2) atam Şāhibkırān atañ Nerre’yi nice katl itdi ise ben de seni öyle katl iderim” didi. (3) Berķ Nerre kaqıyup külhān ocağı gibi gözleri par par yanup kan çanağına döndi. (4) Üzerine haykırup: “Vay bre nā-bekār, hañi bu hāle geldüñ daħı böyle söylersin, imdi (5) gör hālını” diyüp ol kaşr önünde per-daħt olmuş mermer ‘amūd yaturdı. Ol ‘amūdı (6) eline alup kapup omuzına aldı. Perīler ol hāli görüp feryād idüp: “Ey dilāver, (7) neylersin, şaқın bu mel‘unuñ ‘amūdına karşı turma; vücūduñ āhendenden olursa bile taħammül (8) idemez, ezilür maħv olursun” didiler. Hikmet bu ki Rüstem’üñ yanında aşlā ālāta müte‘allıķ (9) nesne yoқ, zîrā meydān-ı siyāsetden kałkmışdı; Kureys şalt kapup götürmüşdi. Rüstem: (10) “Ey Sultân-ı Kâf, ya ben buña cevāb virmedükden soñra dünyāda niçün Hamza oğlu geçinürem” (11) diyüp bî-pāk bî-pervā ol dīve karşı vardı. (Rāvī eydür) Rüstem’üñ böyle dīve ālāt (12) sız karşı varmağdan murādı bu idi ki atam Şāhibkırān her bār faħr ider ki “Ben Kâf’da dīvlerle (13) cenk eyledükde gāhī bir öyle kehrāblaruñ ṭağ gibi ‘amūdlarına arķa virüp men‘ iderdüm” (14) dirdi. İmdi ben de anın oğluyam, göreyim ben de men‘ idebilürmiyem. Devlet pāzārı (15) herçi bād-ā-bād didi. Berķ Nerre de kol kałdırup hevānuñ bir kaṭından ṭağlar (16) başına duman iner gibi havāle eyledükde Esmā ve Kureys anı gördiler ki Rüstem hemân iki ellerin (17) dizleri üzerine koyup arķasın berāber virüp tevekkül-i Hūdā idüp yā Allah sığındum

(18) saña yāri kıl baña kaçan maḥrūm ola şıgınan saña ne gele benden bir avuç hākden bir katre (19) menīden cümle kuvvet kudret senūndür diyüp niyāza başladı. Perīler ise hey dirīg (20) şaşdı, eger kulle-i Kāf olsa da maḥv ider dirlerdi. Ammā Berķ ol ḥāli gördükde: (21) “Hāy nā-bekār, ḥaḥni ya‘ni böyle itmeyle baña merḥamet eyle demek istersin ol olmaz (22) maḥāldür. Zīrā sen benüm atam öldüren katlümün oğlısın, intikāmum komam alurum” [10a] (1) diyüp serverün maḥāmını şahrā-yı ‘adem itmek kaçdına bir ‘amūd öyle urdı ki ol kaşr zelzeleye (2) gelüp berk-i ḥazān gibi ditredi. Rüstem’ün ayakları topuklarına varınca zemīne ğark oldı. (3) Hākķ Te‘ālā şaklayup bir kılına ḥaḥā gelmedi ammā burnundan acı acı tütünler gelüp filün (4) başı üzerinden dönüp ‘aķıl dā’iresinden çıkayazdı, serāsime olup toz içinde (5) ğark olup kaldı. Rüstem’de ‘ömründe bu aña gelince kimseden böyle darb yidüği yoğdı. (6) Ammā Berķ Nerre de ol ḥāli gördükde hemān elinde olan ‘amūdın bir cānibe fırladup (7) diledi ki Rüstem’ün yaķasına el ura. Perīler ol ḥāli görüp feryād idüp Rüstem’ün kulağına (8) āvāzları gelüp göz açup kendüsini ol ḥālde görüp ğayretle kaddin rāst kılup: (9) “Ey la‘īn, ya‘ni beni alduñ mı kıyās idersin, çek elin yaķamdan” diyüp bir na‘ra-i cān-sitān (10) öyle urdı ki ol vādīler şarşıldı. Bre Nerre de Rüstem’ün sehm-nāk na‘rasın işitdükde (11) ‘aķıl dā’iresinden çıkup serāsime olup ḥayvān-şıfat baķmağa başladı. Ammā Rüstem (12) turduğı yirden bir kez şıçrayup dīvün beline şarılıp: “yā Allah!” diyüp zūr idüp (13) doķsan arış kaddıyla kapup başı berāberine kaldırdı. (Rāvī eydür) Ol kaşruñ aşığı (14) sında somākī mermerden bir ferş döşenmiş idi. Ol mermere Berķ La‘īn’i baş aşığı şöyle (15) çarpdı ki göğsüne varınca ḥurd oldı. Ammā yanında olan dīvler baķup Rüstem’ün (16) bu erligin gördükde bunlaruñ zehreleri olmadı ki Rüstem’ün üzerine hücūm ideler. Hemān (17) cümlesi tağılıp tār-mār oldılar. Rüstem de yine gelüp kaşra oturdı. Çünki (18) Esmā ve Kureyş gelüp Rüstem’ün bu erligin görüp Rüstem’den dehşet alup parmaķların (19) ağızlarına aldılar. Ammā Rüstem de öyle ğazaba gelmişdi ki Esmā ve Kureyş gelüp: “Ġazāñ (20) mübārek ola server!” diyüp du‘ā eyledükde Rüstem-i ‘Alemsāh bunları bilemedi ve ne didiklerin (21) aılamadı. Zīrā gözleri taş pür-ḥūna dönüp göğsi çifte kösler gibi gürlerdı. (22) Görenler ḥayrān oldılar, birazdan Rüstem’ün ğazabı sākın olduķda bunlar baş koyup du‘ā idüp: [10b] (1) “Ey Server-i ‘Ālem, senūñ bugūn itdüğün erligi Sām’lar Nerīmān’lar Kāhramān’lar ve Rüstem-zāl’lar itmediler.” (2) didiler. Rüstem de

kuvvet fırsat viren Hüdā'ya secde-i şükr eyledi. Andan yine 'işrete başladılar. (3) Ammā (Rāvī eydür) Zernāk Nerre ki Esmā'nuñ pāy-ı taht pehlüvānı idi. Ra'd Nerre'nüñ ziyāde (4) dostı idi. Hamza kaçan Ra'd Nerre'yi öldürdi, Zernāk ziyāde elem çekdi ve Hamza'ya (5) kaşd idüp bir zararā kâdir degül idi: her bār fırsatın arardı ki bir veçhile intikām (6) alup Ra'd'uñ kanın ala ve hem Esmā'dan da elem çekerdi. Çünkü Ra'd'uñ oğlu Berķ (7) gelüp yetişdi. Zernāk Berķ'le āşinā olup birbiriyle ziyāde dost idiler ammā bu kez (8) Rüstem Berķ'i helāk eyledi. Zernāk eleminden ölüm mertebesine vardı. Fikr idüp bu nā-bekār (9) hākīler ile belāya uğradık ki babası Hamza ve oğlu Rüstem bu kadar kehrābları katl eylediler. Şimdi (10) Berķ yeñi yetişdi dirken ol da gitdi, eger ben de müdārā itmesem şimdiye dek (11) çokdan giderdüm, ammā niceye degin. Zīrā taħammülden qaldı, "imdi ben bunı bir hāl idüp (12) intikām alayım ve kehrābları daħı şerrinden kurtarayım; yoħsa bu bunda birkaç gün oturacak (13) olursa nice kehrābları daħı helāk ider" diyüp Rüstem'üñ kaşdına muħkem bel bağladı, fırsat (14) gözetmege başladı. Çünkü Rüstem ol gün oturup yiyüp içüp 'işret eyledi. Aħşām (15) olduğda biraz mestānece olup yirinden kałkup fırsat bulup Rüstem'üñ sırr vaқtine (16) girüp Rüstem'i kapup hevāya çığdı. "Ey nā-bekār oğlan gör hālin ki cihānda (17) kehrāblara ulaşmak nice olur" diyüp hemān ol arada öldürmek istedi, yine fikr idüp (18) Esmā ve Kureyş teftiş idüp duyulacak olursa Hamza beni sağ komaz ve cevāb (19) virmek güçdür; ammā ben bunı bir yire birağayım ki anda helāk olup gitsün. (20) Ānda içmek de kolay olur, ben öldürmedüm ve kim öldürdi bilmem dirim diyüp (21) götürüp kūh-ı Kāf'uñ yedinci kullerinden öte bir beriyye vardı. İskender-i Kübrā bu 'ālemleri [11a] (1) seyr idüp gezerken nāgāh ol beriyyeye düşüp aşlā içmege bir katre şu bulamayup bu kadar biñ (2) 'askeri kırıldı. Gündüz güneş harāreti, gice soğuk insānı helāk iderdi. Götürüp Rüstem'i (3) ol beriyyenüñ orta yirine koyup gitdi. Şabāħ olmadan gelüp yirinde karar eyledi. Bunuñ (4) itdüği fitneyi kimse duymadı. Göñlünden imdi nā-bekār var beriyyede aç susuz mihmetle (5) helāk ol didi. (Rāvī bu cānibden) şabāħ olduğda Esmā ve Kureyş kałkup Rüstem'e bağup (6) bulamadılar, bildiler ki bir düşmen şerrine uğramış. Bunlar gam-gīn oldılar, gelüp Mu'allim-i Kāf'a mürāca'at (7) idüp: "Ey Dānā-yı Kūh-ı Kāf, bir reml eyle görelüm Rüstem sağ midur ve ne cānibdedür, eger (8) bir zarar gelecek yirde ise hālāş idelüm" didiler. Mu'allim-i Kāf reml idüp "yođ yire araman (9) bulımazsıñuz, üç yıl ğurbeti vardır; aşlā insān varmadüği

yirlere varup çok ‘acāyipler (10) göre, yine şıhhat-i selāmetle Rub‘-ı Meskūn’a çıkup atasına ve kardaşlarına bulışa” didi. (11) Kureys: “Ey Dānā hele gör, ne cānibde ise baña haber vir, varup yoklıyayın” didi. (12) Mu‘allim-i Kāf: “yok yire varırsın didüm niçün böyle i‘timād itmeyüp muqayyed olursun” (13) didi. Kureys: “yok hele sen baña söyle ikdāma nesne hā’il olmaz belki bulam” didi. (14) İşte çok arasa gerekdür yine bulımaz döner gelür yine reml itdürür yine gider ‘ākıbet (15) bulsa gerekdür. (Ammā bu tarafdan) Çünki Rüstem’ün ‘aklı gelüp göz açdı gördi ne kaşır var (16) ne bağ. Şöyle ki bir beriyye-i beyābān yirde yatur. Yirinden kalkup “Sübhān-Allah bu ne hāldür” (17) diyüp bu hikmete hayrān oldu. Bir zamān fikr idüp ben hōd dost yanında tururdum (18) bu işi baña kim itdi ola ve ne tarafa gitsem diyüp āhir bir tarafı ihtiyār idüp atūñ (19) der-miyān ve tevekkül-i Hakk idüp ol tarafa revāne oldu. Üç gün öyle aç şusuz (20) gitdi, bī-tāb bī-tākat olup cānından bīzār oldu; ne hāl ise dördüncü (21) gün aḥşām qarīb bir kal‘aya irişdi, gördükde şād olup el-ḥamdüli-İlah Rub‘-ı Meskūn’a (22) çıkmışımdur. Yakın gelüp gördi ki bu kal‘anuñ etrāfında ol kadar ādem kemükleri ve at **[11b]** (1) kemükleri vardır ki tağlar gibi yığılmış. Rüstem bu hālî gördükde ziyāde gam-gīn oldu. Kendü kendüsine (2) hey dirīg ne ‘aceb vādī-i miḥnete düşdüm. Eyā bu ne vādīdür göre şol yatanları zāhir (3) bunlar da bencileyin yol yañılıp aç ve şusuz böyle beriyye içinde düşüp cān virmişlerdür. (4) Ammā bu kadar ‘asker yollarında kulāguz sezgidüp yoklamadılar mı ola, ne hāl oldu ki (5) bir uğurda böyle helāk olmuşlar, böyle beyābānda kal‘a binā itmeden ne hāşıl oldu; (6) göre ne başlar pāy-māl olmuş ve ne serverler hāke döküp turāb olmuş, ammā hele şol (7) kal‘ayı kim yaptı ve yapmadan murādı ne idi diyü helāk olan kavm kimler idi bir haber (8) bilsem diyüp daḥı yakın varup aşağı yukarı bakarken bir siyāh ‘amūd gördi. (9) Üzerinde birkaç satır yazı yazılmış, rüşen tīg ile kazmışlar; üzerinden gubāruñ (10) silüp diḳkat ile okudu. Nazm: Ey zamānıyla bunda gelen nāmdār çün (11) götüre bunda seni rüzgār bilesin kim ben ki İskender-i Kübrā idüm Hakk Te‘ālā baña çok (12) uzun ‘ömr virüp ve maḥlūkātın teshīr eyledi. Rub‘-ı Meskūn’ı gezmeden uşandım. Bu Kāf (13) diyārın temāşā itmek arzū idüp Kāf’uñ yedi kullerin görüp bunda daḥı (14) gelüp ne var ola diyüp bu vādī ki Kāf’uñ yedinci kullerinūñ taşrasıdır. Bir gün (15) bu şahrāya gelüp bu kal‘ayı gördüm, etrāfına kondum ve bu kal‘ayı fetḥ idüp içinde ne vardır (16) bilmek murād eyledüm. Ol kadar sa’y eyledüm ki olmaz, fetḥ müyesser olmadı, nice

nām-dār serverlerüm (17) zāyi‘ oldı ve nice vezīrlerim gitdi ve bundan mā‘adā daħı şoyumuz kat‘ā kalmayup (18) bīzār oldum. Hattā şöyle kim cānımdan uşandum ve yüz biñ ‘askerim daħı hep cümlesi (19) kırıldı. At, deve ve katır, fil ve gergedān kısmından ħod ħesāba gelmez. Āħir ħükemālarum (20) ve mūneccimlerüm ‘ilm ile yoqlayup cāsūs-ı eflāk olup andan ħaber virdiler ki bu kal‘ada (21) cinnīler olurlar imiş. Gidikçe çoğalup zabt-ı rabt eylemişler daħı bu kal‘ada seng-i (22) dil-rubā vardur, cinnīyi pādişāhları itmişler, insān gelüp almağa kādır olmaya. Zīrā (23) her taşda Hakk Te‘ālā bir ħaşşa kōmuşdur, kimi ādem çeker kimi ağaç ve kimi taş ve kimi [12a] (1) mıknaţis gibi demür çeker, bu diyārlarda olur didiler. Ben de kalan ‘askerimle dönüp (2) gitdüm ve bunda bu ‘amūdı diküp tārīħ yazdırup kodum ki bencileyin biri daħı gelüp (3) bu vādī-yi miħnete düşerse fetħine çalışup helāk olmaya. İmdi her kim bunda gelürse (4) benden ‘ibret alup muqayyed olmaya, hemān baş kırtarmak ardınca ola dimiş. Rüstem de (5) bu aħvāli bilüp kendüsinden ümīdi kesdi, zīrā dört gündür ta‘ām yimedi, şu içmedi. (6) Nice gün daħı gitse öte cānibine irilmez, ucu yok nereye gitsün. Ziyāde zebūn (7) oldı. Ġayretinden ağlamağa başladı. Ĥüdā’ya böyle ġurbetde ecelüm irişdi gibi. Ĥatā (8) itdüm, günāħım yoqdur ki bundan ötürü pederim bed-du‘ā itdi ve şimdi yine Ferħād-ı (9) Dīvāne’nün ‘aklı yoq ben de aña uydım derdimendi incitdüm, andan mı oldı diyüp (10) günāħlarına tevbe idüp Hakk Te‘ālā’ya niyāza başladı. Ey Bārī-i Ĥüdā saña müşkil (11) işler āsāndur, baña meded ‘ināyet eyle diyüp ağlarken Hızır ‘aleyh-is-selām ol (12) maħalde bir cānibden zāhir olup kendüsin bildirdi. Rüstem şād olup güçle (13) yirinden kalkup ayağına düşüp: “Yā nebiyya’l-lah, işte aħvāl şöyle; nāgāħ bir dīv (14) beni ölür bulup kapup bunda bırağur ki aç şusuz ölsün diyü. İşte siz (15) geldiñüz” didükde Hızır ‘Aleyh-is-selām: “Yā Rüstem, elem çekme. Ben izn-i Hakk’la geldüm, öyle (16) olur bunda Hakk’uñ ħikmeti vardur; çok seyrānlar görürsün, hele al şunu (17) açlığuñ şusuzluğūñ def olsun” diyüp üç dāne ħurma virdi. “Bunları yiyüp (18) çekirdeklerin şakla. Her kaçan yine aç şusuz olduğda çekirdekleri çıkar, bütün (19) ħurma bulursın” didi. Rüstem de alup yidi, üç ħurmadan şöyle doydı ki (20) gūyā nice dürlü ta‘ām yidi. Andan Rüstem niyāz idüp “Bu kal‘a nedür ve içinde (21) ne vardur ‘acabā?” diyüp ol kal‘anuñ altından mağaradan bir ejderhā çıkıdı. [12b] (1) Ol ejderhānuñ yüksekliğı beş yüz arış var. Rüstem bu nedür diyüp ol tarafa bakup (2) seyr iderken anı gördi ki ol tağūñ içinden iki meş‘al zāhir oldı. Bu ne

'alāmetdür (3) dirken meger bir ejder idi ki iki meş'al gibi görünen anuñ gözleri idi. Ol kapudan (4) taşra çıkdı, ammā öyle büyük kapudan güçle şıgdı, vücūdı bir tağa beñzer. (5) Rüstem'üñ ise yanında ālātı yok, hemān Rüstem bir tarafda siñdi, göreyim neyler didi. (6) Gördi ejderhā ol tağa toğrı çekildi, birazdan görđi, bir fili ağzına (7) almış aşağı yalıya götürüp yidi ve ol deryādan řu içdi. Andan yine ol (8) mağaraya girüp gitdi. Rüstem hayrān olup kaldı. Fikr eyledi, gerü giderse beriyye (9) dūr ilerüde yol yok tađ işlemez deryāya girilmez nice idecegin bilemedi. (10) Fikr idüp tūrurken birazdan ol ejderdür yine zuhūr eyledi. Varup bir fil (11) tūtup götürdi, evvelki gibi yidi ve şuyı içdi; el-kışşa birkaç def'a böyle (12) eyledi. Rüstem kendü kendüye fikr idüp gālibā bu tađuñ öte yüzünde filler (13) řahrāsı var ancak bu ejder şuyı arzulayup bunda gelür. 'Acabā pederim Antađya (14) da katl itdüği ejder bu kadar var mı ola? Ben de bunu katl eylesem eyü nām kurarım. (15) Ammā neyleyeyim yanımda ālātım yok, hayf Hāzret-i Hızır'dan ālāt istemedüm; ammā (16) ne fā'ide gerü dönersem korķarım yine ol beriyyeye düşerüm. Tađ ise işlemez (17) bu mađaranuñ öte cānibinde bir kapusı dağı var gibi ammā içinde böyle bir ejder (18) de var gözi ilişe ben aña bir loķma olmam, aya neylesem diyü bu endişe ile ađřām (19) oldu. Āhir bir kaya koltuğına girüp yatdı. Vākı'asında Hızır -'aleyh-is-selām- gelüp: (20) "Yā Rüstem buradan hālāř olup yol bulayım dirseñ řabāh ol ejder yine gelüp (21) yiyüp iđer ve ba'dehu iğerü girüp giderken hemān muħkem kuyruğına yapışup [13a] (1) şarılasın, ařlā bundan korķmayasın. Ol seni bir selāmete götürür, ammā bu sen (2) didiđuñ ejderlerden degüldür; katl itmege muķayyed olmayasın, haťā idersin." diyüp bir kat (3) ālāt getirüp virdi. Rüstem uyanup yanında bulup řād olup Hüdā'ya (4) řükr eyledi. Ćün řabāh oldu, ejderhā ağzında fil taşra çıkdı; ol deryā (5) kenārına götürüp yidi, murādı üzre řu içüp dönüp giderken Rüstem Hüdā'ya şığınup ol (6) ejderüñ kuyruğuna muħkem şarıldı; ejderdür Rüstem'i götürüp gitdi. Ammā Rüstem gibi sengīn dilāver (7) üzerinde bir sinek kadar gelmedi. Ol mağaraya girüp ol tađuñ altından geĉüp fi'l-hāl (8) öte cānibe geĉdi, ejderdür bir kez silkünüp Rüstem'i kuyruğundan zemīne atdı. Server göz (9) aĉup eťrāfına nazār şalup görđi ki bir řahrā-yı bī-pāyān vāfir filler otlayup gezerler. Ol (10) ejder birin kapup dönüp gitdi, ammā filler Rüstem'i göricek üzerine hüćüm itdiler. (11) Rüstem de tığ ĉeküp bunları kırmağa başladı. Na'ra urduķça filler yanından tağılıp (12) tekrār hüćüm iderler. Server ol kadar kırdı

ki ol şahrâ-yı bî-pâyân fil leşinden görünmez oldu. (13) Ammâ döğüşmek kâbil degül, kıra kıra gelüp bir vādīye düşdi. Artuk filler gelmez oldu. (14) Rüstem de bunları kırmağdan tamâm yorulmuşdı, bir mekâna varup siperin baş altına koyup (15) dal tîğ kabzasına urup yatdı; bir miqdâr uyudu, bir vâkı‘a gördi: “Yâ Rüstem, kalk (16) şol cānibe git, yoluñ âteş deryāsına uğrar; içinde bir hayvân vardur, semender dirler; (17) oğla birkaçın şikâr idüp yağın bütün vücūdına süresin ve derilerin arķana giyüp (18) hiç korkmayup âteşe girüp gidesin, ‘acāyipler göresin” didi. Rüstem uyanup kalkdı (19) ve işāret olunan tarafı tutup gitdi. Bir gün bir püşte üzerine çıkup öte cānibe (20) bakup gördi, âteş dünyāyı tutmuş; ‘alevleri ‘ayyūka peyveste olmuş, Rüstem hayrân oldu. (21) Oğ atımı yirden ‘alevleri te’sîr itmege başladı. Gördi semender didikleri cānavārlar (22) uçar koyun gibi dört ayağı var, atası Şāhibkırân’dan işitmişdi; semender kuşların [13b] (1) şikâr idüp deryāyı âteş geçdüm dimiş idi. Hemân Rüstem el tîr ü kemāna urup oğ (2) ile birkaçuñ düşürdi. Tüyleri altun gibi parlar ve öyle yumuşağdur ki ibrişim gibidür. (3) Rüstem karnuñ yarup yağın içinden çıkarup kendü vücūdun ol yağ ile cümle (4) yağlayub silāhların bile yağladı, postun çıkarup kaftân diküp giydi ve başına külāh (5) eyledi. Dervîş, şükr-i tevekkül-i Hakk idüp kendüsin âteşe urdı. Zerre kadar te’sîr itmeyüp (6) ısınmadı bile. Bir gün bir gice tağlar gibi âteş içinde gidüp bir zarar olmadı, ne hāl ise (7) öte tarafa yüzeçikdi. Bir şu bulup ābdest alup secde-i şükr eyledi. Andan (8) tevekkelî bir cānibi tutup birkaç gün aç ve şusuz gitdi, çok zahmet çeküp nihāyet (9) yine bir dāne deryā öñüne geldi; ne ucu var ne bucağı. Göñlünden eyitdi sübhān-Allah (10) hikmetinden su’āl olunmaz diyüp tûrurken gördi bir kimse ol deryānuñ kenārında tûrmuş (11) ellerin deryāya şalup balıkları devşirüp kenāra atar, ol kadar balık çıkarmış ki (12) kenārda tağlar gibi yığılmış. Rüstem hayrân olup tûrurken ol maħalde hevādan bir bulut (13) geldi. Ol tağlar gibi yığılan balığı alup gitdi; şöyle ki bir dāne kalmadı. Rüstem bu ne (14) hikmetdür diyüp yakın varup selām virdi. Ol kimesne baş kaldırup Rüstem’i görüp (15) ‘aleyk alup: “Yâ ‘ammîzāde-i rasûl-i āħir-zamān, hoş geldüñ. Bu sefer zahmetinden nedür hālün?” (16) didi. Rüstem yine ta‘accüb idüp: “Hoş bulduk ey Allah dostı, sen kimsin; beni o aşlımızı (17) bilüp böyle ğurbet-i deryāda bize āşinālîk idesin ve bu yir neredür diyü balıkları (18) çıkarup yığmağdan murād nedür ve kanda alup giderler” didi. Ol ādem: “Ben deryā mālikiyim (19) ve bu deryā Deryā-yı Muhît dirler, cümleden ziyāde

yetmiş ulu deryā vardır; cümlesi gelür (20) buña qarışur. Bu araya girdāb-ı ekber dökülür, ašlā sönmez. Cehennem āteşinüñ şiddetinden (21) ve andan kıyās eyle ki; meşelā dünyāda bir ādem ocaқта āteş üzerinde bir kızmış şaca bir kerre [14a] (1) tükürse nice kuruyup maḥv olursa öylece maḥv olur. Andan bir ‘azīm buḥār ḥāşıl olup yağmur (2) buludları olur, göge toğrı ađar ve Ḥaqq Te‘ālā’nuñ emriyle melekler gökde yağmur deryāsından (3) alup ol buludlara yükledüp getirür. Yıluñ on iki ayında her gün her gece yağmur yağmağdadur, (4) hiç bir gün ḥālī degüldür. Emr-i Ḥaqq ne diyāra olursa Ḥazret-i Mīkā’ıl ‘aleyh-is-selām yağmur (5) indirmege mü’ekkedür ve eli altında bī-hesāb melekler vardır. Yağmur deryāsından alup buludlara (6) yükledüp ta’yīn olunan vilāyetlere götürürler ve bulud sünger gibidür, sıkuvirirler; andan (7) düşen her bir tamlā da bir melek tutup yire indirürler, birbirine doğundurmazlar; indükde (8) görürsün bu kadar şık yağmur yağar belki rüzgār da olur yine bir tamlā bir tamlaya doğunmaz. (9) Kar dağı böyledür ve bu balıklar çıkardugumuñ aşlı bu ki Ḥaqq Te‘ālā insānuñ itdüği (10) zinādan bir kavm-i cinn yaradur ki aña tā‘ūn dirler. Bu balıklar anlarıñ nafaqasıdur kaçan ki (11) Ḥaqq Te‘ālā bir kavme gāzab eylemek murād eylese ol tā‘ūn kavmüñ anlarıñ üzerine musallaḥ (12) ider. Bu tā‘ūn kavmi ol gāzab olan vilāyetlere varurlar, ol deryāda ‘azīm kıran (13) olur; ne suçlu kalur ve ne suçsuz, hep kırılır; tā ki Ḥaqq Te‘ālā’dan günāhları (14) yarlığanup ‘afv olunca. İmdi ey server, senüñ kim olduğın ve bunda geleceğin dün (15) bir melek gelüp baña haber virdi. Ammā ey server, dağı çok serencām görseñ gerekdür. Lākin (16) elem çekme, bu serencāmuñ soñı ḥayrdur; Ḥüdā işüñ rāst getüre ve dağı al şu balığı (17) ye kim senüñ naşībüñdür” diyüp bir balık virdi. Rüstem eyitdi: “Bu çiy balığı nice yiyeyim? (18) Āteş kanda bulayım ki bişüreyim” diyüp Rüstem balığa nazar idüp didi ki ol balık (19) ḥāzır pişmiş. Şöyle kim ol balıđuñ rāyihāsı henüz dīmađlar mu‘aḥḥar ider ve ol balık da (20) bir kuvvet ve lezzet var kim Rüstem ‘ummānda öyle bir lezīz ta‘ām yidüği yok idi. Andan evvel (21) balığı yiyüp Ḥallāk-ı ‘Ālem’e şükr eyledi. (Rāvī eydür) Ol maḥalde qarşudan bir pīr zāhir oldı. [14b] (1) Şöyle kim cemāli āfītāba beñzer, egnine beyāzlar giymiş ve bir boz ata süvār olmuş, yel gibi gelüp (2) irişdi. Rüstem-i ‘Alemsāh’a yakın geldükde selām virdi. Rüstem ‘aleyk alduğda ol pīr eyitdi: (3) “Ey dilāver, berü gel, baña teslīm ol kim zīrā ben emr-i Ḥaqq’la geldüm ki saña çarḥ-ı gerdīşi gezdürüp (4) seyrān itdirem ve ol yirde ‘acāyip ve gārāyip

seyrler seyrān idesin; nice nice serencām (5) göresin” didükde Rüstem deryā mālīkine bakup ‘aceb teslīm olsam mı ne dersin maḳāmında (6) oldu. Mālīk: “Server ḳorḳma, ol pīre teslīm ol, zāhīr başa yazılan serencāmı göresin” (7) didi. Ol maḳalde Rüstem deryā mālīkine vedā’ idüp kendüsin ol pīre teslīm eyledi. (8) Pīr, Rüstem’i kemerinden ḳapup hevāya toḡrı ḳıḳdı. Ammā (Rāvī eydür) ol pīr Rüstem’e: (9) “Server yum gözin” didi. Rüstem daḡı gözlerin yumdı “birazdan aç” didi Rüstem gözin (10) açup eṫrāfına nazār idüp kendüyi bir maḳāmda buldı. Ol maḳāmdan yedi eflāki seyr (11) idüp ve ol seyr itdüḡi nesnelerin ve eflākin eṣḳālīn görüp Rüstem ‘aḳlını aldırup (12) Hūdā’nuñ ṣan‘atına ḳuvvet ve ḳudretine ḡayrān olup neler ḡalḳ eyler imiṣ diyüp seyre meṣḡūl (13) iken pīr ḡā’ib oldu. Rüstem zamāndan ṣoñra kendüni cem‘ idüp gördi, getüren pīr yok (14) “aceb kim idi beni böyle olmaz yirde biraḡup gitdi” diyüp ṫururken bir pīr-i nūrānī daḡı (15) zāhīr olup “Ey dilāver, elem çekme, her ḳanda varırsıñuz; Allah Te‘ālā sizüñ yardımcıñuzdur (16) ve cümle ḳulları da size yardımcı olur ve bunda (Beyne’s-semā ve’l-arz Ḥazret-i Süleymān ‘aleyhis (17) selāmuñ bir ḳaṣrı vardur) Yalıñuz üç biñ ayak nerdübān bile ḳıḳılır. Seni (18) anda götüreyim. İki cānibine nazār itdüḡde ol ṫaḡlar görürsün, Dünyā bir ḳarpuz renginde (19) eṫrāfını ṣu ḳaplamıṣ batup ḳıḳar; andan biñ ḳademe daḡı ḳıḳarsın artuḳ (20) dünyāyı görmezsin, cümle deryā görünür ve anda rüzḡār ṣedīd olup seni bir yirde (21) ḳarār itmeḡe ḳomaz, uçmaḳ merkezine varırsın. Ol maḳalde saḡında bir ejderhā, ṣolunda (22) bir ṫaḡ-miṣāl balıḳ göresin; ikisi birden aḡız açup saña ḳaṣd ideler, [15a] (1) ḡavf itmeyüp kendüni ol ejderhānuñ aḡzına atasın, bu belādan tīz ḡalāṣ (2) bulup Rub‘-ı Meskūn’a düşesin. Eger balıḳ aḡzına düşerseñ nice yıllar sergerdān olup (3) ḡurbet ve meṣaḳḳat çekersin” diyüp ve Rüstem’e yol gösterüp vedā’ idüp gitdi. Rüstem ol (4) maḳāma gelüp zıkr olunan üç biñ ḳademeleri ḳaṣrı yuḡarı ḳıḳup ol didikleri (5) ‘ālemleri seyr idüp ‘aḳlını yitirüp bīhūṣ ‘ālemine vardı, ḳün nihāyetine iriṣdi. (6) Rüzḡār ḳatı esüp ḡareket itmeḡe baṣladı. Ol ḳaṣr daḡı ḡareket ider. Server ṣaḡa (7) ṣola nazār iderken ol ejder ve ol ulu balıḳ zuḡūr idüp ikisi birden (8) aḡız açup iki ṫarafdan kendüye ḳaṣd eylediler. Hemān Rüstem tevekkül-i Ḥaḳḳ idüp ejder (9) aḡzına atladı ve ‘aḳıl dā’iresinden ḳıḳup iṣte Rüstem-i ‘Aleṣṣāḡ bu ḡāliyle gidüp (10) Ḥıṫāyī vilāyetine düşmeḡde. (Ammā rāvī eydür) Ḥıṫāyī diyārında bir ‘azīmüṣ-ṣān pādiṣāḡ (11) var idi adına Ṣābūr Ṣāḡ dirlerdi. Kendü aḳrānı bir pādiṣāḡuñ ḳızın alup (12) andan iki ḳızı

bir ođlu olmuřdı. Ođluna Medhūr Hıřāyī dirler idi ve kızınıñ (13) birine Meleknāz ve birine Feleknāz dirlerdi. Anda bir řahib-i cemāl cāriyesi var idi, (14) andan da iki ođlu olmuřdı. řaplan ve Biran Hıřāyī dirlerdi. Lākin kızlar yetiřüp hūsn-i (15) cemālleri ‘ālemde meřhūr olmuřlardı. řehzādelerinde bahādirlikda akrānı yokıdı. (16) řābūr řāh’uñ ‘asker ve pehlūvānları çođ idi. Hatta Bařtek ĥaber alup Nūřirevān’a (17) ta’rīf idüp elçi göndermek lāzım geldi. Hürmüz-i Hıredendān ki Bařtek řavlinde eski (18) toñuz idi ve ikinci vezīr idi. Aña nāme virüp bir miđdār hediye ile gönderüp (19) řābūr’dan imdād istedi. Hürmüz-i Hıredendān bir gün Hıřāy diyārına gelüp kendüsin (20) ‘arz eyledi. Bu yaña řābūr řāh-ı Hıřāyī emr idüp řarřuladılar, alup ikrām ile gönderüp (21) dīvān-ı řābūr řāh’a yetürdiler. řābūr řāh buña ‘izzet idüp hediyesin [15b] (1) řabūl idüp vūzerā řađında oturtdı. Andan nāmeyi aıp okudılar. Nūřirevān, (2) Ĥamza ve Rūstem’den ol řadar řekvā eylemiř ki olmaz. řābūr řāh eyitdi: “Ey vezīr-i ĥāř, (3) ‘acebdūr Nūřirevān yedi iklīm řāhı ola bu řadar ‘asker ve pehlūvānları var iken bir Ĥamza’nuñ (4) ĥađđından gelemeye” didi. Hürmüz-i Ĥarrān du‘ā idüp: “řāhum, size řađı derdimiz añlatayım (5) ve size řađı birin ĥikāyet ideyim bu nā-bekār ‘Arab Ĥamza’nuñ řarřusına ne ‘asker řura (6) bilūr ve ne pehlūvān. İki üđ def’a zehr içürdük olmadı, zehr-nāk tīg ile řaldılar (7) olmadı, bu řadar nām-dār pehlūvānlara buluřdı; her biri bir diyāruñ řāhibkırānı añılurdı (8) cevāb viremeyüp kimi řul olup ve kimi řarb řimřirile helāk oldılar. Ĥāl bu kim biz andan (9) ‘āciz olup bunca yıllardur nice idecegimüz bilmezken birçađ yıldur ki bir ođlu zuhūr (10) eyledi. Diyār-ı Rūm’dan Ĥarcene nām řehirden Rūstem-i ‘Alemsāh-ı Rūmī dirler bir Nār-ı Nūr’uñ (11) ĥıřmıdır ki ölmez. Evvel zuhūrunda gelüp Dīv-hāl Hindī nām pehlūvānı yetmiř beř arıř (12) řaddıyla on iki yařında ođlan iken öyle bir mangāle pehlūvānı filiyle ve bu řadar (13) cebe ve cevřen ve gürziyle ve nīze vesā’ir ālāt-ı ĥarbile řaldırup yire řalup helāk (14) eyledi. Adın Rūstem-i Bezir řodılar. Andan Firengistān’a dūřüp altın üstün bir idüp (15) çođ pehlūvān ele getürdi ve nice diyār feth idüp ve bu řadar ‘askere mālİK oldı. (16) Andan babasına kūsüp gitdi. Geys-i Bahreyn diyārına varup āĥir Asiyāb ibn-i Piřenk (17) diyārların feth idüp ve ođulların kendüye řul idüp dört kerre yüz biñ ‘asker ile (18) āĥir Asiyāb ođlyum diyüp tebdīl gelüp atasıyla kırđ gün cenk idüp bilindi diyüp (19) Rūstem’uñ cümle erliklerin beyān eyledi. řābūr řāh: “Uzun řulak’dan iřidirdük (20) ammā bu řadar bilmezdük, ĥayr ola

bizüm pehlivânlarımız aña cevâb virür” dirken bu maħalde (21) bir nice ruhbânlar gelüp: “Şâhum, kıayanuñ şuyu kesildi, va‘desi de geçdi; ħalk şusuzluqdan [16a] (1) zebûn oldılar, buyuruñ şehir ħalkı du‘aya çıkdılar; siz de du‘ada bulunuñ, ola kim şu geleydi” (2) didiler. Meger ol diyârda bir ‘azîm deyr vardı. Anuñ içinde bir kemerden bir nehr-i ‘azîm cereyân eylerdi. (3) Şöyle kim Nil ve Fırât’dan nişân virürdi ve bu şehruñ her evlerinde çeşmeler vardı. Ammâ yılda (4) on gün kesilüp akmaz idi, herkes bilürdi, üç gün evvel şu alurlardı. Ol idi ki (5) ruhbânlar şâha gelüp ‘arz eylediler. Ammâ Hürmüz-i Ĥarrân bu ħâli su‘âl idüp eyitdi: “Ey Şehriyâr (6) nedür aşlı? bunlar sizi kıanda da‘vet ider” didi. Şâbür Şâh ħâli beyân eyledi. Hürmüz-i Ĥarrân (7) ben de bile gideyim buyuruñ didi. Şâbür Şâh, n’ola diyüp atlandılar. Yoqdur aña bir a‘yân (8) ol kıayaya geldiler. Kıurbânlar idüp pîr, civân ve faķîr, ħanî Ĥaķķ’a niyâz idüp ol nafaķaları olan (9) şuyı dilediler. Şu evvelkiden ziyâde aķdı. Ĥalk şâhuñ kıademi mübârek imiş şu çok geldi (10) dirken nâħâħ anı gördiler. Ol şu ile bir âdem ejderħası gelüp şudan taşra bir mücellâ (11) ferş vardı, üstüne düşdi. ‘Aķlı yoķ cemâli âfitâba beñzer ammâ heybetinden yüzine (12) bakılmaz. Şâha gösterelüm diyüp bir kilim içine kıoyup pâdişâhuñ önüne getürdiler. Cümle (13) ehl-i dîvân bunu temâşâ idüp cemâline ve heybet-i şalâbetine ħayrân oldılar. Ammâ bakup (14) gördiler nefes virüp alur. Ammâ ‘aceb niçün ‘aķlı yoķdur didiler. Ammâ Hürmüz-i Ĥiredendân (15) bakup gördükde hemân bilüp: “Yâ Nâr-ı Nûr, bu ne aħvâldür?” didi. Şâbur Şâh: “Nedür aşlı, (16) bu kimdür?” didükde La‘în: “Behey şâhım, işte bu ol size geleliden berü şikâyet itdüğim (17) Rüstem’dür. Ammâ bunda nereden düşdi bu iki yıldur ħâ‘ib idi. Müncâl-i Maħribî nâm (18) bir dilâver bunu bir tarîķla bend idüp ele getürüp şâha gönderir, şâh da öldürüñ (19) dirken nâħâħ siyâset meydânından kıapdılar. Bilemedik dîv miydi yoħsa câzû mıydı (20) kıapan? Artuķ ölüsi dirisi bilinmedi. İşte şimdi bilmem ne ħâl oldu ve nerede idi ki (21) böyle bir ‘azîm şu içinden zühür eyledi, yine ölmeyüp sağ kııķdı; hele her ne ise bunu [16b] (1) bunda sizüñ devletiñüz getürdi, hemân âmân virmeyüp kesüñ başını; bizüm şâhımıza eyü armaħandur, (2) yoħsa ‘aķlı gelecek olursa dünyâyı ħarâb ider” didi. Şâbür Şâh: “Ey vezîr, senüñ (3) gözin bundan ne pek kıorķmuş, ya sen bizi bunlar ile cenk idüp döħe döħe baħlasun (4) yâħûd başın kesüp kıatlı eylesün diyü da‘vete gelmedüñ mi?” didi. La‘în “belî” didi. Şâbür: “Şimdi (5) vilâyetimiz içinde böyle bir piyâde ħarîfden kıorķunca anda varup ne

yüz ağartmak gerektür. (6) Ko ‘aklı gelsün, söyledüp bunda nereden geldi andan dīnimize da‘vet idelüm; muhālefet (7) iderse öldirelüm” didi. Hürmüz-i Hurrān feryād idegördi. “Bu sen kıyās itdügün (8) degüldür, soñra baña dimedüñ dimeyesin. Bu ol nā-bekārdur ki Hamza’dan Sām şandālīsın (9) ister ol da virmez, ba‘dehu Şāh Nüşirevān dīvānuñ başup bu kadar Īrān, Tūrān (10) ve Semengān dilāverleri otururken bu kadar ‘azamet-i cem‘iyyet arasından Şāh’uñ pāy-ı (11) tahtı şandālīsı ki Keykāvus zamānında Rüstem ibn-i Zāl oturur imiş, bu kadar zincīrlər (12) ile taht-ı Kisrā’ya bend olmuştur. Bu nā-bekār, üzerinde olan Keyyūs Nīze-dār nām (13) bir pehlūvānı bir cānibe fırladup ve şandāliye şarılıp zūr idüp kütür kütür (14) zincīrlerin kırıp kolına alup üzerine gelene şandālīyi siper idüp nice kimesneleri (15) hāke şalup çıkup gitdi, kimseler māni‘ olmağa kādır olamadı. İmdi lütf eyle (16) bari soñra ‘aklın getirin görün, bend içinde müdārā ider mi? ne söyler” didi, ikdām eyledi. (17) Şābūr Şāh da gördi ki olmaz emr eyledi, Rüstem’i muhkem bende çekdiler. Eyitdi: “Varın bunu (18) zindāna habs idüñ, ‘aklı geldükde haber virüñ, görelüm, söyledelüm; eger muhālefet iderse (19) öldirevüz.” didi. İşte me‘mūr olan kimse Rüstem’i zindāna götürürken (Ammā rāvī (20) eydür) Şābūr’un kızları Meleknāz ve Feleknāz olduğı sarāyın önüne uğrayup (21) götürürler idi. Bir gergedāna nīm taht urup arçası üzerine yaturmuşlardı. [17a]

(1) Bu kızlar Rüstem’üñ ol hüsn-i cemālin görüp ikisi de ‘aşık oldılar. Bir zamān birbirinden (2) şakladılar. Āhīr bī-ķarār olup birbirine: “Ey hemşire, şol zindāna götürdükleri yigit ne (3) güzel yigit olur ‘aceb mā’il oldum” didi. Ol biri: “Beni görseñ senden utandum (4) dimege cihānda güzel olmaz, böyle hele ben tamām oldum” didi. Evvelki hemān ağlamağa (5) başladı. Ya nice olur hāl pederimiz yarın bunu öldürse gerektür, öyle oluncak biz de (6) bunuñ ‘aşkıyla helāk oluruz diyüp bunlar oturup birbiriyle müşāvere idüp (7) biri “Ey hemşire, ‘aceb bu nev-civāna ne çāre itsek” diyince ol biri “İmdi hemān buña (8) uşul budur ki bir tarīķla hālāş ideyüz” diyüp bu ķavl üzre giceye muntazır oldılar. (9) (Rāvī eydür) Çünkü aħşām oldu, bunuñ bir şādık hādimi vardı, önlerine (10) katup pūr-silāh olup zindāna geldiler. “Nezrimiz vardur” diyüp zindāncılara (11) darulı ta‘ām ulaşırdılar. Bunlar da şād olup ol ta‘āmı yidiler. Bānūlara (12) du‘ālar eylediler. Cümle zindāncılara vāfir altun virüp “Bize ķapuyı açuñ, içerüde (13) olan esīrlere nezrimiz kendi elimiz ile virelüm” diyüp açdırdılar. Ne bilsünler (14) sulţānlardur andan içerü girüp maħbūslara ta‘ām virüp her

birine şadağa virürken (15) beride zindāncıların darısı yetüşüp birbirine tayanup kaldılar. (Rāvī eydür bu tarafından (16) Rüstem-i ‘Alemlāh) dağı zindānda bend içinde yatarak ‘aklı başına gelüp göz (17) açup etrafına nazar idüp gördi ki karanlık yerde elleri ayakları muhkem (18) bend içinde, orta yerde bir kandil yanar. Ta‘accüb idüp bir kez dağı diğkat ile etrafına (19) nazar idüp bildi ki zindāndur. “Sübhān-Allah ne garīb hāldür bu benüm hālim” diyüp (20) fikr idüp “Ben işte kaşır-ı mu‘allağda idüm, ejderhā ağzına düştüm; sonra (21) nice oldum ki beni tutup bende çekmişler” diyüp otururken anı gördi. Ol maħalde (22) zindānuñ kapısı açıldı. Bir hādım elinde şam‘dānla balmumu ardınca [17b] (1) iki dāne nigārlar bī-nikāb içeri girdi. Yakın gelüp selām verdi: “Ey nev-civān (2) sen kimsin? ve ne diyārlısın” didi. Rüstem bir kerre āh idüp “Ey nigār-nāz cinnīler, (3) eger sergüzeştim su‘āl idersenüz katı çokdur, bu az ‘ömr içinde çok serencām gördüm; (4) takrīr eylesem yıllarla dükenmez, belki inanmazsuz. Ammā sizler kimlersüz ve bu arada ne ararsuz (5) ve beni kim bağlayup bunda götürüp habs eyledi haber virün sonra benüm de kim olduğum (6) bilesiz” didi. Bānūlar “Yigidim bu diyāra Hatāyī dirler, şāhına Şābūr Şāh dirler, (7) bizler anun kızlarıyuz; bu diyārda şöyle bir nehr-i ‘azīm vardır” diyüp ahvāli takrīr (8) eylediler ve biz de sarāyımızda kaşırda otururken seni bend ile taht-ı revān üzerinde (9) bī-hüş götürüp giderken cemālūñ görüp bīñ cānla ‘aşık olduk, andan fikr (10) idüp yarın pederimiz seni ihtimāldür ki zāyi‘ ide ve hasret kıyāmete kala diyü (11) başımızı senün yolına koyup geldik; seni belādan kurtarayuz. Ammā şol şartla ki (12) evvelā ikimiz de cāriyyelige kabül idesin ve bir de pederimiz taht-gāhına kılıç (13) çekmeyesin, sen hemān bizi alup çıkup gidesin” didiler. Rüstem de n’ola diyüp rāzī (14) oldu. Bānūlar Rüstem’ün bendin alup ba‘dehu ikisi de ayağına düşüp imāna (15) geldiler. Andan zindāndan çıkup sarāya gelüp birer rahş bulup süvār oldılar. (16) Bānūlar Rüstem’ün yanınca giderken yolda rāst geldiği ādemleri kırarlardı. Kal‘a (17) kapısına geldükde bevvāblar kimsin didiler, bānūlar bunları dağı kırup kal‘adan (18) taşra çıkdılar. Ammā ol dem Meleknāz at başın çeküp Rüstem’e: “Server, sizler bir miğdār (19) bu arada durun ben gelince sarāya alacağım vardır” diyüp gitdi, bir sā‘at (20) geçmeden çıkageldi; gördiler elinde bir dāne kelle çıkarup kodı. Rüstem görüp (21) su‘āl eyledi. Bānū şimdi vaḳti degül server diyüp biri sağına biri şoluna [18a] (1) geçüp Rüstem’i araya alup sürüp muşāhabet iderek revāne oldılar. Çünkü (2) iki ‘aşık bir ma‘şuk şehirden

taşra çıkup bir vādīye geldiler. Rüstem'dür turamayup (3) yine ol kelleyi sordı. Meleknāz: “Ey server, bu kelle atam Şābūr Şāh'ın kellesidür” (4) didi. Rüstem: “Ey bānū, niçün böyle pederine kıyduñ?” didi. Meleknāz: “Server, anuñ (5) için eyledüm ki; fikr itdüm yarın atam Şābūr Şāh tahta oturup ehl-i dīvān (6) cem' olup sizi getirüñ katl ideyim diyü emr idüp anlar da varup zindānda bulmayınca (7) haber virürler, ‘askeri ve pehlivānları çokdur, taraf be taraf ‘asker gönderüp lā-büdd bize (8) irişürler. Māni' olup cenk idüp bizleri yolumuzdan alıyoyup size zahmet (9) ve meşakkat virseler gerekdür ve belki sizler baş kırtarup alup yürüyüviresiñüz. (10) Ammā anlar bizi kıomazlar, ya tutup atama getirürler, yāhūd ta öldürünceye dek (11) sa'y-ı ikdām iderler. Ammā şimdi böyle pederim ortadan kalkınca benüm karındaşlarım (12) vardur. Anlar da beride gelüp babaları öldüğün görüp bilince biraz mātem (13) idüp ba'dehu meyyitüñ kaldırmağa meşgöl olurlar. Andan soñra taht ve şaltanat (14) sevdāsına düşerler ve birbirleriyle gāvğa iderler. Arası bu kadar zamān geçüp bizler (15) dañı vāfir menzil kat' iderüz. Anlar da tahta ben otururum yok bu oturur (16) hayır ben tururken büyük bulunmuşum atañuz yirineyim size söz düşmez diyüp birbirine (17) girüp cidāl iderlerken biz selāmet yakasına çıkarız” didi. Rüstem gelüp bānūnuñ (18) ‘aqlına āferīn idüp yollarına revāne olup gitdiler. Ammā yol iz bilmezler hemān (19) tevekkelī bir cānibe gitdiler. Ammā ne fā'ide, taqdīr tedbiri bozar olacağ olur. (20) Çār nā-çār gerek gönlin geniş tut gerek tar (Ammā bu taraftan) Çün şabāh (21) oldu. Şābūr'un kılları yirinden turup ‘ādetleri üzre şāhı dīvāna çıkara [18b] (1) lar. Gördiler ki şāh cāme-i hābında kana gark olmuş yatur, başı yok. Feryād figān (2) idüp ağlaşmağa başladılar. Sarāyda ve etrāfda olan tevābi'ler bu hāli gördükde cān (3) başlarına şıçrayup her taraftan segirdüp ahvāli bildiklerinde feryāda başladılar. Ol maħalde (4) oğullarına haber oldu ki ne turursuñuz atañuzı öldürmüşler. Anlar da cümle a'yān-ı (5) devlet ve erkān-ı şaltanat vesā'ir tevābi' cem' olup oğullarıyla ‘azīm yas, mātem (6) eylediler. Ammā Şābūr Şāh'ın oğulları dañı babalarının meyyitin defn itmeden şaltanat (7) arzūsına düşüp her biri taht baña lāyıkdur, yok baña lāyıkdur diyüp gāvğaya başladılar. (8) ‘Ākıbet birbirini meydāne okuyup el kılıca urdılar “Kangımız gālib olursa taht anuñ (9) olsun” diyüp birbirinüñ katline kaşd itdiler. Ammā Hürmüz-i Hıredendān bu hāli gördükde (10) hayrān olup āh eyledi. Bunlaruñ arasına girüp: “Ey şehzādeler, lütf idüp (11) bir miqdār şabr idüñ. Şol zindāna

oduqları esiri görün. Atañuz benüm sözüm tutmadı, (12) anı öldürmedi, ‘inād eyledi, hbse gönderdi. Őoyle añlarum ki ol n-bekr bir hl ile (13) kendüyi hlŝ idüp bu işi iden ol olmasun” didi. Bunlar: “Neye kdirdr? Ağır bendler (14) iindedr” didiler. Hürmüz-i Hiredendn: “Nin yle dirsiz? Eger bu işi ol itdiyse size (15) bu tahtdan f’ide yoğdur. Şimdi gelür cmleñzi ber-araf ider” didi. Bunlar dağı bunuñ (16) söziyle yoğlasunlar didiler. Birka dem segirdüp yoğlayup gördiler ki zindnda (17) yoğ, zindncıların baŝların kesmiŝler. Bu kerre ŝoluŝup su’l itmege başladılar. hr bir iki (18) hdim gelüp: “Ey ŝehzdelere, kz karındaŝlarıñuzun ikisi de yoğdur. Bu gice fuarya (19) nezrimz vardur bu zindna gitdiler idi, artuğ gelmediler.” didiler. Hürmüz-i Hiredendn (20) ŝakalın yolup: “Hy grdiñz mi işte! Bunlar böyledür, varup ol ‘Arabzdeyi (21) görüp ‘ŝık olmuŝlardur; ol da bendin aldırup kzları alup ıkup gitdiler. [19a] (1) Amm ŝhi ol öldürmedi, zr ‘detleri degüldür, bir kimseyi saryında ldrmegi erlik (2) degüldür dirler; bu fesd hemŝireñzden olmuşdur. İmdi iñz dağı ardından irişüp (3) her kañıñuz Rüstem’ñ başın keserse tahta ol oursun yoğsa birbiriñz helk eylemek (4) erlik degüldür.” didi. Őbr’un vezrleri gördiler hddiztında bu vezr bir umr- (5) dde ok iş görmüŝdür, “Varın ardınca, her kañıñuz kellesin alursa ol (6) ŝh olsun” didiler. Medhr Hty ‘kl kimesne idi. “Ben gitmem bunlar varsunlar.” didi. (7) Anı fikr itdi ki bunlar Rüstem elinde helk olurlarsa taht baña alır olmazlar ise (8) ben bunlar ile syleŝrm diyüp gitmedi. Amm Brn Hty ve apln Hty on biñ (9) ‘asker alup Rüstem’ñ üzerine dŝdiler. (Rv eydür) Bu arafdan n Rüstem (10) bnlar ile ıkup gitdiler, yolbilmezler gh toğrı gitdiler, gh eğri gitdiler, okluđ menzil (11) almadılar. Ol gice irtesi öyle zamnı olunca yriyp amm atları ve kendüleri ziyde (12) yoruldılar. Hŝuŝan uykusuz ve yol yr[me]miŝler, bnlar b-tkat olup hr bir (13) draht yanına gelüp karr eylediler. Eyitdiler: “Ey server, artuğ bir dürlü gitmege dermnımız (14) kalmadı, meded şol drahtuñ syesinde biraz yatup uyuyup istirhat idelüm; (15) hem diñlenp hem raŝlarımız biraz otlayup ŝulansunlar, ba’dehu yine alkp svr (16) olup yolımıza revne olup gitsek” didiler. Bu maħalde Rüstem-i ‘Alemŝh-ı Rm de (17) kerem olup bir miğdr mağrr oldu. Eyitdi: “Ey nigr-ı nzennler, isterseñz  gün (18) ouralum, benüm kimseden yagım yoğdur. Ben kamam, nihyet siz baña şöyle ‘ahd virdiñz; (19) ben de ol ‘ahd üzre baş virdüm. Eger

siz baña ‘ahd virmeyüp beni şehirden çıkar (20) mayaydıñuz Hakk’ın ‘ināyetiyle bu gün bu vakte kımayup ol şehri feth iderdüm. (21) Ammā biz ‘ahdimüzden ve akrānımızdan dönmezüz. Eger bir ‘asker ya pehlüvān gelecek [19b] (1) olursa siz de göresiz ki Rüstem’de cihānda nice er imiş diyüp inüp atların (2) ota şaldılar. Yanlarında bir miqdār ta‘āmları vardı, çıkarup yidiler, şu içdiler. (3) “İmdi, nöbetçe yatup bir miqdār uyuyalum zīrā cümlemüz yatacak olursak ihtimāldür (4) düşmen gelüp bizi hābda bulup esīr idüp bend ideler yāhūd katl ideler. (5) İmdi bānūlar siz yatup huzūrla rāhat oluñ ben oturup sizi bekleyeyim” (6) didi. Bānūlar dañı n’ola diyüp yatup rāhat oldılar, tamām murādları üzre uyuyup (7) andan uyanup kalkdılar. Bu kez Rüstem-i ‘Alemşāh uyudu, kızlar bekledi; bir zamāndan (8) soñra Rüstem de uykusun alup üçü dañı rāhat oldılar ve atları dañı otlayup (9) şuların içüp rāhat olmuşlardı. Ba‘dehu üçü de yirlerinden kalkup süvār olup (10) yollarına gitmek tedārükünde iken nāgāh ol maħalde Hıttā cānibinden olan ulam ulam (11) tozlar hevāya direk direk oldu. Meleknāz ol hāli gördükde cān başına (12) şıçrayup Rüstem’e: “Baqa server, işte ardımızdan ‘asker gelüp irişdi, hāl müşkil (13) oldu.” didükde Rüstem: “Ey bānūlar, elem çekmeñ; kıo gelsünler. Eger yüz biñ ‘asker de (14) olursa aslā benüm yagım yokdur, siz kenāra turup temāşā eyleñ görüñ ben (15) atlar ile nice cenk iderim” didükde “Ya birazı ardımızdan hāvāle olup gelürse (16) bizüm hālimiz müşkil olur ihtimāldür ki esīr ideler hemān evlāsı budur ki sizden (17) ayrılmayup kafā-dār olalum” didiler. Rüstem ma‘kūl görüp: “İmdi göreyim sizi, hemān (18) şaķınuñ benden ayrıлмаñ” didi. Ol maħalde şehzādeler yigirmi biñ pūr-silāh (19) ‘asker ile gelüp irişdiler. Bunlar bakup kız kıarındaşların görüp: “Hāy saçı (20) buçuķ, gördüñ mi anasından atasından yüz çevirüp ve bizcileyin kıarındaşların (21) terk idüp bir bī-gāne harīfe uyup giderler, belki babalarınıñ başını kesen de bunlardur; [20a] (1) imdi hemān bunları zāyi’ itmek gerekdür” diyüp iki kıarındaşlar yigirmi biñ ‘asker (2) ile şaff çeküp alay bağlayup Bīrān Hıttāyī atın meydāna sürüp (3) na‘ra urup cevelān idüp haykırup: “Yā Rüstem, hābsten kıurtılıp hemşirelerimizi (4) ayardup götürmek hūner degüldür, imdi cihānda er iseñ gel baña cevāb vir!” (5) didi. Ol maħalde Rüstem de at sürüp meydāna girüp Bīrān Hıttāyī’ye berāber (6) olup: “Nedür ey şehzāde? Hemşirelerüñ baña merħamet idüp hābsden hālāş eylediler (7) ve Müslümān oldılar. Vilāyetüñize ğarīb düştüķ, erligiñüzle benüm hālime aslā terahhüm itmeyüp (8) bende çeküp bī-

günāh habs eylediñüz ve qatlime qaşd eylediñüz ve hālā ardımca ‘asker çeküp (9) gelmeñüzden murādıñuz nedür?’ didi. Bīrān: “Ey nā-bekār, dañı bilmez misin murādımızı mı? Qanlumuz (10) sın. İmdi geldük ki bu dem seni atamız yirine qatl idüp qanın senden alayuz” didi. (11) Rüstem buña çok naşīhat eyledi, qabūl itmedi; āñir cenge başladılar. Bīrān ‘āciz olup (12) kılıç havāle eyledi. Rüstem de gāzaba gelüp cümlesin men‘ idüp bir kılıç öyle urdı ki (13) ölümüne berāber zaħm urdı. Qaplān Hıñyāi birāderinüñ zaħm yidügin görüp hemān (14) tırdığı yirden bir kez hayqırup raħş sürüp Rüstem’üñ yolun bağladı. Elinde kılıç Rüstem’e (15) havāle eyledi. Rüstem siper virüp men‘ eyledi. Aña da bir kılıç urup zaħm-dār eyledi. (16) ‘Askeri ol hālī gördüklerinde na‘ralar urup irişüp Rüstem’i ortaya aldılar. (17) Her tarafdān üzerine hücum eylediler. Rüstem de ol hālī görüp bir kez tıgın ‘üryān idüp (18) siperin yüzine çeküp kendüsin ol ‘askere urdı. Ol iki bānūlar dañı ol (19) hālī görüp kılıçların ‘üryān idüp ol yigirmi biñ ‘askeri qarşulayup bunları (20) bölük bölük idüp Rüstem’e kafā-dār oldılar, ‘azīm cenk eylediler. Tamām bunları şındırup (21) zebūn idecek zamān qazā ile Rüstem’üñ atın oq ile urup helāk eylediler. [20b] (1) Server piyāde olup yine cenge başladı. Ammā piyāde olmağla bānūları Rüstem’üñ kafāsından (2) ayırdılar. Qarındaşları ‘askere: “Bre qomañ şu şaçı bucuq nā-bekārları, bārī qatl idüñ” (3) dirlerdi. ‘Askerdür bunlara irişüp üşüp sağdan şoldan ol qadar zaħmlar (4) irişdiler ki bānūların vücūdlarında sađ yirleri qalmadı. Meleknāz na‘ra urup: (5) “Yā Rüstem, qandasın bizi helāk itdiler” didükde beriden Rüstem işidüp gördi (6) bānūlar kendüden çok ayrılmışlar. “Hayf dirēgā! Bize raħşımız olmadığı çok māni‘ (7) oldı.” diyüp na‘ra gelen cānibe sürüp piyāde na‘ra urup üzerlerine (8) vardı, ne fā’ide vücūdları (...) her tarafdān qanları çeşme-mişāl (9) aqar; ikisi de bī-mecāl olup atlarından yire yıqmışlar idi. Küffār üşüp (10) tutmaq isterler, bunlar tırmayup kılıç ile qorınurlar. Server ol hālī görüp (11) āh eyledi. Ba‘dehu Dilāver-i ‘Ālem tıg urup küffārı üzerlerinden tağıtdı (12) ve bānūların yanlarına geldi. Meleknāz, Rüstem’i görüp āh idüp felek āyinesin (13) devr-i āñıla siyāh eyledi. “Ey Dilāver-i ‘Ālem, işte biz bu günlerden qorqardık. (14) Şimden girü biz gitdük, āñiret haqquñ helāl eyle; ħasret kıyāmete qaldı.” didi. (15) Rüstem āh idüp ağlarken Meleknāz vefāt eyledi. Feleknāz dañı şehādet kelimesin (16) getürüp teslīm oldı. Rüstem ol hālī görüp feryād eyledi. “Hey dirēg! Ğurbetde böyle (17) nāzeninler baña yār olmuşken yolıma cān virdiler”

diyüp bu firākla bir sehm-nāk (18) na'ra urdı ki niceler cān virdi. Ammā Rüstem'dür hışımla sürüp bir tüvānā (19) pehlüvānuñ beline bir kılıç urup yarusı bir cānibe düşüp nışfi eger hānesinde (20) kaldı. Rüstem bacağından yapışup kırlandı ve şāhīn-miṣāl sıçrayup atın üzerine (21) geldi. Ol elem ile küffār 'askerine bir kiriş gerdi ki bunları demet demet idüp [21a] (1) kırdı. (Rāvī eydür) Ol yigirmi biñ 'askeri Rüstem bir başıyla bir sâ'at olmadan (2) bozup tār-mār eyledi ve eleminden biraz dañı ardlarından kovup kırdı, andan döndi. (3) Aḥşām olmuşdı, bānūlaruñ yanına gelüp ol kadar ağladı ki olmaz. Āḥir kılçup (4) bir nişān yirde kılıç ile iki mezār kazup ol nigārları yan yana defn eyledi. (5) Ol arada dört taş bulup başları ve ayakları ucına diküp belinden (6) ḥançerin çıkarup tārīḥler kazdı. Ne zamān gelüp ne yüzden cenk idüp (7) ve kendüye yarılık idüp nice şehīd oldukların yazdı. Andan başları ucına (8) oturup ağlarken nāgāh ol maḥalde hevā yüzünden bir gāzeldi peydā oldı. (9) Nedür diyüp dal tīg kabzasına urup ayağ üzre tırdı. Nāgāh anı (10) gördi ki hemşiresi Kureyş'dür. Süzilüp eyitdi, gelüp Rüstem'üñ önünde baş (11) koyup du'ā eyledi. Rüstem şād olup: "Yā hemşire, bizi böyle mi yoklarsun ve bu kadar zamān (12) dur ki nice serencām çekdüm" didi. Kureyş Bānū: "Ey birāder, kaçan ki siz cām-ı ḥābīñuzdan (13) gā'ib oldıñuz cān başıma sıçradı. Āḥir Mu'allim-i Kāf'a varup tāli'inüz tıtdırup (14) reml itdirdüm. Baña didi ki Rüstem için gam çekme ḥalāšetdedür. Şimdiki ḥālde (15) arasañ da eline girmez, bī-ma'nā sa'y idersin zīrā Rüstem'üñ çok serencāmı vardur (16) görecek; ammā soñı ḥayrdur, kaçan Rub'-ı Meskūn'a çıkar ol zamānda buluşursun. (17) Ammā birine kanā'at itmeyüp vardığıñuz yirleri cümle gezdüm, bulımadum. 'Ākıbet Kaşr-ı (18) Süleymān'a çıkup ol ejderhānuñ ağzına girdük. Pīre rāst gelüp sizüñ (19) aḥvāliñüzi ḥaber virdi ve baña da "sen de kendüñi ejder ağzına at" didi. Ammā ben (20) ḥavf idüp balık ağzına atladum. Āḥir çok sergerdānlık çekdüm ve kanadum olmağla (21) güçle ḥalāş oldum. Āḥir yine ol da baña: "Yā Kureyş, şimdi Rüstem Rub'-ı Meskūn'a çıkıdı. [21b] (1) Var Hıṭā cānibinde yokla, isterse vaṭanına iriştir; anda dañı görecek naşibi (2) vardur didi. Ben de cān atup bunda geldüm. Hele sizleri el-ḥamdüli-İlahi Te'ālā (3) şıḥḥat selāmet buldum, dīdār görüşmek müyesser oldı. Ammā ey birāder çok (4) ğurbet çekdiñüz, inşāfdur geliñ sizi 'askeri islāma ulaşıdırayım" didi. Rüstem (5) ğurbet çekmeden uşanmışdı. Şād olup: "Ey hemşire, ḥoş Allah sizden rāzī (6) olsun, benden ötüri vāfir zaḥmet çekmişsin;

yine eyü maḥallinde geldiñüz, hemān sağ (7) olasın” didi. Andan Kureyş Rüstem’i arkasına alup kanad açup götürüp (8) gitdi. Ammā Rüstem de cümle şerencāmı bir bir hikāyet idüp ve kızları daḥı takrīr eyledi. (9) Kureyş başuñ sağ olsun birāder diyüp Rüstem’e tesellī virüp muşāḥabet ide (10) rek giderlerdi. Ol gice şabāḥ olunca gidüp Çin diyārına irişdiler. Rüstem (11) bir sengin dilāver idi. Kureyş yoruldu: “Ey dilāver, işte bu araya Çin dirler. (12) İmdi seni yire indirivereyim hem bu diyārı seyr eyle ve hem ben de biraz diñlenüp (13) rāḥat olayım ve hem saña ta‘ām bulup getüreyim, karnın doyrur hem biraz yatup (14) rāḥat ol; andan yine seni götürüp gideyim” didi. Rüstem de ma‘kūl didükde (15) Kureyş süzilüp Rüstem’i yire indirdi. Rüstem de gelüp bir dıraḥt sāyesinde (16) oturdu. Kureyş: “Server, ben varup sizlere ta‘ām bulup hem eṭrāfi temāşā ideyim, sizler (17) bu arada şafāñuzda oluñ” diyüp gitdi. Rüstem de biraz yatup rāḥat oldu. (18) Tamām murād üzre uykusun aldı. Eṭrāfına bakup Kureyş Bānū ne ‘aceb eglendi (19) gelmedi dirken nāgāḥ ol maḥalde Kureyş bir cānibden zuhūr eyledi. Ammā şöyle ‘acele (20) ile gelür ki gāḥ yiryüzünde segirdür ve gāḥ kanad açup uçar, hemān bir dīvāneye (21) dönmüş. Rüstem, Kureyş Bānū’nuñ ol ḥālını görüp ḥayrān oldu. ‘Acabā buña ne ḥāl [22a] (1) oldu ki bu mertebe ‘acele ile gelür dirken Kureyş yakın gelüp: “Yā Rüstem, meded tīz ol (2) eger sen saña gerek iseñ biñ arḳama ṭurma gidelüm” didi. Rüstem: “Ey hemşire, aşlı (3) nedür ki böyle idersin, söyle görelüm” didi. Kureyş: “Server, aşlın ne şorarsın (4) hemān ṭurma gidelüm, yolda saña aşlını diyeyim” didi. Rüstem, hele aşlını söyle (5) dir Kureyş ise bre aşlını ne sorarsın kalk arḳama bin gidelüm diyü iḳdām ider. (6) Rüstem de ‘inād idüp: “Mādām ki aşlını dimeyesin, ben bu aradan gitmem” didi. Nāgāḥ (7) ol maḥalde Rüstem gördi ki Kureyş Bānū’nun geldügi ṭarafdan berü yigirmi otuz biñ (8) kadar ‘asker at boynuna düşüp kaçup gelürler. Ekşerī yalın ayak baş kabaḳ (9) birbirine bakmazlar, cümleye cān baş ḳayyūs olmuş. Server-i ‘Ālem bunları gördükde (10) ḥayrān oldu. Kureyş: “Gördüñ mi server, söz tutmaduñ ammā ḥāl müşkil oldu, göre (11) yorum nice idersin” didi. Rüstem, hele bunuñ aşlı nedür dirken bu ‘asker hep gelüp (12) geçdiler. Ammā bu ‘askerüñ ardınca bir ‘azīmüş-şān kimesne zīr-i zebere ḡarḳ olmuş şāḥāne (13) libāslar giymiş at ḳuvvetiyle gelüp Rüstem’e yakın irişdükde Rüstem yirinden ḳalkup (14) ol şāḥa ḳarşu vardı. Andan: “Bre ādemler, size ne oldu ve kimden ḳaçarsız, (15) baña da ḥaber virüñ” didi. Ammā ol şāḥuñ aşlā söylemege

mecālî yoḡ. Rüstem'üñ öñüne (16) geldükde atından yıkıldı. Rüstem ol ḡālî görüp 'acabā kimdür ki bunları bu ḡāle ḡoyan (17) diyüp ṡururken nāḡāḡ ol maḡalde anı gördi ki ol 'asker geldüḡi ṡarafdan bir ejderhā (18) bunları ḡoḡup gelür. Ammā ol ejderhānuñ vücūdi bir ṡaḡa beñzer. (19) Şöyle ki kemer kemer olmuş, yürüdükde her kemeri kehkeşāndan ḡaber virür; ḡāḡ uzanup (20) ḡāḡ ḡışalup gelür, ḡüyā ki bir kūh-ı 'āzamdur. Ol şahrānuñ tozın (21) dürüm dürüm idüp hevāya aḡdırur. Heybetiyle bir geliş gelür ki nefes virüp alduḡça [22b] (1) aḡzından 'alev 'alev āteşler saçup ol şahrāda olan otları yaḡup yandır. (2) Dünyāyı āteşe virmiş vücūdi ol şahrāyı doldurmuş. Ammā Rüstem'ün cem' 'ömründe (3) bir böyle 'azīm ve mehīb ejderhāyı gördüḡi yoḡdı. Rüstem-i 'Aleḡşāḡ ol (4) ejderhāyı bu heybetle gördükde kendüsün dehşet alup ta'accübde ḡaldı. (5) Zīrā vücūdi bir kūh-ı a'zam idi ve aḡzındān bu ḡüne āteşler ḡıḡup dem (6) ḡekdikçe atı, ādemi ḡeküp bir loḡma iderdi. Gerḡi bu sefer de iki ejderhā (7) gördi, anlar zārārsız idi buña beñzemezlerdi. Ol dem Ḳureyş Bānū dönüp: (8) "Gördüñ mi yā Rüstem, sözüñ ṡutmaduñ şimdi nice olur gel baña rām ol seni (9) ḡapup ḡalāş ideyim, şimdi seni bir loḡma ider" didi. Rüstem ziyāde elem ḡeküp: (10) "Yā Ḳureyş, gel git şuradan, saña zararım doḡunur. Ben Ḥamza oḡlı degül miyüm? (11) niḡün baña bunuñ gibi söz söylersin. İmdi ölümüm ihtiyār iderim şöyle ki ejder (12) ha öñünden kendümi ḡaçdı didirmem" didi. Ḳureyş imdi ben de artuḡ (13) ḡarışmam sen bilürsin diyüp ḡanād açup hevāya ḡıḡdı ve aşıḡa baḡardı ki (14) Rüstem'le ejderüñ cengi nene varır diyü temāşāya ṡurdu. Ammā aşıḡıdan (15) Rüstem-i 'Aleḡşāḡ baḡarak ol ejderhāya gözleri alışdı. Kendüsün cem' idüp (16) 'aḡlın başına cem' idüp tevekkül idüp ṡurdu ve ejderüñ cengi tīr ü kemāndan (17) ḡayrı ālātla olmaduḡın pederi Şāḡibḡırān'dan işitmişdi. Hemān ol dem (18) tiziyye el tīr ü kemāna urup ḡarşu varup bir na'ra-i cān-sitān öyle ur (19) dı ki ejderhā seyl-mişāl i aḡup gelürken bir ḡara ṡaḡ gibi duravardı (20) ve baḡup ḡarşusunda Rüstem'i gördükde bir kez şöyle dem ḡekdi ki Rüstem durduḡı (21) yirde sendeleyüp ejdere toḡrı segirdüp bir ḡayli yir gitdi. Nāḡāḡ [23a] (1) ayaḡı altına bir yirli ḡaya rāst gelüp server ḡayretle kendüsün cem' idüp andan bir ayaḡın gerü (2) bir ayaḡın ḡayaya ṡayayup sedd-i İskender-mişāl duravardı. Ejderhā Rüstem'i artuḡ ḡareket itdire (3) medi. Ammā yanında olan ḡār ḡāşākuñ cümlesi ejderüñ aḡzına gitdi. Ammā ejder baḡup (4) gördi ki aḡzında ta'amı yoḡdur yine ṡaşra püskürdi. Ejderüñ nefesinden 'ālem duḡān oldu. (5)

Bir daħı dem çekince Rüstem bir oğ atup sağ gözine şöyle urdı ki eñsesinden çıkup (6) gitdi. Ammā ejder gözinüñ acısından kendüsin götürüp bir kara tağ gibi Rüstem'üñ üzerine (7) atdı. Rüstem bu hālî görüp tiz çabukluk idüp kendüsin turduğı yirden bir cānibe (8) daħı pertāv eyledi. Ammā ejder gelüp Rüstem'üñ turduğı yire şöyle urdı ki ol yiri (9) bir 'azīm hādek idüp ol şahrāyı şarşdı. Rüstem bir oğ daħı gezleyüp ol bir gözine (10) şöyle urdı ki kafāsından taşra çıkup gitdi. Ol dem ejderün iki gözi de kör (11) olup kendüsin yirden yire urup döğünmege başladı ve cān acısından kıruğun çevirüp (12) diledi ki kiriş-şabb āhen-dest gibi şarup şıka kemüklerin hūrd ide. Rüstem görüp bir kez (13) şāhin-mişāl kendüsin ejderüñ üzerine atup dal kılıç olup iki kulaç miğdārı çalup (14) kıruğun düşürdi. Andan dolaşup eñsesi tarafından bir tīg urup künbed-mişāl kellesin (15) zemāne bırağdı. Bu kez ejderhā üç pāre olup döğünü döğünü ol şahrāda helāk oldı. (16) Ammā Rüstem-i 'Alemşāh ol ejderüñ buhārından serāsime oldı. Nāgāh ol maħalde Kıreyş Bānū da (17) gelüp: "Āferīn ey birāder, gāzāñ mübārek olsun. Ben ziyāde kırkıdum idi size bir zārār (18) ola diyü, hele lūtf-i Hūdā oldı şükr olsun; ammā bu ejderüñ kanı ve zehri (19) şimdi dimāğıñuza te'sīr idüp sizi ālūde ider, gel imdi sizi bu aradan kıldırayım (20) bir ırak yire götüreyim." Didi. Rüstem evvelde Kıreyş'e, seni kıpayım didüğinden ziyāde (21) elem çekmişdi. Hemān el tīg kabzasına urup: "Yā Kıreyş, var git yanıma gelme bir daħı [23b] (1) yoħsa Yezdān-ı Pāk hākkıyçün seni kıatl iderim. Az kıalup beni bed-nām ideyazduñ, (2) aşlını dimeyüp gel kıapup götüreyim dirsün ve öyle maħalde bırağup gidersün, şimdi gelürsün." (3) didi Kıreyş Bānū da bu aşl cevābları Rüstem'den işidüp ziyāde elem çeküp: "Ey (4) nā-bekār hūyı, suç benümdür ki seni helākden kırtardum var imdi sen bilürsün" (5) diyüp artuk turmayup hemān 'azm-i kūh-ı Kāf idüp gitdi. (Rāvī eydür) Bundan (6) soñra Kıreyş Rüstem'i aşlā sevmez oldı. Her kıanda yād olsa gider şol bed-hūyı bu kıadar (7) zamān anuñ yolunda cān baş fedā idüp kızmet eyledüm, bu kıadar belā ve miħnet çekdüm; (8) soñra baña şöyle sitem idüp yanından kıoğdı ve yüzümüze kıarşu kıılıç çeker diyü. İşte (9) bundan soñra Kıreyş Bānū Bedī'uz-zamān'a muħabbet idüp evvelince çok kızmet itse gerekdür. (10) Maħallinde zıkr olunur. Çünkü Kıreyş gitdi, ejder oldı. Rüstem'de ol maħalde ejderüñ (11) ol bed rāyiħasından zebün oldı. Güçle bir şu kenārına gelüp kıılıcın pāk ideyim (12) dirken 'aklı gidüp hūn-ālūde tīg elinde yanı üzre yıkıilup kıaldı. Ammā (13) (Rāvī eydür) Ol Rüstem'üñ gördiği

‘asker Çin şehrinden idi. Ol ejderhā (14) vilāyetlerinde zuhūr idüp ol tağ eteklerinde gezer idi ve ol arada ādemden (15) civāndan rāst geldügin dem çeküp tu‘ma iderdi. Giderek şahrāya inüp (16) kırye ehline havāle oldu, çok köyler harāb eyledi. Her gün aḥālī-i memleket (17) bölük bölük Çin şāhına Fağfūr Şāh’a şikāyete gelürler idi. “Ey Şāh-ı ‘Ālem, (18) bize bir çāre olmazsa tağılup bir gayrı diyāra giderüz” didiler. Fağfūr Şāh (19) ‘āciz kalup halkuñ ta‘nından bīzār olmuşdı. Āḥir def‘ idem diyü altmış biñ (20) ‘asker cem‘ idüp üzerine vardı. Ejder bunları görüp ağzından āteşler (21) şaçarağ üzerlerine yürüdükde kim kâdir tırmağa, kaçan kaçanuñ oldu: çok kimseyi [24a] (1) helāk eyledi. Ol idi ki Rüstem’e dūş oldılar. Rüstem önünde atından düşüp yıkılan (2) Çin şāhı Fağfur idi. Biraz yatup kendüye geldükde: “Bre ol yigit kim idi? üzerinde (3) erlik nişānı var idi ve libāsları degme pādişāhlarda bulunmaz ve bizümle kaçup gelmedi, (4) anda bir hāl vardır gözedüñ ejder anı da helāk itdi mi?” diyüp ırakdan (5) bakup gözetdiler. Çünkü ejderi böyle helāk eyledi. Gelüp Fağfūr-ı Çin’e: “Şāhum (6) size müjde olsun, ol gördügin yigit bilmem nasıl kimsedür; ejderi ok ile (7) gözlerinden urup soñra kılıç ile üç pāre eyledi, hiç bu işi dünyāda itmiş yokdur (8) varsa hāzır olmağ gerekdür” didiler. Fağfūr-ı Çin şād olup ol müjde idenlere çok (9) ihsān eyledi, şafāsından kendü ulular ile binüp varup ejderi gördiler; kana (10) garğ olup yatur, şād oldılar. ‘Aceb şol server kıanda gitdi diyü etrāfı ararken (11) biri ol şu kenārında Rüstem’i gördi. Dilāver-i ‘Ālem ol arada bī-hūş yatur, daḥı (12) elinde kılıç yuyup yirine koyamamış. Tīz emr idüp soğuk şu ile elin yüzün (13) yudılar, başına ve gögsüne döktiler. Bir zamāndan soñra ‘aklı başına gelüp göz açup (14) gördi bir alay muhteşem kimseler etrāfını alup turlurlar, kendüni söyleşürler; (15) kalkup oturavardı. Fağfūr-ı Çin: “Ey dilāver, sen kimsin toğrı söyle, bu (16) erligi sen ki itdüñ, ne Kāhramān ne Sām itdi; yoḥsa Hāzret-i Hızır mısın?” didi. Rüstem (17) fikr idüp: “El-ḥamdüli-llah hele bu def‘a elim bend içinde degül. Toğrı söylemek gerek, huşūşan (18) kendülere bu kıadar iyilik eylemiş bulunduk; kemlik kıaşd itmezler ola; iderlerse de ḥayr (19) olmaz hemān elim boş olsun” didi. Andan bildi ki bu kendüye söyleyen pādişāhdur. (20) “Ey Şehriyār, ben de bī-nām kimse degülüm ammā sizler kimsin ve benüm kim olduğum bilüp neylersin?” (21) didi. Fağfūr Şāh: “Besbellü dilāver misāfirsin, benüm kim olduğum bilmezsin; bu diyāra [24b] (1) Çin Maçin dirler, ben Çin şehrinüñ pādişāhıyım, baña Fağfūr-ı Şāh-ı Çin dirler (2) ve bu

ejder yakında vilâyetimize havâle oldu; çok elem viridi. Altmış biñ âdemle üzerine (3) vardum, çorsa bunuñ ile ırakdan urup cenk idem şandum; gördükde (4) üzerimize heybetle yürüdi ki ‘asker birbirin başup kaçdılar, çok kimse ayak (5) altında çalup helâk oldu; biz gücile kurtulduk. İşte gördüñ ki ne hâlile (6) yanına düşdük. El-ğamdüli-İlah Hakk Te‘âlâ seni bize meded gönderdi yoğsa bu ejder (7) bizi belki şehirde bile çomazdı. İmdi sizi su‘âl itmeden murâdımız budur ki biz de (8) kâdir olduğumuz kadar size mükâfât idüp hizmet ideyüz” didi. Rüstem du‘â (9) idüp: “Devletiñüz dâ‘im olsun, lütfuñuz kâ‘im. Bu ‘abd-ı za‘îf olan hâlâ dehrüñ (10) Şâhibkırânı ve ‘asruñ kahramanı olan Hâzret-i Hâzma’nuñ oğlı Rüstem-i ‘Aleşâh-ı Rûmî’yim, (11) benüm de özge seyâhatüm vardur” diyüp bir miqdâr hikâyet idüp rûzgârdan (12) çekdügi miñneti şikâyet eyledi. Bunlar Rüstem’üñ sergüzeştin işidüp hayrân oldılar. (13) Ey dilâver, hezâr âferîn böyle genç yaşında çok diyâr gezüp böyle işler çomuşsin. (14) İmdi senüñ dînüñ hakk olmasa bu kemâle nâ‘il olup sizlere müyesser olmazdı (15) diyüp cümlesi şıdkla imâna geldiler. Rüstem de kendüsin pâk eyledi. Fağfûr Şâh (16) emr idüp kendi yedeklerinden bir at çekdiler süvâr olup ejderüñ yanına geldiler. (17) Rüstem bunuñ kemendin ve yazı mühresin aldı. Başın bir ‘arabaya yükledüp şehre gelüp (18) zincîrlerle kal‘a çapısına aşakoyup ve Rüstem nâmın yazup târîhler çodılar. Rüstem’üñ (19) naşıl katl itdügin beyân itdiler. Fağfûr-ı Çin, sarâyına gelüp oturdu. Rüstem pây-ı (20) tahtda karar eyledi. Emr olunup şehri donatdılar, şenlikler ve şādliklar idüp (21) ol diyâr ehli fi‘l-cümle islâma geldiler. Râvî eydür: Meger Fağfûr Şâh’uñ [25a] (1) hüsn içinde lâ-nazîr bir kızını vardı. Ol duğter-i pākize-ağterüñ nâmına Mâhpeyker Bânü dirlerdi. (2) pederi Fağfûr-ı Çin, ejder cenginden kaçup gelürken Hâzma oğlı Rüstem-i nev-civân gelüp (3) ejderi katl eyledi ve bu şehre müjdeciler geldükde Mâhpeyker de bu kışşayı işidüp sarâyınıñ (4) yola karşı düzenleri vardı. Hüddâmlarına emr idüp: “Babam ol dilâveri şehre getürdükde (5) baña haber virün” didi. Ol mağalde gelüp Bânü’ya haber virdiler. Ol kaşr düzeninden bakup (6) Rüstem’i görüp bî-ihtiyâr gönül virüp biñ cânla ‘aşık oldu. Giceyi gündüzden fark (7) itmeyüp ne ‘aceb giriftâr oldum, çandan bakdum, imdi nice olur hâlüm diyüp ağlamağa başladılar. (8) Sırrın açmağa utanur idi. Artuk dahı görmedi ki pederi Rüstem’i ziyâfet iderdı ve (9) dilâvere bir muğabbet itdi ki olmaz. Fağfûr Şâh buña tahtınıñ yarusın viridi. Âhîr (10) bir gün Rüstem oturmağdan uşanup Fağfûr

Şāh'a: "Ey Şehriyār, bu diyārı görmedük, (11) 'aceb bir şahrāya çıkup biraz seyr ve şikār itsek olmaz mı?" didi. Fağfūr Şāh n'ola (12) server diyüp emr eyledi. Kulları tedārik görüp tevābi'i ile birer atlara binüp mu'allem tazılar (13) ve şāhīnler ve toğanlar ile şehirden çıkup 'azm-i şikārgāh idüp gitdiler. Nigār bu haberi (14) işitdükde: "Meded bolay ki bir kez daḡı yüzün bir hoşça görebileydim" diyüp kendi hādimlerine (15) emr idüp: "Tiz atlar hāzır eyleñ. Pederim şikāra yetmiş ben de gönderem" diyüp anlar da (16) hāzırlandı. Bu minvāl üzre çekilüp atasıyla Rüstem gitdügi tarafta yakın varup bir püşte (17) üzerinden gözetmege başladı. Yanında hādimler ve cāriyeler: "Neden aşlı bunuñ murādı (18) av itmek degül, ancak hemān yir seyre gelmiş" dirlerdi. Zīrā yanında olanlar işte taş (19) yatur bir āhū ve bir geyik diyüp gösterirlerdi. Bānū aşlā muqayyed olmayup hemān anlaruñ (20) şikār itdüklerin temāşā iderdi, bunlaruñ haberi yok. Anuñ murādı ğayrı şikār (21) şayd itmek ister ammā beriden Fağfūr'un begleri ve pehlüvānları ol vādīye tağıldılar. [25b] (1) Rüstem de bir cānibe at sürüp şikār arzūlayup gitdükde bānū da ırakdan görüp (2) bildi ki ol gönül murġın şikār iden Dilāver-i 'Alemdür. "Bir murġı kop gider ben de şuña (3) kendümi gösterebilsem, görsem ol da baña meyl ider mi?" diyüp ol püşteyi kesdirdi. Rüstem de (4) 'askerden ayrılup bir hayli ilerü gidüp şikārın yıkdı. İnüp pāk ideyim dirken (5) bānū yolun alup: "Ey nā-bekār! Ne çignersin bu beylik çayırı" didi. Rüstem tebessüm idüp: (6) "Bu yir yabān yirdür ve şikārgāhdur, tatalum qorı olmuş; ben şāhla bile geldüm, benden (7) ğayrı bu kadar ādem var işte gezeyorlar. Hūşūşan ben misāfir olam ne dimekdür? Evvelā seni (8) bunda kim qodı" didi. Bānū: "Fağfūr Şāh qodı, çünkü misāfir imişsin, bilmemişsin. (9) İmdi var git saña zararım doqunmasun, nihāyet bu şikār benüm olsun" didi. Rüstem: "Göre (10) şol nā-bekārı, sen kim olasın ki baña zararūñ doquna. Rüstem ta şöyle alçaq mı oldu ki (11) senden qorqup şikārın biraġup qaça. Yürü var git şuradan, saña bir iş iderim ki (12) n'olduġın bilmezsin" didi. Ammā bānū Rüstem'ün yüzine baqdıkça zülfi gibi 'aklı perişān (13) olurdu. Ol ise ırakdan görüp bu hāllere giriftār oldu. Şimdi yakından (14) görüp bu kadar muşāhabet eyledi reyblık dīvāne oldu. Gördi ki Rüstem yavuzlandıkça (15) cemāli taġayyür olup heybet ve şalābet baġladı. Yüzine dīvler bakmaġa tākāt getüremezdi. (16) Ammā nigār da bir hayli cigerdār idi. Fikr idüp "Bu kadar olduġdan soñra şimdi (17) ben kendümi buña 'arz eylesem raġbet seyr olurum, herçi bād a bād bir yol elleşmem vardur, (18)

ba‘dehu nice olursa olsun” diyüp: “Bre hey nā-bekār! Ben saña var git dimez miyim, hem (19) gelüp qorumı çigñersin; hem dağı tırup baña böyle söylersin, imdi ben saña göstereyim” (20) diyüp hışımla bir nīze urdı. Rüstem siper virüp men‘ eyledi. Ammā bānūda hayli kuvvet (21) gördi. Ammā Rüstem de: “Bre bu niqāb-dārda bir hāl var, ancak bārī řunuñ niqābın bir yol [26a] (1) açabilsem belki Fağfūr Şāh’uñ pehlüvānlarından biri benümle imtiḥān olmağ ister” diyüp (2) biraz cenk eylediler. Āḥir Rüstem qağıyup bir gürz urdı. Nigār-ı ‘Ālem de siper virince olmadı. (3) Kolları tākāt getürmeyüp arqaya aldıqda gözleri qararup at boynına düşdi ve miğferi (4) başından gidüp cemāli siyāh bulud altından āfitāba ne resme tülū‘ iderse ol minvāl (5) üzre açılıp ol şahrāya řa‘şa’a şalup sünbül zülfi perīřān oldu. Rüstem nazar (6) idüp görünce lā-yu‘qal oldu. İşte Rüstem şahrā içinde řikār alayın dirken böyle (7) bir āhūya rāst gelüp murğ-ı dilin dām-ı zülfüne giriftār eyledi. El-ḥāşıl řikār ideyin (8) dirken kendüsi řikār oldu. Ammā ol hāli ḥādimler gördükde tiz miğferi qaldırdılar. (9) Bānū da alup yāb yāb qaddin rāst qılıp miğferin giyüp niqābı yüzine çeküp (10) hayli eglendi. Murādı bu ki Rüstem kendüye nazar idüp bolay ki begene dirdi. Ammā Rüstem (11) evvel görüşde fitili almışdı. şimdi qarşusunda görüp ‘aqlını reyblık sürüp ḥayrān (12) ve qađīd-i maḥz oldu. Zīrā Çin diyārınuñ bānūlarında bu güzellik ile meřḥūr idi. (13) [idi] Server-i ‘Ālem ise bu qadar gurbet çeker çoqdan böyle bir kışşa görmedi, kendüsin (14) nice aldırmasun. Ammā iřte bānū da duydı ki Rüstem kendüye meyl idüp göñül (15) virdi. řād olup “şimden girü iř āsāndur ol da beni yāb yāb bula” (16) diyüp at başın çevirüp diledi ki gide. Rüstem kendüsin cem‘ idüp önüñ aldı. (17) “Nereye ey āfet-i cān, beni bu ḥāle giriftār idüp qanda gidersin ey Bānū-yı (18) Cihān; ya böyle itmekden maqşūduñ ne idi? Beni ‘aşquñla tīmār idüp tīmār itmeden (19) qanda gidersin. Benüm řikārımsun gayrı elimden qurtılamazsın” didi. Bānū nāzıla (20) gülüp “Server, lütf eyle beni bed-nām itme, ben Fağfūr-ı Çin’uñ kıızıyum adıma Māh [26b] (1) peyker dirler. Sen babamla ejderi helāk idüp şehre gelürken ben sizi köşkden (2) seyr idüp ḥüsn-i cemālüñ görüp ‘aşık oldum. Ol günden beri kendi kendüm ile yanup (3) yaqılurum kimse ḥālinden bilmez. Āḥir fikr idüp kendimi bu tārıqla saña bildirdüm ki sen de (4) baña meyl idesin. İki göñül bir olıcak iř āsān olur. İşte el-ḥamdüli-İlah dīdār görüşdük. (5) İmdi gerçekden baña mā’il olup tālīb olursañ atamdan beni yolıyla iste, ařlā (6) muḥālefet itmeyüp virür. Zīrā size pek muḥabbeti vardur,

şöyle ki isteseñ pādişāh (7) lıgın virür.” didi. Rüstem şād olup “Öyle olduğdan sonra āsāndur var sağlıqla” (8) didi. Bānū da şafāyla varup sarāyına gitdi. Rüstem de ol şikārı dağı almayup (9) niğāruñ hayāliyle endişe iderek döndi. Fağfūr cānibine geldi, bir ‘işret-gāhda (10) oturup şikār etinden kebāb idüp aḥşām olunca ‘işret eylediler. Ammā Rüstem ašlā (11) açılmadı, dā’im fikri Māhpeyker Bānū’da idi. ““aceb ne tarīkla Şāh’a ḥālimi (12) ‘arz eylesem niğāruñ vuşlatına ne zamān irişürüm” dirdi. Fağfūr da Rüstem’uñ fikrin (13) görüp “Nedür aşlı dilāver, ne fikr idersin yoḥsa vilāyetüñ mi ḥātırı geldi; (14) elem çekme zāhir gidersin bizde qalmazsın” didi. Rüstem, Şāh’um o da var ammā dağı (15) biz bu yirüñ hevāsına alışamamışuzdur hem bugün şikārda bilmem n’oldum. Hatta bir āhū (16) urup yıkmış iken inüp pāk idüp almağa kādır olmadum, mecālüm qalmadı; (17) bırağup gitdüm” didi. Fağfūr “Öyle olur alışursun” didi. Aḥşām olduğda dönüp (18) sarāya geldiler. İrtesi Rüstem dīvāna gelmedi. Şāh elem çeküp bre şol dilāvere (19) n’oldı? Dün şöyle didi, varuñ görüñ niçün gelmedi?” diyüp bir iki ‘arabların (20) gönderdi. Varup gördiler, Rüstem gene oturup düşünür. Şāh’uñ selāmın [27a] (1) degirüp “Sizüñ ḥātırıñuz su’āl ider, ne hoş dīvāna gelmedi” didiler. Rüstem de “Lütfıları dā’im (2) olsun, kendüleri şafāda olsunlar; bir miqdār benüm ıztırāb elemüm var, şimdi varamam.” (3) didi. Anlar da gelüp Şāh’a söylediler. Allah şifālar vire diyüp ba’zı ta’ām ve şerbet (4) gönderdi. Rüstem, irtesi yine uğramayup üç gün oldu gelmedi. Fağfūr Şāh gam-gin (5) olup vüzerā ve ḥükemāsından birkaç kimseleri gönderüp “Varuñ görüñ şol dilāverüñ (6) ḥastalığı nedendür? ‘ilāç kâbil ise bir ‘ilāç eyleñ” didi. Anlar da gelüp yine şāhuñ (7) selāmın degirüp “Server elemüñ nerededür?” diyüp ḥātırın şordılar. Rüstem “Elemim derūnumda (8) dır, sevdādur.” didi. Hekimler nabzına yapışmak istediler. Rüstem elini çeküp tebessüm eyledi. “Benüm (9) derdütm ğayrıdur, etıbbā ‘ilāç eyleyemezler” didükde bunlar birbirine bağışdılar “Bu ne demek (10) ister?” didiler. Bir Vezir Tekindān var idi. Ol Rüstem’ün sözünden renk alup ol birlerine (11) eyitdi. “Varın siz gidüñ, ben bunuñla biraz muşāḥabet ideyim; zırā bunuñ bir rumūzı var, (12) ancak ben sehīl añladum” didi. Sa’irleri qalkup gitdiler ve ol vezir qaldı. Çün (13) ortalık tenḥā oldu. Ol vezir eyitdi: “Ey server, lütf eyle ne yüzden olursa (14) ‘ilācına sa’y idelüm zırā sen bizüm hayātımıza ve islāmımıza sebep olduñ yoḥsa (15) ‘aşıq mısın eger? Şāhımızuñ bir kıızı vardır Māhpeyker dirler. Bu diyār-ı Çin içinde (16) bir dāne, Anı dağı

isterseñ benüm boynuma saña alıvirmek” didükde Rüstem göñlünden (17) fikr idüp eyü mahalli geldi eñ şon bu efkâr ve hicâb ile olmaz diyüp döndi. (18) “Ey vezîr-i hâş, eyü tabîb sensin, benüm derdüm bilüp dermānuñ bulduñ. Hâkîkat (19) ‘aşıkum şāhuñ kızına. Gelürken beni görüp mā’il olur şikâr üstüne gelüp (20) zārāfetle kendüyi ‘arz idüp ve kendü de ‘aşık olduğın taqrîr eyledi” didi. (21) Vezîr bâreka’l-lah server, pek eyü olmuş. Fağfūr-ı Çin senden eyü dāmādı (22) kanda bulur, imdi hâtıruñ hoş tut; ben varup bu aḥvālî Şāh’a ‘arz ideyim [27b] (1) bu hizmet benüm olsun” diyüp çıkdı, gitdi. Şāh’a gelüp “Rüstem’üñ bî-ḥuzūrluğın (2) şikârda bir kıza rāst gelüp ‘aşık olmuş aña tālibdür. Ğālibā ihtimāldür sizüñ (3) duḥter-i pākize-i aḥteriñüz olmaḡ gerekdür” didi. Fağfūr Şāh şād olup eger benüm kızım (4) ise zihî devlet ḥazz iderim. İmdi varup göreyim diyüp içeri gitdi. (5) Kızın da’vet idüp “kızum fülān gün şikāra çıkdıñ mı?” didi, kız “Belî çıkdım” didi. (6) Nigār tecāhülünden gelüp “Belî rāst geldüm devletüm ata bir bî-gāne üzerime geldi, (7) bilemedüm kimdür; biraz cenk itdük, kuvvetlü kimesne imiş; beni bir gürz ile ālūde eyledi, (8) başımdan miğferim gitdi; ol da bakup gördi ki kızım, el çeküp dönüp gitdi, (9) ben de gelüp gitdüm.” didi. Fağfūr Şāh şād olup “El-ḥamdüli-llah kızım, ol yigit bizüm (10) ḥayātımıza sebep oldu, ol Ḥamza oğlu Rüstem’dür. Seni görüp mā’il olmuş, şimdi seni (11) istiyor. İmdi rızā vir seni aña vireyim” didi. Bānū biraz istignā idüp: “Devletüm (12) ata, buldıḡuñuzda beni bir bî-gāneye virdiñüz. Bugün yarın bıraḡup gider, ne bileyim rızā (13) virmezdim ammā ata sözine muḥālefet cā’iz degüldür, ne çāre emriñüze rāzıyım” didi. (14) Şāh hâtır idüp taşra çıkdı, gelüp tahtında karar eyledi. Vezîrlerüñ yüzine (15) bakup “Ey ulular, ben kızum Mahpeyker’i Allah’uñ emriyle Rüstem’e virmek isterim, sizler (16) ne dirsiñüz, ma’kūl mudur?” didi. Bunlar ise kışşayı işitmişler idi. Ol dem cümlesi Şāh’a (17) du’ā idüp: “Ma’kūldur şāhum, bu dilāver kanda ele girer; eger bundan bir evlād zuhūr (18) iderse götüri Çin diyārına Şāhibkırān olur” didiler. Andan bir vezîr gönderüp (19) Rüstem’i da’vet eyledi. Ol vezîr varup Rüstem’e müjde eyledi. Rüstem de kaḡkup dīvāna (20) geldi. Şāh’a baş koyup el kaḡsup durdı. Şāh “Yā Rüstem, işte kızım saña (21) ḥelālîḡa virirüm, sen de ḡabūl eyle” didi. Rüstem “Emr şāhuñ ḡabūl itdüm” [28a] (1) didükde şāh buyurdu. Rüstem’e bir fāḡir ḡil’at giyürdiler ki Rum ḡaracı deñürdü. Ehl-i (2) dīvān cümlesi “Mübārek ola” diyüp du’ā eylediler. Rüstem geḡup pāy-ı tahtda karar eyledi. Andan (3) düḡün tedārigine başladılar. Fağfūr-ı

Çin dört taraftan şahları ve begleri da'vet eyledi. (4) Cümlesi gelüp 'azîm keşret oldu. Kırk gün şenlikler 'iys ü 'işretler ve şafâlar olup özge (5) cem'iyet oldu. Kırk birinci gün nikâh olup gicesi şahuñ cümle uluları Rüstem'üñ (6) önüne düşüp gerdek-hânesine götürdiler. Andan iki cânibe selâme virilüp "Mübârek (7) ola server" diyüp dönüp gitdiler. Ammâ beriden bânü tarafından âhü gözlüler ve şirîn (8) sözlüler ellerinde altun ve gümüş şam'dânlar balmūmlarıyla serveri karşılayup ta'zîm (9) tekrîmle bânünün olduğı hâne-i dil-güşâya götürdiler. Bânü da karşı varup elini öpdi. (10) Andan tahta çıkup diz be diz oturdılar. Bir faşl ref'-i hicâb için 'işret eylediler. (11) Ba'dehu cām-ı hâba girüp birbirine şarıldılar, birbirinden murâd virüp murâd aldılar. (12) İşte Rüstem'üñ bundan bir oğlu ola, adına Rüstem-i Ejderhâ-bend dirler. Zîrâ Rüstem ısmarladı ki (13) oğlum olursa benüm adum kıyasız. İrtesi server âyin-i ğaslı yirine getirüp dīvân-ı (14) şâha geldi. Fağfūr Şâh'üñ elin öpdi, şâh yine bir fâhîr hil'at giyürdi. (15) Server de geçüp pây-ı taht şandalisinde karar eyledi. Üç gün dahı bu güne ziyâfetler (16) olup ba'dehu bellü başlulara hil'atler virilüp aşağı olanlara ihşânlar olup (17) gitmege icâzet virildi. Herkes tağılup diyârlu diyârına gitdiler. Rüstem gündüz dīvânda (18) Fağfūr Şâh serverleriyle 'işret idüp gâh şayd şikâr idüp gice Mâhpeyker ile (19) 'işret ve şafâlar iderdi. "El-ğamdüli'l-lah bunca gündür çekdiğüm cefânuñ mükâfâtı olup (20) şafâya mübeddel oldu" dirdi. İşte Rüstem bunda zevk ü safâda. Ammâ [28b] (1) bizüm kışşamuz Ferhâd-ı Dīvâne'ye geldi rāvî eydür: Ol zamânki Ferhâd-ı Dīvâne (2) Müncâl-i Mağribî'nüñ habs itdüğü bârgâhda bend zincîrin kırup önüne gelenleri zincîr (3) ile kırup mürd idüp taşra oldu. Filini bulup üzerine bindi ve Müncâl'üñ 'askerin (4) yarup bir cânibe çıkup gitdi. Ammâ yol bilmez karnı acıkdı. "Büyük babamuñ (5) evin bulsam ta'am yisem ve Hamza kulumuñ oğlun döğsem" diyüp şöyle sür'atle gitdi ki (6) fil hareketden kaldı. Tâziyâne ile dögegördi, olmadı. Âhîr yire inüp (7) niçün yürümezsin diyü ol derdimend filüñ başına bir müşt-i pehlüvânî öyle urdı ki (8) çürük kapağ gibi ol filüñ başı târ-mâr olup yıkıldı. Ferhâd-ı Dīvâne piyâde (9) olup cebe eteklerin beline şokup ol yola revâne olup gitdi. Ammâ dīvâne olmağla (10) yol yañilup hilâf-ı semte gitdi. Âhîr yolu bir taşlu derbende geldi. Ferhâd-ı Dīvâne (11) hem yorgun hem açdı. Ol derbende geldükde dört cânibe bakup fikr eyledi. (12) Âhîr tırmanup derbendüñ yukarusına çıkıdı. Bu derbende bir ħarâmî mekân tutmuşdı (13) adına Hülküm Harâmî dirlerdi (...) devletsüz

olan kavminden beş yüz (14) miqdârı yigitler yanına cem‘ olup ol yolları kesüp harāmîlik idüp gelen (15) bāzîrgānları kırup mälların alurlardı. Böyle bir pelîd idi ammā bu maḥalde ol (16) harāmîler ol derbendüñ içinde cümlesi bir araya gelüp bir çemen-i suffe üzerinde oturup (17) meclis kûrup ‘işret iderlerdi. Şöyle ki dünyānuñ nekbetinden gāfil olup şöyle (18) mest olmuşlar idi ki yiri gögi fark itmezler idi. Ol maḥal idi, Ferhād-ı Dīvāne (19) ol tağ başından etrāfi temāşā iderdi. Nāgāh gördi ki vāfir kimse oturup (20) ‘işret iderler. Ammā ziyāde serḥoş olmuşlar. Yirden gökden vāfir kimse oturup [29a] (1) ‘işret iderler. Ammā ziyāde serḥoş olmuşlar yirden gökden söyleşüp lakırdılarıyla (2) ol dere güm güm ötüp dürlü dürlü şadā virdi. Bunlar böyle ‘işretde (3) iken Ferhād-ı Dīvāne ol tağnuñ başında yāb yāb aşağı inüp kendi (4) kendine kömürdenüp “Bolay ki bu gibi gāvurlar beni görmeyelerdi, eger beni görürlerse (5) kaçarlardı: soñra bunları bulmağ güç olur” diyüp siñe siñe gelürdi. Ammā ne kadar (6) ise dīvānedür şaklanmağ ne şekl olur bilmezler. Hemān tağdan aşağı orta tağdan (7) indi, gūyā ses itmedi. Ammā kendi kendüye söyleşdi ki cevābın gürüldisi bir fersaḥ (8) yola giderdi. Andan Ferhād dīvānedür ol harāmîler olduğı yire yaklaştı. (9) Beriden harāmîler dahı ‘işret iderken Ferhād-ı Dīvāne’nüñ āvāzı bunlaruñ kulaqlarına (10) girdükde bilekleyüp birbirine āyā bu şadā nereden gelür didüklerinde Hülküm emr (11) eyledi. Ol beş yüz ādemüñ içinden biri yirinden kalķup etrāfa nazar itdükde (12) gördi ki tağdan aşağı meyl-i mināreye beñzer bir ādem ejderhāsı gelür. (13) Ammā gökler gürleri gibi ḥomurdunup gelür. Bu ādem dīvāneyi gördükde segirdüp (14) serdārları olan Hülküm önüne gelüp Ferhād-ı Dīvāne’nüñ heybet-i şalābetin (15) vaşf eyledi. Hülküm Harāmî şaşup ““acabā kimdür ki bu vaḳtde benden ḥavf (16) itmeyüp benüm gibi ejderüñ künāmına gele, ammā var ise ğarîbdür aḥvāli bilmez. İmdi (17) bağa yaran, sizden biriñüz varup ḥaber alup bize getüre eger ğarib yigid ise (18) lüṭfla söyleyüp bu tarafa alup geleydüñ belki nāmımızı işidüp bize ḥizmet (19) itmek için gelmişdür, zīrā merdāne yigide beñzer” didükde hemān bir harāmî atına (20) binüp Ferhād-ı Dīvāne’ye karşı varup “Yigidüm beri gel görelüm bu yād illerde kimüñ [29b] (1) nesisin; bu tarafa gelmeden murāduñ nedür” didükde Ferhād-ı Dīvāne’ye forsa söz (2) söyledi. Hiç dīvāne bu sözleri diñler mi? Kıyās eyledi ki gel senüñle oynayalım dir. Hemān (3) ol arada bir koca dıraḥt yetişmişdi. Ferhād-ı Dīvāne yirinden kopardı “Dur (4) imdi gidi gāvur senüñle oynayalım” diyüp piyāde

avqurı ol Һarīfe bir dıraht (5) öyle urdı ki at üzerinden tekerlenüp vücudı Һurd olduqda Ferhād-ı (6) Dīvāne hemān ‘aқilāne Һareket idüp ol Һarāmīnūñ atını tutup üzerine (7) süvār oldı. Andan dönüp bunlara “Ey gāvurlar, işte binecek de peydā eyledüm, imdi (8) gelūñ cümleñüz yumrucañuz ezüp kızıl şuyın aқıdayım” didükde; hāy nā-bekār (9) dīvāne bu cihānuñ belāsı ancaқ diyüp elli beş arış қaddıyla Ferhād’a қarşu (10) gelüp irişüp bī-merҺabā bir tīg Һavāle eyledi. Ferhād-ı Dīvāne elinde olan (11) ağaca қarşu virdi, ammā Һulқūm gāyetle tīg-zen idi. Ferhād’uñ elinde (12) olan ağacı қalem eyledi. Ferhād-ı Dīvāne hāy diyince atnuñ kellesin zemīne (13) bıraқdı. Dīvāne atıyla bile yıқıldı urslanup yirinden қalkınca gördi bir yirli (14) қaya тұrur. Hemān ol қayayı zūr idüp қoparup eline aldı. Ammā beriden (15) Һulқūm da at başın çevirüp tekrār Ferhād’uñ üzerine geldi ki қatl ide. (16) Ferhād Һayқırup “Bre gidi gāvur, ben de saña Һamle ideyim” diyüp elinde olan (17) қayayı Һulқūm’a urdı. Һulқūm da tiziyye siper viremeyüp kelle-i bī-devletine (18) rāst gelüp Һurd eyledi, Һulқūm yıқıldı. ‘Askeri ol Һālī görüp Ferhād’uñ üzerine (19) yūriyüp ortaya aldılar. Ferhād daҺı bir ulu ağacı yirinden қoparup bunları (20) kırmağa başladı. Yarım sā‘at bunlarla cenk eyledi. ĀҺir bunları қova kıra [30a] (1) қақırdı. Bunlar şarp yirlere girüp ol таға girdiler. Ferhād’un elinden az (2) kimse қurtıldı. Andan dīvāne de piyāde. AҺşām olunca gidüp bir yire geldi. (3) Gördi ki bir ağaç sāyesinde bir şofra yapmışlar, тұrur. Üzerinde bütүн (4) қuzu kebābları ve tavuқlar ve etmek Һāzır тұrur, yanında kimse yoқ. Қarnı ziyāde (5) aç idi. “Hāy gördüñ mi büyük babamuñ şofrasıdur” diyüp hemān çökdi, (6) oтurdı. A‘lā murādınca yiyüp şarāb da vardı, içdi; şöyle ki gözleri cihānı (7) görmez oldı. Meger Ferhād’uñ oтurdığı yir Һarāmīlerūñ ‘işret-gāҺları idi. (8) Ol gün varup anda ‘işret itseler gerek idi. Ammā başlarına böyle felāket (9) geldi. Ol қағанlar anda gelüp sā‘irlerine söylediklerinde қақdılar, bu kez та‘ām (10) cümle dīvāneye қaldı. Tamām yiyüp içüp mest oldı. Andan “Қalkup varayım bir (11) at bulayım” diyüp hemān gözi gördüğü yire çekilüp gitdi. ĀҺir gice içinde (12) giderken bir deryā kenārına geldi, yorulup bir mīşelikde oтurdı. Etrāfını (13) seyr iderken ol deryā kenārında bir āteş şu‘lesi gördi. Meger balıқçılar idi, oтurup (14) şarāb içerlerdi. Ferhād-ı Dīvāne varup bunları seyr iderken içinden biri қазāya (15) Һacetе gitdi. Dīvāne gördi Һāzır meclis bir ādem yiri boş hemān oтurdı. (16) Anlar ise hep serҺoş, muқayyed olmayup ol giden Һarīf geldi şandılar. Ferhād (17) hiç kimseye baқmayup та‘ām yimege

başladı. Bunlar görevarup karnın boşaltdı şimdi (18) dolduruyor yine diyüp gülüşürlerdi. Bu kez ol harif de geldi gördi yirinde (19) bir âdem oturur. “Yohsa aşināñuz mı?” didi. Anlar: “Yok ya sen degül misin? Biz sen (20) şanduk” didiler. Ammā dīvāne hiç aldirmayup turma iştihāyla yir. Ol harif [30b] (1) ziyāde mest idi, ğāzaba geldi. Ferhād boğazıyla muqayyed iken ardından bir depme urdı. (2) “Ey bī-edeb! Kimüñ icāzetiyle oturduñ ol yire?” diyince Ferhād yavuzlanup: (3) “Hāy nā-bekār! Sen mi qalduñ beni depme ile uracak” diyüp kol qaldırup harifüñ (4) başına bir müşt öyle urdı ki çürük kapak gibi tār-mār oldu. Sā’irleri: “Bre hey (5) harif! Deli mi olduñ?” diyince bunları meclis kenārına serekoğı. Ammā biri güçle balık kayığına (6) düşüp alarğa oldu. Dīvāne: “Ha şöyle işte, bu dem cümle ta‘ām baña qaldı” diyüp (7) oturup içmege başladı. Ol harif kayıkda tek turmayup çağırup: “Bre nā-bekār! (8) Er iseñ kaçma. Bu qadar âdem öldürdüñ her birinüñ oğulları qarındaşları vardur, (9) varup haber vireyim” diyüp tururken Ferhād-ı Dīvāne işidüp: “Bre gidi! Sen dahı (10) sağ mısın” diyüp bir büyük taş qapup ardınca fırlatdı, taş kayığa doqunup (11) delüp batdı; başın hürd eyledi. Andan yolbilmez deryā kenārın tutup gitdi, (12) şehir ardında qaldı. Ammā giderek gördi ki deryā kenārında bir pīr, yanında (13) vāfir balıklar var. Ferhād bunu da anlardan şanup hiç su‘āl itmeyüp boğazına (14) yapışdı. Pīr yalvarup: “Ey yigid, baña kıyma, şol balıklar hep senüñ olsun” didi. (15) Ferhād-ı Dīvāne: “Yā sen anlardan degül misin?” didi. Pīr aşlını bilmez “Degülüm” didi, Ferhād bunu (16) şalıvirdi. Şehre qandan girilür dirken meger pīrüñ deryāda ağı vardı. (17) Bu maħalde ağ harekete geldi, meger vāfir balık girmişdi. Pīr sevinüp varup ağa (18) yapışup çekdi, gördi ağır, çıkaramadı. Ferhād bunu neylersin diyü seyr iderdi. (19) Gördi alımadı, balık ağır pīri deryāya götürüyor; Dīvāne varup: “Bre baña vir (20) şunu” diyüp ağuñ ālātın Pīr’üñ elinden alup bir eliyle çeküp çıkardı. (21) Pīr bakup gördi, ağa ol qadar balık girmiş ki birkaç âdem götüremez ve hem içinde [31a] (1) bir büyük balık var. Sevinüp Ferhād’a du‘ā eyledi. Server, qademüñ mübārek imiş, ağımda (2) ol qadar balık var ki olmaz; bu gün siz baña üç lütf itdiñüz her biri dünyā degerdi. (3) Ferhād her sözi anlamaz nedür o didi. Pīr biri bu kim sen beni öldürmeyüp (4) āzād eyledüñ. Biri de sen çekmeseñ bu ağ benüm sermāyem idi, balık götürüp giderdi; (5) anı qurtarduñ ve biri de qademüñ mübārek imiş çok balık çıkdı, şatarım vāfir (6) aqça ider. Andan mā‘adā bu büyük balığı vilāyetimiz pādışāhına iletürüm, çok ihsān (7)

alurum; zīrā ben böyle balık görmedüm. “İmdi hep kalan balık senüñ olsun” (8) didi. Ferhād-ı Dīvāne “baba ben çig balığı neylerim, eger murāduñ baña iyilik ise beni (9) evine götür balıktan biraz pişür yiyelüm; gayrısın neylerseñ eyle ve hem ben çokdan (10) örti döşek görmedüm, ğurbete düşdüm bu gice saña konuk olayım” didi. Pīr (11) “N’ola oğlum, ammā sen bu arada otur, ben varup evden bir iki merkeb getüreyim (12) şu balıkları yükledüp götürelüm” didi. Ferhād gülüp: “Koca baba, bu kadar yükden (13) ötüri merkebi neylersin, bir bu kadar dahı olsa ben götürürüm; hemān turma arçama yüklet (14) gidelüm” didi. Cümle balıkları pīr de bir yire götürüp arçasına yükletti. Ferhād (15) bī-perva götürüp gitti; koca önünce dīvāne ardınca şehre girdiler. Görenler (16) “Ey Mehyār, eline eyü hāmmāl girmiş, şatılık balığüñ var mı?” dirlerdi. Pīr “Yok bu balıklar (17) benüm degüldür, hep bu yigidüñdür” diyüp hele eve geldiler. Oğulları karşı geldiler. “Hāy (18) babamız bize ne çok balık getürdüñ” diyüp sevindiler. Ammā Ferhād bunları (19) çıplak görüp “Ey koca baba, niçün bunlara kaftān almazsın?” didi. Pīr “Dilāver, (20) benüm kārım azdur, faķīrüm; ancak bunlaruñ boğazına yeter” didi. Ferhād bunlara (21) acıyup üzerinden ba’zı libāsların viridi. “Var bunları sat, aķçasına bunlara [31b] (1) kaftān alıvir” didi. Pīr: “Yok server, hele tursun bu balıklar hayli aķça ider (2) ve bu büyük balığı şāha götürür vāfir ihsān alurum, andan bunlara esbāb alurum” (3) didi. Ferhād: “Yüri imdi gidelüm, ben saña balıkları götüreyim” didi. Pīr de “N’ola oğlum, (4) ammā sen de üstüñde olan libāsla gitme ‘aybdur” didi. Ferhād nice didi Ferhād (5) ne dirseñ ben kâ’ilüm didi. Pīr Mehyār hażz idüp müdārā ile (6) kullanacak yaħşı hizmetkārdur diyüp bir kebe getürüp Ferhād’a cebe üzerine (7) giydirdi ve beline bir ip kuşandı. Andan miğfer üzerine bir eski külāh çekdi. (8) “Gidelüm ammā şaķın sen şāh yanında sen söz söyleme hemān seyr çal ben (9) cevāb virürüm” didi. Ferhād n’ola didi, ammā hiç turur mı? Dīvānedür (10) meger şāhına Şemmās Firenk dirlerdi. Bunlardur gelüp dīvāna irişdiler. (11) Mehyār Pīr balığı ‘arż eyledi. Bu maħalde birkaç ādem gelüp: “Pādişāhım bilmezüz (12) diyārımızda hırsız peydā olmuş, bu gice deryā kenārında olan balıķçıları kırmışlar” (13) didiler. Ferhād-ı Dīvāne hemān döndi pīre “Anları hep ben kırdum” didi. (14) Mehyār Pīr’üñ ‘aķlı gidüp: “Bre şuş! Anı saña kim su’āl ider” didi. (15) Ferhād: “Yā niçün, eyü degül midür?” didi. Pīr “Belī bu şāh dīvānidur, başımız gider” (16) didi. Pīr “Be hey oğul, şuş! Kānı seninle kavlimüz” didi. Ferhād “Artuk söylemem” (17) didi. Ammā

Şemmās Firenk ol ḥaberi işidüp elem çekdi. Emr eyledi, ādemler (18) ta‘yīn idüp “Varuñ ol etrāfı teftiş eyleñ, elbet bulunsun” didi. (19) Ferhād “Baba bunlar beni ararlar, işte benüm diyem aramasunlar” didi. Pīr “Ey dīvāne, (20) ne ‘aceb belāya uğradum ḳandan bile getürmüş oldum, bre şuş beni de öldirirler” (21) didi. Ferhād “Bre kim öldürür seni, egri baḳanuñ başın ḳoparurum” didi. [32a] (1) Ḳocanuñ ‘aḳlı gidüp perīřān oldı. Ammā Şemmās’uñ muḳarrebleri “Şāhum Mehyār (2) Pīr gelmiş, beñzer ki size lāyıḳ māhīleri var” didiler. Şemmās da işidüp pīre (3) baḳup “Ḳanı yā pīrüm, neñ var? Getür görelüm” didükde Mehyār Pīr du‘ā idüp Ferhād’a (4) “Götür şāha göster” didi. Dīvāne de ol on ādem götüremedüğü balığı (5) elinüñ üstüne alup ādābla götürüp taḫtuñ kenārına ḳodı. Şemmās, Ferhād’a (6) naḳar idüp gördi. Bir uzun boylu yassı bağırlu bir tüvānā yigitdür. Ammā daḫı nev-ḫatṫ (7) ve siyāh cürde āferīn idüp “Yā pīr, bu ḫammālı ḳanda buldun, eyü ḳuvvetlü yigid; pīr (8) likde saña eyü yardım ider” didi. Pīr de du‘ā idüp “Şāhım bu bize çokdan (9) ḫizmet ider, nihāyet ḳuluñ bunda getürmezdüm” didükde Ferhād elem çeküp Mehyār’a (10) egri egri baḳup ḡazabla “Ey pīr niçün yalān söylersin? Ben ḫod bugün geldüm (11) senüñ yanına” didi. Pīr şaşup başın aşıḡı şaldı. Şemmās yanında olanlara (12) “Ne söyler?” didi “Pīri yalān ḳıḳardı” didiler. Şemmās ta‘accüb idüp “Yigidüm (13) sen ne diyārdansın ve kimüñ oḡlusun?” didükde Ferhād “Bilmem gice ḳıḳdum ammā (14) büyük babamuñ oḡluyum” didi. Şemmās dīvānenüñ bu asıl evzā’ından ḫazṫ (15) idüp tebessüm iderdi, ammā sözlerin añlıyamazdı; su’āl iderdi, tercümān da (16) “İşte şöyle dir, ammā bilmezüz naşıl ādemdür; ‘aḳlında ḫıffet var” didiler. Şemmās (17) gülüp “Ey yigid, ya senüñ ḳaç babañ var?” didi. Ferhād ḡazaba gelüp “Bre ḡāvur (18) gidi, ādemüñ babası birḳaç olur mı? Benüm babam birdür ve hem ben büyük babamuñ (19) oḡluyum” didi. Şemmās “Ne söyler?” diyince Mehyār Pīr tekrār du‘ā idüp “Şāh’um, (20) bu bir dīvānedür ancak bilmem ḳandan geldi, balıḳ aḡın çekerken gice içinde (21) añsızın gelüp boḡazıma yapışdı; baña ḳıyma diyü yalvardum, bilmem ḫaşmı mı vardur. [32b] (1) yā sen anlardan degül misin didi, ben de degülüm diyince beni ḳoyuvirdi; soñra gelüp bir (2) eliyle aḡımı çekdi ḳıḳardı, biraz balıḳ vireyim didi yok çün baña iyilik itmek istersen (3) imdi birḳaç gündür ḡurbete düşdüm örti döşek görmedüm, bu gice beni eviñe götür ḫuzūrla (4) yatayım didi ve bu ḳadar aḡır yüki götürdi. Ammā dīvāne imiş ben buña bu ḳadar tenbīḫ itdüm. Şaḳın (5) şāh

huzurunda ağız açma didüm, işte beni hacil düşürdi. Ben de huzur-ı şaha bile getürdigime (6) peşimân oldum. Hele lütf idün ma'zür olsun" didi ve dönüp hicâbından gitmek istedi. (7) Şemmās "Hele mahrüm gitme" deyüp emr eyledi, birkaç altun virdiler. (Ammā) Ferhād-ı Dīvāne (8) Şemmās'a bakup hemān öñüne gelüp etegin açup "baña da hammällik vir" didi. Çıkarup etegine (9) bir altun koydılar. Bir altunı gördükde ziyāde elem çeküp etegin silkivirdi. Andan çıkarup (10) "Bre gāvur gidiler, ādeme ādem bir altun mı virür, tiz etegimi dolduruñ" didi. Şemmās (11) "Ne dir" didükde añlatdılar. Yine gülüp bu cerebi şirîn cümleye ancak biz taħammül eyledük siz de eyleñ (12) diyüp didi. Koca ise hicâbından 'aklı gitdi. Dönüp Ferhād'a "Gel gidelüm, ben bu altunları (13) hep saña vireyim; boynuñ altında kılsun, ben saña nereden rāst geldüm; bizi rüsvāy eyledün" (14) didi. Ferhād "Ey pīr, senün altunuñ baña gerekmez, ben bu gāvur gidinün ırğad[1] mıyum bu kadar (15) yük getürdüm, şu etegimi altunla doldursın yoħsa kendi bilür" diyince Şemmās "Bre (16) ne söyler bu dīvāne?" didi. Tercümān havf iderek didükde Şemmās ziyāde ğazaba gelüp (17) "Bre tutuñ şu yaban delüsünü, kanı cellād? KAtl eylesün" diyince bir serheng ilerü gelüp Ferhād'uñ (18) üzerine haykırup "Bre nā-bekār deli, elini bağlayım sen de bilesin ki şāh dīvānında böyle (19) yāve itmek [ve] nice olur" diyüp diledi ki bir sille urup bağlaya. Ol dem hemān Ferhād (20) kol uzadup serhengün şol eliyle bileginden tutup sağ eliyle bir müşt şöyle urdı ki (21) kellesi tār-mār oldu. "Bre neyler şu" diyüp hemān Şemmās'uñ pehlüvānlarından biri yirinden (22) şıçrayup gürzin kapup havāle eyledi. Ferhād kol şunup şarılıp çeküp elinden aldı. [33a] (1) Kendi gürziyle bir gürz öyle urdı ki yire berāber eyledi. Mehyār ol hāli gördükde kendü (2) kendüsine "Hey dirīg! Ne 'aceb hāl oldu bu dīvāneye, nereden dūş oldum; korsa şāha (3) hediyeye götürdük ki bize ihsān ide, ammā şimden girü ne başım kıalur ne evlādum" diyüp (4) ağlamağa başladı. Beriden Şemmās da Ferhād'uñ bu asıl işlerin görüp ziyāde eleminden "Asıl (5) bu fitneye sebep koca oldu. Tutuñ şunuñ haqqından geleyim" didükde istediler ki Mehyār Pīr'i (6) bende çekeler. Ferhād-ı Dīvāne haykırup "Kimdür şu bizüm koca babayı bağlayacak!" diyüp yanına (7) gelenleri katl eyleyüp bir anda yüzden ziyāde ādem öldürdi. Ammā Şemmās Firenk taht (8) üzerinde otururken gördi ki bu dīvāneye kimse berāber olmayup bu kadar ādem gitdi. Haddi-zātında (9) pīr de ziyāde bahādır geçünirdi. Hemān ayılıp dīvārdan kılıcını kapup eline alup (10) 'üryān idüp

“Dur a bre nā-bekār deli, ben senüñ işin bitüreyim” diyüp bir tîğ urdı. Ferhād (11) elinde olan gürzi karşı virdükde tîğ inüp kalem eyledi, gürz yire düşdi. Ferhād kapup (12) gāzabla gürzin elinde kalan şapıyla çevire götürüp Şemmās’uñ kellesine bir gürz sapı (13) öyle urdı ki pelidüñ başı tār-mār olup elli sekiz arış kıddıyla yıkılıp cān virdi. (14) Andan Ferhād na’ra urup ol dīvān içinde olan ādemlere koyulup kıрмаğa başlayup (15) çok ādem helāk eyledi, sā’irleri kaçdılar. Bu kez Ferhād-ı Dīvāne eṭrāfına bakup gördi (16) karşı kor kimse yok, hemān geçüp tahta qarār eyledi; pādişāh oldu. Andan kocaya (17) bakup “Baba gel, sen de tahta otur baş vezir ol” didi. Mehyār Pīr, Ferhād’uñ (18) bu işlerin görüp hayrān olup neyleyeceğin bilmezdi. Ne ‘aceb hāldür bu dīvāne yalnız (19) başıyla bu kadar ādeme galebe ide, bu kadar üşdiler bir iş idemediler ve şāhı da katl ide. (20) ammā ne fā’ide soñra beni öldürürler diyü aşlā ‘aklı başında yoğdı. (Ammā rāvī eydür) (21) Şemmās’uñ bir ‘ākil veziri vardı. Gördi ki Şemmās gitdi ve bu dilāver gerçi dīvāne (22) meşreb ammā özge ulu sulṭāndur ki ancak olur. Ne kadar haşmı olsa cevāb virür. Meger [33b] (1) Şemmās’uñ da kal’asına yakın bir kal’a vardı. Şāhına Ṭayfūr Şāh dirlerdi. Bir kız için (2) bunlaruñ arasına ‘adāvet düşüp birbirine huşūmet iderlerdi. Aralarına kılıç düşüp nice (3) kerre cenk idüp dā’im Ṭayfūr Şemmās’a gālib olurdu. Āhir Şemmās gördi olmaz. (4) buña müdārā itdi. Bu kez ol ‘ākil vezir fikr idüp gelüp Ferhād’uñ elin öpdü. “Nedür (5) koca gāvur, ne istersin, gel sen de vezirim ol” didi. Ol vezir du’ā idüp “N’ola server, (6) şāhımız ol Şemmās oldıysa biz de sencileyin bir şāh isterdük, imdi sen sa’ādetle otur; (7) varup kullarıñuza haber ideyim, anlar da gelüp el öpsün” diyüp taşra oldu. Cümle müdebbir olan (8) ehl-i vilāyeti cem’ idüp: “Ey kişiler, işte oldı olacağ bu kişi dīvānedür ammā ziyāde tüvānā (9) serverdür. Gelüñ biz buña müdārā idüp bey’at idelüm. Umarım ki bu Ṭayfūr’a cevāb virüp (10) haqqından gelür, soñra görelüm nice olur” didi. Anlar da ma’kūl diyüp cümlesi gelüp bey’at (11) eylediler. Ol balıkçı libāsın çıkarup Şemmās Firenk tarzı libāslar giydirüp tācını başına (12) kodılar. Dīvāne ise hayr şer bilmez yā “Bunu giymesem ben şāh olmaz mıyum?” didi. Bunlar da (13) “Yok server, bunları giymeyince Şemmās’uñ yerine şāh olmazsun” didükde Ferhād “Öyle olsun (14) ya şimdi şāh oldum mı?” didi. Belī didiler. Ferhād da “Hoş imdi ben de Şemmās yerine şāh (15) oldum” didi. Vezir-i ‘ākil burada hamākat idüp Server, yeni tahta cülüs eyledüñ; kullarına (16) ihsān eyle” dimiş oldu. Ferhād hazīneleri açdırup

ol kadar māl üleşdirdi ki (17) hazîne boşaldı. vezîr ol hâli gördükde peşimân olup “Meded şâhum, ihsân ise (18) ancak olur, yeter” didi. Ammâ ihsân alanlar bunuñ sunmasına hayrân oldılar. “İşte şimdi (19) bulduk şâhımızı” diyüp du‘âlar idüp derûnî muhabbet eylediler ve Mehyâr Pîr’e dağı ol kadar (20) māl virdiler ki olmaz. Fâhîr libâslar giydürüp vezîr itdi. Ferhâd’uñ hâtriyçün (21) cümlesi pîre ta‘zîm iderlerdi, hattâ hükümeti aña danışurlardı. Umûra müte‘allık her ne (22) olursa olsun işte dîvânenüñ iki dümencisi oldılar. Mehyâr ile ‘âkil vezîrûñ [34a] (1) sözlerin diñlerdi. İşte ol sayyâd bir büyük âdem oldı. Hâline şükr idüp “Eyü oğul (2) buldum” dirdi. İşte bunlar ‘iyş nûşa başladılar. Bir zamân böyle kaldı. Bir gün ol vezîr-i (3) ‘âkil a‘yân-ı devleti cem‘ idüp bunu Tayfûr’uñ üzerine götürelüm diyüp cem‘ idüp bir uğurdan (4) içerüye girüp “Bizüm bir düşmânimuz var idi. Adına Tayfûr Firenk dirler. Vilâyetimiz elimizden (5) almak ister” didiler. Ferhâd tarılıp “Tîz bir nâme yazın gelsin elim öpsin, yok dirse (6) varup katl idüp vilâyetüñ elinden alrum” didi. Bunlar şâd olup ne didi ise (7) öyle yazup elçi gönderdiler. Bir gün elçi gelüp Tayfûr Şâh’a Ferhâd’uñ nâmesin (8) virdiler. “İmdi ey gâvur gidi, gelüp elüm öpesin, baña tâbi‘ olasin, yok dirsen (9) başımı kıparup vilâyetüñ elinden alurum” dimiş. Tayfûr’uñ ‘aklı gidüp elçinüñ yüzine (10) bakup “Bre Şemmâs, benüm kaç def’a tabancam yidi dağı uşlanmadı mı, dağı yeter delü mi oldı?” (11) didi. Elçi eyitdi: “Şâha, pâdişâhimuz Şemmâs degüldür, şimdi şâhimuz bir dîvânedür; (12) gâfil olma zarar görürsün” didükde Tayfûr gâzaba gelüp nâmeyi pâre pâre idüp (13) burnuñ kulağın kesüp koğdılar. “Var bildiginden kalmasun” didi. Elçi gitdikten soñra (14) “Tîz tedârik görüñ, nâ-bekârı varup helâk idüp vilâyetüñ elinden alup vilâyetime (15) ilhâk ideyim” diyüp tedarige başladılar. Beriden elçi de bu felâket ile Ferhâd’uñ öñüne (16) gelüp ağlayub Tayfûr’ın cevâbın nâmenüñ yırtılduğın söyleyüp şikâyet eylediler. Dîvâne (17) bunlaruñ hâlin görüp nâmenin de yırtılduğına gâzaba gelüp “N’ola bre gâvur gidi, (18) ben de senüñ başını ezeyim. Bre baña tîz filüm getürüñ ve bir büyük gürz getürün” didi. (19) Ol vezîr-i ‘âkil “N’ola dilâver, bir miqdâr ‘asker cem‘ idelüm” didi. Ferhâd eyitdi: “Yok baña (20) ‘asker lâzım degül, bir âdem baña anı göstereyin.” Gördiler olmaz, âhîr bir gürz ve bir fil (21) getürdiler ve yanına bir âdem koşup gönderdiler. İşte dîvâne de gitmekde; mağallinde beyân (22) olunur. (Ezincânib Râvî öyle rivâyet iderler ki) Müncâl-i Magribî Rüstem’i bendiyle şâha (23) gönderüp kendi de iki kerre yüz biñ ‘asker ile ‘azm-i

Bağdād idüp bir gün Bağdād'a [34b] (1) irdiler. 'Ayyārlaruñ birkaçı gelüp Şāhibkırān'a haber virdiler. Emīr-i 'Arab, begleriyle alaym (2) seyr idüp bunlar da bölük bölük geçüp bir yire kondılar. O gece geçüp irtesi olduḡda (3) Müncāl bir nāme yazup elçi ile Şāhibkırān'a gönderdi. Beriden Şāhibkırān dīvān (4) itmişdi. Elçi gelüp kendüyi 'arz eyledi, icāzet oldu; içerüye girüp Serāperde'nüñ (5) ziynetin hayrān olup gelüp ḡalīfeye baş koyup Ḥamza'ya daḡı baş koyup du'ā eyledi. Nāmelerin (6) şundılar, şandāliyye koyup oturdu. Şerbet virdiler, içdi. Nāmeyi Seyf-i zü'l-bezen (7) eline virüp mührin giderüp okudu. Evvelinde Nār-ı Nūr'ı medh idüp dimiş ki: (8) "Yā Ḥamza, ben ki maḡrib-i zemīnūñ Şāhibkırān[1] Müncāl'üm. İştüm yedi iḡlīm şāhı Nūşirevān'ı (9) rencīde ider imişsin. İmdi eger cān baş saña lāzım ise gelüp rikābım öpesin, (10) ben de seni şāhdan dilek idem şuçın 'afv itsün. Sen de bir daḡı ata binüp (11) kılıç kuşanma, var Mekke'ye git 'ibādete meşḡul ol. Her şeyden el çek. Eger yok (12) diyüp 'inād iderseñ şoñra 'özüñ kabūl olmaz. Bunca zamāndur benüm gibi bir kavī (13) ḡaşma rāst gelmemişsindür ve hem oḡluñ Rüstem'i şikār üzerinde rāst gelüp (14) döge döge bend idüp şāha gönderdüm. Ne kadar pehlüvān olduğum andan bilesün. (15) Varan elçime öyle cevāb viresin" dimiş. Ḥamza ḡazaba gelüp nāmeyi pāreleyüp (16) elçinüñ üzerine atdı. Eyü ḡalt itmiş ol neye kādirdür. Rüstem'i bend itmege kim (17) bilür ne ḡīle eyledi. Var söyle aña, bir iş iderim ki 'ālemde dāstān ola! (18) Elçiye ri'āyet idüp gönderdi. Elçi gitdükdən şoñra 'Ömer'e eyitdi: "'Ayyār var gör, (19) Müncāl ne söyler; katı lafçı ancak" didi. 'Ömer de n'ola diyüp elçiden evvel varup (20) bir serheng şūretinde içerüye girüp seyre tırdı. Beriden Müncāl'üñ elçisi (21) gelüp nāmenüñ pārelerin önüne döküp Ḥamza'nuñ cevābların söyledi. Müncāl [35a] (1) kaçıyup "Tiz tedārik görülsün ve hem 'asker de diñlensün. Dördüncü gün cenkdür" didi. 'Ömer (2) bu aḡvāli görüp sordu. Şāhibkırān'üñ önüne gelüp aḡvāli i'lām eyledi. Emīr-i 'Arab (3) 'Ömer Ma'dī'ye ḡil'at giydirüp cenk nidāsın eyledi. Üç gün bu minvāl üzre geçüp dördüncü (4) gün şabāḡ olduḡda seherden iki 'asker yirlerinden tırup cebe ve cevşen ḡarḡ olup at, (5) fil, gergedānlarına süvār olup meydān kenārına gelüp alaylar ve şafflar bağlayup "'Aceb bu dem (6) meydāna kim gire" dirken küffār tarafından Müncāl'üñ oḡlı Gerçālī Maḡribī atasından izin (7) alup 'azm-i meydān eyledi. Tarīd cevelān idüp na'ra urup "Yā Ḥamza! Atamuñ sözin (8) kabūl itmedüñ, meydānıma er gönder; ya kendüñ gel gör ki 'ālemde erlik de nice olur" didi. (9) 'Ömer,

Çoban'a yanaşub eyitdi: “Ne tırursun, babanı öldiren işte budur” didükde Çoban (10) Pîçe “Hây babamı öldiren sağ imiş” diyüp gergedānuñ sürüp ‘azm-i meydān eyledi. (11) El deste çöpe urup “Ey nā-bekār, benüm babamı öldirüp de yine karşımda çağırma, (12) saña göstereyim” diyüp bir deste çöp urdı. Gerçāl dīvāneyi gözine şalındırmayup (13) siperin berāber virdi. Ammā çi siper tār-mār olup hây diyüp başın girüye kaçırđı. (14) Deste çöp rahşınıñ başına inüp hürd oldı, Gerçāl rahşıyla yıkıldı. Çoban pîçe (15) dutunca Gerçāl urslanup kalkđı. Görđi ki hısmı ejder gibi üzerine gelüp çäre (16) yok el tır ü kemāna urup bir ok atup gergedānuñ elinden urup gergedān yıkılınca (17) çoban pîçe sıçrayup ayağ üzerine düşđi. Haramzāde mağlūb-gırlık idüp bir ok (18) dağı atup kabaca baldırından urdı. Dīvāne yürimekten kaldı. Gerçāl diledi ki bir (19) dağı atup işin bitüre. Hemān Siyāh Şır, esbābı yıldırım gibi rahşın sürüp “Hây (20) nedür ol, eger nice bizüm çoban yavrusun öldürmek istersin ya ben seni kor muyum!” (21) diyüp diledi ki bir deste çöp urup helāk ide. Harāmzāde Çoban Pîçe’ye (22) uracağ okı Siyāh Şır’uñ deste çöp tutan kolına urup deste çöp (23) elinden düşđi. ‘Ömer Çoban Pîçe’yi meydāndan çıkardı. Beriden Siyāh Şır’uñ zaħm-dār [35b] (1) olduğın görüp Ğaşmeşim-i Hicāzī girdi. ‘Ömer Siyāh Şır’i de çıkardı. Āħir, Ğaşmeşim de (2) zaħm-dār oldı. El-kışşa on kadar dilāvere zaħm urdı. Hemān Simrāy Akrānī ‘azm-i meydān (3) eyledi. Gerçāl’e at irişdirdiler, süvār olup Simrāy ile cenge başladılar. Gerçāl görđi didüğü (4) degül, hıle ile bir darb urdı; az kaldı ki Simrāy hařā ideyazdı. Nöbet Simrāy Akrānī’ye (5) geldükde ğazaba gelüp Gerçāl’e bir gürz öyle urdı ki Gerçāl arķaya aldükda kendi taħammül (6) eyledi ammā rahşınıñ beli kütür kütür kırıldı. Gerçāl bir cānibe atladı. Haramzāde tiziyye (7) bir ok ardından gönderdi. ‘Ömer hây şaķın deyince Simrāy Akrānī dönüvirdi. (8) Ok sağ bazusına doķunup zaħm-dār oldı. Anı görüp Āyine Şāh Mağribī (9) rahşın sürüp Gerçāl’e berāber oldı. “Ey la’in, birkaç ādem yaralamağ ile Ğamza beglerin (10) döğdür miyim şanduñ, hünerüñ var ise beni de zaħm-dār eyle” didi. Gerçāl eyitdi: “Ey nā-bekār, (11) herkes bir ālāt ile meşhürdur, kādır isen men‘ eyle” diyüp bir ok atdı. Āyine Şāh siperin (12) virdi. Ok doķundukda pāre pāre oldı. Gerçāl bildi ki haşm kavīdür, hıleye başlayup (13) atına kaşd eyledi. Beriden Gerçāl’uñ dövişinden duyup ‘Ömer’e eyitdi: “İriş ciğer-güşeme haber (14) vir ğāfil olmasun” didi. ‘Ömer irişüp “Gözüm nūrı şaķın, bu nā-bekār ğāyet hılekārdur” (15) didi. Āyine Şāh da siperin at başına berāber tutup

sürdi. Zirā siper büyük hem kendin (16) hem atıñ başın şakladı. Yakın vardukda dal kılıç olup çalacak vaktde Müncāl Mağribī (17) ne olacağıñ bilüp ‘Alem dibinden na‘ra urup Āyine Şāh’uñ öñin alup “Tur (18) server, bu senüñ harīfün degüldür; bu kadar ādem ile cenk eyledi, yeter! cengin benümle olsun” (19) diyüp oğluñ meydāndan çıkardı. Ammā Āyine Şāh elem çeküp: “Ey nā-bekār, kimsin? Ol (20) bu kadar kimseye zaħm urdı, helāk itmege kōmaduñ” didi. Müncāl eyitdi: “Dilaver, ol benüm oğlumdur; (21) göz göre öldüğün istemem. Senüñ siperüñ Süleymānī ancağ ok kār itmedi” didi. Ayine (22) Şāh da “İmdi ħamle eyle, ben de saña göstereyim karındaşım Rüstem-i ‘Alemşāh ħīle ile bende çeküp (23) şāha göndermek nice olur” didi. Müncāl eyitdi: “Gider elinden tīği, senüñle merdāne cenk [36a] (1) idelüm” didi. Āyine Şāh tīg ğilāfına kōdı. Müncāl, Āyine Şāh’a bir nīze urdı. Āyine Şāh da (2) siperin virüp men‘ eyledi, ammā ħayli elem çekdi. Hele üç ħamlesin men‘ idüp Āyine Şāh (3) daħı ol nīzeye urup raħşına meydān virüp Müncāl’e bir nīze urdı. Müncāl de siperin (4) virince siperden geçüp koltuğ altında olan cebelerin sökerek gitdi. Zaħm uramadı (5) ammā balığ ağızı gibi açıldı. Müncāl men‘ eyledi ammā cān vireyazdı. Müncāl el gürze (6) urup birbirin bekitüp cenge başladılar. Āyine Şāh eyitdi: “Ĥāşā sen bu kuvvet ile mi Rüstem’e (7) galebe idesin, ol senüñ gibi nicelerüñ ħaħķından gelür; hele ol da sağ olup gelürse (8) göresin ki saña neyley” didi. Müncāl kaķıyup “Ey nā-bekār oğlan, ben seni el uciyla tutduğımdan (9) turup baña ta‘n idersin” diyüp ħışımla raħşın sürüp yakın geldükde Āyine Şāh’a (10) bir gürz urdı. Āyine Şāh daħı siperin gürzin berāber virüp baş kaķırup arkaya (11) aldukda kaddi zamm-ender-zamm olup başı zü‘l-cenāh Bahreyn’üñ başına berāber olup toz berüye (12) düşdi. ‘Ömer bu ħālī görüp toza girüp “Ciger-güşem ne ‘ālemdesin? Tozdan taşra çık” didi. (13) Āyine Şāh da kaddin rāst idüp tozdan taşra çıkdı. Ammā derünına kār idüp (14) “Ey nā-bekār bunu saña kor mıyım, ne gele benden” diyüp raħşına meydān virüp ğaźab ile irişüp (15) bir nīze urdı. Müncāl de ħaşmın bilür, siperin berāber virüp turdı. Ammā nīze siperden (16) geçüp koltuğuna yol bulup kaburgaların seküp bir zaħm urdı, kemere işledi. Ayine Şāh (17) zür idince Müncāl’i bir rikāb üzerine yıkdı. Rikābuñ dīvānı tahümmül idemeyüp kütürderek (18) kırıldı. Müncāl raħşıyla zemīne yıkıldı. Cālüt ol ħālī görünce ‘askere kul şaldı. (19) Hemān iki kerre yüz biñ ‘askeri küffār, Ayine Şāh’uñ üzerine yürüyüp Müncāl’i kaķup (20) kenāra çıkardılar, zaħmın şardılar. Ammā

it cānlu Pelīd hiç tırur mu, yine süvār olup (21) cenge girdi. Bu yañdan Şāhibkırān ol hāli görüp ‘Aşkar-ı Dīvzār’ı sürüp [36b] (1) tīg-i hammākı ‘üryān idüp na‘ra urup iki yüz biñ küffārı karşılayup cenge başladı. Hālīfe-i (2) İslām dahı ‘askere kuma idüp İslām ‘askeri de yürüyüp ‘askeri küffār ile birbirine karılıp (3) katıldı. Yiryüzi penbe-mişāl atılıp bir cenge aşup tırdı ki felekde melekler taḥsīn (4) idüp el ayak dülger yongası gibi meydānda saçıldı. Müncāl ile oğlı Gerçāl ikisi (5) iki tarañdan Āyine Şāh’ı cenk içinde bulup intikām alalum diyüp ararlardı. Müncāl (6) ziyāde tīg-zen idi. Her kim rāst gelüp kılıç birle şehīd idüp giderken nāgāh Emīr-i Merdān (7) Ḥamza’ya rāst gelüp gördi ki bir mertebe küffārı kırar kim feryādları dünyāyı tutmuş. Müncāl (8) “Hāy nā-bekār ‘Arab, nedür bu sende olan şecā‘at” diyüp bir na‘ra urup “Benüm Müncāl Mağribī, tut (9) bre nā-bekār ‘Arab” diyüp bir tīg urdı. Ḥamza tīg-i hammākı berāber virdükde Müncāl’ün kılıcı (10) iki pāre olup yarısı elinde kaldı, yarısı zemīne düşdi. Yan yana geçince (11) ḥaramzāde öykesinden diledi ki ol pārça ile Ḥamza’ya çarpa. Emīr-i ‘Arab murāduñ bilüp (12) bunuñ dirseğine bir kılçak āyinesi öyle çarpdı ki kılıç pārçası elinden kırıldı. (13) Ḥamza gāzaba gelüp Kürşasb siperin ketfine şalup Müncāl’ün yaķasından kavrayup (14) “Yā Allah” diyüp altmış beş arış kaddıyla kolumuñ üzerine alup baş üzerinden çevirüp (15) kaldırup yire urdı. ‘Ömer anda idi. döge döge bende çeküp ‘Ālem dibine getürdi. (16) Beriden oğlı Gerçāl cenk içinde Āyine Şāh’a rāst geldi. Ammā şikāra gelmeyüp ardından (17) gelüp tamām kılıç altına alup niye Gerçāl diyüp bir kılıç ḥavāle eyledi. Āyine Şāh ardına (18) bakup gördi ki kendüyi alamıyon ne kadar ise ‘Ömer’ün nīzesidür ziyāde çabuk dilāverdür. (19) Düz gelüp Gerçāl’ün tīgı inmeden koltuğı altından bir tīg öyle urdı ki bir kol ile başı (20) hevāya yarān oldu. Meger Emīr-i ‘Arab yaķın idi. Āyine Şāh’uñ na‘rasın işidüp zaḥm-dār (21) oldu. Kābasıyla Aşkar’ı ol taraña sürüp geldi gördi ki Gerçāl gitmiş. “Oğul ne ‘aceb kıyduñ (22) bu dilāvere” didi. Āyine Şāh “Devletüm, ammā ne bileyim nā-bekār gāfileñ ardından gelüp beni (23) kılıç altına almış, öldürmeden gayrı çāre yok; ben anı öldürmesen ol beni öldürmesi emri (24) muķarrerdür” didükde Ḥamza neylesün, gitmiş. “Ber-ḥudār ol oğlum, benüm ardından ayrılma” diyüp [37a] (1) oğul baba birbirlerine kafa-dār olup küffāra urdılar kılıcı. Beyneş-şalāteyn olunca (2) ‘azīm cenk idüp tamām küffārı perīşān idecek zamānda Medāyin yolundan tozlar (3) koptı. N’ola dirken ‘Ömer varup ḥaber alup geldi. Meger Müncāl bu

tarafa gitdikden sonra Nüşirevân, (4) Bahtek söziyle oğlu Hürmüz'e üç yüz biñ 'asker koşup gönderdi idi ki Müncâl'e imdâde (5) eyleye. 'Ömer emîre bunu bildirdi. Şâhibkırân elem çeküp "Hây mülâ'inler, olmadı, uşlanmadı. (6) Var 'ayyâr beglere ısmarla gayret eylesünler, zîrâ murâdum bu 'askeri bozup her birisini ele getürmekdür" (7) didi. 'Ömer n'ola diyüp cenk içinde gezüp Lendehâ'ya ve Melik Ejder'e, Behram'a, (8) Behmen'e, 'İmrân Cabalka'ya 'Ömer Ma'dî'ye vesâ'ir nâm-dârlara ve beglere Şâhibkırân'ın (9) emrin bildirdi. Anlar da gayrete gelüp her biri yedi başlu ejderhâ ve yanar âteş gibi (10) kâfirlere bir giriş girdiler ki şokâk şokâk inmeğe başladılar. Öteden Hürmüz de (11) yakın geldükde Müncâl'ün âdemleri karşılayup "Meded ey şehzâde, eyü zamânda geldün. Müncâl'ün (12) ahvâlini haber virüp esîr oldu. Bolay ki çokluk ile bir iş ide, idün" didiler. Haramzâde (13) hemân 'askere kul salup kuma eyledi. Yüz biñ 'asker bir uğurdan "Yâ Nâr-ı Nûr!" (14) diyüp İslâm beglerinün üzerine akın eylediler. Bu yakadan Şâhibkırân beglerine tenbîh itmişdi. (15) Bunlara bir eyü kılıç urdılar ki dolu urmuş tarlaya döndürdiler. Gitdikçe cenk âteş (16) germ olup kelleler habbâb-mişâl yuvarlanup ak atıla kara at yek-renk olup (17) koca yigit birbirinden fark olunmayup meydân leş leş üzerine yığılup atlar eslenmekden (18) kaldılar. Âhir ahşâm kımayup ol kadar 'askerün yüzün dönderdiler. Koca Lendehâ (19) Hürmüz kolına düşüp muntehâ gürziyle fenâya virüp 'Alem-i 'Alemdârı yir ile berâber eyledi. (20) İrânîlerden çok kimse haraca sürüldi. Lendehâ'nun bu hâlin görüp "Bre ne belâ-yı (21) siyâhdur" diyüp târ-mâr oldılar. Hürmüz de ol hâli görüp "Eyüsi nâ-bekâra görünme (22) mekdür, yollar düz olmadan [olmadan] kaçalum" diyüp bir rîh rahşa süvâr olup (23) firârî karada tebdîl idüp giderken nâgâh bir na'ra zâhir oldu. Hürmüz şandı ki [37b] (1) gökler yıkıldı. "Bre nedür?" diyüp ardına bakınca anı gördi ki Hamza şikârın aldırmiş arslan (2) gibi "Nereye ey nâ-bekâr!" diyüp bir kılıç havâle eyledi. Hürmüz ol hâli görüp cân havliyle (3) yirinden şıçrayup kılıç inüp anı iki biçdi. Hürmüz'ün kaçmağa dermânı olmayup "Emân- (4) ül-emân yâ Şâhibkırân, baña kıyma; bilürsin ki ben bunda kendi re'yim ile gelmedüm, pederüm şâh (5) beni kendi hâlime kımaz" diyüp ağladı. Hamza etrâfına bakınca 'Ömer irişdi "Bağla şu (6) nâ-bekârı" diyüp geçüp gitdi. 'Ömer Hürmüz'e eyitdi: "Çevir ellerini, senün neñe gerek idi serdâr (7) olup gelmek. Birkaç kerre hod böyle şaklanagirmiş idün" didi. Hürmüz "Be hey 'ayyâr, (8) ben şafâmdan mı

geldüm? İşte atam gücile gönderdi” didükde ‘Ömer de “Bağ şu veled-i zīnāya, (9) baña şan‘at şatar” diyüp bir tabanca urup bağıdı, bende çeküp götürüp habs eyledi. (10) (Rāvī eydür) ‘Asker halkı gördüler ki şahları esir oldu. Māl, menāl, bārgāh, (11) bengāhlarıñ birağup kaçdılar. (Bu taraftan) İslām ‘askeri gördiler ki cenk ider (12) kimse kalmadı, dönüp kondılar. Şāhibkırān dağı bārgāhına gelüp cenk libāsların (13) çıkarup taze libāslar giyüp gelüp yirinde karar eyledi. Ölenleri defn idüp (14) zaḥm-dārların zaḥmın şardılar. Cümle küffārdan kalan mālı tağlar gibi yıgdılar. Emīr-i Merdān (15) dīvān idüp cümle begler gelüp yirlerinde karar eylediler. Em[ī]r-i ‘Arab emr eyledi. Kat‘-ı siyāset (16) düşünüp Müncāl’i getürdiler. Zü’l-ḥımār, Ebu’l-ḥımār hazır oldılar. Şāhibkırān baş kaldırup (17) “Yā Müncāl, nice görürsün kendini; sen ḥod bir ‘ākil dilāvere beñzersin, imdi ne ‘aklıla (18) bu kadar ‘asker ile gelüp benümle cenge heves eyledüñ. Ḥamza bunca zamāndur cihānda çok (19) kimseler ile cenk itmişdür. Göre şu oturan dilāverlerüñ her biri bir diyāruñ (20) pādişāhı ve şāhibkırānıdır. Şimdi gelüp bize kul oldılar. İmdi sen de İslām’a gel, (21) kullugum kabul eyle; saña mertebe. Ne ziyāde ri‘āyet ideyim?” didi. Müncāl fikr idüp (22) gördi ki “Ölmekden dirilik yegdür” diyüp dil ucıyla Müslümān oldu. “Yā Şāhibkırān, (23) sen bizi kabul eyle didükden sonra ya biz niçün kabul itmeyüz” didi. Emīr-i ‘Arab emr eyledi. [38a] (1) Bendin aldılar, ḥil‘at geyirüp bir şandāliyye ta‘yīn eyledi, geçüp oturdu. ‘Ömer ‘Ayyār enbāna (2) el urup bir halka çıkardı, gördi. Ma‘ḥūd halkalardan büy çıkdı. ‘Ömer eyitdi: (3) “Server bu kalaşbān cān-ı gönülden imāna gelmedi” didi. Emīr-i ‘Arab “Kendi bilür, zāhir mel‘anet (4) iderse yolına gelür” didi. Müncāl, gönülünden “Bu nā-bekār ‘ayyār nice bildi” diyüp “Ya bu baña (5) iftirā eyleme, neden lāzım geldi ḥile idem”. ‘Ömer eyitdi: “Ḥamza’ya şāhibkırānlık virildükde Ḥazret-i (6) Hızır baña biñ yedi yüz halka virdi, cümle altundur. Yā Ḥamza, her kaçan bir nām-dāri ele (7) getüresin; bu halkanıñ birin kulağına geçir” didi. Ben de ol halkaları enbaña kodum. (8) Şāḥiḥ imāna gelene altun çıkar, ḥile idene gayrı mengüş çıkar” didi. Müncāl “Hāy (9) nā-bekārlar, meger ol imiş aşlı ki bunlara dünyāda kimseler cevāb viremezler” didi. Ḥamza emr (10) eyledi. Müncāl’üñ māl menālin ve bārgāhlarıñ virdiler ve esirlerin āzād eylediler. Müncāl de (11) çabuk süvār ādemlerine eyitdi: “Varup tağılan ‘askeri getürüñ” didi. anlar da varup (12) yüz biñ ‘asker cem‘ eylediler. Kuşūrı kılıcımdan geçmiş idi, yine yanına yüz biñ ‘asker cem‘ (13) oldu. Şāhibkırān emr eyledi. Varup Hürmüz’i

bend ile getürdiler. Şāhibkırān “Ey nā-bekār (14) şimdi seni nice ideyim, ben seni birkaç def’a āzād eyledüm yine ‘asker çeküp gelürsün; (15) küçükden beri dost geçinürsün niye geçende baña zehr virdüñ?” didi. Hürmüz du‘ā (16) idüp eyitdi: “Yā Şāhibkırān, benüm ašlā andan haberim yok idi. Bahtek Mel‘ün (17) sākīye vāfir altun virüp bādeye zehr katup içürmüşler. Bu aḥvāl de sizüñ (18) ma‘lūmiñuzdur. Beni Medāyin’de Ḥamza ile barışdır” diyüp aldayup götürdiler. (19) Meger murādları ğayrı imiş. Sizler kerem-kānī şafā-ma‘denī bir serversüñüz. Şanıñuza düşeni (20) işle ve hem ben bunda daḥı kendüligimden gelmedüm, atam gönderdi” didi. Ḥamza eyitdi: (21) “Ḥoş imdi bu def’a daḥı seni āzād ideyim, var şāha söyle artuḳ ḥuşūmet (22) itmesün ve kıızı Gülüfher’i baña virsün; sīne-şāf olalum. İki def’adur ikrār eyledi [38b] (1) ydi. Erdovan-ı Ḥindī öldükde biz de ğurbete düşüp nā-bedīd olduḳda, ben varup āteş- (2) gededen bulup getürüp tahta geçürdüm. İmdi olan oldı giden gitdi. Artuḳ bizümle (3) cenk cidāl itmesün. Ben de yine dostuna dost, düşmānına düşmān olam; yok (4) dir ise ğünāhı boynuna bundan ‘asker çeküp üzerine varırum, tāc tahtını taḡıdup (5) anı yedi iklīmden iḥrāc idüp cihānı anın başına tūnek idüp pençe-i kaḥrumdan (6) kırtulamaz” didi. Hürmüz-i Tāc-dār du‘ā idüp “N’ola yā Şāhibkırān, cānum başum üzerine (7) virdiğünden biñ kat ziyāde çalışayım bu ḥizmetiñüz edā ideyim” didi. Andan Ḥamza (8) emr eyledi. Bendin alup āzād eyledi ve Hürmüz’e tābi‘ olan esīrleri daḥı āzād eyledi. (9) Yine Hürmüz üzerine birkaç yüz biñ ādem cem‘ oldı. Zīrā ekşeri hep kaçup (10) taḡılmışlardı. Andan server bunu şāha gönderdi, begleriyle qarār eyledi. (11) Bunlar bunda ve Hürmüz daḥı gitmekde. (Ammā rāvī eydür) Bir ğün şanan ‘asker Medāyin’e (12) irişüp şāha geldiler. “Bre ne haber, nedür bu geliş” didükde bunlar “N’olsa gerek şāhum, (13) Ḥamza Müncāl’üñ oḒlı Gerçāl’ı öldürüp Müncāl’i esīr idüp ‘askeri başa çıkarmadı. (14) Ol maḥalde biz de varduḳ. Şehzāde emr eyledi. ‘Asker yürüyüp kırsam Müncāl’e bir çāre (15) idüp ‘asker çoḒluğıyla ḥalāş idebildük. Üç yüz biñ ‘asker bir sā‘at kadar (16) tayanmayup bizüm ‘askerimiz perīşān oldı. Zīrā Ḥamza bir ejderhāya dönmüşdür. (17) Āḥir şehzāde kaçup başın kırtarmaḳ dilerken ol dem Ḥamza da irişüp bir kılıç (18) şaldı. Eger şehzāde kendüsin atından yire atmasa taḥḳīḳ şehzādeyi raḥşıyla (19) bile dört pāre iderdi. Ammā şehzāde atladuḳda kılıç raḥşına toḒunup iki (20) pāre eyledi. Ḥamza’nuñ ğözleri cihānı görmeden kalup önüñe gelene amān virmez (21) helāk iderdi. Şehzādeyi esīr idüp ḥabse

gönderdi ve cümle ‘askerin (22) tār-mār eyledi. İşte biz de kaçdık. Ammā bizden soñra anlaruñ hālleri nice [39a] (1) oldı bilmezüz” dirler. Nüşirevān bu cevābı işitdükde bir kerre āh idüp dönüp eyitdi: “Ey mel‘ün! (2) Hānümānuñ harāb olsun ve Nār-ı Nūr senden dād alsun. Her zamān bizi hālimize kıomayup (3) bu kıadar yıldur belādan belāya uğraduk. Şimdi nice olur hāl eger oğluma bir hāl olursa (4) benüm de helāk olmam muķarrerdür. Ya bu dört yüz yıldan beri şaltanat süren āl-i Keykāvus (5) ve Gencerü ve Keyķubād tahtı ıstsız kıalur, ğayrılar ğelüp mālİK mi olsun?” didi. Bahtek kıadīd olup (6) cevāba kıadır olamadı. Zīrā baş ğidicek yirdür. “Şāhdur, bre tırman tedārik (7) ğörüñ, cümle ‘askerüm kıaldırup nā-bekār ‘Arabuñ üzerine varayım; bir yol tutuşalum ya (8) budur ki bir iş idem. Ya budur ki ben de oğlum Hürmüz ğibi esīr olam ya kıahr ide dünyā kıahrından (9) kıurtulam, nedür bu benüm çekdiğüm; ya taht ola ya baht” didi. Kimse cevāb viremedi. Āħir hāce-i (10) dānā baş ğetürüp eyitdi: “Ey Şāh-ı ‘Ālem, böyle itmekden ne asl olur meğer Hāmza’ya (11) kıahr mı iderüm şanursun. Hāmza ğod bilürsin ki az buçuķ ğazaba ğeldükde aña (12) ‘askerler ve pehlüvānlar mı hā’il olur; imdi ‘ākīlāne bir iş işle ki kendüni (13) elüñle helāke virmeyesün” didi. Şāh ağlayup “Ey Dānā-yı Rüzğār, baña (14) çāre itmeñ ğerek. İşte ben ‘āciz kıaldum. Bunca rüzğārdur ne Hāmza’ya (15) mu‘ādil bulamadum ve ne ‘Ömer’e mu‘ādil bir ‘ayyār bulamadum. Ya daħı bundan soñra ne (16) yüzden bir çāre idelüm, ben de ne eyleyeceğim bilmem; ol ecilden işte ölümüm (17) ihtiyār eyledüm” didi. Hāce eyitdi: “Şāhum, ol böyle ğuşuşları eyü bilür. Bahtek (18) ile danup danışup deyiñüz, yine anuñla idüñ. Zīrā bir ehl-i tedbīr vezīr ğider” didükde (19) Şāh dönüp “Ey ğoca, beni mezeye mi alursun? Hep beni bu dertlere uğradan (20) ol mel‘ün değül midür? Anuñla tedbīr itsem böyle olmazdı, boynı altında kıalsun” (21) didi. ğoca “Hele Şāhum, ğörüñ ne söyler; zīrā ben söylesem de sözüüm tıtulmaz” (22) didi. Āħir şāh Bahtek’e kıakup “Ey şom kademlü mel‘ün ve şeytān fıklrü la‘īn, [39b] (1) söyle ğörelüm bu ğuşuşda ne herze yirsin” didi. Bahtek burnun yire diküp el (2) saķala urup maķām-ı ğayrete vardı. Zīrā Şāh bahāne ister kıatl itmeğe. Neylesün (3) bilür, ğilāf çalmayup āħir baş ğetürüp eyitdi: “Şāhum hāce bir pīr-i mübārekdür, (4) bu ğuşuşda yine anuñla tedbīr idüñ. Zīrā benüm tāli‘üm şu kıadardur ki ğayra tedbīr (5) idersem lā-büdd şerre döner. İmdi artuķ ben de hāceye teslīm olup muħālefet (6) itmem” didi. La‘īn neylesün baş kıorķusundan müdārāya başladı. Şāh “Ey hāce, niçün (7) hālüme merħamet itmezsin, bu

mel'ünüñ işi harābdur; hemān baña çāre ve naşīhat eyle ki devlete (8) lāyık ola” didi. Hoca “Be hey şāhum, ben senüñ atanüñ ni‘metiyle hāşıl oldum, dā'im (9) hayra şunup hayra naşīhat eylerim. Ammā ne fā'ide sözüm tutulmaz; beni Hamza yanında sermāye (10) idersüz. Hilāf çıkup yalān söylemiş olurum. Ben bir pīr kişiyim. Benüm böyle rencīde (11) olduğuma siz rāzī mısuz?” didi. Şāh “Ey hoca, zāhir bilürsin ki Hamza ile (12) bizüm ‘adāvet-i dīniyyemüz muqarrerdür. Huşūşan tā evvel mührden ötüri bu müfsidüñ (13) igvāsıyla mābeynimize ‘adāvet düşüp bir qurı ğayret-i cāhiliyedür. Sen yedi (14) iklīm şāhı olasun bir ‘araba miqdārın bildirmeyesün diyerek bu hāle geldüñ (15) ve bu mel'ün bizümle dīn-dāş olup tabī'atımıza muṭābık söylemek ile sözi hoş (16) gelüp ‘amel iderüz ammā ‘ahd olsun bundan şoñra buña uymayam (17) ve senüñ her sözüñ eger yüregime bir hañcer de olursa kabül ideyim. Tek başım āsān (18) olup bu ğavġādan kırtılup birkaç günlük ‘ömrüm hużurla geçüreyim” didi ve (19) ‘aqlınca Nār-ı Nūr'a ğalīz yemīnler eyledi. Hoca “Şāhum, eger ğavġādan kırtılup (20) taht-ı hükümetde hużurla oturayım dirseñ Hamza ile barış. Şoñra dünyā (21) tolusı düşmenüñ olsa biri de saña zarār idemezler” didi. Bunlar bu sözde iken (22) kapudan birkaç ādemler içerü girüp şāhum müjde, şehzāde geldi. Nüşirevān [40a] (1) şād olup Hürmüz gelince sevindiginden ayaġ üzre kalkdı. Hürmüz gelüp ayaġına düşdi. (2) Şāh “Hāy ciger-ġüşem, hele sağ esen geldüñ” diyüp der-aġuş idüp gözlerinden öpdi, (3) yanına alup hātırın şorup “Gözüm nūrı söyle, ol nā-bekār ‘Arabuñ elinden nice (4) hālāş olduñ; şükür hele saña kıymamış” didükde Hürmüz du‘ā idüp devletüm ata, Hamza elinden (5) hālāş olamazdum lākin kız karındaşum ġülūfher'i alıvirmege boynuma aldum. Hamza da beni āzād (6) idüp hil‘at giyürdi” diyü hikāyete başladı. Şāh diñleyüp hocadan yaña müteveccih idüp (7) “Ey Dānā-yı ‘Ālem, söz señündür. Gördüm ki oġlum ne şartla kırtulmuş. İmdi yā Bahtek, şakın (8) Hamza hakkında baña bir cevāb söyleme yoħsa Nār-ı Nūr cāniyçün seni katl iderem, başuñ keserem” (9) didi. Hürmüz tekrār şāhuñ ayaġına düşüp “Devletüm, aña lūtf eyle. Beni Hamza yanında (10) utandırma. Ol zehr virmek kışşasın benden bilüp az kaldı beni katl ideyazdı. (11) Yine yalvarup aġladum, oldu. Beni şartla āzād eyledi. Eger bu kez yalān çıkacak olursam (12) eline girdükde taħkık katl ider. Evvelde kendiñüz ikrār itmişsüz, hemān evlāsı virüp (13) kırtulmaġdur. Zīrā gitdikçe Hamza arġalandı, oġulları gelüp yetişdi, her biri bir Hamza oldu” (14) didi. Şāh da gördi olmaz, hemān hocaya “Yā hoca,

imdi bu dem benüm ağızımdan (15) Ḥamza'ya bir muḥabbet-nāme yazup da'vet eyle ki bunda gelsün hemān biz de bu arada (16) düğün idüp geldüğü gibi kendüye Gülüfher'i nikāḥ idelüm, aramızda olan 'adāvetler (17) imizi kaldırıp birbirimize muḥabbet idüp yine pāy-ı taḥt yirin aña ta'yīn eyledüm. Ḳadīmden (18) olduğı üzre" didi. Ḥoca n'ola diyüp bildüğü üzre mufaşşal bir nāme (19) yazdı, şāh okuyup begendi. Üzerine mühr urup "Varuñ Gülüfher'e virüñ, (20) ol da mührlesün, anı Ḥamza'ya virdüm; kendü de bilsün" didi. Bānū belki beni tecrübe (21) iderler diyü mührlemedi. Gelüp şāha didiler. Şāh tīz ḥādīm gönderüp "Elbette (22) mührlesün" didi. Bānū da açup açmazdan okuyup şād oldu. Ammā yine (23) mührlemedi. Göñlünden "Şimdi bunlara ne oldu ki böyle iderler, göreyim bunlaruñ (24) Ḥamza'ya muḥabbeti var mıdur? Ağızum arayalar" diyüp ol dem cevāb virdi ki "Şāh-ı [40b] (1) 'Ālem'üñ nāmesine benüm mührüm lāyık degüldür" didi ve öpüp başına koyup yine ḥādīmüñ (2) eline virdi. Şāh da gördi mührlememiş. "Nedür aşlı?" didi. Ḥādīm bānūnun cevābın (3) didi. Baḥtek tūramayup bānū şāhdan erkek ve gayretlü. Ancaḳ Ḥamza kimdür ki ben (4) anuñ nāmesüñ mührliyem diyü besbellü Ḥamza'yı begenmedi. Dünyāda bu kadar şahlar ve şāh (5) zādeler var iken kendüsün bir 'Arab'a vireler. Zāhir ol olduğıyçün ne bilsün didükde (6) Şāh Baḥtek'e söğüp "Bre mel'ün, dilini tūt, söze qarışma; şimdi seni ḳatlı iderüm" (7) didi. La'in nādīm olup ditremege başladı. Bu kez Şāh "Yabana söylemesün, mührlesün" (8) diyüp ḥādīme iḳdām eyledi. Ḥādīm varup "Ey bānū, niçün mührlemezsün? Pederüñ (9) elem çekiyor" didükde bānū "Lāzım degül" diyüp yine mührlemedi. Şāh ta'accüb idüp ḥocaya (10) baḳdı "Aceb bu ḳızuñ murādı ne ola" didükde ḥoca "Şāhum, bānū 'āḳıledir, belki (11) Ḥamza ile 'alāḳa-i ḳalbi var mı ola diyü sizleri imtiḥān ider, ḳıyās ider. Şimdi (12) olan ḳışşadan ḥaberi yoḳdur. İmdi emriñüz ile ben varup aḥvālī i'lām (13) ideyim" didükde Şāh n'ola diyüp ḥocaya ḥil'at giyürüp gönderdi. Nigār da ḥaber (14) alup gerçek imiş diyüp şād oldu. Buyurdu, ḳızlar aḳası qarşı varup maḥşüş (15) bānūnun kendi ḥānesine götürdi. Bānū da qarşı gelüp ḥocaya 'izzet eyledi. (16) Altına muraşşa' şandālī ḳodılar, geçüp oturdu. Şerbet virdiler, içdi ve buḥūrladı. (17) "Ey peder-i 'azīzüm, ḥoş geldiñüz şafā geldiñüz, ḥizmet-i şerīf nedür bu eksikli ḳuluñızı (18) ḥāḳden getürüp ḥānemizi muḳaddem şerīfiñüz ile müşerref eylediñüz" didükde ḥoca "Ber-ḥudār (19) ol ḳızum, bizüm pirligimize ri'āyet idüp ḥaddimizden ziyāde ta'zīm itdiñüz. Ammā saña (20) bir su'ālüm vardur.

Pederiñüzden üç kerre âdem gele H̄amza'ya gidecek nāmeye ol da (21) mühr ursun diyeler, niçün urmadıñuz, sebep nedür? Pederiñüzün sözün niçün redd (22) eylediñüz?" didükde bānū bī-iḥtiyār ağladı. Ey Dānā-yı 'Ālem, ne bileyim ol Baḥtek (23) didükleri müfsid mel'ün pederimüñ yanındadır, fitne ve fesādı eksik degüldür. **[41a]** (1) Korkarum ki yine bir ğamz idüp sen bu kıızı bir ere virmedüñ ammā bunuñ da H̄amza'ya meyli vardır. (2) Mühr gibi bir yirde kendüsin H̄amza'ya 'arz idüp ol ise evvelde tālibdür. Reyblik, (3) gönül virüp ḥarbīce çeküp elinden ala. Bir yol imtiḥān eylemiş ol ve seni H̄amza'ya (4) virecek oldumdı, gör ne dir diyü cā'iz ki bu nāme arada beni imtiḥān ola (5) diyü ḥavf itdüm" didi. Hoca "Gerçeksın, bu didigüñ k̄ābildür. Eyü fikr itmişsin ammā (6) elem çekme ḥāṭıruñ hoş tut bu kışşa vāqı'dur. Zīrā H̄amza qarındaşuñ Hürmüz'i esir (7) idüp bu şartla k̄avī virmişdür. Babañ ile barışdırup seni H̄amza'ya alıvire. (8) Hattā Baḥtek muḥālefet eyledi, šāh tenbīh idüp şakın şimden girü H̄amza'ya müte'allık baña bir söz (9) söyleme seni katl iderim diyü yemīn eyledi. İmdi ben de senüñ elem çekdigüñ duydum. Anıñün (10) šāhdan icāzet alup geldüm. İmdi muḥālefet itme, mührle" didi. Bānū tekrār (11) du'ā idüp "Ey peder-i bezir-güvārum, bu işüñ içine siz giresiz. İnşā-Allah (12) Te'ālā andan zarar gelmez" diyüp nāmeyi mührleyüp hocaya viridi ve hocaya ücret (13) k̄ademe, vāfir cevāhir virüp ḥil'at giyürdi. Andan ta'zīmle gönderdi. Hoca (14) šāha gelüp bānūnun fikrin beyān idüp nāmeyi gösterdi. Šāh ḥazz (15) idüp "Ey hoca, imdi sen oğlun Siyāvüş'ı elçilikle H̄amza'ya gönder. Zīrā (16) šālihdür, k̄ademi mübārekdür ve H̄amza anı sever ḥazz iderdi. Hoca n'ola diyüp tīz (17) yol tedāriğın görüp H̄amza'ya t̄aç ve kemer ve tīğ ve siper ve bir ḥil'at-i fāḥire vesā'ir (18) beglere ve oğullarına ve ḥalīfeye daḥı hedāyālar ve nāmeyi daḥı Siyāvüş'a teslīm idüp (19) aña da ḥil'at giyürüp vāfir iḥsān eyledi. Üç biñ âdem koşup gönderdi. (20) Siyāvüş da šāhuñ ve pederinüñ ellerin öpüp çıkup gitdi. Bağdād'a yakın (21) geldükde H̄amza begleriyle oturup 'işret iderken düşünüp lā-büdd Hürmüz vardukdā (22) bir ḥaber gelür ola diyüp ṭururken ol maḥalde ḥaber gelüp devletlü Emīr Šāh tarafından (23) bir 'ayyār geldi. "İcāzet ister, emriñüz nedür" didiler. Emīr-i 'Arab "Getürüñ görelüm" didi. (24) Alup içerü getürdiler. 'Ayyār ḥalīfeye, H̄amza'ya baş koyup ba'dehu Siyāvüş'un nāmesin **[41b]** (1) viridi. H̄amza alup okudu. "Yā Šāḥibkırān, ben ki H̄ocazāde Siyāvüş'um, sizlere müjde (2) olsun ki šāh sizüñle şulh olup kıızı Gülüfher'i viridi ve beni sizlere da'vet için (3) gönderdi.

İşte fülân konağa geldük, şāhuñ nāmesi bendedür, şöyle ma‘lüm (4) ola” demiş. Hamza şād olup ‘ayyāra vāfir ri‘āyet eyledi. Cümle bu aḥvālî bilüp (5) şād oldılar. Zīrā şāhuñ dāmādı oluyor, bu kez emr eyledi; dīvānda Siyāvuş’a (6) istikbāle ḥāzır oldılar. Gelecegi gün biraz begler karşı çıkup Siyāvuş’un önüne düşüp (7) Serāperde’ye götürdüler. Siyāvuş’un (8) önünce peşkeş çeküp kânün üzre ‘arz olunup ardınca ḥalīfeye ve Hamza (9) ya du‘ā idüp “Yā Şāhibkırān, yedi iklīm şāhı Nūşirevān-ı ‘ādil ve pederüm Büzür (10) cemih-i dānā sizlere çok selām ve du‘ālar eylediler” didükde Hamza ayağa kalkup ta‘zīmle (11) selāmını aldı. Ba‘dehu Ḥocazāde’ye vezīr pāyesinde taht önüne bir muraşsa‘ şandālî (12) kodılar. Buyuruñ diyü işāret olunduḡda Siyāvuş daḡı geçüp karar eyledi. (13) Andan sükkerî şerbetler gelüp içdiler. Ba‘dehu Emīr-i ‘Arab baş getirüp Siyāvuş’un (14) yüzine bakup “Ey zülāle-i Büzürcemih-i dānā, şafā geldüñ, ne ḥizmet buyurdılar Şāh-ı (15) ‘Ālem ve pederüm Ḥoca-i Dānā” didükde Siyāvuş tekrār du‘ā idüp ve ayağa kalkup (16) “Devletlü emīr, sizleri anda da‘vet iderler” diyüp şāhuñ nāmesin virdi. Emīr-i ‘Arab (17) ta‘zīmle şāhuñ nāmesin alup açup okudı. Şāh içinde vāfir ‘özrler (18) eyleyüp benüm oğlum bilürsin beni ḥālīme komayup ḡayret virürlerdi, şöyledür böyle (19) dūr diyüp bu kadar zamāndur mābeynimize ḡuşūmet bıraḡup ‘adāvete sebep oldılar; (20) bu kadar cenk cidāl olup çok kıtāle bā‘iş oldılar. İmdi hep bu geçen (21) işlere ve ḡuşūmet ‘adāvetlere peşīmān oldum. İmdi bundan soñra evvelki ikrārüm (22) üzre kızum ḡülūfher’i saña ḡelālīḡa virdüm ve nāmumla Ḥocazāde Siyāvuş (23) ḡāş benüm cānibimden elçilik ile saña vuşūl bulduḡda sen de gerekdür ki [42a] (1) ‘alel‘acele bār-ı bengāhuñ ve ḡayme-i herḡāhuñ kaldırup ‘askerūñle bu cānibe gelesin ki (2) şimden girü sīne-şāf olalum, bākī ‘ömrimizi şafāyla geçürelüm” demiş. Hamza nāmede (3) bu cevābları görüp şād ḡandān olup şāhuñ ḡil‘atin giyüp tācı başına (4) koyup kemerin ve kılcın kuşandı vesā’ir beglerūñ daḡı her birine ta‘yīn olunan (5) hedāyāların virdiler, maḡbūle geçüp şāha du‘ālar eylediler. Andan Şāhibkırān-ı (6) ‘Ālem emr idüp Siyāvuş’a ve bilegelen bellü başlu dilāverlere ḡil‘at-ı fāḡireler (7) giydirdiler. Üç gün üç gice Siyāvuş’a vesā’irlerine ziyāfetler olup dördüncü (8) gün şabāḡ olduḡda Hamza ‘Ömer Ma‘dī’ye emr eyledi. ‘Asker içinde nidā olundu ki (9) “Yarından soñra Medāyin’e göçdür” didiler. İmdi herkes tedāriḡin görüp ba‘dehu (10) dördüncü gün Emīr-i ‘Arab ‘Āmir-i Baḡdādī’ye ve kıızı ḡülūfher Bānū’ya vedā’ idüp (11) biraz tesellī virdi. “Ey bānū, şaḡın zinhār elem çekme;

benüm Aşkar'ıma menzil (12) hā'il olmaz. Ğahīce bir gelür seni yoqlarum hātırınıñuzı her vechle tesellī eylerüm. (13) Zīrā gönül dostun bilür" diyüp çıkarup buña bir pāzū-bend virdi. Eger Allah (14) virüp senden bir oğlum olursa bu pāzū-bendi kóluna taqup baqlayasın, (15) eger kız olursa şatup cihāz idesin ve bir müslümāna viresin. Danışmaq lāzım (16) degüldür" didi. Bağdād öñünden Serāperde'yi qaldırup göç köslerin dögdürüp (17) qandasın şehr-i Medāyin diyüp gitdiler. Bir gün şahrā-yı Medāyin'e qarīb geldiler. Qonup (18) ol gün anda oturak idüp şabāh olduqda Siyāvuş Şāhibqırān'dan (19) icāzet alup ilerü şāha müjdeye gitdi. Server de hāzīne açup (20) tılsımlardan çıkardığı yādigār cebeler ve siper tıglardan 'askere ulaşıdırup (21) kendülerin tezyīn idüp herkes yoluyla yürüyüb şāha alay gösterdiler. [42b] (1) Andan kimine hil'at, kimine bahşışler virüp muhkem tenbīh eyledi. Bunlar hāzır oldılar. Öte (2) den Siyāvuş da gelüp şāhıñun elin öpüp "İşte emriñüz üzre varup Şāhibqırān'ı (3) cümle 'askeriyle qaldırup fülān gün gelüp şahrā-yı Medāyin'e qadem başup qonarlar" (4) didi. Nüşirevān ziyāde şafā idüp "Āferīn eyü hizmet eyledüñ. İnşā-Allah emegüñ (5) zāyi' olmaz, mükāfāt olunur. İmdi biz de taşra çıkup alayların seyr (6) idelüm ve sizler de hāzır oluñ." diyü tenbīh eyledi. Ammā Bahtek, şāhuñ böyle (7) şafāsın ve Hamza'ya bu kadar muhabbetin görüp hasedinden çatladı. El-qışsa bunlar da (8) alay seyrine hāzır oldılar. Andan şāha maşşüş bir yüksek püşte üzerine (9) yola qarşu bir taht qurılıp sāye-bānlar çekdiler. Nāgāh bir gün evvela on iki (10) biñ 'asker ile Benī Ād serverleriyle ('Ömer Ma'dī ve Kerb Ğāzī) beş qarındaş (11) ve üç oğullarıyla gelüp otuz altı arış qaddıyla çil ayğıruñ üzerinde üç yüz (12) altmış bayraqlu şeşperiyle şekmi eger hānesinden rahşuñ gerdānına dökülmüş. Bu (13) şalābetle şāhuñ berāberine geldükde qadd-ı hamīde kıilup selām virüp geçüp gitdi. (14) Varup bir müferraḥ yirde Serāperde-i Süleymānı getürüp üç yüz altmış kıyye (15) üzerine qurdılar. Yanına bārgāh-ı İshākī ve bārgāh-ı Hişām ve bārgāh-ı (16) 'Alqame ve bārgāh-ı Ebā 'Ömer ibn-i Şeddādī ve ḥalīfenüñ Keykāvus bārgāhın (17) ve 'Ömer bin Hamza bārgāhı quruldu. Andan sağ tarafına Lendeha'nuñ bārgāhı (18) ki Zāl-i zamān bārgāhıdur ve Dānyāl-ı dal-ı a'zam quruldu ve Rüstem'üñ İskender-i (19) Kübrā ve āḥir Āsiyāb ibn-i Pişenk bārgāhı, andan Āyine Şāh'üñ Cān (20) bin Cān bārgāhı ve Simrāy Akrānī'nuñ İskender-i Vuştā bārgāhı quruldu. (21) Andan yollu yolunca serhālka ve serqaplan ve müte'ayyin serverlerüñ bārgāhları [43a] (1) quruldu. İşte ol şahrā

bārgāhla māl-a-māl doldı. Ba‘dehu ardından bir toz (2) dağı belürdi. On iki biñ ‘asker ile Sa‘d-ı Yemenī ve Merd Efken-i Yemenī ve (3) Muğbil Peleng-püş ve Muğbil Pekdarb ve Kays bin Nu‘mān ve Münzir bin Loğmān (4) gelüp geçdi. Ba‘dehu on iki biñ Hicāz ‘askeriyle Ğaşmeşim-i Hicāzī ve Tavğ-gurrān (5) Velīs Bedevī ve Veys Bedevī, Zül-ħımār Bed-mest ve Ebu’l-ħımār Mest ve Behrām (6) Mīşe-i Feyz ve Behmen Mīşe-i Feyzī gelüp geçdiler. Andan İstefanos Yunanī (7) ve Sitefanos Yunanī ve Tomar Markir ve Behrām Şır-gir on iki biñ (8) Yunan ‘askeriyle gelüp geçdiler. Ba‘dehu on iki biñ ‘asker ile Kārūn (9) Mışrī ve Hārūn Mışrī gelüp geçdi ve on iki biñ ‘asker ile Hām (10) Dımeşķī ve Hūm Dımeşķī ve Sām Dımeşķī gelüp geçdiler ve on iki biñ ‘asker ile (11) Melik Behrām, Kürd Hākānī ve birāderi geçdi ve on iki biñ ‘asker ile (12) Melik Behmen-i Kūhistānī bu kadar oğullarıyla geçdi. On iki biñ ‘asker ile (13) Elçöb Şengizi geçdi. Ol müte‘ayyin on iki at birbirine çatılmış Elçöb (14) ayağ üzerinde andan aña andan aña şıçrayup gāh elleri üzre (15) ve gāh tepesi üzre durup dürlü dürlü şan‘at ile gelüp gitdi. (16) Nüşirevān gelen şāhları selāmlardı. Bunların ardınca kırk biñ ‘asker (17) ile Lāhūt ve Ahğara-i Firenk gelüp geçdiler ve kırk biñ ‘asker ile Geys-i (18) Bahreyn serverleri, Afrāsiyāb oğulları ve Melik Tanıtanuş geçdi ve kırk (19) [biñ] ‘askerle Melik Erzağ-püş ve Sām Sicin-püş altı karındaşlarıyla gelüp (20) geçdi ve kırk biñ ‘asker ile Cabalka erenleri Erceb ‘Ādī ve ‘İmrān Cabalka [43b] (1) ve Behmen-i kebīr geçdi ve kırk biñ mağrib dilāverleriyle Müsteğal Şāh oğlu (2) Muğallid Nev-civān ve Reyhān Şāh gelüp geçdi ve kırk biñ ‘asker ile Mālīk (3) Ecder-i Necefī geçdi ve kırk biñ ‘asker ile Sīmrān Akrānī geçdi ve kırk (4) biñ ‘askerle Āyine Şāh Mağribī gelüp geçdi ve otuz biñ ‘askerle (5) sultān-ı Hindistān Lendehā ibn-i Su‘dān ve oğulları Saşvan ve Arşun (6) gelüp geçdi ve bu kadar ‘asker dağı gürühla gelüp geçdiler. Andan sonra (7) S‘ad-ı Şehriyār on iki biñ kapu kuluyla gelüp irişdi. Filler üzerinde (8) taht-ı şāhī kurulmuş, üzerine çatır-ı hümāyūn çekilmiş, vüzerāsıyla karar idüp (9) ‘ālemi seyr iderek ‘azīm dārāt ve ziynetle gelüp geçdiler. Andan Kös-i Hālīlī (10) ve Tabl-ı İskender Kürre-nāy Cemşidī şadāsı dünyāyı tutdı. Bunlardan sonra Ejderhā (11) Peyker’ün ‘alāmetleri zuhūr idüp anı gördiler. Şāhibkırān-ı ‘Ālem on sekiz (12) arış kaddıyla Aşkar-ı Dīvzār’ı üzerine süvār olmuş, üzerinde ālāt-ı (13) Şāhibkırānı ve başında Simurg-ı ‘Anķā otağaları sağında sultān-ı (14) ‘ayyārān ‘Ömer ‘Ayyār ve şolunda Ebu’l-feth-i ‘Irākī ve Kelbād-ı İşfahānī ve (15) Fettāh-ı

Mıŝrî ve Berķ-pāy-ı Yemenî ve Nāŝır-ı Halebî ve Tārık ‘Ayyār ve bunlarıñ (16) emŝali dört biñ elli tırlı ‘ayyārlar öñünce ğarāyıp heybetle ve dürlü dürlü (17) ziynetle gelüp geçdiler. Ŗāhla muķābelesine geldükde ol dem hemān Nūŝirevān (18) emr eyledi. Tahtını filiyle Ħamza’ya ķarŝu yürütdiler. Ħamza bu iltifātı gördükde (19) bir yol Aŝķar-ı Dīvzār’a mahmūz idüp yakın geldükde “Ħoŝ geldüñ oĝlum” (20) diyüp ķoca ķoca görüŝdiler. Andan Ħoca-i Dānā geldi. Ħamza “Ħāy pederüm [44a] (1) Ħoŝ gördük” diyüp elini öpmek istedi. Ammā Ħoca ķomayup ķuçuŝup görüŝdiler, (2) Ħāl Ħātır ŝoruŝdılar. Ol maħalde Baħtek Ħarāmzāde gelüp emīrūñ ayaĝına düşüp (3) “Lütf eyle devletlü Ŗāhibķırān benüm itdigime ķalma” diyince Ħamza tebessüm idüp “Ey vezīr, (4) elem ķekme öyle olur biz kimsenüñ ‘aybın yüzine urmayuz, herkes kendi (5) itdüĝünden utanur” didi. Andan yine Ŗāh atına binüp Ħamza da Aŝķar’a (6) süvār oldu. Hürmüz Ħod cümleden evvel gelüp Ħamza’yı karŝulamıŝdı. Yanına (7) düşüp Ŗāhla riķāb riķāba muŝāhabet iderek tamām bārgāhlarına (8) yakın gelince Ŗāh kendi bārgāhına Ŗāhibķırān daħı Serāperde’ye inüp (9) cümle ‘asker-i İslām, bārgāhlu bārgāhına inüp ķondılar ve Sa’d-ı Ŗehriyār’ı (10) daħı bārgāhına indirüp ķarār eylediler. Andan Nūŝirevān Ħamza’ya ve Ħalīfeye (11) ve pehlüvān beĝlere ol ķadar nüzül-i ni‘met gönderdi ki olmaz. İrtesi sarāyın tezyīn (12) idüp ziyāfet Ħāzırladı. Andan yine Hürmüz’i, Ŗāh Ħamza’ya gönderüp (13) da‘vet eyledi. Ŗāhibķırān n’ola diyüp cümle serħalka ve serķaplan ve cümle evlādlarıyla (14) yirinden ķalkup rahŝlarına süvār olup geldiler ve Ŗāhuñ a’yān-ı devlet (15) bahādırları bunları karŝulayup öñlerine düşüp ta’zīm tekrīm ile getürdiler. (16) Gülüfher-i Güher-tāc daħı tāc-Ħāne üzerinden baķardı ve ŝād olup ŝükrler (17) iderdi. Ĉünkü gelüp ŝāhuñ sarāyına dāħil oldılar. Ħoca ve Baħtek ķarŝu (18) gelüp “Ŗafā geldiñüz” diyüp ikisi ķoltuĝına girüp du‘ālar iderek götürdiler. (19) Öteden Ŗāh da Ħamza’ya ķarŝu gelüp taht kenārında görüŝüp andan (20) Sa’d-ı Ŗehriyār Ħalīfe-i İslām’ı taht üzerine çıkarup ŝaĝ yanına (21) aldı. Ħamza Ŗāh’a ve vezīrlere ve beĝlere peŝkeŝler Ħāzır itmiŝ idi. [44b] (1) Her birine virüp maķbüle geçdi. Andan ŝoñra ķol ķaldırup ŝaĝ ķol pāy-tahtına (2) buyuruñ didükde Ħamza daħı bir uĝurdan oturmayup biraz tayanup andan (3) Ħiķāb idüp “Ŗāh’um, bu ŝandālīyi bize miŝāfir diyü mi teklīf idersin? Yoħsa (4) evvelden Ħaķķuñdur diyü mi teklīf idersin?” didükde Ŗāh mādām ki aramızda (5) ‘adāvet olmayup dostluķ ola, ol maķām senüñdür, kimse oturamaz; hemān (6) buyuruñ” didi. Ħamza

geçüp oturdu. Lendehā, Serkaplan yirinde oturdu (7) vesā'ir dilāverler yirlü yiriyle oturdılar. Īrānilerden ol dīvānda az kimse (8) qalup Ḥamza begleriyle doldı. Ba'dehu şāhuñ şumātı çekilüp dürlü (9) dürlü nefāyisler düşünüp 'ālī ziyāfet olup herkes kuş kapağı inüp (10) deve tabanı kaldırup murād üzre tenāvül eylediler. 'Ömer Ma'dī rüyince çalışdı. (11) Ba'dehu sumāt qalkup meclis düşünüp aḥşām olunca 'işret eylediler. Çün (12) aḥşām oldı. İcāzet olup Şāhibkırān dört biñ dört yüz kırk dört (13) āhen kemerli pehlüvānlar ile gelmişdi. Yine qalkup Şah'ı selāmlayup taşra çıkdılar. (14) Şāh emr eyledi. Ne kadar Īrān Tūrān dilāverleri var ise atūñ der-miyān idüp (15) piyāde önüne düşüp bārgāh-ı Süleymānī önüne getürüp selāmlayup döndiler. (16) Emīr-i 'Arab, Serāperde'ye gelüp begleriyle qarār eylediler. (Ammā bu tarafdan) (17) Şāh da dīvāndan qalkup haremine girüp kızı Gülüfher'i yanına da'vet (18) idüp bānū da gelüp elin öpdi. Ziyāde şād idi. Zīrā Ḥamza'ya (19) olan ri'āyeti duydı. Şāh da bānūya nevāht idüp "Baqa kızum, (20) bunca zamāndur ki Ḥamza ile huşümet iderdüm; muqāvemet idemeyüp her bār [45a] (1) 'askerüm münhezim oldı. Ben de melül, maḥzūn olup yoq yire bu kadar hazīne telef oldı (2) ve ḥalk içinde 'ırz nāmūsum qalmadı, bir nesne ḥāşıl idemedüm. Evvel ve āḥir ben Ḥamza'yı severim. (3) Ammā Baḥtek La'tīn beni ḥālime qomayup igvā virürdi. Şimdi 'adāveti qaldırdum. Allah (4) rāzī ola ḥoca sebep oldı. İmdi seni aña virdüm. Miḥr'den Kubbād oldı, senden (5) daḥı Rüstem akrānı bir şehriyār ola, anuñla iftiḥār idesin. İmdi tedārik gör, saña (6) lāzım olanı ḥāzırla, benüm ḥazīnemden virsünler; benüm degül kızum senüñdür" didükde Gülüfher-i (7) Güher-tāc Şāh'uñ elin öpüp "Devletlü şāh, hemān sen sağ ol cihānda her nesnem (8) ḥāzırdur" didi. Şāh "Ber-ḥūdār ol kızum" didi. Ol gice Şāh rāḥat idüp irtesi (9) dīvān eyledi. Erbāb-ı dīvān gelüp cümle yirlerinde oturdılar. Şāhibkırān da gelüp (10) pāy-ı tahtında qarār eyledi. Cümle serverleri yirlü yirinde qarār eylediler, ta'am gelüp yindi. Şāh (11) ḥocaya söyledi. Ḥamza gelüp 'ādet üzre kızum istesin, şāyed eṭrāfda (12) olan şāhlar dimesünler kızın Ḥamza'ya qorqusundan virdi, Ḥamza istemezken (13) üstüne bıraḥdı diyü" didi. Ḥoca da Ḥamza'ya söyledi. Ḥamza da Lendehā'ya (14) dimişdi. Ol dem hemān sultān-ı Hindistān Lendehā bin Su'dān ayağ üzre (15) qalkup taht önünde baş koyup du'ā eyledi. Şāh "nedür ey ḥüsrev-i Hindistān" (16) didükde Lendehā "Ey şehriyār-ı 'ādil, el-ḥamdüli-llah Şāhibkırān'la 'adāvet qalkup (17) muḥabbete tebdīl oldı ammā Şāhibkırān küçükden beri bendeñzdür. Ḥālā şāh

(18)-ı ‘ālīşāndan recā iderler ki kerīme-i mükerrerimñüzi bize helālīğa virüp dāmādılığa (19) kabūl buyuralar. Zīrā evvelde bir iki def’a ikrār olunmuşdı. İkrārīñuz üzre taleb (20) olunur. Bākī emr ü fermān şāh-ı ‘ālīşānuñdur” didi. Şāh “N’ola yā Lendehā, (21) sā’ati bu zamāna imiş, virdüm, recāsın kabūl itdüm” didi. Hamza hicābla Şāh’uñ (22) elin öpdı, şāh buyurdı; bir hıl’at-i hāşş giyürdiler. Cümle serverlerden mübārek [45b] (1) bād didiler. Şāh buyurdı, tabl-ı şād-mānı çaldılar. Ba’dehu ‘işrete başladılar. Şāh’dur (2) hükm itdügi vilāyetlere nāmeler gönderüp düğüne da’vet eyledi. İşte bunlar (3) düğün itmekde halk dağı gün be gün gelmekte. Ammā Hamza da peder māderine (4) ‘Ömer ‘Ayyār’ı gönderüp da’vet eyledi. Anlar da gelüp Mihr’uñ düğüni gibi ‘azīm (5) cem’iyyet oldı. Yetmiş kerre yüz biñ ‘asker cem’ olup gerek Müslümān gerek sā’irleri (6) cem’ olup kırk gün kırk gice düğün olup ‘iyy ‘işrete eylediler. Andan (7) Hoca-i Dānā nigāri Hamza’ya nikāh idüp ‘Ömer de bir hūb cāriyesin nikāh itdiler. (8) Ahşām olduqda öñlerine düşüp gerdek-hāne sarāyına getürdiler. Mübārek bād (9) diyüp döndiler. Sarāyda olan cāriyyeler zembüre perdeyi kaldırıup Hamza’nuñ (10) öñüne düşüp içeri getürdiler. Nigār niqābla karşı gelüp Hamza’nuñ ayağına (11) düşmek istedi. Server komayup elin öpdı. Andan el ele alup taht üzerine (12) çıktılar. Hicrāndan şikāyet vuşlatdan hikāyet meclis hāzır bir miqdār bāde-i gül-fām (13) içüp def’-i hicāb idüp birbirine ‘arz ve muhabbet itdiler, ‘aceb zevk eylediler. Zīrā (14) bānūnun tā Mihr zamānından Hamza’ya meyli vardı. Hayli zamān muşāhabet itdiler. (15) Andan cāriyyeler cām-ı hāb birağup cām-ı hāba girüp birbirinden murād alup (16) murād virdiler. Emīr-i ‘Arab’un bundan bir oğlu olur, adına Qahramān dirler ve ‘Ömer’uñ (17) bir kıızı olur. İrtesi hammāma girüp āyin-i gashlı yirine getürüp ba’dehu dīvāna (18) geldi. Bahtek ise eleminden helāk oldı, yüreginden kan giderdi. Bunca (19) zamāndur çekdiği zahmet, itdügi fitnelik hep yabaña gitdi. Ba’dehu Hamza gündüz (20) Şāh’la gice bānū ile zevk ü şafāda tā kış eyyāmı gelince ol düğüne (21) gelenler icāzet alup gitdiler. Hamza bir gün gitmege icāzet istedi. Nüşirevān [46a] (1) “N’ola oğlum, görmege doymak olmaz” diyüp hocaya “İmdi oğlum, Ka’be’ye varınca (2) harc-ı rāh ve cümle zāhiresin vesā’ir levāzımın görüp bir hoşça gönderdesin, (3) bunu senden bilürüm” didi. Hoca el baş üzre koyup tedāriğe başladı. Şāh-ı (4) ‘Ālem hocaya buyurdı. ‘Ahd-nāmeler yazılıp yine Şām ve Mışır ve Haleb’den hāşıl (5) olan hāzine yevmī biñ altun düzerdi. Berātın çıkarup

Ҳамза'nuñ eline (6) virdi. Bir gün Gülüfher-i Güher-tāc bānū'yı alup andan
 šāha ve hocaya vedā' (7) idüp Medāyin önünden geçüp қандасın Mekke-i
 Mükерreme diyüp gitdiler. (8) Bir gün Mīše-i Feyz'e gelüp қондılar. Behmen
 ve Behrām қаршу gelüp Emīr-i 'Arab'ı (9) üç gün ziyāfet eylediler. Ešnā-i
 kelāmda Ҳамза beglerine бақуп 'aceb bu Šāh (10) bizümle böyle olunca қалур
 mı, yoһsa yine 'adāvet ider mi?" didi. Begler "Bilmeyüz, kim (11) bilür nice
 olacaғın Ҳүдā bilür" didiler. 'Ömer teбessüm eyledi. Ҳамза "Nedür 'Ayyār
 (12) ne dimek istersin?" didi. 'Ömer 'Ayyār "Nice gülmeyem ki hem haşūd
 īmāna gelmez müllhid (13) tevbekār olmaz bu һod meşһүrdur ki eski düşmen
 dost olmaz ol (14) Baһtek La'in yanında iken elbette bir gün Šāh'ı azdırup
 һāline қomasa (15) gerekdür" didi. Ҳамза hoş neyleyelüm bize düşen hemān
 'ahdi gözetmekдүр. (16) Eger yine öyle bir һāl zuһür iderse biz de һāзіruz.
 Hele şimdi böyle olduғı (17) һayrdur. Begler diyārına varup bir miқdār
 diñlensünler" didi. Ammā 'Ömer ortalıқ (18) şulһ olduғuna һazз itmedi, zīrā
 intifā' yoқdur. (Ammā rāvī eydür) (19) Mīše-i Feyz'üñ 'Arab'la 'Acem
 ortasında bir sınур vardı, ötesi beriyе idi. (20) Şuya ve zaһıreye һasret
 çekilürdi. Emīr-i Cihān "Ey begler, bunca yıllardur benüm (21) ile
 miһnetdesüz, imdi şimden girü sizlere icāzet; varuñ diyārlarıñuza [46b] (1)
 gidüñ görelüm. Bir zamān nice olur, her қақан yine bir sefer düşerse ol zamān
 yine sizlere (2) nāme gönderürüm gelesüz" didi. Bunlar da rāzī oldılar.
 Lendehā Hindistān'a gitdi. (3) Āyine Šāh maғribe gitdi. Rüstем'üñ oғlu
 'Ömer bunda idi. Ҳамза bir nice ādem қоşup (4) қullarıyla Қāpūs-ābād'a
 gönderdi. Müncāl "Yā Šāhibқırān, ben қuluñ, vilāyetime varup (5) ehl-i
 vilāyetim İslām'a da'vet ideyim" diyüp gitmişdi. Rüstем'üñ begleri de
 Firengistān'a gitdiler. (6) Geys-i Baһreyn Āfrāsiyāb oғulları diyārlarına gitdi
 ve Ҳarcene dilāverleri de gidüp (7) ba'dehu һālife-i İslām Sa'd-ı Şehriyār
 cümle tevābi'in alup Zāvilistān'a gitdi. (8) Ҳамза hemān 'Ömer Ma'dī ve
 Yemen ve Ҳicāz begleriyle қалup 'azm-i Ka'betullah idüp gitdiler. (9) Bir gün
 yaқın geldükde 'Ömer ilerü varup müjde eyledi. Atası ve қарındaşları ve
 Mekke (10) ferrāşları ve şerīfleri қаршу çıkup Ҳамза ile görüşдiler, һāl һātır
 sorуşдılar. Öñüne (11) düşüp ta'zīmle götürüp Mekke-i Mükерreme шаһrāsına
 Serāperde'yi ve bārgāhları қurup (12) қarār eylediler. Üç gün 'Ömer Ma'dī ve
 oғulları ve Yemen şāhları ziyāfet olunup ba'dehu (13) anlara daһı icāzet olup
 gitdiler. Ҳамза yalıñuz қалup қullarıyla şayd ü şikār (14) ve gāhī Ka'be-i

Şerîf'i tavâf idüp ziyâret iderdi, bu üslûb üzre kaldı. (15) (Ammâ râvî eydür) Emîr-i 'Arab'ũn pîr Ferhâd'ı kızındân bir oğlı olup adını (16) Ca'fer-i Hicâzî komuşlardı. Bu maħalde yedi yaşına girüp üç yaşından beri (17) hocada oğurdı. Emîr-i 'Arab bakup gördi, bunuñ ziyâde kâbiliyyeti var. (18) Fikr idüp "Eger ben bunı Hoca-i Dâna'ya virsem ümîddür ki bir kâmil ehl-i 'ilm olur" (19) didi. Âhir 'Ömer ile müşâvere idüp vâlidesine aħvâli bildirdi. Ba'dehu hocaya (20) ve şâha 'azîm hediyyeler hâzırladı. Andan hoca ve şâha ferâde ferâde nâmeler (21) yazup beş yüz miqdârı âdemle 'Ömer'i bile koşup Ca'fer'i Medâyin'e gönderdi. 'Ömer'dür [47a] (1) bir gün Medâyin'e gelüp şâhuñ dîvânına girüp şâhla ve hoca ile buluşdı. (2) Andan Şâhibkırân-ı 'Âlem'ũn nâmesin şâha virüp ve hedâyâları 'arz eyledi, (3) mağbûle geçdi. Hocanuñda nâmesin ve hediyyesin virdi. Ca'fer'de gelüp hocanuñ (4) ve şâhuñ ellerin öpüp tırdı. Hoca da Ca'fer'i görüp nâmeyi oğudı. (5) İbtidâ İslâm ve ba'dehu benüm peder-i bezir-güvârum Ca'fer'ũn ziyâde kâbiliyyeti var, gördüm ve fikr (6) itdüm, yazıkdur zâyi' olmasun. Sizlerden recâ olunur ki bir zamân ta'lîm-i 'ilm idüp (7) du'acıñuz ola dimiş. Hoca hazz idüp "N'ola baş üstüne, tek hemân Allah virsün (8) oğusun ne kadar 'ilm var ise ta'lîm iderüm" didükde Ca'fer tekrâr elin öpdi. Andan (9) hoca yirinden kalkup Ca'fer'i sarâyına götürüp bir eyü oda ta'yîn idüp (10) lalalarıyla anda koyup ta'âmın ışmarladı, oğutmağa başladı. Andan bunlar 'Ömer'e (11) ihsânlar idüp ve Hamza'ya muħabbet-nâmeler ve başka hedâyâlar virdi. Hoca da (12) Hamza'ya muħabbet-nâme ve hediye virüp "Var imdi bizden Şâhibkırân-ı 'Âlem'e selâmlar (13) eyle, hemân du'âdan unutmasın, kâmile olduğda biz biraz âdem koşup gönde (14) rirüz, yâhûd haber iderüz" didiler. 'Ömer de n'ola diyüp vedâ' çıkup gitdi. (15) İşte Ca'fer bunda ta'lîm-i 'ilmde, 'Ömer de sürüp Mekke-i Mükerreme'ye gelmede. Şâhibkırân (16) buluşup şâhuñ ve hocanuñ nâmelerin ve selâmların ve hediyyelerin 'arz eyledükde (17) Hamza da ziyâde hazz eyledi. Ğayr kendi 'âleminde oldı. Andan gicelerde Gülüfher (18) ile zevk şafâda, gündüz gâh şayd ü şikârda 'işret iderdi. İşte Hamza (19) bunda oturmadı ammâ 'Ömer bakdı gördi ortalık sükûna vardı. "Böyle (20) oturmakla olmaz. Bağımızdan yiyecek olurşak hâzır mâl tîz tükenür. Mâdâm (21) ol Bahtek La'in şâhuñ yanındadır, 'adâvete sebep olması muğarrerdür; bârî [47b] (1) bir sefer olunca ben de boş durmayup bir ticârete mübâşeret idüp fâ'idesiyle kanâ'at idüp (2) geçinelüm. Nice bir aħşâm şabâh Hamza'nuñ eline bakarum" diyüp hemân

aşağı yukarı ticārete (3) başladı ve gāhice bir şikār düşdükçe alup bıyüğün silüp açmaz kōdı. (Ammā bizüm (4) kışsa-i pür-hissemüz Rüstem-i ‘Alemsāh-ı Rūmī’ye geldi. Rāvī eydür) Ol zamān ki Rüstem (5) diyār-ı Çin’de Fağfūr Şāh’uñ kızın alup bir zamān anda olup ‘işretde ve şayd (6) şikārda oldu. Bir gün Fağfūr Şāh’dan icāzet alup nigāra dağı vedā’ idüp (7) “Gözüm nūrı, bunca zamāndur ki pederimüzden ve ehibbāmuzdan dūr olmuşuzdur, varup (8) pederi ziyāret idelüm” diyüp yanına kırk biñ ‘asker alup bir gün ‘azm-i rāh idüp (9) gitdiler. Kōna göçe yiye içe bir gün Kāpūs-ābād’a irişdi. Yakın geldükde Rüstem’uñ (10) oğlu ‘Ömer bin Rüstem haber alup şād oldu. Tiz yirinden durup lalalarıyla bir nice a’yān-ı (11) vilāyet ile karşı varup pederiyle görüşüp elin öpdi. Rüstem de oğlun görüp şād (12) olup bağına başup gözlerinden öpdi. “Oğul ben seni atam Şāhibkırān yanında (13) kōmuşdum, sen bunda ne zamān geldüñ?” didi. ‘Ömer bin Rüstem du’ā idüp devletüm ata, dedem (14) Şāhibkırān şāhla barışdı, şāh kızını Gülüfher’i Şāhibkırān’a virdi. Yine (15) pāy-ı taht pehlüvānlığın virdi. Artuk aramızdan ‘adāvet gitdi” diyüp bu kavlı üze (16) ‘ahd-nāmeler yazılıp ‘azim düğünler olup Şāhibkırān’ı gerdege kendi kōdı. (17) Birkaç gün anda ‘işret eyledi. Andan Şāhibkırān şāhdan icāzet alup cümle (18) begleriyle gelüp “Şimden girü şāhla şulh olup el-ḥamdüli-İlah barışduk, seferimüz yokdur. (19) Sizler dağı nice yıllardur ki her biriñüz vilāyet ve ehl ü ‘iyālīñüzden dūr olup (20) gice gündüz bizüm ile cenkden ḥālī olmadıñuz. İmdi cümleñüze icāzet, yine (21) ḥaberüm vardukda gelesüz” didi. Andan herkes diyārlarına gitdiler beni de bunda (22) gönderüp kendi, şāhuñ kızıyla Mekke-i Mükerrime’ye geldi” didi. Rüstem bu sözleri [48a] (1) işidüp şād olup “Gözüm nūrı, el-ḥamdüli-İlah eyü olmuş. İmdi ben dağı varup atam (2) Şāhibkırān ile buluşayım, benüm geldigim bilsün, görelüm soñra aḥvāl nice olur” didi. (3) Andan cümle ‘askeriyle gelüp Kāpūs-ābād önüne bārgāhlar kurup karar eyledi. (4) Andan oturup oğluyla ve kayın atasıyla üç gün üç gice ‘işret idüp (5) rāḥat oldılar. Andan ol kendiyle gelen Çin ‘askerine icāzet virüp “Benüm murādum (6) gayrı idi, lākin müyesser olmadı. Zīrā atam şāhla şulh olup Hicāz’a gitmiş. Yine (7) naşīb olursa inşā-Allah bizi göresün” didi. Anlar da Rüstem’den Çin şāhına (8) ve ḥatūnuna muḥabbet-nāme alup Fağfūr Şāh’a revāne oldılar. Andan Rüstem dağı (9) birkaç günden soñra yanına beş yüz kadar ādem alup ‘azm-i Hicāz idüp gitdi. (10) Mekke-i Mükerrime’ye irişince Ḥamza’ya müjdeciler gelüp “Devletlü emir, nūr-dīdeñüz (11) sālār-ı Rūm

Rüstem-i ‘Alemsâh geldi” didiler. Şâhibkırân şād olup Rüstem’i karşılayup (12) ta‘zîmle Serâperde’ye getürdiler. Rüstem içerü girüp Hamza’nuñ elin öpdî, ol da (13) Rüstem’i gözlerinden öpüp bağına basdı; hâl hâtır şoruşdılar. Andan geçüp (14) yirinde karar eyledi. Ba‘dehu Hamza Rüstem’e ziyâfete başladı. Rüstem de oturup (15) yiyüp içüp hâtırlar nerm olduğda Şâhibkırân Rüstem’e sergüzeştin su‘âl eyledi. (16) Rüstem de cümle serencâmuñ hikâye eyledi. Cümlesi işidüp Rüstem’e taḥsîn eylediler ve (17) dedesi ‘Abdülmuṭṭalib ve qarındaşları vesâ’ir akrabâ-i ta‘allükât Rüstem’i görmüşlerdi. (18) Bu bahâne ile görüp şād oldılar ve sergüzeştine ḥayrân oldılar. Evvel Hamzayı (19) ziyâfet idüp ba‘dehu ‘Abdülmuṭṭalib ve ‘ammuları birer birer ziyâfet eylediler. İşte (20) Rüstem bir ḥayli zamân eylenüp akrabâ-i ta‘allükâtıyla zevk şafâda oldı. (21) Bir gün Rüstem atası Şâhibkırân’a du‘â idüp “Devletüm ata, ḥâver-i zemîn’de bir oğlum [48b] (1) olmuş Ḥürşîd Bânû’dan. Adın Melik Kâsım komuşlar ve şimdiki hâlde büyük olmuşdur. (2) İcâzetüñle varup göreyin ve andan öte naşîb olursa Ḥarcene’ye varup vâlidemi (3) ziyâret idüp bir ḥayr du‘âsın alayım” didi. Şâhibkırân “N’ola oğlum, Allah kolay (4) getüre. Bizden daḥı mâderine selâm eyle ve Melik Kâsım’a güzellik bolay kim biz de bir gün (5) varup görmek müyesser ola” didi. Rüstem’dür bunlar ile vedâ’ idüp ‘azm-i ḥâver-i zemîn (6) ve Ḥarcene diyüp gitdi. (Râvî eydür) Bir gün Rüstem Bulğar zemîne uğradı. (7) Tekintaş Şâh’a ḥaber olup cümle a‘yânıyla karşılayup “Oğlum hoş geldüñ, ḳademüñ (8) mübârek ola” diyüp ḳal’a önüne ḳondururdu, nüzül-i ni‘met getürdi. İrtesi (9) sarâyına da‘vet idüp pây-ı tahta oturtdı. Şâhuñ kızındân olan Hamza’nuñ (10) iki oğlu varup getürdiler. Birine Fazlân-ı Bulğârî ve birine İriç-i Bulğârî (11) dirlerdî. İreç büyük idi. İkisi de Rüstem’üñ elin öpdiler. Rüstem “Ḥây küçük (12) birâderlerüm!” diyüp ikisin iki dizine alup gözlerinden öpdî ve her birine (13) yâdigârlar bağışladı. Tekintaş Şâh üç gün ziyâfetler eyledi. Ba‘dehu Rüstem anlara (14) vedâ’ idüp bir gün gelüp serḥadd-i ḥâver’de bir vâdîye ḳondı. (Ammâ râvî (15) eydür) Rüstem gördi bir küh-ı a‘zam ol şahrânuñ bir cânibüñ kesüp eflâk’e (16) ser çekmiş, ok atsañ irişmez. Bunuñ içinde dirâht-ı muntehâlar aḳar; sular şöyle kim (17) insâna cân bağışlar. Rüstem bunu görüp “Ey dilâver, bu küh-ı ser-bülendüñ dâmeninde bir (18) kaç gün oturup şayd ü şikâr idelüm, eñ son ‘acelemiz yok” didi. Bunlar da (19) emr sizüñ diyüp ol şahrâda oturak eylediler. İrtesi seḫerden yanında olan (20) begler ḥâzırlanup ‘azm-i şikâr idüp

her biri bir cānibe tağılıp vāfir şikār eylediler. (21) Ammā Rüstem şikār ardınca gidüp beglerinden bir hayli cüdā düşdi. Hevā da ol gün (22) hayli sıcak idi. Kendüye harāret galebe idüp bir dıraht sāyesine inüp [49a] (1) oturdu. Şikārın aşakodı. Etrāfin seyr idüp “Ola kim serverlerden birkaçı (2) gelüp şol arada bir kebāb çevirseler” didi ammā hikmet kimse gelmedi. ‘Aceb neylesem (3) dirken nāgāh bir kütürdi oldı. Ester de ol kütürdiden ürküp licāmuñ (4) kırup kaçdı. Rüstem ol hāli görüp hāy bre nedür aşlı diyüp esterüñ (5) ardına düşdi, gücile tutup süvār oldı. Gördi iki süvār biri niķāblu bir (6) siyāh ata binmiş ve biri de sakallu bir kızıl gergedāna binmiş bir korkunç harīf, turmayup (7) bunlar ‘azīm cenk iderler. Rüstem bunları seyr eyledi. Ol kara sakallu harīf yüzi (8) niķābluya bir gürz urup ālūde eyledi. Hemān ol harīf dal tīg olup (9) “Bre ben senüñ derdüñ niceye dek çekeyim! Bārī seni қatl idüp қurtılayım” diyüp (10) қaşd eyledi. Rüstem bunu gördükde gāzaba gelüp hemān durduğı yirden “Dur (11) bre nā-bekār, niçün böyle zebūn-gīrlık idersün” didi ammā ol harīf cenk (12) mebninden mest olup Rüstem’üñ na’rasın işitmedi. Rüstem reyblık elem çeküp hemān (13) estere mahmūz idüp irişüp “Ey nā-bekār, saña dimez miyim?” diyüp elinde nīze (14) bulundu. Bir nīze şöyle urdı ki bir kulaç öte cānibden yalman gösterüp (15) harīfi helāk eyledi. Rüstem çeküp nīzesin aldı. Ol maħalde ol niķāb-dār kendüye (16) gelüp göz açup қaddin rāst қılıp gördi ki haşmı helāk olup yatur. (17) Hūdā’ya şükrler eyledi. Ba’dehu Rüstem’i gördükde atından atılıp gelüp Rüstem’üñ (18) riķābına şarılıp “Ey dilāver Hızır mısın ki bu demde geldüñ” didi. (19) Rüstem “Yok ben Hızır degülem ammā ey niķāb-dār sen kimsin ve bu harīf kimdür ve bu (20) cenge bā’iş neydi?” didi. Ol niķāb-dār “Ey server, ben cāriyyeñ Ecācil (21) Perī nām pādişahuñ kızıyum, adıma Rūh-Efzā Bānū dirler. Bu mel’ün [49b] (1) cāzūdur. Baña mā’il olup bir tenhāda baña hālin ‘arz eyledi. Ben de bu la’īne yüz virmeyince (2) sihr kuvvetiyle beni şikār eyledi. Yine rām olmadum. Bu mel’ün “Ey bānū, benüm elümden hālāş olmaқ (3) mümkün degüldür, ben saña cān-ı gönülden ‘aşıқ oldum” didi. Ben de gördüm böyledür sihrinden (4) helāk olmaқ muқarrerdür, āhir fikr idüp “Bu la’īn hūd baña erlikde harīf olmaz, şunı (5) bolay kim bir hāliyle қatl ide idem” didüm. Andan dönüp buña eyitdüm. “Gel baña zulm eyleme, (6) gerçi şimdi sen baña cefā idersin ammā elbette ben de bir gün fırsat bulup yā seni қatl (7) iderim yāhūd kendümi. Çün beni seversen gel senüñle meydāna çıkup merdāne cenk (8)

idelüm ammā be-şart an ki toğrı yoldan cenk idüp sihr itmeyesin. Eger (9) zūr bazu ile arķam yire getürebilürseñ saña rām olup ‘avrat olurum (10) didüm. Ol da ğayret idüp işte süvār olup cenk eyledük. Beni erlikle zebün (11) idemeyüp āhır sihr kuvvetiyle bir darb urup at gerdānına bıraķdı. Helāk (12) idecek maħalde siz irişüp la‘īni öldürüp bu cāriyyeñizüñ ħayātına sebep (13) oldıñuz. İmdi server sizler kimsüz, lütf idüp bildirüñ” didükde Rüstem de kendüsin (14) bildirüp buraya niçün geldügin ħikāyet eyledi. Nigār du‘ā idüp server, bir erlikdür (15) eyledük. İnşā-Allah zāyi‘ olmaz. Çünki sizüñle bu kadar āşinā olduķ ve mekāñıñuz dağı (16) bildük. Belki bir maħallinde gelüp bir ħizmetiñüzde bulunup ‘ivaz ideyüz. Hele şimdi (17) ‘askeriñüze buyuruñ, belki sizi de ararlar diyüp gitmek diledi. Rüstem bu kez fikr idüp (18) şimdi biz bu perrizāde ile bu kadar āşinā olup yüzün görmeden ayrılmak (19) inşāf mıdır? diyüp “Ey Nigār-ı ‘Ālem, çünki bizümle āşinālık idüp ism resmiñüz bildirdiñüz. (20) N’ola siz de lütf idüp bir kez cemāliñüz görsek, soñra bir maħalde sizüñle görüşmek (21) olursa bilmek āsān olur. Zīrā atam Şāhibķırān, Sultān-ı Kāf Esmā Perī’yi (22) almışdur, belki sen de bize naşīb olasın” didi. Meger Rūh-Efzā da Rüstem’i gördükde [50a] (1) mā’il olmuşdı. Rüstem’den bu cevābları işitdükde şafā idüp “Bre meded benüm de istedigim odur. (2) Bolay kim yüzüm görüp ‘āşık ola, iki gönül bir olunca iş āsān olur” diyüp n’ola (3) server ħātırın hoş olsun hemān niķābın ref’ idüp ‘arz-ı cemāl eyledi. Ammā çünki Rüstem (4) nazar idüp bunda bir ħüsn-i cemāl gördi ki bu aña gelince görmemişdi. Bī-iħtiyār ‘āşık oldu (5) ve ħayrān baķaķaldı. Bānū da bildi ki Rüstem aldı fitili. Hemān niķābın çeküp yāhū seni didükde. (6) Rüstem “Ey zālīm ‘ivaz bu mıdır? İlüñe ķanda gidersin, bizüm böyle ‘aķlımız perīşān (7) idüp gidesin. Bārī bu gice miħmān ol” didi. Perrī-zād “Ben de saña ‘āşık oldum (8) ammā hele şimdi vaķti degül ve hem bir zamān ‘aşķım ile eglen. Zīrā beni ötede ararlar, (9) başum elümde degüldür; şabra artuķ ķarārım yoķdur. Yine seni gelüp bulam” diyüp gözünden (10) nihān oldu. Rüstem āh idüp bānūñ ħayāliyle ķaldı. Neylesün çāre yoķ kendüye (11) tesellī virüp hele ol da beni sevmiş. Ümiddür ki gele diyüp bu ħarāret ile üç gün (12) gidüp dördüncü gün bir şāhrāya geldi. Bir süri ķoyuna rāst gelüp gördi (13) vāfir ķoyun ve ķuzı otlayup gezer. Bunca gündür aç ve şusuz kendi ‘aşķ sevdāsiyla (14) hemān ķoyunu göriceķ ħātırına gelüp gönli ta‘ām istedi ve ħayķırup “Gel imdi (15) çoban bize bir ķoyun boğazla pişür her ne ķadar aķça isterseñ vireyim” didi.

Çoban (16) yakın gelüp gördükde “Hāy sultānum!” diyüp önünde baş koyup du‘ā eyledi. “El-ḥamdüli-llah (17) yine sultānımı görecek gözlerimiz var imiş ya bu koyunların cümlesi sizün degül midür? (18) ya ben kuluñuz degül miyüm? Aqça kime virirsiñüz” didükde Rüstem “Ey çoban, sen beni neden bildün (19) ve bu koyunlar neden benümdür?” didi. Çoban eyitdi: “Server, bu koyunlar cümle Hürşid-i Hāverī’nüñdür. (20) Siz ol diyāra geldiğiñüzde ibtidā ben size rāst gelüp kul olmadum mı? Ya sizler (21) ne hoş bilemediñüz” didükde Rüstem de gücile bildi. Andan eyitdi: “Ya, Cemşid-ābād bu araya (22) yakın mıdur?” didi. Çoban “Belī sultānum, eger şimdi gitseñüz aḥşām olmadan [50b] (1) varırsuz ammā hele lütf idüp bu gice bunda mihmān olalum, yarın şabāh olduḡda sa‘ādet (2) ile gidesüz” didi. Rüstem n’ola diyüp atından inüp çoban varup rahşı bir otlu şulu (3) yire baḡladı. Andan tiziyye bir iki kuzu boḡazlayup bir eyü kavırma, orman kebābı (4) idüp serverün önüne getürdi. Andan bir miḡdār şarābı da var idi, getürüp yiyüp (5) içüp közlerine geldükde muşāhabete başladılar. Ol gice bāde faşlıyla biraz eglenüp (6) çoban ile şafā eyledi. İşte server önüne çoban bir miḡdār kebāb getürüp biraz (7) şarāb daḡı getürdi. Rüstem yiyüp içüp kararın tıtdı. Andan eyitdi: “Ey çoban, (8) imdi rahşımı ḡazır eyle ki şimden şoñra gidelüm” didükde çoban emir siziñdür diyüp (9) yirinde tırup serverün rahşın egerleyüp ḡazır eyledi. Andan çoban yirine (10) bir ḡayrı ādem koyup kendüsi daḡı bir rahş ḡazır kırup serverün rahşın getürüp (11) önüne çekivirdi. Rüstem süvār olup çoban da süvār olup Rüstem’ün önüne düşüp (12) kandasın Cemşid-ābād diyüp gitdiler. Kuşluk zamānı olduḡda yolları bir derbende (13) irdi. Giderken gördi qarşusunda bir āhūyı oḡ ile urmuşlar cān acısı (14) ile Rüstem’ün üzerine uḡradı. Rüstem dal kılıç urup düşürdi. ‘Aceb bunu kim (15) urdı dirken nāḡāḡ ol maḡalde bir oḡ fişıldadı. Rüstem-i ‘Alemsāḡ hāy bu ne ola (16) dirken ol oḡ yıldırım-mişāl irişüp Rüstem’ün siper āyinesine doḡunup pāre (17) pāre oldu. Rüstem bu ḡālī gördükde ḡayrān olup baḡakaldı. Anı gördi ki bir (18) delü kanlu tāze civān üzerinde mülükāne tınlar giymiş elinde tır ü kemān na‘ra urup (19) irişdi. “Ey nā-bekār bī-gāne, sen kimsün ve kandan geldiñ ki benüm oḡlanmış şikārim (21) yıḡup alasin, imdi şikār benümdür; biraḡ yoḡsa şimdi seni helāk idüp (22) yirin ḡāk iderüm” didükde Rüstem eyitdi: “Be hey deli kānlu, seni hiç kimesne terbiyye [51a] (1) eylememiş. Evvelā ben ḡāfil tırupken baña bir oḡ atasın, siper olmaya idi beni helāk iderdün (2) ve bir de budur ki at binenün kılıç

kuşananuñdur av avlananuñdur; sen oğ ile urup öldirmedüñ, (3) ben öldirdüm. Ol şikār artuğ benümdür. Ya ben saña şikārum girü nice vireyim baña bağışla (4) dimezsüñ de ħarbīce alurum dirsın. Bu ne olmaz da‘vādur” didi. Ol civān eyitdi: “Ey nā-bekār, (5) ben çok lağırdı bilmem; şikār benümdür. Sencileyin beş yüz ādemi kendü şikārima degişmem. İyilik ile (6) de alurum zūr ile de dağı alurum” diyüp hemān şabra kılıç idüp yürüdi. (7) Bu kerre beriden Rüstem dağı ġazaba gelüp “Bağa şu nā-bekār oğlan, besbellü saña bir terbiyye (8) ider ādem yoğ gibi; katlan ben seni uşladayım” diyü yayınduğda ol civān “Hāy nā-bekār, (9) cihānda sen mi ħalduñ beni terbiyye ve işlāh idecek” diyüp rahşına meydān virüp bir kez (10) el şunup belinden āteş gibi tığūñ ‘üryān idüp eline alduğda hemān göz açdırmayup (11) Rüstem’üñ üzerine ħavāle eyledi. Ammā Rüstem-i ‘Aleşāh-ı Rūmī bağup bu oğlanuñ bu cūr’etini (12) görüp dönüp “Bre nā-bekār oğlan, bu ne işdür ki sen idersin” diyüp “Ĥağğın ferāğat (13) eyle” didükde gördi ki ħabül itmez. Hemān depre tutup civān kendüye çalduğda Rüstem tız (14) siper virüp men‘ eyledi ammā az ħaldı ki bir ħatā olayazdı. Çün civān (15) meydān başına varup bağup gördi ki Rüstem sağ ve sālīm sedd-i İskender-mişāl turur. (16) Ėazaba gelüp Rüstem’üñ üzerine ħayğırup “Hāy nā-bekār bī-gāne, sen naşıl ādemsin ki (17) benüm oğum ve kılıcum men‘ idesin” diyüp tız-restlik idüp birbiri ardınca üç tığ urdı. (18) Rüstem ne ħāl ise her birin bir yoldan men‘ eyledi ammā ecel derlerin dökdi. Ol civān tekrār (19) rahş kuvvetiyle gelüp Rüstem’e bir tığ dağı urdı. Rüstem ise bu nev-civānuñ asıl çabuklugun (20) görüp ħayrān oldı ve bir āhū için kendüñüñ helākine ħaşd eyledüğün görüp (21) ħayrān oldı ve ziyāde yavuzlandı. Atın ħamçıluyup ‘Uğğāb-mişāl atıup ol nev-civāna (22) yağın geldükde “Dut bre yaban oğlanı!” diyüp bir nīze ħavāle eyledi. Ol nev-civān (23) siper virüp turdı. Rüstem’üñ nīzesi sipere irişdükde orta āyinelerinden dāmen [51b] (1) sipere uğradı. Yek cünħa üzerinden dönüp nazār idüp gördi ol civān bī-pāk (2) bī-pervā oturup kendüye bağar. Rüstem ta‘accüb itdi ki bu yaşda böyle murād üzre ħamlesin men‘ (3) eyleye. Tekrār ħayğırup el gürze urup yetişüp bir gürz urdı. Ol nev-civān gürzin (4) berāber virüp men‘ eyledi ammā ħayli zūr çekdi. Bildi ki bu tehī kimse degüldür. El-ğışşa iki (5) gürz bir nīze urup “Ey nev-civān, işte cenk böyle olur; imdi ħamle senüñdür” didükde (6) ol da Rüstem urduğı üzre üç ħarb urdı. ‘Āğıbet bunlar yek-ā-yek olup ol ħadar (7) cenk eylediler ki birbirinüñ başına meydānı tūnek eylediler. Zīrā ol

nev-civān ‘aşkıla haykırup (8) Rüstem’e darb urduğda Rüstem’ün beli iki kat olup baş at başına göğüs egerün ol (9) kaşına esterün şekmi tahtes-serāya nakş olurdu. Toz bürüyüp Rüstem pinhān olup (10) darb yidi ki kimseden görmüş degüldür. Rüstem dahı darb urduğda ol da men’ idince ecel (11) terlerin dökerdi. Āhir Rüstem fikr idüp gönlünden eyitdi. Yā Rüstem bu ne olmaz işdür ki anası (12) südi ağzında koçar oğlana cevāb viremezsün, gayret bu mıdur ve ‘ırzına noqşān (13) viriyor. Bārī bu tıflın ‘ömri tomarın dürüp vücūduñ şafha-i ‘ālemden hekk (14) gerekdür diyüp hemān dal tīg olup “Ey nā-bekār oğlan, ben saña gösterem beni bir āhūdan (15) öturi helāk kaşd itmek nice olur. İmdi tut benden bu yādigārı” diyüp bir tīg (16) urşa gerek. Bir de qarşudan hātūnı Hūrşid-i Hāverī ve qarındaşı Kāhir-i Hāverī (17) birkaç hāver zemīn ulularıyla ve nice hādimler ile at boynuna düşüp yıldırım gibi gelürler. (18) Sālār-ı Rūm bunlaruñ ‘acele geldüklerinden eyitdi: “Benüm hātūnum geliyor bu kadar ulular ile. (19) ‘Aceb nedür aslı murādı ne ola, yoğsa bu oğlana kılıç çekdügüm görüp (20) andan öturi midür? İmdi bu oğlan nasıl oğlandur” diyüp biraz tevakkuf (21) idüp tırdı. Elinde yalın kılıç nāgāh ol dem bunlar da gelüp Rüstem’e irişüp (22) kendülerin rahşlarından atup ayağına dökilüp “Hoş geldüñ ey sultān-ı Rūm, [52a] (1) niçün bu nev-civāna böyle yaramaz kaşd idersin? Şorup su’āl itmeden hiç ādem öyle bir tāze (2) civānuñ bu kadar helākine kaşd eylemek murād ider mi?” didükde Rüstem hayrete varup ve gāzabuñ (3) kaldırup tīgi gılāfına şalup andan hātūnına bakup “Ya bu kimdür ki gelüp benüm elümden (4) hālāş eylediñüz. Zīrā bu oğlan ziyāde gāzab-nāk civāndur ki bir āhūdan öturi beni (5) gāfil iken ardumdan bir ok atup eger sipirim olmaya idi tahkik beni helāk iderdi” (6) didi. Hūrşid-i Hāverī eyitdi: “Ey server-i cihān, bu oğlan sizüñ ciger-gūşeñüz Melik (7) Kāsım’dur” didükde Rüstem şād olup getirüp kendüsün yire atup Kāsım’ı der-āgūş (8) idüp gözlerinden öpdı. “Ey benüm serkeş oğlum niçün böyle serkeş olursun? Tiziyye (9) ādem ādeme kılıç çeker mi, bir dahı atma ve bir serverüñ helākine kaşd itme; kādır iseñ (10) ele getirüp kendine bend eyle. Atam Şāhibkırān böyle bir dilāvere rāst gelse ve (11) nāmuñ işitse ol dilāverüñ üzerine varup cenk idüp bir hamlede almağa (12) kādır iken ‘acele itmeyüp kimi ile beş gün, kimiyle otuz kırk gün cenk idüp (13) esir ider, soñra kendüne bend ider. Kimin serhalka kimin serkaplan ider. Yollu yolunca (14) Serāperde-i Süleymānī’de şandāliyye virmişdi. Eger beni su’āl iderseñ bir şamar ile (15) yıkup soñra

tebdil gelüp kırk gün cenk idüp tekmil ‘arz eyledüm. Bir kimse şahibkırânıyla (16) kırk gün cenk idüp tekmil ‘arz ider ve bir de baña bir serkaplan vardur. Anuñ (17) yirin istedüm virmedi. Şoñra varup Nüşirevân’uñ dīvānuñ başup Keyyūs’ı bir müştle (18) yıķup elinden Rüstem bin Zāl şandāliyyesin alup Serāperde-i Süleymān’a getürdüm. Yine (19) baña Lendehā’nuñ üzerine yir virmedi. Şoñra Hızır gelüp mābeynimizi şulh eyledi. (20) Sām şandāliyyesi, Lendehā şandāliyyesi şac ayağı düşmüşdi. İmdi oğlum elem (21) çekme. Ata oğul ile mertebe bilinmek için cenk itmek ‘ayb degüldür” [52b] (1) diyüp buña tesellī eyledi. Ba‘dehu Hürşid Bānū ile görüşüp ve Kāhir-i Hāverī ile Cemşid-ābād’a (2) geldiler. Şehr halkı karşı çıkup atınuñ ayağı altına kumaş döşeyüp ta‘zīm ile götürüp (3) herkes evlerine gitdiler. Hürşid Bānū Rüstem ile Kāsım’a ziyāfete başladı, sâ’ir eķābir-i a‘yān (4) hedāyā ve peşkeş getürdiler. Rüstem Kāhir-i Hāverī’yi kalan ‘askerine gönderdi, alup bunda (5) getüre. Rüstem başladı başından geçen sergüzeştlerin hikāyet itmege. Hürşid Bānū, Kāsım vesā’irleri (6) işidüp taḥsīn āferīn eylediler ammā Kāsım gönlünden eyitdi: “Acabā zamānıyla ben de böyle gurbete (7) düşüp erlikler idüp pehlüvānlara ve bārgāhlara mālīk olur muyum?” didi. Bunlar (8) bunda ‘işret itmede. (Rāvī eydür) Ol zamān ki Rüstem-i ‘Alemsāh gā’ib oldı. Şikār (9) üzerinde begleri üç gün aradılar bulamadılar. Nā-çār dönüp bārgāhlarına gelüp (10) müşāvere idüp birkaç gün baķalum bir yirden zuhūr ider ya bir ḥaberin aluruz diyüp (11) beş gün oturup altıncı gün olduķda Kāhirī Hāverī gelüp müjde idüp Rüstem’uñ (12) Cemşid-ābād’da olduğun ḥaber virdi. İrtesi kākup Cemşid-ābād’a geldiler. Āfrāsīyāb (13) bārgāhuñ kurdılar. Rüstem gelüp pāy-taḥtda oturup Kāsım’ı alt yanına aldı. (14) Melik Kāsım, evvel babası cenk idüp galebe itdügine elem çekmişdi ammā gördi ki (15) babası mangāle pehlüvānlar ele getürmüş. Fıkr idüp ben daḥı bir oğlanum, atam (16) Şāhibkırān imiş, diyüp tesellī buldı. İşte Rüstem bunda ‘işret idüp gāh şayd (17) şikār iderdi. Bir gün Kāsım’ı tenhālayup eyitdi: “Oğlum asıl benüm menşūr-nümā bulduğum (18) yirüm Rūm diyārında Ḥarcene dirler bir şehr vardur. Ben anda ḥāşıl oldum. Ol (19) diyāruñ ab hevāsı ḥüb ve şikārgāhları çokdur. Şimden girü ben anda gitmek murād (20) iderim. Seni de bırağup gidemiyorum, bilmem nice ideyim” didi. Rüstem’uñ aķşā-yı (21) murādı Kāsım’ı götürmek idi, çünkü böyle didi. Kāsım eyitdi: “Devletüm ata, ben senden (22) ayrılmam, her kanda gider isen ben de anda giderim. Bir sâ‘at ḥizmetinden ayrı olmam” [53a] (1) didi. Rüstem

şād olup “Cīger-kūşem, vālıden kâ’il olmaz” didi. Melik Kāsım: vālıdem sağ olsun. (2) Zāhir siz gāh bir gelüp görüşürsünüz, ben de gelüp görür de giderim. Kız degülüm ki evde (3) yanū bekleyim. Aḥşām oldı. Kāsım vālıdesinūn yanına geldi. “Ey vālıde-i ‘azizüm, pederüm (4) Rüstem kendi toğduğı yire gitmek ister, benüm de murādum babam ile gitmekdür; sen ne dersin?” (5) didi. Hürşid Bānū feryād idüp ağlamağa başladı. “Gözüm nūrı, benüm gözüm yaşın (6) alma, bir an ben senūn ḥasretine tākāt getüremem ve bir gün yüzün görmesem dünyā başıma (7) zindān olur. Atanūn oğulları qarındaşları çok, anlar ile eğlenür ammā benüm senden (8) ğayrı eğlencem yokdur. Zinhār gitme!” didi. Kāsım, vālıdesine terahhüm idüp “Ey (9) vālıdem, elem çekme, gitmem.” Didi. Vālıdesi ḥazz idüp du‘ā itmeğe başladı. Şabāḥ olduğa (10) Kāsım atasınūn yanına geldi. Oturduđa Rüstem gördi ki dünki vādide degül. Eyitdi: “Gözüm (11) nūrı, vālıdeñden icāzet alduñ mı?” didükde Kāsım eyitdi: “Devletüm ata, ḥayır vālıdeme söyledüm (12) idi. Bu gice şabāḥ dek feryādından uyuyamadum. Āḥir gitmem dimeğe bile olmadı” diyüp (13) cümle cevābların beyān eyledi. Rüstem “Ḥoş imdi bu zamāna dek ana koltuğunda oturup (14) büyük olmuşsun, bir yire çıkmadığından ötüri elinden bir hüner gelmez. Ḥamza (15) dehrün qahramānidur. Benden ğayrı evlādları yedi sekiz yaşında iken yine erlikler (16) itmişlerdür ki her birinūn adı cihānda dāstān olup söylenür. Korqarum ki sen (17) böyle qalursın. Gözün aç oğlum, ođul ataya kız anaya tābi’dür. Ben de ol demde (18) neler itdüm” diyüp kendünūn zuhūrın ḥikāyet eyledi. “Ḥuşūşan atam Şāḥibkırān bir bārgāha (19) mālīkdür ki adına bārgāh-ı Süleymānī dirler. Dünyāda mişli yokdur ḥāliyā içi cihāngīrlere (20) ile māl-a-māldur. Tā kim anda varmayınca bir ādemün erligi bilinmez. Anda olan pehlüvānlar (21) ile imtiḥān olup mertebesine göre şandāliyye alup otururlar. Kimse kimsenün (22) üst yanına oturamazlar. Şehzādeyim, yok pādişāḥım diyüp fužüllük idemezler. (23) Atanūn bir serkaplını vardur adına Lendeḥā dirler. Hālā benüm ile şandāliyye ğavğası [53b] (1) vardur ve hem benüm ciger-ğuşem, gerçi atañ menzili senünüdür ammā bunda niceğe dek qalır (2) oturursun; işidenler dirler ki ḥayf Kāsım gibi bir dilāver ana koltuğunda qaldı, (3) bir nām çıkarmadı dirler. Benüm de murādum budur ki sen sağ iken seni anda iletüp erenler (4) ile görüşdirem ve menzirim gösterem. Ben bir yaña gitdikçe benüm yirime qoyup benüm anda olmadığımı (5) bildirmeyesün. Dosta düşmāna qarşu baña qol qanad olasın”

dididi. Çünkü Kāsım (6) atası Rüstem'den bu cevābı işidüp gönli ol cānibe meyl eyledi. Ğayrı kararı kalmayup (7) kılçup pederinün elin öpdi. “Devletüm ata, şimden şoñra vālidem gerek icāzet virsün (8) gerek virmesün giderüm” dididi. Meger bunda hizmetde olan hādimler gelüp bu cevābı Hūrşid (9) Bānū'ya söylediler. Bānū bu haberi işidicek āh idüp ağlayup yirinden turup (10) yanına gelüp feryād figān eyledi, olmadı. Ne Rüstem'e söz geçürebildi ne Kāsım'a. Āhir (11) kahrılanup Rüstem'e “Sen beni andan nice ayırduñ ise Haqq Te'ālā da seni andan öyle (12) ayıra” diyüp yüzün yirlere sürüp “Allah'dan dilerim ki çok zamān hasret olup (13) bu itdügün işe peşimān olasın” diyüp giryān oldı. Hikmet olıcağ var bunuñ (14) feryādına ne Rüstem diñledi ne Kāsım hiç merhamet itmediler. “Elem çekme, birkaç gün gezüp yine (15) gelürüz” didiler. Birkaç günden şoñra gitmek lāzım geldi. Melik Kāsım gelüp vālidesinün (16) elin öpdi. “Ey vālide-i 'azizüm, lütf idüp elem çekme; sağ olursam yine gelür (17) görüşürüz ne var bunda elem çekecek” dididi. Hūrşid Bānū “Gözüm nūrı, ben saña (18) söylemem zīrā senün şuçın yokdur. Ol seni hāline kōmadı, var sağlık ile hemān (19) cihānda sağ ol” diyüp öpdi, kuçdı, bağına başdı ve gönderdi. Rüstem de vedā' (20) laşmaya geldi, aşlā yüzine bakmayup göz yaşların döküp başladı bed-du'āya: “Cemāline (21) doymayasın, hasret gidesün” dididi. İşte iki yirden bed-du'ā alır, Cemşid zahmesine [54a] (1) düşer, kırk yıl anda kalur. Şoñra likā üzerinde çıkar, maħallinde beyān oluna. (Rāvī (2) eydür) Rüstem Kāsım'ı yanına alup at başı berāber çıkup gitdi. Hūrşid Bānū gördi (3) Kāsım Rüstem ile yan yana muşāhabet iderek at başı berāber giderler. Hūrşid Bānū'nun (4) 'aklı gitdi, ağladı. Yanında olanlar tesellī idüp “Şağ olsun inşā-Allah yine gelür, (5) elem çekme öyle olur ne elem çekersin; yarın ol bir gün ol da bir nām-dār pehlvān olur” (6) didiler. (Rāvī eydür) Rüstem bir gün Bulğar zemīne gelüp Tekintaş Şāh üç gün (7) ziyāfet idüp Melik Kāsım'ı görüp hayrān oldı. Rüstem bunda oturup Şāhibkırān'a (8) bir nāme yazup “Devletüm ata, Cemşid-ābād'a varup oğlum Kāsım ile hużūr-ı 'izzete varırız. (9) Oğluñuz İreç-i Bulğarī, Fazlān-ı Bulğarī dest-i şerīfñüz pūs iderler. Hemān sizlerden (10) recāmız budur ki bizi hayr du'ādan ferāmūş buyurmayasız” diyüp nāmeyi seyyāre 'ayyāruñ (11) eline virüp gönderdi. Bir gün 'ayyār Mekke'ye gelüp Rüstem'ün nāmesini Şāhibkırān'a (12) virdi. Emīr-i 'Arab alup okudı, mefhūmı ma'lūmı olduğda şād handān olup (13) tiz kendüsi de bir nāme yazup 'Ömer'e virüp “Var bunu oğlum Rüstem'e vir, bu kış

Rûm'da (14) kışlasun; ol bahâr olduĝda oĝlı Kâsım ile bunda gelsün, bundan varup (15) Ka'betu-llah'ı ziyâret eylesünler ve hem anlar ile müşâvere idelüm” didi. ‘Ömer de n’ola diyüp (16) seyyâre ‘ayyâr ile ‘azm-i Rüstem idüp revâne oldılar. (Ezincânib) biz geldük. (17) Lendehâ’nuñ oĝlı Ferhâd-ı Dîvâne’ye ol zamân ki Şemmâs’ı öldirüp andan baş (18) vezîrûñ ilķâsıyla Tâyfûr Frenk’e nâme gönderüp elçiye zevâl yok diyüp işâret (19) idüp elçi geldükde dîvâne yanına bıraĝup gözûñ alup gitmişdi. Yakın geldükde (20) Tâyfûr’a haber oldı. “Şemmâs üzerine geldi” didiler. Tâyfûr Frenk hây nâ-bekâr ne (21) yavuz ikdâmı var ancak diyüp tîz dört biñ ‘asker ile süvâr olup şehrden taşra (22) çıkđı. Öteden Ferhâd gelüp beriden bunlar birbirine muķâbil oldılar. Tâyfûr alay baĝladı. [54b] (1) (Bir rivâyetde) Ferhâd-ı Dîvâne’ye gücile biñ âdem koşmuşlar idi. Anlar da alay baĝladılar. (2) ‘Acabâ meydâna kim gire dirken beriden Ferhâd, burnı ķulaĝı kesilen âdemi yanına alup gürzin (3) omuzına urup filin meydâna sürüp na‘ra urup “Ey Tâyfûr gâvur gidi, ben saña (4) âdemûñ burnun kesmek nice olur göstereyim” didi. Öteden Tâyfûr Frenk görđi bu (5) Şemmâs degül. Yanında bir pehlüvânı var idi, Şâbûr dirlerdi. Ol icâzet alup ‘azm-i (6) meydân eyledi. Ferhâd’a muķâbil oldı. Yanında olanlara “Burnuñuzı kesen bu midur?” didükde (7) anlar da “Yok” didiler Ferhâd hemân “bre gidi gâvur Tâyfûr, gâvur niķün gelmedi? Var söyle (8) gelsün, ben de anuñ burnun ķulaĝun keseyim” didi. Şâbûr Frenk yavuzlanup ģarîf (9) dîvâne misin? Ĥamle eyle ben seni uşladayım” diyince Ferhâd “Tut imdi şu yâdigârı” (10) diyüp dîvânedür, ģamle teklîfimde degül, bir gürz öyle urdı ki göĝsüne varınca ģurd (11) oldı. Tâyfûr ol ģali görđükde ķudurmuş kelbe döndi, raĝşın sürüp (12) muķâbil oldı. Ferhâd su‘âl idüp “Bu midur yüziñüz ķulaĝıñuz kesen?” didi. (13) Anlar da “Belî” didiler. Ferhâd “Baķa ķaba gâvur, niķün bunlaruñ burnun kesdüñ?” didi. (14) Tâyfûr eyitdi: “Şuç senüñdür, nâmede bir alay diline geleni yazup göndermişsin, (15) ya sen nesin” didi. Ferhâd-ı Dîvâne Şemmâs didi. Tâyfûr gülüp taĝķîķ bu nâ-bekâr (16) Şemmâs degüldür, bunda bir ģâl var. Ancak hemân Tâyfûr dal ķılıķ oldı, zîrâ ķaķıdı. (17) Ferhâd hây diyüp ‘amûdın ķarşu virdi. Tâyfûr ise aşıĝıdan bir iş başaram (18) diyüp ķılıcın ģavâle eyledi. Dîvâne men‘ idüp yanından geķerken buña bir gürz urdı. (19) Tâyfûr baş kaçırup arkaya alduķda raĝşından zemîne zîr ü zeber oldı. (20) Dîvâne filinden inüp üzerine düşüp ģanķerin ķeküp burnun ķulaķların (21) kesđi, daĝı başını kesüp ‘askerine toĝrı atıvirdi. Ol dört biñ ‘asker [55a] (1) ol

hâli görüp dīvâne'nün üzerine yürüdiler. Dīvâne bunların içine girüp (2) ol biñ miqdârı âdemde kafâ-dâr olup urdılar kılıcı. Fi'l-hâl târ-mâr oldılar, (3) kaçup kal'aya kapandılar. Dīvâne ardlarına düşüp kal'a kapusun dağı gürziyle (4) yıkup içerüye girdi. Şoşakda bulduğun kırup kanların seyl gibi akıtdı. (5) Ol vezîr-i 'âkil berâber idi. Şehrli emân-ül-emân çağırdılar. Ferhâd "Şabr idin (6) cümleñüz kırayım da amân vireyim" didi. Ol vezîr-i 'âkil dīvânenün önüne gelüp (7) "Tiz artuk bunları kırma, cümle saña kul oldılar" didi. Dīvâne el çeküp Tayfûr'un (8) sarâyına gelüp tahtuñ kılıçlayup geçüp karar eyledi. "İşte Şemmâs da Tayfûr da (9) ben oldum mı?" didi. Yanında olanlar "Belî olduñ" didiler. Ammâ ol vezîr cümle vilâyet (10) halkuñ cem' idüp "Şakınup buña muhâlefet itmen, her ne dir ise belî diyin" diyüp (11) cümle ahvâli beyân eyledi. Bunlar da bir uğurdan gelüp Ferhâd'un elin öpüp (12) kul oldılar. Ferhâd yirinden turup Tayfûr'un hazînesine varup cümlesin (13) çıkarup bunlara vâfir mâl virdi, sâ'irin vezîr-i 'âkilün söziyle şakladı. (14) Ferhâd ol vezîri bekçi idüp ol mâli hıfz eyledi. Ferhâd tahtında oturup (15) 'iys 'işrete meşgûl. (Ezincânib) Kışşayı gayrı yüzden diñle. Bir (16) zamân Kubbâdî Şehriyâr seyâhata gidüp Cabalka'ya varup Haremşâh kızını (17) La'l-Cevâhir-Efzâ Bânü'yı almışdı. Andan bir oğlı oldu, adına Muzafferî Âhen- (18) kaya didiler. Ziyâde çeri dilâver kavîydi. On dört yaşına girince kimün (19) oğlı idüğün dimediler. Bir gün azacıq kulağına çalındı, âhir gelüp vâlidesine (20) ikdâm eyledi. Gördi vâlidesi olmaz. "Yürü didüm, senün babañ 'âlemde (21) Şâhibkırân olan Hamza'nun oğlı Kubbâdî Şehriyâr'dur. İslâm 'askeri [55b] (1) nün halîfesiydi. 'Acem şâhı vardır adına Nüşirevân dirler. Ol sebep olmuş, atañ (2) Kubbâd-ı Şehriyâr'ı şehîd itmişler, hasret kıyâmete kaldı" diyüp gözlerinden kanlı (3) yaşlar dökdi. "Gözüm nûrı sen küçük idi[n] saña dimedük belki giderim diyesin. (4) Ol ise bir iki yıllık yoldur. Şimdi gücile söyledük, otur aşağı; korğarum (5) saña da bir zarar ola, kıyâmete dek senün de hasretün çekerim" didi. Muzaffer Şâh eyitdi: (6) "Ey vâlide, hiç olur mı şimden girü biraz te'hîr idem, hemân varup Nüşirevân (7) didükleri şâhdan atamuñ intikâmuñ almayınca" didi. Vâlidesi men'ine (8) kâdir olamadı. Âhir altmış biñ 'asker peydâ idüp bir gün vâlidesin vedâ' idüp (9) diyâr-ı 'Acem diyüp gitdi. Bizüm dilimüzde tiz gelür. Bir gün Bulğar zemîn cânibine (10) yakın geldi. Meger Rüstem de Bulğar zemînden kalkup Hârcene tarafına gider iken (11) bir tağ dibinde kondılar. Rüstem gördi ki bir şikârı oturağ idüp irtesi

Melik (12) Kāsım ile şikāra bindi. Cümle begler ile öyle zamānı olunca vāfir şikār alup (13) bir dıraht dibine inüp kazā ile Rüstem’ün uykusı geldi, yatup uyudu. (14) Meger ol vādide bir arslan mekân tutmuşdı. Mīşe arasından çıkup Rüstem’ün (15) rahşın görüp hücüm eyledi. Ester pür-sehīl çeküp erūn ayağıyla çarpup (16) başın hürd eyledi ammā arslan da rahşın ayağına zahm urdı. At (17) eleminden şahrānuñ bir tarafına kaçup gitdi. Rüstem bilekleyüp yirinden turup (18) gördi. Arslan ölmüş yatur ammā atı gitmiş. Aşağı yukarı (19) çok bakdı ašlā bir nām nişān yok. Eyü temāşā, zāhir şu arslanı (20) ester öldürmiş ammā kanda gitdi diyüp tağnuñ orasın burasın (21) aradı. Meger at da geldüğü yolu tutup ‘askere vardı. Rüstem yirinden perīşān [56a] (1) hātır oldı. Yatsu vaḳti olunca piyāde bir tarafa gitdi ammā Rüstem yoruldu. Üzerinde (2) bu kadar cebe ve cevşen ālāt var, kangısın bıraḳa. Kendi kendüye eyitdi: “Bu ne (3) hāldür benüm başıma geldi. Hūrşid Bānū’nuñ bed-du‘āsına ne tiz uğradum” diyüp gider (4) iken tağ tarafından bir gergedān süvār zāhir oldı, gelüp Rüstem’e selām viridi. (5) Rüstem ‘aleyk alup gördi bir kara saḳallu yigid. Hemān aşağı inüp eyitdi: (6) “Server, böyle piyāde kanda gidersiz, kanı atıñuz; gelüñ sizi şu gergedāna bin de ‘askere (7) ulaştırayım” didi. Rüstem eyitdi: “Ya sen kimsüñ? beni neden bilürsin” didi. Ol süvār (8) eyitdi: “Ben Tekintaş Şāh’uñ ādemlerindenüm, bir hizmete göndermiş idi; giderken (9) sizi görüp bu hizmetde bulunalum diyüp geldüm” didi. Rüstem eyitdi: “Hiç olur mı? (10) Seni yoldan alıḳoyup ben binüp sen piyāde gidesin” didi. Ol harīf eyitdi: (11) “Server, benüm işüm ‘acele degüldür, lütf idüñ binüñ; senüñ öñünde piyāde yürimek (12) benüm cān-ı ‘azīzime minnet” diyüp ikdām eyledi. Rüstem de gördi olmaz, süvār oldı. (13) Biraz gitdiler, bu kez harīf Rüstem’ün öñünden gā’ib oldı. Rüstem haykırup “Bre kanda (14) gitdüñ? Ben yolu bilmem” diyüp yirde bakup gördi ki altında olan gergedān (15) kuş gibi hevāya çıkmış uçup gider. Rüstem “Eyü hişşe, bu ne hāldür cāzū mıdur, (16) cinnī midür?” diyüp hayrete vardı. Ammā ol gergedān ol kadar gitdi kim Rüstem (17) lā-yu‘ḳal oldı. Ba‘dehu gözün açup kendüsin bir çemen-zār yirde yatmış gergedān (18) karşusunda turur. ‘Aceb bunuñ sāhibi kanda ola? Görüp bir su’āl eylesem (19) dirken gergedān silkinüp bir ‘acüze ‘avrat oldı. Rüstem tuydı kışşayı. Ey la‘īn (20) sen kimsin, benden ne istersin ve bunda götürmeden murāduñ nedür?” didi. Ol (21) mel‘ün eyitdi: “Yā Rüstem, baña Bedraḳa Cāzū dirler. Çokdan seni bir yirde görüp [56b] (1) ‘āşık oldum. Şimdi bu tarīḳ ile

bulup şöyle bir yire getürdüm” didi. Rüstem ğazaba gelüp (2) “Ol dem oğ ile urayım” didi ammā yine fikr idüp “Gicedür, belki kaçurum” diyüp döndi. (3) Eyitdi: “Ey bānū, çünki baña ‘āşık oldum dirsın, bu kadar cefāya taħammül itmek gerek; bārī (4) kendüni bir güzel göster, benüm de saña meylim ola ve hem gel yanıma oğur.” didi. Cāzū şād (5) olup tız kendüni bir maħbūbe kız şüretine koyup tuħfe libās ile Rüstem’ün karşısına (6) yakın geldi. Rüstem nazar idüp gördi. Bu, bir nāzenīn şüret bağlamış, Rüstem evvelden (7) göreydi belki ‘āşık olaydı. Zamāne zen-pāreleri görse üç gün ħayāline yeler. (8) Cāzū şalınarak gelüp Rüstem’ün yanına oğurdu. Biraz kelām iderün. Kızımış mel’un (9) bir kolın Rüstem’ün boynına şalup öpmek istedükde aėzındān bir bed rāyiħa çıkdı ki (10) Rüstem’ün gönli bulanup cigeri ağzına geldi. Öyke ile mel’unuñ başına bir müşt öyle (11) urdı ki kellesi ħurd olup beyni burnundan geldi. Cān cehenneme işmarladı. (12) Ammā bir āvāz geldi ki “Nā-bekār koluñ kopsun, ol kız saña neyledi ki helāk eyledün? (13) Ol saña gergedān olup götürdi, ‘arz-ı muħabbet ider idi” didükde Rüstem “Ol gitdi, (14) sen kendüni gör” didükde ‘acūze eyitdi: “Ey bī-rahīm, ben öldürdigün Bedraħa (15) Cāzū’nun anası Bedraħa Cāzū’yum, seni kor mıyum” diyüp üzerine sürdi. Rüstem (16) el tır ü kemāna urdı ki oğ ata. Meger mel’un siħrin tamām itmiş idi. Rüstem ‘aql dā’iresinden (17) çıķup yıķıldı. Bedraħa bunu bend idüp yine ‘aqlın başına getürdi. Rüstem gözin (18) açup kendüsin ol ħâlde görüp ve cāzūyı karşısında turur gördi. (19) Cāzū eyitdi: “Ey nā-bekār, şimdi nice görürsün kendüni? Kızum öldürdin, seni neylem?” (20) didi. Rüstem neylesün emr ħüdā’nuñ. “Neylersen eyle, eger ecelüm geldiyse elümden ne gelür” didi. (21) Bedraħa eyitdi: “Yā Rüstem, oldı olacaķ sen de bir tāze yigitsin, zāyi’ itmek lāyık (22) degüldür ammā sözüm tut kızum saña naşīb olmadı; bārī gel baña rām ol, üç gün [57a] (1) benümle şoħbet eyle; soñra seni āzād ideyim.” didi. Rüstem fikr idüp bu mel’un ile erlik yüzünden (2) başa varılmaz bunu da helāk ideyim diyüp müdarāya başladı. Dönüp eyitdi: “Ey sultān-ı (3) sāħirān, ben de itdügime nādım oldum ammā anuñ ağzı pek koķar idi, zāħir sen (4) öyle degülsün; benüm senüñle şoħbet itmek cānıma minnet, tek hemān beni āzād eyle” didi. (5) Cāzū gerçek şanup “Baķ imdi benüm ağzım koķar mı?” diyerek ilerüye gelüp Rüstem’ün (6) bendin aldı. “Gel imdi server şu arada bir müferraħ ‘işret-gāħ vardur, senüñle anda şafā (7) lanup ‘ömr-i dāreyñ virelüm; elli dāne kız senüñ yoluna fedādur” dirken Rüstem tız-restlik (8) idüp tığüñ

‘üryān idüp nice bir kılıç öyle urdı ki la‘ini iki pāre eyledi. (9) Rüstem şād olup şükr eyü kırtuldum şu mel‘ünların elinden diyüp yolbilmez (10) tevekkeli bir cānibi tutup gitdi. Yolu bir tağa irişdi. ‘Acabā ne cānibe gitsem dirken (11) nāgāh bir gül-ı beyābānī çıkageldi. Rüstem’ün üzerine hücum eyledi. Rüstem gāzaba gelüp (12) bu da ne başımuñ belāsıdur kıandan geldi diyüp karşı vardı, biraz cenk (13) eylediler. Āhir gāzab birle güluñ belinden kıavrayup zūr idüp kıaldırup (14) yire urdı. Gögsüne çıkup hānçerin çeküp öldürmek murād eyledi. Gül eyitdi: (15) “Āmān server, baña kıyıma kıuluñ olam” didi. Rüstem eyitdi: “Senün baña kıulluğün gerekmez, (16) hemān beni arķana alup götürüp Bulğar zemīne ilet” didi. Gūldur “N’ola ben (17) ol yolları hūb bilürüm” didi. Rüstem de gerçek şanup şād oldı. (18) Zīrā bilürdi ki bu gül tā’ifesi ziyāde çabukdur, menzil hā’il olmaz. Hemān bunuñ (19) arķasına bindi. Gül eyitdi: “Server, gözüñ yum ben giderim; şāyed gözüñ kıararup (20) düşesin” didi. Rüstem gözin kıapayup birazdan gözin açdı. Nereye (21) geldüm ola, gördi. Etrāfı yüce tağlar eflāke ser çekmiş ötesi deryā bir ok [57b] (1) atımı yir kıalmış, götürüp kendüsün deryāya ata. Rüstem gāzaba gelüp hāy mel‘ün gördün mi (2) hīlesin diyüp başına bir müşt urup hūrd eyledi. Kendüsü de mu‘allağ yire indi, (3) ayak üzre tıravardı. Hāğğ Te‘ālā şakladı, bir kılına hāta gelmedi. Biraz tırup ol (4) deryā kenārın tutup ol kıadar gitdi ki yorilup bī-tāb oldı. Āhir bir kıayanuñ kıoltuğına (5) girüp gölge eyleyüp yatdı, bir mīkdār uyudu. (Rāvī rivāyet ider ki) Meger burası Ferhād-ı (6) Dīvāne’nün balıkkıları öldürdiği deryānuñ kenārı idi ve hem Şemmās’uñ kıal‘ası yakın (7) idi. Ferhād-ı Dīvāne, Şemmās [ve] Tıyfūr’ı helāk idüp şaltanat şāhibi olup “Şemmās da (8) Tıyfūr da ben oldum” diyüp kerr ve fer ile ol gün şikāra bindi. Gezerek Rüstem’ün yatdığı (9) kıayanuñ yanına gelüp kıayanuñ yukarusından kıakup seyr iderken Rüstem’ün yatduğına (10) gözi ilişdi. “Hāy Hāmza kıulumuñ oğlı beni aramağa gelmiş, yine beni dögmek ister; (11) bārī şunuñ başım ezeyim” diyüp zūr idüp bir büyük kıayayı kıoparup üzerine (12) ata. (Rāvī eydür) Meger Rüstem de yaturken bir hāvf-nāk vākı’a görüp uyandı. (13) Ferhād dahı taş atdı. Gürleyüp gelürken Rüstem şavulmağa ‘ār idüp siperin tutup (14) tırdı. Taşdur sipere doķunduğda āteşler saçılup kıolları büküldi, bir dizi (15) yire geldi. Taş gürleyüp bir cānibe şıçrayup yire doķunup pāre pāre oldı. (16) Rüstem ‘azīm hāta şavdı. Yukarıya kıadı, pūr-tazmān firenk tırmayup kendüye (17) kıakar. Rüstem bildi ki taş ol atmışdur. Elem çeküp hāy kıırup eyitdi: “Ey nā-bekār,

(18) ben saña neyledüm böyle taş atup beni helāk itmege kaşd eyledüñ?” diyüp el tır ü kemāna (19) urup bir oğ atdı. Ferhād siperin virüp diledi ki men‘ ide. Oğ siperden (20) güzer idüp yumruğundan geçüp gitdi. Ferhād eli acısından bir taş dağı atayım (21) dirken dīvāne pek ilerüye gelmişdi. ‘Aklı da yok ağır göyde ile yukarudan [58a] (1) aşağı uçdı. Rüstem’ün önüne düşdi. Aşağısı kum idi yoksa helāk olurdu. (2) Rüstem hemān bunuñ göğsüne çıkup hançerin ‘üryān idüp diledi ki öldire. Nāgāh bir incecik (3) toz belürdi. Geldi, irişdi. “Dur server!” didi. Rüstem şabr eyledi. Meger bu gelen ‘Ömer ‘Ayyār (4) idi ki Hamza Rüstem’e göndermişdi. Bulğar zemīne giderken ol araya uğrayup taşın (5) gürüldisin görüp bağıdı. Ol tağdan bir ādem düşdi, beride üzerine çıkup (6) öldürmek diler. Yakın gelüp gördi ki altında olan Ferhād-ı Dīvāne’dür. Üstünde (7) olan Rüstem. “Hāy server neylersin! Bu öldirecegin kimdür, bilür misin?” didi. Rüstem yok (8) bilmem. ‘Ömer eyitdi: “Bu Ferhād-ı Dīvāne’dür” didükde ya öyle mi? Diyüp üzerinden kalkdı. (9) Ferhād da kalkdı. ‘Ömer’i görüp “hāy Bilgince, göre Hamza kulumuñ oğlı beni yaraladı, (10) yumrucam keseyazdı” didükde Rüstem de bildi ki Ferhād-ı Dīvāne’dür. “Bre dīvāne, nedür (11) bu üzerinde olan firenk esbābı, sen kāfir mi olduñ?” didükde Ferhād eyitdi: “Yok (12) Şemmās oldum, Tayfūr oldum” didi. Rüstem eyitdi: “Ya niçün ol taşı benüm üzerime (13) atduñ, beni bilemedüñ mi?” didi. Ferhād “Belī bildüm ammā anuñçün itdüm ki sen beni yumruğıla (14) yıkduñ, ben de seni öldürmek için atdum” diyince ‘Ömer yavuzlanup “Bre gidi tağlar (15) delüsi, bir dilāveri zāyi‘ ideyazduñ. Ben gelmesem ol seni öldürürdi. (16) Niçün böyle idersin?” didükde Ferhād ağlayub ‘Ömer’in elin öpdü ayağına (17) düşdi. Beni Hamza kulumuñ oğlundan dilek eyle, artuğ bir dağı anuñla oynamayım, (18) gelüp elim öpsin” didi. ‘Ömer de dilek idüp Rüstem bunuñ elin öpdü. Ol da (19) Rüstem’ün elin ayağın öpdü. Zīrā dīvānedür, bir kimse ile ‘adāvet itse elin öpdür (20) meyince barışmaz. Babası Lendehā, Hamza bile öperler; hātırı hoş olurdu. Rüstem eyitdi: (21) “Yā ‘Ömer, bunuñ zağmına tīmār eyle” didi. ‘Ömer de şararken vāfir firenk begleri de geldiler. Ferhād’ı (22) ararlardı. Ferhād’uñ yanında Rüstem’i görüp düşmeni şanup üzerine hücüm itmek dilediler. [58b] (1) Ferhād: “Bre el kaldırmañ, bu benüm Hamza kulumuñ oğlıdur. Kağıdırşañuz cümleñizi kırar” didi. (2) Bunlar da gördiler Rüstem ‘Ömer’e iltiyām ider, yanlarına gelüp selām virdiler. Kimlersiñüz bu dīvāne (3) kimdür bilür misiz?” didiler. ‘Ömer eyitdi: “Bu Hamza’nuñ oğlı

Rüstem-i ‘Alemsâh’dur, bu dīvâne Hamza’nuñ (4) serkaplanı Lendehâ’nuñ oğlu Ferhâd-ı Dīvâne’dür. Bir huşûşdan ötürü incünüp ‘askerden (5) çıkup gitdi, gâ’ib olduğın beyân eyledi. Anlar da dīvâne’nuñ Balıkçı Mehyâr ile gelüp (6) Şemmâs’ı öldürdigin vesâ’ir ahvâlin beyân eylediler. Rüstem’üñ kim olduğın bilüp altlarına birer (7) rahş çekdiler. Süvâr olup Qal’a-i Şemmâs’a geldiler. Rüstem ile ‘Ömer’i ziyâfete başladılar. Rüstem ‘Ömer’e (8) eyitdi: “‘Ayyâr, bunda gelmege sebep nedür?” didi. ‘Ömer de Hamza’nuñ nâmesin virüp beni saña (9) gönderdi. Bulğar zemîne gider idüm, yolda ‘askerine râst geldüm. Kâsım’ı gördüm, Allah bağışlaya (10) yigit olmuş; beni bildükde ziyâde ta’zîm eyledi. Sizüñ şikâr üzerinde gâ’ib olduğunızı (11) ve rahşuñ boş geldigini görüp elemde imişler, baña niyâz eylediler. Ben de gelüp sizi bu (12) hâlde buldum” didi. Rüstem eyitdi: “Öyle ise var benüm rahşum getür ve hem benüm sağ olduğım (13) bildir” didi. ‘Ömer de n’ola diyüp gitdi. İrtesi olduğda Rüstem bir gergedâna binüp şikâra (14) çıkıdı. İkinci zamânı olduğda bir ‘askere râst geldi. Kim ola dirken bu ‘askerüñ (15) serdârı da şikâra binmiş idi. Nâgâh Rüstem’e karşı geldi. Yakın gelüp Rüstem gördi ki (16) on sekiz arış kıddin cebe ve cevşene gârķ itmiş. Bildi ki kendi ‘askerinden degül. Meger (17) bu Kubbâdî Şehriyâr’uñ oğlu Muzaffer Âhen-kaya idi. Yanında olanuñ birine eyitdi: (18) “Var şu dilâveri da’vet eyle gelsün.” didi. Ol da gelüp Rüstem’e söyledi. N’ola diyüp (19) Muzaffer’üñ yanına gelüp selâm virdi. ‘aleyk alup eyitdi: “Kimsin?” didi. Rüstem eyitdi: (20) “Rüm diyârından bir tenhâ süvârum” didi. Muzaffer eyitdi: “Sipâhuñ bilür misin?” didi. (21) Rüstem “Zâhir bu tenhâda gezen hâlî mi olur.” Muzaffer “Gel baña hizmet eyle, günde [59a] (1) saña bir altun ‘ulûfe vireyim” didi. Rüstem eyitdi: “Saña hizmet idince mağlağa büyür harac ziyâde (2) olur, bari yüz altun vir” didi. Muzaffer eyitdi: “Hünerüñ görmeden ne kadar kuvvete mâlik (3) olduğun bilemem. Ri’âyet kuvvete göre olur” didi. Rüstem eyitdi: “Ben Hamza ile üç def’a (4) cenk eyledüm” didükde Muzaffer “Gel imdi benümle cenk eyle göreyim sözün gerçek midür?” (5) didi. Rüstem su’âl idüp “Yoħsa Hamzazâde misin? Muzaffer yabandan degülem diyüp (6) inkâr idüp “Gâlib mağlûb bellü olduğda bilinür” didi. Rüstem “Hamle eyle” diyüp azğışup (7) âhir Muzaffer bir nîze urdı. Rüstem siperin virüp men’ eyledi ammâ ‘aceb kuvvet gördi. (8) “Muzaffer bir hamle dahı sen eyle görelüm itdugin da’vâ nedür, var mısın?” didi. Rüstem de bir nîze (9) urdı. Muzaffer siperin virince olmayup siperden

geçüp bir zaḥm açdı. Muẓaffer āh idüp (10) Ḥamza'ya buluşmadan böyle 'ırz nokşānı ola diyüp hemān dal kılıç olup bir kılıç urdı. (11) Rüstem de kılıcuñ berāber virüp men' idüp bir miḳdār maḡrūr oldı. Muẓaffer de gördi (12) kendi didügi degül, hemān toḡrı yoldan fırsat bulunmaz diyüp āḥir tīg yukarudan (13) gösterüp yine aşığıdan gösterüp tebere bir tīg urdı. Rüstem de kılıcın viremeyüp (14) iki kaşınıñ arasına bir zaḥm açdı, kan yüzün bürüdi. Rüstem ḡazaba gelüp (15) bir kılıç öyle urdı ki Muẓaffer Şāh'ıñ siperin şakḳ idüp göḡsüne bir qarış zaḥm (16) daḡı urdı, hem raḡsı başın zemīne bıraḳdı. Begleri üzerine üşüp öñünden (17) ḳapdılar. Rüstem-i 'Aleḡşāh-ı Rūmī ḡazaba gelmiş idi. Öñüne gelen Müslümān mıdur degül midür öñüne (18) gelenleri ḳatlı idüp çok ādeme el ḳodı. Āḥir kan çok aḳmaḡla tīg birle uğrın (19) açup 'askeri yarup ḳıḳup gitdi. İşte benüm sa'ādet-menendüm, yigirmi altıncı cild (20) işbu arada tamām oldı.

Ketebehu Ḥasan Başrı

Sene 1309

Sene 1309

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZLÜK

-A-

‘abd (A.): Kul. 24b/9

ābdest (F.): Namaz vs. ibadetler için su ile yapılan temizlik.

ābdest al-: Abdest almak. 13b/7

‘Abdülmuṭṭalib: Özel isim. Hazret-i Muhammed’in dedesi. 48a/17, 48a/19

‘acabā (A.): Şaşırma, istifham sözcüğü. 12a/21, 12b/13, 21b/21, 22a/16, 54b/2, 57a/10

‘acāyib (A.): Garip, tuhaf olan şey. 11a/9, 13a/18, 14b/4

‘acāyibāt (A.): Garip, tuhaf şeyler. 7b/20

‘aceb (A.): Şaşırma, istifham sözcüğü. 3a/1, 3a/6, 4a/19, 5b/8, 6b/5, 7a/16, 7b/17, 8a/1, 9a/9, 11b/2, 14b/5, 15b/3, 16a/14, 17a/3, 17a/7, 21b/18, 24a/10, 25a/7, 25a/11, 31b/20, 33a/2, 33a/18, 36b/21, 45b/13, 49a/2, 46a/9, 50b/14, 51b/19, 56a/18, 59a/7

‘acele (A.): Acele, hızlı. 3b/8, 21b/19, 22a/1, 48b/17, 51b/18, 52a/12, 56a/11

‘Acem: İran, İran toprağı. 46a/18, 55b/1, 55b/9

acı: Sıkıntı ve ıztırıp. 10a/3, 23a/6, 23a/11, 50b/13, 57b/20

acı-: Merhamet göstermek. 1b/3, 31a/21

acıķ-: Karnı acıkmak. 28b/4

‘āciz (A.): Güçsüz, kuvvetsiz olan.

‘āciz ķal-: Çaresiz olup bir şey yapamamak. 23b/19, 39a/14

‘āciz ol-: Çaresiz olup bir şey yapamamak. 15b/9, 20a/11

‘acūze (A.): Yaşlı kadın. 56a/19, 56b/14

aç: Acıkma durumu, aç olma. 11a/4, 11a/19, 11b/3, 12a/14, 12a/17, 12a/18, 13b/8, 28b/11, 30a/5, 50a/13

aç-: Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek. 5b/2, 8b/15, 10a/8, 11a/15, 13a/9, 14b/9, 14b/10, 14b/22, 15a/8, 15b/1, 17a/12, 17a/13, 17a/17, 21b/7, 21b/20, 22b/13, 24a/13, 25a/8, 32b/5, 32b/8, 40a/22, 41b/17, 42a/19, 47b/3, 49a/16, 53a/17, 56a/17, 56b/18, 57a/20, 59a/9, 59a/14, 59a/19

açmaz ķo-: (Satranç ve dama oyununda) rakibi yenmek için yanılma hareketi yapmak. 47b/3

açabil-: Bir şeyi açmaya gücü yetmek. 26a/1

açdır-: Açtırmak. 33b/16, 51a/10

açıl-: Açık hale gelmek. 17a/22, 26a/5, 26b/11, 36a/5

ad: İsim. 6a/18, 9a/8, 15a/11, 15b/14, 26a/20, 28a/12, 28a/13, 28b/13, 34a/4, 45b/16, 46b/15, 48b/1, 49a/21, 53a/19, 53a/16, 53a/23, 55a/17, 55b/1

‘Ād: Hud peygamberin kavminin adı. 42b/10

ādāb (A.): Yol yordam, nezaket. 32a/5

‘adāvet (A.): Düşmanlık. 33b/2, 39b/12, 39b/13, 40a/16, 41b/19, 41b/21, 44b/5, 45a/3, 45a/16, 46a/10, 47a/21, 47b/15, 58a/19

ādem (A.): Adam, kişi, insan. 4a/1, 4a/10, 4a/14, 4a/17, 4a/18, 5b/1, 5b/20, 6b/2, 6b/3, 7a/4, 8a/3, 10a/1, 11a/22, 11b/23, 13b/18, 13b/21, 16a/10, 17b/16, 18b/16, 22a/14, 22b/6, 23b/14, 24b/2, 25b/7, 29a/11, 29a/12, 29a/13, 30a/15, 30a/19, 30b/8, 30b/21, 31b/11, 31b/17, 32a/4, 32a/16, 32a/18, 32b/10, 33a/7, 33a/8, 33a/14, 33a/15, 33a/19, 34a/1, 34a/20, 34a/21, 35b/9, 35b/18, 37a/11, 38a/11, 38b/9, 39b/22, 40b/20, 41a/19, 46b/3, 46b/21, 47a/13, 48a/9, 50b/10, 51a/5, 51a/8, 51a/16, 52a/1, 52a/9, 53a/20, 54b/1, 54b/2, 54b/4, 55a/2, 56a/8, 58a/5, 59a/18

‘ādet (A.): Gelenek, görenek. 6b/12, 18a/21, 19a/1, 45a/11

‘ādil (A.): Adaletli. 41b/9, 45a/16

āferīn (F.): Takdir etme, beğenme sözü. 1b/2, 2a/15, 24b/13

āferīn eyle-: Takdir etmek, beğenmek. 52b/6

āferīn it-: Takdir etmek, beğenmek. 18a/18, 32a/7

āfet (A.): Müthiş güzellik. 26a/17

āfitāb (F.): Güneş. 14b/1, 16a/11, 26a/4

Āfrāsiyāb: Özel isim. Efsanevi Zerdüşt kralı Feridun’un üç oğlundan birisi. 43a/18, 46b/6, 52b/12

‘afv (A.): Bağışlama.

‘afv it-: Bağışlamak. 34b/10

afv ol-: Bağışlanmak. 14a/14

ağ: Balık tutmaya yarayan alet. 30b/16, 30b/17, 30b/20, 30b/21, 31a/1, 31a/4, 32a/20, 32b/2

ağ-: Göğe yükselmek. 14a/2

ağa: Lider, reis. 40b/14

ağaç: Ağaç. 11b/23, 29b/11, 29b/19, 30a/3

ağdır-: Havaya yükseltmek. 22a/21

ağır: 1. Ağır olan. 30b/19, 32b/4, 57b/21, 30b/18 2. Kuvvetli, sağlam. 4a/12, 18b/13

ağız: Ağız. 10a/19, 12b/6, 13a/4, 14b/22, 15a/1, 15a/2, 15a/8, 15a/9, 17a/20, 21a/18, 21a/19, 21a/20, 22b/1, 22b/5, 23a/3, 23a/4, 23b/20, 32b/4, 36a/5, 40a/14, 40a/24, 51b/12, 56b/9, 56b/10, 57a/3, 57a/5

ağla-: Ağlamak. 1b/2, 12a/7, 12a/11, 17a/4, 18b/2, 20b/15, 21a/3, 21a/8, 25a/7, 33a/4, 34a/16, 37b/5, 39a/13, 40a/11, 40b/22, 53a/5, 53b/9, 54a/4, 58a/16

āh: İnleyip sızlama, feryat. 20b/13

āh eyle-: İnlemek, sızlanmak. 18b/10, 20b/11

āh it-: İnlemek, sızlanmak. 17b/2, 20b/12, 20b/15, 39a/1, 50a/10, 53b/9, 59a/9

aḥālī (A.): Bir bölgede yaşayan halk. 23b/16

aḥbāb (A.): Dostlar. 8a/11

aḥbār (A.): Haberler. 1b/1

‘ahd (A.): Söz verme, sözünde durma. 19a/18, 19a/18, 19a/19, 19a/21, 39b/16, 46a/15

‘ahd-nāme (A.): Sözleşme. 46a/4, 47b/16

āhen (F.): Demir, demir gibi kuvvetli olma. 9b/7, 44b/13

āhen-dest (F.): Eli demir gibi kuvvetli. 23a/12

āḥir (A.): Sonra, daha sonra. 1b/11, 2b/20, 5a/17, 5b/16, 11a/8, 11b/19, 12b/19, 15b/16, 15b/18, 17a/2, 18b/17, 19a/12, 20a/11, 21a/13, 21a/20, 21a/21, 23b/19, 25a/9, 26a/2, 26b/3, 28b/6, 28b/10, 28b/12, 29b/20, 30a/11, 33b/3, 34a/20, 35b/1, 37a/18, 38b/17, 39a/9, 39a/22, 39b/3, 42b/19, 45a/2, 46b/19, 49b/4, 49b/11, 51b/11, 53a/12, 53b/10, 55b/8, 57b/4, 59a/7, 59a/12, 59a/18, 55a/19

āḥiret (A.): Ölümden sonraki hayat. 20b/14

Aḥkara-i Firenk: Özel isim. 43a/17

aḥşām (F.): Akşam vakti. 10b/14, 11a/21, 12b/18, 17a/9, 21a/3, 26b/10, 26b/17, 30a/2, 37a/18, 44b/11, 44b/12, 45b/8, 47b/2, 50a/22, 53a/3

aḥter (F.): Yıldız. 27b/3

āhū (F.): Ceylan. 25a/19, 26a/7, 26b/15, 28a/7, 51a/20, 50b/13, 51b/14, 52a/4

aḥvāl (A.): Durumlar. 8b/13, 12a/13, 8a/7, 8a/16, 12a/5, 16a/15, 17b/7, 18b/3, 21a/19, 27a/22, 29a/16, 35a/2, 37a/12, 38a/17, 40b/12, 41b/4, 46b/19, 48a/2, 55a/11, 58b/6

aķ: Beyaz renk. 37a/16

aķ-: Akmak. 16a/4, 16a/9, 20b/9, 22b/19, 48b/15, 59a/18

aķça: Gümüş bir para birimi. 31a/6, 31b/1, 31a/21, 50a/15, 50a/18

aķıt-: Akıtmak. 29b/8, 55a/4

‘āķıl (A.): bkz. ‘āķıl

‘aķıl, ‘aķıl, (A.): Us, düşünme yetisi. 3a/6, 3a/9, 3b/10, 3b/13, 3b/17, 4a/11, 5b/1, 5a/6, 7a/13, 7b/10, 7b/11, 8b/15, 10a/4, 10a/11, 11a/15, 12a/9, 14b/11, 15a/5, 15a/9, 16a/11, 16a/14, 16b/2, 16b/6, 16b/16, 16b/18, 17a/16, 18a/18, 22b/16, 23b/12, 24a/13, 25b/12, 26a/11, 31b/14, 32a/1, 32a/16, 32b/12, 33a/20, 34a/9, 37b/17, 39b/19, 50a/6, 54a/4, 56b/16, 56b/17, 57b/21

‘aķlı başına gel-: Kendine gelmek, ayılmak. 5a/6, 5b/1, 17a/16, 24a/13

‘aķlı başına götür-: Kendine gelmek, ayılmak. 56b/17

‘aķlı gel-: Kendine gelmek, ayılmak. 4a/11, 11a/15, 16b/6, 16b/18

‘aķlı git-: Korkmak, kendinden geçmek. 3b/10, 7a/13, 7b/10, 54a/4

‘aķlın götür-: Kendine gelmek, ayılmak. 16b/16

‘āķıbet (A.): Son, sonuç. 11a/14, 18b/8, 51b/6, 21a/17, 6a/11

‘āķıl, ‘āķıl, (A.): Akıllı, akıllı olan. 6b/13, 19a/6, 29b/6, 33a/21, 33b/4, 33b/15, 33b/22, 34a/3, 34a/19, 37b/17, 39a/12, 40b/10, 55a/5, 55a/6, 55a/13

aķın: Hücum, saldırı.

akın eyle-: Hücum etmek. 37a/14

‘aķıl (A.): bkz. ‘aķıl

aķrabā (A.): Kan bağı olan, hısıım. 48a/17, 48a/20

aķrān (A.): 1. Birbirine eşit, denk. 5a/11, 15a/15, 45a/5 **2.** Söz verme. 19a/21

aķşā (A.): En son. 52b/20

al-: 1. Birine bir şey vermek. 12a/16, 14a/16, 28a/11 **2.** Birinden bir şey almak, eline almak, ele geçirmek. 1b/4, 2a/2, 3a/2, 3a/15, 3a/20, 3b/14, 3b/18, 5a/6, 5b/3, 5b/16, 6b/10, 6b/20, 7a/12, 7a/20, 7b/18, 8a/15, 9a/4, 9a/5, 9a/10, 9a/17, 9a/20, 9b/6, 9b/22, 10a/18, 10b/6, 10b/12, 12a/4, 12a/19, 12b/7, 13b/7, 13b/13, 13b/15, 13b/18, 14a/3, 14a/5, 14b/11, 15a/11, 15a/16, 15a/20, 16a/4, 16a/13, 16b/14, 17b/14, 18a/9, 18b/21, 19a/5, 19a/11, 19b/8, 20a/10, 21b/18, 22a/21, 22b/4, 24a/14, 24b/17, 25b/5, 26a/9, 26a/11, 26a/14, 26b/8, 26b/16, 27a/10, 28b/15, 29a/17, 29a/18, 29b/14, 30a/20, 30b/19, 30b/20, 31a/7, 31b/2, 32a/5, 32b/22, 33b/18, 33a/9, 34a/5, 34a/6, 34a/9, 34a/14, 35a/7, 35b/17, 36b/5, 36b/17, 37a/3, 37b/1, 38a/1, 38b/8, 39a/2, 39a/19, 40a/5, 40b/14, 41a/3,

41a/10, 41b/1, 41b/11, 41b/17, 42a/19, 45b/11, 45b/15, 45b/21, 47b/3, 47b/5, 47b/6, 47b/10, 47b/17, 48a/8, 48b/3, 48b/11, 49a/15, 50a/5, 50b/21, 51a/2, 51a/4, 51a/6, 51a/6, 51a/10, 52a/18, 52b/4, 52b/10, 53a/6, 53a/11, 53a/21, 53b/21, 54a/12, 54a/19, 54b/5, 55b/7, 55b/12, 57a/6, 57a/16 **3.** Yanına almak, oturtmak. 5b/20, 17b/13, 18a/1, 19a/9, 20a/16, 21b/7, 29b/19, 40a/3, 44a/21, 46a/6, 46b/7, 47b/8, 48a/9, 52b/13, 54a/2, 54b/2 **4.** Koymak, bırakmak. 3a/4, 9b/6, 10a/19, 26a/3, 35b/5, 36a/11, 36b/14, 54b/19 **5.** Engellemek, önüne geçmek. 26a/16, 36b/23, 36b/18 **6.** Yenmek. 10a/9, 52a/11 **7.** Satın almak. 31a/19, 31b/1 **8.** Evlenmek, evlendirmek. 27a/16, 41a/7, 49b/22, 55a/17

ala: Talih, mutluluk. 3b/1

a'lā (A.): En yüce 30a/6

alacak: Birinden alacağı olma. 17b/19

'alāka (A.): Bağlantı, ilgi. 40b/11

alargā (İtal.): Açıkta, sahilden uzakta.

alargā ol-: İşsiz güçsüz olmak, boş gezmek. 30b/6

'alāmet (A.): İşaret, iz, belirti 12b/2, 43b/11

ālāt (A.): Aletler. 2b/13, 2b/11, 4a/20, 9b/8, 9b/11, 12b/5, 12b/15, 13a/3, 15b/13, 22b/17, 30b/20, 35b/11, 43b/12, 56a/2

alay (F.): Askeri birlik. 7a/14, 20a/2, 24a/14, 26a/6, 34b/1, 35a/5, 42a/21, 42b/5, 42b/8, 54a/22, 54b/1, 54b/14

alçak: Alçak. 25b/10

alda-: Aldanmak, aldatmak. 7a/4, 38a/18

'ale'l-acele (A.): Acele ile 42a/1

'ālem (A.): Dünya. 7b/15, 8b/4, 10b/21, 10b/1, 14a/21, 15a/5, 15a/15, 20b/11, 20b/13, 22a/9, 23a/4, 23b/17, 24a/11, 25b/2, 26a/2, 26a/13, 34b/17, 35a/8, 35b/17, 36a/12, 36b/15, 37a/19, 39a/10, 40a/7, 40b/1, 40b/22, 41b/15, 42a/6, 43b/9, 43b/11, 47a/2, 47a/12, 47a/17, 49b/19, 51b/13, 55a/20

'Alemdār: Özel isim. 37a/19

'Alemsāh: Özel isim. 4a/8, 5b/15, 8b/5, 10a/20, 14b/2, 15a/9, 15b/10, 17a/16, 19a/16, 19b/7, 22b/3, 22b/15, 23a/16, 24b/10, 35b/22, 47b/4, 48a/11, 50b/15, 51a/11, 52b/8, 58b/3, 59a/17

'alev (A.): Ateş. 13a/20, 13a/21, 22b/1

'aleyhi's-selām (A.): Selam onun üzerine olsun anlamında dua cümlesi. 12a/11, 12a/15, 12b/19, 14a/4, 14b/16

‘aleyk (A.): Selam verme. 2a/4, 2b/19, 13b/15, 14b/2, 56a/5, 58b/19

aleyk al-: Selam vermek. 2a/4, 13b/15, 14b/2, 56a/5, 58b/19

alıḳoy-: Gitmesini engellemek. 18a/8, 56a/10

alıḫ-: Alışmak, uyum sağlamak. 22b/15, 26b/15, 26b/17

‘ālī (A.): Yüce, yüksek. 8b/4, 8b/22, 44b/9

‘ālīḫān (F.): Şamı yüce olan. 45a/18, 45a/20

‘Alḳame: Özel isim. 42b/16

Allah: Allah. 5b/13, 9b/17, 10a/12, 13b/16, 14b/15, 21b/5, 27a/3, 27b/15, 36b/14, 42a/13, 45a/3, 47a/7, 48b/3, 58b/9

alt: Alt taraf, zemin. 12a/21, 13a/7, 13a/14, 14a/5, 15b/14, 23a/1, 24b/5, 26a/4, 32b/13, 36a/4, 36b/17, 36b/19, 36b/23, 39a/20, 40b/16, 52b/2, 52b/13, 56a/14, 58a/6, 58b/6

altı: Altı rakamı. 43a/19, 42b/11

altıncı: Altıncı sırada olma. 1b/1, 52b/11, 59a/19

altmış: Altmış rakamı. 23b/19, 24b/2, 36b/14, 42b/12, 42b/14, 55b/8

altun: Altın, değerli bir maden ve para birimi. 2b/7, 2b/9, 13b/2, 17a/12, 28a/8, 32b/7, 32b/9, 32b/10, 32b/12, 32b/14, 32b/15, 38a/6, 38a/8, 38a/17, 46a/5, 59a/1, 59a/2

ālūde (F): Yaralı, yaralanmış. 3b/10, 4a/17, 23a/19, 27b/7, 49a/8

amān (A.): Emin olma, başlama. 5a/7, 6a/3, 16b/1, 38b/20, 55a/6

‘amel (A.): Bir işi yapma, yerine getirme.

‘amel it-: Yapmak, yerine getirmek. 7a/8, 39b/16

‘Āmir-i Baḡdādī: Özel isim. 42a/10

ammā (A.): Fakat, lakin. 1b/16, 2a/7, 2a/13, 2b/5, 2b/14, 2/19a, 3a/2, 3a/6, 3a/9, 3b/14, 4a/20, 5a/9, 5a/13, 5a/17, 5b/1, 5b/2, 5b/11, 6a/15, 6b/14, 6b/19, 6b/21, 7a/1, 7b/13, 7b/21, 8a/3, 8a/7, 8a/11, 8a/18, 8a/20, 9a/10, 9a/14, 9a/16, 9b/20, 10a/3, 10a/6, 10a/11, 10a/15, 10a/19, 10b/3, 10b/7, 10b/11, 10b/19, 11a/15, 11b/4, 11b/6, 12b/4, 12b/15, 12b/17, 13a/1, 13a/6, 13a/10, 13a/13, 14a/15, 14b/8, 15a/10, 15b/20, 16a/3, 16a/5, 16a/11, 16a/13, 16a/14, 16a/17, 16b/19, 17b/4, 17b/11, 17b/18, 18a/10, 18a/11, 18a/18, 18a/19, 18a/20, 18b/6, 18b/9, 19a/1, 19a/8, 19a/11, 19a/21, 20b/1, 20b/18, 21a/16, 21a/17, 21a/19, 21b/3, 21b/8, 21b/19, 22a/10, 22a/12, 22a/15, 22a/18, 22b/14, 22b/2, 23a/3, 23a/6, 23a/8, 23a/16, 23a/18, 23b/12, 24a/20, 25a/21, 25b/12, 25b/16, 25b/20, 25b/21, 26a/8, 26a/10, 26a/14, 26b/10, 26b/14, 27b/13, 28a/7, 28a/20, 28b/4,

28b/9, 28b/15, 28b/20, 29a/1, 29a/5, 29a/7, 29a/13, 29a/16, 29b/11, 29b/14, 30a/8, 30a/20, 30b/5, 30b/12, 31a/11, 31a/18, 31b/17, 31b/4, 31b/8, 31b/9, 32a/1, 32a/6, 32a/13, 32a/15, 32a/16, 32b/4, 32b/7, 33a/7, 33a/20, 33a/3, 33a/22, 33b/8, 33b/18, 35a/13, 35b/6, 35b/19, 36a/2, 36a/4, 36a/5, 36a/13, 36a/15, 36a/20, 36b/16, 36b/22, 38b/19, 38b/11, 38b/22, 39b/9, 39b/16, 40a/22, 40b/19, 41a/1, 41a/5, 42b/6, 44a/1, 44b/16, 45a/3, 45a/17, 45b/3, 46a/17, 46a/18, 46b/15, 47a/19, 47b/3, 48b/13, 48b/20, 49a/19, 49a/11, 49a/2, 49b/6, 49b/8, 50a/3, 50a/8, 50b/1, 51a/11, 51a/14, 51a/18, 51b/4, 52b/6, 52b/14, 53a/7, 53b/1, 55a/9, 55b/18, 55b/20, 55b/16, 56a/1, 56a/16, 56b/2, 56b/12, 56b/22, 57a/3, 58a/13, 59a/7

‘ammū (A.): Amca. 48a/19

‘ammī-zāde-i rasūl: Peygamberimizin amca oğlu. 13b/15

‘amūd (A.): Direk, sütun. 9b/5, 9b/7, 9b/13, 10a/1, 10a/6, 11b/8, 12a/2, 54b/17

an (A.): Kısa zaman dilimi. 10a/5, 53a/6, 50a/43, 3a/7

an-: Anmak, hatırlamak, zikretmek. 2a/7, 15b/7

aña: O zamirinin datif (e) hali. 2a/11, 7b/7, 12a/9, 12b/18, 15a/18, 15b/20, 16a/7, 20a/15, 27b/2, 27b/11, 33b/21, 34b/17, 39a/11, 40a/9, 40a/17, 41a/19, 43a/14, 45a/4

ana: Anne. 19b/20, 51b/11, 53a/13, 53a/17, 53b/2, 56b/15

ancağ: Yalnız, sadece. 4a/6, 12b/13, 25a/18, 25b/21, 27a/12, 29b/9, 31a/20, 32a/20, 32b/11, 33a/22, 33b/18, 34b/19, 35b/21, 40b/3, 54a/21, 54b/16

and: Yemin, ant.

and iç-: Yemin etmek. 10b/20

and vir-: Yemin etmek. 6b/2

anda: 1. Orada, o yerde. 1b/14, 2b/10, 2b/20, 8b/8, 8a/4, 10b/19, 14b/18, 14b/20, 15a/13, 16b/5, 21b/1, 30a/8, 30a/9, 36b/15, 41b/16, 42a/18, 47a/10, 47b/5, 47b/17, 52b/18, 52b/19, 52b/22, 53a/20, 53a/20, 53b/3, 53b/4, 54a/1, 57a/6 **2.** O kişide, onda. 24a/4

andan: Sonra, ondan sonra. 2b/15, 3a/19, 5b/8, 5b/9, 6a/1, 6b/10, 7b/18, 8a/3, 8a/13, 8b/3, 10b/2, 11b/20, 12a/9, 12a/20, 12b/7, 13b/7, 13b/21, 14a/1, 14a/6, 14a/20, 14b/20, 15a/12, 15a/14, 15b/1, 15b/8, 15b/14, 15b/16, 16b/6, 17a/14, 17b/9, 17b/15, 18a/13, 19b/7, 21a/2, 21a/7, 21b/7, 21b/14, 22a/14, 23a/1, 23a/14, 24a/19, 27b/18, 28a/2, 28a/6, 28a/10, 29a/8, 29b/7, 30a/2, 30a/10, 30b/11, 31a/6, 31b/2, 31b/7, 32b/9, 33a/14, 33a/16, 34b/14, 38a/16, 38b/7,

38b/10, 41a/12, 41a/13, 41b/13, 42a/5, 42b/1, 42b/8, 42b/17, 42b/19, 42b/21, 43a/6, 43a/14, 43b/6, 43b/9, 43b/20, 44a/5, 44a/10, 44a/12, 44a/19, 44b/1, 44b/2, 45b/6, 45b/11, 45b/15, 46a/6, 46b/20, 47a/2, 47a/8, 47a/10, 47a/17, 47b/17, 47b/21, 48a/3, 48b/2, 48a/4, 48a/5, 48a/8, 48a/13, 49b/5, 50a/21, 50b/4, 50b/7, 50b/9, 50b/3, 51b/20, 52a/3, 53b/11, 54a/17, 55a/17

anı : Onu, O zamirinin akkuzatif (i) hali. 2b/17, 4a/1, 6a/18, 6b/10, 7a/9, 9a/9, 9b/14, 9b/16, 9a/21, 12b/2, 16a/10, 17a/21, 18b/12, 19a/7, 21a/9, 22a/17, 24a/4, 27a/16, 31a/5, 31b/14, 34a/20, 35b/8, 36b/23, 37b/1, 37b/3, 38b/5, 40a/20, 41a/16, 43b/11, 50b/17

anınçün: Onun için 5a/16, 41a/9, 58a/13

añla-: Anlamak. 5a/14, 10a/21, 15b/4, 18b/12, 27a/12, 31a/3, 32a/15, 32b/11

anlar: Onlar. 3b/6, 5a/12, 5a/13, 6a/4, 7b/14, 8b/3, 14a/10, 14a/11, 18a/10, 18a/6, 18a/12, 18a/15, 18b/4, 22b/7, 25a/15, 25a/19, 27a/3, 27a/6, 30a/16, 30a/19, 30b/13, 30b/15, 32b/1, 33b/7, 33b/10, 37a/9, 38a/11, 38b/22, 45b/4, 46b/13, 48a/7, 48b/12, 53a/7, 54a/15, 54b/1, 54b/7, 54b/13, 58b/5

añsızın: Birdenbire. 32a/21

Antaşya: Yer adı. Bugünkü Hatay ili. 12b/13

anuñ: Onun, o zamirinin genitif hali 2b/5, 6a/17, 6b/14, 9a/4, 9a/8, 12b/3, 16a/2, 17b/7, 18a/4, 18b/8, 23b/7, 25a/20, 39a/18, 39a/20, 39b/4, 40b/4, 45a/5, 52a/16, 54b/8, 57a/3, 58a/17

‘ār (A.): Utanma.

‘ār it-: Utanmak. 57b/13

‘Arab (A.): 1. Arap. 5a/9, 5b/19, 8a/18, 15b/5, 34b/1, 35a/2, 36b/8, 36b/9, 36b/11, 36b/20, 37b/15, 37b/23, 38a/3, 39a/7, 39b/14, 40a/3, 40b/5, 41a/23, 41b/13, 41b/16, 42a/10, 44b/16, 45b/16, 46a/8, 46a/18, 46b/15, 46b/17, 54a/12
2. Zenci, hizmetçi, ulak. 26b/19

ara: İki şeyin arası, arasındaki bölge. 2a/11, 3b/15, 5a/10, 5a/12, 5a/16, 9a/12, 10b/17, 13b/20, 16b/10, 17b/4, 17b/19, 18a/1, 18a/14, 18b/10, 21a/5, 21b/11, 21b/17, 22a/6, 23a/19, 23b/14, 24a/11, 28b/16, 29b/3, 31a/11, 33b/2, 40a/15, 40a/16, 40a/24, 41a/4, 44b/4, 47b/15, 49a/2, 50a/21, 55b/14, 57a/6, 58a/4, 59a/14, 59a/20

ara-: Aramak, bulmaya çalışmak. 5a/8, 5a/17, 6b/15, 10b/5, 11a/8, 11a/14, 17b/4, 21a/15, 24a/10, 31b/19, 36b/5, 49b/17, 50a/8, 52b/9, 55b/21, 57b/10, 58a/22

‘araba (A.): Araba. 24b/17

‘Arab-zāde: Özel isim. 6a/9, 18b/20

ard: Arka, geri taraf. 2b/9, 2b/12, 3a/7, 6a/4, 12a/4, 17a/22, 19a/2, 19a/5, 19b/12, 19b/15, 20a/8, 21a/2, 22a/12, 30b/1, 30b/10, 30b/12, 31a/15, 35b/7, 36b/16, 36b/17, 36b/22, 36b/24, 37b/1, 41b/8, 43a/1, 43a/16, 48b/20, 49a/5, 51a/17, 52a/5, 55a/3

arış: Bir ölçü birimi, endaze, arşın. 4a/3, 10a/13, 12b/1, 15b/11, 29b/9, 33a/13, 36b/14, 42b/11, 43b/12, 58b/16

arқа: Geri, arka taraf. 3a/4, 9b/17, 9b/13, 13a/17, 16b/21, 21b/7, 22a/2, 22a/5, 26a/3, 31a/13, 31a/14, 35b/5, 36a/10, 49b/9, 54b/19, 57a/16, 57a/19

arқalan-: Güçlenmek, kuvvet kazanmak. 40a/13

armağan: Hediye. 5b/17, 16b/1

arşlan: Yırtıcı bir hayvan. 37b/1, 55b/14, 55b/16, 55b/18, 55b/19

Arşun: Özel isim. Hindistan sultanı Lendeha'nın oğlu. 43b/5

artuқ: Artık, bundan sonra. 13a/13, 14b/19, 16a/20, 18b/19, 19a/13, 22b/12, 23a/2, 23b/5, 25a/8, 38a/21, 38b/2, 39b/5, 47b/15, 50a/9, 51a/3, 55a/7, 58a/17

‘arż (A.): Sunma, verme. 15a/20, 16a/5, 25b/17, 26b/12, 27a/20, 27a/22, 31b/11, 34b/4, 41a/2, 41b/8, 45b/13, 47a/2, 47a/16, 49b/1, 50a/3, 52a/15, 52a/16, 56b/13

arżü (F.): İstek. 11b/13, 18b/7

arżūla- (F.): İstemek. 12b/13, 25b/1

aşako-: Asmak. 24b/18, 49a/1

āsān (A.): Esen, mutlu, rahat. 12a/11, 26a/15, 26b/7, 26b/4, 39b/17, 49b/21, 50a/2

āsār (A.): Eserler. 1b/1

aşıl, asl (A.): 1. Önemli olan, maksat, amaç, doğrusu. 5a/3, 5a/5, 6a/19, 7b/12, 8b/10, 13b/16, 14a/9, 16a/6, 16a/15, 22a/2, 22a/3, 22a/4, 22a/6, 22a/11, 23b/2, 25a/17, 26b/13, 30b/15, 32a/14, 33a/4, 38a/9, 39a/10, 40b/2, 49a/4, 51a/19, 51b/19, 52b/17. **2.** Gibi, benzer. 23b/3

Āsiyāb, Āsiyābi’bn-i Pişenk (F): Özel isim. 15b/16, 15b/18, 42b/19

‘asker (A.): Asker. 4a/1, 4a/6, 4a/20, 5a/1, 5a/2, 5a/18, 8b/7, 8b/8, 9a/16, 11a/2, 11b/4, 11b/18, 12a/1, 15a/16, 15b/3, 15b/5, 15b/15, 15b/17, 18a/7, 19a/9, 19a/21, 19b/13, 19b/12, 19b/19, 20a/1, 20a/8, 20a/16, 20a/18, 20a/19, 20b/2, 20b/3, 20b/21, 21a/1, 21b/4, 22a/8, 22a/11, 22a/12, 22a/17, 23b/13,

23b/20, 24b/4, 25b/4, 28b/3, 29b/18, 34a/19, 34a/20, 34a/23, 35a/1, 35a/4, 36a/18, 36a/19, 36b/2, 37a/4, 37a/6, 37a/13, 37a/18, 37b/11, 37b/10, 37b/18, 38a/11, 38a/12, 38a/14, 38b/4, 38b/11, 38b/13, 38b/14, 38b/15, 38b/16, 38b/21, 39a/7, 39a/12, 42a/1, 42a/8, 42a/20, 42b/3, 42b/10, 43a/2, 43a/4, 43a/8, 43a/9, 43a/10, 43a/11, 43a/12, 43a/16, 43a/17, 43a/19, 43b/2, 43b/3, 43b/4, 43b/6, 44a/9, 45a/1, 45b/5, 47b/8, 48a/3, 48a/5, 49b/17, 52b/4, 54a/21, 54b/21, 55a/21, 55b/8, 55b/21, 56a/6, 58b/4, 58b/9, 58b/14, 58b/16, 59a/19

aşl (A.) bkz. asıl

aşlā (A.): Kesinlikle, katıyetle. 5a/6, 5a/15, 9b/8, 11a/1, 11a/9, 13a/1, 13b/20, 19b/14, 20a/7, 22a/15, 23b/6, 25a/19, 26b/5, 26b/10, 33a/20, 38a/16, 53b/20, 55b/19

'asr (A.): Yüz yıllık zaman dilimi, asır. 24b/10

aş-: Aşmak, ilerlemek. 36b/3

aşağı: Aşağı taraf. 8b/10, 10a/13, 10a/14, 11b/8, 12b/7, 22b/13, 22b/14, 28a/16, 29a/3, 29a/6, 29a/12, 32a/11, 47b/2, 54b/17, 55b/4, 55b/18, 56a/5, 58a/1, 59a/13

'āşık (A.): Aşık olan, seven. 17a/1, 17b/9, 18a/2, 18b/21, 25a/6, 26b/2, 27a/15, 27a/19, 27a/20, 27b/2, 49b/3, 50a/2, 50a/5, 50a/7, 56b/1, 56b/3, 56b/7

āşinā (F.): Tanıdık, bildik. 7b/14, 10b/7, 13b/17, 49b/15, 49b/18, 30a/19

'aşk (A.): Sevgi, sevme. 17a/6, 26a/18, 50a/8, 50a/13, 51b/7

'aşkar (F.): Hazret-i Hamza'nın atının adı. 3b/7, 5a/10, 36a/21, 36b/21, 42a/11, 43b/12, 43b/19, 44a/5

at: Binek hayvanı. 3b/11, 3b/14, 3b/18, 4a/14, 4a/19, 5a/13, 5a/18, 5a/19, 11a/18, 11a/22, 11b/19, 13a/21, 14b/1, 17b/18, 19a/11, 19b/1, 19b/8, 19b/15, 20a/2, 20a/5, 20b/9, 20a/21, 20b/20, 21a/19, 22a/8, 22a/13, 22a/16, 22b/6, 24a/1, 24b/16, 25a/12, 25b/1, 26a/3, 26a/16, 29a/19, 29b/5, 29b/6, 29b/12, 29b/13, 29b/15, 30a/11, 34b/10, 35a/4, 35b/3, 35b/13, 35b/15, 35b/16, 37a/16, 37a/17, 38b/18, 43a/13, 44a/5, 44b/14, 49a/6, 49a/17, 49b/11, 50b/2, 51a/2, 51a/21, 51b/8, 51b/17, 52b/2, 54a/2, 54a/3, 55b/16, 55b/21, 55b/18, 56a/6, 57b/1.

at-: Atmak, fırlatmak. 2b/18, 3a/15, 3b/3, 5b/18, 7b/9, 9a/18, 13a/8, 21b/2, 23a/5, 23a/7, 23a/13, 34b/16, 35a/16, 35a/18, 35a/19, 35b/11, 36b/3, 37a/16, 38b/18, 48b/15, 49a/17, 51a/21, 51b/22, 52a/5, 52a/7, 52a/9, 56b/16, 57b/1, 57b/12, 57b/13, 57b/17, 57b/18, 57b/19, 57b/20, 58a/13, 58a/14

atıvir-: Atıvermek. 54b/21

ata: Baba, ced, soy. 6b/10, 8b/6, 9a/8, 9a/18, 9a/20, 9b/2, 9b/12, 9b/22, 11a/10, 13b/11, 13a/22, 15a/1, 15b/18, 18a/3, 18a/5, 18a/10, 18a/16, 18b/4, 18b/11, 19b/20, 20a/10, 25a/16, 26b/5, 27b/6, 27b/12, 27b/13, 35a/6, 35a/7, 37b/8, 38a/20, 39b/8, 40a/4, 46b/9, 47b/12, 47b/13, 48a/1, 48a/4, 48a/6, 48a/21, 49b/21, 51a/1, 52a/10, 52a/21, 52b/15, 52b/21, 53a/7, 53a/10, 53a/11, 53a/17, 53a/18, 53a/23, 53b/1, 53b/6, 53b/7, 54a/8, 55b/1, 55b/7

āteş (F.): Ateş. 13a/16, 13a/18, 13a/20, 13b/1, 13b/5, 13b/20, 13b/21, 14a/18, 22b/1, 22b/2, 22b/5, 23b/20, 30a/13, 37a/9, 51a/10, 57b/14

āteş-gede (F.): Ateşe tapanların tapınağı. 38b/2

āteş-germ (F.): Ateş gibi sıcak olan. 37a/16

āteş-pāre (F.): Ateş parçası. 2b/18

atla-: Atlamak. 15a/9, 16a/7, 21a/20, 35b/6, 38b/19

av: Av. 25a/18, 51a/2

āvāz (F.): Ses. 10a/8, 29a/9, 56b/12

avķuri: Çapraz, eğri. 29b/4

‘avrat (A.): Kadın. 49b/9, 56a/19

avuç: Elin iç kısmı. 9b/18

ay: Otuz günlük süre, ay. 14a/3

āyā: Bir şaşırma sözcüğü, acaba. 12b/18, 29a/10

ayağ: bkz. ayak

ayağ, ayak: Ayak. 1b/12, 2a/4, 2b/7, 4a/2, 5a/13, 10a/2, 12a/13, 13a/22, 14b/17, 17a/17, 17b/14, 21a/5, 21a/9, 22a/8, 23a/1, 23a/2, 24b/4, 35a/17, 36b/4, 40a/1, 40a/9, 41b/10, 41b/16, 43a/14, 44a/2, 45a/14, 45b/10, 51b/22, 52a/20, 52b/2, 55b/15, 55b/16, 57b/2, 58a/16, 58a/19

a‘yān (A.): Bir memleketin ileri gelenleri. 16a/7, 34a/3, 44a/14, 47b/10, 48b/7, 52b/3

ayard-: Ayartmak, kandırmak. 20a/4

ayğır: İri bir hayvan. 42b/11

ayıl-: Kendine gelmek. 33a/9

‘ayb (A.): Ayıp, utanılacak şey. 31b/4, 44a/4, 52a/21

ayır-: Ayırmak. 20b/2, 53b/11, 53b/12

Āyine Şāh: Özel isim. 35b/8, 35b/11, 35b/15, 35b/17, 35b/19, 35b/21, 36a/1, 36a/2, 36a/6, 36a/9, 36a/10, 36a/13, 36a/16, 36a/19, 36b/5, 36b/16, 36b/17, 36b/20, 36b/22, 42b/19, 43b/4, 46b/3

āyine (F.): Ayna. 20b/12, 36b/12, 50b/16, 51a/23

āyin (F.): Ayin, dini merasim.

āyin-i ğasl: Yıkanma merasimi. 28a/13, 45b/17

ayrı: Birbirinden uzak, ötede. 52b/22

ayrıl-: Uzaklaşmak. 19b/17, 19b/18, 20b/6, 25b/4, 36b/24, 49b/18, 52b/22

‘ayyār (A.): Hilekar, dolandırıcı. 2a/5, 2a/8, 2a/12, 2a/19, 2b/1, 2b/4, 3b/5, 6a/4, 6b/15, 8a/9, 34b/1, 37a/6, 37b/7, 38a/1, 38a/4, 39a/15, 46a/12, 41a/23, 41a/24, 41b/4, 43b/14, 43b/15, 43b/16, 45b/4, 46a/11, 54a/10, 54a/11, 54a/16, 58a/3

‘ayyūķ (A.): Havalar, yüksekler. 13a/20

az: Fazla olmayan, az. 17b/3, 23b/1, 30a/1, 31a/20, 35b/4, 39a/11, 40a/10, 44b/7, 51a/14, 55a/19

āzād (F.): Serbest bırakma. 4a/7, 31a/4, 38a/10, 38a/14, 38a/21, 38b/8, 40a/5, 40a/11, 57a/1, 57a/4

a‘zam (A.): En büyük. 22a/20, 22b/5, 42b/18, 48b/14

‘azamet (A.): Büyüklük, yücelik. 16b/10

azdır-: Tahrik etmek. 46a/14

azġş-: Tahrik olup galeyana gelmek. 59a/6

‘azīm (A.): Büyük, yüce. 8b/10, 14a/1, 14a/12, 16a/2, 16a/21, 17b/7, 18b/5, 20a/20, 22b/3, 23a/9, 28a/4, 37a/2, 43b/9, 45b/4, 46b/20, 47b/16, 49a/7, 57b/16

‘azīmü’ş-şān (A.): Şanı büyük olan. 15a/10, 22a/12

‘azīz (A.): Kıymetli, değerli. 40b/17, 53a/3, 53b/16, 56a/12

‘azm (A.): Yola çıkma, yönelme. 8b/7, 23b/5, 25a/13, 34a/23, 35a/7, 35a/10, 35b/2, 46b/8, 47b/8, 48a/9, 48b/5, 48b/19, 54a/16, 54b/5

-B-

baba: Baba. 1b/2, 1b/14, 1b/16, 2b/15, 3a/16, 9a/4, 9a/5, 9a/10, 10b/9, 15b/16, 18a/12, 18b/6, 19b/21, 26b/1, 28b/4, 30a/5, 31a/12, 31a/18, 31a/19, 32a/14,

32a/17, 32a/18, 33a/6, 35a/9, 35a/10, 35a/11, 37a/1, 41a/7, 52b/14, 52b/15,
53a/4, 55a/20, 58a/20

bacak: Bacak. 20b/20

bād (F.): Ola, olsun, olaydı. 45b/1, 45b/8

bāde (F.): Şarap, içki. 38a/17, 45b/12, 50b/5

ba‘dehu (A.): Daha sonra. 3a/7, 8b/20, 12b/20, 16b/9, 17b/14, 18a/13, 19a/15,
19b/9, 20b/11, 25b/18, 28a/11, 28a/16, 41a/24, 41b/11, 41b/13, 42a/9, 43a/1,
43a/4, 43a/8, 44b/8, 44b/11, 45b/1, 45b/17, 45b/19, 46b/7, 46b/12, 46b/19,
47a/5, 48a/14, 48a/19, 48b/12, 49a/17, 52b/1, 56a/17

ba‘de’z-zamān (A.): Bir zaman sonra. 7b/10

bağ (F.): Tarla, ekilip biçilen yer. 8b/22, 11a/16, 47a/20

Bağdād: Özel isim. 3b/20, 4a/7, 8a/13, 8b/9, 34a/23, 41a/20, 42a/16

Bağdādī: Özel isim. Bağdatlı. 42a/10

bağır: Göğüs, sine. 1b/4, 32a/6, 47b/12, 48a/13, 53b/19

bağışla-: Affetmek. 48b/12, 48b/16, 51a/3, 58b/9

bağla-: Bağlamak. 2b/17, 3a/13, 4a/10, 5a/14, 5b/5, 5b/6, 5b/9, 5b/17, 5b/19,
6b/1, 6b/2, 6b/4, 6a/19, 10b/13, 16b/3, 17b/5, 20a/2, 20a/14, 25b/15, 32b/18,
32b/19, 33a/6, 35a/5, 42a/14, 50b/3, 54b/1, 54a/22, 56b/6

bağlu: Bağlanmış. 6b/4

bahādır (F.): Yiğit. 15a/15, 33a/9, 44a/15

bahāne (F.): Bahane, mazeret, sebep. 39b/2, 48a/18

bahār (F.): Bahar mevsimi 54a/14

Bahreyn: Özel isim. 36a/11, 43a/18, 46b/6

bağış (F.): Bağış olarak verilen para. 42b/1

baht (F.): Şans, talih. 39a/9

Bahtek: Özel isim. 5b/18, 6a/2, 6b/5, 6b/21, 7a/6, 7a/17, 7a/20, 7b/5, 7b/11,
8a/1, 15a/16, 15a/17, 37a/4, 38a/16, 39a/5, 39a/17, 39a/22, 39b/1, 40a/7, 40b/3,
40b/6, 40b/23, 41a/8, 42b/6, 44a/2, 44a/17, 45a/3, 45b/18, 46a/14, 47a/21

bā‘iş (A.): Sebep, sebep olan. 41b/20, 49a/20

bağ-: Bakmak. 3a/9, 4a/3, 4a/5, 4a/16, 4a/19, 5a/10, 5a/18, 5b/2, 5b/8, 5b/12,
7a/7, 7b/11, 7b/15, 8a/14, 8b/7, 8b/9, 10a/11, 10a/15, 11a/5, 11b/8, 12b/1,
13a/20, 14b/5, 16a/12, 16a/13, 16a/15, 19b/19, 21b/18, 22a/9, 22b/13, 22b/15,
22b/20, 23a/3, 24a/5, 25a/5, 25a/7, 25b/12, 25b/15, 27b/8, 27b/15, 8b/11,
29a/17, 30a/17, 30b/21, 31b/21, 32a/3, 32a/10, 32b/8, 33a/15, 33a/17, 34a/10,

36b/18, 37b/1, 37b/5, 37b/9, 39a/22, 41b/14, 44a/16, 46a/9, 46b/17, 47a/19, 47b/2, 51a/11, 51a/15, 51b/2, 52a/3, 52b/10, 53b/20, 55b/19, 56a/14, 57b/9, 57b/17, 57b/16, 58a/5

baġaġal-: Sürekli olarak bakmak. 50a/5, 50b/17

baġın-: Bakınmak. 2b/6

baġış-: Karşılıklı birbirine bakmak. 27a/9

bāġī (A.): Sürekli, devamlı. 42a/2, 45a/20

baldır: Bacakların arka bölümü. 35a/18

balık: Balık. 13b/11, 13b/13, 13b/17, 14a/9, 14a/10, 14a/16, 14a/17, 14a/18, 14a/19, 14a/21, 14b/22, 15a/2, 15a/7, 21a/20, 30b/5, 30b/13, 30b/14, 30b/17, 30b/21, 31a/1, 31a/2, 31a/4, 31a/5, 31a/6, 31a/7, 31a/8, 31a/9, 31a/12, 31a/14, 31a/16, 31a/18, 31b/1, 31b/2, 31b/3, 31b/11, 32a/4, 32a/20, 32b/2, 36a/5

balıġçı: Balık tutan ve satan kişi. 30a/13, 31b/12, 33b/11, 57b/6, 58b/5

bal mumı: Kozmetikte krem yapımında kullanılan bir mum. 17a/22, 28a/8

baña: Bana ("ben" zamirinin datif hali). 1b/7, 1b/16, 2b/2, 2a/10, 3b/13, 4a/3, 6a/14, 8a/7, 9b/18, 9b/21, 11a/11, 11a/13, 11a/18, 11b/11, 12a/11, 14a/15, 14b/3, 16b/8, 18b/7, 19a/7, 19a/18, 19a/19, 20a/4, 20a/6, 20b/17, 21a/14, 21a/19, 21a/21, 22b/8, 22b/11, 22a/15, 23b/8, 24b/1, 25a/5, 25b/3, 26b/5, 25b/10, 25b/19, 26b/4, 30b/6, 30b/14, 30b/19, 31a/2, 31a/8, 32a/21, 32b/2, 32b/14, 34a/8, 34a/18, 34a/20, 36a/9, 37b/4, 37b/9, 38a/4, 38a/6, 38a/15, 38a/22, 39a/13, 39b/7, 40a/8, 41a/9, 49b/1, 49b/4, 49b/6, 51a/1, 51a/3, 52a/16, 52a/19, 53b/5, 56b/3, 56b/21, 56a/21, 57a/14, 58b/11, 58b/21

bānū (F.): Hanım, kadın, güzel, alımlı kız. 17a/11, 17b/6, 17b/14, 17b/16, 17b/17, 17b/21, 18a/4, 18a/17, 19a/10, 19a/12, 19b/5, 19b/6, 19b/13, 20a/18, 20b/1, 20b/4, 20b/6, 20b/12, 21a/3, 25a/5, 25a/19, 25b/1, 25b/5, 25b/8, 25b/12, 25b/20, 26b/8, 26a/9, 26a/12, 26a/14, 26a/17, 26a/19, 27b/11, 28a/7, 28a/9, 40a/20, 40a/22, 40b/3, 40b/8, 40b/9, 40b/10, 40b/15, 40b/2, 40b/22, 41a/10, 41a/14, 42a/11, 44b/18, 44b/19, 45b/14, 45b/20, 46a/6, 49b/2, 50a/5, 50a/10, 53b/9, 56b/3

bā (F.): İle anlamında beraberlik bildiren ön ek. 1b/1

bār (F.): 1. Kere, kez, sefer. 9b/12, 10b/5, 44b/20 2. Yük. 42a/1

bāreka'l-lah (A.): Allah mübarek etsin. 27a/21

bārgāh (F.): Huzur, girilecek yer, çadır. 1b/4, 1b/8, 1b/11, 2a/3, 4a/2, 4a/18, 5a/9, 8b/8, 28b/2, 37b/10, 37b/12, 38a/10, 42b/15, 42b/16, 42b/17, 42b/18, 42b/19, 42b/20, 42b/21, 43a/1, 44a/7, 44a/8, 44a/9, 44a/10, 44b/15, 46b/11, 48a/3, 52b/7, 52b/9, 52b/13, 53a/18, 53a/19

barış-: Barışmak, sulh yapmak. 39b/20, 47b/14, 38a/18, 41a/7, 47b/18, 58a/20

bārī (F.): Hiç olmazsa. 2b/2, 3b/3, 6a/5, 6b/8, 12a/10, 16b/16, 20b/2, 25b/21, 47a/21, 49a/9, 50a/7, 51b/13, 56b/3, 56b/21, 57b/11, 59a/2

baş-: 1. Basmak. 1b/4, 24b/4, 42b/3, 47b/12, 48a/13, 53b/19 **2.** Baskın yapmak. 16b/9, 52a/17

baş: Kafa, baş. 3a/5, 3b/11, 4a/17, 5a/6, 5a/19, 5b/1, 6a/9, 6a/10, 6b/12, 7a/3, 7a/5, 7a/10, 7a/15, 7b/3, 7b/7, 7b/10, 7b/18, 8a/14, 9b/1, 9b/16, 10a/4, 10a/13, 10a/14, 10a/22, 11b/6, 12a/4, 13a/14, 13b/5, 13b/14, 14b/6, 16b/1, 16b/4, 17a/16, 17b/11, 17b/18, 18a/9, 18b/1, 18b/3, 18b/17, 19a/3, 19a/19, 19b/11, 19b/21, 21a/1, 21a/5, 21a/7, 21a/10, 21a/13, 21b/9, 22a/8, 22a/9, 22b/16, 23b/7, 24a/13, 24b/17, 26a/4, 26a/16, 27b/8, 27b/20, 28b/7, 28b/8, 28b/13, 28b/19, 29a/3, 29b/15, 30a/8, 30b/4, 30b/11, 31b/15, 31b/21, 32a/11, 33a/3, 33a/13, 33a/17, 33a/19, 33a/20, 33b/11, 34a/9, 34a/18, 34b/5, 34b/9, 35a/13, 35a/14, 35b/16, 35b/15, 36a/10, 36a/11, 36b/14, 36b/19, 37b/16, 38b/5, 38b/6, 38b/13, 38b/17, 39a/10, 39a/6, 39b/3, 39b/6, 39b/17, 40a/8, 40b/1, 41a/24, 41b/13, 42a/3, 43b/13, 45a/15, 46a/3, 47a/7, 50a/9, 50a/16, 51a/15, 51b/7, 51b/8, 52b/5, 53a/6, 54a/2, 54a/3, 54a/17, 54b/19, 54b/21, 55b/16, 56a/3, 56b/10, 56b/17, 57a/2, 57a/12, 57b/2, 57b/11, 59a/16

baş çık-: Üstesinden gelebilmek, gücü yetmek. 6a/10

baş getir-: Emri yerine getirmek. 39a/10, 39b/3, 41b/13

başına gel-: Olayı yaşamak, maruz kalmak. 56a/3

başın ez-: Öldürmek, başını ezmek. 34a/18, 57b/11

baş koy-: (Birin huzuruna çıkınca) eğilmek, saygı göstermek. 7a/3, 8a/14, 9b/1, 10a/22, 21a/11, 27b/20, 34b/5, 41a/24, 45a/15, 50a/16

başar-: Başarmak. 2b/1, 54b/17

başka: Diğer, farklı, ayrı. 47a/11

başla-: Bir işe başlamak. 2a/16, 3a/7, 3a/14, 3b/1, 4b/4, 8b/4, 9b/19, 10a/11, 10b/2, 10b/14, 12a/7, 12a/10, 13a/11, 13a/21, 15a/6, 17a/5, 18b/2, 18b/3, 18b/7, 18b/17, 20a/11, 20b/1, 23a/11, 25a/7, 25a/17, 28a/3, 29b/20, 30a/17, 30b/7, 33a/4, 33a/14, 34a/2, 34a/15, 35b/3, 35b/12, 36a/6, 36b/1, 37a/10,

39b/6, 40a/6, 40b/7, 45b/1, 46a/3, 47a/10, 47b/3, 48a/14, 50b/5, 52b/3, 52b/5, 53a/5, 53a/9, 53b/20, 57a/2, 58b/7

başlu: Önemli. 28a/16, 37a/9, 42a/6

bat-: Alçalmak, (suya) batmak. 14b/19, 30b/11

bayrak (F.): Bayrak. 42b/12

ba'zı (A.): Bazı. 7b/13, 27a/3, 31a/21

bāzīrgān (F.): Tüccar, satıcı. 28b/15

bazu (F.): Kas kuvveti. 35b/8, 49b/9

bed (F.): Kötü. 23b/11, 56b/9

bed-baht: Kötü şanslı, talihi kötü olan. 6a/2

bed-du'ā: Kötü dua, beddua. 12a/8, 53b/20, 53b/21, 56a/3

bed-hūy: Kötü huylu, huysuz. 23b/7

bed-nām: Kötülükle tanınan. 2a/15, 23b/1, 26a/20

Bedevī (A.): Özel isim. Yabani, kaba saba. 43a/5

bedī'u'z-zamān (A.): Zamanının kıymetlisi, değerli insan. 23b/9

Bed-mest: Özel isim. 43a/5

Bedraça: Özel isim. 56a/21, 56b/14, 56b/15, 56b/17, 56b/21

beg: Bey, lider, reis. 1b/12, 2b/13, 2b/14, 6a/8, 25a/21, 28a/3, 34b/1, 35b/9, 37a/6, 37a/8, 37a/14, 37b/15, 38b/10, 41a/18, 41a/21, 41b/6, 42a/4, 44a/11, 44a/21, 44b/16, 44b/8, 46a/9, 46a/10, 46a/17, 46a/19, 46b/5, 46b/8, 47b/18, 48b/19, 48b/20, 52b/9, 55b/12, 58a/21, 59a/16

begen-: Hoşuna gitmek. 26a/10, 40a/19, 40b/4

behey: Bir ünleme sözcüğü. 4a/6

Behmen, Behmen Mişe-i Feyzī, Behmen-i Kebīr: Özel isim. (bkz. Mişe-i Feyz) İsfendiyar'ın oğlu Erdşir'in lakabıdır. Mişe-i Feyz bölgesinde yaşar. 37a/8, 43a/6, 43a/12, 43b/1, 46a/8

Behrām, Behrām Mişe-i Feyzī, Behrām Şīr-gir: Özel isim. (bkz. Mişe-i Feyz) Sasaniyan sülalesinden Yezdgird'in oğlu olup kuvvet, cesaret ve adaleti ile meşhurdur. Mişe-i Feyz bölgesinde yaşar. 37a/7, 43a/5, 43a/7, 43a/11, 46a/8

bekçi: Bir yeri koruyan kişi. 5a/4, 7a/1, 7a/3, 55a/14

bekit-: Kuvvetlendirmek. 36a/6

bekle-: Beklemek. 6b/18, 19b/5, 19b/7, 53a/3

beklet-: Bekletmek. 7a/1

bel: İnsanın bel bölgesi. 10a/12, 20b/19, 21a/5, 28b/9, 31b/7, 51a/10, 51b/8, 57a/13

bel bağla-: Güvenmek. 10b/13

belā (F.): Dert, sıkıntı. 2b/6, 6a/5, 7a/10, 10b/9, 15a/1, 17b/11, 23b/7, 29b/9, 31b/20, 39a/3, 57a/12

belā-yı siyāh: Kara bela, çok büyük sıkıntı. 37a/20

belī (F.): Evet, kabul. 33b/14, 35b/6, 55a/10

belki (F.): İhtimal dahilinde olan. 6b/15, 8b/14, 11a/13, 14a/8, 17b/4, 18a/9, 19b/21, 24b/7, 26a/1, 29a/18, 40a/20, 40b/10, 49b/16, 49b/17, 49b/22, 55b/3, 56b/2, 56b/7

bellü: Açık ve anlaşılır. 28a/16, 42a/6, 59a/6

belür-: Belirmek, ortaya çıkmak. 43a/2, 58a/3

ben: Birinci Tekil şahıs zamiri. 1b/7, 2a/2, 2a/10, 2a/14, 2a/16, 2b/3, 2b/10, 2b/20, 3a/13, 3b/6, 4a/3, 4a/13, 4a/20, 5a/12, 5a/16, 5b/5, 5b/8, 5b/18, 6a/15, 6a/17, 6a/18, 6b/2, 7a/7, 7a/20, 7b/5, 8a/8, 8a/10, 8b/2, 8b/17, 9a/4, 9a/9, 9a/13, 9a/20, 9a/21, 9b/2, 9b/10, 9b/14, 9b/18, 9b/22, 10a/9, 10b/10, 10b/13, 10b/18, 10b/19, 10b/20, 11a/17, 11b/11, 12a/1, 12a/4, 12a/9, 12a/14, 12a/15, 12b/14, 12b/18, 13b/16, 14b/3, 14b/14, 16a/7, 17a/4, 17a/19, 17a/21, 17b/5, 17b/19, 18a/11, 18a/15, 18a/16, 18b/11, 19a/8, 19a/18, 19a/19, 19b/5, 19b/14, 19b/18, 20a/7, 21a/19, 21b/2, 21b/6, 21b/12, 21b/16, 22a/6, 22b/10, 22b/12, 23a/17, 23b/4, 23b/1, 24a/20, 24a/21, 24b/1, 24b/11, 25a/15, 25b/2, 25b/6, 25b/7, 25b/9, 25b/17, 25b/18, 25b/19, 26a/1, 26a/15, 26a/17, 26a/18, 26a/19, 26a/20, 26b/1, 26b/5, 27a/2, 27a/11, 27a/12, 27a/16, 27a/18, 27a/19, 27a/22, 27b/1, 27b/3, 27b/7, 27b/9, 27b/12, 27b/15, 28a/13, 29a/4, 29a/15, 29a/16, 29b/16, 30b/3, 31a/3, 31a/4, 31a/7, 31a/8, 31a/9, 31a/11, 31a/13, 31a/17, 31b/3, 31b/9, 31b/5, 31b/13, 31b/19, 31b/20, 32a/10, 32a/18, 32b/1, 32b/3, 32b/4, 32b/5, 32b/12, 32b/13, 32b/14, 33a/10, 33a/20, 33b/12, 33b/14, 34a/18, 34a/10, 34b/8, 34b/10, 34b/12, 35a/20, 35b/10, 35b/18, 35b/20, 35b/22, 36a/8, 36a/14, 36b/22, 36b/23, 36b/24, 37b/4, 37b/5, 37b/8, 37b/18, 38a/7, 38a/14, 38a/16, 38a/18, 38a/20, 38b/1, 38b/3, 39a/4, 39a/8, 39a/9, 39a/14, 39a/16, 39a/19, 39a/21, 39b/4, 39b/5, 39b/8, 39b/9, 39b/10, 40a/5, 40a/9, 40a/10, 40a/11, 40a/14, 40a/20, 40b/1, 40b/3, 40b/12, 41a/4, 41a/9, 41b/1, 41b/2, 41b/3, 41b/18, 41b/23, 42a/11, 42b/10, 44a/3, 45a/1, 45a/2, 45a/3, 45a/6, 45a/6, 46a/19, 46b/4, 46b/18, 47a/5, 47b/1, 47b/12, 47b/21, 48a/1, 48a/2, 49a/9, 49a/19, 49a/20,

49b/1, 49b/2, 49b/3, 49b/6, 49b/7, 49b/10, 50a/1, 50a/8, 50a/11, 50a/18, 50a/19, 50a/20, 50b/20, 50b/21, 51a/1, 51a/3, 51a/5, 51a/8, 51a/9, 51a/17, 51b/14, 51b/15, 52a/3, 52a/4, 52a/5, 52a/14, 52a/8, 52b/6, 52b/15, 52b/17, 52b/18, 52b/19, 52b/22, 52b/21, 53a/2, 53a/4, 53a/5, 53a/6, 53a/7, 53a/15, 53a/17, 53a/23, 53b/1, 53b/3, 54b/3, 53b/4, 53b/4, 53b/4, 53b/17, 53b/11, 54b/8, 54b/9, 56a/3, 56a/7, 55a/9, 56a/10, 56a/11, 56a/12, 56a/14, 56a/20, 56b/4, 56b/14, 57a/1, 57a/3, 57a/4, 57a/5, 57a/16, 57a/19, 57b/8, 57b/10, 57b/18, 58a/9, 58a/12, 58a/13, 58a/14, 58a/15, 58a/17, 58b/1, 58b/8, 58b/10, 58b/11, 58b/12, 59a/4, 59a/19

bencileyin: Benim gibi. 11b/3, 12a/2

bend (F.): Bağlama, bağ, düğüm. 4a/2, 4a/12, 4a/13, 5b/2, 5b/3, 5b/12, 6a/1, 6a/7, 6a/13, 6a/17, 16a/18, 16b/12, 16b/16, 17a/16, 17a/18, 17b/8, 18b/13, 19b/4, 24a/17, 28b/2, 34a/22, 34b/14, 34b/16, 38a/13, 52a/10, 52a/13, 56b/17

bendin al-: Bentleri açmak. 1b/4, 17b/14, 18b/21, 38a/1, 38b/8, 57a/6

bendin boz-: Bentleri bozmak, kırmak. 7a/18

bende çek-: Bağlamak, etkisiz kılmak. 4a/1, 4a/3, 4a/7, 4a/9, 16b/17, 17a/21, 20a/8, 33a/6, 35b/22, 36b/15, 37b/9

bendin kır-: Bentleri kırmak. 4a/12, 4b/15, 5a/6, 6a/4

bende (F.): Köle. 45a/17

bengāh (F.): Büyük rütbeli kimselere mahsus keçeden yapılmış Türkmen evi. 37b/11, 42a/1

benze-: Benzemek. 3a/1, 4a/16, 12b/4, 14b/1, 16a/11, 22a/18, 22b/7, 29a/12, 29a/19, 32a/2, 37b/17

berāber (F.): Beraber, bir arada, aynı anda. 3a/4, 3a/8, 9b/17, 10a/13, 20a/5, 20a/13, 33a/1, 33a/8, 35a/13, 35b/9, 35b/15, 36a/10, 36a/11, 36a/15, 36b/9, 37a/19, 42b/13, 51b/4, 54a/2, 54a/3, 55a/5, 59a/11

berāt (A.): Kurtuluş. 46a/5

ber-hevā (F.): Boşa çıkma. 8b/12

beri, berü: 1. Bura, diğer taraf. 2b/12, 3a/9, 3a/16, 5a/3, 14b/3, 17a/15, 18a/12, 20b/5, 22a/7, 25a/21, 28a/7, 29a/9, 29a/20, 29b/14, 33a/4, 34a/15, 34b/3, 34b/20, 35a/23, 35b/13, 36a/11, 36b/16, 51a/7, 54a/22, 54b/2, 58a/5 **2.** Bu zamana kadar. 8a/10, 9a/22, 16a/16, 26b/2, 38a/15, 39a/4, 45a/17, 46b/16

beriyye (F.): Çöl, kır. 10b/21, 11a/1, 11a/3, 11a/4, 11a/16, 11b/3, 12b/8, 12b/16, 46a/18

Berķ, Berķ Nerre: Özel İsim. 9a/3, 9a/9, 9a/16, 9a/18, 9b/3, 9b/15, 9b/20, 10a/6, 10a/14, 10b/6, 10b/7, 10b/8, 10b/10

berk (F.): Ağaç yaprağı. 10a/2

Berķ-pāy-ı Yemenī: Özel isim. 43b/15

ber-ṭaraf (A.F.): Etkisiz hale getirmek. 18b/15

berü: (bkz. beri)

besbellü: Apaçık. 40b/4, 51a/7

beş: Beş rakamı. 4a/18, 7a/4, 12b/1, 15b/11, 28b/13, 29a/11, 29b/9, 36b/14, 42b/10, 46b/21, 48a/9, 51a/5, 52a/12, 52b/11

bevvāb (A.): Kapıcı, bekçi. 17b/17

beyābān (F.): Çöl, kır. 11a/16, 11b/5, 57a/11

bey'at (A.): Söz, yemin. 33b/9, 33b/10

beyān (A.): Açıklama.

beyān eyle-: Açıklamak. 15b/19, 16a/6, 24b/19, 41a/14, 53a/13, 55a/11, 58b/5, 58b/6

beyān ol-: Açıklamak. 1b, 34a/21, 54a/1

beyāz (A.): Beyaz renk. 14b/1

beylik: Beylere mahsus. 25b/5

beyn (A.): Ara

beyne'ş-şalāteyn: İki namaz arası. 37a/1

beyne's-semā ve'l-arz: Yer ve gök arası. 14b/16

beyin: Kafamızın içindeki organ. 56b/11

bezir (F.): Tohum, tane. 15b/14

bezir-güvār: Hazmı kolay olan tane. 41a/11, 47a/5

bırak-: Bırakmak, terketmek. 5a/12, 10b/19, 12a/14, 14b/14, 23a/15, 23b/2, 25b/11, 26b/17, 27b/12, 29b/13, 37b/11, 41b/19, 45a/13, 45b/15, 49b/11, 50b/21, 52b/20, 54a/19, 56a/2, 59a/16

bıyuk: Bıyık. 47b/3

bī (F.): Farsça Olumsuzluk yapma eki.

bī-çāre (F.): Çaresiz. 4a/1

bī-devlet (A, F.): Devletsiz, şanssız. 29b/17

bī-edeb (A, F.): Edepsiz. 30b/2

bī-gāne (F.): İlgisiz. 19b/21, 27b/6, 27b/12, 50b/20, 51a/16

bī-günāh (F.): Günahsız. 20a/8

bī-hesāb (A, F.): Hesapsız, çok fazla. 14a/5

bī-hūş (F.): Şaşkın, sersem, deli. 4a/2, 15a/5, 17b/9, 24a/11

bī-ḥuzūr (A, F.): Huzursuz. 27b/1

bī-iḥtiyār (A, F.): İstemeden, istem dışı. 25a/6, 40b/22, 50a/4

bī-ḳarār (A, F.): Kararsız. 17a/2

bī-ma'nā (A, F.): Manasız. 21a/15

bī-mecāl (A, F.): Yorgun, dermansız. 20b/9

bī-merḥabā (A, F.): Merhabasız. 2b/19, 29b/10

bī-nām (F.): Tanınmamış, ünlü olmayam. 24a/20

bī-niḳāb (A, F.): Örtüsüz. 17b/1

bī-pāk (F.): Temiz olmayan, kirli. 9b/11, 51b/1

bī-pāyān (F.): Sonsuz. 13a/9, 13a/12

bī-perva (F.): Korkusuzca. 9b/11, 31a/15, 51b/2

bī-raḥīm (A, F.): Merhametsiz. 56b/14

bī-tāb (F.): Yorgun, güçsüz. 11a/20, 57b/4

bī-ḫāḳat (A, F.): Yorgun, bitkin. 11a/20, 19a/12

biç-: İkiye bölmek. 37b/3

bil-: **1.** Anlamak, bilmek. 1b/15, 2a/9, 2a/13, 2b/3, 4a/6, 4a/10, 4a/20, 5a/12, 5a/17, 5b/12, 6b/3, 6b/13, 7b/12, 7a/16, 7a/18, 8a/9, 8a/21, 8b/14, 9a/6, 9a/13, 10b/20, 11a/6, 11b/8, 11b/11, 11b/16, 12a/5, 12b/9, 13b/17, 15b/6, 15b/9, 15b/18, 16a/4, 16a/15, 16a/20, 16a/20, 17a/13, 17a/19, 17b/6, 18a/12, 18a/18, 18b/3, 19a/10, 20a/9, 22b/13, 23b/4, 24a/6, 24a/19, 24a/20, 24a/21, 25b/8, 26b/3, 26b/15, 27a/18, 27b/12, 28b/4, 29a/6, 29a/16, 30b/15, 31b/11, 32a/16, 32a/20, 32a/21, 32b/15, 32b/18, 33a/18, 33b/12, 34a/13, 34b/14, 34b/17, 35b/12, 35b/17, 36a/15, 36b/11, 36b/22, 37b/4, 38a/3, 38a/4, 39a/1, 39a/16, 39a/17, 39b/3, 39a/11, 39b/11, 40a/18, 40a/20, 40b/5, 40b/22, 41b/4, 42a/13, 46a/11, 48a/2, 49b/16, 49b/21, 50a/5, 50a/18, 50a/21, 51a/5, 51b/4, 52b/20, 56a/7, 56a/14, 57a/17, 57a/18, 57b/17, 58a/7, 58a/8, 58a/10, 58b/3, 58b/6, 58b/10, 58b/16, 58b/20, 59a/3, 59a/6 **2.** Farkına varmak. 3a/18, 6a/3, 6a/5, 6a/21, 25b/12 **3.** Tanımak. 10a/20, 25b/2, 27b/7, 41b/18, 58a/13 **4.** Tanınmak, bilinmek. 15b/20, 16a/19, 52a/21, 53a/20 **5.** Sorumlu tutmak. 40a/10, 46a/3

bilegel-: Eskiden beri bilmek. 42a/6

bildir-: Anlatmak, öğretmek, göstermek, bildirmek, haber vermek. 1b/10, 7b/16, 12a/12, 26b/3, 37a/5, 37a/9, 39b/14, 46b/19, 49b/13, 49b/14, 49b/19, 53b/5, 58b/13

bile: Dahi, hatta. 6a/18, 9b/7, 13b/4, 13b/6, 14b/17, 16a/7, 24b/7, 25b/6, 29b/13, 31b/20, 32b/5, 38b/19, 46b/21, 53a/12, 58a/20

bilek: El ile kol arasındaki bölüm. 32b/20

bilekle-: Bileğinden sıkıca kavramak. 5a/3, 29a/10, 55b/17

bilgince: Bilgili, kıymetli. 1b/12, 58a/9

bin-: Binmek. 2b/16, 4a/19, 24a/9, 25a/12, 28b/3, 29a/20, 34b/10, 44a/5, 49a/6, 51a/2, 55b/12, 56a/10, 56a/11, 57a/19, 57b/8, 58b/13, 58b/15

biñ: Bin rakamı. 11a/1, 11b/18, 14b/17, 14b/19, 15a/4, 15b/17, 17b/9, 19a/8, 19b/13, 19b/18, 20a/1, 20a/19, 21a/1, 22a/2, 22a/5, 22a/7, 23b/19, 24b/2, 25a/6, 34a/23, 36a/19, 36b/1, 37a/4, 37a/13, 38a/6, 38a/12, 38b/7, 38b/9, 38b/15, 41a/19, 42b/10, 42b/17, 42b/20, 43a/2, 43a/3, 43a/4, 43a/7, 43a/8, 43a/9, 43a/10, 43a/11, 43a/12, 43a/16, 43a/17, 43a/19, 43a/20, 43b/1, 43b/2, 43b/3, 43b/4, 43b/7, 43b/16, 44b/12, 46a/5, 45a/14, 45b/5, 47b/8, 47b/10, 47b/13, 52a/18, 54a/21, 54b/1, 54b/21, 55a/2, 55b/8, 56a/6

binā (A.): Yapı, bina. 11b/5

binecek: Binilecek hayvan. 29b/7

binit (A.): Binilecek taşıt veya hayvan. 2b/5

bir: 1. Bir (sayı sıfatı). 1b/16, 1b/13, 1b/15, 2a/7, 2a/8, 2a/9, 2a/11, 2a/13, 2a/14, 2a/16, 2a/17, 2a/19, 2a/20, 2b/2, 2b/16, 3a/3, 3a/7, 3a/15, 3a/17, 3a/20, 3b/1, 3b/4, 3b/11, 3b/14, 3b/18, 3b/19, 4a/2, 4a/6, 4a/7, 4a/15, 4a/16, 5a/1, 5a/3, 5a/8, 5a/20, 5a/21, 5b/1, 5b/3, 5b/11, 5b/12, 6a/10, 6a/13, 6a/20, 6b/6, 6b/10, 6b/17, 6b/21, 7a/2, 7a/6, 7a/11, 7a/13, 7a/14, 7b/2, 7b/8, 7b/19, 8a/6, 8a/15, 8a/17, 8b/1, 8b/2, 8b/4, 8b/11, 8b/14, 8b/22, 9a/8, 9a/12, 9a/14, 9b/13, 9b/15, 9b/18, 10a/1, 10a/3, 10a/6, 10a/9, 10a/12, 10a/14, 10b/5, 10b/11, 10b/19, 10b/21, 11a/1, 11a/6, 11a/7, 11a/8, 11a/16, 11a/17, 11a/18, 11a/21, 11b/5, 11b/7, 11b/8, 11b/14, 11b/23, 12a/12, 12a/13, 12a/21, 12b/3, 12b/4, 12b/5, 12b/6, 12b/10, 12b/17, 12b/18, 12b/19, 13a/1, 13a/2, 13a/7, 13a/8, 13a/9, 13a/13, 13a/14, 13a/15, 13a/16, 13a/19, 13b/6, 13b/7, 13b/8, 13b/9, 13b/10, 13b/12, 13b/13, 13b/21, 14a/1, 14a/4, 14a/7, 14a/8, 14a/10, 14a/11, 14a/13, 14a/15, 14a/17, 14a/20, 14b/1, 14b/10, 14b/14, 14b/17, 14b/18, 14b/20, 14b/21, 14b/22, 15a/10, 15a/11, 15a/12, 15a/13, 15a/18, 15a/19, 15b/3, 15b/7,

15b/9, 15b/10, 15b/12, 15b/14, 15b/21, 16a/2, 16a/7, 16a/10, 16a/12, 16a/18, 16a/21, 16b/5, 16b/13, 16b/21, 17a/1, 17a/8, 17a/9, 17a/18, 17a/22, 17b/2, 17b/7, 17b/12, 17b/18, 17b/19, 17b/20, 18a/2, 18a/19, 18b/11, 18b/12, 18b/17, 19a/1, 19a/4, 19a/12, 19a/13, 19a/17, 19a/21, 19b/2, 19b/3, 19b/7, 19b/21, 20a/12, 20a/14, 20a/15, 20a/17, 20b/17, 20b/18, 20b/19, 20b/21, 21a/1, 21a/4, 21a/8, 21b/8, 21b/11, 21b/15, 21b/19, 21b/20, 22a/12, 22a/17, 22a/18, 22a/20, 22a/21, 22b/3, 22b/5, 22b/6, 22b/9, 22b/18, 22b/19, 22b/20, 22b/21, 23a/1, 23a/2, 23a/5, 23a/6, 23a/7, 23a/9, 23a/12, 23a/14, 23a/17, 23a/20, 23a/21, 23b/11, 23b/18, 24a/4, 24a/13, 24a/14, 24b/11, 24b/16, 24b/17, 25a/1, 25a/9, 25a/10, 25a/11, 25a/14, 25a/16, 25a/19, 25b/1, 25b/4, 25b/11, 25b/16, 25b/17, 25b/20, 25b/21, 26a/2, 26a/7, 26a/13, 26b/4, 26b/9, 26b/15, 26b/19, 27a/2, 27a/6, 27a/10, 27a/11, 27a/15, 27a/16, 27b/2, 27b/6, 27b/7, 27b/12, 27b/17, 27b/18, 28a/1, 28a/10, 28a/12, 28a/14, 28b/4, 28b/7, 28b/10, 28b/12, 28b/15, 28b/16, 29a/7, 29a/12, 29a/19, 29b/3, 29b/4, 29b/10, 29b/13, 29b/19, 30a/2, 30a/3, 30a/10, 30a/12, 30a/13, 30a/15, 30a/19, 30b/1, 30b/4, 30b/10, 30b/12, 30b/20, 31a/1, 31a/11, 31a/13, 31a/14, 31b/6, 31b/7, 32a/6, 32a/20, 32b/1, 32b/9, 32b/10, 32b/17, 32b/19, 32b/20, 33a/1, 33a/7, 33a/10, 33a/12, 33a/19, 33a/21, 33b/1, 33b/6, 34a/1, 34a/2, 34a/3, 34a/4, 34a/5, 34a/7, 34a/11, 34a/18, 34a/19, 34a/20, 34a/21, 34a/23, 34b/2, 34b/3, 34b/10, 34b/12, 34b/17, 34b/20, 35a/12, 35a/16, 35a/17, 35a/18, 35a/21, 35b/4, 35b/5, 35b/6, 35b/7, 35b/11, 36a/1, 36a/3, 36a/10, 36a/15, 36a/16, 36a/17, 36b/3, 36b/7, 36b/8, 36b/9, 36b/12, 36b/17, 36b/19, 37a/10, 37a/12, 37a/13, 37a/15, 37a/22, 37a/23, 37b/2, 37b/9, 37b/17, 37b/19, 38a/1, 38a/2, 38a/6, 38a/19, 38b/11, 38b/14, 38b/15, 38b/16, 38b/17, 39a/1, 39a/3, 39a/7, 39a/8, 39a/12, 39a/15, 39a/16, 39a/18, 39b/3, 39b/10, 39b/13, 39b/14, 39b/17, 40a/8, 40a/13, 40a/15, 40a/18, 40b/14, 40b/20, 41a/1, 41a/2, 41a/3, 41a/8, 41a/17, 41a/22, 41a/23, 41b/11, 42a/12, 42a/13, 42a/14, 42a/15, 42a/17, 42b/8, 42b/9, 42b/14, 43a/1, 43b/19, 44b/2, 45a/2, 45a/5, 45a/19, 45a/22, 45b/7, 45b/12, 45b/16, 45b/17, 45b/21, 46a/2, 46a/6, 46a/8, 46a/14, 46a/16, 46a/17, 46a/18, 46b/1, 46b/3, 46b/9, 46b/15, 46b/18, 47a/1, 47a/6, 47a/9, 47b/1, 47b/2, 47b/3, 47b/5, 47b/6, 47b/8, 47b/9, 47b/10, 48a/20, 48a/21, 48b/3, 48b/4, 48b/6, 48b/13, 48b/14, 48b/16, 48b/19, 48b/20, 48b/22, 49a/2, 49a/3, 49a/5, 49a/6, 49a/8, 49a/14, 49b/1, 49b/5, 49b/6, 49b/11, 49b/14, 49b/16, 49b/20, 50a/2, 50a/4, 50a/8, 50a/12, 50a/15, 50b/2, 50b/3, 50b/4, 50b/6, 50b/10, 50b/12, 50b/13, 50b/15, 50b/17, 51a/1, 51a/2,

51a/7, 51a/9, 51a/14, 51a/18, 51a/19, 51a/20, 51a/22, 51b/3, 51b/5, 51b/14, 51b/15, 51b/16, 52a/1, 52a/4, 52a/5, 52a/9, 52a/9, 52a/10, 52a/11, 52a/14, 52a/15, 52a/16, 52a/17, 52b/10, 52b/15, 52b/17, 52b/18, 52b/22, 53a/2, 53a/6, 53a/14, 53a/18, 53a/20, 53a/23, 53b/2, 53b/3, 53b/4, 54a/5, 54a/6, 54a/8, 54a/11, 54a/13, 54b/1, 54b/5, 54b/10, 54b/14, 54b/16, 54b/17, 54b/18, 55a/11, 55a/15, 55a/17, 55a/19, 55b/4, 55b/5, 55b/8, 55b/9, 55b/11, 55b/13, 55b/14, 55b/17, 55b/19, 56a/1, 56a/4, 56a/5, 56a/8, 56a/17, 56a/18, 56a/19, 56a/21, 56b/1, 56b/4, 56b/5, 56b/6, 56b/9, 56b/10, 56b/12, 56b/20, 57a/6, 57a/8, 57a/10, 57a/11, 57a/21, 57b/2, 57b/3, 57b/4, 57b/5, 57b/11, 57b/12, 57b/14, 57b/15, 57b/19, 57b/20, 58a/2, 58b/4, 58a/5, 58a/15, 58a/17, 58a/19, 58b/13, 58b/14, 58b/20, 59a/1, 59a/7, 59a/8, 59a/9, 59a/10, 59a/11, 59a/13, 59a/14, 59a/15 2. Belgisiz zamir. 4a/4, 5a/16, 6a/5, 6a/21, 6b/6, 7a/10, 7b/6, 7b/14, 12a/2, 13a/10, 15a/13, 15b/5, 15b/7, 17a/3, 17a/7, 17a/14, 17b/21, 18b/7, 21a/17, 24a/11, 26a/1, 29a/11, 29a/17, 30a/14, 30b/5, 30b/8, 31a/2, 31a/3, 31a/4, 31a/5, 32b/21, 37a/6, 37a/9, 37b/19, 38a/7, 39b/21, 40a/14, 42a/4, 44b/1, 47b/19, 48b/10, 48b/11, 48b/19, 49a/5, 49a/6, 51a/18, 53a/16, 58b/17 3. Bir, tek, yalnız. 32a/18

bir araya gel-: Bir araya toplanmak. 28b/16

bir uğurdan gel-: Hep beraber gelmek. 55a/11

birāder (F.): Kardeş. 20a/13, 21a/12, 21b/3, 21b/9, 23a/17, 43a/11, 48b/11

Bīrān, Bīrān Hıṭāyī: Özel isim. 15a/14, 19a/8, 20a/2, 20a/5, 20a/9, 20a/11

biraz: Bir miktar, azıcık. 2a/6, 2b/10, 3a/20, 5a/17, 5a/8, 8a/18, 9a/5, 10a/22, 10b/15, 12b/10, 12b/6, 18a/12, 19a/14, 19a/15, 19b/15, 21a/2, 21b/12, 21b/13, 21b/17, 24a/2, 25a/11, 26a/2, 27a/11, 27b/7, 27b/11, 31a/9, 32b/2, 41b/6, 42a/11, 44b/2, 47a/13, 50b/5, 50b/6, 51b/20, 55b/6, 56a/13, 56b/8, 57a/12, 57a/20, 57b/3

birbiri: Peşpeşe, ardısıra. 3a/7, 3a/14, 3b/17, 4a/16, 5b/11, 6a/20, 8b/3, 10b/7, 14a/7, 17a/1, 17a/2, 17a/6, 17a/15, 18a/14, 18a/16, 18b/8, 18b/9, 19a/3, 22a/9, 24b/4, 27a/9, 28a/11, 29a/10, 33b/2, 36a/6, 36b/2, 37a/1, 37a/17, 40a/17, 43a/13, 45b/13, 45b/15, 51a/17, 51b/7, 54a/22

birbirine gir-: Kavgaya tutuşmak. 18a/17

birden: Aniden. 14b/22, 15a/7

birer: Peşpeşe. 17b/15, 25a/12, 48a/19, 58b/6

birinci: Sıra sayısı. 28a/5

birkaç: Birden fazla, birkaç. 4a/2, 4a/14, 5a/4, 6b/14, 7a/1, 7b/10, 8b/11, 9a/2, 10b/12, 11b/9, 12b/11, 13a/17, 13b/2, 13b/8, 15b/9, 18b/16, 27a/5, 30b/21, 31b/11, 32a/18, 32b/3, 32b/7, 34b/1, 35b/9, 37b/7, 38a/14, 38b/9, 39b/18, 39b/22, 47b/17, 48a/9, 49a/1, 51b/17, 52b/10, 53b/14, 53b/15

birle: İle. 36b/6, 57a/13, 59a/18

bişür-: Pişirmek. 14a/18

bitür-: Bitirmek, öldürmek. 33a/10, 35a/19

biz: Birinci çoğul şahıs zamiri. 2a/1, 2a/13, 4a/5, 5a/21, 5b/6, 5b/7, 5b/9, 5b/10, 5b/11, 6a/5, 6a/13, 6a/19, 6a/21, 6b/4, 6b/8, 7a/4, 7b/16, 8b/3, 8b/5, 8b/17, 9a/12, 9a/22, 11a/20, 11b/18, 13b/17, 15b/8, 15b/20, 16b/1, 16b/3, 17a/5, 17b/7, 17b/8, 17b/13, 18a/7, 18a/8, 18a/10, 18a/14, 18a/17, 19a/21, 19b/4, 19b/16, 19b/20, 20b/5, 20b/6, 20b/13, 20b/14, 21a/11, 23b/18, 23b/19, 24a/3, 24b/5, 24b/6, 24b/7, 26b/14, 26b/15, 27a/14, 27b/9, 28b/1, 29a/17, 29a/18, 30a/19, 31a/18, 32a/8, 32b/11, 32b/13, 33a/3, 33a/6, 33b/6, 33b/9, 35a/20, 37b/20, 37b/23, 38b/1, 38b/2, 38b/14, 38b/16, 38b/22, 39a/2, 39b/12, 39b/15, 40a/15, 40b/19, 42b/5, 44a/4, 44b/3, 45a/18, 46a/10, 46a/15, 46a/16, 47a/12, 47a/13, 47b/3, 47b/20, 48a/7, 48b/4, 49b/18, 49b/19, 49b/22, 50a/6, 50a/15, 54a/10, 54a/16, 55b/9

boğaz: Boğaz. 30b/1, 30b/13, 31a/20, 32a/21

boğazla-: Boğazını kesmek. 50a/15, 50b/3

bolay ki: Belki, inşaallah. 8b/1, 25a/14, 26a/10, 37a/12, 48b/4, 49b/5, 50a/2

boş: Dolu olmayan, gereksiz. 24a/19, 30a/15, 47b/1, 58b/11

boşal-: Boş hale gelmek. 33b/17

boşalt-: Boşaltmak, bitirmek. 30a/17

boşan-: Çözölmek, sahip çıkılamamak. 4a/16

boylu: Boyu uzun olan. 32a/6

boyun: 1. Boyun bölgesi, boyun. 3b/9, 3b/13, 3b/18, 7a/16, 7b/6, 22a/8, 26a/3, 32b/13, 39a/20, 51b/17, 56b/9 2. Sorumluluk, yükümlölük. 27a/16, 38b/4, 40a/5

boz: Gri renkli. 14b/1

boz-: 1. Çalışmaz hale getirmek. 7a/18, 18a/19 2. Üzölmek, kırılmak. 9a/6 3. Dağıtmak, galip gelmek. 21a/2, 37a/6

bölük: Kısım, grup.

bölük bölük: Kısım kısım, grup grup. 20a/20, 23b/17, 34b/2

böyle: Bunun gibi, bu şekilde. 5b/11, 6a/11, 6a/12, 6b/4, 7b/3, 7b/12, 8a/6, 9b/4, 9b/11, 9b/21, 10a/5, 11a/12, 11b/3, 11b/5, 12a/7, 12b/11, 12b/17, 13b/17, 14a/9, 14b/14, 16a/21, 16b/5, 17a/4, 18a/4, 18a/11, 18b/20, 20b/16, 21a/11, 22a/3, 22b/3, 24a/5, 24b/13, 25b/19, 26a/6, 26a/13, 26a/18, 28b/15, 29a/2, 30a/8, 31a/7, 32b/18, 34a/2, 37b/7, 39a/10, 39a/17, 39a/20, 39b/10, 40a/23, 41b/18, 42b/6, 46a/10, 46a/16, 49a/11, 49b/3, 50a/6, 51b/2, 51b/5, 52a/1, 52a/8, 52a/10, 52b/6, 52b/21, 53a/17, 56a/6, 57b/18, 58a/16, 59a/10

bre: Ünleme edatı. 4a/15, 7b/5, 7b/11, 9b/4, 10a/10, 22a/5, 26b/18, 31b/20, 33a/10, 34a/17, 34a/18, 36b/9, 39a/6, 49a/4, 49a/11, 51a/22

bu: 1. İşaret sıfatı. 2a/18, 2a/21, 2b/1, 3b/1, 3b/8, 3b/15, 4a/3, 4a/20, 5a/9, 5a/12, 5a/18, 5a/21, 5b/19, 6a/14, 6b/18, 6b/19, 7a/3, 7a/7, 7a/8, 7a/15, 7b/12, 7b/14, 7b/16, 8a/1, 8a/12, 8a/21, 9a/11, 9a/12, 9a/19, 9b/4, 9b/7, 10a/5, 10a/16, 10a/18, 10b/7, 10b/8, 10b/9, 10b/21, 11a/1, 11a/5, 11a/15, 11a/17, 11a/18, 11a/22, 11b/1, 11b/4, 11b/14, 11b/15, 11b/20, 11b/21, 12a/1, 12a/2, 12a/3, 12a/5, 12b/12, 12b/13, 12b/14, 12b/17, 12b/18, 13b/15, 13b/17, 13b/19, 14a/8, 14a/9, 14a/10, 14a/12, 14a/16, 15a/1, 15a/9, 15a/20, 15b/3, 15b/5, 15b/7, 15b/12, 15b/15, 15b/20, 16a/3, 16a/5, 16b/9, 16b/10, 16b/11, 16b/12, 17a/1, 17a/7, 17a/15, 17a/19, 17b/3, 17b/4, 17b/6, 17b/7, 17b/19, 18a/3, 18a/14, 18a/20, 18b/2, 18b/9, 18b/13, 18b/14, 18b/15, 18b/17, 18b/18, 18b/19, 19a/2, 19a/4, 19a/9, 19a/16, 19a/20, 19b/7, 20a/10, 20b/13, 20b/17, 21a/11, 21b/11, 21b/12, 21b/17, 22a/1, 22a/6, 22a/11, 22a/12, 22a/16, 22b/4, 22b/5, 22b/6, 23a/7, 23a/15, 23a/18, 23a/19, 23b/3, 23b/7, 24a/7, 24a/15, 24a/17, 24a/18, 24a/21, 24b/2, 24b/6, 24b/9, 24b/14, 25a/3, 25a/10, 25a/13, 25a/16, 25b/6, 25b/9, 25b/13, 25b/14, 25b/21, 26a/12, 26a/13, 26a/17, 26b/3, 26b/15, 27a/15, 27a/22, 27b/1, 27b/17, 28a/15, 28b/12, 28b/15, 29a/4, 29a/10, 29a/13, 29a/15, 29a/18, 29a/20, 29b/1, 29b/2, 29b/9, 30a/9, 30a/18, 30b/6, 30b/8, 30b/17, 31a/2, 31a/3, 31a/4, 31a/6, 31a/10, 31a/11, 31a/12, 31a/13, 31a/16, 31a/17, 31b/1, 31b/2, 31b/11, 31b/12, 32a/7, 32a/14, 32b/3, 32b/4, 32b/11, 32b/12, 32b/14, 32b/16, 33a/2, 33a/4, 33a/5, 33a/8, 33a/15, 33a/18, 33a/19, 33a/21, 33b/4, 33b/8, 34a/15, 35a/2, 35a/3, 35a/5, 35b/14, 35b/18, 35b/20, 36a/6, 36a/12, 36a/21, 36b/22, 37a/3, 37a/6, 37a/14, 37a/20, 37b/11, 37b/18, 38a/3, 38a/4, 38a/7, 38a/17, 38a/21, 38b/7, 38b/12, 39a/1, 39a/3, 39a/4, 39a/19, 39b/1, 39b/4, 39b/7, 39b/12, 39b/14, 39b/15, 39b/18, 39b/21, 40a/11, 40a/14, 40a/15, 40b/4, 40b/7, 40b/10, 40b/17, 41a/1, 41a/4, 41a/5, 41a/6, 41a/7, 41a/11, 41b/4,

41b/5, 41b/19, 41b/20, 42a/1, 42a/3, 42a/14, 42b/7, 42b/12, 43a/12, 43b/6, 43b/18, 44b/3, 44b/16, 45a/1, 45a/21, 46a/9, 46a/13, 46b/14, 46b/16, 47b/15, 47b/22, 48a/18, 48b/16, 49a/18, 49a/19, 49a/21, 49b/1, 49b/2, 49b/12, 49b/15, 49b/17, 49b/18, 50a/1, 50a/4, 50a/7, 50a/11, 50a/17, 50a/19, 50a/21, 50b/1, 50b/17, 51a/7, 51a/11, 51a/19, 51b/2, 51b/13, 51b/15, 51b/18, 51b/19, 51b/20, 52a/1, 52a/2, 52a/4, 52a/6, 53a/12, 53a/13, 53b/6, 53b/8, 53b/9, 53b/13, 54a/13, 54b/15, 56a/2, 56a/9, 56a/13, 56b/1, 56b/3, 57a/1, 57a/18, 58a/3, 58a/11, 58b/2, 58b/3, 58b/14, 58b/21 2. İşaret zamiri. 1b/15, 2a/20, 4a/13, 4b/6, 4b/11, 4b/13, 5a/2, 6a/5, 6a/19, 6b/13, 7b/5, 7b/15, 7b/17, 8a/2, 8a/10, 9b/8, 9b/12, 10b/12, 11a/16, 11b/2, 11b/12, 12b/1, 12b/2, 13a/1, 13b/13, 13b/20, 15b/8, 16a/15, 16a/16, 16a/17, 16b/8, 17a/8, 18a/15, 19b/16, 24a/19, 24b/7, 25b/5, 26a/10, 31b/15, 32a/8, 32a/20, 35a/9, 35b/18, 36b/8, 39a/8, 39a/9, 50a/6, 50b/15, 51a/2, 51a/4, 51a/12, 51b/4, 51b/11, 51b/12, 52a/3, 53b/3, 54a/10, 54b/4, 54b/6, 56a/15, 56b/6, 57a/12, 58a/7, 58b/1, 58b/11, 58b/17

bucağ (A.): Yerleşim yeri, sonu olmayan. 13b/9

buçuk: Yarım, yetersiz. 19b/20, 20b/2, 39a/11

bugün: Bugün. 10b/1, 8a/8, 26b/15, 27b/12, 32a/10

buğâr (A.): Buhar. 14a/1, 23a/1

buğûrla- (A.): Buhar çıkarmak, keyif çıkarmak. 40b/16

bul-: Bulmak. 2a/20, 3a/13, 4a/18, 5a/17, 5a/8, 6a/13, 6b/15, 7a/6, 8b/16, 9a/21, 10b/15, 11a/1, 11a/13, 11a/14, 11a/15, 11a/6, 11a/9, 12a/14, 12a/19, 12b/20, 13a/3, 13b/16, 13b/7, 14a/18, 14b/10, 15a/2, 17b/15, 18a/6, 19b/4, 21a/17, 21a/5, 21b/13, 21b/16, 21b/3, 26a/15, 27a/18, 27a/22, 27b/12, 28b/3, 28b/5, 29a/5, 30a/11, 32a/7, 33b/19, 34a/2, 36a/16, 36b/5, 38b/2, 39a/15, 41b/23, 49b/6, 50a/9, 52b/16, 52b/17, 52b/9, 55a/4, 56b/1, 58b/12,

bulan-: Bulanıklaşmak, tuhaf olmak. 56b/10

Bulğar: Özel isim. 48b/6, 54a/6, 55b/9, 55b/10, 57a/16, 58a/4, 58b/9

buluş-: (bkz. buluş-)

bulud, bulut: Bulut. 13b/12, 14a/2, 14a/3, 14a/5, 14a/6, 26a/4

bulut: (bkz. bulud)

bulun-: Bulunmak. 16a/1, 18a/16, 24a/3, 24a/18, 31b/18, 49a/14, 49b/16, 56a/9, 59a/12

buluş-, buluş-: Buluşmak. 1b/16, 5a/20, 7b/21, 8a/5, 8a/17, 11a/10, 47a/16 15b/7, 21a/16, 47a/1, 48a/2, 59a/10

buña: Buna (bu zamirinin datif-yönelme hali) 1b/2, 2a/19, 6a/3, 7a/19, 9b10/, 13b/20, 15a/21, 17a/7, 20a/11, 21b/21, 22/7b, 25a/9, 25b/17, 32b/4, 33b/4, 33b/9, 39b/16, 42a/13, 49b/5, 52b/1, 54b/18, 55a/10

bunca: Bu kadar. 8a/9, 15b/9, 28a/19, 34b/12, 37b/18, 39a/14, 44b/20, 45b/18, 46a/19, 47b/7, 50a/13

bunda: Burada. 2b/5, 5a/20, 6b/1, 6b/16, 7a/5, 7a/17, 8a/8, 8b/5, 8b/8, 8b/14, 8b/17, 8b/20, 9a/3, 9a/10, 9a/11, 10b/12, 11b/10, 11b/11, 11b/13, 12a/2, 12a/3, 12a/14, 12a/16, 12b/13, 14a/14, 14b/16, 16a/17, 16b/1, 16b/6, 17b/5, 21b/2, 25b/8, 28a/20, 32a/9, 37b/4, 38a/20, 38b/11, 40a/15, 46b/3, 47a/15, 47a/19, 47b/13, 47b/21, 50a/4, 50b/1, 52b/4, 52b/8, 52b/16, 53b/1, 53b/8, 53b/17, 54a/7, 54a/14, 54b/16, 56a/20, 58b/8

bundan: Bundan (bu zamirinin ablatif-ayrılma hali).11b/17, 12a/8, 13a/1, 16b/3, 23b/5, 23b/9, 27b/17, 28a/12, 38b/4, 39a/15, 39b/16, 41b/21, 45b/16, 54a/14

bunu: Bunu (bu zamirinin akkuzatif-belirtme hali).1b, 4a/14, 6a/11, 6b/3, 6b/16, 10b/11, 10b/19, 12b/14, 16a/13, 16a/18, 16a/21, 16b/17, 17a/5, 30b/13, 30b/15, 30b/18, 34a/3, 36a/14, 37a/5, 38b/10, 46a/3, 46b/18, 48b/16, 49a/10, 50b/14, 54a/13, 56b/17, 57a/2

bunlar: Bunlar. (bu zamirinin çokluk biçimi). 3a/9, 3a/11, 3a/12, 3a/19, 3a/20, 4a/6, 4a/8, 4a/9, 4a/11, 4a/12, 4a/13, 4a/16, 4a/17, 4a/19, 5a/5, 5a/11, 5b/13, 6b/4, 7a/13, 7b/13, 8a/3, 8b/16, 8b/5, 9a/1, 9a/7, 10a/16, 10a/20, 10a/22, 11a/6, 11b/3, 13a/11, 13a/14, 16a/6, 16b/3, 17a/11, 17a/6, 17b/17, 18b/10, 18b/13, 18b/15, 18b/20, 19a/6, 19a/7, 19a/8, 19b/19, 19b/21, 20a/1, 20a/19, 20a/20, 20b/3, 20b/10, 20b/21, 22a/16, 22a/9, 22a/18, 23b/20, 24b/12, 25a/20, 27a/9, 27b/16, 29a/2, 29a/5, 29a/9, 29b/7, 29b/19, 29b/20, 30a/1, 30a/14, 30a/17, 30b/5, 31a/18, 31a/19, 31a/20, 31a/21, 31b/2, 31b/10, 31b/19, 33b/2, 33b/12, 33b/13, 34a/2, 34a/6, 34a/17, 34b/2, 37a/15, 38a/9, 38b/11, 38b/12, 39b/21, 40a/23, 42b/1, 42b/7, 43a/16, 43b/10, 43b/15, 44a/15, 45b/2, 46b/2, 47a/10, 48b/5, 48b/17, 49a/7, 51b/18, 51b/21, 51b/6, 52b/7, 54a/22, 54b/13, 55a/1, 55a/11, 55a/13, 55a/7, 58b/2

bunuñ: Bu zamirinin genetik (ilgi) hali. 5a/2, 5a/3, 6b/17, 9a/6, 11a/3, 17a/6, 17a/9, 18b/15, 22a/11, 22b/11, 24b/3, 24b/17, 25a/17, 27a/11, 33b/18, 36b/12, 41a/1, 46b/17, 48b/15, 53b/13, 56a/18, 57a/18, 58a/2, 58a/18, 58a/21

bura: Burası. 1b/15, 12b/20, 33b/15, 49b/14, 55b/20, 57b/5

bur-: Kıvırmak. 2a/21

burun: Burun. 10a/3, 34a/13, 39b/1, 54b/2, 54b/4, 54b/8, 54b/13, 54b/20, 56b/11

burnundan gel-: Çok acı ve ızdırap çekmek. 56b/11

büy (F.): Koku. 38a/2

buyur-: Söylemek, büyük birinin söylemesi. 2a/5, 8a/8, 16a/1, 16a/7, 28a/1, 40b/14, 41b/12, 41b/14, 44b/2, 44b/6, 45a/19, 45a/22, 45b/1, 46a/4, 49b/17, 54a/10

bükül-: Bükülmek. 57b/14

bürü-: Her yeri kaplamak. 51b/9, 59a/14

bütün: Tamamen, eksik olmayan. 12a/18, 13a/17, 30a/3

büyü-: Büyümek, çoğalmak. 59a/1

büyük: Kocaman, iri. 1b/2, 1b/16, 2b/15, 9b/1, 12b/4, 18a/16, 30a/5, 30b/10, 31a/1, 31a/6, 31b/2, 32a/14, 32a/18, 34a/1, 34a/18, 35b/15, 48b/1, 48b/11, 53a/14, 57b/11

Büzürceміhr: Özel isim. 41b/9, 41b/14

-C-

Ca'fer, Ca'fer-i Hicāzī: Özel isim. 46b/16, 46b/21, 47a/3, 47a/4, 47a/5, 47a/8, 47a/9, 47a/15

Cabalqa: Özel isim. 37a/8, 43a/20, 55a/16

cāhiliye (A.): Cahiliye dönemine ait olan, Peygamberimiz gelmeden önceki döneme ait olan. 39b/13

cā'iz (A.): Uygun, mümkün olan. 27b/13, 41a/4

Cālūt: Özel isim. 36a/18

cām (F.): Elbise. 21a/12, 28a/11, 45b/15

cāme (F.): Elbise. 18b/1

cāme-i hāb (F.): Gecelik, gece elbisesi. 18b/1, 21a/12, 28a/11, 45b/15

cān (F.): Hayat, yaşam. 3a/15, 3b/3, 5a/19, 7a/5, 11a/20, 11b/3, 11b/18, 17b/9, 18b/2, 19b/11, 20b/17, 20b/18, 21a/12, 21b/2, 22a/9, 23a/11, 23b/7, 25a/6, 26a/17, 33a/13, 34b/9, 36a/5, 37b/2, 38a/3, 38b/6, 40a/8, 42b/19, 42b/20, 48b/16, 49b/3, 50b/13, 56a/12, 56b/11, 57a/4

cān havli: Ölüm korkusu. 37b/2

cān-sitān: Can alıcı. 10a/9, 22b/18

cānavār (F.): Can alan. 13a/21

cānlu: Canlı, yaşayan. 36a/20

cānib (A.): Yakın, yan. 3b/14, 5a/1, 10a/6, 11a/5, 11a/7, 11a/11, 12a/6, 12a/12, 12b/17, 13a/8, 13a/16, 13a/19, 13b/8, 14b/18, 16b/13, 18a/19, 19b/10, 20b/7, 20b/19, 21b/1, 21b/19, 23a/7, 25b/1, 26b/9, 28b/4, 28a/6, 28b/11, 35b/6, 41b/23, 42a/1, 48b/14, 48b/19, 49a/14, 53b/6, 55b/9, 57a/10, 57b/15

cāriye (A.): Savaşlarda esir alınan kadın, hizmetçi. 15a/13, 17b/12, 25a/17, 45b/7, 45b/9, 45b/15, 49a/20, 49b/12

cāsūs (A.): Ajan, hilebaz. 11b/20

cāzū (F.): Olağanüstü ve tehlikeli yaratık. 7b/9, 8a/2, 16a/19, 49b/1, 56a/15, 56a/21, 56b/4, 56b/8, 56b/15, 56b/18, 56b/19, 57a/5

cebe (A.): Koruma, zırh. 4a/3, 15b/13, 28b/9, 31b/6, 35a/4, 36a/4, 42a/20, 56a/2, 58b/16

cedd (A.): Ata, büyükler. 9a/21

cefā (A.): Zorluk, sıkıntı. 8a/7, 28a/19, 49b/6, 56b/3

cehennem (A.): Ahirette azap görme yeri, cehennem. 13b/20, 56b/11

cellād (A.): İnsanı öldüren, infaz eden. 6b/11, 6b/12, 7a/13, 7a/14, 7a/20, 7b/1, 7b/2, 7b/4, 7b/5, 7b/10, 8b/11, 8b/12, 32b/17

cem‘ (A.): Toplama, toplanma. 14b/13, 18a/6, 18b/5, 22b/15, 22b/16, 23a/1, 23b/20, 26a/16, 28b/14, 33b/8, 34a/3, 34a/19, 38a/12, 38b/9, 45b/5, 45b/6, 55a/10

cem‘iyyet (A.): Topluluk, toplantı. 16b/10, 28a/5, 45b/5

cemāl (A.): Güzellik, yüz güzelliği. 14b/1, 15a/13, 15a/15, 16a/11, 16a/13, 17a/1, 17b/9, 25b/15, 26a/4, 26b/2, 49b/20, 50a/3, 50a/4

cemī‘ (A.): Bütün, toplam. 22b/2

Cemşīd: Özel isim. 53b/21

Cemşīd-ābād: Özel isim. 50a/21, 52b/1, 52b/12, 52b/12, 54a/8, 50b/12

Cemşīdī: Özel isim. 43b/10

ceng, cenk (F.): Savaş, mücadele. 3a/1, 3a/7, 3a/8, 3a/11, 3a/14, 3a/20, 3b/5, 4a/14, 5a/12, 5a/15, 5b/16, 6a/13, 6a/20, 9a/10, 9a/11, 9a/14, 9b/13, 15b/18, 16b/3, 18a/8, 19b/15, 20a/11, 20a/20, 20b/1, 21a/6, 22b/14, 22b/16, 24b/3, 25a/2, 26a/2, 27b/7, 29b/20, 33b/3, 35a/1, 35a/3, 35b/3, 35b/18, 35b/23, 36a/6,

36a/21, 36b/1, 36b/3, 36b/5, 36b/16, 37a/2, 37a/7, 37a/15, 37b/11, 37b/12, 37b/18, 37b/19, 38b/3, 41b/20, 47b/20, 49a/7, 49a/11, 49a/20, 49b/7, 49b/8, 49b/10, 51b/5, 51b/7, 52a/11, 52a/12, 52a/15, 52a/16, 52a/21, 52b/14, 57a/12, 59a/4

cenge gir-: Savaşa girmek, savaşa başlamak. 36a/21

cenk (F.): (bkz. ceng)

cereb (A.): Uyuz hastalığı. 32b/11

cereyān (A.): Akma, akıcı. 16a/2

cevāb (A.): Karşılık, yanıt. 6b/14, 8a/12, 9b/10, 10b/18, 15b/8, 15b/20, 20a/4, 23b/3, 29a/7, 31b/9, 33a/22, 33b/9, 34a/16, 34b/15, 34b/21, 38a/9, 39a/1, 39a/6, 39a/9, 40a/8, 40a/24, 40b/2, 42a/3, 50a/1, 51b/12, 53a/13, 53b/6, 53b/8

cevāhir (A.): Kıymetli, değerli eşya. 41a/13

cevelān (A.): Dolaşma, gezinme. 20a/3, 35a/7

cevşen (F.): Zırh, koruma. 4a/3, 15b/13, 35a/4, 56a/2, 58b/16

cidāl (A.): Vuruşma, savaş. 18a/17, 38b/3, 41b/20

ciger (F.): Ciğer organı. 56b/10

ciger-dār (F.): Cesaretli. 25b/16

ciger-gūşe (F.): Kıymetli, sevgili, değerli. 9a/8, 35b/13, 36a/12, 40a/2, 52a/6, 53b/1

cigeri ağzına gel-: Çok korkmak. 56b/10

cihān (A.): Dünya, dünya hayatı. 2b/1, 5b/14, 7a/7, 8a/19, 10b/16, 17a/4, 19b/1, 20a/4, 26a/18, 29b/9, 30a/6, 37b/18, 38b/5, 38b/20, 45a/7, 46a/19, 51a/9, 52a/6, 53a/16, 53a/19, 53b/19

cihāz (A.): Çehiz, evlenmek için yapılan hazırlık. 42a/15

cild (A.): Kitap cildi. 1b/1, 59a/19

cinn (A.): Cin. 14a/10

cinnī (A.): Cinlerden olan. 9a/5, 11b/21, 11b/22, 17b/2, 56a/16

civān (F.): Genç, kuvvetli kişi. 16a/8, 23b/15, 50b/18, 51a/4, 51a/8, 51a/13, 51a/14, 51a/18, 51b/1, 52a/2, 52a/4

cūdā (A.): Ayrı, ayrılık. 48b/20

cülūs (A.): Oturma, tahta oturma. 33b/15

cümle (A.): Toplam, hepsi. 5a/6, 6a/7, 8a/16, 8b/13, 8b/15, 9b/19, 10a/17, 11b/18, 13b/19, 13b/3, 14b/16, 14b/20, 15b/19, 16a/12, 17a/12, 18b/4, 18b/15, 19b/3, 20a/12, 21a/17, 21b/8, 22a/9, 23a/3, 24b/15, 27b/16, 28a/2, 28a/4,

28a/5, 28b/16, 29b/8, 30a/10, 30b/6, 31a/14, 32b/11, 33b/7, 33b/10, 33b/21, 37b/14, 37b/15, 38a/6, 38b/21, 39a/7, 41b/4, 42b/3, 44a/6, 44a/9, 44a/13, 45a/9, 45a/10, 45a/22, 46a/2, 46b/7, 47b/17, 47b/20, 48a/3, 48a/16, 48b/7, 50a/17, 50a/19, 53a/13, 55a/6, 55a/7, 55a/9, 55a/11, 55a/12, 55b/12, 58b/1

cünha (A.): Koruma, esirgeme, kalkan. 51b/1

cürde (A.): Atlı asker. 4a/15, 32a/7

cür'et (A.): Haddini bilmemek, cesaret. 51a/11

-Ç-

çabuk (F.): Hızlı, çabuk. 23a/7, 36b/18, 38a/11, 51a/19, 57a/18

çağır-: Çağırarak. 3a/16, 7b/11, 30b/7, 35a/11, 55a/5

çal-: 1. Kılıç vurmak. 3a/8, 3a/14, 15b/6, 15b/13, 23a/13, 35b/16, 45b/1, 51a/13 2. Yapmak, etmek, işlemek. 31b/8, 39b/3

çalın-: Duymak, kulağına gelmek. 55a/19

çalış-: Uğraşmak, çalışmak. 12a/3, 38b/7, 44b/10

çanak: İçine sıvı doldurulan kap. 9b/3

çar (F.): (bkz. çāre) Çıkar yol, çare. 18a/20

çāre (F.): Çıkar yol, kurtuluş. 1b/15, 7a/2, 7a/13, 7a/18, 8a/18, 9a/15, 17a/7, 23b/18, 27b/13, 35a/15, 36b/23, 38b/14, 39a/14, 39a/16, 39b/7, 50a/10

çarḥ (F.): Çark, felek.

çarḥ-ı gerdīş: Dönen felek. 14b/3

çarp-: Sertçe vurmak. 4a/17, 10a/15, 36b/11, 36b/12, 55b/15

çatıl-: 1. Gürültü kopmak. 7b/9 2. Birbirine bağlanmak. 43a/13

çatla-: Kıskanmak. 42b/7

çatr (F.): Çadır. 43b/8

çayır: Çayır. 25b/5

çek-: 1. Bir şeyi kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek. 11b/23, 12a/1, 17b/18, 30b/18, 30b/20, 31a/4, 32a/20, 32b/2, 32b/22, 41a/3, 49a/15, 50a/5, 55b/15 2. Hazırlamak. 24b/16, 38a/14, 38b/4, 50b/11, 58b/7 3. Giymek, giyinmek. 31b/7 4. Uzatmak, örtmek. 20a/18, 26a/9, 42b/9 5. Dayanmak, katlanmak. 8a/11, 13b/8, 15a/3, 21a/12, 21a/20, 21b/4, 21b/6, 23b/7, 23b/8, 24b/12, 28a/19, 39a/9, 45b/19, 49a/9, 51b/4, 55b/5 6. Bırakmak, uzaklaşmak.

10a/9 **7.** Bir silahla saldırmak için hazırlanmak. 2b/19, 3a/8, 3a/14, 4a/3, 13a/11, 17b/13, 51b/19, 52a/9, 54b/20, 57a/14

çekil-: 1. Gerilemek, uzaklaşmak. 3b/5, 12b/6, 25a/16, 30a/11 2. Örtülmek. 43b/8, 44b/8

çekirdek: (Yemişlerde) çekirdek. 12a/18

çekiş-: Tartışmak. 6a/19

çemen (F.): Çimen, yeşillik. 28b/16

çemen-zār (F.): Çimenlik yer. 56a/17

çeri (F.): Asker. 55a/18

çeşme (F.): Su akan yer, çeşme 16a/3

çeşme-miṣāl: Çeşme gibi, çeşmeye benzer. 20b/8

çevir-: Yüz çevirme, vazgeçme. 3b/11, 9a/14, 19b/20, 23a/11, 26a/16, 29b/15, 33a/12, 36b/14, 49a/2

çık-: 1. Dışarı çıkmak, gitmek, ayrılmak. 3a/5, 4a/2, 5a/1, 6b/15, 7b/16, 9a/13, 9a/18, 10a/11, 12b/4, 13a/4, 15a/9, 16a/1, 16b/15, 17b/13, 17b/15, 17b/18, 18a/2, 18b/21, 19a/10, 21a/21, 23a/5, 23a/10, 25a/11, 25a/13, 27b/1, 27b/5, 27b/14, 28b/4, 32a/13, 36a/12, 36a/13, 41a/20, 42b/5, 44b/13, 47a/14, 54a/2, 53a/14, 54a/22, 56b/17, 58b/5, 58b/14, 59a/19 2. Yukarı çıkmak, üste çıkmak, yükselmek. 10b/16, 13a/19, 14b/8, 14b/17, 14b/19, 15a/4, 22b/13, 28b/12, 56a/15, 57a/14, 58a/2, 58a/5 3. Ortaya çıkmak, belirlemek. 2b/2, 12a/21, 22b/5, 31a/5, 38a/2, 49b/7, 55b/14, 56b/9 4. Oturmak. 28a/10, 45b/12 5. Varmak, ulaşmak. 11a/10, 11a/22, 21a/18 6. Kurtulmak. 16a/21, 18a/17 7. Başka türlü davranmak. 39b/10

çıkagel-: Habersizce gelmek. 2a/4, 17b/20, 57a/11

çıkayaz-: Habersizce gelmek. 10a/4

çıkār-: 1. Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkarmak. 2a/2, 2b/14, 3a/9, 7a/11, 12a/18, 13b/3, 13b/4, 13b/11, 13b/18, 14a/9, 14b/19, 17b/20, 19b/2, 21a/6, 30b/18, 30b/20, 32b/2, 32b/8, 32b/9, 33b/11, 37b/13, 38a/2, 38a/8, 42a/13, 42a/20, 46a/5, 53b/3, 54a/1, 55a/13 2. Ayırmak, soymak. 19a/19, 36a/20 3. Varmak. 21a/16 4. Oturtmak. 18a/21, 38b/13, 44a/20 5. Uzaklaştırmak. 35a/23, 35b/1, 35b/19

çıplak: Elbise giymemiş. 31a/19

çi (F.): Farsça edat. Ne. 35a/13

çifte: İki tane, aynı olan. 10a/21

çig: Pişmemiş. (bkz. çiy) 31a/8

çigne-: İzinsiz girmek. 25b/5, 25b/19

çil: Güzel. 42b/11

Çin: Özel isim. 8a/13, 21b/10, 21b/11, 23b/13, 23b/17, 24a/2, 24a/5, 24a/8, 24a/15, 24b/1, 24b/19, 25a/2, 26a/12, 26a/20, 27a/15, 27a/21, 27b/18, 28a/3, 47b/5, 48a/5, 48a/7

çiy: Pişmemiş. 14a/17

çoban: Hayvan güden kimse, çoban. 35a/9, 35a/14, 35a/17, 35a/20, 35a/21, 35a/23, 50a/15, 50a/18, 50a/19, 50a/22, 50b/2, 50b/6, 50b/7, 50b/8, 50b/9, 50b/11

çoğal-: Artmak. 11b/21

çoğ: Fazla. 4a/1, 6b/16, 6b/21, 7b/14, 7b/20, 7b/21, 11a/9, 11a/14, 11b/11, 12a/16, 13b/8, 14a/15, 15a/16, 15b/15, 16a/9, 17b/3, 18a/7, 19a/5, 20a/11, 20b/6, 21a/15, 21a/20, 21b/3, 23b/9, 23b/16, 23b/21, 24a/8, 24b/2, 24b/4, 24b/13, 31a/18, 31a/5, 31a/6, 33a/15, 37a/20, 37b/18, 41b/10, 41b/20, 51a/5, 52b/19, 53a/7, 53b/12, 55b/19, 59a/18

çoğdan: Uzun zamandan beri, çok önce. 8a/2, 10b/11, 26a/13, 31a/9, 32a/8, 56a/21

çoğluk: Çok olma durumu. 19a/10, 37a/12, 38b/15

çök-: Oturmak. 6a/7, 7a/14, 8b/11, 30a/5

çöp: Ok. 35a/14, 35a/22, 35a/12, 35a/21

çün (F.): 1. Sonra. 11b/10, 13a/4, 15a/5, 18a/20, 19a/9, 27a/12, 44b/11, 51a/14
2. Eğer. 32b/2, 49b/7

çünkü (F.): Çünkü. 2b/18, 3b/17, 4a/1, 5b/13, 7a/5, 8a/21, 9a/20, 10a/17, 10b/6, 10b/14, 11a/15, 17a/9, 18a/1, 23b/10, 24a/5, 25b/8, 44a/17, 49b/15, 49b/19, 50a/3, 52b/21, 53b/5, 56b/3

çürük: Sağlam olmayan, zayıf. 28b/8, 30b/4

-D-

dād (F.): Feryat, figan. 39a/2

dahı: da, de; dahi; daha, hâlâ. 2a/15, 2b/6, 3a/1, 3a/16, 3b/11, 3b/16, 4a/10, 4a/18, 5a/17, 6b/14, 7b/6, 8a/14, 8a/21, 8b/1, 8b/9, 8b/13, 9a/8, 9a/19, 9b/4,

10b/12, 10b/13, 11b/8, 11b/13, 11b/17, 11b/18, 11b/21, 12a/2, 12a/6, 12b/17, 14a/9, 14a/15, 14a/16, 14b/9, 14b/14, 14b/19, 15a/6, 17a/16, 17a/18, 17b/17, 18a/15, 18b/6, 18b/15, 19a/2, 19b/6, 19b/8, 20a/9, 20a/18, 20b/15, 21a/2, 21b/1, 21b/8, 23a/5, 23a/8, 23a/9, 23a/21, 24a/11, 25a/8, 25a/14, 25b/19, 26b/8, 26b/14, 27a/16, 28a/15, 29a/9, 29b/19, 30b/9, 31a/13, 32a/6, 33b/19, 34a/10, 34b/5, 34b/10, 35a/18, 35a/19, 36a/3, 36a/10, 36b/2, 37b/12, 38a/20, 38a/21, 38b/8, 38b/11, 39a/15, 41a/18, 41b/12, 42a/4, 43a/2, 43b/6, 44a/8, 44a/10, 44a/16, 44b/2, 45a/5, 45b/3, 46b/13, 47b/6, 47b/19, 48a/1, 48a/8, 48b/4, 49b/15, 50b/7, 50b/10, 51a/6, 51a/7, 51a/19, 51b/10, 52a/9, 52b/15, 54b/21, 55a/3, 57b/13, 57b/20, 58a/17, 59a/8, 59a/16

dāhil (A.): İçeri giren, iç, içeri

dāhil ol-: İçeri girmek, varmak. 4a/8, 44a/17

dā'im (A.): Her zaman, sürekli. 26b/11, 33b/3, 39b/8

dā'im ol-: Devam etmek, sürekli olmak. 8b/21, 24b/9, 27a/1

dā'imā (A.): Sürekli olarak, devamlı. 9a/22

dā'ire (A.): Soyut kavramlarda belli sınır, ölçü. 10a/4, 10a/11, 15a/9, 56b/16

dal: Kılıcını çekmiş olarak, yalın kılıç.

dal-ı a'zam: En büyük kılıç. 42b/18

dal kılıç ol-: Kılıcını kuşanmış olarak saldırmak. 23a/13, 35b/16, 50b/14, 54b/16, 59a/10

dal tiğ: Kılıcı kuşanma. 21a/9, 13a/15, 49a/8, 51b/14

dāl (A.): Bükülme.

dāl ol-: Beli bükülmek, iki büküm olmak. 3a/4

dām (F.): Tuzak.

dām-ı züluf: Saçların tuzağı. 26a/7

dāmād (F.): Damat. 27a/21, 41b/5, 45a/18

dāmen (F.): Elbisenin etek bölümü. 48b/16, 51a/23

dan-: Danışmak, sormak. 39a/18

danmak danuşmak : Sormak, araştırmak. 39a/18

dānā (F.): Bilgili, alim. 7b/15, 8a/6, 11a/7, 11a/11, 39a/10, 39a/13, 40a/7, 40b/22, 41b/10, 41b/14, 41b/15, 43b/20, 45b/7, 46b/18

dāne (F.): Tane, adet. 12a/17, 13b/9, 13b/13, 17b/1, 17b/20, 27a/16, 57a/7

danuş-: Danışmak, sormak. 33b/21, 39a/18, 42a/15

Dānyāl: Özel isim. İsrailoğullarına, Babil'e gönderilen bir peygamber. 42b/18

dārāt (F.): Debdebe, şan, gösteriş. 43b/9

darb (A.): Darbe, vuruş. 6a/13, 9a/11, 10a/5, 15b/8, 35b/4, 49b/11, 51b/6, 51b/8, 51b/10

dāreyn (A.): İki dünya, dünya ve ahiret.

daru: Bayılıcı bir su, içki. 3a/17, 3a/20, 3b/2, 4a/11, 5b/11, 6a/21, 17a/11

daru yetiş-: İçki etkisini göstermek. 3a/19, 3b/9, 3b/12, 17a/15

dāstān (F.): Büyük olay, önemli iş. 8b/5, 34b/17, 53a/16

da‘vā (A.): Durum. 51a/4, 59a/8

da‘vet (A.): Çağırma. 16a/6, 16b/4, 16b/6, 27b/5, 27b/19, 28a/3, 40a/15, 41b/2, 41b/16, 44a/13, 44b/17, 45b/2, 45b/4, 46b/5, 48b/9, 58b/18

dede: Dede, cet, ata. 47b/13, 48a/17

def’ (A.): Kovma, uzaklaştırma. 8b/4, 12a/17, 23b/19, 45b/13

def’a (A.): Kere, kez. 12b/11, 15b/6, 24a/17, 34a/10, 38a/14, 38a/21, 38a/22, 45a/19, 59a/3

defn (A.): Ölen kişiyi toprağa gömmek.

defn eyle-: Gömmek. 21a/4

defn it-: Gömmek. 18b/6, 37b/13

deg-: Değmek, kıymetli olmak. 31a/2

degin: Kadar. 10b/11

degir-: Ulaştırmak. 1b/10, 27a/1, 27a/7

değiş-: Değişmek. 51a/5

degme: En iyi, en kaliteli. 24a/3

degül: Değil. 4a/17, 5b/3, 5b/10, 5b/13, 6a/7, 6a/15, 6b/11, 10b/5, 13a/2, 13a/13, 14a/4, 16b/8, 17b/21, 19a/1, 19a/2, 19a/4, 20a/4, 22b/10, 24a/17, 24a/20, 25a/18, 27b/13, 30a/19, 30b/15, 31a/17, 31b/15, 32b/1, 34a/11, 34a/20, 35b/4, 35b/18, 39a/20, 40b/1, 40b/9, 40b/23, 42a/16, 45a/6, 49a/19, 49b/3, 50a/8, 50a/9, 50a/17, 50a/18, 51b/4, 51b/10, 52a/21, 53a/2, 53a/10, 54b/5, 54b/10, 54b/16, 56a/11, 56b/21, 57a/4, 58b/16, 59a/5, 59a/12, 59a/17

dehr (A.): Zaman, çağ. 24b/9, 53a/15

dehşet (A.): Korku ve telaş, ürkme.

dehşet al-: Korkuya kapılmak. 10a/18, 22b/4

dek: Kadar, değin. 8b/12, 10b/10, 18a/10, 49a/9, 53a/12, 53a/13, 53b/1, 55b/5

del-: Delik açmak. 30b/11

deli, delü: Aklını yitirmiş, deli. 1b/13, 4a/9, 4a/11, 4a/16, 4a/20, 30b/5, 32b/17, 32b/18, 33a/10, 34a/10, 58a/15

delü: (bkz. deli)

delü kıanlı: Genç ve kuvvetli. 50b/18, 50b/22

dem (F.): 1. An, vakit. 5b/4, 6a/6, 6b/13, 7a/14, 7a/19, 8b/11, 8b/18, 17b/18, 20a/10, 22b/7, 23a/10, 27b/16, 30b/6, 32b/19, 35a/5, 38b/17, 40a/14, 40a/24, 43b/17, 45a/14, 49a/18, 51b/21, 53a/17, 56b/2 **2.** Soluk, nefes.

dem çek-: Nefes almak. 5b/19, 22b/5, 22b/17, 22b/20, 23a/5, 23b/15

demet: Bir araya toplama. 20b/21

demür: Demir. 12a/1

deñ-: Adlandırmak. 28a/1

depme: Tekme. 30b/1, 30b/3

depre: Hareket.

depre tüt-: Harekete geçmek. 51a/13

der, ter: Yorulunca vücuttan çıkan sıvı, ter. 2b/8, 51a/18, 51b/11

der-ağüş (F.): Kucaklama.

der-ağüş it-: Kucaklamak. 40a/2, 52a/7

derbend (F.): Dar geçit, dar boğaz. 28b/10, 28b/11, 28b/12, 28b/16, 50b/12

derd, dert (F.): Dert, sıkıntı. 15b/4, 27a/9, 27a/18, 39a/19, 49a/9

derdimend (F.): Kaygılı, dertli, acılı. 28b/7, 12a/9

dere: Akarsu, ırmak. 29a/2

deri: İnsan ve hayvan vücudunu kaplayan örtü, cilt, ten. 13a/17

dermān (F.): İlaç, çare, deva. 19a/13, 27a/18, 37b/3

der-miyān (F.): Ortada, arada.

der-miyān it-: Ortaya atmak, ileri sürmek. 11a/19, 44b/14

dert (F.): (bkz. derd)

derün (F.): İç taraf, gönül. 27a/7, 33b/19, 36a/13

derviş (F.): Hak yolunda yürüyen, nefsini ıslah eden kişi. 13b/5

deryā (F.): Deniz. 12b/7, 12b/9, 13a/4, 13a/16, 13b/1, 13b/9, 13b/10, 13b/11, 13b/17, 13b/18, 13b/19, 14a/2, 14a/5, 14a/12, 14b/5, 14b/7, 14b/20, 30a/12, 30a/13, 30b/11, 30b/12, 30b/16, 30b/19, 31b/12, 57a/21, 57b/1, 57b/4, 57b/6

Deryā-yı Muhīt: Özel isim. 13b/19

dest (F.): El. 6a/13, 9a/12, 54a/9

dest ur-: El vurmak. 3b/11

deste (F.): Tutam, bağ, demet. 4a/16

deste çöp: Okları deste haline getirme. 35a/11, 35a/12, 35a/14, 35a/21, 35a/22

deve: Çöl iklimine uygun bir hayvan. 11b/19, 44b/10

devlet (A.): 1. Devlet, hükümet. 4a/7, 16b/1, 18b/5, 28b/13, 34a/3, 44a/14 2. Şans, ihsan, velinimet. 9b/14, 27b/4, 27b/6, 39b/7, 40a/4, 41a/22, 44a/3, 47b/13

devr (F.): Dönmek, dolaşmak.

devr-i āh: Ahın, bedduanın dönmesi, dolaşması. 20b/13

devşir-: Toplamak. 13b/11

deyr (A.): Kilise, manastır. 16a/2

Dımaşķi: Özel isim. Şam'a ait olan, Şamlı. 43a/10

dıraht (F.): Ağaç. 19a/13, 19a/14, 21b/15, 29b/3, 29b/4, 48b/15, 48b/22, 55b/13

di-: Demek, söylemek. 1b/2, 1b/8, 1b/10, 1b/11, 1b/12, 1b/13, 1b/14, 1b/15, 2a/1, 2a/3, 2a/5, 2a/8, 2a/9, 2a/11, 2a/13, 2a/15, 2a/16, 2a/18, 2a/19, 2a/21, 2b/2, 2b/3, 2b/4, 2b/6, 2b/9, 2b/10, 2b/14, 2b/15, 2b/18, 2b/20, 3a/2, 3a/13, 3a/19, 3b/1, 3b/3, 3b/5, 3b/6, 3b/7, 4a/4, 4a/5, 4a/7, 4a/10, 4a/11, 4a/12, 4a/16, 4a/17, 4a/19, 4a/20, 4b/8, 5a/4, 5a/5, 5a/11, 5a/15, 5a/17, 5a/21, 5b/7, 5b/12, 5b/13, 5b/17, 5b/18, 5b/20, 6a/6, 6a/9, 6a/15, 6b/3, 6b/4, 6b/5, 6b/7, 6b/9, 6b/11, 6b/12, 6b/19, 7a/6, 7a/16, 7a/17, 7a/19, 7a/20, 7b/1, 7b/2, 7b/3, 7b/4, 7b/5, 7b/13, 7b/14, 7b/17, 7b/21, 8a/2, 8a/4, 8a/5, 8a/9, 8a/12, 8a/16, 8a/19, 8a/20, 8b/2, 8b/4, 8b/9, 8b/10, 8b/13, 8b/16, 8b/21, 9a/2, 9a/5, 9a/6, 9a/7, 9a/9, 9a/10, 9a/13, 9a/15, 9a/21, 9b/2, 9b/5, 9b/8, 9b/11, 9b/14, 9b/15, 9b/19, 9b/20, 9b/21, 10a/1, 10a/9, 10a/12, 10a/20, 10b/13, 10b/17, 10b/2, 10b/20, 11a/5, 11a/8, 11a/10, 11a/11, 11a/12, 11a/13, 11a/17, 11a/18, 11b/14, 11b/8, 12a/1, 12a/4, 12a/9, 12a/11, 12a/15, 12a/17, 12a/19, 12a/21, 12b/1, 12b/5, 12b/20, 13a/2, 13a/16, 13a/18, 13a/21, 13b/1, 13b/10, 13b/14, 13b/16, 13b/18, 13b/19, 14a/10, 14a/17, 14a/18, 14b/5, 14b/7, 14b/9, 14b/12, 14b/14, 15a/3, 15a/4, 15a/11, 15a/12, 15a/13, 15a/14, 15b/4, 15b/10, 15b/18, 16a/2, 16a/6, 16a/7, 16a/12, 16a/14, 16a/15, 16a/16, 16b/2, 16b/4, 16b/7, 16b/8, 17a/3, 17a/4, 17a/6, 17a/7, 17a/8, 17a/10, 17a/13, 17a/19, 17a/21, 17b/2, 17b/6, 17b/7, 17b/13, 17b/17, 17b/19, 17b/21, 18a/4, 18a/16, 18a/17, 18b/7, 18b/9, 18b/14, 18b/15, 18b/16, 19a/2, 19a/6, 19a/8, 19a/16, 19b/1, 19b/13, 19b/5, 19b/6, 19b/15, 19b/17, 19b/18, 20a/1, 20a/5, 20a/9, 20a/10, 20b/3, 20b/5, 20b/7,

20b/17, 21a/9, 21a/12, 21a/14, 21a/19, 21b/2, 21b/4, 21b/7, 21b/9, 21b/11, 21b/14, 21b/17, 22a/2, 22a/3, 22a/4, 22a/5, 22a/6, 22a/11, 22a/15, 22a/17, 22b/9, 22b/12, 22b/13, 23a/20, 23b/2, 23b/3, 23b/5, 23b/18, 24a/4, 24a/8, 24a/16, 24a/19, 24a/21, 24b/1, 24b/8, 24b/11, 24b/15, 25a/1, 25a/5, 25a/7, 25a/11, 25a/12, 25a/14, 25a/15, 25a/18, 25a/19, 25b/3, 25b/5, 25b/7, 25b/8, 25b/9, 25b/12, 25b/18, 25b/20, 26a/1, 26a/10, 26a/16, 26a/19, 26b/1, 26b/7, 26b/8, 26b/12, 26b/14, 26b/17, 26b/19, 27a/1, 27a/3, 27a/6, 27a/7, 27a/9, 27a/10, 27a/12, 27a/15, 27a/16, 27a/17, 27a/20, 27b/1, 27b/3, 27b/4, 27b/5, 27b/11, 27b/13, 27b/16, 27b/18, 27b/21, 28a/1, 28a/2, 28a/7, 28a/12, 28a/20, 28b/13, 28b/5, 29a/10, 29a/19, 29a/5, 29b/1, 29b/2, 29b/4, 29b/8, 29b/9, 29b/12, 29b/16, 30a/5, 30a/11, 30a/18, 30a/19, 30a/20, 30b/2, 30b/3, 30b/5, 30b/6, 30b/9, 30b/10, 30b/14, 30b/15, 30b/20, 31a/3, 31a/8, 31a/10, 31a/12, 31a/14, 31a/16, 31a/17, 31a/18, 31a/19, 31a/20, 31b/1, 31b/10, 31b/13, 31b/4, 31b/5, 31b/6, 31b/9, 31b/14, 31b/15, 31b/16, 31b/17, 31b/18, 31b/19, 31b/21, 32a/2, 32a/3, 32a/4, 32a/8, 32a/9, 32a/11, 32a/12, 32a/13, 32a/14, 32a/16, 32a/17, 32a/19, 32b/1, 32b/2, 32b/4, 32b/5, 32b/6, 32b/7, 32b/8, 32b/10, 32b/11, 32b/12, 32b/14, 32b/15, 32b/16, 32b/17, 32b/19, 32b/21, 33a/3, 33a/5, 33a/6, 33a/10, 33a/17, 33b/1, 33b/5, 33b/7, 33b/10, 33b/12, 33b/13, 33b/14, 33b/15, 33b/16, 33b/18, 33b/19, 34a/2, 34a/3, 34a/4, 34a/5, 34a/6, 34a/8, 34a/9, 34a/11, 34a/12, 34a/13, 34a/15, 34a/18, 34a/19, 34b/7, 34b/12, 34b/15, 34b/19, 35a/1, 35a/8, 35a/9, 35a/10, 35a/12, 35a/13, 35a/21, 35b/3, 35b/7, 35b/10, 35b/11, 35b/14, 35b/15, 35b/19, 35b/20, 35b/21, 35b/23, 36a/1, 36a/8, 36a/9, 36a/12, 36a/13, 36b/5, 36b/8, 36b/9, 36b/12, 36b/14, 36b/17, 36b/22, 36b/24, 37a/7, 37a/12, 37a/14, 37a/21, 37a/22, 37b/1, 37b/2, 37b/5, 37b/6, 37b/7, 37b/8, 37b/9, 37b/21, 37b/22, 37b/23, 38a/3, 38a/4, 38a/7, 38a/8, 38a/9, 38a/11, 38a/15, 38a/18, 38a/20, 38b/4, 38b/6, 38b/7, 38b/12, 39a/1, 39a/5, 39a/9, 39a/13, 39a/17, 39a/18, 39a/21, 39a/22, 39b/1, 39b/6, 39b/8, 39b/11, 39b/14, 39b/18, 39b/20, 39b/21, 40a/2, 40a/4, 40a/9, 40a/14, 40a/18, 40a/20, 40a/21, 40a/22, 40a/24, 40b/1, 40b/2, 40b/3, 40b/5, 40b/7, 40b/8, 40b/9, 40b/10, 40b/13, 40b/14, 40b/18, 40b/21, 40b/22, 40b/23, 41a/4, 41a/5, 41a/10, 41a/12, 41a/16, 41a/22, 41a/23, 41b/4, 41b/10, 41b/15, 41b/16, 41b/19, 42a/2, 42a/9, 42a/13, 42a/16, 42a/17, 42b/4, 43b/20, 44a/1, 44a/3, 44a/5, 44a/13, 44a/18, 44b/2, 44b/6, 45a/6, 45a/8, 45a/12, 45a/13, 45a/14, 45a/16, 45a/20, 45a/21, 45b/1, 45b/9, 45b/16, 46a/1, 46a/3, 46a/7, 46a/10, 46a/11, 46a/12,

46a/15, 46a/17, 46b/19, 46b/2, 46b/5, 47a/7, 47a/8, 47a/14, 47b/2, 47b/8, 47b/13, 47b/15, 47b/21, 47b/22, 48a/2, 48a/7, 48a/11, 48b/3, 48b/5, 48b/6, 48b/8, 48b/11, 48b/17, 48b/18, 49a/2, 49a/4, 49a/9, 49a/11, 49a/13, 49a/18, 49a/20, 49a/21, 49b/3, 49b/5, 49b/10, 49b/13, 49b/17, 49b/19, 49b/22, 50a/2, 50a/5, 50a/7, 50a/9, 50a/11, 50a/15, 50a/16, 50a/18, 50a/19, 50a/21, 50a/22, 50b/2, 50b/8, 50b/12, 50b/22, 51a/4, 51a/6, 51a/9, 51a/12, 51a/13, 51a/17, 51a/22, 51b/5, 51b/14, 51b/15, 51b/20, 52a/2, 52a/6, 52a/7, 52b/1, 52b/7, 52b/10, 52b/16, 52b/18, 52b/20, 52b/21, 53a/1, 53a/4, 53a/5, 53a/8, 53a/11, 53a/12, 53a/18, 53a/19, 53a/22, 53a/23, 53b/2, 53b/12, 53b/3, 53b/5, 53b/8, 53b/13, 53b/15, 53b/17, 53b/19, 53b/21, 54a/6, 54a/10, 54a/15, 54a/18, 54a/20, 54a/21, 54b/4, 54b/5, 54b/6, 54b/7, 54b/8, 54b/9, 54b/10, 54b/12, 54b/13, 54b/15, 54b/17, 54b/18, 55a/6, 55a/7, 55a/9, 55a/10, 55a/18, 55a/19, 55a/20, 55b/1, 55b/2, 55b/3, 55b/7, 55b/9, 55b/20, 56a/3, 56a/7, 56a/9, 56a/10, 56a/12, 56a/14, 56a/16, 56a/20, 56a/21, 56b/1, 56b/2, 56b/3, 56b/13, 56b/14, 56b/15, 56b/20, 57a/2, 57a/4, 57a/5, 57a/9, 57a/12, 57a/14, 57a/16, 57a/17, 57a/20, 57b/2, 57b/8, 57b/11, 57b/18, 58a/3, 58a/7, 58a/8, 58a/10, 58a/11, 58a/12, 58a/13, 58a/14, 58a/16, 58a/18, 58a/21, 58b/1, 58b/3, 58b/8, 58b/12, 58b/13, 58b/18, 58b/19, 58b/20, 59a/1, 59a/2, 59a/3, 59a/4, 59a/5, 59a/6, 59a/8, 59a/10, 59a/12

dip: Dip, en alt kısım. 35b/17, 36b/15, 55b/11, 55b/13

dīdār (F.): Yüz, çehre. 21b/3, 26b/4

dīde (F.): Gölge. 19a/5

dīde-bān (F.): Gölge yapan görevli, hizmet eden. 4a/4, 5b/4

dik-: 1. (Elbise) yapmak, dikmek. 13b/4 2. Yere saplamak, dikmek. 12a/2, 21a/5 3. Yöneltmek, çevirmek. 39b/1

dikḫat (A.): Dikkat, önem verme. 11b/10, 17a/18

dil: Dil, konuşma. 2a/14, 2a/17, 2a/21, 4a/14, 26a/7, 37b/22, 40b/6, 54b/14, 55b/9 2. Gönül, kalp.

dil-güşā: Gönül açan, kalbe ferahlık veren. 28a/9

dil-rubā: Gönül alan güzellik. 11b/22

diline gel-: Pervasızca, sert bir şekilde konuşmak. 54b/14

dilāver (F.): Yiğit, savaşçı. 2b/9, 3a/10, 3b/12, 4a/3, 5b/5, 6a/8, 8b/15, 8b/16, 9b/6, 13a/6, 14b/3, 14b/15, 16a/18, 16b/10, 20b/11, 20b/13, 21b/11, 24a/11, 24a/15, 24a/21, 24b/13, 25a/4, 25a/9, 25b/2, 26b/13, 26b/18, 27a/5, 27b/17,

33a/21, 34a/19, 35b/2, 36b/18, 36b/22, 37b/17, 37b/19, 42a/6, 43b/1, 44b/7, 44b/14, 46b/6, 48b/16, 49a/18, 52a/10, 52a/11, 53b/2, 55a/18, 58a/15, 58b/18

dile-: Dilemek, istemek. 7b/8, 10a/7, 16a/9, 23a/12, 26a/16, 32b/19, 35a/18, 35a/21, 36b/11, 38b/17, 49b/17, 53b/12, 57b/19, 58a/2, 58a/6, 58a/22

dilek: İstek. 34b/10, 58a/17, 58a/18

dimāğ (A.): Zihin, düşünme yeteneği. 14a/19, 23a/19

dīm (A.): İnanç, din, Allah'a inanma ve ibadet etme sistemi. 16b/6, 24b/14, 39b/12

dīm-dāş (F.): Aynı dinden olan. 39b/15

dinle-: Söz dinlemek, kulak vermek. 8a/3, 29b/2, 34a/1, 40a/6, 53b/14, 55a/15

dinlen-: Dinlenmek, yorgunluğu atmak. 19a/15, 21b/12, 35a/1, 46a/17

direk: Bölük, parça. 19b/11

direk direk: Bölük bölük, parça parça. 19b/11

diri: Yaşıyor olma, sağ olma. 10b/20, 16a/20, 37b/22

dirîğ (F.): Eyvah, vah vah. 9b/19, 11b/2, 20b/6, 20b/16, 33a/2

dirken: O esnada, o sırada. 3a/12, 3b/13, 7b/6, 10b/10, 12b/3, 15b/20, 16a/10, 16a/19, 21b/19, 22a/1, 22a/11, 23b/12, 25b/4, 26a/6, 26a/8, 30b/16, 35a/6, 37a/3, 49a/3, 50b/15, 50b/16, 54b/2, 56a/19, 57a/7, 57a/10, 57b/21, 58b/14

ditre-: Titremek, korkmak. 10a/2, 40b/7

dīv (F.): Dev. 6a/15, 7b/13, 9a/3, 9a/5, 9a/14, 9b/11, 9b/12, 10a/12, 10a/15, 12a/13, 15b/11, 16a/19, 25b/15

dīvān (A.): Meclis, toplantı. 5b/20, 7a/12, 8a/15, 8b/5, 15a/21, 16a/13, 16b/9, 18a/21, 18a/5, 26b/18, 27a/1, 27b/19, 28a/2, 28a/13, 28a/17, 31b/10, 31b/15, 32b/18, 33a/14, 36a/17, 44b/7, 44b/17, 45a/9, 45b/17, 47a/1, 52a/17

dīvān eyle-: İdari işleri konuşmak üzere toplantı yapmak. 45a/9

dīvān it-: İdari işleri konuşmak üzere toplantı yapmak. 34b/3, 37b/15

dīvāne (F.): Deli, budala, alık. 1b/1, 1b/8, 1b/11, 1b/14, 1b/15, 2a/2, 2a/10, 2a/13, 2a/19, 2b/5, 2b/8, 2b/18, 2b/21, 3a/6, 3a/7, 3a/14, 3b/4, 3b/9, 3b/10, 3b/15, 4a/5, 4a/9, 4a/14, 4a/16, 4a/19, 5a/1, 5a/4, 5a/5, 5a/9, 5b/7, 6a/19, 8a/20, 12a/9, 21b/20, 25b/14, 28b/1, 28b/8, 28b/9, 28b/10, 28b/18, 29a/3, 29a/13, 29a/6, 29a/8, 29a/9, 29a/14, 29a/20, 29b/1, 29b/2, 29b/3, 29b/6, 29b/9, 29b/10, 29b/12, 29b/13, 30a/2, 30a/10, 30a/14, 30a/15, 30a/20, 30b/6, 30b/9, 30b/15, 30b/19, 31a/8, 31a/15, 31b/9, 31b/13, 31b/19, 32a/4, 32a/14, 32a/20, 32b/4, 32b/7, 32b/16, 33a/2, 33a/6, 33a/8, 33a/15, 33a/18, 33a/21, 33b/8, 33b/12,

33b/22, 34a/11, 34a/16, 34a/21, 35a/12, 35a/18, 54a/17, 54a/19, 54b/1, 54b/9, 54b/10, 54b/15, 54b/18, 54b/20, 55a/1, 55a/3, 55a/6, 55a/7, 57b/6, 57b/7, 57b/21, 58a/6, 58a/8, 58a/10, 58a/19, 58b/2, 58b/3, 58b/4, 58b/5

dīvār (F.): Duvar. 33a/9

Dīvzār (F.): Özel İsim. Hazret-i Hamza'nın atının adı. (bkz. Aşkar-ı Dīvzār) 36a/21, 43b/12, 43b/19

diyar (A.): Memleket, ülke. 2a/9, 2a/12, 11b/13, 12a/1, 14a/4, 15a/10, 15a/19, 15b/7, 15b/10, 15b/15, 15b/16, 15b/17, 16a/2, 17b/2, 17b/6, 17b/7, 21b/10, 21b/12, 23b/18, 24a/21, 24b/13, 24b/21, 25a/10, 26a/12, 27a/15, 27b/18, 28a/17, 31b/12, 32a/13, 37b/19, 46a/17, 46a/20, 46b/6, 47b/5, 47b/21, 50a/20, 52b/18, 52b/19, 55b/9, 58b/20

diyü: Diyerek. 1b/6, 1b/8, 2a/17, 2b/6, 3a/16, 4a/5, 4a/14, 5b/11, 6a/21, 7a/10, 7a/11, 7b/11, 11b/7, 12a/14, 12b/18, 13b/17, 16b/4, 17b/10, 18a/6, 22a/5, 22b/14, 23a/18, 23b/8, 23b/19, 24a/10, 28b/7, 30b/18, 32a/21, 33a/20, 40a/6, 40a/21, 40b/11, 40b/4, 41a/4, 41a/5, 41a/9, 41b/12, 42b/6, 44b/3, 45a/13, 51a/8

diz: Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer. 4a/15, 9b/17, 28a/10, 48b/11, 57b/14

doğsan: Doksan rakamı. 10a/13

doğun-: Dokunmak, değmek, etkilemek. 14a/8, 22b/10, 25b/9, 25b/10, 30b/10, 35b/8, 35b/12, 50b/16, 57b/14, 57b/15

doğundur-: Zarar getirmek. 14a/7

dol-: Dolmak. 1b/3, 43a/1, 44b/8

dolaş-: Dolaşmak. 6b/12, 23a/14

doldur-: Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek. 22b/2, 30a/18, 32b/10, 32b/15

dolu: Kar yağışının iri taneli ve zarar veren biçimi. 37a/15

donat-: Düzenlemek, döşemek. 8b/22, 24b/20

dost (F.): Dost, arkadaş. 2a/17, 7b/19, 10b/4, 10b/7, 11a/17, 13b/16, 38a/15, 38b/3, 42a/13, 44b/5, 46a/13, 53b/5

doy-: Doymak, tatmin olmak. 12a/19, 21b/13, 46a/1, 53b/21

dög-: Dövmek. 1b/2, 1b/6, 2a/20, 28b/5, 35b/10, 42a/16, 57b/10

döge döge: Döve döve. 3a/13, 4a/9, 5b/16, 6a/16, 16b/3, 34b/14, 36b/15

dögegör-: Eskiden beri dövüyor olmak. 28b/6

dögün-: Kendi kendine zarar vermek. 23a/11

dögüni dögüni: Kendi kendine zarar vere vere. 23a/15

dögüş-: Dövüş yapmak. 2a/1, 13a/13

dök-: Dökmek, akıtmak. 11b/6, 13b/20, 24a/13, 34b/21, 51a/18, 51b/11, 53b/20, 55b/3

dökil-: Serilmek, yayılmak. 42b/12, 51b/22

dön-: 1. Yüzünü çevirmek, geri gelmek, geriye yönelmek. 1b/15, 5a/10, 5a/17, 9a/7, 10a/4, 12a/1, 12b/16, 13a/5, 13a/10, 21a/2, 22b/7, 26b/9, 26b/17, 27a/17, 28a/7, 29b/7, 31b/13, 32b/12, 37b/12, 39a/1, 39a/19, 44b/15, 49b/5, 51a/12, 51b/1, 57a/2 2. Caymak, vazgeçmek. 5a/8, 11a/14, 19a/21, 27b/8, 32b/6, 45b/9, 52b/9, 56b/2 3. Kötüye gitmek, tersine dönmek. 39b/5 4. Benzemek, dönüşmek. 5a/14, 9b/3, 10a/21, 20b/8, 21b/21, 38b/16, 54b/11

döndür-: Döndürmek, çevirmek, dönmesini sağlamak. 37a/15, 37a/18

dönüvir-: Dönüşmek. 35b/7

dördünci: Dördüncü. 11a/20, 35a/1, 35a/3, 42a/7, 42a/10, 50a/12

dört: Dört rakamı. 2b/6, 3b/2, 12a/5, 13a/22, 15b/17, 21a/5, 28a/3, 28b/11, 38b/19, 39a/4, 43b/16, 44b/12, 54b/21, 55a/18

döşe-: Döşemek, yaymak. 10a/14, 52b/2

döşek: Döşek. 31a/10, 32b/3

döviş: Dövüş. 35b/13

du'ā (A.): Dua. 6b/12, 7a/3, 8a/14, 8a/16, 8a/19, 8b/21, 9a/2, 10a/20, 10a/22, 15b/4, 16a/1, 17a/12, 21a/11, 24b/8, 27b/17, 28a/2, 31a/1, 32a/3, 32a/8, 32a/19, 33b/5, 33b/19, 34b/5, 38a/15, 38b/6, 40a/4, 41a/11, 41b/10, 41b/15, 41b/9, 42a/5, 44a/18, 45a/15, 47a/7, 47a/13, 47b/13, 48a/21, 48b/3, 49b/14, 50a/16, 53a/9, 54a/10

duḥān(A.): Duman.

duḥān ol-: Duman olmak. 23a/4

duḥter (F.): Kız evlat. 25a/1, 27b/3

duman: Duman. 9b/16

dūr (F.): Uzak.

dūr ol-: Uzak olmak. 8a/11, 47b/7, 47b/19

dur-: Beklemek, oyalanmak. 1b/12, 2b/10, 4b/20, 17b/19, 22b/20, 27b/20, 43a/15, 47b/1, 47b/10, 49a/10

duravar-: Kısa süreli beklemek. 22b/19, 23a/2

dūş (F.): Taraf, yön, cihet.

dūş ol-: Rastgelmek, karşılaşmak. 24a/1, 33a/2

dut-: Tutmak, yakalamak. 35a/15

duy-: İştirmek, duymak. 2b/7, 6a/4, 10b/18, 11a/4, 26a/14, 35b/13, 41a/9, 44b/19

düğün: Düğün. 28a/3, 40a/16, 45b/2, 45b/3, 45b/4, 45b/6, 45b/20, 47b/16

düken-: Bitmek, tükenmek. 17b/4

dülger (F.): Yapıların tahta işlerini yapan kimse, marangoz. 36b/4

dümenci: Kötü işlerde yardımcılık yapan. 33b/22

dün: Dün. 7a/15, 14a/14, 26b/19, 53a/10

dünyā (A.): Dünya. 9a/15, 9a/22, 9b/10, 13a/20, 13b/21, 14b/18, 14b/20, 16b/2, 22b/2, 24a/7, 28b/17, 31a/2, 36b/7, 39a/8, 38a/9, 39b/20, 40b/4, 43b/10, 53a/6, 53a/19

dür-: Dürmek, silindir halinde kıvrırmak. 51b/13

dürlü: Farklı, değişik. 29a/2, 44b/8, 44b/9, 7a/1, 19a/13, 43a/15, 12a/20, 43b/16

dürüm: Parça. 22a/21

düş-: **1.** Düşmek. 3b/10, 3b/13, 3b/14, 3b/18, 14a/7, 16a/11, 17a/20, 20b/19, 22a/8, 24a/1, 26a/3, 30b/6, 33a/11, 33b/2, 35a/17, 35a/23, 36a/12, 36b/10, 37a/19, 47b/3, 51b/17, 52a/20, 57a/20, 58a/5 **2.** Koyulmak, yürümek, birlikte gelmek ya da gitmek. 15a/2, 15b/14, 18a/14, 19a/9, 28a/6, 41b/6, 41b/7, 44a/7, 44a/15, 44b/15, 45b/8, 45b/10, 46b/11, 49a/5, 50b/11, 52b/7, 54b/20, 55a/3, 58a/1 **3.** Başka yere geçmek, kaymak. 5a/2, 15a/10, 16a/17, 24b/6 **4.** Giriftar olmak, tutulmak. 18b/7, 33b/2, 38b/1 **5.** Olumsuz bir duruma girmek. 5a/2, 7a/5, 7b/21, 11a/1, 11b/2, 11b/3, 12a/3, 12a/13, 12b/16, 13a/13, 15a/2, 17b/14, 20a/7, 31a/10, 32b/3, 39b/13, 40a/1, 40a/9, 44a/2, 45b/11, 48b/20, 54a/1, 58a/17 **6.** Sıra gelmek. 18a/16 **7.** Yapılması gereken. 38a/19, 46a/15, 46b/1

düşmān (F.): (bkz. düşmen)

düşmen, düşmān (F.): Düşman. 2a/17, 6b/6, 7b/3, 11a/6, 19b/4, 34a/4, 38b/3, 39b/21, 46a/13, 53b/5, 58a/22

düşnām (F.): Sövme, küfür. 6b/11

düşün-: Düşünmek. 5b/9, 6a/6, 26b/20, 37b/16, 41a/21, 44b/9, 44b/11

düşür-: **1.** Kesmek, öldürmek. 13b/2, 23a/14, 50b/14 **2.** Uğratmak. 32b/5

düz: **1.** Kıvrımlı olmayan, doğru. 36b/19 **2.** Tehlikeli, kalabalık. 37a/22

düz-: Değer etmek, miktarında olmak. 46a/5

düzen: Seyir yeri, balkon. 25a/4, 25a/5

-E-

Ebā ‘Ömer ibn-i Şeddād: Özel isim. 42b/16

Ebu’l- Feth-i ‘Irākī: Özel isim. 43b/14

Ebu’l-ḥımār, Ebu’l-ḥımār Mest: Özel isim. 37b/16, 43a/5

Ecācil: Özel isim. 49a/20

Ecder-i Necefi: Özel isim. 43b/3

ecel (A.): Yaşamın son anları, ölüm vakti. 7a/16, 12a/7, 51a/18, 51b/10, 56b/20

eceli gel-: Ölme zamanı gelmek. 7a/17, 56b/20

ecil, ecl (A.): Sebep, neden. 39a/16

ecl (A.): (bkz. ecil)

edā (A.): Ödeme, ifa etme.

edā it-: Ödemek. 38b/7

efkār (A.): Fikirler, düşünceler. 27a/17

eflāk (A.): Gökler, alemler. 11b/20, 14b/10, 14b/11, 48b/14, 57a/21

eger (F.): Eğer, şayet. 6a/18, 6b/1, 7a/8, 9b/20, 10b/10, 11a/7, 15a/2, 16b/18, 17b/3, 18b/14, 19a/19, 19a/21, 19b/13, 20b/19, 22a/2, 27a/15, 27b/17, 27b/3, 29a/4, 29a/17, 31a/8, 34b/9, 34b/11, 35a/20, 38b/18, 39a/3, 39b/17, 39b/19, 40a/11, 42a/14, 42a/15, 42b/12, 46a/16, 49b/8, 50a/22, 52a/5, 52a/14, 56b/20

eger: Binek hayvanlarına takılan koşum takımı. 50b/9, 51b/8

eglen-: Beklemek, durmak. 7b/21, 21b/18, 26a/10, 50a/8, 50b/5, 53a/7, 53a/8

egin: Beden, üst, vücut. 14b/1

egri: Yanlış, kötü. 19a/10, 31b/21, 32a/10

eḥibbā (A.): Dostlar, arkadaşlar. 47b/7

ehl (A.): Zümre, gurup. 23b/16, 33b/8, 39a/18, 46b/5, 47b/19

ehl-i dīvān: Divanda bulunanlar, yüksek rütbeli kişiler. 16a/13, 18a/5, 28a/1

ehl-i ‘ilm: İlim, bilgi sahipleri. 24b/21, 46b/18

ejder (F.): Büyük yılan. 12b/3, 12b/10, 12b/13, 12b/14, 12b/17, 12b/20, 13a/2, 13a/6, 13a/8, 13a/10, 15a/7, 15a/8, 21a/19, 22b/11, 22b/14, 22b/16, 22b/21, 23a/3, 23a/4, 23a/6, 23a/8, 23a/10, 23a/13, 23a/16, 23a/18, 23b/10, 23b/20,

24a/4, 24a/5, 24a/6, 24a/9, 24b/2, 24b/6, 24b/16, 25a/3, 26b/1, 29a/16, 35a/15, 37a/7

ejderhā(F.): Büyük yılan. 12a/21, 12b/1, 12b/6, 13a/4, 14b/21, 15a/1, 16a/10, 17a/20, 21a/18, 22a/17, 22a/18, 22b/3, 22b/4, 22b/6, 22b/15, 22b/19, 23a/2, 23a/15, 23b/13, 28a/12, 29a/12, 37a/9, 38b/16, 43b/10

eķābir (A.): Büyükler, ulular. 52b/3

ekber (A.): Çok büyük, en büyük. 13b/20

ekşer (A.): Coğunluk, genellikle. 22a/8, 38b/9

eksik: Az, eksik. 6b/6, 40b/17, 40b/23

el: El. 2b/1, 3b/14, 4a/2, 6a/14, 7a/12, 7b/18, 8a/6, 9a/22, 9b/6, 9b/16, 10a/6, 10a/7, 10a/9, 13b/1, 13b/11, 14a/5, 17a/13, 17a/17, 17a/22, 17b/20, 18b/8, 19a/7, 20a/14, 22b/18, 23b/12, 24a/12, 24a/17, 24a/19, 26a/19, 27b/8, 27b/20, 28a/8, 29b/10, 29b/11, 29b/14, 29b/16, 30a/1, 30b/13, 30b/20, 31a/16, 32a/5, 32b/2, 32b/18, 32b/20, 32b/22, 33a/9, 33a/11, 33a/12, 33b/7, 34a/4, 34a/5, 34a/6, 34a/9, 34a/14, 34b/7, 34b/11, 35a/11, 35a/16, 35a/23, 35b/23, 36a/5, 36a/8, 36b/4, 36b/10, 36b/12, 37b/6, 38a/2, 39a/13, 39b/1, 40a/3, 40a/4, 40b/2, 41a/3, 43a/14, 45b/11, 46a/3, 46a/5, 47b/2, 49a/13, 49b/2, 50a/9, 50b/18, 51a/10, 51b/3, 51b/21, 52a/3, 52a/18, 53a/14, 54a/11, 55a/7, 56b/16, 56b/20, 57a/9, 57b/18, 57b/20, 58b/1, 59a/18

el çek-: Vazgeçmek, yapmamak. 27a/8, 27b/8, 34b/11, 55a/7

el ele: Beraberce. 45b/11

el kaldır-: Hamle yapmak, saldırmak. 58b/1

el kavuş-: Saygı durmak, huzura çıkmak. 27b/20

el ko-: Ele geçirmek, zaptetmek. 59a/18

el öp-: El öpmek. 8a/13, 28a/14, 28a/9, 33b/4, 33b/7, 34a/8, 41a/20, 42b/2, 44a/1, 44b/18, 45a/7, 45a/22, 45b/11, 47a/4, 47a/8, 47b/11, 48a/12, 48b/11, 53b/7, 53b/16, 55a/11, 58a/16, 58a/18, 58a/19

el saķala ur-: Düşünmek. 39b/1

el şun-: Hamle yapmak, saldırmak. 51a/10

el ur-: Dokunmak, vurmak. 10a/7, 38a/2

ele getir-: Yakalamak. 6a/16, 6b/17, 15b/15, 16a/18, 37a/6, 38a/6, 52a/10, 52b/15

ele gir-: Yakalamak. 6a/3, 6b/6, 9a/9, 21a/15, 27b/17, 40a/12

elinden gel-: Elindeki imkanları kullanmak. 2b/2, 56b/20

elbet, elbetde, elbette (A.): Şüphesiz, mutlaka. 5a/16, 7a/6, 7a/9, 31b/18, 46a/14, 49b/6

elçi: Aracı, haber götüren kişi. 15a/17, 34a/7, 34a/9, 34a/11, 34a/13, 34a/15, 34b/3, 34b/4, 34b/15, 34b/16, 34b/18, 34b/19, 34b/20, 41a/15, 41b/23, 54a/18, 54a/19

elçi gel-: Elçi gelmek. 54a/19

Elçöb Şengizi : Özel isim. 43a/13

elem (A.): Üzüntü, sıkıntı. 1b/5, 1b/13, 5a/10, 10b/8, 20b/21, 21a/2, 24b/2, 27a/2, 27a/7, 33a/4, 45b/18, 55b/17, 58b/11

elem çek-: Üzüntü, sıkıntı, ızdırap çekmek. 2a/11, 2b/5, 4a/6, 6b/11, 8a/18, 8a/21, 8b/14, 8b/20, 9a/7, 10b/4, 10b/6, 12a/15, 14a/16, 14b/15, 19b/13, 22b/9, 23a/21, 23b/3, 26b/14, 26b/18, 31b/17, 32a/9, 32b/9, 35b/19, 36a/2, 37a/5, 40b/9, 41a/6, 41a/9, 42a/11, 44a/4, 49a/12, 52a/21, 52b/14, 53a/9, 53b/14, 53b/16, 53b/17, 54a/5, 57b/17

el-ḥamdü'l-lah (A.): Allah'a hamd olsun. 11a/21, 24b/6, 26b/4, 45a/16, 47b/18, 48a/1

el-ḥāşıl (A.): Sonuç olarak, sonunda. 26a/7

elif (A.): Arap alfabesinin ilk harfi olan elif gibi dik olma. 3a/4

el-kışşa (A.): Sözün kızası, sözden anlaşıldığına göre. 6a/6, 12b/11, 35b/2, 42b/7, 51b/4

elleş-: İlişmek, dokunmak. 25b/17

elli: Elli rakamı. 29b/9, 33a/13, 43b/16, 57a/7

emān (A.): Yardım isteme, aman dileme.

emānü'l-emān: Yardım isteme, aman dileme. 55a/5

emek: Çalışma, çaba. 42b/4

emīr (A.): Bey, şehir veya ülkenin başı, komutan. 1b/11, 36b/6, 37a/5, 37b/14, 37b/15, 41a/22, 44a/2, 46a/19, 48a/10

Emīr-i 'Arab: Özel isim. 5a/9, 8a/18, 34b/1, 35a/2, 36b/11, 36b/20, 37b/23, 38a/3, 41a/23, 41b/13, 41b/16, 42a/10, 44b/16, 45b/16, 46a/8, 46b/15, 46b/17, 54a/12

Emīr-i Merdān : Özel isim. 36b/6, 37b/14

emr (A.): Buyurma, buyruk, ferman, emir. 5b/13, 6b/12, 7b/2, 14a/2, 27b/13, 27b/15, 36b/23, 37a/9, 40b/12, 41a/23, 41b/16, 42b/2, 45a/20, 48b/18, 50b/8, 56b/20

emr eyle-:Buyurmak, emretmek. 6b/11, 6b/19, 7a/10, 16b/17, 25a/12, 29a/10, 31b/17, 32b/7, 37b/15, 37b/23, 38a/9, 38a/13, 38b/8, 38b/14, 41b/5, 42a/8, 43b/18, 44b/14

emr it-: Buyurmak, emretmek. 15a/20, 18a/6, 24a/12, 24b/16, 25a/4, 25a/15, 42a/6

emr-i Hâkık: Allah'ın dilemesi, isteği. 14a/4, 14b/3

emr ol-: Buyrulmak, emredilmek. 24b/20

emşāl (A.): Benzer. 43b/16

eñ: En fazla, en çok. 27a/17, 48b/17

enbān (F.): Çanta, heybe. 2b/9, 38a/1, 38a/7

ender (F.): 'de, içinde anlamında zarf.' Genellikle Arapça ve Farsça iki kelime arasında kullanılır. 36a/1

endişe (F.): Üzüntü, korku. 12b/18

endişe it-: Endişe etmek. 26b/9

eñse: Kafanın arka bölgesi. 23a/5, 23a/14

er: 1. Asker. 6a/13, 35a/8, 55b/15 **2.** Yiğit. 8a/4, 19b/1, 20a/4, 30b/8, 41a/1

erbāb (A.): İşin ehli olanlar, reisler, başkanlar. 45a/9

Erceb 'Ādī: Özel isim. 43a/20

Erdovan-ı Hindī: Özel isim. 38b/1

eren: Kahraman, tecrübeli, akıllı kimseler. 43a/20, 53b/3

erkān (A.): Bir topluluğun ileri gelenleri, büyükler. 18b/5

erkek: Erkek. 40b/3

erlik: Erkeklik, yiğitlik. 6a/15, 10a/16, 10a/18, 10b/1, 15b/19, 19a/1, 19a/4, 24a/3, 20a/7, 24a/16, 35a/8, 49b/4, 49b/10, 49b/14, 52b/7, 53a/15, 53a/20, 57a/1

Erzağ-pūş: Özel isim. 43a/19

es-: (Rüzgar için) esmek. 15a/6

esbāb (A.): Esvap, giysiler. 2b/21, 31b/2, 35a/19, 58a/11

esen: Rahat, mutlu. 40a/2

eşer (A.): İz, işaret. 5b/8

esīr (A.): Köle, esir, tutsak. 17a/13, 18b/11, 19b/4, 19b/16, 37a/12, 37b/4, 38a/10, 38b/13, 38b/21, 38b/8, 39a/8, 41a/6, 52a/13

esīr it-: Esir olarak almak. 19b/4, 19b/16, 38b/13, 38b/21, 41a/6, 52a/13

esir ol-: Esir olmak. 37a/12, 37b/4, 39a/8

eski: Yeni olmayan, eski. 15a/17, 31b/7, 46a/13

eslen-: Cevap vermek, hamle yapmak. 37a/17

Esmā, Esmā Perī: Özel isim. 8a/11, 8b/12, 8b/13, 8b/15, 8b/18, 8b/22, 9a/15, 9a/2, 9a/6, 9a/8, 9b/16, 10a/18, 10a/19, 10b/3, 10b/6, 10b/18, 11a/5, 49b/21

esnā (A.): Sırasında. 2a/6, 46a/9

ester: Katır. (Rüstem'in bineği). 49a/3, 49a/4, 49a/13, 51b/9, 55b/15, 55b/20

eşkāl (A.): Şekiller, dış görünüş. 14b/11

et: Et, hayvan eti. 26b/10

etek: Giysinin belden aşağıda kalan bölümü. 23b/14, 28b/9, 32b/8, 32b/9, 32b/10, 32b/15

etibbā (A.): Doktorlar. 27a/9

etmek: Ekmek, undan mamul yiyecek. 30a/4

eṭrāf (A.): Taraflar, yanlar, yönler. 4a/4, 5b/2, 9a/17, 11a/22, 11b/15, 13a/9, 14b/10, 14b/19, 17a/17, 17a/18, 18b/2, 21b/16, 21b/18, 24a/10, 24a/14, 28b/19, 29a/11, 30a/12, 31b/18, 33a/15, 37b/5, 45a/11, 49a/1, 57a/21

ev: Ev. 16a/3, 28b/5, 31a/9, 31a/11, 31a/17, 32b/3, 52b/3, 53a/2

evlā (A.): Daha iyi, en güzel. 19b/16, 40a/12

evlād (A.): Çocuk, çocuklar. 27b/17, 33a/3, 44a/13, 53a/15

evvel (A.): Önce, ilk, birinci. 3b/20, 5b/8, 7b/1, 8b/19, 12b/11, 14a/20, 15b/11, 16a/4, 16a/9, 17a/4, 23a/20, 23b/9, 26a/11, 34b/7, 34b/19, 39b/12, 40a/12, 41a/2, 41b/21, 44a/6, 44b/4, 45a/2, 45a/19, 48a/18, 52b/14, 56b/6

evvelā (A.): En önce, öncelikle. 6b/15, 17b/12, 25b/7, 42b/9, 51a/1

evzā' (A.): Durumlar. 32a/14

ey: Ey, hey (hitap edatı). 2a/5, 2a/8, 4a/9, 5b/14, 8a/7, 8b/17, 8b/21, 11b/10, 12a/10, 13b/16, 14a/14, 14a/15, 20a/6, 21b/3, 23a/17, 24b/13, 26a/17, 34a/8, 37a/11, 37b/2, 40b/22, 45a/15, 45a/16, 49a/19, 51b/22, 56a/19

ey-: Söylemek, demek. 3b/8, 3b/17, 6b/19, 9b/11, 10a/13, 10b/3, 14a/21, 14b/8, 15a/10, 16b/20, 17a/9, 17a/15, 19a/9, 21a/1, 23b/5, 23b/13, 24b/21, 28b/1, 33a/20, 37b/10, 38b/11, 46a/18, 46b/15, 47b/4, 48b/6, 48b/14, 52b/8, 54a/2, 54a/6,

eyit-: Söylemek, demek. 13b/9, 14a/17, 14b/2, 15b/2, 16a/5, 16b/17, 19a/13, 19a/17, 21a/10, 27a/11, 27a/13, 34a/11, 34a/19, 34b/18, 35a/9, 35b/10, 35b/13, 35b/20, 35b/23, 36a/6, 37b/6, 38a/2, 38a/5, 38a/11, 38a/16, 38a/20, 39a/1,

39a/10, 39a/17, 39b/3, 49b/5, 50a/19, 50a/21, 50b/7, 50b/22, 51a/4, 51b/11, 51b/18, 52a/6, 52b/6, 52b/17, 52b/21, 53a/10, 53a/11, 54b/14, 55b/5, 56a/2, 56a/5, 56a/7, 56a/8, 56a/9, 56a/10, 56a/21, 56b/3, 56b/14, 56b/19, 56b/21, 57a/2, 57a/14, 57a/15, 57a/19, 57b/17, 58a/8, 58a/11, 58a/12, 58a/20, 58b/3, 58b/8, 58b/12, 58b/17, 58b/19, 58b/20, 59a/1, 59a/2, 59a/3

eyā: Ey, hey (hitap edatı). 11b/2

eyle-: Yapmak, etmek, eylemek, kılmak. 1b/5, 1b/12, 2a/4, 2a/6, 2a/10, 2b/15, 3a/7, 3a/9, 3a/11, 5a/7, 5b/11, 6a/6, 6a/14, 6b/5, 6b/11, 6b/16, 6b/19, 6b/20, 6b/21, 7a/1, 7a/10, 7a/15, 8a/14, 8a/18, 8a/3, 8a/8, 8b/21, 9a/2, 9a/4, 9a/10, 9a/11, 9a/17, 9a/19, 9b/1, 9b/13, 9b/16, 9b/21, 10a/20, 10b/2, 10b/8, 10b/9, 10b/14, 11a/3, 11a/7, 11b/12, 11b/16, 11b/21, 12a/11, 12b/8, 12b/10, 12b/12, 12b/14, 13a/4, 13b/5, 13b/7, 13b/21, 14a/11, 14a/21, 14b/7, 14b/12, 15a/8, 15a/20, 15b/2, 15b/10, 15b/14, 15b/19, 16a/2, 16a/5, 16a/6, 16a/21, 16b/4, 16b/15, 16b/16, 16b/17, 17a/12, 17b/4, 17b/5, 17b/8, 17b/21, 18a/5, 18b/6, 18b/10, 18b/12, 19a/3, 19a/13, 19b/14, 20a/6, 20a/8, 20a/11, 20a/12, 20a/15, 20a/17, 20a/20, 20a/21, 20b/11, 20b/13, 20b/14, 20b/15, 20b/16, 21a/2, 21a/4, 21a/11, 21b/8, 21b/12, 21b/19, 23a/8, 23b/7, 23b/16, 24a/1, 24a/5, 24a/7, 24a/9, 24a/18, 24b/12, 24b/15, 24b/20, 25a/3, 25a/12, 25a/15, 25b/14, 25b/17, 25b/20, 26a/2, 26a/7, 26a/20, 26b/10, 26b/12, 27a/6, 27a/8, 27a/9, 27a/13, 27a/20, 27b/7, 27b/14, 27b/19, 27b/21, 28a/2, 28a/3, 28a/10, 28a/15, 28b/11, 29a/11, 29a/15, 29b/2, 29b/7, 29b/10, 29b/12, 29b/18, 29b/20, 30b/11, 31a/1, 31a/4, 31a/9, 31b/11, 31b/17, 31b/18, 32b/7, 32b/11, 32b/13, 32b/17, 32b/22, 33a/1, 33a/7, 33a/11, 33a/15, 33a/16, 33b/11, 33b/15, 33b/16, 33b/19, 34a/16, 34b/4, 34b/5, 34b/17, 35a/2, 35a/3, 35a/7, 35a/10, 35b/3, 35b/6, 35b/10, 35b/11, 35b/13, 35b/18, 35b/22, 36a/2, 36a/5, 36b/17, 37a/5, 37a/6, 37a/13, 37a/14, 37a/19, 37b/2, 37b/9, 37b/13, 37b/15, 37b/18, 37b/21, 37b/23, 38a/1, 38a/5, 38a/10, 38a/12, 38a/13, 38a/14, 38a/22, 38b/8, 38b/10, 38b/14, 38b/20, 38b/22, 39a/16, 39a/17, 39b/7, 39b/9, 39b/19, 40a/9, 40a/11, 40a/15, 40a/17, 40b/8, 40b/15, 40b/18, 40b/22, 41a/3, 41a/8, 41a/9, 41a/19, 41b/4, 41b/5, 41b/10, 41b/12, 41b/18, 42a/5, 42a/8, 42a/12, 42b/1, 42b/4, 42b/6, 43b/18, 44a/3, 44a/10, 44a/13, 44b/10, 44b/11, 44b/14, 44b/16, 45a/9, 45a/10, 45a/15, 45b/2, 45b/4, 45b/6, 45b/13, 46a/9, 46a/11, 46b/9, 46b/12, 47a/2, 47a/13, 47a/16, 47a/17, 47b/17, 48a/3, 48a/14, 48a/15, 48a/16, 48a/19, 48a/20, 48b/4, 48b/13, 48b/18, 48b/19, 49a/7, 49a/8, 49a/10, 49a/15, 49a/17, 49b/1, 49b/2,

49b/5, 49b/10, 49b/14, 49b/15, 50a/3, 50a/16, 50b/6, 50b/8, 50b/9, 51a/1, 51a/11, 51a/13, 51a/14, 51a/18, 51a/20, 51a/22, 51b/3, 51b/4, 51b/7, 52a/2, 52a/4, 52a/10, 52a/15, 52a/19, 52b/1, 52b/6, 53a/13, 53a/18, 53b/6, 53b/10, 54a/15, 54b/6, 54b/9, 54b/18, 55a/8, 55a/11, 55a/14, 55a/20, 55b/15, 55b/16, 56a/12, 56a/18, 56b/12, 56b/20, 57a/1, 57a/4, 57a/8, 57a/11, 57a/13, 57a/14, 57b/2, 57b/5, 57b/18, 58a/3, 58a/17, 58a/21, 58b/5, 58b/6, 58b/10, 58b/11, 58b/18, 58b/21, 59a/4, 59a/6, 59a/7, 59a/8

āh e. 18b/10, 20b/11

āferīn e. 52b/6

aķm e. 37a/14

ālūde e. 27b/7, 49a/8

‘arz e. 15a/20, 16a/5, 25b/17, 26b/12, 31b/11, 47a/2, 47a/16, 49b/1, 52a/15

‘arz-ı cemāl e. 50a/3

āzād e. 31a/4, 38a/10, 38a/14, 38b/8, 40a/11, 57a/4

‘azm-i meydān e. 35a/7, 35a/10, 35b/3, 54b/6,

berāber e. 33a/1, 37a/19

bend e. 52a/10

beyān e. 15b/19, 16a/6, 53a/13, 55a/11, 58b/5, 58b/6

bey‘at e. 33b/11

cem‘ e. 38a/12

cenk e. 9a/10, 9b/13, 20a/20, 26a/2, 29b/20, 35a/3, 35b/18, 49b/10, 51b/7, 57a/12, 59a/4

cūlus e. 33b/15, 33b/16

cereyān e. 16a/2

da‘vet e. 27b/19, 28a/3, 44a/13, 45b/2, 45b/4, 58b/18

defn e. 21a/4

dilek e. 58a/17

dīvān e. 45a/9

du‘ā e. 8a/14, 8b/21, 9a/2, 10a/20, 17a/12, 21a/11, 28a/2, 31a/1, 34b/4, 34b/5, 41b/10, 42a/5, 45a/15, 50a/16

emr e. 6b/11, 6b/19, 7a/10, 16b/17, 25a/12, 29a/11, 31b/17, 32b/7, 37b/15, 37b/23, 38a/10, 38a/13, 38b/8, 38b/14, 41b/5, 42a/8, 43b/18, 44b/14

ferāgat e. 3a/11, 51a/13

feryād e. 9a/17, 20b/16

feryād fiġān e. 53b/10

fikr e. 12b/8, 28b/11

ġayret e. 37a/6

ġazab e. 14a/11

giriftār e. 26a/7

gölge e. 57b/5

ġabs e. 6b/16, 6b/20, 20a/8, 17b/5, 37b/9

ġalāş e. 20a/6, 52a/4

ġalk e. 14b/12

ġamle e. 3a/7, 35b/22, 54b/9, 59a/6

ġarāb e. 23b/16

havāle e. 9b/16, 20a/12, 20a/15,
29b/10, 32b/22, 36b/17, 37b/2,
51a/11, 51a/22, 54b/18

hāzır e. 6a/6, 25a/15, 50b/8, 50b/9

haz̄z e. 47a/17

helāk e. 5a/7, 7a/1, 10b/8, 15b/14,
19a/3, 20a/21, 24a/1, 24a/5, 33a/15,
49a/15, 56b/12

helāl e. 20b/14

heves e. 37b/18

hıfz e. 55a/14

hikāye e. 8a/18, 48a/16, 49b/14,
53a/18

hıle e. 34b/17

hızmet e. 23b/7, 42b/4, 58b/21

hurd e. 29b/18, 30b/11, 55b/16,
57b/2

hücüm e. 20a/17, 55b/15, 57a/11

iftirā e. 38a/5

ihsān e. 24a/9, 41a/19

ihtiyār e. 39a/17

ikdām e. 7a/10, 16b/16, 40b/8,
55a/20, 56a/12

ikrār e. 38a/22

‘ilāç e. 27a/6, 27a/9

i‘lām e. 35a/2

imdād e. 37a/5

imtiḥān e. 41a/3

‘inād e. 8a/3, 18b/12

‘ināyet e. 12a/11

‘işret e. 2a/6, 10b/14, 26b/10,
28a/10, 44b/11, 45b/6, 47b/17

iyilik e. 24a/18

‘izzet e. 40b/15

ķabūl e. 9b/1, 27b/21, 37b/21,
37b/23

ķalem e. 29b/12, 33a/11

ķarār e. 11a/3, 19a/13, 24b/20,
27b/14, 28a/2, 28a/15, 33a/16,
37b/13, 37b/15, 38b/10, 41b/12,
44a/10, 44b/16, 45a/10, 46b/12,
48a/3, 48a/14, 55a/8

ķaşd e. 15a/8, 35b/13, 49a/10,
51a/20, 52a/2, 57b/18

ķatlı e. 9a/4, 9a/19, 10b/9, 12b/14,
16b/4, 25a/3, 32b/17, 33a/7

ķiyās e. 13b/21, 29b/2

ķuma e. 37a/13

kūlāh e. 13b/5

lūḫf e. 8a/8, 9a/11, 16b/15, 26a/20,
27a/13, 40a/9, 44a/3

mātem e. 18b/6

men‘ e. 3a/9, 20a/15, 25b/20,
35b/11, 36a/2, 36a/5, 51a/14,
51a/18, 51b/3, 51b/4, 59a/7

merḫamet e. 9b/21

meyl e. 53b/6

muḫabbet e. 33b/19

muhāşara e. 9a/17

murād e. 11b/16, 14a/11, 57a/14

muşāḫabet e. 25b/14

müjde e. 27b/19, 46b/9

müşerref e. 40b/18

naşihat e. 7a/15, 20a/11, 39b/7,
39b/9

ne e. 39a/16

niyāz e. 58b/11

oḫurak e. 48b/18

'ö_zr e. 41b/18
pāk e. 24b/15
pāre e. 24a/7, 38b/20, 57a/8
pertāv e. 23a/8
peydā e. 29b/7
redd e. 40b/22
reml e. 11a/7
ri'āyet e. 41b/4
rūsvāy e. 32b/13
şabr e. 58a/3
şafā e. 50b/6
sa'y e. 6b/21, 11b/16
secde-i şükr e. 10b/2, 13b/7
selām e. 47a/13, 48b/4
seyr e. 21b/12, 49a/7
siyāh e. 20b/13
şoḥbet e. 57a/1
su'al e. 1b/5, 17b/21, 48a/15, 56a/18
şulḥ e. 52a/19
şekvā e. 15b/2
şükr e. 13a/4, 14a/21, 49a/17
şikār e. 48b/19, 49b/2
şikāyet e. 24b/12, 34a/16
ta'accüb e. 8a/3
taḥammül e. 32b/11, 35b/6
taḥsīn e. 48a/16
taḫrīr e. 8a/17, 17b/4, 17b/8, 21b/8, 27a/20
tār-mār e. 21a/2, 38b/22
ta'yīn e. 38a/1, 40a/15, 40a/17
ta'zīm e. 1b/12, 2a/4, 58b/10
teftīş e. 31b/18
tenbīh e. 42b/1, 42b/6
tīmār e. 58a/21
tebessüm e. 27a/8, 46a/11
temāşā e. 19b/14
tenāvül e. 44b/10
terbiyye e. 51a/1
terk-i diyār e. 2a/10
tesellī e. 42a/12, 52b/1
teshīr e. 11b/12
teslīm e. 6a/14, 6b/5, 14b/7
tūnek e. 51b/7
vaşf e. 29a/15
vefāt e. 20b/15
yemīn e. 2b/15, 39b/19, 41a/8, 41a/9
zabt-ı rabṭ e. 11b/21
zaḥm-dār e. 20a/15, 35b/10
zevḳ e. 45b/13
ziyāfet e. 46a/9, 48a/19, 48b/13
ziyāret e. 54a/15
zuhūr e. 12b/10, 15b/10, 16a/21, 21b/19
zūlm e. 49b/5

eyü: İyi, güzel, hoş. 3a/18, 12b/14, 16b/1, 21b/6, 27a/17, 27a/18, 27a/21, 31a/16, 31b/15, 32a/7, 32a/8, 34b/16, 37a/11, 37a/15, 39a/17, 41a/5, 42b/4, 47a/9, 48a/1, 50b/3, 55b/19, 57a/9

eyyām (A.): Vakitler, mevsim. 45b/20

ez-: Ezmek, sindirmek. 9b/8, 29b/8

ezincānib (F.): Buradan. 34a/22, 54a/16, 55a/15

-F-

Fağfūr, Fağfūr Şāh, Fağfūr-ı Çin: Özel isim. 23b/17, 23b/18, 24a/2, 24a/5, 24a/8, 24a/15, 24a/21, 24b/1, 24b/15, 24b/19, 24b/21, 25a/2, 25a/9, 25a/10, 25a/11, 25a/21, 26a/1, 26a/20, 26b/9, 26b/12, 26b/17, 27a/4, 27a/21, 27b/3, 27b/9, 28a/3, 28a/14, 28a/18, 47b/5, 47b/6, 48a/8

fāhīr (A.): Kıymetli, değerli, şerefli. 28a/1, 28a/14, 33b/20, 41a/17, 42a/6

fahır (A.): Övünme.

fahır it-: Övünmek. 9b/12

fā'ide (A.): Yarar, fayda. 12b/16, 18b/15, 18a/19, 20b/8, 33a/20, 39b/9, 47b/1

faķīr (A.): Yoksul. 16a/8, 31a/20

farķ (A.): İki şey arasındaki ayrılık, başkalık.

farķ it-: Fark etmek. 25a/6, 28b/18

farķ olun-: Fark edilmek. 37a/17

faşl (A.): Bir miktar zaman. 28a/10, 50b/5

Fazlān-ı Bulğarī: Özel isim. 48b/10, 54a/9

fedā (A.): Uğruna verme. 57a/7

fedā it-: Uğruna vermek. 23b/7

felāket (A.): Kötü durum, musibet, talihsizlik. 30a/8, 34a/15

felek (A.): Gökyüzü. 20b/12, 36b/3

Feleknāz: Özel isim. 15a/13, 16b/20, 20b/15

fenā (A.): Yok olma, yokluk.

fenāya vir-: Yok etmek, öldürmek. 37a/19

fer (F.): Kuvvet, nüfuz, iktidar. 57b/8

ferāde (F.): Tek tek, teker teker. 46b/20

ferāgat (A.): Vazgeçme, el çekme.

ferāġat eyle-: Vazgeçmek. 3a/11, 51a/12

ferāmūş (F.): Unutma.

ferāmūş buyur-: Unutmak. 54a/10

Ferhad, Ferhād-ı Dīvāne: Özel isim. 1b/1, 1b/5, 1b/8, 1b/9, 1b/11, 1b/12, 2a/1, 2a/7, 2b/10, 2b/12, 2b/15, 2b/18, 2b/21, 3a/3, 3a/4, 3a/6, 3a/8, 3a/12, 3a/16, 3a/17, 3b/4, 3b/8, 3b/9, 3b/12, 3b/13, 3b/14, 3b/16, 3b/16, 4a/1, 4a/2, 4a/7, 4a/8, 4a/11, 4a/13, 4a/17, 4a/19, 4a/20, 4b/5, 4b/10, 5a/1, 5a/4, 5a/9, 5a/14, 5a/15, 6a/19, 8a/20, 8a/21, 12a/8, 28b/1, 28b/8, 28b/10, 28b/18, 29a/3, 29a/8, 29a/9, 29a/14, 29a/20, 29b/1, 29b/3, 29b/5, 29b/9, 29b/10, 29b/11, 29b/12, 29b/15, 29b/16, 29b/18, 29b/19, 30a/1, 30a/7, 30a/14, 30a/16, 30b/1, 30b/2, 30b/9, 30b/13, 30b/15, 30b/18, 31a/1, 31a/3, 31a/8, 31a/12, 31a/14, 31a/18, 31a/20, 31b/3, 31b/4, 31b/6, 31b/9, 31b/13, 31b/15, 31b/16, 31b/19, 31b/21, 32a/3, 32a/5, 32a/9, 32a/13, 32a/17, 32b/7, 32b/12, 32b/14, 32b/17, 32b/19, 32b/22, 33a/4, 33a/6, 33a/10, 33a/11, 33a/14, 33a/15, 33a/17, 33b/4, 33b/13, 33b/14, 33b/16, 33b/20, 34a/5, 34a/7, 34a/15, 34a/19, 46b/15, 54a/17, 54a/22, 54b/1, 54b/2, 54b/6, 54b/7, 54b/9, 54b/12, 54b/13, 54b/15, 54b/17, 55a/5, 55a/11, 55a/12, 55a/14, 57b/5, 57b/7, 57b/13, 57b/19, 57b/20, 58a/6, 58a/8, 58a/9, 58a/10, 58a/11, 58a/13, 58a/16, 58a/21, 58a/22, 58b/1, 58b/4

fermān (A.): Buyruk, emir. 45a/20

ferrāş (A.): Temizlikçi, hizmetçi. 46b/10

fersaḥ (A.): Çok uzak mesafe, yaklaşık 5 kilometrelik bir uzunluk birimi. 29a/7

fers (A.): Zemin, döşeme. 10a/14, 16a/11

feryād (F.): Bağırma, haykırma, feryat. 18b/1, 18b/3, 36b/7, 53a/12, 53b/10, 53b/14

feryād eyle-: Bağırma, feryat eylemek. 9a/17, 20b/16

feryād it-: Bağırma, feryat etmek. 6a/2, 9b/6, 10a/7, 16b/7, 53a/5

fesād (A.): Fitne, kötülük, bozukluk. 19a/2, 40b/23

feth (A.): Açma, fethetme. 11b/16, 12a/3

feth it-: Açmak, fethetmek. 11b/15, 15b/15, 15b/17, 19a/20

Fettāḥ-ı Mısrī: Özel isim. 43b/15

Mışe-i Feyz: Özel isim. 43a/6, 46a/8, 46a/18

Fırāt: Özel isim. 16a/3

fırıla-: Fırlatmak, atmak. 7b/10, 10a/6, 16b/13, 30b/10

fırşat (A.): Uygun zaman, uygun durum veya şart, vesile, fırsat. 6a/3, 10b/5
fırşat bul-: Uygun zaman, durum veya şart elde etmek. 10b/15, 49b/6, 59a/12
fırşat gözet-: Uygun zaman ve durum kollamak. 10b/13
fırşat vir-: Bir işi yapmak için uygun, elverişli şartı sağlamak. 10b/2

fııldada-: Sessizce konuşmak, fısıldamak. 50b/15

fiğān (A.): Yüksek sesle ağlama, bağırma. 18b/1, 53b/10

fikr (A.): Düşünce, fikir. 26b/11, 39a/22, 41a/14
fikr eyle-: Düşünmek. 12b/8, 28b/11
fikre var-: Karar vermek. 5b/9
fikr it-: Düşünmek. 2a/18, 3a/2, 3a/11, 6a/11, 6b/18, 6b/19, 10b/8, 10b/17, 11a/17, 12b/10, 12b/12, 17a/20, 17b/9, 18a/5, 19a/7, 24a/17, 25b/16, 26b/3, 26b/12, 26b/13, 27a/17, 33b/4, 37b/21, 41a/5, 46b/18, 47a/5, 49b/4, 49b/17, 51b/11, 52b/15, 56b/2, 57a/1

fil (A.): Fil. 2b/16, 3b/9, 4a/15, 4a/18, 5a/13, 10a/3, 11b/19, 12b/6, 12b/10, 12b/12, 13a/4, 13a/9, 13a/10, 13a/11, 13a/12, 13a/13, 15b/12, 28b/3, 28b/6, 28b/7, 28b/8, 34a/18, 34a/20, 35a/5, 43b/7, 43b/18, 54b/3, 54b/20

fi (A.): -da, de
fi'l-cümle (A.): Nihayet, sonunda. 5b/18, 24b/21
fi'l-hāl (A.): Şimdi, bu anda. 13a/7, 55a/2

firāq (A.): Ayrılık. 20b/17

firār (A.): Kaçma. 37a/23

firenk: Osmanlı döneminde Avrupalı'lara verilen ad, Müslüman olmayan. 31b/17, 31b/10, 33a/7, 33b/11, 34a/4, 58a/11, 54a/18, 54a/20, 54b/4, 54b/8, 58a/21, 57b/16

fitil: Telaş, kaygı.
fitili al-: Telaşa düşmek. 26a/11, 50a/5

fitne (A.): Bela, sıkıntı. 2a/11, 11a/4, 33a/5, 40b/23, 45b/19

Firengistān: Özel isim. 15b/14, 46b/5

forsa: Kötü, kaba söz, konuşma. 29b/1

fuqarā (A.): Fakir, yoksul kimseler. 18b/18

fuzūlluk (A.): Boş konuşma, laf kalabalığı. 53a/22

fülān (A.): Herhangi bir kişi, belirsiz bir şey. 2b/9, 27b/5, 41b/3, 42b/3

-G-

ġāfil (A.): Çevresinden ve gerçeklerden habersiz bulunma. 36b/22, 52a/5

ġāfil ol-: Habersiz olmak. 28b/17, 34a/12, 35b/14

ġāfil tur-: Habersiz olmak. 51a/1

ġāh (F.): Bazen. 19a/10, 21b/20, 22a/19, 22a/20, 28a/18, 43a/14, 43a/15, 47a/18, 52b/16, 53a/2

ġāhī (F.): Bazen, arasıra. 9b/13, 42a/12, 46b/14, 47b/3

ġā'ib (A.): Bilinmeyen. 16a/17

ġā'ib ol-: Kaybolmak, bilinmemek. 8b/1, 14b/13, 21a/13, 52b/8, 56a/13, 58b/5, 58b/10

ġalebe (A.): Üstünlük. 5a/15, 8b/10

ġalebe it-: Üstün duruma gelmek. 33a/19, 36a/7, 48b/22, 52b/14

ġālib (A.): Kazanan, üstün gelen.

ġālib ol-: Kazanmak, yenmek. 18b/8, 33b/3

ġālibā (A.): Galiba, ihtimal. 12b/12, 27b/2

ġālīz (A.): Ağır. 39b/19

ġāltān (F.): Yuvarlanan, yuvarlanıcı. 7b/3

ġām (F.): Dert, sıkıntı, üzüntü. 8b/4, 21a/14

ġām çek-: Üzüntü, sıkıntı çekmek. 21a/14

ġām-gīn (F.): Gamlı, kederli, üzgün.

ġām-gīn ol-: Kederli, üzgün olmak. 5a/19, 11a/6, 11b/1, 27a/4

ġāmz (F.): İkiyüzlülük, münafıklık.

ġāmz it-: İkiyüzlülük yapmak. 41a/1

ġānī (A.): Zengin. 16a/8

ġārāyīb (A.): Acayip, tuhaf şeyler. 14b/4, 43b/16

ġārīb (A.): Tuhaf, acayip, yalnız. 5a/2, 17a/19, 29a/16, 29a/17

ġārīb düş-: Yalnız ve kimsesiz kalmak. 20a/7

ġārķ (A.): Bir şeyle aşırı derecede dolmuş olmak, içine batmak.

ġārķ it-: Batırmak, içine sokmak. 58b/16

ġārķ ol-: Batmak, içine girmek. 10a/2, 10a/5, 18b/1, 22a/12, 24a/10, 35a/4

ġāsl (A.): Yıkama, yıkanma. 28a/13, 45b/17

Ġaşmeşim, Ġaşmeşim-i Hicāzī: Özel isim. 35b/1, 43a/4

ġavġa (F.): Kavga, dövüş, kargaşa. 5a/5, 18b/7, 39b/18, 39b/19, 53a/23

ġavġa it-: Kavga etmek. 18a/14

ġavġa op-: Kargaşa ıkmak. 5a/3

ġāvur (F.): Müslüman olmayan. 4a/12, 29a/4, 29b/4, 29b/7, 29b/16, 32a/17, 32b/10, 32b/14, 33b/5, 34a/8, 34a/17, 54b/3, 54b/7, 54b/13

ġāyet (A.): ok fazla, olduka. 29b/11, 35b/14

ġayret (A.): alıŝma, abalama. 9a/15, 10a/8, 12a/7, 23a/1, 39b/13, 40b/3, 51b/12

ġayret eyle-: aba göstermek, uġraŝmak. 37a/6

ġayrete gel-: abalamak, uġraŝmak. 37a/9

ġayret it-: abalamak. 49b/10

ġayret vir-: abalamak. 41b/18

ġayrı (A.): bkz. ġayr

ġayr, ġayrı (A.): Başka. 1b/3, 2b/1, 2b/21, 4a/9, 5b/15, 6b/10, 6b/16, 7a/13, 8a/19, 22b/17, 23b/18, 25a/20, 25b/7, 26a/19, 27a/9, 31a/9, 36b/23, 38a/8, 38a/19, 39a/5, 47a/17, 48a/6, 50b/10, 53a/8, 53a/15, 53b/6, 55a/15

ġazā (A.): Allah yolunda savaş. 23a/17

ġazab (A.): Öfke, kızgınlık, hiddet. 3a/3, 10a/22, 14a/12, 33a/12, 36a/14, 52a/2, 57a/13

ġazaba gel-: Öfkelenmek, kızmak, hiddetlenmek. 4a/5, 10a/19, 20a/12, 30b/1, 32a/17, 32b/16, 34a/12, 34a/17, 34b/15, 35b/5, 36b/13, 39a/11, 49a/10, 51a/7, 51a/16, 56b/1, 57a/11, 57b/1, 59a/14, 59a/17

ġazab eyle-: Öfkelenmek, kızmak, hiddetlenmek. 14a/11

ġazab it-: Öfkelenmek, kızmak, hiddetlenmek. 4a/5

ġazab-nāk (A, F.): Öfkelenme, kızma, hiddetlenme. 52a/4

ġazel (A.): Sonbaharda kuruyup dökülen aġa yaprakları. 21a/8

ġāzī (A.): Savaşta yaralanan kişi. 42b/10

ġe-: Gemek, gitmek. 4a/2, 7a/2, 13a/7, 13a/8, 13b/1, 15b/21, 17b/20, 18a/1, 18a/14, 22a/12, 28a/2, 28a/15, 33a/16, 34b/2, 35a/3, 36a/4, 36a/16, 36b/10, 37b/6, 38a/1, 38a/12, 40b/16, 41b/12, 41b/20, 42a/5, 42b/13, 43a/4, 43a/6, 43a/8, 43a/9, 43a/10, 43a/11, 43a/12, 43a/13, 43a/17, 43a/18, 43a/20, 43b/1, 43b/2, 43b/3, 43b/4, 43b/6, 43b/9, 43b/17, 44b/6, 46a/7, 48a/13, 52b/5, 54b/18, 55a/8, 57b/20, 59a/9

ġeen: Gemiŝ, mazi, bir zaman önce. 38a/15

geçin-: 1. Anlaşmak, geçinmek. 9b/10, 38a/15, 47b/2 2. Taslamak, yapıyormuş gibi görünmek. 33a/9

geçir-: 1. Takmak, giyinmek. 38a/7 2. Sözü, emrini dinletmek. 53b/10 3. (Tahta) oturtmak. 38b/2 4. Devam ettirmek. 39b/18, 42a/2

gel-: 1. Gelmek, varmak, ulaşmak. 1b/6, 1b/8, 1b/9, 1b/10, 1b/11, 1b/13, 1b/14, 2a/13, 2b/2, 2b/12, 2b/21, 3a/10, 3a/12, 3a/16, 3b/3, 3b/19, 4a/1, 4a/2, 4a/10, 4a/14, 4a/15, 4b/5, 4b/6, 4b/17, 5a/4, 5a/9, 5a/10, 5a/16, 5a/18, 5b/14, 6a/4, 6a/12, 6b/4, 6b/15, 6b/17, 6b/20, 7a/3, 7a/4, 7a/5, 7b/1, 7b/6, 7b/7, 7b/11, 7b/17, 7b/20, 7b/21, 8a/12, 8b/5, 8b/7, 8b/8, 9a/2, 9a/3, 9a/5, 9a/7, 9a/10, 9a/16, 9a/19, 9a/20, 9a/21, 9a/22, 9b/1, 9b/4, 9b/18, 10a/2, 10a/3, 10a/5, 10a/8, 10a/17, 10a/18, 10a/19, 10b/7, 11a/3, 11a/6, 11a/8, 11a/14, 11b/10, 11b/14, 11b/15, 11b/19, 11b/22, 12a/2, 12a/3, 12a/15, 12b/13, 12b/19, 12b/20, 13a/7, 13a/13, 13b/9, 13b/13, 13b/19, 14a/14, 14a/15, 14b/1, 14b/2, 14b/3, 15a/4, 15a/19, 15b/11, 15b/21, 16a/1, 16a/8, 16a/9, 16a/10, 16a/16, 16b/2, 16b/4, 17a/10, 17b/11, 17b/15, 17b/17, 17b/19, 18a/2, 18a/12, 18a/17, 18b/15, 18b/18, 18b/19, 19a/13, 19a/21, 19b/4, 19b/12, 19b/13, 19b/15, 19b/19, 20a/4, 20a/10, 20b/7, 20b/12, 20b/21, 21a/3, 21a/6, 21a/10, 21b/2, 21b/6, 21b/15, 21b/19, 21b/20, 22a/1, 22a/7, 22a/8, 22a/11, 22a/13, 22a/16, 22a/17, 22a/18, 22a/20, 22a/21, 22b/8, 22b/19, 22b/10, 23a/8, 23a/17, 23a/19, 23a/21, 23b/2, 23b/11, 23b/17, 24a/3, 24a/5, 24b/16, 24b/17, 24b/19, 25a/2, 25a/3, 25a/5, 25a/18, 25b/19, 26b/1, 25b/6, 26b/9, 26b/18, 26b/19, 27a/1, 27a/3, 27a/4, 27a/6, 27a/17, 27a/19, 27b/1, 27b/9, 27b/14, 28a/4, 28a/14, 28b/1, 28b/2, 28b/11, 28b/14, 29a/5, 29a/10, 29a/12, 29a/13, 29a/14, 29a/16, 29a/18, 29a/19, 29a/20, 29b/1, 29b/8, 29b/15, 30a/2, 30a/9, 30a/12, 30a/16, 30a/18, 31a/17, 31b/10, 31b/11, 32a/2, 32a/10, 32a/20, 32a/21, 32b/1, 32b/8, 32b/17, 33a/7, 33a/17, 33b/4, 33b/5, 33b/7, 33b/9, 34a/5, 34a/7, 34a/8, 34a/16, 34a/17, 34b/1, 34b/4, 34b/5, 34b/9, 34b/21, 35a/2, 35a/5, 35a/8, 35a/15, 35b/5, 36a/9, 36a/14, 36b/16, 36b/17, 36b/19, 36b/21, 36b/22, 37a/3, 37a/11, 37b/4, 37b/7, 37b/8, 37b/12, 37b/13, 37b/15, 37b/18, 37b/20, 38a/14, 38a/20, 38b/12, 39a/5, 39b/14, 39b/22, 40a/1, 40a/2, 40a/15, 40a/16, 40a/21, 40b/20, 41a/10, 41a/14, 41a/21, 41a/22, 41a/23, 41b/3, 41b/6, 41b/13, 42a/1, 42a/12, 42a/17, 42b/3, 42b/11, 42b/13, 43a/4, 43a/6, 43a/8, 43a/9, 43a/10, 43a/15, 43a/16, 43a/17, 43a/19, 43b/2, 43b/4, 43b/6, 43b/7, 43b/9, 43b/17, 43b/19, 43b/20, 44a/2, 44a/6, 44a/8, 44a/14, 44a/17, 44b/13, 44b/16, 44b/18, 45a/9, 45a/10, 45a/11, 45b/3, 45b/4,

45b/18, 45b/21, 46a/8, 46b/2, 46b/9, 47a/1, 47a/3, 47a/15, 47b/4, 47b/9, 47b/13, 47b/18, 47b/21, 47b/22, 48a/2, 48a/3, 48a/5, 48a/10, 48a/11, 48b/13, 49a/2, 49a/17, 49a/18, 49b/7, 49b/14, 49b/16, 50a/4, 50a/9, 50a/11, 50a/12, 50a/16, 50b/5, 50b/20, 51a/19, 51a/22, 51b/17, 51b/18, 51b/21, 52a/3, 52a/19, 52b/2, 52b/9, 52b/11, 52b/12, 52b/13, 53a/2, 53a/3, 53a/10, 53b/8, 53b/10, 53b/15, 53b/16, 53b/20, 54a/4, 54a/6, 54a/11, 54a/14, 54a/16, 54a/19, 54a/20, 54a/22, 54b/7, 54b/8, 54b/14, 55a/6, 55a/8, 55a/19, 55b/9, 55b/21, 56a/4, 56a/9, 56b/4, 56b/8, 56b/12, 56b/21, 57a/5, 57a/21, 57b/9, 57b/10, 57b/13, 57b/21, 58a/3, 58a/15, 58a/18, 58a/21, 58b/2, 58b/5, 58b/7, 58b/8, 58b/11, 58b/18, 58b/19, 59a/17, 59a/18 **2.** Anlamak, (kendine) gelmek. 5a/6, 8b/15, 16b/6 **3.** Huzuruna çıkmak. 5b/20, 8a/14, 16a/5, 27b/20, 42b/2 **4.** Belirmek. 30b/17, 45b/20 **5.** Kabul etmek, katılmak. 2b/14, 6b/8, 21b/4, 29b/2, 56a/6 **6.** İlerlemek, (üzerine) gelmek. 3b/20, 16b/14, 20a/9 **7.** (Başına) gelmek. 5b/9 **8.** Tesadüf etmek. 28b/10, 38b/20 **9.** (Üstesinden) gelmek. 33b/10 **10.** (Zaman içinde) büyümek. 40a/13 **11.** Dokunmak, değmek. 57b/15

Gencerü: Özel isim. 39a/5

genç: Yaşlı olmayan, yaşı ilerlememiş olan, genç. 24b/13

gene: Yine, daha önce olduğu gibi. 2b/4, 9a/13, 26b/20

geniş: Geniş. 18a/20

ger-: Fırlatmaya hazır hale getirmek, germek. 20b/21

Gerçâl: Özel isim. 35a/6, 35a/12, 35a/14, 35a/15, 35a/18, 35b/3, 35b/5, 35b/6, 35b/9, 35b/10, 35b/12, 35b/13, 36b/4, 36b/16, 36b/17, 36b/19, 36b/21, 38b/13

gerçek: Gerçek, hakikat. 2a/19, 6b/3, 26b/5, 40b/14, 57a/5, 57a/17, 59a/4

gerçi (F.): Her ne kadar, ise de, gerçi. 4a/12, 22b/6, 33a/21, 49b/6, 53b/1

gerdān (F.): Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ön bölümü. 7b/2, 42b/12, 49b/11

gerdek (F.): Gelin ve damadın düğün gecesi baş başa kalmaları ve ilk kez birlikte olmaları. 47b/16

gerdek-hāne: Gerdeğe girilen yer. 28a/6, 45b/8

gerdīş (F.): Dönme, dönüş. 14b/3

gerek: Lazım, gerekli. 2a/16, 2b/17, 7b/14, 8a/7, 8a/20, 11a/14, 11a/15, 14a/15, 16b/5, 17a/5, 18a/9, 18a/20, 20a/1, 22a/2, 23b/9, 24a/8, 24a/17, 27b/3, 30a/8, 32b/14, 37b/6, 38b/12, 39a/14, 41b/23, 45b/5, 46a/15, 51b/14, 51b/16, 56b/3, 53b/7, 53b/8, 57a/14

gergedān (F.): Sıcak ülkelerde yaşayan, burnunun üstünde bir veya iki boynuzu bulunan, kalın derili, saldırgan bir hayvan. 5b/3, 6a/1, 11b/19, 16b/21, 35a/5, 35a/10, 35a/16, 49a/6, 56a/4, 56a/6, 56a/14, 56a/16, 56a/17, 56a/19, 56b/13, 58b/13

germ (F.): Sıcak. 37a/16

gerü, girü Geri, ters yöne. 4a/3, 20b/14, 23a/1, 26a/15, 35a/13, 51a/3, 55b/6

gerü dön-: Geri dönmek. 12b/16

gerü git-: Geri gitmek. 12b/8

gerü tur-: Çekinmek, yapmak istememek. 7b/1

getür-: 1. Getirmek, ulaştırmak. 1b/6, 2a/6, 2b/7, 2b/10, 2b/16, 4a/5, 5a/21, 5b/17, 5b/19, 6a/2, 7a/9, 7a/12, 8b/14, 8b/17, 13a/3, 14a/3, 14b/13, 16a/12, 16b/1, 18a/6, 18a/10, 21b/13, 25a/4, 29a/17, 31a/11, 31a/18, 31b/6, 31b/20, 32a/3, 32a/9, 32b/5, 32b/15, 34a/18, 34a/21, 36b/15, 37b/16, 38a/11, 38a/13, 38b/2, 40b/18, 41a/24, 42b/14, 44a/15, 44b/15, 45b/8, 45b/10, 48a/12, 48b/4, 48b/8, 48b/10, 50b/4, 50b/6, 50b/7, 50b/10, 52a/7, 52a/18, 52b/4, 52b/5, 56b/1, 58b/12 2. Vermek. 50b/4z 3. Söylemek. 20b/16

geyik: Geyik. 25a/19

geyir-: Giydirmek. 38a/1

Geş-i Bahreyn: Özel isim. 15b/16, 43a/17, 46b/6

gez-: Gezmek, dolaşmak. 2b/10, 3a/20, 11a/1, 11b/12, 13a/9, 14b/3, 21a/17, 23a/9, 24b/13, 23b/14, 25b/7, 37a/7, 50a/13, 53b/14, 57b/8, 58b/21

gılāf (F.): Kılıf, mahfaza, kın. 36a/1, 52a/3

gibi: Gibi, benzer. 2a/20, 7b/7, 8a/4, 9b/3, 9b/13, 9b/16, 10a/2, 10a/21, 11b/1, 12a/1, 12a/7, 12b/11, 12b/17, 12b/3, 13a/6, 13a/22, 13b/2, 13b/6, 13b/12, 13b/13, 14a/6, 14b/1, 22b/11, 22b/19, 23a/6, 23a/12, 25b/12, 28b/8, 29a/4, 29a/13, 29a/16, 30b/4, 34b/12, 35a/15, 35a/19, 36a/5, 36a/7, 36b/4, 37a/9, 37b/2, 37b/14, 39a/8, 40a/16, 41a/2, 45b/4, 51a/8, 51a/10, 51b/17, 53b/2, 55a/4, 56a/15

gice: Gece. 4a/1, 5a/8, 6b/20, 7a/1, 7a/2, 7a/3, 7a/8, 8a/4, 8a/5, 9a/9, 11a/2, 13b/6, 14a/3, 17a/8, 18b/18, 19a/11, 21b/10, 25a/6, 28a/5, 28a/18, 30a/11, 31a/10, 31b/12, 32a/13, 32a/20, 32b/3, 34b/2, 42a/7, 45a/8, 45b/6, 45b/20, 47a/17, 47b/20, 48a/4, 50a/7, 50b/1, 50b/5, 53a/12

gidi: Deyyus, kaltaban. 29b/4, 29b/16, 30b/9, 32a/18, 32b/10, 32b/14, 34a/8, 34a/17, 54b/3, 54b/7, 58a/14

girdāb (F.): Suyun dönerek ve çukurlaşarak yaptığı hareket. 13b/20

gir-: 1. Dışarıdan içeriye girmek. 12b/21, 17a/14, 17b/1, 21a/18, 29a/10, 30b/16, 31a/15, 34a/4, 34b/4, 34b/20, 35a/6, 35b/1, 39b/22, 48a/12, 54b/2, 55a/4 2. Dahil olmak, içine girmek. 10b/16, 12b/8, 12b/9, 12b/19, 13a/7, 13a/18, 18b/10, 28a/11, 30a/1, 30b/17, 30b/21, 31a/16, 36a/12, 41a/11, 44b/17, 45b/15, 45b/17, 46b/16, 47a/1, 55a/1, 55a/18, 57b/5 3. Altına geçmek. 44a/18 4. Kavgaya tutuşmak. 37a/10 5. Yeni bir duruma dönüşmek, başka kılığa bürünmek. 7a/2, 7a/13, 7b/17

giriftār (F.): Tutulmuş, yakalanmış.

giriftār eyle-: Bir sıkıntıya uğramak. 26a/7

giriftār it: Bir sıkıntıya uğramak. 26a/17

giriftār ol-: Bir sıkıntıya uğramak. 4a/20, 25a/7, 25b/13

girü: (bkz. gerü)

giryān (F.): Ağlama.

giryān ol-: Ağlamak. 53b/13

git-: Gitmek. 2a/3, 2b/11, 3a/5, 3a/10, 3b/1, 3b/5, 3b/7, 3b/8, 3b/10, 3b/13, 3b/18, 3b/19, 4a/2, 4a/13, 4a/14, 5a/1, 5a/4, 5a/9, 5a/12, 5a/14, 5b/1, 5b/4, 5b/5, 5b/6, 5b/15, 6b/14, 7b/3, 7b/12, 8a/13, 8b/1, 8b/9, 9a/13, 10b/10, 10b/11, 10b/19, 11a/3, 11a/14, 11a/18, 11a/20, 11b/17, 12a/2, 12a/6, 12b/8, 12b/21, 13a/5, 13a/6, 13a/10, 13a/16, 13a/18, 13a/19, 13b/6, 13b/8, 13b/13, 13b/18, 14b/14, 15a/3, 15a/9, 15b/16, 16a/7, 16b/15, 17b/9, 17b/13, 17b/16, 17b/19, 18a/18, 18a/19, 18b/19, 18b/21, 19a/6, 19a/8, 19a/10, 19a/13, 19a/16, 19b/10, 19b/21, 20b/14, 21b/8, 21b/10, 21b/14, 21b/17, 22a/2, 22a/4, 22a/5, 22a/6, 22b/10, 22b/21, 23a/3, 23a/6, 23a/10, 23a/21, 23b/2, 23b/5, 23b/7, 23b/10, 23b/12, 23b/15, 23b/18, 24a/10, 25a/13, 25a/16, 25b/1, 25b/2, 25b/4, 25b/9, 25b/11, 25b/18, 26a/4, 26a/16, 26a/17, 26a/19, 26b/8, 26b/14, 26b/17, 27a/11, 27a/12, 27b/1, 27b/4, 27b/8, 27b/9, 27b/12, 28a/7, 28a/17, 28b/4, 28b/5, 28b/9, 28b/10, 29a/8, 30a/2, 30a/11, 30a/12, 30a/15, 30a/16, 30b/11, 30b/12, 31a/4, 31a/14, 31a/15, 31b/3, 31b/4, 31b/14, 31b/15, 32a/1, 32b/6, 32b/7, 32b/12, 33a/8, 33a/21, 34a/9, 34a/13, 34a/21, 34b/7, 34b/11, 34b/18, 36a/4, 36b/6, 36b/21, 36b/24, 37a/3, 37a/23, 37b/6, 38b/2, 38b/11, 39a/6, 39a/18, 40b/20, 41a/20, 42a/17, 42a/19, 42b/13, 43a/15, 45b/18, 45b/21, 46a/7, 46b/1, 46b/2, 46b/3, 46b/5, 46b/6, 46b/7, 46b/8, 46b/13, 47a/14, 47b/9, 47b/15, 47b/21, 48a/6, 48a/9, 48b/6, 48b/20, 49b/17, 50a/6, 50a/7, 50a/12, 50a/22, 50b/2,

50b/8, 50b/12, 52b/3, 52b/19, 52b/20, 52b/22, 53a/2, 53a/4, 53a/8, 53a/9, 53a/12, 53b/8, 53b/15, 53b/21, 54a/2, 54a/3, 54a/19, 55a/16, 55b/3, 55b/9, 55b/10, 55b/17, 55b/18, 55b/20, 56a/1, 56a/3, 56a/6, 56a/8, 56a/10, 56a/13, 56a/14, 56a/15, 56a/16, 56b/13, 57a/10, 57a/19, 57b/4, 57b/20, 58a/4, 58b/5, 58b/9, 58b/13, 59a/19

gıtdikçe: Zamanla, zaman ilerledikçe. 11b/21, 37a/15, 53b/4, 40a/13

giy-: Giymek. 13a/17, 13b/4, 14b/1, 22a/13, 26a/9, 28a/1, 28a/14, 31b/7, 33b/11, 33b/12, 33b/13, 33b/20, 35a/3, 37b/13, 40a/6, 40b/13, 41a/13, 41a/19, 42a/3, 42a/7, 45a/22, 50b/18

göç: Göç, bir yerden bir yere taşınma. 42a/9, 42a/16, 47b/9

gögüs: Göğüs. 10a/15, 10a/21, 24a/13, 51b/8, 54b/10, 57a/14, 58a/2, 59a/15

gök: Gökyüzü, sema. 4b/19, 14a/2, 28b/18, 28b/20, 29a/1, 29a/13, 37b/1

gölge: Işığın engellenmesiyle ışıklı yerde oluşan karanlık. 57b/5

gönder-: Göndermek. 1b/9, 4a/9, 4a/11, 5b/6, 5b/17, 5b/20, 6a/17, 6b/1, 8a/4, 8b/19, 15a/17, 15a/18, 15a/20, 16a/18, 18a/7, 18b/12, 24b/6, 25a/, 1526b/20, 27a/4, 27a/5, 27b/18, 34a/7, 34a/21, 34a/23, 34b/3, 34b/14, 34b/18, 35a/8, 35b/7, 35b/23, 37a/4, 37b/8, 38a/20, 38b/10, 38b/21, 40a/21, 40b/13, 41a/13, 41a/15, 41a/19, 41b/3, 44a/11, 44a/12, 45b/2, 45b/4, 46a/2, 46b/2, 46b/4, 46b/21, 47a/13, 47b/22, 52b/4, 53b/19, 54a/11, 54a/18, 54b/14, 56a/8, 58a/4, 58b/9

gönül: Gönül, kalp. 3a/18, 11a/4, 13b/9, 18a/20, 25a/6, 25b/2, 26a/14, 26b/4, 27a/16, 38a/3, 38a/4, 40a/23, 41a/3, 42a/13, 49b/3, 50a/2, 50a/14, 51b/11, 52b/6, 53b/6, 56b/10

gör-: 1. Bulmak, görmek. 1b/5, 1b/12, 2a/3, 2b/4, 2b/6, 2b/8, 2b/13, 2b/16, 2b/18, 3a/9, 3a/20, 3b/5, 3b/10, 4a/2, 4a/3, 4a/4, 4a/15, 4a/19, 5a/10, 5a/18, 5a/19, 5b/2, 6a/2, 6a/9, 6a/18, 6b/4, 6b/16, 7a/12, 7a/13, 7a/19, 7b/5, 7b/9, 7b/11, 7b/15, 7b/17, 8a/10, 8a/14, 8a/20, 8b/1, 8b/7, 8b/9, 8b/10, 8b/15, 8b/19, 9a/7, 9a/17, 9a/18, 9b/5, 9b/6, 9b/14, 9b/16, 9b/20, 10a/6, 10a/7, 10a/8, 10a/16, 10a/18, 10a/22, 11a/11, 11a/15, 11a/21, 11a/22, 11b/1, 11b/2, 11b/6, 11b/8, 11b/13, 11b/15, 12a/16, 12b/2, 12b/3, 12b/5, 12b/6, 13a/9, 13a/10, 13a/12, 13a/15, 13a/18, 13a/20, 13a/21, 13b/10, 13b/14, 14a/8, 14a/15, 14b/5, 14b/6, 14b/11, 14b/18, 14b/20, 14b/22, 16a/10, 16a/14, 16a/15, 16b/16, 16b/17, 16b/18, 17a/1, 17a/3, 17a/17, 17a/21, 17b/3, 17b/9, 17b/20, 18a/12, 18b/1, 18b/2, 18b/9, 18b/16, 18b/20, 18b/21, 19a/4, 19a/5, 19b/1, 19b/11, 19b/14,

19b/17, 19b/19, 19b/20, 20a/13, 20a/16, 20a/17, 20a/19, 20b/5, 20b/10, 20b/12, 20b/16, 21a/10, 21a/16, 21b/1, 21b/21, 22a/3, 22a/7, 22a/9, 22a/10, 22a/16, 22a/17, 22b/3, 22b/4, 22b/7, 22b/20, 23a/4, 23a/7, 23a/12, 23b/13, 23b/20, 24a/6, 24a/9, 24a/11, 24a/14, 24b/3, 24b/5, 25a/6, 25a/8, 25a/10, 25a/12, 25a/14, 25b/1, 25b/3, 25b/13, 25b/14, 25b/21, 26a/6, 26a/8, 26a/11, 26a/13, 26b/2, 26b/13, 26b/19, 26b/20, 27a/5, 27a/19, 27b/4, 27b/8, 27b/10, 28b/19, 29a/4, 29a/12, 29a/13, 29a/20, 29b/13, 29b/18, 30a/3, 30a/5, 30a/7, 30a/11, 30a/13, 30a/15, 30a/17, 30a/18, 30b/12, 30b/18, 30b/19, 30b/21, 31a/7, 31a/10, 31a/15, 31a/19, 32a/3, 32a/6, 32b/9, 33a/1, 33a/4, 33a/8, 33a/15, 33a/18, 33a/21, 33b/3, 33b/10, 33b/17, 34a/12, 34a/14, 34a/17, 34a/21, 34b/18, 35a/1, 35a/2, 35a/8, 35a/15, 35b/1, 35b/8, 35b/21, 36a/8, 36a/12, 36a/18, 36a/21, 36b/7, 36b/18, 36b/21, 37a/20, 37a/21, 37b/1, 37b/2, 37b/10, 37b/11, 37b/17, 37b/19, 37b/22, 38a/2, 38b/20, 39a/21, 39b/1, 40a/14, 40a/23, 40b/2, 41a/4, 41a/17, 41a/23, 42a/3, 42a/9, 42b/7, 43b/11, 43b/18, 44a/1, 45a/5, 46a/1, 46a/2, 46b/1, 46b/17, 47a/4, 47a/5, 47a/19, 47b/11, 48a/2, 48a/7, 48a/17, 48a/18, 48b/2, 48b/5, 48b/14, 48b/16, 49a/4, 49a/5, 49a/10, 49a/16, 49a/17, 49b/3, 49b/18, 49b/20, 49b/22, 50a/2, 50a/4, 50a/14, 50a/16, 50a/17, 50b/13, 50b/17, 51a/12, 51a/13, 51a/15, 51a/20, 51b/1, 51b/10, 51b/19, 53a/2, 53a/6, 53a/10, 54a/2, 54b/4, 54b/11, 55a/1, 55a/20, 55b/11, 55b/15, 55b/18, 56a/5, 56a/9, 56a/14, 56a/18, 56a/21, 56b/6, 56b/7, 56b/14, 56b/18, 57a/21, 57b/12, 58a/5, 58a/6, 58a/9, 58a/22, 58b/2, 58b/9, 58b/11, 58b/15, 59a/2, 59a/4, 59a/7, 59a/8, 59a/11 **2.** Müşahede etmek, yaşamak. 2b/17, 3b/16, 5b/7, 6a/11, 11a/10, 11a/7, 40a/7 **3.** Anlamak, sezmek, farketmek. 2b/20, 4a/1, 5a/20, 5a/21, 5b/12, 5b/19, 6b/2, 6b/18, 10b/16, 14b/13, 35b/3, 52b/14, 56a/12, 56b/19, 57b/1 **4.** Rastlamak, tesadüf etmek. 32b/3, 50a/12 **5.** Yapmak, işlemek. 6b/6, 39a/7

göre: Göz önünde tutulunca, bakarak, nazaran 53a/21, 59a/3

görüŖ- GörüŖmek. 21b/3, 26b/4, 43b/20, 44a/1, 44a/19, 46b/10, 47b/11, 49b/20, 52b/1, 53a/2, 53b/4, 53b/17

görüŖ- : (bkz. görüŖ-)

göster- Göstermek. 15a/3, 16a/12, 25a/19, 25b/3, 25b/19, 32a/4, 34a/20, 35a/12, 35b/22, 41a/14, 42a/21, 49a/14, 51b/14, 53b/4, 54b/4, 56b/4, 59a/13

götür- Götürmek. 1b/4, 2b/14, 3b/3, 3b/14, 3b/18, 4a/12, 4a/18, 5a/14, 5b/1, 5b/4, 5b/5, 5b/6, 6b/2, 6b/19, 7a/14, 8a/17, 8b/12, 8b/20, 8b/21, 9b/9, 10b/21, 11a/3, 11b/11, 12b/7, 12b/11, 13a/1, 13a/5, 13a/6, 14a/6, 14b/18, 16b/19,

16b/21, 17a/2, 17b/5, 17b/9, 20a/4, 21b/7, 21b/14, 23a/6, 23a/20, 23b/2, 27b/18, 28a/6, 28a/9, 30b/19, 30b/21, 31a/4, 31a/9, 31a/12, 31a/13, 31a/14, 31a/15, 31b/2, 31b/3, 32a/4, 32a/5, 32b/3, 32b/4, 33a/3, 33a/12, 34a/3, 37b/9, 38a/18, 40b/15, 41b/7, 44a/18, 46b/11, 47a/9, 52b/2, 52b/21, 56a/20, 56b/13, 57a/16, 57b/1

göyde: Vücut, gövde. 57b/21

göz: Göz. 1b/3, 3b/2, 5b/16, 7a/9, 9b/3, 10a/21, 12b/3, 14b/9, 16b/3, 22b/15, 23a/5, 23a/6, 23a/9, 23a/10, 24a/7, 26a/3, 28a/7, 30a/6, 30a/11, 35a/12, 38b/20, 40a/2, 47b/12, 48a/13, 48b/11, 50a/9, 50a/17, 52a/8, 53a/5, 54a/19, 55b/2, 57a/19

göz aç-: Dikkat etmek, farketmek. 5b/2, 8b/15, 10a/8, 11a/15, 13a/8, 14b/9, 17a/16, 24a/13, 49a/16, 51a/10, 53a/17, 56a/17, 56b/17, 57a/20

göz göre: Göz göre göre, bile bile. 35b/21

göz iliş-: Farketmek. 12b/18, 57b/10

göz karart-: Tehlikeyi göze almak. 7a/20

gözü karar-: Başı dönmek. 3b/12

göz yaşı dök-: Göz yaşı dökmek. 53b/20

gözet-: Gözetmek, kollamak, beklemek. 2b/2, 10b/14, 24a/4, 24a/5, 25a/17, 46a/15

ğubār (F.): Toz. 11b/9

ğül (A.): Hortlak, şeytan. 57a/11, 57a/14, 57a/17, 57a/19, 57a/20

güne (F.): Türlü, tarz, yol. 22b/5, 28a/15

ğurbet (A.): Yabancı bir memleket, yabancılık. 3b/16, 7b/19, 8b/2, 11a/9, 12a/7, 13b/17, 15a/3, 20b/16

ğurbet çek-: Memleket özlemi çekmek. 3b/15, 8a/11, 8a/17, 21b/4, 21b/5, 26a/13

ğurbete düş-: Yabancı memlekete düşmek. 5a/2, 7b/21, 31a/10, 32b/3, 38b/1, 52b/6

güşe (F.): Köşe. 9a/8, 35b/13, 36a/12, 40a/2, 52a/6, 53b/1

güyā (F.): Sanki, güya. 12a/20, 22a/20, 29a/7

güç: Zor, zorlama. 1b/6, 4a/18, 5b/3, 10b/19, 12a/12, 12b/4, 21a/21, 23b/11, 24b/5, 29a/5, 30b/5, 37b/8, 50a/21, 54b/1, 55b/4

gül-: Gülmek, neşelenmek. 6a/17, 26a/20, 31a/12, 32a/17, 32b/11, 46a/12, 54b/15

göl-fām (F.): Gül renkli. 45b/12

Gülüfher, Gülüfher-i Güher-tāc: Özel isim. 6b/8, 38a/22, 40a/5, 40a/16, 40a/19, 41b/2, 41b/22, 42a/10, 44a/16, 44b/17, 45a/6, 46a/6, 47a/17, 47b/14

gülüş-: Gülüşmek. 2a/7, 4a/9, 30a/18

güm: Doğa sesinin taklidi, yansıma bir sözcük. 29a/2

gümüş: Kıymetli bir maden. 28a/8

gün: Gün. 5b/1, 8b/20, 9a/1, 10b/12, 10b/14, 11a/19, 11a/21, 11b/14, 12a/5, 12a/6, 13a/19, 13b/6, 13b/8, 14a/4, 15a/19, 15b/18, 16a/4, 19a/17, 19a/20, 20b/13, 23b/16, 25a/10, 26b/2, 27a/4, 27b/5, 28a/4, 28a/5, 28a/15, 28a/19, 30a/8, 31a/2, 32b/3, 34a/2, 34a/7, 34a/23, 35a/1, 35a/4, 38b/11, 41b/6, 42a/7, 42a/8, 42a/10, 42a/17, 42a/18, 42b/3, 42b/9, 45b/3, 45b/6, 45b/21, 46a/14, 46a/6, 46a/8, 46a/9, 46b/9, 46b/12, 47a/1, 47b/6, 47b/8, 47b/9, 47b/17, 48a/4, 48a/9, 48a/21, 48b/4, 48b/6, 48b/13, 48b/17, 48b/20, 49b/6, 50a/11, 50a/12, 50a/13, 52a/12, 52a/15, 52a/16, 52b/9, 52b/10, 52b/11, 52b/17, 53a/6, 53b/14, 53b/15, 54a/5, 54a/6, 54a/11, 55a/19, 55b/8, 55b/9, 56b/7, 56b/22, 57b/8, 58b/21

günlük: Bir güne mahsus. 39b/18

günāh (F.): Suç, kabahat. 12a/10, 14a/13, 38b/4

gündüz: Gündüz. 9a/9, 11a/2, 25a/6, 28a/17, 45b/19, 47a/18, 47b/20

güneş: Güneş. 11a/2

gürbüz (F.): Kuvvetli, iri yarı. 4a/19

gürle-: Gürültü çıkararak. 10a/21, 29a/13, 57b/13, 57b/15

gürūh (F.): Kalabalık, bölük. 43b/6

gürüldi: Gürültü. 29a/7, 58a/5

gürz (F.): Uzun saplı, büyük demir topuz, bir savaş aleti. 2b/19, 3a/3, 3a/4, 15b/13, 26a/2, 27b/7, 32b/22, 33a/1, 33a/11, 33a/12, 34a/18, 34a/20, 35b/5, 36a/5, 36a/10, 37a/19, 49a/8, 51b/3, 51b/5, 54b/2, 54b/10, 54b/18, 55a/3

güşā (F.): Açan, açıcı anlamında Farça ön ek. 28a/9

güvār (F.): Hazmı kolay olan (yemek). 41a/11, 47a/5

güzel: Güzel, hoş. 17a/3, 17a/4, 26a/12, 48b/4, 56b/4

güzer (F.): Geçme, geçip gitme. 57b/20

-H-

ḥāb (F.): Uyku. 18b/1, 19b/4, 21a/12, 28a/11, 45b/15

habbāb (A.): Taneler. 37a/16

ḥaber (A.): Bir konu, olay, durum ya da kişi ile ilgili bilgi, haber. 8a/15, 25a/13, 25a/20, 31b/17, 34b/1, 38a/16, 38b/12, 40b/12, 47b/21, 53b/9

ḥaber al-: Bilmek, haberdar olmak. 6b/20, 8a/15, 9a/4, 9a/10, 15a/16, 29a/17, 37a/3, 40b/13, 47b/10, 52b/10

ḥaber bil-: Bilmek, haberi olmak. 11b/7

ḥaber gel-: Haberdar olmak, haber ulaşmak. 41a/22

ḥaber getir-: Haber ulaştırmak, getirmek. 5a/21

ḥaber it: Bildirmek, haber vermek. 33b/7, 47a/14

ḥaber ol-: Bir şeyle ilgili bilgisi olmak. 18b/4, 48b/7, 54a/20

ḥaber vir-: Bir şeyle ilgili bilgi göndermek. 1b/11, 2b/2, 5a/16, 8a/2, 8b/13, 11a/11, 11b/20, 14a/15, 16b/18, 17b/5, 18a/7, 21a/19, 22a/15, 22a/19, 25a/5, 30b/9, 35b/13, 37a/12, 52b/12

ḥaberdār (A, F.): Haberi olma, bilme.

ḥaberdār ol-: Bilmek, haberi olmak. 4a/4

ḥabs (A.): Hapsetme, kapatma, tutma. 6b/19, 18b/12, 20a/3, 20a/6, 38b/21

ḥabs eyle-: Hapsetmek. 6b/16, 6b/20, 17b/5, 20a/8, 37b/9

ḥabs it-: Hapsetmek. 4b/1, 16b/18, 28b/2

ḥāce (F.): Hoca, üstad, efendi. 39a/9, 39a/17, 39b/3, 39b/5, 39b/6

ḥācet (A.): İhtiyaç. 30a/15

ḥacil (A.): Utanmış, yüzü kızarmış. 32b/5

ḥadd (A.): Sınır, oran. 40b/19

ḥaddi-zātında: Aslında. 19a/4, 33a/8

ḥādīm (A.): Hizmet eden, hizmetçi. 17a/9, 17a/22, 18b/18, 25a/14, 25a/17, 26a/8, 40a/21, 40b/1, 40b/2, 40b/8, 51b/17, 53b/8

ḥā'il (A.): Engel olan, mani olan.

ḥā'il ol-: Engel olmak. 11a/13, 39a/12, 42a/12, 57a/18

ḥāk (F.): Toprak. 9b/18, 11b/6, 40b/18

ḥāk it-: Öldürmek, mezara göndermek. 50b/22

ḥāke şal-: Öldürmek, ölüme göndermek. 16b/15,

ḥāḳānī: Devlet başkanı ile ilgili. 43a/11

ḥākī (F.): Toprak rengi, aşağılık (insan) 10b/9

ḥaḳīḳat (A.): Gerçek. 27a/18

Ḥaḳḳ (A.): Allah. 6a/7, 11a/19, 12a/15, 12a/16, 13b/5, 14a/4, 14b/3, 15a/8, 16a/8, 19a/20

Ḥaḳḳ Te‘ālā: Yüce Allah. 10a/3, 11b/11, 11b/23, 12a/10, 14a/2, 14a/9, 14a/11, 14a/13, 24b/6, 53b/11, 57b/3

ḥaḳḳ (A.): 1. Gerçek, doğru. 24b/14 2. Verilmiş emekten doğan manevi yetki. 20b/14, 23b/1, 44b/4

ḥaḳḳından gel-: Yenmek, üstesinden gelmek. 8a/4, 15b/4, 33a/5, 33b/10, 36a/7

ḥaḳḳında: Bir kişi ile ilgili bilgi. 8a/8, 8a/15, 40a/8

ḥāl (A.): Durum, vaziyet. 3b/10, 4a/20, 5a/11, 5a/17, 5a/20, 6a/11, 6b/5, 7a/5, 7a/6, 7a/12, 7b/9, 7b/14, 7b/17, 8a/5, 8a/6, 8a/9, 8a/10, 8b/19, 9a/6, 9a/17, 9b/4, 9b/5, 9b/6, 9b/20, 10a/6, 10a/7, 10a/8, 10b/11, 10b/16, 11a/16, 11a/20, 11b/1, 11b/4, 13b/6, 13b/15, 15a/9, 16a/5, 16a/6, 16a/20, 17a/5, 17a/19, 18b/2, 18b/9, 18b/12, 19b/11, 19b/12, 19b/16, 20a/7, 20a/16, 20a/17, 20a/19, 20b/10, 20b/16, 21a/14, 21b/21, 22a/10, 22a/16, 23a/7, 24a/4, 24b/5, 25a/7, 25b/13, 25b/21, 26a/8, 26a/17, 26b/3, 26b/11, 29b/18, 33a/1, 33a/2, 33a/18, 33b/17, 34a/1, 34a/17, 36a/12, 36a/18, 36a/21, 37a/20, 37a/21, 37b/2, 37b/5, 38b/22, 39a/2, 39a/3, 39b/7, 39b/14, 41b/18, 44a/2, 45a/3, 46a/14, 46a/16, 46b/10, 48a/13, 48b/1, 49a/4, 49b/1, 49b/5, 50b/17, 51a/18, 53b/18, 54b/11, 54b/16, 55a/1, 56a/3, 56a/15, 56b/18, 58b/12

ḥālā (A.): Şimdiye kadar, henüz. 20a/8, 24b/9, 45a/17, 53a/23

ḥāl bu kim: Halbuki. 15b/8

ḥālī (A.): Tenha, boş sahipsiz. 14a/4

ḥālī ol-: Boş olmamak. 47b/20, 58b/21

ḥāliyā (A.): Şimdiye kadar, henüz. 53a/19

ḥalāş (A.): Kurtulma, kurtuluş. 7a/2, 21a/14

ḥalās bul-: Kurtulmak. 15a/1

ḥalāş eyle-: Kurtarmak. 20a/6, 52a/4

ḥalāş it-: Kurtarmak. 7a/6, 11a/8, 17a/8, 18b/13, 22b/9, 38b/15

ḥalāş ol-: Kurtulmak. 4a/12, 7a/8, 7b/13, 12b/20, 21a/21, 40a/4, 40a/5, 49b/2

Ḥaleb: Özel isim. 46a/4

ḥalīfe (A.): Halef, yerine geçen; Hazret-i Muhammed'den sonra Müslümanlar'ın yöneticiliğini üstlenen kişi. 34b/5, 36b/1, 41a/18, 41a/24, 41b/8, 42b/16, 44a/10, 44a/20, 46b/7, 55b/1

Hālīlī: Özel isim. 43b/9

ḥalk (A.): Halk, insanlar, insan topluluğu. 4a/1, 6a/8, 14b/12, 15b/21, 16a/1, 16a/9, 23b/19, 37b/10, 45a/2, 45b/3, 52b/2, 55a/10

ḥalka (A.): Çember, halka. 38a/2, 38a/6, 38a/7, 44a/13, 52a/13

Ḥallāk (A.): Yaratıcı, Allah. 14a/21

ḥalt (A.): Karıştırma.

ḥalt it-: Karıştırmak. 34b/16

ḥalvet (A.): Yalnızlık.

ḥalvet it-: Yalnız kalmak. 2a/8

Hām: Özel isim. Hazret-i Nuh'un oğullarındandır. 43a/9

ḥamākat (A.): Ahmaklık, beyinsizlik. 33b/15

ḥamīde (F.): Eğik, bükülü, iki büküm. 42b/13

ḥamle (A.): Atak, atılım, saldırı, hamle. 3b/1, 36a/2, 51b/2, 51b/5, 52a/11, 54b/10, 59a/8

ḥamle eyle-: Atak yapmak, saldırmak. 3a/7, 35b/22, 54b/9

ḥamle it-: Atak yapmak, saldırmak. 3a/19, 3b/9, 29b/16

ḥammāl (A.): Yük taşıyan kişi. 31a/16, 32a/7, 32b/8

ḥammālzāde (A, F.): Kaba ve terbiyesiz anlamında bir söz. 8a/1

ḥammām (A.): Hamam, banyo yapılan yer. 45b/17

Ḥamza: Hazret-i Hamza. 1b/1, 1b/2, 1b/5, 1b/10, 1b/13, 2a/15, 2a/16, 2a/20, 2b/5, 2b/13, 2b/14, 2b/19, 3a/12, 3b/3, 3b/5, 3b/7, 4a/3, 4a/6, 4a/8, 4a/9, 4a/19, 4b/8, 4b/10, 5a/14, 5a/18, 6a/4, 6b/8, 6b/13, 7b/13, 7b/20, 8a/4, 8a/5, 8a/14, 8b/3, 8b/7, 9a/4, 9a/9, 9a/19, 9a/20, 9b/10, 10b/4, 10b/9, 10b/18, 15b/2, 15b/3, 15b/5, 16b/8, 22b/10, 24b/10, 25a/2, 27b/10, 28b/5, 34b/5, 34b/8, 34b/15, 34b/21, 35a/7, 35b/9, 36b/7, 36b/9, 36b/11, 36b/13, 36b/24, 37b/1, 37b/5, 37b/18, 38a/6, 38a/9, 38a/18, 38a/20, 38b/7, 38b/13, 38b/16, 38b/17, 38b/20, 39a/10, 39a/11, 39a/14, 39b/9, 39b/11, 39b/20, 40a/4, 40a/5, 40a/8, 40a/9, 40a/13, 40a/15, 40a/20, 40a/24, 40b/4, 40b/11, 40b/20, 41a/1, 41a/2, 41a/3, 41a/6, 41a/7, 41a/8, 41a/15, 41a/16, 41a/17, 41a/21, 41a/24, 41b/1, 41b/4, 41b/8, 41b/10, 42a/2, 42a/8, 42b/7, 42b/17, 43b/18, 43b/20, 44a/3, 44a/5, 44a/6, 44a/10, 44a/12, 44a/19, 44a/21, 44b/2, 44b/6, 44b/8, 44b/18, 44b/20,

45a/2, 45a/11, 45a/12, 45a/13, 45a/21, 45b/3, 45b/7, 45b/9, 45b/10, 45b/14, 45b/19, 45b/21, 46a/5, 46a/9, 46a/11, 46a/15, 46b/3, 46b/8, 46b/10, 46b/13, 47a/11, 47a/12, 47a/17, 47a/18, 47b/2, 48a/10, 48a/12, 48a/14, 48a/18, 48b/9, 53a/14, 55a/21, 57b/10, 58a/4, 58a/9, 58a/17, 58a/20, 58b/1, 58b/3, 58b/8, 59a/3, 59a/10

Ḥamza-zāde: Hamza'nın oğlu. 9a/14, 59a/5

ḥançer (F.): Ucu sivri, keskin, eğri bir tür bıçak, hançer. 21a/6, 39b/17, 54b/20, 57a/14, 58a/2

ḥandān (F.): Gülen. 42a/3, 54a/12

ḥandek (A.): Çukur, hendek. 23a/9

ḥāne (F.): Ev. 20b/19, 28a/9, 40b/15, 40b/18, 42b/12

ḥaṇī: Nerede, hani. 9a/18, 9b/4, 9b/21

ḥānümān (F.): Ev, bark, ocak. 39a/2

ḥār (F.): Diken. 23a/3

ḥarāb (A.): Yıkık dökük, yıkılmaya yüz tutmuş. 39b/7, 3a/11

ḥarāb eyle-: Tahrip etmek, yıkmak. 23b/16

ḥarāb it-: Tahrip etmek, yıkmak. 16b/2

ḥarāb ol-: Yıkılmak. 39a/2

ḥarac (A.): Bir yerden veya bir kimseden zorla, kaba kuvvetle para alma, haraç. 28a/1, 37a/20, 59a/1

harāmī (A.): Eşkiya, yol kesen. 8b/12, 28b/13, 28b/14, 28b/16, 29a/8, 29a/9, 29a/15, 29a/19, 29b/6, 30a/7

ḥaramzāde (F.): Hilekâr, düzenbaz. 35a/17, 35a/21, 35b/6, 36b/11, 37a/12, 44a/2

ḥarāret (A.): Sıcaklık. 11a/2, 48b/22, 50a/11,

ḥarb (A.): Savaş, cenk. 2b/11, 2b/13, 5a/1, 15b/13

ḥarbīce (A.): Sert bir şekilde. 41a/3, 51a/4

Ḥarcene: Özel isim. Amasya ilinin eski adı. 15b/10, 46b/6, 48b/2, 48b/6, 52b/18, 55b/10

ḥarc (A.): Masraf, gider.

ḥarc-ı rāh: Yol masrafı. 46a/2

ḥareket (A.): Hareket. 28b/6, 30b/17

ḥareket it-: Eyleme geçmek. 15a/6, 23a/2, 29b/6

ḥarem (A.): Herkesin giremeyeceği yer. 44b/17

Haremşāh: Özel isim. 55a/16

ḥarīf (F.): Adi ve bayağı adam, kişi. 5a/5, 5b/5, 6b/3, 16b/5, 19b/21, 29b/4, 30a/16, 30a/18, 30b/3, 30b/5, 30b/7, 35b/18, 49a/6, 49a/7, 49a/8, 49a/11, 49a/15, 49a/19, 49b/4, 54b/8, 56a/10, 56a/13

Hārūn Mısrī: Özel isim. 43a/9

ḥāş (A.): 1. İyi, bilgili. 15b/2, 27a/18 2. Özel. 41b/23

ḥased (A.): Çekememezlik. 42b/7

ḥāşıl (A.): Ortaya çıkan, semere, netice.

ḥāşıl it-: Elde etmek, meydana getirmek. 45a/2

ḥāşıl ol-: Elde edilmek; meydana gelmek. 11b/5, 14a/1, 39b/8, 46a/4, 52b/18

ḥaşm (A.): Düşman. 2b/16, 3a/1, 5a/15, 32a/21, 33a/22, 34b/13, 35a/15, 35b/12, 36a/15, 49a/16

ḥasret (A.): Özlem, üzülp yanma. 17b/10, 20b/14, 46a/19, 53a/6, 53b/12, 53b/21, 55b/2, 55b/5

ḥasret çek-: Ayrılık acısı çekmek. 46a/19

ḥāşş (A.): Kaliteli, güzel. 45a/22

ḥaşşa (A.): Bir şeye özel olan nitelik, kuvvet, güç. 11b/23

ḥastalık: Hastalık. 27a/6

ḥaşūd (A.): Kıskanç, çekemeyen. 46a/12

ḥāşāk (F.): Çöp, süprüntü. 23a/3

ḥaṭā (A.): Yanlış, kusur. 8a/6, 10a/3, 51a/14, 57b/3, 57b/16

ḥaṭā gel-: Zarar gelmek. 57b/3

ḥaṭā it-: Yanlış yapmak. 3a/12, 12a/7, 13a/2, 35b/4

ḥāṭır (A.): Gönül, kalp, arzu. 1b/7, 2a/13, 2a/14, 8a/10, 27a/1, 27a/22, 27b/14, 33b/20, 41a/6, 42a/12, 50a/3, 56a/1, 58a/20

ḥāṭıra gel-: Aklına, hatırına gelmek. 26b/13, 50a/14

ḥāṭır sor-: Hatırını sormak. 8a/5, 27a/7, 40a/3, 44a/2, 46b/10, 48a/13

ḥattā (A.): Hatta, üstelik. 11b/18, 15a/16, 26b/15, 33b/21, 41a/8

ḥātūn (F.): Kadın. 48a/8, 51b/16, 51b/18, 52a/3

ḥavāle (A.): Havale etme, gönderme.

ḥavāle eyle-: (Ok, mızrak) atmak, göndermek. 9b/16, 19b/15, 20a/12, 20a/15, 23b/16, 24b/2, 29b/10, 32b/22, 36b/17, 37b/2, 51a/11, 51a/22, 54b/18

ḥavāle ol-: Göndermek. 19b/15, 23b/16, 24b/2

ḥāver (F.): Şark, doğu yönü. 48a/21, 48b/5, 48b/13, 51b/17

Ḥāverī: Özel isim. Doğu bölgelerine mensup. 50a/19, 51b/16, 52a/6, 52b/1, 52b/4, 52b/11

ḥavf (A.): Korkma. 7a/5

ḥavf it-: Korkmak. 4a/4, 15a/1, 21a/20, 29a/15, 32b/16, 41a/5

ḥavf-nāk (F.): Korkuya kapılmış. 57b/12

ḥavl (A.): Güç, kuvvet, takat. 37b/2

ḥāy: Hey, bir seslenme edatı. 7b/5, 29b/12, 29b/8, 35a/13, 35b/7, 49a/4, 50b/15, 54a/20, 54b/17, 57b/1

ḥāy ḥūy ḳop-: Ortalık karışmak. 4a/20

ḥayāl (A.): Akılda canlanan, hayal. 26b/9, 50a/10, 56b/7

ḥayāt (A.): Yaşam, hayat. 27a/14, 27b/10, 49b/12

ḥayf (A.): Yazık, çok yazık, eyvahlar olsun. 12b/15, 53b/2

ḥayır: 1. Hayır, yok, olmaz. 18a/16, 53a/11

ḥayḳır-: Bağırarak. 9b/4, 20a/3, 20a/14, 29b/16, 32b/18, 33a/6, 50a/14, 51a/16, 51b/3, 51b/7, 56a/13, 57b/17

ḥayli (F.): Çok, oldukça, epeyce. 22b/21, 25b/4, 25b/16, 25b/20, 26a/10, 31b/1, 36a/2, 45b/14, 48a/20, 48b/20, 48b/21, 51b/4

ḥayr (A.): İyi, hayırlı, yararlı, faydalı. 8a/19, 14a/16, 15b/20, 21a/16, 24a/18, 33b/12, 39b/4, 39b/9, 46a/17, 48b/3, 54a/10

ḥayrān (A.): Şaşkın. 26a/11, 50a/5

ḥayrān ol-: Şaşırmak, gıpta etmek. 5b/2, 7b/15, 8b/16, 10a/22, 11a/17, 12b/8, 13a/20, 13b/12, 14b/12, 16a/13, 18b/10, 21b/21, 22a/10, 24b/12, 33a/18, 33b/18, 34b/5, 48a/18, 50b/17, 51a/20, 51a/21, 54a/7

ḥayret (A.): Şaşma, şaşıрма. 7b/15,

ḥayrete var-: Şaşırmak. 5a/11, 39b/2, 52a/2, 56a/16

ḥayvān (A.): Hayvan. 13a/16

ḥayvān-şifat (A.): Hayvan özellikli. 10a/11

ḥazān (F.): Sonbahar, güz. 10a/2

ḥazer (A.): Sakınma.

ḥazer it-: Sakınmak. 4a/12

ḥāzır (A.): Mevcut olan, hazır olan, hazır. 6b/1, 7b/6, 14a/19, 30a/15, 44a/12, 45a/6, 45a/8, 45b/12, 46a/16, 46b/20, 47a/20

- h̄azır eyle-:** Hazır duruma getirmek. 6a/6, 25a/15, 50b/8, 50b/9
- h̄azır it-:** Hazır duruma getirmek. 44a/21
- h̄azır kııl-:** Hazır etmek, hazırlamak. 50b/10
- h̄azır ol-:** Hazır durumda olmak, hazırlanmak. 2a/2, 8b/11, 24a/8, 37b/1641b/6, 42b/1, 42b/6, 42b/8
- h̄azır t̄ur-:** Hazır durumda olmak. 2b/16, 30a/4
- h̄azırlan-:** Hazır hale gelmek. 25a/16, 48b/20
- h̄azīne (A.):** Toplu halde bulunan değeri yüksek şeylerin bütünü. 33b/17, 42a/19, 45a/1, 45a/6, 46a/5, 55a/12
- h̄azm (A.):** Sindirme, hazmetme.
- h̄azm ol-:** Sindirmek. 9a/19
- h̄azret (A.):** Yüce, ulu. 9a/22, 12b/15, 14a/4, 14b/16, 24a/16, 24b/10, 38a/5
- h̄az̄z (A.):** Hoşlanma, sevinç, mutluluk. 32a/6
- h̄az̄z eyle-:** Hoşuna gitmek, memnun olmak. 47a/17
- h̄az̄z it-:** Hoşuna gitmek, memnun olmak. 2a/1, 27b/4, 31b/5, 32a/14, 41a/14, 41a/16, 46a/18, 47a/7, 53a/9
- hedāyā, hediye (A.):** Hediye, armağan. 15a/18, 15a/21, 33a/3, 41a/18, 42a/5, 46b/20, 47a/2, 47a/3, 47a/11, 47a/12, 47a/16, 52b/4
- h̄ekīm (A.):** Doktor. 27a/8
- h̄ekk (A.):** Kırma, kazıma. 51b/13
- helāk (A.):** Öldürme, ölme, yok olma. 23b/4, 39a/13, 51a/20, 51b/15, 52a/2, 52a/9
- helāk eyle-:** Öldürmek, yok etmek. 5a/7, 7a/1, 10b/8, 15b/13, 19a/3, 20a/21, 24a/1, 24a/5, 33a/15, 49a/15, 56b/12
- helāk it-:** Öldürmek, yok etmek. 4a/17, 10b/13, 11a/2, 20b/5, 24a/4, 26b/1, 34a/14, 35a/21, 35b/20, 38b/21, 49b/11, 50b/21, 51a/1, 52a/5, 57a/2, 57b/7, 57b/18
- helāk ol-:** Ölmek, yok olmak. 8b/1, 10b/19, 11a/5, 11b/5, 11b/7, 12a/3, 15b/8, 17a/6, 19a/7, 23a/15, 24b/5, 39a/4, 45b/18, 49a/16, 49b/4, 58a/1
- helāl (A.):** Dini olarak kullanılabilen, haram olmayan şey. 20b/14, 27b/21, 41b/22, 45a/18
- hele:** Hiç olmazsa, sonunda; bu durumda, her şeyden önce. 4a/1, 7a/4, 11a/11, 11a/13, 11b/6, 12a/16, 16a/21, 17a/4, 21b/2, 22a/4, 22a/11, 23a/18, 24a/17,

31a/17, 31b/1, 32b/6, 36a/2, 36a/7, 40a/2, 40a/4, 46a/16, 49b/16, 50a/8, 50a/11, 50b/1

hem (F.): de, dahi, üstelik, aynı zamanda, ayrıca. 2b/4, 5b/3, 10b/6, 19a/15, 21b/12, 21b/13, 21b/16, 25b/18, 25b/19, 26b/15, 28b/11, 30b/21, 31a/9, 32a/18, 34b/13, 35a/1, 35b/15, 35b/16, 38a/20, 46a/12, 50a/8, 53b/1, 54a/15, 56b/4, 57b/6, 58b/12, 59a/16

hemān (F.): 1. Bir an önce, derhal. 2b/8, 2b/11, 2b/17, 2b/19, 3a/15, 3b/3, 3b/7, 3b/9, 4a/1, 4a/9, 4a/19, 6a/2, 6a/3, 6b/6, 7a/6, 7a/9, 7a/20, 7b/7, 8a/4, 9a/12, 9b/16, 10a/6, 10a/16, 10b/17, 12a/4, 12b/5, 12b/21, 13b/1, 15a/8, 16a/15, 16b/1, 17a/4, 17a/7, 17b/13, 18a/18, 19b/16, 19b/17, 20a/1, 20a/13, 21b/20, 22a/4, 22b/17, 23a/21, 23b/5, 24a/19, 25a/18, 25a/19, 29a/6, 29a/19, 29b/2, 29b/6, 29b/14, 30a/5, 30a/11, 30a/15, 31a/13, 31b/8, 31b/13, 32b/8, 32b/19, 32b/21, 33a/9, 33a/16, 35a/19, 35b/2, 36a/19, 37a/13, 39b/7, 40a/12, 40a/14, 40a/15, 44b/5, 43b/17, 45a/14, 46a/15, 46b/8, 47b/2, 49a/8, 49a/10, 49a/12, 50a/14, 50a/3, 50a/5, 51a/6, 51a/10, 51a/13, 51b/14, 54b/7, 55b/6, 54b/16, 56a/5, 57a/4, 57a/16, 57a/18, 58a/2, 59a/10, 59a/12 **2.** Yalnız, ancak, sadece. 21b/6, 45a/7, 47a/7, 47a/13, 53b/18, 54a/9

hemīše (F.): Daima, her zaman. 7b/4

hemşīre (F.): Kız kardeş. 8b/18, 17a/2, 17a/7, 19a/2, 20a/3, 20a/6, 21a/10, 21a/11, 21b/5, 22a/2

henüz (F.): Daha, hâlâ, şimdi, henüz. 14a/19

hep: 1. Bütün, hep, hepsi. 11b/18, 14a/13, 22a/11, 30b/14, 31a/7, 31a/17, 31b/13, 32b/13, 38b/9, 39a/19, 41b/20, 45b/19 **2.** Sürekli olarak, her zaman, daima. 30a/16

her (F.): Birer birer olarak hepsi, tamamı, bütünü. 3b/1, 4a/11, 5b/10, 6a/2, 6b/5, 8a/20, 9b/12, 10b/5, 11b/23, 12a/3, 12a/18, 14a/3, 14a/7, 14b/15, 15b/7, 16a/3, 16a/21, 17a/14, 18b/3, 18b/7, 19a/3, 19a/5, 20a/17, 20b/8, 22a/19, 23b/6, 23b/16, 30b/8, 31a/2, 31a/3, 33b/21, 34b/11, 36b/6, 37a/6, 37a/9, 37b/19, 39a/2, 38a/6, 39b/17, 40a/13, 42a/4, 42a/12, 44b/1, 44b/20, 45a/7, 46b/1, 47b/19, 48b/11, 48b/19, 50a/15, 51a/18, 52b/22, 53a/16, 55a/10

herçi bād-ā-bād (F.): Ne olursa olsun, ister istemez. 9b/15, 25b/17

hergāh (F.): Her vakit, her zaman. 42a/1

herkes (F.): Bütün, herkes. 6a/10, 16a/4, 28a/17, 35b/11, 42a/9, 42a/21, 44a/4, 44b/9, 47b/21, 52b/3

herze (F.): Saçma, boş lakırdı.

herze yi-: Boş, saçma konuşmak. 39b/1

hesāb (A.): Hesap edilme, sayılabilme.

hesāba gel-: Sayılabilmek. 11b/19

hevā (A.): Hava, yükseklik. 5b/18, 9b/15, 10b/16, 13b/12, 14b/8, 19b/11, 21a/8, 22a/21, 22b/13, 26b/15, 36b/20, 48b/20, 52b/19, 56a/15

heves (A.): İstek. 9a/11, 37b/18

hey: Hey, ey (hitap edatı.) 2a/12, 2b/4, 3b/6, 6b/5, 7a/6, 9b/19, 11b/2, 25b/18, 30b/4, 31b/16, 37b/7, 39b/8, 50b/22

heybet (A.): Korku ve saygı duygularını uyandıran hal veya gösteriş. 4a/16, 4a/19, 16a/11, 16a/13, 22a/21, 22b/4, 24b/4, 25b/15, 29a/14, 43b/16

hezār (F.): Bin, pek çok. 24b/13

hıfz (A.): Koruma.

hıfz eyle-: Korumak. 55a/14

hırsız: Hırsız. 31b/12

hışım (F.): Kızgınlık, öfke. 5a/7, 15b/11, 20b/18, 25b/20, 36a/9

Hıṭā: Özel isim. Arap ve Acem tarihçileri Hıta, Hata, Hatay şeklinde de yazmışlardır. Şimdiki Pekin şehrinin bulunduğu arazi olup koyu Türk ülkelerinden idi. Ortaçağ'da Çin'in kuzey bölgesine ve Türkistan'a verilen ad. 19b/10, 21b/1

Hıṭāyī: Özel isim. Hıtaylı. 15a/10, 15a/12, 15a/14, 15a/19, 15a/20, 17b/6, 19a/6, 19a/8, 20a/2, 20a/5, 20a/13

Hızır (A.): Özel isim. 12a/11, 12a/15, 12b/15, 12b/19, 24a/16, 38a/6, 49a/18, 49a/19, 52a/19

hicāb (A.): Utanma. 8b/2, 27a/17, 28a/10, 32b/6, 32b/12, 45a/21, 45b/13

Hicāz: Özel isim. 35b/1, 43a/4, 46b/8, 46b/16, 48a/6, 48a/9

hicrān (A.): Ayrılık, ayrılık acısı. 45b/12

hiç (F.): Yok denecek kadar az olan. 1b/8, 2b/17, 3b/6, 5b/10, 5b/8, 6a/11, 6a/3, 8a/10, 9a/14, 13a/18, 14a/4, 24a/7, 29b/2, 30a/17, 30a/20, 30b/13, 31b/9, 36a/20, 50b/22, 52a/1, 53b/14, 55b/6

hiffet (A.): Eksiklik, hafiflik. 32a/16

hikāye (A.): Anlatma, söyleme. 8a/18, 15b/5, 21b/8, 24b/11, 40a/6, 45b/12, 48a/16, 49b/14, 52b/5, 53a/18

hikmet (A.): Sebep, Allah'ın her şeyi yaratma ve yerli yerine koyma sırrı. 9b/8, 11a/17, 12a/16, 13b/10, 13b/14, 49a/2, 53b/13

hilâf (A.): Karşıt, zıt, yalan. 28b/10, 39b/3, 39b/10

hilâf çal-: Karşı çıkmak. 39b/3

hil'at (A.): Padişah veya vezir tarafından takdir edilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan. 28a/1, 28a/14, 28a/16, 35a/3, 38a/1, 40a/6, 40b/13, 41a/13, 41a/17, 42a/3, 42a/6, 42b/1, 45a/22

hile (A.): Oyun, aldatma. 6a/12, 6a/15, 34b/17, 35b/4, 35b/12, 35b/22, 38a/5, 38a/8, 57b/2

hilekâr (A, F.): Hile yapan, düzenbaz. 35b/14

hayme (F.): Çadır. 42a/1

Ĥindî: Özel isim. 15b/11, 38b/1

Hindistân: Özel isim. 43b/5, 45a/14, 45a/15, 46b/2

hişşe (A.): Pay, parça. 56a/15

Hişâm: Özel isim. 42b/15

hiţâb (A.): Konuşma, seslenme.

hiţâb it-: Konuşmak. 44b/3

hizmet (A.): Birinin işini görme, hizmet. 2b/4, 23b/7, 23b/9, 27b/1, 24b/8, 29a/18, 32a/9, 38b/7, 40b/17, 41b/14, 42b/4, 49b/16, 52b/22, 53b/8, 56a/8, 56a/9, 58b/21, 59a/1

hizmetkâr (A, F.): Hizmetçi, hizmetkar. 31b/6

hoca (F.): Hoca. 5a/20, 6b/13, 6b/18, 7a/8, 7b/15, 7b/18, 7b/18, 8a/5, 8a/9, 8a/12, 8a/13, 8a/15, 8a/17, 39a/19, 39a/21, 39b/8, 39b/11, 39b/19, 40a/6, 40a/14, 40a/18, 40b/9, 40b/10, 40b/13, 40b/15, 40b/18, 41a/5, 41a/12, 41a/13, 41a/15, 41a/16, 41b/15, 43b/20, 44a/1, 44a/17, 45a/4, 45a/11, 45a/13, 45b/7, 46a/1, 46a/3, 46a/4, 46a/6, 46b/17, 46b/18, 46b/19, 46b/20, 47a/1, 47a/3, 47a/4, 47a/7, 47a/9, 47a/11, 47a/16

hoca-zâde: Hoca oğlu. 41b/1, 41b/11, 41b/22

hod (F.): Kendi, sadece. 5b/8, 8b/17, 11a/17, 11b/19, 32a/10, 37b/7, 37b/17, 39a/11, 44a/6, 46a/13, 49b/4

homurdan-: Söylenmek, homurdanmak. 29a/13

hoş (F.): Güzel, iyi. 1b/7, 6b/17, 13b/15, 21b/5, 25a/14, 27a/1, 27a/22, 39b/15, 40b/17, 44a/1, 41a/6, 46a/2, 46a/15, 48b/7, 50a/3, 50a/21, 58a/20

hoş gel-: Karşılama, (hoş geldin) demek. 1b/12, 2a/5, 8a/15, 8b/16, 13b/15, 39b/16, 40b/17, 43b/19, 48b/7, 51b/22

hüb (F.): Güzel, hoş, iyi. 45b/7, 52b/19, 57a/17

Hudā (F.): Allah, Tanrı. 8a/19, 9b/17, 10b/2, 12a/7, 12a/10, 13a/3, 13a/5, 14a/16, 14b/12, 23a/18, 46a/11, 49a/17, 56b/20

Hulķūm: Özel isim. 28b/13, 29a/10, 29a/14, 29a/15, 29b/11, 29b/15, 29b/17, 29b/18

Hūm Dimesķi: Özel isim. 43a/10

hūn-ālūde (F.): Kana bulanmış, kanlı. 23b/12

hurd (F.): Kırılmış, parçalanmış.

hurd eyle-: Kırma, parçalamak. 29b/18, 30b/11, 55b/16, 57b/2

hurd it-: Kırma, parçalamak. 23a/12

hurd ol-: Kırılmak, parçalanmak. 4a/17, 10a/15, 29b/5, 35a/14, 54b/10, 56b/11

hurma (A.): Hurma ağacının yemişı. 12a/17, 12a/19

Hūrşid-i Hāverī, Hūrşid Bānū: Özel isim. 48b/1, 50a/19, 51b/16, 52a/6, 52b/1, 52b/3, 52b/5, 53a/5, 53b/8, 53b/17, 54a/2, 54a/3, 56a/3

huşūmet (A.): Düşmanlık. 33b/2, 38a/21, 41b/19, 41b/21, 44b/20

huşūšan (A.): Özellikle. 19a/12, 24a/17, 25b/7, 39b/12

huşūş (A.): Konu. 5a/21, 8a/21, 39a/17, 39b/1, 39b/4, 58b/4

hūy (F.): 1. Gürültü. 4a/20 2. Tabiat, mizaç, karakter, huy. 23b/4

huzūr (A.): 1. Ön, yan, nezd, huzur. 4a/9, 4a/10, 5b/19, 8a/14, 8b/2, 32b/5, 54a/8 2. Sükunet, mutluluk, huzur. 19b/5, 32b/3, 39b/18, 39b/20

hücūm (A.): Saldırı, saldırma.

hücūm eyle-: Saldırmak. 20a/17, 55b/15, 57a/11

hücūm it-: Saldırmak. 10a/16, 13a/10, 13a/12, 58a/22

hūddām (A.): Hizmetçiler. 25a/4

hūkemā (A.): Bilgililer, yöneticiler. 11b/19, 27a/5

hūkm (A.): Karar.

hūkm it-: Karar vermek. 45b/2

hūkūmet (A.): Bir memleketi idare eden vekiller heyeti, devlet. 33b/21, 39b/20

hūmāyūn (F.): Mübarek, kutlu, padişah ile ilgili. 43b/8

hūner (F.): Yetenek, beceri, marifet. 6a/12, 20a/4, 35b/10, 53a/14

hüner gel-: Yeteneğini göstermek. 53a/14

Hürmüz, Hürmüz-i Ğarrān, Hürmüz-i Ğiredendān: Özel isim. Behmen'in oğlu, Nûşirevan'ın torunudur. 15a/17, 15a/19, 15b/4, 16a/5, 16a/6, 16a/14, 16b/7, 18b/9, 18b/14, 18b/19, 37a/4, 37a/10, 37a/19, 37a/21, 37a/23, 37b/2, 37b/3, 37b/6, 37b/7, 38a/13, 38a/15, 38b/6, 38b/8, 38b/9, 38b/11, 39a/8, 40a/1, 40a/4, 40a/9, 41a/6, 41a/21, 44a/6, 44a/12

hüsn (A.): Güzellik. 25a/1

hüsn-i cemāl: Yüz güzelliği. 15a/15, 17a/1, 26b/2, 50a/4

hüsrev (F.): Padişah, hükümdar. 45a/15

-İ-

ırak: Uzak. 2a/17, 3a/6, 23a/20, 24a/4, 24b/3, 25b/1, 25b/13

‘İrākī: Özel isim. Iraklı. 43b/14

ırğad : İşçi, amele. 32b/14

‘ırz (A.): 1. Namus, iffet. 45a/2 2. Şan ve şeref 51b/12, 59a/10

ışın-: Isınmak. 13b/6

ışlāh (A.): Düzeltme. 51a/9

ışmarla-: Göndermek, istemek. 4a/11, 8a/19, 28a/12, 37a/6, 47a/10, 56b/11

ıst: Kimsesiz, boş. 39a/5

‘ıyāl (A.): Bir kimsenin bakmakla yükümlü olduğu kimseler, ailesi. 47b/19

ıztırāb (A.): Acı, üzüntü. 27a/2

-İ-

‘ibādet (A): Allah'a kulluk etme. 34b/11

ibn (A): Oğul, oğlu. 15b/16, 16b/11, 42b/16, 42b/19, 43b/5

‘ibret (A.): Kötü bir olaydan alınan ders.

‘ibret al: Ders almak. 12a/4

ibrişim (F.): Kalınca bükülmüş ipek iplik. 13b/2

ibtidā (A.): İlkin, en önce. 47a/5, 50a/20

icāzet (A.): İzin, müsaade. 30b/2, 46a/20, 47b/20, 48b/2

icāzet al-: İzin almak. 41a/10, 42a/19, 45b/21, 47b/6, 47b/17, 53a/11, 54b/5

icāzet iste-: İzin istemek. 45b/21

icāzet ol-: İzin verilmek. 34b/4, 44b/12, 46b/13

icāzet vir-: İzin vermek. 28a/17, 48a/5, 53b/7

iç: İç kısım, içeri. 4a/2, 5b/2, 10a/4, 11b/3, 11b/15, 12a/20, 12b/2, 12b/17, 13a/16, 13b/3, 13b/6, 16a/2, 16a/12, 16a/21, 16b/5, 16b/16, 17a/16, 17a/18, 17b/3, 18b/14, 24a/17, 25a/1, 26a/6, 27a/15, 28b/16, 29a/11, 30a/11, 30a/14, 30b/21, 32a/20, 33a/14, 36b/5, 36b/16, 37a/7, 41a/11, 41b/17, 42a/8, 45a/2, 48b/15, 53a/19, 55a/1

iç-: İçmek. 3a/17, 3a/18, 6a/21, 10b/14, 10b/20, 11a/1, 12a/5, 12b/7, 12b/11, 12b/20, 13a/5, 15b/6, 19b/2, 19b/9, 30a/6, 30b/7, 30a/10, 30a/14, 34b/6, 38a/17, 40b/16, 41b/13, 45b/13, 47b/9, 48a/15, 50b/5, 50b/7

içeri, içeri: İçeriye. 12b/21, 17a/12, 17a/14, 17b/1, 27b/4, 34a/4, 34b/19, 34b/20, 39b/22, 41a/24, 45b/10, 48a/12, 55a/4

içün: İçin, bu sebeple. 8a/9, 8a/10, 8b/4, 18a/5, 21a/14, 28a/10, 29a/19, 33b/1, 41b/2, 51a/20, 52a/21, 58a/14

iftihār (A.): Övünme. 45a/5

iftirā (A.): Birine aslı olmayan bir suç yükleme.

iftirā eyle-: İftira atmak. 38a/5

iğvā (A.): Baştan çıkarma, yolunu şaşırtma, ayartma. 39b/13, 45a/3

ihrāc (A.): Çıkarma, dışarıya bırakma. 38b/5

ihsān (A.): Bağışlama, yardım etme, lütuf. 28a/16, 33b/17

ihsān al-: Yardım almak. 31a/6, 31b/2, 33b/18

ihsān eyle-: Yardımda bulunmak. 24a/9, 41a/19, 33b/16

ihsān it-: Yardım etmek. 33a/3, 47a/11

ihtimāl (A.): Bir şeyin olabilmesi, mümkünlük. 3b/5, 6a/4, 6a/5, 17b/10, 19b/3, 19b/16, 27b/2

ihtiyār (A.): Seçme, tercihte bulunma.

ihtiyār eyle-: Seçmek. 39a/17

ihtiyār it-: Tercih etmek. 2a/18, 11a/18, 22b/11

iḳdām (A.): Bir şeyi elde etmek için gayretle çalışma, çaba gösterme. 11a/13, 54a/21

iḳdām eyle-: Gayret etmek. 7a/10, 16b/16, 40b/8, 55a/20, 56a/12

ikdām it-: Gayret etmek. 18a/11, 22a/5

iken: İken, o esnada. 14b/13, 15b/3, 15b/12, 19b/10, 26b/16, 29a/3, 30b/1, 39b/21, 40b/5, 46a/14, 52a/5, 52a/12, 53a/15, 53b/3, 55b/10, 56a/4

iki: İki rakamı. 3a/7, 3a/19, 4a/15, 6a/20, 9a/1, 9b/16, 12b/2, 12b/3, 14a/3, 14b/18, 14b/22, 15a/7, 15a/8, 15a/12, 15a/14, 15a/18, 15b/6, 15b/12, 16a/17, 17a/1, 17b/1, 17b/12, 17b/14, 18a/2, 18b/17, 18b/18, 20a/1, 20a/18, 20b/9, 21a/4, 22b/6, 23a/10, 23a/13, 26b/4, 26b/19, 28a/6, 31a/11, 33b/22, 34a/23, 35a/4, 36a/19, 36b/1, 36b/4, 36b/5, 36b/10, 37b/2, 38b/19, 38a/22, 42b/9, 43a/2, 43a/4, 43a/7, 43a/8, 43a/9, 43a/10, 43a/11, 43a/12, 43a/13, 43b/7, 44a/18, 45a/19, 48b/10, 48b/11, 49a/5, 50a/2, 50b/3, 51b/4, 51b/8, 53b/21, 55b/4, 57a/8, 58b/14, 59a/14

iklīm (A.): Ülke, diyar, yer. 6a/10, 15b/3, 34b/8, 38b/5, 39b/14, 41b/9

ikrām (A.): Ağırhama, bir şeyi hediye olarak verme. 15a/20

ikrār (A.): Kabul etme, dille bildirme ve söyleme. 41b/21, 45a/19

ikrār eyle-: Söylemek, kabul etmek. 38a/22

ikrār it-: Söylemek, kabul etmek. 40a/12

ikrār ol-: Söylemek, kabul etmek. 45a/19

il: Memleket, diyar. 29a/20, 50a/6

ilāç (A.): Çare, derman. 2a/20, 27a/6, 27a/9, 27a/14

i'lām (A.): Bildirme, anlatma.

i'lām eyle-: Bildirmek. 35a/2

i'lām it-: Bildirmek. 40b/12

ile: İle. 1b/2, 1b/6, 1b/9, 1b/14, 1b/15, 1b/16, 2a/3, 2b/14, 2b/20, 3a/1, 3a/3, 3b/4, 3b/8, 4a/10, 5b/12, 6a/1, 6a/12, 6a/16, 6a/18, 6b/2, 7a/12, 7a/14, 7b/12, 7b/20, 8a/5, 8a/6, 8b/3, 9a/5, 10b/9, 11b/9, 11b/10, 11b/20, 12b/18, 13b/2, 13b/3, 15a/18, 15a/20, 15b/6, 15b/17, 16a/10, 16b/3, 16b/12, 17a/13, 17a/18, 17b/8, 18b/12, 19a/8, 19a/10, 19b/15, 19b/19, 20a/2, 20a/21, 20b/10, 20b/21, 21a/4, 21b/20, 22a/1, 24a/6, 24a/7, 24a/9, 24a/12, 24b/3, 25a/12, 25a/13, 26a/12, 26b/2, 27a/17, 27b/7, 28a/18, 28b/3, 28b/6, 30b/3, 31b/5, 33b/22, 34a/15, 34a/23, 34b/3, 35b/3, 35b/4, 35b/9, 35b/11, 35b/18, 35b/22, 36a/14, 36a/6, 36b/2, 36b/4, 36b/11, 36b/19, 37a/12, 37a/19, 37b/4, 37b/18, 37b/19, 38a/13, 38a/18, 39a/18, 39b/11, 39b/15, 39b/20, 40b/11, 40b/12, 40b/18, 41a/7, 41b/23, 42b/10, 43a/2, 43a/8, 43a/9, 43a/10, 43a/11, 43a/12, 43a/15, 43a/17, 43a/20, 43b/2, 43b/3, 44a/15, 44b/13, 44b/20, 45b/20, 46a/20, 46b/10, 46b/19,

47a/1, 47a/18, 47b/11, 47b/20, 48a/2, 48a/18, 48b/5, 49b/9, 49b/18, 50a/8, 50a/11, 50b/2, 50b/6, 50b/13, 50b/14, 51a/2, 51a/5, 51a/6, 51b/17, 51b/18, 52a/12, 52a/14, 52a/21, 52b/1, 52b/2, 52b/3, 53a/4, 53a/7, 53a/20, 53a/21, 53a/23, 53b/4, 53b/18, 54a/3, 54a/8, 54a/14, 54a/15, 54a/16, 54a/21, 55b/12, 55b/13, 56b/1, 56b/2, 56b/5, 56b/10, 57a/1, 57b/21, 58a/19, 58b/5, 58b/7, 59a/3

ilerü: İleriye. 6b/4, 7a/20, 7b/1, 7b/6, 7b/7, 12b/9, 25b/4, 32b/17, 42a/19, 46b/9, 57a/5, 57b/21

ilerü gel-: Öne çıkmak, ilerlemek. 7a/20

ilet-: Ulaştırmak. 5b/7, 8b/22, 31a/6, 53b/3, 57a/16

ilhāk (A.): Katma, dahil etme.

ilhāk it-: Katmak. 34a/15

iliş-: İlişmek, karışmak. 12b/18, 57b/10

ilkā (A.): Telkin etme. 54a/18

‘ilm (A.): Bilme, bilim. 11b/20, 46b/18, 47a/6, 47a/8, 47a/15

iltifāt (A.): Yüzünü çevirip bakma, hal hatır sorup gönül alma. 43b/18

iltiyām (A.): Yaranın kapanması, iyileşme. 58b/2

īmān (A.): Allaha inanma, inanç.

īmāna gel-: Müslüman olmak. 17b/15, 24b/15, 38a/3, 38a/8, 46a/12

imdād (A.): Yardım. 15a/19, 37a/4

imdi: Şimdi, şu anda. 2a/18, 2b/9, 2b/17, 5b/10, 6a/19, 6b/16, 8a/10, 9a/15, 9b/1, 9b/4, 9b/14, 11a/4, 12a/3, 14a/14, 16b/15, 19a/2, 19b/5, 20a/1, 20a/4, 20a/10, 21b/12, 22b/11, 22b/12, 23a/19, 23b/4, 24b/7, 24b/14, 25a/7, 25b/9, 25b/19, 26b/5, 27a/22, 27b/4, 27b/11, 29a/16, 29b/4, 29b/7, 31b/3, 32b/3, 33b/6, 33b/14, 34b/9, 37b/17, 37b/20, 38a/21, 38b/2, 39a/12, 39b/5, 40a/7, 40a/14, 40b/12, 41a/9, 41a/10, 41a/15, 41b/20, 41b/21, 42a/9, 42b/55, 45a/4, 45a/5, 46a/20, 47a/12, 47b/20, 48a/1, 49b/13, 50a/14, 50b/8, 50b/21, 51b/5, 51b/15, 51b/20, 52a/20, 53a/13, 54b/9, 57a/5, 57a/6, 59a/4

imtiḥān (A.): Deneme, denenme, sıkıntı çekme.

imtiḥān eyle-: Denemek. 41a/3, 41a/4

imtiḥān it-: Denemek. 40b/11

imtiḥān ol-: Denemek. 26a/1, 53a/21

‘Imrān Cabalka: Özel isim. 37a/8

in-: 1. Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek, inmek. 9b/16, 14a/5, 14a/7, 23b/15, 29a/3, 29a/7, 33a/11, 35a/14, 36b/19, 37a/10, 37b/3, 44a/9, 44a/10, 44b/9, 55b/13, 56a/5, 57b/2 **2.** Bir taşıt veya hayvandan yere basmak. 6a/1, 8b/10, 19b/1, 21b/12, 21b/15, 25b/4, 26b/16, 28b/6, 48b/22, 50b/2, 54b/20

‘inād (A.): Israr etme, ayak direme.

‘inād eyle-: Israr etmek. 8a/2, 18b/12

‘inād it-: Israr etmek. 22a/6, 34b/12

inan-: İnanmak. 6b/1, 17b/4

‘ināyet (A.): Lütuf, iyilik, ihsan. 19a/20

‘ināyet eyle-: İyilik etmek. 12a/12

incecik: Çok ince. 58a/2

incit-: Kırmak, İncitmek. 12a/9

incin-: Kırılmak, gücenmek. 58b/4

inkār (A.): Yaptığını saklama, gizleme.

inkār it-: Yaptığını gizlemek. 59a/6

inşāf (A.): Merhamete dayalı olan adalet. 21b/4, 49b/19

insān (A.): Beşer, insan, adam. 11a/2, 11b/22, 11a/9, 14a/9, 48b/16

İnşā-Allah (A.): Allah dilerse anlamında söz. 41a/11, 42b/4, 48a/7, 49b/15, 54a/4

intifā‘ (A.): Faydalanma. 46a/18

intiḳām (A.): Öç alma. 3a/1, 9b/22

intiḳām al-: Öcünü almak. 3a/2, 9a/5, 9a/20, 10b/5, 10b/12, 36b/5, 55b/7

ip: İp, iplik. 31b/7

ir-: Varmak, ulaşmak. 12a/6, 34b/1, 50b/13

Īrān, Īrānī: Özel isim. 6a/7, 16b/9, 37a/20, 44b/7, 44b/14

Īriç, Īriç-i Bulḡarī: Özel isim. 48b/10, 48b/11, 54a/9

iriş-: Ulaşmak, yetişmek. 2b/20, 3a/3, 6b/20, 8a/14, 11a/21, 12a/7, 14b/2, 15a/5, 18a/8, 19a/2, 19b/12, 19b/19, 20a/16, 20b/3, 20b/4, 21b/1, 21b/10, 22a/13, 26b/12, 29b/10, 31b/10, 35b/3, 35b/14, 36a/14, 37b/5, 38b/12, 38b/17, 43b/7, 47b/9, 48a/10, 48b/15, 49a/13, 49b/12, 50b/16, 50b/19, 51a/23, 51b/21, 57a/10, 58a/3

irtesi: Ertesi, sonraki. 7a/2, 19a/11, 26b/18, 27a/4, 28a/13, 34b/2, 44a/11, 45a/8, 45b/17, 48b/8, 48b/18, 52b/12, 55b/11, 58b/13

ise: İse. 6a/12, 7a/17, 7b/6, 8b/8, 9b/2, 9b/19, 11a/8, 11a/11, 11a/20, 12b/5, 12b/16, 13b/6, 16a/21, 19a/7, 20a/4, 22a/2, 22a/5, 25b/13, 26a/13, 27a/6, 27b/4, 27b/16, 29a/6, 29a/16, 29a/17, 30a/16, 30b/8, 31a/8, 32b/12, 33b/12, 33b/17, 34a/6, 34b/9, 35b/10, 35b/11, 36b/18, 38b/4, 41a/2, 44b/14, 45b/18, 47a/8, 51a/18, 51a/19, 52a/9, 52b/22, 53b/11, 54b/17, 55a/10, 55b/4, 58b/12

İşfahān: Özel isim. İran'da bir şehir. 43b/14

İşhākī: Özel isim. 42b/15

İskender: Özel isim. 10b/21, 11b/11, 23a/2, 42b/18, 42b/20, 43b/10, 51a/15

İslām (A.): Allah'ın kuran ile vahyettiği ve esasları Hazret-i Muhammed tarafından bildiren din, Müslümanlık. 8b/8, 21b/4, 24b/21, 27a/14, 36b/2, 37a/14, 37b/11, 37b/20, 44a/9, 44a/20, 46b/5, 46b/7, 47a/5, 55a/21

İslāma gel-: Müslüman olmak. 24b/21

ism (A.): İsim, ad. 49b/19

iste-: İstemek. 1b/15, 2a/1, 2b/4, 3a/12, 3a/17, 4a/1, 4a/4, 7a/8, 8b/9, 8b/11, 9b/21, 10b/17, 12b/15, 15a/19, 16b/9, 19a/17, 20b/10, 21b/1, 25a/21, 26a/1, 26b/5, 26b/6, 27a/8, 27a/10, 27a/16, 27b/11, 27b/15, 32b/2, 32b/6, 33a/5, 33b/5, 33b/6, 34a/5, 35a/20, 35b/21, 39b/2, 41a/23, 43a/6, 44a/1, 45a/11, 45a/12, 45b/11, 45b/21, 46a/12, 50a/1, 50a/14, 50a/15, 52a/17, 53a/4, 56a/20, 56b/9, 57b/10

İstefanos Yunanī: Özel isim. 43a/6

istiğnā (A.): İhtiyaçsızlık, çekinme, ağır davranma.

istiğnā it-: Çekinmek, ağır davranmak. 2b/3, 27b/11

istikbāl (A.): Bir kişiyi karşılama. 41b/6

istirāhat (A.): Dinlenme. 19a/14

iş: İş, meşgale. 3a/11, 2b/1, 2b/8, 3a/10, 3b/2, 6a/12, 6b/6, 6b/17, 6b/18, 11a/18, 12a/11, 14a/16, 18b/13, 18b/14, 19a/5, 24a/7, 24b/13, 25b/11, 26a/15, 26b/4, 33a/4, 33a/10, 33a/18, 33a/19, 34b/17, 35a/19, 37a/12, 39a/8, 39a/12, 39b/7, 41a/11, 41b/21, 50a/2, 51a/12, 51b/11, 53b/13, 54b/17, 56a/11

işāret (A.): Bir şeyi kaş, göz, vb. ile gösterme.

işāret it-: İşaret etmek. 54a/18

işāret ol-: İşaret etmek. 13a/19, 41b/12

işbu: Bu. 59a/20

işit-: İşitme, duyma. 1b/6, 2a/17, 4a/4, 5b/17, 6a/18, 7a/4, 8a/12, 8a/18, 9a/17, 10a/10, 13a/22, 15b/19, 20b/5, 22b/17, 23b/3, 24b/12, 25a/3, 25a/14, 27b/16, 29a/18, 30b/9, 31b/17, 32a/2, 34b/8, 36b/20, 39a/1, 48a/1, 48a/16, 49a/12, 50a/1, 52a/11, 53b/2, 52b/6, 53b/6, 53b/9

işkil (A.): Güçlük, zorluk.

işkil al-: Zorluk çekmek, zorlanmak. 7a/20

işle-: 1. Etkilemek, zarar vermek. 36a/16 2. Yapmak, yerine getirmek. 38a/20, 39a/12 3. Çalışmak, gidip gelmek. 12b/9, 12b/16

‘işret (A.): Eğlenmek, yiyip içme. 8b/4, 9a/1, 10b/2, 29a/2, 45b/1, 47b/5, 55a/15

‘işret eyle-: Eğlenmek. 2a/6, 10b/14, 26b/10, 28a/4, 28a/10, 44b/11, 45b/6, 47b/17

‘işret-gāh: İçki içilen yer. 26b/9, 30a/7, 57a/6

‘işret it-: Eğlenmek. 2a/4, 8b/20, 9a/1, 28a/18, 28a/19, 28b/17, 28b/20, 29a/1, 29a/9, 30a/8, 41a/21, 47a/18, 48a/4, 52b/8, 52b/16

işte: İşte. 2a/10, 2b/14, 2b/16, 4a/13, 4b/10, 5a/2, 5a/9, 5b/6, 5b/19, 7a/19, 8a/6, 8b/4, 9a/5, 11a/14, 12a/13, 12a/14, 15a/9, 16a/16, 16a/20, 16b/19, 17a/20, 18b/20, 19b/12, 20b/13, 21b/11, 23b/8, 24b/5, 25a/18, 25b/7, 26a/6, 26a/14, 26b/4, 27b/20, 28a/12, 28a/20, 29b/7, 30b/6, 31b/19, 32b/5, 33b/8, 33b/22, 34a/1, 34a/2, 34a/21, 35a/9, 37b/8, 38b/22, 39a/14, 39a/16, 41b/3, 43a/1, 45b/2, 47a/15, 47a/18, 48a/19, 49b/10, 50b/6, 51b/5, 52b/16, 53b/21, 59a/19

iştihā (A.): İştah, istek. 30a/20

it: Köpek. 36a/20

it-: Etmek, yapmak.

‘acele i. 52a/12

‘adāvet i. 46a/10, 58a/19

‘adem i. 10a/1

āferīn i. 18a/18, 32a/7

‘afv i. 34b/10

āh i. 17b/2, 20b/12, 20b/15, 39a/1,

50a/10, 53b/9, 59a/9

ağça i. 31a/6, 31b/1

altın üstün bir i. 15b/15

ālūde i. 3b/10

‘amel i. 7a/8, 39b/16

‘ār i. 57b/13

‘arż i. 27a/20, 27a/22, 41a/2, 52a/16

‘arż-ı muḥabbet i. 56b/13

arżū i. 11b/13

āşinālıq i. 13b/17, 49b/19

av i. 25a/18

āzād i. 4a/7, 38a/21, 40a/5, 57a/1

‘azm i. 8b/7

‘azm-i rāh i. 47b/8
‘azm-i ŧikār i. 48b/19
‘azm-i ŧikārgāh i. 25a/13
bed-du‘ā i. 12a/8
bed-nām i. 23b/1, 26a/20
bend i. 6a/13, 6a/17, 16a/18, 19b/4, 34b/14, 34b/16, 52a/13, 56b/17
berṭaraf i. 18b/15
beyān i. 24b/19, 41a/14
binā i. 11b/5
bölük bölük i. 20a/20
cefā i. 8a/7, 49b/6
cem‘ i. 14b/13, 22b/15, 23a/1, 23b/20, 26a/16, 33b/8, 34a/3, 34a/19, 55a/10
cenk cidāl i. 38b/3
cenk i. 3a/1, 3a/8, 3a/11, 3b/5, 5a/12, 5b/16, 6a/13, 6a/20, 9a/11, 15b/18, 16b/3, 18a/8, 19b/15 21a/6, 24b/3, 27b/7, 33b/3, 36a/1, 37a/2, 37b/11, 37b/19, 49a/7, 49b/8, 52a/11, 52a/12, 52a/15, 52a/16, 52a/21, 52b/14
cevelān i. 20a/3, 35a/7
cidāl i. 18a/17
cihāz i. 42a/15
ṭabukluk i. 23a/7
ṭāre i. 7a/2, 9a/15, 17a/7, 38b/14, 39a/14, 39a/16
da‘vet i. 16a/6, 16b/6, 27b/5, 41b/16, 44b/18, 46b/5, 48b/9
def‘ i. 23b/19
def‘-i hiĉāb i. 45b/13
defn i. 18b/6, 37b/13
demet demet i. 20b/21
der-aĝūŧ i. 40a/2, 52a/7
der-miyān i. 44b/14
dilek i. 34b/10, 58a/18
dīvān i. 34b/4, 37b/15
du‘ā i. 6b/12, 7a/3, 8a/16, 10a/22, 15b/4, 24b/8, 27b/17, 32a/19, 32a/3, 32a/8, 33b/5, 33b/19, 38a/15, 38b/66, 40a/4, 41a/11, 41b/9, 41b/15, 44a/18, 47b/13, 48a/21, 49b/14, 53a/9
düğün i. 40a/16, 45b/3
dürüm dürüm i. 22a/21
edā i. 38b/7
emr i. 15a/20, 18a/6, 24a/12, 24b/16, 25a/4, 25a/15, 42a/6
endīŧe i. 26b/9
erlik i. 53a/16
esir i. 19b/4, 19b/16, 38b/13, 38b/21, 41a/6, 52a/13
faḥr i. 9b/12
farĉ i. 25a/7, 28b/18
fedā i. 23b/7
feryād fiĝān i. 18b/1
feryād i. 6a/2, 9b/6, 10a/7, 16b/7, 53a/5
feth i. 11b/15, 15b/17, 19a/20
fikr i. 2a/18, 3a/2, 3a/11, 6a/11, 6b/18, 6b/19, 10b/17, 10b/8, 11a/17, 12b/10, 12b/12, 17a/20, 17b/9, 18a/5, 19a/7, 24a/17, 25b/16, 26b/3, 26b/13, 27a/17, 33b/4, 37b/21, 41a/5, 46b/18,

47a/5, 49b/4, 49b/17, 51b/11,
52b/15, 56b/2, 57a/1

fużüllük i. 53a/22

ğalebe i. 33a/19, 36a/7, 48b/22,
52b/14

ğamz i. 41a/1

ğarķ i. 58b/16

ğavğa i. 18a/14

ğayret i. 49b/10

ğazab i. 4a/5

güzer i. 57b/20

haber i. 33b/7, 47a/14

habs i. 4a/1, 16b/, 28b/2

hāk i. 50b/22

halāş i. 7a/6, 11a/8, 17a/8, 18b/13,
22b/9, 38b/15

halt i. 34b/16

halvet i. 2a/8

hamāķat i. 33b/15

hamle i. 3a/19, 3b/9, 29b/16

handek i. 23a/9

harāb i. 16b/2

harāmilik i. 28b/14

hareket i. 15a/6, 15a/6, 29b/6,
23a/2

hāşıl i. 45a/2

haķā i. 3a/12, 8a/6, 12a/8, 13a/2,
35b/4

hāķır i. 27b/14

havf i. 4a/4, 15a/1, 21a/20, 29a/15,
32b/16, 41a/5

hazer i. 4a/12

hāzır i. 44a/21

hazz i. 2a/1, 27b/4, 31b/5, 32a/14,
41a/14, 41a/16, 46a/18, 47a/7,
53a/9

helāk i. 4a/17, 10b/13, 11a/2,
20b/5, 24a/4, 26b/1, 34a/14,
35a/21, 35b/20, 38b/21, 49b/12,
50b/21, 51a/1, 52a/5, 57a/2, 57b/7,
57b/18

heves i. 9a/11

hikāyet i. 15b/5, 21b/8, 24b/11,
52b/5

hile i. 38a/5, 38a/8

hiķāb i. 44b/3

hizmet i. 23b/9, 24b/8, 29a/19,
32a/9, 59a/1

hurd i. 23a/12

huşümet i. 33b/2, 38a/22, 44b/20

hücüm i. 10a/16, 13a/10, 13a/12,
58a/22

hükmi i. 45b/2

ıslāh i. 51a/9

i‘lām i. 40b/13

i‘timād i. 11a/12

iftihār i. 45a/5

ihrac i. 38b/5

ihsān i. 33a/3, 47a/11

iķtiyār i. 2a/18, 11a/18, 22b/11

iķdām i. 22a/5

iķrār i. 40a/12

ilhāk i. 34a/15

iltiyām i. 58b/2

imtiķān i. 40b/11

‘inād i. 22a/6, 34b/12

inkār i. 59a/6

istiğnā i. 2b/3, 27b/11

istirāhat i. 19a/14

iş i. 18b/13, 25b/11, 33a/19,
34b/17, 37a/12, 39a/8

işāret i. 54a/19

‘işret i. 2a/4, 8b/20, 9a/1, 28a/18,
28b/17, 28b/20, 29a/1, 29a/9,
30a/8, 41a/21, 47a/18, 48a/4, 52b/8,
52b/16

‘ivāz i. 49b/16

iyilik i. 32b/2

‘izzet i. 15a/21

ķabāhat i. 3b/2

ķabūl i. 7a/15, 15b/1, 17b/12,
20a/11, 27b/21, 35a/8, 37b/23,
39b/17, 45a/21, 51a/13

ķaddin rāst i. 36a/13

ķahr i. 39a/8, 39a/11

ķanā‘at i. 21a/17, 47b/1

kār i. 35b/21, 36a/13

ķarār i. 14b/21, 43b/8

ķaşd i. 7b/2, 10b/5, 14b/22, 18b/9,
24a/18, 51b/15, 52a/1, 52a/9

ķat‘ i. 18a/15

ķatl i. 6a/9, 9b/2, 7b/1, 8b/12, 9a/5,
9a/8, 9a/9, 9b/2, 12b/14, 13a/2,
18a/6, 19b/4, 20a/10, 20b/2, 23b/1,
24b/19, 29b/15, 33a/19, 34a/6,
39b/2, 40a/8, 40a/10, 40a/12,
40b/6, 41a/9, 49a/9, 49b/5, 49b/7,
59a/18

ķebāb i. 26b/10

ķelām i. 56b/8

ķiyās i. 5b/16, 6a/10, 6a/11, 8b/7,
10a/9, 16b/7, 40b/11

ķuma i. 36b/2

ķul i. 15b/17

ķurbānlar i. 16a/8

ķoķma i. 22b/6, 22b/9

ķütf i. 18b/10, 31a/2, 32b/6, 49b/13,
49b/20, 50b/1, 53b/16, 56a/11

mağlūb-gīrlık i. 35a/17

mahmūz i. 43b/19, 49a/13

maķv i. 9b/20

mātem i. 18a/12

medh i. 34b/7

mel‘anet i. 38a/4

men‘ i. 3b/6, 9b/13, 9b/14, 20a/12,
36a/3, 51a/17, 51b/10, 54b/18,
57b/19, 59a/11

merķamet i. 20a/6, 39b/7, 53b/14

meyl i. 25b/3, 26a/14, 26b/4

mu‘aţţar i. 14a/19

muķabbet i. 23b/9, 25a/9, 40a/17,
45b/13

muķālefet i. 16b/7, 16b/18, 26b/6,
41a/10, 55a/10

muķāvemmet i. 44b/20

murād i. 52a/2, 52b/20

muşāķabet i. 18a/1, 21b/9, 27a/11,
44a/7, 45b/14, 54a/3

musallaţ i. 14a/12

mübāşeret i. 47b/1

mūdārā i. 10b/10, 16b/16, 33b/4,
33b/9

mūjde i. 24a/8, 52b/11

mūkāfāt i. 24b/8

mürāca‘at i. 11a/6
mürd i. 28b/3
müşāvere i. 17a/6, 46b/19, 52b/10, 54a/15
müteveccih i. 40a/6
naẓar i. 14a/18, 14b/10, 14b/18, 15a/7, 17a/17, 17a/19, 26a/6, 26a/10, 29a/11, 32a/6, 50a/4, 51b/1, 56b/6
nevāht i. 44b/19
nice i. 2a/19, 7a/16, 12b/9, 15b/9, 22a/11, 38a/14, 52b/20
nikāh i. 40a/16, 45b/7
niyāz i. 12a/20, 16a/8
oṭurak i. 42a/18, 55b/11
pāk i. 23b/11, 25b/4, 26b/16
pāre i. 38b/19
pāre pāre i. 34a/12
perişān i. 37a/2, 50a/7
pūs i. 54a/9
rāhat i. 45a/8
ref‘ i. 50a/3
reml i. 7b/18, 8a/18, 11a/8, 11a/14, 21a/14
rencide i. 34b/9
ri‘āyet i. 8a/3, 34b/18, 37b/21, 40b/19
ricā i. 45a/18
rivāyet i. 1b/1, 34a/22, 57b/5
sa‘y i. 21a/15, 27a/14
sa‘y-ı iḳdām i. 18a/11
şabr i. 18b/, 55a/6
şafā i. 3a/18, 28a/19, 42b/4, 50a/1
şakad i. 4a/1
şayd i. 25a/21
şayd ü şikār i. 48b/17
serkapan i. 52a/13
sermāye i. 39b/10
ses i. 29a/7
seyr i. 3a/6, 4a/6, 11a/1, 12b/2, 14b/10, 14b/11, 15a/5, 26b/2, 30a/13, 30a/14, 30b/18, 34b/2, 42b/6, 43b/9, 49a/1, 57b/9
seyrān i. 14b/4, 14b/4
sihr i. 49b/8
siper i. 16b/14
sitem i. 23b/8
siyāset i. 7a/20
şoḥbet i. 57a/4
su‘āl i. 5a/5, 5b/4, 16a/5, 17b/3, 18b/17, 24b/7, 27a/1, 30b/13, 31b/14, 32a/15, 52a/1, 52a/14, 54b/12, 59a/5
şakḳ i. 59a/15
şehid i. 36b/6, 55b/2
şikār i. 13a/17, 13b/1, 25a/11, 25a/20, 25b/2, 26a/7, 28a/18, 52b/17
şikāyet i. 16a/16
şükr i. 34a/1, 44a/17
ta‘accüb i. 5a/14, 8b/13, 13b/16, 17a/18, 32a/12, 40b/9, 51b/2
ta‘līm i. 47a/8
ta‘līm-i ‘ilm i. 47a/6
ta‘rīf i. 15a/17
ta‘yīn i. 31b/18, 47a/9
ta‘zīm i. 33b/21
ta‘n i. 36a/9

taḥammül i. 9b/8, 36a/17, 56b/3

taḥsîn i. 36b/3

tamām i. 56b/16

ṭavāf i. 46b/14

te'ḥîr i. 55b/6

te'sîr i. 13a/21, 13b/5, 23a/19

tebdîl i. 37a/23

tebessüm i. 25b/5, 32a/15, 44a/3

tecrübe i. 40a/21

tedbîr i. 39a/20, 39b/4, 39b/5

teftîş i. 10b/18

teklîf i. 44b/3, 44b/4

temāşâ i. 7b/20, 11b/13, 16a/13,
21b/16, 25a/20, 28b/19

tenbîh i. 32b/4, 37a/14, 41a/8

terahḥüm i. 20a/7, 53a/8

terbiyye i. 51a/8

terk i. 19b/21

terk-i diyâr i. 2a/12

tesellî i. 54a/4

teslîm i. 41a/18

tevaḥḥuf i. 51b/21

tevbe i. 12a/10

tevekkül i. 22b/16

tevekkel-i Ḥaḥḥ i. 6a/7, 11a/19,
15a/8, 13b/5

tezyîm i. 42a/21, 44a/11

tîmâr i. 26a/18

tîz-restlik i. 51a/17, 57a/7

ṭu'ma i. 23b/15

ṭulû' i. 26a/4

tünek i. 38b/5

'üryân i. 20a/17, 20a/19, 33a/10,
36b/1, 51a/10, 57a/8, 58a/2

vedâ' i. 8a/13, 14b/7, 15a/3,
42a/10, 46a/6, 47b/6, 48b/5,
48b/13, 55b/8

vezîr i. 33b/20

yardım i. 32a/8

yarılık i. 21a/7

yâve i. 32b/19

zabṭ i. 3a/5

zarar i. 5b/11, 39b/21

zâyi' i. 17b/10, 20a/1, 56b/20,
58a/15

zebün i. 20a/21, 49b/11

zebün-gîrlik i. 49a/11

ziyâfet i. 25a/8, 48a/19, 54a/7

ziyâret i. 8b/19, 46b/14, 47b/8,
48b/3

zuhûr i. 2a/11, 15a/7, 23b/14,
27b/18, 43b/11, 46a/16, 52b/10

zûr i. 4a/15, 10a/12, 16b/13,
29b/14, 36a/17, 57a/13, 57b/11

i'timād (A.): Güvenme, inanma. 11a/12
'ivāz (A.): Bedel, karşılık olarak verilen şey. 50a/6
'ivāz it-: Karşılık olarak vermek. 49b/16
iyilik: Karşılık beklenilmeden yapılan yardım. 31a/8, 51a/5
iyilik eyle-: İyilik etmek. 24a/18
iyilik it-: İyilik etmek. 32b/2
'iyş (A.): Yaşama, zevk alma, yeme içme. 28a/4, 34a/2, 45b/6, 55a/15
iz: İz, işaret. 18a/18
'izzet (A.): Hürmet, saygı gösterme. 54a/8
'izzet eyle-: Saygı, hürmet göstermek. 40b/15
'izzet it-: Saygı, hürmet göstermek. 15a/21
izn, izn (A.): İzin, müsaade. 12a/15, 35a/6

-K-

kap: Kap, su taşıma aracı. 3a/15
qaba: 1. Kaba saba, nezaketsiz. 54b/13 2. İnsan vücudunda arka taraf. 36b/21
qabaca: Tahminen, aşağı yukarı. 35a/18
qabāhat (A.): Yanlış ve çirkin iş yapmak, suç işlemek.
qabāhat it-: Suç işlemek, yanlış iş yapmak. 3b/2
qabaq: Tüy olmayan, tüysüz. 22a/8
qabar-: Yükselmek, nüksetmek. 2a/12
Ka'be, Ka'betullah (A.): Özel isim. Allah'ın evi. 46a/1, 46b/8, 46b/14, 54a/15
qābil (A.): Mümkün, olabilir. 6b/21, 8a/2, 9a/14, 13a/13, 27a/6, 41a/5
qābiliyyet (A.): Yetenek, anlayış. 46b/17, 47a/5
qabūl (A.): Benimseme, kabul etme, alma.
qabūl buyur-: Kabul edilmek. 45a/19
qabūl eyle-: Kabul eylemek. 9b/1, 27b/21, 37b/21, 37b/23
qabūl it-: Kabul etmek. 7a/15, 15b/1, 17b/12, 20a/11, 27b/21, 35a/8, 37b/23, 39b/17, 45a/21, 51a/13
qabūl ol-: Kabul edilmek. 34b/12
qaburğa: Kaburga. 36a/16

ḳabẓa (A.): Sap, elle kavranacak kısım. 13a/15, 21a/9, 23a/21

ḳaç: Kaç, soru sıfatı. 32a/17, 34a/10, 48b/17

ḳaç-: Kaçmak. 7b/8, 19a/18, 22a/8, 22a/14, 22b/12, 23b/21, 24a/3, 24b/4, 25a/2, 25b/11, 29a/5, 30a/1, 30a/9, 30b/8, 33a/15, 35a/13, 36a/10, 37a/22, 37b/3, 37b/11, 38b/9, 38b/17, 38b/22, 49a/4, 54b/19, 55a/3, 55b/17, 56b/2

ḳaçan: Her ne zaman, ne zaman. 9b/18, 10b/4, 12a/18, 14a/10, 21a/12, 21a/16, 38a/6, 46b/1

ḳadar: Kadar, miktar. 2a/1, 3b/15, 3b/16, 7a/15, 8a/1, 9a/19, 10b/9, 11a/1, 11a/22, 11b/4, 11b/16, 12b/14, 13a/7, 13a/12, 13b/5, 13b/11, 14a/8, 15b/2, 15b/3, 15b/7, 15b/12, 15b/15, 15b/20, 16b/9, 16b/10, 16b/11, 18a/14, 20b/3, 21a/3, 21a/11, 22a/8, 23b/6, 23b/7, 24a/18, 24b/8, 25b/7, 25b/14, 25b/16, 26a/13, 29a/5, 30b/21, 30b/8, 31a/2, 31a/13, 32b/4, 32b/14, 33a/8, 33a/19, 33a/22, 33b/16, 33b/19, 34b/14, 35b/2, 35b/18, 35b/20, 36b/18, 37a/18, 37b/18, 38b/15, 39a/3, 39b/4, 40b/4, 41b/19, 41b/20, 42b/7, 43a/12, 43b/6, 44a/11, 44b/14, 45a/1, 47a/8, 48a/9, 49b/15, 49b/18, 50a/15, 51b/6, 51b/18, 52a/2, 56a/16, 56a/2, 56b/3, 57b/4, 59a/2

ḳadd (A.): Boy. 3a/4, 4a/3, 10a/13, 15b/12, 29b/9, 33a/13, 36a/11, 36b/14, 42b/11, 43b/12, 58b/16

ḳadd-ı ḥamīde ḳıl-: İki büküm olmak, ezilmek. 42b/13

ḳaddin rāst it-: Doğrulmak, ayağa kalkmak. 36a/13

ḳaddin rāst ḳıl-: Doğrulmak, ayağa kalkmak. 3a/5, 10a/8, 26a/9, 49a/16

ḳadem (A.): Ayak. 9b/1, 16a/9, 31a/1, 31a/5, 39a/22, 41a/16, 48b/7

ḳadem baş-: Ayak basmak, varmak. 42b/3

ḳademe (A.): Derece. 14b/19, 15a/4, 41a/13

ḳadīd (A.): Kurumuş.

ḳadīd ol-: Kurumak, hareket edememek. 39a/5

ḳadīd-i maḥẓ ol-: Tamamen kurumak, hareket edememek. 26a/12

ḳadīm (A.): Eski, eskiden beri mevcut olan, öncesi bilinmeyen. 40a/17

ḳādir (A.): Gücü yeten, muktedir. 6b/10, 10b/5, 18b/13, 23b/21, 34b/16, 35b/11, 52a/9, 52a/12

ḳādir ol-: Gücü yetmek. 11b/22, 16b/15, 24b/8, 26b/16, 39a/6, 55b/8

Ḳāf (A.): Özel isim. Masallarda adı geçen, arzın etrafını kuşatan dağın adı. 8a/11, 8b/12, 8b/15, 8b/17, 8b/21, 8b/6, 9a/3, 9a/7, 9a/13, 9a/19, 9b/10, 9b/12,

9b/20, 10b/21, 11a/6, 11a/7, 11a/8, 11a/12, 11b/13, 11b/14, 21a/13, 23b/5, 49b/21

ḳafā (A.): 1. Art, arka. 20b/1 2. Kafa, baş. 23a/10

ḳafā-dār (A, F.): Aynı fikirde ve anlayışta olmak.

ḳafā-dār ol-: Görüş ve anlayışları birbirine uymak, kafa dengi arkadaş olmak. 19b/17, 20a/20, 37a/1, 55a/2

kāfir (A.): Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan, kâfir. 37a/10, 58a/11

ḳaftān: Üste giyilen süslü elbise. 13b/4, 31a/19, 31b/1

Ḳāhir, Ḳāhir-i Ḥāverī : Özel isim. 51b/16, 52b/1, 52b/4, 52b/11

ḳahr (A.): Kederlenme, üzüntü duyma. 38b/5

ḳahr it-: Üzülmek. 39a/8, 39a/11

ḳahrlan-: Üzülmek. 53b/11

ḳahramān (F.): Cesur, yiğit. 24b/10, 53a/15

Ḳahramān (F.): Özel isim. Fars mitolojisinde bir kahramanın adı. 10b/1, 24a/16, 45b/16

ḳā'il (A.): Rızılı olan, boyun eğen. 2b/3, 31b/5, 53a/1

ḳā'im (A.): Sürekli, devamlı. 24b/9

ḳaḳı-: Kızılmak, öfkelenmek. 3a/14, 5a/7, 9b/3, 26a/2, 35a/1, 36a/8, 54b/16, 58b/1

ḳal-: Kalmak, durmak. 3b/15, 7a/8, 8a/5, 10a/5, 10b/11, 11b/17, 12a/1, 12b/8, 13b/13, 14a/13, 17a/15, 17b/10, 19a/7, 19a/14, 20b/4, 20b/14, 20b/20, 22b/4, 23b/1, 23b/12, 23b/19, 24b/5, 26b/14, 26b/16, 27a/12, 28b/6, 30a/10, 30b/3, 30b/6, 30b/12, 31a/7, 32b/13, 33a/3, 33a/12, 34a/2, 34a/13, 35a/18, 35b/4, 36b/10, 37a/18, 37b/12, 37b/14, 38b/20, 39a/5, 39a/14, 39a/20, 40a/10, 44a/3, 44b/8, 45a/2, 46a/10, 46b/8, 46b/13, 46b/14, 50a/10, 51a/9, 51a/14, 52b/4, 53a/17, 53b/1, 53b/2, 53b/6, 54a/1, 55b/2, 57b/1

ḳal'a (A.): Kale, hisar. 11a/21, 11a/22, 11b/7, 11b/15, 11b/20, 11b/21, 12a/20, 17b/16, 24b/18, 33b/1, 48b/8, 55a/3, 57b/6, 58b/7

ḳalb (A.): Gönül, kalp. 40b/11

ḳaldır-: Kaldırmak. 2b/10, 3a/3, 3b/11, 6a/9, 7a/15, 7b/19, 9b/15, 10a/13, 13b/14, 15b/13, 18a/13, 23a/19, 26a/8, 30b/3, 36b/15, 37b/16, 39a/7, 40a/17, 42a/1, 42a/16, 42b/3, 44b/1, 44b/10, 45a/3, 45b/9, 52a/3, 57a/13, 58b/1

ḳalem (A.): Kalem, yazı aleti. 29b/12, 33a/11

ķalk-: Ayrılmak, kalkmak. 1b/11, 2a/5, 3b/7, 5a/7, 8b/16, 9b/9, 10b/15, 11a/5, 11a/16, 12a/13, 13a/15, 13a/18, 18a/11, 19a/15, 19b/7, 19b/9, 21a/3, 22a/5, 22a/13, 24a/15, 27a/12, 27b/19, 29a/11, 29b/13, 35a/15, 40a/1, 41b/10, 41b/15, 44a/14, 44b/11, 44b/13, 44b/17, 45a/15, 45a/16, 47a/9, 52b/12, 53b/7, 55b/10, 58a/8, 58a/9

ķameċi : Bir ucunda ip, deri olan dövme aracı.

ķamċıla-: Kamċılamak. 51a/21

kāmīl (A.): Tam, olgun. 46b/18, 47a/13

ķan: Kan, vücut sıvısı. 9a/10, 9b/3, 10b/6, 18b/1, 20a/10, 20b/8, 23a/18, 24a/9, 45b/18, 55a/4, 55b/2, 59a/14, 59a/18

ķan-: Doymak. 3a/17

ķanā‘at (A.): Az şey ile mutlu olma, hırslı olmama.

ķanā‘at it-: Az olan ile yetinmek. 21a/17, 47b/1

ķanad: Kanat, koruma. 21a/20, 21b/7, 21b/20, 22b/13, 53b/5

ķanda: Nerede, her nerede, nereye. 5b/5, 7b/12, 13b/18, 14a/18, 14b/15, 16a/6, 20b/5, 23b/6, 24a/10, 25a/7, 26a/17, 26a/19, 27a/22, 27b/17, 30b/16, 31b/12, 32a/7, 32a/20, 42a/17, 46a/7, 50a/6, 50b/12, 50b/20, 52b/22, 55b/20, 56a/6, 56a/13, 56a/18, 57a/12

ķandīl (A.): Işık, bir aydınlatma aracı. 17a/18

ķanġı: Hangi. 15b/4, 15b/5, 19a/3, 19a/5, 56a/2

ķanı: Hani. 2b/13, 31b/16, 32b/17, 56a/6

ķanlı: Kan davalı. 20a/9

ķānūn (A.): Geçerli olan kural, yasa. 41b/8

ķap-: Kapıp almak, yakalamak, kapmak. 2a/10, 3b/11, 7b/8, 7b/19, 8a/2, 8a/16, 8b/6, 8b/12, 8b/19, 9b/6, 9b/9, 10a/13, 10b/16, 12a/14, 13a/10, 14b/8, 16a/19, 16a/20, 22b/9, 23a/20, 23b/2, 30b/10, 32b/22, 33a/9, 33a/11, 36a/19, 59a/17

ķapa-: Kapamak. 57a/20

ķapaķ: Kapak. 28b/8, 30b/4, 44b/9

ķapan-: Kapanmak, gizlenmek, saklanmak. 55a/3

ķapla-: Kaplamak, yayılmak. 14b/19

ķaplān, ķaplān Hıġāyī: Özel isim. 15a/14, 19a/8, 20a/13

ķapu: Kapı. 12b/3, 12b/4, 12b/17, 17a/12, 17a/22, 17b/17, 24b/18, 39b/22, 43b/7, 55a/3

ķāpūs-ābād: Özel isim. 46b/4, 47b/9, 48a/3

ķar: Bir yaęış tűrű, kar. 14a/9

kār (F.): Fayda, yarar. 31a/20

kār it-: Fayda etmek. 35b/21, 36a/13

ķara: Siyah renk. 22b/19, 23a/6, 37a/16, 49a/7, 56a/5

ķara: Toprak, yer. 37a/23

ķarañlıķ: Karanlık. 17a/17

ķarar-: Kararmak. 3b/13, 7a/20, 26a/3, 57a/19,

ķarār (A.): Sonuca bağlama, karar verme. 50a/9, 50b/7, 53b/6

ķarār eyle-: Bir yerde durmak, konaklamak. 11a/3, 19a/13, 24b/20, 27b/14, 28a/2, 28a/15, 33a/16, 37b/13, 37b/15, 38b/10, 41b/12, 44a/10, 44b/16, 45a/10, 46b/12, 48a/3, 48a/14, 55a/8

ķarār it-: Bir yerde durmak, konaklamak. 14b/21, 43b/8

ķardaş: bkz. karındaş Kardeş. 11a/10

ķarıl-: Birbirine girmek. 36b/2

ķarındaş: Kardeş. 18a/11, 18b/18, 19b/19, 19b/20, 20a/1, 20b/2, 30b/8, 35b/22, 40a/5, 41a/6, 42b/10, 43a/19, 46b/9, 48a/17, 51b/16, 53a/7

ķariş: Őlçű birimi, karış. 59a/15

ķariş-: 1. Műdahale etmek, el atmak, karışmak. 7a/14, 22b/13, 40b/6 2. Birbirine geçmek, karışmak. 13b/20

ķarīb (A.): Yakın. 11a/21, 42a/17

ķarın: Mide, karın. 13b/3, 21b/13, 28b/4, 30a/4, 30a/17

ķarpuz: Karpuz. 14b/18

ķarşu: 1. O tarafa doğru, karşı. 14a/21, 22b/20, 25a/4, 26a/11, 35a/11, 42b/9, 43b/18, 50b/13, 51b/16, 56a/18, 56b/5, 56b/18 **2.** Zıt, muhalif 15b/5, 23b/8, 53b/5

ķarşu çıķ-: Karşılama, misafir karşılamak. 41b/6, 46b/10, 52b/2

ķarşu gel-: Karşılama. 29b/9, 31a/17, 40b/15, 44a/17, 44a/19, 45b/10, 46a/8, 58b/15

ķarşu koy-: İstememek, karşı koymak. 6a/10, 33a/16

ķarşu űur-: Karşılık vermek. 9b/7

ķarşu var-: Karşılama. 9b/11, 9b/12, 22a/14, 22b/18, 28a/9, 29a/20, 40b/14, 47b/11, 57a/12

ķarşu vir-: Karşılık vermek. 29b/11, 33a/11, 54b/17

karşula-: Karşısına çıkmak. 5b/20, 15a/20, 20a/19, 28a/8, 36b/1, 37a/11, 44a/6, 44a/15, 48a/11, 48b/7

Kārūn Mısrī: Özel isim. 43a/8

kar̄ye (A.): Köy, köy halkı. 23b/16

kaşd (A.): Niyet, kasıt. 10a/1, 10b/13

kaşd eyle-: Niyet etmek, kasdetmek. 15a/8, 20a/8, 35b/13, 49a/10, 51a/20, 52a/2, 57b/18

kaşd it-: Niyet etmek, kasdetmek. 7b/2, 10b/5, 14b/22, 18b/9, 24a/18, 51b/15, 52a/2, 52a/9

Ḳāsım: Özel isim. 52a/7, 52b/3, 52b/5, 52b/6, 52b/13, 52b/17, 52b/21, 53a/3, 53a/8, 53a/10, 53a/11, 53b/2, 53b/5, 53b/10, 53b/14, 54a/2, 54a/3, 54a/8, 54a/14, 55b/12, 58b/9

kaşır, kaşr (A.): Konak, saray. 9a/16, 9b/5, 10a/1, 10a/13, 10a/17, 11a/15, 14b/17, 15a/4, 15a/6, 17a/20, 17b/8, 25a/5

Ḳaşr-ı ‘Ālī: Yüce saray. 8b/22

Ḳaşr-ı Süleymān: Süleyman sarayı. 21a/17

kaş: 1. Atların eğerinde olan bir bölüm. 51b/9 2. İnsanda kaş. 59a/14

kaṭ-: Ekleme, katmak. 17a/10, 38a/17

kaṭ: Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka. 7a/19, 13a/2, 38b/7, 51b/8 2.

Önemli birinin karşısı, huzuru. 9b/15

kaṭ‘ (A.): Kesme.

kaṭ‘-ı siyāset: İdam etme, öldürme. 37b/15

kaṭ‘ it-: İlerlemek, yol almak. 18a/15

kaṭ‘ā (A.): Kesinlikle. 11b/17

kaṭı: Pek, çok, ziyade, pek çok. 15a/6, 17b/3, 34b/19

kaṭıl-: Katılmak, birbirine karışmak. 36b/3

kaṭır: Bir tür hayvan. 11b/19

kaṭl (A.): Öldürme, katletme. 9b/22, 18b/9, 20a/8

kaṭl eyle-: Öldürmek. 9a/19, 10b/9, 12b/14, 16b/4, 25a/3, 32b/17, 33a/7

kaṭl it-: Öldürmek. 6a/9, 7b/1, 8b/12, 9a/4, 9a/5, 9a/8, 9a/9, 9b/2, 12b/14, 13a/2, 18a/6, 19b/4, 20a/10, 20b/2, 23b/1, 24b/19, 29b/15, 33a/19, 34a/6, 39b/2, 40a/8, 40a/10, 40a/12, 40b/6, 41a/9, 49a/9, 49b/5, 49b/6, 59a/18

kaṭlan-: Sabretme, dayanma. 51a/8

ķatre (A.): Damla. 9b/18, 11a/1
ķavırma: Etten yapılan yiyecek, kavurma. 50b/3
ķavī (A.): Güçlü, sağlam. 34b/12, 35b/12, 41a/7, 55a/18
ķavl (A.): Anlaşma, söz verme. 15a/17, 17a/8, 31b/16, 47b/15
ķavm (A.): İnsan topluluğu, millet. 11b/7, 14a/10, 14a/11, 14a/12, 28b/13
ķavra-: İyice tutmak. 36b/13, 57a/13
ķavuş-: Kavuşmak. 27b/20
ķaya: Büyük taş, kaya. 12b/19, 15b/21, 16a/8, 23a/1, 23a/2, 29b/14, 29b/17, 55a/18, 57b/4, 57b/9, 57b/11
ķayık: Kayık. 30b/5, 30b/7, 30b/10
ķayın: Yerine geçen, kaim. 48a/4
ķays bin Nu'mān: Özel isim. 43a/3
ķaz-: Eşmek, kazmak. 11b/9, 21a/4, 21a/6
ķazā (A.): 1. İlahî takdir 5b/13 2. İstenmeden yapılan kötü iş, yanlışlık. 5b/9, 20a/21, 55b/13
ķazāya ģacet (A.): Tuvalet ihtiyacı. 30a/14
ķebāb (A.): Ateşte pişirilen et. 30a/4, 49a/2, 50b/6
ķebāb it-: Ateşte et kızartmak. 26b/10, 50b/3
ķebe: Çobanların giydiği soğuktan koruyan giysi. 31b/6
ķebīr (A.): Büyük. 43b/1
ķehķeşān (F.): Gök, samanyolu galaksisi. 22a/19
ķelām (A.): Söz, lakırdı. 46a/9, 56b/8
ķelbād-ı İşfahānī: Özel isim. 43b/14
ķelb (A.): Köpek. 54b/11
ķelime (A.): Kelime. 20b/15
ķelle (F.): Baş, kafa. 6a/13, 6b/16, 17b/20, 18a/3, 19a/5, 23a/14, 29b/12, 29b/17, 32b/21, 33a/12, 37a/16, 56b/11
ķemāl (A.): Olgunluk. 24b/14
ķemān (F.): Yay. 13b/1, 22b/16, 22b/18, 35a/16, 50b/18, 56b/16, 57b/18
ķemend (F.): Ucu ilmekli uzun ip, kement. 24b/17
ķemer (F.): 1. Etek, pantolon vb. giysilerin bele gelen bölümü. 3b/11, 14b/8, 36a/16, 41a/17, 42a/4, 44b/13 2. Üzerine gelen duvar ağırlıklarını, iki yanındaki ayaklara bindiren tonoz bağlantı. 16a/2, 22a/19
ķemlik (F.): Kötülük. 24a/18

kemük: Kemik. 11a/22, 11b/1, 23a/12

kenār (F.): Kıyı, kenar. 2a/5, 3a/15, 3b/19, 13a/5, 13b/10, 13b/11, 13b/12, 19b/14, 23b/11, 24a/11, 30a/12, 30a/13, 30b/5, 30b/11, 30b/12, 31b/12, 32a/5, 36a/20, 44a/19, 57b/4, 57b/6

kendi, kendü: Kendi, kendisi. 2a/3, 2a/13, 3a/1, 3a/3, 3a/4, 4a/2, 4a/3, 5b/2, 5b/7, 6a/10, 6b/14, 6b/21, 8a/6, 10a/8, 11b/1, 12a/12, 12a/5, 12b/12, 13b/3, 13b/5, 14b/7, 14b/10, 14b/13, 15a/1, 15a/8, 15a/11, 15a/19, 15b/17, 17a/13, 18b/13, 19a/11, 20a/18, 20b/6, 21a/7, 21a/19, 22b/4, 22b/12, 22b/15, 23a/1, 23a/6, 23a/7, 23a/11, 23a/13, 24a/2, 24a/9, 24a/14, 24a/18, 24a/19, 24b/15, 24b/16, 25a/14, 25b/3, 25b/17, 26a/8, 26a/10, 26a/13, 26a/14, 26a/16, 26b/2, 26b/3, 27a/2, 27a/20, 29a/3, 29a/4, 29a/7, 32b/15, 33a/1, 33a/2, 34a/23, 34b/4, 35a/8, 35b/5, 35b/15, 36b/18, 37b/4, 37b/17, 38a/20, 38b/18, 39a/12, 40a/12, 40a/16, 40a/20, 40b/5, 40b/15, 41a/2, 42a/21, 44a/4, 44a/8, 47a/17, 47b/16, 47b/22, 48a/5, 48b/22, 49a/15, 49b/7, 49b/13, 50a/10, 50a/13, 50b/10, 51a/5, 51a/13, 51a/20, 51b/2, 51b/22, 52a/7, 52a/10, 52a/13, 53a/4, 53a/18, 54a/13, 56a/2, 56a/17, 56b/4, 56b/5, 56b/14, 56b/18, 56b/19, 57b/1, 57b/2, 57b/16, 58b/16, 59a/12

kendüye gel-: Farketmek, ayrılmak, kendine gelmek. 24a/2, 49a/16

kerr (A.) : Bir şeyden vazgeçtikten sonra tekrar yönelme. 57b/8

kerr ü fer: Savaşta geriler gibi yaptıktan sonra tekrar saldırma. 57b/8

Kerb Ğāzī: Özel isim. 42b/10

kerem (A.): Cömertlik, iyilik, lütuf.

kerem-kānī (F.): Cömert, iyilik yapan. 38a/19

kerem ol-: Cömert davranmak, iyilik yapmak, lütufta bulunmak.
19a/17

kerīme (A.): Kız evlat. 45a/18

kerre (A.): Defa, kere, kez. 6b/12, 13b/21, 15b/17, 17b/2, 18b/17, 33b/3, 34a/23, 36a/19, 37b/7, 39a/1, 40b/20, 45b/5, 51a/7

kes-: 1. Sona erdirmek, bitirmek. 2a/14, 2a/21, 3b/12, 12a/5, 15b/21, 16a/4, 25b/3, 28b/14, 48b/14 2. Kesmek, ikiye ayırmak. 7a/9, 16b/1, 16b/4, 18b/17, 19a/3, 19b/21, 34a/13, 40a/8, 54b/2, 54b/4, 54b/6, 54b/8, 54b/12, 54b/13, 54b/21, 58a/10

keşret (A.): Çokluk. 7a/17, 28a/4

keşān (F.): Çeken, çeke çeke zorla götüren.

keşān ber keşān: Çeke çeke, zorla. 6a/1

ketf (A.): Omuz. 36b/13

Keykāvus: Özel isim. 16b/11, 39a/4, 42b/16

Keykubād: Özel isim. 39a/4

Keyyūs, Keyyūs Nīze-dār: Özel isim. 16b/12, 52a/17

kez: Defa, kere. 2b/1, 3b/1, 5b/12, 7b/16, 10a/12, 10b/7, 13a/8, 17a/18, 19b/7, 20a/14, 20a/17, 22b/20, 23a/12, 23a/15, 25a/14, 30a/9, 30a/18, 33a/15, 33b/4, 40a/11, 40b/7, 41b/5, 49b/17, 49b/20, 51a/9, 56a/13

ķıl: Kıl, tüy. 10a/3, 57b/3

ķıl-: Yapmak, etmek anlamında yardımcı fiil. 9b/18

ķāzır ķıl-: Hazır hale getirmek. 0b/10

ķadd-ı ķamīde ķıl-: İki büküm yapmak. 42b/13

ķılıç: Kılıç. 3a/14, 7a/12, 7b/2, 17b/12, 18b/8, 20a/12, 20a/14, 20a/15, 20a/19, 20b/10, 20b/19, 21a/4, 23a/13, 23b/8, 23b/11, 24a/7, 24a/12, 33a/9, 33b/2, 34b/11, 35b/16, 36b/6, 36b/9, 36b/12, 36b/17, 36b/23, 37a/1, 37a/15, 37b/2, 37b/3, 38a/12, 38b/17, 38b/19, 42a/4, 50b/14, 51a/2, 51a/6, 51a/17, 51b/19, 51b/21, 52a/9, 54b/16, 54b/18, 55a/2, 57a/8, 59a/10, 59a/11, 59a/13, 59a/15

ķılıçla-: Kılıç darbesi vurmak. 55a/8

ķımıl-da-: Hareket etmek, kıımıldamak. 5b/3

ķır-: Telef etmek, öldürmek, yok etmek. 4a/12, 4a/13, 4b/15, 5a/6, 5b/12, 6a/4, 6a/7, 7b/3, 11a/2, 11b/19, 13a/11, 13a/12, 13a/13, 13a/14, 14a/12, 14a/13, 16b/14, 17b/16, 17b/17, 21a/1, 21a/2, 28b/2, 28b/3, 28b/15, 29b/20, 31b/12, 31b/13, 33a/14, 35b/6, 36a/18, 36b/7, 36b/12, 49a/4, 55a/4, 55a/6, 55a/7, 58b/1

ķırķ: Kırk rakamı. 7b/21, 15b/18, 28a/4, 28a/5, 43a/16, 43a/17, 43a/18, 43a/20, 43b/1, 43b/2, 43b/3, 44b/12, 45b/6, 47b/8, 52a/12, 52a/15, 52a/16, 54a/1

ķırlan-: Sinirlenmek, silkinmek. 20b/20

ķısal-: Kıısalmak. 22a/20

ķısm (A.): Bölüm, parça. 11b/19

ķışsa (A.): Kıısa hikāye, vaka, macera, sergüzeşt. 2a/7, 5b/7, 25a/3, 26a/13, 27b/16, 28b/1, 40a/10, 40b/12, 41a/6, 47b/4, 55a/15, 56a/19

ķış: Kıış mevsimi. 45b/20, 54a/13

ķışla-: Kıış mevsimini geçirmek. 54a/14

ķıtāl (A.): Savaş, öldürme. 41b/20

kıy-: Öldürmek, kötülük yapmak. 18a/4, 30b/14, 32a/21, 36b/21, 37b/4, 40a/4, 57a/14

kıyāmet (A.): Bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, dünyanın sonu. 17b/10, 20b/14, 55b/2, 55b/5

kıyās (A.): Karşılaştırma, mukayese etme.

kıyās it-: Karşılaştırmak. 5b/16, 6a/10, 6a/11, 8b/7, 10a/9, 16b/7, 40b/11

kıyās eyle-: Karşılaştırmak. 13b/21, 29b/2

kıyye (A.): Dört yüz dirhem, okka. 42b/14

kıız: Kız. 6b/8, 6b/10, 15a/11, 15a/12, 15a/14, 16b/20, 17a/1, 17b/7, 18b/18, 18b/21, 19b/7, 19b/19, 21b/8, 25a/1, 26a/20, 27a/15, 27a/19, 27b/2, 27b/3, 27b/5, 27b/8, 27b/9, 27b/15, 27b/20, 33b/1, 38a/22, 40a/5, 40b/10, 40b/14, 40b/19, 41a/1, 41b/2, 41b/22, 42a/10, 42a/15, 44b/17, 44b/19, 45a/6, 45a/8, 45a/11, 45a/12, 45b/17, 46b/15, 47b/5, 47b/14, 47b/22, 48b/9, 49a/21, 53a/2, 53a/17, 55a/16, 56b/5, 56b/8, 56b/12, 56b/19, 56b/21, 57a/7

kıız-: Kızmak, öfkelenmek. 13b/21

kızıl: Kıızıl renkli. 29b/8, 49a/6

ki (F.): Ki (bağlama edatı). 1b/1, 1b/15, 2a/13, 2a/20, 2b/6, 3a/20, 3b/1, 3b/5, 4a/6, 4a/11, 4a/15, 4a/17, 4a/18, 4a/19, 5a/18, 5b/3, 5b/9, 5b/12, 5b/14, 5b/18, 6a/5, 6a/13, 6a/19, 6a/20, 6b/14, 6b/16, 7a/19, 7b/3, 7b/8, 8a/10, 8a/13, 8b/1, 8b/5, 8b/7, 8b/9, 8b/10, 9a/7, 9a/10, 9a/14, 9a/20, 9b/8, 9b/12, 9b/16, 10a/1, 10a/7, 10a/10, 10a/15, 10a/16, 10a/19, 10b/3, 10b/5, 10b/9, 10b/16, 10b/19, 11a/6, 11a/16, 11a/22, 11b/1, 11b/4, 11b/11, 11b/14, 11b/16, 11b/20, 12a/2, 12a/8, 12a/14, 12a/19, 12b/2, 12b/3, 13a/9, 13a/12, 13b/2, 13b/11, 13b/13, 13b/21, 14a/9, 14a/10, 14a/13, 14a/18, 14b/3, 15a/17, 15b/2, 15b/9, 15b/11, 16a/4, 16a/20, 16b/8, 16b/11, 16b/17, 17a/8, 17a/17, 17a/19, 17a/21, 17b/10, 17b/11, 18a/5, 18b/1, 18b/4, 18b/12, 18b/16, 19a/7, 19b/1, 19b/16, 20a/10, 20a/12, 20b/4, 20b/18, 20b/21, 21a/3, 21a/10, 21a/12, 21a/14, 21b/20, 22a/1, 22a/3, 22a/6, 22a/7, 22a/16, 22a/17, 22a/19, 22a/20, 22a/21, 22b/11, 22b/13, 22b/19, 22b/20, 23a/4, 23a/5, 23a/8, 23a/10, 23a/12, 23b/4, 24a/1, 24a/16, 24a/19, 24b/4, 24b/5, 24b/7, 25a/14, 25a/8, 25a/9, 25b/2, 25b/10, 25b/11, 25b/14, 26a/10, 26a/14, 26a/16, 26b/3, 26b/6, 27b/8, 28a/1, 28a/13, 28b/1, 28b/5, 28b/7, 28b/17, 28b/18, 28b/19, 29a/4, 29a/7, 29a/12, 29a/15, 29b/2, 29b/5, 29b/15, 30a/3, 30a/6, 30b/4, 30b/12, 30b/21, 31a/2, 32a/2, 32b/18,

32b/19, 32b/20, 33a/1, 33a/3, 33a/5, 33a/8, 33a/13, 33a/21, 33a/22, 33b/16, 33b/9, 33b/20, 34a/22, 34b/7, 34b/8, 34b/17, 35a/8, 35a/15, 35a/18, 35a/21, 35b/4, 35b/5, 35b/12, 36a/8, 36b/3, 36b/7, 36b/11, 36b/12, 36b/18, 36b/19, 36b/21, 37a/4, 37a/10, 37a/12, 37a/15, 37a/23, 37b/1, 37b/4, 38a/9, 37b/10, 37b/11, 37b/22, 39a/8, 39a/11, 39a/12, 39b/4, 39b/7, 39b/11, 40a/7, 40a/15, 40a/23, 40a/24, 40b/3, 41a/1, 41a/4, 41b/1, 41b/2, 41b/23, 42a/1, 42a/8, 42b/18, 44a/11, 44b/4, 44b/20, 45a/18, 46a/12, 46a/13, 46b/18, 47a/6, 47b/4, 47b/7, 47b/19, 49a/14, 49a/16, 49a/18, 49b/8, 50a/4, 50a/5, 50a/11, 50b/8, 50b/17, 50b/20, 51a/2, 51a/12, 51a/13, 51a/14, 51a/15, 51a/16, 51b/2, 51b/4, 51b/7, 51b/10, 51b/11, 52a/3, 52a/4, 52b/8, 52b/14, 53a/2, 53a/10, 53a/16, 53a/19, 53b/2, 53b/3, 53b/12, 54a/10, 54a/17, 54b/10, 55b/11, 56a/14, 56b/9, 56b/11, 56b/12, 56b/16, 57a/8, 57a/18, 57b/4, 57b/5, 57b/17, 57b/19, 58a/2, 58a/4, 58a/6, 58a/10, 58a/13, 58b/15, 58b/16, 59a/15

kilim (F.): Kaba yün dokuma, kilim. 16a/12

kim: Kim. (Soru zamiri) 4a/5, 4a/20, 5b/5, 6a/17, 6a/18, 6a/19, 6b/13, 8b/17, 10b/20, 11a/18, 11b/7, 11b/11, 11b/18, 11b/23, 12a/3, 13b/16, 14a/14, 14a/17, 14a/19, 14a/20, 14b/1, 14b/3, 14b/14, 15b/8, 16a/3, 16a/16, 17b/2, 17b/4, 17b/5, 17b/17, 22a/14, 22a/16, 23b/21, 24a/2, 24a/15, 24a/20, 24a/21, 27b/7, 25b/8, 25b/10, 29a/15, 29a/20, 30b/2, 31a/3, 31b/14, 31b/21, 32a/13, 34b/16, 35a/6, 35b/19, 36b/6, 40b/3, 42b/1, 46a/10, 48b/4, 48b/15, 49a/1, 49a/19, 49b/5, 49b/13, 50a/2, 50a/18, 50b/14, 50b/20, 52a/3, 52a/12, 52a/13, 53a/20, 54b/2, 55a/18, 56a/7, 56a/16, 56a/20, 58a/7, 58b/2, 58b/3, 58b/6, 58b/14

kimesne: Kimse, kişi, insan. 4a/6, 5a/4, 13b/14, 16b/14, 19a/6, 22a/12, 27b/7, 50b/22

kimse: Kimse, kişi, insan. 2b/1, 2b/6, 5a/10, 6b/10, 7a/11, 7a/18, 9a/12, 10a/5, 11a/4, 13b/10, 16b/15, 16b/19, 19a/1, 19a/18, 23b/21, 24a/6, 24a/14, 24a/20, 24b/4, 26b/3, 27a/5, 28b/19, 28b/20, 30a/2, 30a/4, 30a/17, 33a/8, 33a/16, 35b/20, 37a/20, 37b/12, 37b/19, 38a/9, 39a/9, 44a/4, 44b/5, 44b/7, 49a/2, 51b/4, 51b/10, 52a/15, 53a/21, 58a/19

kiriş: Ok atılan yayın iki ucu arasındaki esnek bağ.

kiriş ger-: Ok atmak için yayı germek. 20b/21

kiriş-şabb: Okları yağdırma, çok miktarda ok atma. 23a/12

Kisrā: Özel isim. İran hükümdarlarına verilen genel ad. 16b/12

kişi: Kişi, kimse. 8a/20, 33b/8, 39b/10,

ko-: 1. Koymak, bırakmak, izin vermek. 1b/14, 1b/16, 2a/13, 3a/13, 4a/5, 4b/15, 5b/11, 7a/9, 7a/18, 7b/1, 8b/2, 8b/13, 9b/22, 10b/18, 11b/23, 12a/2, 14b/21, 16b/6, 17b/20, 18a/10, 18b/11, 19a/20, 19b/13, 20b/2, 24b/3, 24b/7, 24b/18, 25b/8, 32a/5, 33a/2, 33a/16, 33b/12, 35a/20, 35b/20, 36a/1, 36a/14, 37a/18, 37b/5, 38a/7, 38b/14, 39a/2, 40b/16, 41b/12, 41b/18, 44a/1, 45a/3, 45b/11, 46a/14, 46b/16, 47b/3, 47b/13, 47b/16, 48b/1, 53b/18, 56b/15, 59a/18
2. (İsim) vermek. 15b/14 3. Başarmak, yapmak. 24b/13

koça: Yaşlı, ihtiyar. 6b/9, 29b/3, 31a/15, 31a/19, 32a/1, 32b/12, 33a/5, 33a/6, 33a/16, 33b/5, 37a/17, 37a/18, 43b/20

koğ-: Kovmak, uzaklaştırmak. 22a/18, 23b/8, 34a/13

koķ-: Koku yaymak, kokmak. 51b/12, 57a/3, 57a/5

kol: Kol. 3a/3, 9b/15, 16b/14, 26a/3, 30b/3, 32b/20, 32b/22, 35a/22, 36b/14, 36b/19, 37a/19, 42a/14, 44b/1, 53b/5, 56b/9, 56b/12, 57b/14

kolay: Zor olmayan, basit. 6b/17, 10b/20, 48b/3

kolçak: Kol koymaya yarayan yer.

kolçak āyine: Kola takılan kalkan, koruyucu. 36b/12

koltuķ: 1. Kolun alt kısmı. 36a/16, 36b/19 2. Kucak. 53a/13, 53b/2

koltuğına gir-: Kolundan tutup yardım etmek. 12b/19, 44a/18, 57b/4

koltuķ altı: Kolun alt kısmı. 36a/4

kon-: Konaklamak, bir yerde durmak. 4a/1, 8b/8, 11b/15, 34b/2, 37b/12, 42a/17, 42b/3, 44a/9, 46a/8, 47b/9, 48b/13

konak: Konaklama, dinlenme yeri. 4a/11, 41b/3

kondur-: Yerleştirmek, oturtmak. 48b/8

konuķ: Misafir. 31a/10

kop-: 1. Meydana gelmek, zuhur etmek, ortaya çıkmak. 4a/20, 5a/3, 25b/2, 37a/3 2. Yerinden çıkmak, kopmak. 56b/12

kopar-: Yerinden sökmek, çıkarmak. 29b/3, 29b/14, 29b/19, 31b/21, 34a/9, 57b/11

korı: Kori, ağaçlık yer. 25b/6, 25b/19

korın-: Korunmak. 20b/10

korķ-: Korkmak, ürkemek. 2a/11, 2a/20, 2a/21, 2b/17, 6a/20, 7b/16, 12b/16, 13a/1, 13a/18, 14b/6, 16b/3, 16b/5, 20b/13, 23a/17, 25b/11, 41a/1, 53a/16, 55b/4

korķu: Korkma duygusu. 39b/6, 45a/12

ķorķunç: Korkulacak Şey. 49a/6

ķorķut-: Korkutmak. 4b/14

ķoŐ-: Koşmak. 37a/4, 34a/21, 41a/19, 46b/3, 46b/21, 47a/13, 54b/1

ķov-: Kovmak, uzaklaŐtirmek. 21a/2, 29b/20

ķoy-: Koymak, bırakmak. 2b/7, 6a/10, 7a/3, 8a/14, 9b/1, 9b/17, 10a/22, 11a/3, 13a/14, 16a/12, 17b/11, 21a/11, 22a/16, 24a/12, 27b/20, 32b/9, 34b/5, 34b/6, 40b/1, 41a/24, 42a/4, 45a/15, 46a/3, 47a/10, 50a/16, 50b/10, 53b/4 **2.** (İsim) vermek 28a/13 **3.** (Şekil) değiştirmek. 56b/5

ķoyul-: Bir işe başlamak. 33a/14

ķoyun: Bir hayvan t¼r¼, koyun. 13a/22, 50a/12, 50a/13, 50a/14, 50a/15, 50a/17, 50a/19

ķoyuvir-: Serbest bırakmak. 32b/1

ķ¼m¼rden-: Kendi kendine s¼ylenmek, homurdanmak. 4b/4, 29a/4

ķ¼r: G¼zleri g¼rmeyen. 23a/10

ķ¼s (F.): Savaşlarda deve veya araba ¼zerinde taŐınarak ¼alınan b¼y¼k davul. 10a/21, 42a/16, 43b/9

ķ¼Ők (F.): K¼ç¼k saray, ķ¼Ők. 26b/1

ķ¼y (F.): K¼y. 23b/16

ķ¼z: Mutluluk, keyif.

ķ¼ze gel-: Mutlu olmak, keyiflenmek. 50b/5

ķ¼bb¼d, ķ¼bb¼d-ı Őehriy¼r: Özel isim. 2a/9, 45a/4, 55a/16, 55a/21, 55b/2, 58b/17

ķ¼ç-: KucaklaŐmak. 1b/4, 44a/1, 53b/19

ķ¼çad¼Ő-: Kucağına d¼Őmek. 3b/9, 3b/18

ķ¼dret (A.): G¼ç, kuvvet. 9b/19, 14b/12

ķ¼dur-: ¼ok sinirlenmek. 54b/11

ķ¼h (F.): Dağ. 10b/21, 11a/7, 22a/20, 22b/5, 23b/5, 48b/14, 48b/16

ķ¼hist¼n (F.): Dağlık yer. 43a/12

ķ¼l: K¼le, esir, hizmetçi. 1b/13, 1b/2, 2a/16, 2a/16, 2b/13, 2b/19, 4a/19, 4a/9, 4b/10, 4b/3, 4b/8, 4b/8, 9b/1,14b/16, 18a/21, 25a/12, 28b/5, 32a/9, 33b/15, 33b/7, 37b/21, 40b/17, 43b/7, 46b/1346b/4, 46b/4, 50a/18, 57a/14, 57a/14, 57b/10, 58a/17, 58a/9, 58b/1

ķ¼l it-: K¼le yapmak. 15b/17

kul ol-: Köle olmak. 4b/7, 4b/12, 4b/13, 15b/8, 37b/20, 50a/20, 55a/7, 55a/12,

kul şal-: (Bir yere) adam göndermek. 36a/18, 37a/13

kulač: Bir uzunluk birimi. 23a/13, 49a/14

kuлак: Duyma organı, kulak. 2a/21, 10a/7, 15b/19, 29a/9, 34a/13, 38a/7, 54b/2, 54b/8, 54b/12, 54b/20, 55a/19

kułāğuz : Kılavuz, yol gösterici. 11b/4

kułlan-: Kullanmak. 31b/6

kułle (A.): Doruk, dağ tepesi. 9b/20, 10b/21, 11b/14

kułm: Kum. 58a/1

kułma: Yanına alma, yedek olarak yanına alma.

kułma eyle-: Yanına katmak, beraber gitmek. 37a/13

kułma it-: Yanına katmak, beraber gitmek. 36b/2

kułmaş: Kumaş. 52b/2

kułr-: Hazırlamak, tertip etmek. 8b/4, 12b/14, 28b/17, 42b/9, 42b/15, 42b/17, 42b/20, 43a/1, 43b/8, 46b/11, 48a/3, 52b/13

kułrbān (A.): Allah yoluna kesilen hayvan. 16a/8

kułreyş, kułreyş Bānū: Özel isim. 8a/16, 8b/6, 8b/13, 8b/14, 8b/18, 9b/9, 9b/16, 10a/18, 10a/19, 10b/18, 11a/5, 11a/11, 11a/13, 21a/10, 21a/12, 21a/21, 21b/7, 21b/9, 21b/11, 21b/15, 21b/16, 21b/18, 21b/19, 21b/21, 22a/1, 22a/3, 22a/5, 22a/7, 22a/10, 22b/7, 22b/10, 22b/12, 23a/16, 23a/20, 23a/21, 23b/3, 23b/6, 23b/9, 23b/10

kułrı: Kuru, basit. 39b/13

kułrtar-: Kurtarmak. 6b/20, 6b/21, 7a/9, 7a/11, 10b/12, 12a/4, 17b/11, 18a/9, 23b/4, 31a/5, 38b/17

kułrtıl-: Kurtulmak. 2a/17, 2b/8, 5a/2, 6a/5, 7a/10, 20a/3, 24b/5, 26a/19, 30a/2, 38b/6, 39a/9, 39b/18, 39b/19, 40a/7, 40a/13, 49a/9, 57a/9

kułru-: Islaklığı gitmek, kurumak. 14a/1

kułşūr (A.): Eksiklik, kusur. 38a/12

kułş: Uçan hayvan, kuş. 13a/22, 44b/9, 56a/15

kułşan-: Giyinmek. Beline kuşak, kılıç, kemer vb. şeyler bağlamak. 31b/7, 34b/11, 42a/4, 51a/2

kułşluk: Günün sabahla öğle arasındaki bölümü, kuşluk vakti. 50b/12

ķuvvet (A.): G¼c, kudret. 3a/6, 9b/19, 10b/2, 14a/20, 14b/12, 22a/13, 25b/20, 27b/7, 32a/7, 36a/6, 49b/2, 49b/11, 51a/19, 59a/2, 59a/3, 59a/7

ķuyruķ: Hayvanlarda bir organ. 12b/21, 13a/6, 13a/8, 23a/11, 23a/14

ķuzı: Koyunun yavrusu, kuzu. 30a/4, 50a/13, 50b/3

k¼brā (A.): ok b¼y¼k. 10b/21, 11b/11, 42b/19

k¼¼k: K¼¼k. 38a/15, 45a/17, 48b/10, 55b/3

k¼ffār (A.): D¼řmanlar, kafirler. 20b/9, 20b/11, 20b/21, 35a/6, 36a/19, 36b/1, 36b/2, 36b/7, 37a/1, 37a/2, 37b/14

k¼kre-: Bağırmak, ağırmak, nara atmak. 4a/15

k¼lāh (F.): Başa giyilen başlık. 13b/4, 31b/7

k¼lhān (F.): Hamamlarda suyu ısıtmak iin yakılan ateş yakılan yer, hamam ocağı. 9b/3

k¼nām (F.): Vahşi hayvan ini. 29a/16

k¼nbed-miřāl (F.): Üst¼ yuvarlak şekilde olan. 23a/14

K¼rd Hāķānı: Özel isim. 43a/11

K¼rre-nāy : Özel isim. 43b/10

K¼rřasb: Özel isim. 36b/13

k¼s-: K¼smek, birisine kırılmak. 1b/6, 15b/16

k¼t¼r k¼t¼r: K¼t¼rt¼, k¼t¼r k¼t¼r sesi. 4a/15, 16b/13, 35b/6

k¼t¼rde-: K¼t¼r k¼t¼r ses ıkarmak. 36a/17

k¼t¼rdi: K¼t¼rt¼ sesi. 49a/3

-L-

lā-b¼dd (A.): Lazım, gerekli. 18a/7, 39b/5, 41a/21

laf (F.): S¼z, konuşma. 34b/19

Lāh¼t: Özel isim. 43a/17

la'ın (A.): Lanetlenmiş. 6b/18, 7a/6, 9a/12, 9a/21, 10a/9, 10a/14, 16a/16, 16b/4, 35b/9, 39a/22, 39b/6, 40b/7, 45a/3, 46a/14, 47a/21, 49b/1, 49b/4, 49b/12, 56a/19, 57a/8

laķırdı: S¼z, konuşma. 29a/1, 51a/5

lākin (A.): Ama, fakat, ancak, şu kadar. 14a/15, 15a/14, 40a/5, 48a/6

lala (F.): Bir çocuğu gezdiren, oyalayan uşak. 47a/10, 47b/10

La‘l-Cevāhir-efzā: Özel isim. 55a/17

lā-naẓīr (A.): Eşsiz, benzersiz. 25a/1

la‘net (A.): Beddua, ilenç. 6b/9

la‘net gel-: Lanet etmek. 6b/9

lāyık (A.): Yakışan, yakışık. 18b/7, 32a/2, 39b/8, 40b/1, 56b/20

lā-yu‘kal (A.): Akıl almaz, anlaşılmaz.

lā-yu‘kal ol-: Şaşırmaq, ne yapacağını bilememek. 26a/6, 56a/17

lāzım (A.): Gerekli, lazım. 34a/20, 34b/9, 42a/15, 45a/6

lāzım gel-: Gerekli olmak, gerekmek. 2a/12, 15a/17, 38a/5, 53b/15

Lendehā ibn-i Su‘dān: Özel isim. Hindistan’ın sultanı. 1b/2, 1b/3, 1b/5, 1b/6, 1b/7, 2a/13, 2b/21, 4a/10, 8a/21, 8b/3, 37a/7, 37a/18, 37a/20, 42b/17, 43b/5, 44b/6, 45a/13, 45a/14, 45a/16, 45a/20, 46b/2, 52a/19, 52a/20, 53a/23, 54a/17, 58a/20, 58b/4

leş (F.): Ölü hayvan. 13a/12, 37a/17

levāzım (A.): Lazım olan şeyler. 46a/2

levn (A.): Renk. 9a/6

lezīz (A.): Lezzetli, tatlı, hoşça giden. 14a/20

lezzet (A.): Tat, çeşni. 14a/20

libās (A.): Giysi, elbise. 4a/6, 22a/13, 24a/3, 31a/21, 31b/4, 33b/11, 33b/20, 37b/12, 37b/13, 56b/5

licām (A.): Hayvanın ağzına vurulan gem. 5a/18, 49a/3

liķā (A.): Görme, rast gelip kavuşma. 54a/1

loķma (A.): Yenecek küçük şey, lokma.

loķma it-: Lokma gibi yemek. 22b/6, 22b/9

loķma ol-: Lokma olmak. 12b/18

Loķmān: Özel isim. 43a/3

lūtf (A.): Hoşluk, güzellik. 7b/16, 8b/21, 24b/9, 29a/18

lūtf eyle-: Güzellik, iyilik etmek. 8a/8, 9a/11, 16b/15, 26a/20, 27a/13, 40a/9

lūtf it-: Güzellik, iyilik etmek. 18b/19, 31a/2, 32b/6, 49b/13, 49b/20, 50b/1, 53b/16, 56a/11

lūtf-i Hūdā: Allah’tan gelen ihsan, iyilik. 23a/18

-M-

mā‘adā (A.): Başka, ...dan başka. 11b/17, 31a/6

mābeyn (A.): İki şeyin arası, ara. 39b/13, 41b/19, 52a/19

Maçin: Özel isim. 24b/1

mādām (A.): Madem, çünkü. 44b/4, 47a/20

māder (F.): Anne. 45b/3, 48b/4

mağara (A.): Mağara. 12a/21, 12b/8, 12b/17, 13a/7

mağlaṭa (A.): Birini şaşırtmak için söylenen zihin karıştırıcı söz. 59a/1

mağlūb (A.): Yenilmiş, yenik. 59a/6

mağlūb-gīr: Yenilme, yenilgi. 35a/17

mağrib (A.): Batı, güneşin battığı yön. 3b/20, 5a/3, 5b/6, 5b/15, 6a/16, 16a/17, 28b/2, 34a/22, 34b/8, 35a/6, 35b/8, 35b/16, 36b/8, 43b/1, 43b/4, 46b/3

mağrūr (A.): Gurur, kibir, kendini beğenme.

mağrūr ol-: Gururlanmak. 19a/17, 59a/11

ma‘hūd (A.): Sözü, ismi geçen. 38a/2

maḥal (A.): Yer, mekan. 5a/18, 6a/9, 7b/8, 9a/2, 9a/16, 9b/22, 12a/12, 13b/12, 14a/21, 14b/7, 14b/21, 15b/20, 17a/21, 18b/3, 19a/16, 19b/10, 19b/18, 20a/5, 21a/8, 21b/6, 21b/19, 22a/7, 22a/17, 23a/16, 23b/2, 23b/10, 25a/5, 27a/17, 28b/15, 28b/18, 30b/17, 31b/11, 34a/21, 38b/14, 41a/22, 44a/2, 46b/16, 49a/15, 49b/12, 49b/16, 49b/20, 50b/15, 54a/1

maḥbūbe (A.): Sevilen kişi, kadın. 56b/5

maḥbūs (A.): Tutsak, hapis olma. 17a/14

māhī (F.): Balık. 32a/2

maḥlūkāt (A.): Yaratılmış olanlar. 11b/12

mahmūz (A.): Çizmenin arkasına takılan ve binek hayvanlarını dürtüp hızlandırmaya yarayan demir veya çelik parça.

mahmūz it-: Mahmuzlamak, hayvanı hızlandırmak. 43b/19, 49a/13

Māhpeyker, Māhpeyker Bānū: Özel isim. Çin Fağfur'unun kızı. 25a/1, 25a/3, 26a/20, 26b/1, 26b/11, 27a/15, 27b/15, 28a/18

mahrūm (A.): Yoksun olmak, faydalanamamak. 32b/7

mahrūm ol-: Faydalanamamak. 9b/18

maḥşūş (A.): Özellikle, bilhassa. 40b/14, 42b/8

maḥv (A.): Yok etme, ortadan kaldırma.

maḥv it-: Yok etmek. 9b/20
maḥv ol-: Yok olmak. 9b/8, 14a/1
maḥz (A.): Katışıksız, sadece. 26a/12
maḥzūn (A.): Hüzünlü, tasalı, kaygılı.
maḥzūn ol-: Üzölmek. 45a/1
mā'il (A.): Hevesli, istekli, dūşkün.
mā'il ol-: İstekli olmak. 17a/3, 26b/5, 27a/19, 27b/10, 49b/1, 50a/1
maḳām (A.): Memuriyet, memurluk yeri. 10a/1, 14b/5, 14b/10, 15a/4, 39b/2, 44b/5
maḳbūle (A.): Kabul olan, beęenilen, hoş karşılanan.
maḳbūle geç-: Beęenilmek. 42a/5, 44b/1, 47a/3
maḳşūd (A.): İstenilen şey, istek. 26a/18
ma'ḳūl (A.): Akla uygun, mantıklı. 19b/17, 21b/14, 27b/16, 33b/10
māl (A.): Eşya, mal. 2a/2, 28b/15, 33b/16, 33b/20, 37b/10, 37b/14, 38a/10, 47a/20, 55a/13
māl-a-māl: Ağzına kadar dolu olma. 43a/1, 53a/20
mālīk (A.): Sahip olma. 13b/18, 14b/5, 14b/6, 14b/7, 53a/19
mālīk ol-: Sahip olmak. 15b/15, 39a/5, 52b/7, 59a/2
ma'lūm (A.): Bilinen, tanınan. 38a/18, 41b/3, 54a/12
māni' (A.): Engel, set.
māni' ol-: Engellemek. 16b/15, 18a/8, 20b/6
mangāle (A.): Cesur, gözüpek. 15b/12, 52b/15
ma'şūḳ (A.): Sevilen kiři, kadın, kız. 18a/2
ma'tūhī (A.): Bunak, bunamış, akli melekeleri zayıflamış. 6b/9
ma'zūr (A.): Özörlü, özrü olan.
ma'zūr ol-: Affedilmek. 4a/9, 32b/6
mātem (A.): Hüzün, keder ve musibet zamanındaki ağlayış, yas. 18a/12, 18b/5
mebnī (A.): ... den dolayı, ...den ötürü. 49a/12
mecāl (A.): Derman, güç, takat. 3b/12, 22a/15, 26b/16
meclis (A.): Devlet işlerini görüşmek üzere toplantı, toplantı yeri. 2a/5, 8b/4, 8b/22, 28b/17, 30a/15, 30b/5, 44b/11, 45b/12
Medāyin: Özel isim. 5a/20, 5b/13, 8b/7, 8b/19, 37a/2, 38a/18, 38b/11, 42a/9, 42a/17, 42b/3, 46a/7, 46b/21, 47a/1
meded (A.): Yardım isteme. 5a/19, 12a/11, 19a/14, 22a/1, 24b/6, 50a/1

medh (A.): Övme, methetme.

medh it-: Övmek, methetmek. 34b/7

Medhūr Ḥaṭāyī: Özel isim. 15a/12, 19a/6

mefhūm (A.): Sözdən çıkarılan mana, anlaşılan şey. 54a/12

meger (F.): Meğer, oysa ki, halbuki. 2a/3, 2b/21, 3b/20, 4a/13, 8b/6, 12b/3, 16a/2, 24b/21, 30a/7, 30a/13, 30b/16, 30b/17, 31b/10, 33a/22, 36b/20, 37a/3, 38a/9, 38a/19, 39a/10, 49b/22, 53b/8, 55b/10, 55b/14, 55b/21, 56b/16, 57b/5, 57b/12, 58a/3, 58b/16

mehīb (A.): Heybetli, korkunç. 22b/3

Mehyār, Mehyaṛ Pīr: Özel isim. 31a/16, 31b/5, 31b/11, 31b/14, 32a/1, 32a/3, 32a/9, 32a/19, 33a/1, 33a/5, 33a/17, 33b/19, 33b/22, 58b/5

mekān (A.): Yer, bölge. 13a/14, 49b/15

mekān ṭut-: Yerleşmek. 28b/12, 55b/14

Mekke, Mekke-i Mükerrreme: Özel isim. 34b/11, 46a/7, 46b/9, 46b/11, 47a/15, 47b/22, 48a/10, 54a/11

mektūb (A.): Yazılan yazı, mektup. 8a/3

mel‘anet (A.): Lanet edilmeye değer iş, hareket. 38a/3

mel‘ūn (A.): Lanetli, lanetlenmiş. 9a/9, 9a/11, 9b/7, 39a/1, 39a/20, 39b/7, 39b/15, 40b/6, 40b/23, 49a/21, 49b/2, 56a/21, 56b/8, 56b/10, 56b/16, 57a/1, 57a/9, 57b/1

melek (A.): Allah’ın nurdan yarattığı varlık, yüzü ve huyu güzel olan. 14a/2, 14a/5, 14a/7, 14a/15, 36b/3

Meleknāz: Özel isim. 15a/13, 16b/20, 17b/18, 18a/3, 18a/4, 19b/11, 20b/4, 20b/12, 20b/15

Melik Behmen-i Kūhistānī: Özel isim. 43a/12

Melik Behrām: Özel isim. 43a/111

Melik Ejder: Özel isim. 37a/7

Melik Erzaḳpūş: Özel isim. 43a/19

Melik Ḳāsım: Özel isim. 48b/1, 48b/4, 52b/14, 53a/1, 53b/15, 54a/7

Melik Ṭaṭṭanuş: Özel isim. 43a/18

melūl (A.): Üzgün, üzüntülü, bıkmış. 1b/5, 45a/1

memleket (A.): Ülke, toprak. 23b/16

me’mūr (A.): Bir işle görevlendirilen kimse. 16b/19

men‘ (A.): Yasaklamak, izin vermemek. 55b/7

men‘ eyle-: Yasaklamak. 3a/9, 20a/15, 25b/20, 35b/11, 36a/2, 36a/5, 51a/14, 51a/18, 51b/2, 51b/4, 59a/7

men‘ it-: Yasaklamak. 3b/6, 9a/16, 9b/13, 9b/14, 36a/2, 51a/17, 51b/10, 54b/18, 57b/19, 59a/11

men‘ ol-: Yasaklanmak. 3b/6

menāl (A.): Nail ve sahip olunan, ele geçirilen şey. 37b/10, 38a/10

menend (F.): Benzer, eş. 59a/19

mengūş (F.): Değersiz şey, küpe. 38a/8

menī (A.): Dölsuyu, sperma. 9b/19

menşūr-nümā(F.): Padişahın verdiği vezirlik rütbesini belirten ferman. 52b/17

menzil (A.): Yollardaki konak yeri. 18a/15, 19a/10, 42a/11, 53b/1, 53b/4, 57a/18

Merd Efken Yemenī: Özel isim. 43a/2

merdāne (F.): Erkeğe yakışır şekilde, mertçe. 29a/19, 35b/23, 49b/7

merḥamet (A.): Şefkat gösterme, acıma.

merḥamet eyle-: Acımak. 9b/21

merḥamet it-: Acımak. 20a/6, 39b/7, 53b/14

merkeb (A.): Binilecek şey, binek hayvanı. 31a/11, 31a/13

merkez (A.): Orta yer, bir şeyin en işlek yeri. 14b/21

mermer (A.): Mermer. 9b/5, 10a/14

mertebe (A.): Derece, basamak. 3a/20, 10b/8, 22a/1, 36b/7, 37b/21, 52a/21, 53a/21

meselā (A.): Söz gelişi, mesela. 13b/21

mest (F.): Kendinden geçmiş, serhoş. 30b/1

mest ol-: Çok mutlu olmak. 28b/18, 30a/10, 49a/12

mestāne (F.): Serhoş. 6a/19, 10b/15

meş‘al (A.): Aydınlatıcı- alet, lamba. 12b/2, 12b/3

meşakḳat (A.): Sıkıntı, zahmet, zorluk. 15a/3, 18a/9

meşgūl (A.): Bir işle uğraşan, iş görmekte olan. 14b/12, 55a/15

meşgūl ol-: Meşgul olmak. 18a/13, 34b/11

meşhūr (A.): Tanınmış, herkes tarafından bilinen. 4a/13, 26a/12, 35b/11, 46a/13

meşhūr ol-: Meşhur olmak, tanınmak. 15a/15

meşreb (A.): Yaradılış, tabiat, mizaç. 33a/22

meydan (A.): Geniş, açık, düz alan. 2b/6, 6a/12, 6a/20, 7a/14, 8a/16, 8b/6, 9b/9, 16a/19, 18b/8, 20a/2, 20a/5, 35a/5, 35a/6, 35a/7, 35a/8, 35a/10, 35a/23, 35b/2, 35b/19, 36a/3, 36a/14, 36b/4, 37a/17, 49b/7, 51a/9, 51a/15, 51b/7, 54b/2, 54b/3, 54b/6

meyl (A.): Eğilme, eğiklik. 29a/12, 41a/1, 45b/14, 56b/4

meyl eyle-: Yönelmek. 53b/6

meyl it-: Yönelmek. 25b/3, 26a/14, 26b/4

meyyit (A.): Ölü, ölmüş kişi. 18a/13, 18b/6

mezār (A.): Ölünün gömüldüğü yer, ziyaret yeri. 21a/4

meze (F.): Alay, eğlence.

mezeye al-: Dalga geçmek. 39a/19

mıknatıs (A.): Demir ve benzeri madenleri çekme özelliği bulunan maden. 12a/1

Mısır: Özel isim. 46a/4

Mısrî: Özel isim. Mısırlı. 43a/9, 43b/15

miğfer (A.): Savaşta başa giyilen demirden yapılmış koruyucu. 26a/3, 26a/8, 26a/9, 27b/8, 31b/7

mihmān(F.): Misafir, konuk.

mihmān ol-: Misafir olmak. 50a/7, 50b/1

mihmet (A.): Sıkıntı, zahmet, zorluk. 11a/4, 23b/7, 24b/12, 46a/20

miḥnete düş-: Sıkıntılara uğramak. 11b/2, 12a/3

Mihr: Özel isim. 45a/4, 45b/4, 45b/14

Mikā'il: Özel isim. 14a/4

miḡdār (A.): Belirlenen oran, doz. 13a/15, 15a/18, 17b/18, 18b/11, 19a/17, 19b/2, 19b/3, 23a/13, 24b/11, 27a/2, 28b/14, 34a/19, 39b/14, 45b/12, 46a/17, 46b/21, 50b/4, 50b/6, 55a/2, 57b/5, 59a/11

mināre (A.): Camilerde ezan okunan yüksek kule, minare. 29a/12

minnet (A.): Bir iyiliğe karşı kendini borçlu görme. 56a/12, 57a/4

minvāl (A.): Tarz, yol, suret. 25a/16, 26a/4, 35a/3

miṣāfir (A.): Konuk. 8b/20, 24a/21, 25b/7, 25b/8, 44b/3

miṣāl (A.): Örnek, benzer. 14b/22, 22b/19, 23a/2, 37a/16, 50b/16, 51a/15, 51a/21

miṣl (A.): Misli, katı. 53a/19

miṣe: Meşe ağacı. 30a/12, 55b/14

Miše-i Feyz: Özel isim. (bkz. **Behram, Behmen**) Behram ve Behmen adlı kahramanların bulunduğu bölgenin adıdır. 43a/6, 46a/8, 46a/19

mu‘ādil (A.): Birbirine denk, akran. 39a/15

mu‘allağ (A.): Sürüncemede kalmış, kararsız. 17a/20, 57b/2

mu‘allem (A.): Eğitilmiş, talim görmüş. 25a/12

Mu‘allim-i Kāf: Özel isim. 11a/6, 11a/8, 11a/12, 21a/13

mu‘aṭṭar (A.): Güzel kokulu.

mu‘aṭṭar it-: Güzel kokmak. 14a/19

mufaṣṣal (A.): Ayrıntılı, uzun uzadıya anlatılan. 40a/18

muḥabbet (A.): Sevgi. 23b/9, 25a/9, 26b/6, 33b/19, 40a/17, 40a/24, 42b/7, 45a/17, 45b/13, 56b/13

muḥabbet-nāme (A.): İyi niyet mektubu. 40a/15, 47a/11, 47a/12, 48a/8

muḥaddis (A.): Peygamber efendimizin hadislerini nakleden, hadis alimi. 1b/1

muḥālefet (A.): Karşı çıkma, itiraz. 27b/13

muḥālefet eyle-: Karşı koymak. 41a/8

muḥālefet it-: Karşı koymak. 16b/6, 16b/18, 26b/6, 39b/5, 41a/10, 55a/10

muhāşara (A.): Kuşatma, etrafını sarma.

muhāşara eyle-: Etrafını sarmak. 9a/17

muhīt (A.): Etrafını çevreleyen, kaplayan. 13b/19

muḥkem (A.): Sağlam, dayanıklı, kuvvetli. 4a/2, 4a/7, 7a/1, 10b/13, 12b/21, 13a/6, 16b/17, 17a/17, 42b/1

muḥteşem (A.): Gösterişli, ihtişamlı. 24a/14

muḥābele (A.): Karşılık, karşılık verme. 43b/17

muḥābil (A.): Karşı karşıya gelme.

muḥābil ol-: Karşılaşmak. 54a/22, 54b/6, 54b/12

muḥaddem (A.): Önce. 40b/18

Muḥallid Nev-civān: Özel isim. 43b/2

muḥarreb (A.): Yakın, yaklaşmış. 32a/1

muḥarrer (A.): Kararlaştırılmış. 5a/17, 36b/24, 39a/4, 39b/12, 47a/21, 49b/4

muḥāvemmet (A.): Karşı durma, dayanma.

muḥāvemmet it-: Karşılık vermek. 44b/20

muḥayyed (A.): Bağlı, sınırlı, bağlanmış. 30b/1

muḳayyed ol-: Sınırlanmak, bağlanmak. 3a/11, 7a/1, 11a/12, 12a/4, 13a/2, 25a/19, 30a/16

muḳbil (A.): Kutlu, mutlu, bahtiyar, elçi. 1b/9, 1b/10, 1b/11, 43a/3

Muḳbil peleng-pūş: Özel isim. 43a/3

Muḳbil Pekḍarb: Özel isim. 43a/3

muntazır (A.): Gözleyen, bekleyen.

muntazır ol-: Beklemek. 6b/13, 17a/8

murād (A.): İstek, arzu, dilek. 2b/7, 3a/18, 9a/20, 9b/12, 11b/7, 11b/16, 13a/5, 13b/18, 14a/11, 19b/6, 20a/9, 21b/18, 24b/7, 25a/17, 25a/20, 26a/10, 28a/11, 29b/1, 30a/6, 31a/8, 36b/11, 37a/6, 38a/19, 40b/10, 44b/10, 45b/15, 45b/16, 48a/5, 51b/19, 51b/2, 52a/2, 52b/19, 52b/21, 53a/4, 53b/3, 56a/20, 57a/14

muraşşa' (A.): Kıymetli taşlarla süslenmiş. 4a/4, 40b/16, 41b/11

murğ (F.): Kuş. 25b/2, 26a/7

muşāḥabet (A.): Konuşma, görüşme, sohbet etme. 2a/6, 50b/5

muşāḥabet eyle-: Konuşmak. 25b/14

muşāḥabet it-: Konuşmak. 21b/9, 27a/11, 44a/7, 45b/14, 54a/3

musallaḥ (A.): Birine sataşma, rahat vermeme.

musallaḥ it-: Üzerine gitmek, rahatsız etmek. 14a/11

muḫābıḳ (A.): Uygun, yerli yerinde. 39b/15

Muzaffer, Muḫaffer Āhen-ḳaya: Özel isim. Zafer kazanmış kişi. 55a/17, 55b/5, 58b/17, 58b/19, 58b/20, 58b/21, 59a/2, 59a/4, 59a/5, 59a/7, 59a/9, 59a/11, 59a/15

mübārek (A.): Kutlu, mübarek, bereketli. 16a/9, 31a/1, 31a/5, 39b/3, 41a/16, 45b/8

mübārek bād : Mübarek olsun. 45b/8

mübārek ol-: Kutlu olmak. 10a/20, 23a/17, 45a/22, 48b/8

mübāşeret (A.): Bir işe başlama, girişme.

mübāşeret it-: İşe başlamak. 47b/1

mübeddel (A.): Değiştirmek, takas yapmak.

mübeddel ol-: Değiştirmek. 28a/20

mücellā (A.): Parlak, parlatılmış. 16a/10

müdārā (A.): Zararından korkulan birine karşı yüze gülme, dostça geçim. 31b/5, 39b/6, 57a/2

müdārā it-: Dostça geçinmek. 10b/10, 16b/16, 33b/4, 33b/9

müdebbir (A.): Tedbir alan. 33b/7

mü'ekkel (A.): Görevlendirilmiş, görevli. 14a/5

müferraḥ (A.): Ferah, havadar. 42b/14, 57a/6

müfsid (A.): Bozguncu. 39b/12, 40b/23

mühür (A.): Mühür, imza. 34b/7, 39b/12, 40a/19, 40b/1, 40b/21, 41a/2

mühre (F.): Kağıt vs. cilalamak için kullanılan billur top. 24b/17

mühürle- (A.): Bir şeyin ağzını kapatmak. 40a/20, 40a/21, 40a/22, 40a/23, 40b/2, 40b/4, 40b/7, 40b/8, 40b/9, 41a/10, 41a/12

müjde (F.): Hayırlı, sevinçli haber. 5b/14, 24a/6, 24a/8, 25a/3, 27b/19, 39b/22, 41b/1, 42a/19, 46b/9, 48a/10, 52b/11

mükāfāt (A.): Ödül, ödüllendirme. 24b/8, 28a/19, 42b/5

mükemmel (A.): Eksiksiz, tam. 4a/18

mükerrem (A.): Muhterem, aziz, saygın. 45a/18

Mükerreme (A.): Özel isim. (Mekke için kullanılır.) Değerli, kıymetli. 46a/7, 46b/11, 47a/15, 47b/22, 48a/11

mükerrer (A.): Tekrar eden, daha önce de olan. 8a/18

mülā'in (A.): Lanetli, kovulmuş. 37a/5

mülākāt (A.): Buluşma, karşılaşma.

mülākāt ol-: Karşılaşmak. 8b/3

mülhid (A.): Dininden dönen. 46a/12

mülūkāne (A.): Soylu ve asil insanlara yakışır tarzda. 50b/18

mümkün (A.): Olabilir, mümkün. 3a/2, 49b/3

Müncāl, Müncāl-i Mağribī: Özel isim. 3b/20, 4a/4, 4a/5, 4a/18, 5a/3, 5a/4, 5b/1, 5b/5, 5b/15, 5b/16, 5b/18, 6a/16, 6a/17, 6b/1, 6b/2, 6b/4, 6b/16, 8a/3, 16a/17, 28b/2, 28b/3, 34a/22, 34b/3, 34b/8, 34b/19, 34b/20, 34b/21, 35a/6, 35b/16, 35b/20, 35b/23, 36a/1, 36a/3, 36a/5, 36a/8, 36a/15, 36a/17, 36a/18, 36a/19, 36b/4, 36b/5, 36b/7, 36b/8, 36b/9, 36b/13, 37a/4, 37a/11, 37b/16, 37b/17, 37b/21, 38a/4, 38a/8, 38a/10, 38b/13, 38b/14, 46b/4

müneccim (A.): Yıldızların hareketinden hükümler çıkaran. 11b/20

münhezim (A.): Yenilme, mağlup olma.

münhezim ol-: Yenilmek. 45a/1

müntehā (A.): Sonsuz, ebedi. 37a/19, 48b/15

Münzir bin Loqmān: Özel isim. 43a/3

mürāca'at (A.): Danışmak, başvurmak.

mürāca‘at it-: Danışmak. 11a/6

mürd (A.): Ölmüş, gebermiş.

mürd it-: Öldürmek. 28b/3

müşāḥabet (A.): Sohbet etme, konuşma, görüşme.

müşāḥabet it-: Konuşmak, görüşmek. 18a/1

Müslümān (A.): İslām dinine girmiş. Müslim. 20a/7, 37b/22, 42a/15, 45b/5, 59a/17

müstağraḳ (A.): Dolmuş, batmış. 2b/11, 2b/13, 5a/1

Müsteḳal Şāh: Özel isim. 43b/1

müşāvere (A.): Danışma, fikir alma.

müşāvere it-: Danışmak. 17a/6, 46b/19, 52b/10, 54a/15

müşerref (A.): Şerefli, şereflendirilmiş.

müşerref eyle-: Şereflendirmek. 40b/18

müşkil (A.): Güçlük, zorluk. 3b/2, 12a/10, 19b/12, 19b/16, 22a/10

müşt (F.): Yumruk. 1b/6, 1b/8, 1b/13, 2a/14, 2a/16, 2a/17, 28b/7, 30b/4, 32b/20, 52a/17, 56b/10, 57b/2

müte‘allıḳ (A.): İlgili, ilişiği olan. 9b/8, 33b/21, 41a/8

müte‘ayyin (A.): Bir yerin tanınmış, belli başlı kişilerinden olan, tanınmış, itibarlı. 4a/6, 42b/21, 43a/13

müteveccih (A.): Bir tarafa yönelen, dönen. 40a/6

müyesser (A.): Nasip, kısmet olma.

müyesser ol-: Nasip olmak. 11b/16, 21b/3, 24b/14, 48a/6, 48b/5

-N-

na‘ra (A.): Bağırıp çağırma. 10a/9, 10a/10, 20a/16, 20b/7, 22b/18, 36b/20, 37a/23, 49a/12

na‘ra ur-: Bağırmak. 4a/19, 8b/11, 13a/11, 20a/3, 20b/4, 20b/18, 20b/7, 33a/14, 35a/7, 35b/17, 36b/1, 36b/8, 50b/18, 54b/3

nā (F.): Olumsuzluk eki.

nā-bedīd (F.): Görünmez, belirsiz, kayıp. 38b/1

nā-bekār (F.): Haylaz, işe yaramaz, hayırsız. 4a/6, 4a/13, 6a/15, 6b/7, 6b/11, 7b/5, 7b/12, 7a/19, 8b/1, 9a/4, 9a/18, 9b/4, 9b/21, 10b/8, 10b/16, 11a/4, 15b/5,

16b/8, 16b/12, 18b/12, 20a/9, 20b/2, 23b/4, 25b/5, 25b/10, 25b/18, 29b/8, 30b/3, 30b/7, 32b/18, 33a/10, 34a/14, 35a/11, 35b/10, 35b/14, 35b/19, 36a/8, 36a/14, 36b/8, 36b/9, 36b/22, 37a/21, 37b/2, 37b/6, 38a/4, 38a/9, 38a/13, 39a/7, 40a/3, 49a/11, 49a/13, 50b/20, 51a/4, 51a/7, 51a/8, 51a/12, 51a/16, 51b/14, 54a/20, 54b/15, 56b/19, 57b/17

nā-çār (F.): Çaresiz. 5a/8, 18a/20, 52b/9

nabz (A.): Kan basıncı. 27a/8

nādim (A.): Pişman olma, pişmanlık.

nādim ol-: Pişman olmak. 3a/10, 40b/7, 57a/3

nafaqa (A.): Yiyecek parası, geçimlik. 14a/10, 16a/8

nāgāh (F.): Vakitsiz, ansızın, birdenbire. 5a/3, 7b/8, 9a/1, 11a/1, 12a/13, 16a/10, 16a/19, 19b/10, 21a/8, 21a/9, 21b/19, 22a/6, 22a/17, 22b/21, 23a/16, 28b/19, 36b/6, 37a/23, 42b/9, 49a/3, 50b/15, 51b/21, 57a/11, 58a/2, 58b/15

nā'il (A.): İsteğine ulaşma, kavuşma.

nā'il ol-: Ulaşmak. 24b/14

nākil (A.): Aktaran, nakleden. 1b/1

naķş (A.): Süsleme, süs yapma.

naķş ol-: Süslenmek. 51b/9

nām (F.): İsim, ün, lakap. 2a/18, 9a/15, 12b/14, 15b/10, 15b/11, 16a/17, 16b/12, 24b/18, 25a/1, 29a/18, 41b/22, 49a/21, 52a/11, 53b/3, 55b/19

nām-dār: Nam sahibi, namlı. 11b/10, 11b/16, 15b/7, 37a/8, 38a/6, 54a/5

nāme (F.): Mektup. 4a/7, 6b/5, 15a/18, 15b/1, 34a/5, 34a/7, 34a/12, 34a/16, 34a/17, 34b/3, 34b/5, 34b/7, 34b/15, 34b/21, 40a/18, 40b/1, 40b/4, 40b/20, 41a/4, 41a/12, 41a/14, 41a/18, 41a/24, 41b/3, 41b/16, 41b/17, 42a/2, 45b/2, 46b/2, 46b/20, 47a/2, 47a/3, 47a/4, 47a/16, 54a/8, 54a/10, 54a/11, 54a/13, 54a/18, 54b/14, 58b/8

nāmūs (A.): Ar, edep, haya. 45a/2

Nār-ı Nūr: Özel isim. 6b/2, 15b/10, 16a/15, 34b/7, 37a/13, 39a/2, 39b/19, 40a/8

naşıl: Nasıl. 4a/10, 24a/6, 24b/19, 32a/16, 51a/16, 51b/20

Nāşır-ı Halebī: Özel isim. 43b/15

naşīb (A.): Allah'ın kısmet ettiği şey, pay, hisse. 14a/17, 21b/1

naşīb ol: Kısmet olmak. 48a/7, 48b/2, 49b/22, 56b/21

naşihat (A.): Öğüt verme.

naşihat eyle-: Nasihat vermek. 7a/15, 20a/11, 39b/7, 39b/9

nāz (F.): İşve, naz. 26a/19

nażar (A.): Bakma, bakış.

nażar it-: Bakmak. 14a/18, 14b/10, 14b/18, 15a/7, 17a/17, 17a/19, 26a/5, 26a/10, 29a/11, 32a/6, 50a/4, 51b/1, 56b/6

nażar şal-: Bakış atmak. 13a/9

nāzenīn (F.): Cilveli, oynak. 19a/17, 20b/17, 56b/6

nażm (F.): Şiir. 11b/10

ne: Ne, hangi şey. 1b/6, 1b/16, 2b/6, 2b/19, 3b/2, 3b/16, 4a/6, 4b/8, 4a/12, 5a/11, 5a/14, 5a/17, 5a/20, 5a/21, 5b/9, 5b/10, 5b/12, 6a/5, 6b/5, 6b/7, 7b/15, 7b/17, 8a/1, 8a/7, 8a/15, 8a/18, 8b/10, 9a/7, 9b/18, 10a/20, 11a/7, 11a/11, 11a/15, 11a/16, 11a/18, 11a/20, 11b/2, 11b/4, 11b/5, 11b/6, 11b/7, 11b/14, 11b/15, 12a/21, 12b/2, 12b/16, 13b/6, 13b/9, 13b/13, 14a/4, 14a/13, 14b/5, 14b/12, 15b/5, 15b/6, 16a/15, 16a/20, 16b/3, 16b/5, 16b/16, 17a/2, 17a/7, 17a/13, 17a/19, 17b/2, 17b/4, 18a/19, 18b/4, 20b/8, 21a/6, 21b/18, 21b/21, 22a/3, 22a/5, 22a/14, 22b/14, 24a/16, 24b/5, 25a/7, 25b/5, 25b/7, 26a/4, 26a/18, 26b/11, 26b/12, 26b/13, 27a/1, 27a/9, 27a/13, 27b/12, 27b/13, 27b/16, 29a/5, 29a/6, 29b/1, 31a/18, 31b/5, 31b/20, 32a/13, 32b/16, 33a/2, 32a/3, 33a/3, 33a/18, 33a/20, 33a/22, 33b/5, 33b/21, 34a/6, 34b/14, 34b/16, 34b/17, 34b/19, 35b/17, 36a/12, 36a/14, 36b/18, 36b/21, 36b/22, 37a/20, 37b/6, 37b/17, 37b/21, 38a/15, 38b/12, 39a/10, 39a/14, 39a/15, 39a/16, 39a/21, 39b/1, 39b/9, 40a/7, 40a/23, 40b/10, 40b/5, 40b/23, 41a/4, 41b/14, 46a/12, 47a/8, 47b/13, 49a/20, 50a/15, 50a/21, 50b/15, 51a/4, 51a/12, 51a/18, 51b/11, 51b/19, 53a/4, 53a/18, 53b/10, 53b/14, 53b/14, 53b/17, 54a/5, 54a/20, 54b/15, 55a/10, 56a/2, 56a/3, 56a/15, 56a/20, 56b/20, 57a/10, 57a/12, 59a/2

nebiyy-Allah (A.): Allah'ın nebisi, peygamberi. 12a/13

necābet (A.): Soyluluk, asalet. 34a/22, 54a/16, 55a/15

neden: Neden. 4a/20, 27a/6, 38a/5, 50a/18, 50a/19, 56a/7

nedür: Nedir. 4a/5, 5a/3, 8b/13, 9a/2, 12a/20, 12b/1, 13b/15, 13b/18, 16a/6, 20a/9, 21a/9, 22a/3, 22a/11, 29b/1, 31a/3, 35a/20, 36b/8, 37b/1, 38b/12, 39a/9, 40b/17, 40b/21, 41a/23, 49a/4, 51b/19, 56a/20, 58a/10, 58b/8, 59a/8

nefāyis (A.): Çok güzel, çok lezzetli. 44b/9

nefes (A.): Nefes, soluk. 16a/14, 22a/21, 23a/4

nehr (A.): Nehir, ırmak. 16a/2, 17b/7

nekbet (A.): Talihsizlik, musibet, nikbet. 28b/17

nerdübān (F.): Merdiven. 14b/17

nere: Nere, neresi. 5b/7, 12a/6, 13b/17, 16a/17, 16a/20, 16b/6, 27a/7, 29a/10, 32b/13, 33a/17, 57a/20

Nerīmān: Özel isim. Pehlivan demektir, Rüstem'in dedesi Sam'ın da babasıdır. 10b/1

nerm (F.): Yumuşak.

nerm ol-: Yumuşak davranmak. 48a/15

Nerre: Özel isim. 9b/2, 10a/10

nesne (A.) : Şey, nesne, eşya. 2b/5, 8a/1, 9b/9, 11a/13, 14b/11, 45a/2, 45a/7

nev (F.): Yeni, taze, genç.

nev-ḥaṭṭ (F.): Sakal başı yeni çıkmaya başlamış genç. 32a/6

nev-civān (F.): Genç, delikanlı. 17a/7, 17b/1, 25a/2, 43b/2, 51a/19, 51a/21, 51a/22, 51b/3, 51b/5, 51b/7, 52a/1

nevāht (F.): Okşama. 44b/19

neyle-: Nasıl yapmak, neylemek. 6a/7, 7b/4, 9b/7, 12b/5, 12b/15, 12b/18, 24a/20, 30b/18, 31a/8, 31a/9, 31a/13, 32b/21, 33a/18, 36a/8, 36b/24, 39b/2, 39b/6, 46a/15, 49a/2, 50a/10, 56b/12, 56b/19, 56b/20, 57b/18, 58a/7

neẓr (A.): Adak. 17a/13, 18b/19

nıṣf (A.): Yarım. 20b/19

ni‘met (A.): İyilik, lütuf, ihsan. 39b/8, 44a/11, 48b/8

nice: Nasıl. 2a/19, 2b/3, 2b/20, 4a/18, 5a/11, 5a/12, 5b/8, 6a/9, 6b/14, 7a/11, 7a/16, 7b/9, 7b/10, 8a/2, 8a/20, 9a/6, 9a/14, 9b/2, 10b/11, 10b/13, 10b/17, 11b/17, 12a/6, 12b/9, 12a/20, 14a/1, 14a/17, 14b/4, 15a/2, 15b/9, 15b/15, 15b/21, 16b/14, 17a/5, 17a/21, 19b/1, 19b/15, 20b/18, 21a/7, 21a/12, 22a/11, 22b/8, 25a/7, 25b/18, 26a/14, 31b/4, 32b/19, 33b/2, 33b/10, 35a/8, 35a/20, 35b/23, 36a/7, 37b/17, 38a/4, 38a/14, 38b/22, 39a/3, 40a/3, 46a/11, 46b/1, 46b/3, 47b/2, 47b/10, 47b/19, 48a/2, 49a/9, 51a/3, 51b/15, 51b/17, 52b/20, 53b/1, 53b/11, 54b/4, 56b/19, 57a/8

niçün: Niçin. 1b/13, 3b/6, 4a/17, 8b/14, 9b/10, 11a/12, 16a/14, 18a/4, 22b/11, 26b/19, 28b/7, 31a/19, 31b/15, 32a/10, 37b/23, 39b/6, 40b/21, 40b/21, 40b/8, 49a/11, 49b/14, 52a/1, 52a/8, 54b/13, 54b/7, 58a/12, 58a/16

nidā (F.): Seslenme, çağırma. 35a/3, 42a/8

nigār (F.): Güzel, sevgili. 17b/1, 19a/17, 21a/4, 25a/13, 25b/16, 26a/2, 26b/9, 26b/12, 27b/6, 40b/13, 45b/7, 45b/10, 47b/6, 49b/14, 49b/19

nigār-nāz: Güzel sevgilinin nazı. 17b/2

nihān (F.): Gizli, saklı, sır.

nihān ol-: Kaybolmak. 50a/10

nihāyet (A.): En sonunda. 5a/13, 6b/17, 13b/8, 15a/5, 19a/18, 25b/9, 32a/9

niḳāb (A.): Peçe, yüz örtüsü. 25b/21, 26a/9, 45b/10, 49a/5, 49a/8, 50a/3, 50a/5

niḳāb-dār: Peçeli, yüzü örtülü. 25b/21, 49a/15, 49a/19, 49a/20

nikāḥ (A.): Evlenme, evlenme töreni.

nikāḥ it-: Nikahlamak. 40a/16, 45b/7

nikāḥ ol-: Nikahı olmak. 28a/5

Nil: Özel isim. Nil nehri. 16a/3

nīm (F.): Yarım. 16b/21

niṣān (F.): İz, belirti. 5a/13, 16a/3, 21a/4, 24a/3, 55b/19

niyāz (F.): Yalvarma, yakarma. 9b/19, 12a/10, 12a/20, 16a/8, 58b/11

niye : Niçin, ne sebeple. 36b/17

nīze (F.): Mızrak, süngü, kargı. 2b/12, 15b/13, 25b/20, 36a/1, 36a/3, 36a/15, 36b/18, 49a/13, 49a/14, 49a/15, 51a/22, 51a/23, 51b/5, 59a/7, 59a/8

nīze-dār: Mızraklı, süngülü savaşı.

noḳṣān (A.): Eksik, noksan. 51b/12, 59a/10

n'ol-: Ne olmak. 3b/13, 4a/17, 7b/17, 16a/7, 17b/13, 19b/6, 25a/11, 25b/12, 26b/15, 26b/19, 31b/9, 34b/19, 37a/3, 37a/7, 40a/18, 40b/13, 41a/16, 44a/13, 47a/14, 49b/20, 50a/2, 50b/2, 54a/15, 58b/13, 58b/18

nöbet (A.): Sıra, sıra ile görülen iş. 19b/3, 35b/4

nūr (A.): Aydınlık, parıltı. 2a/7, 8b/18, 35b/14, 40a/3, 47b/7, 48a/1, 53a/5, 53a/11, 53b/17, 55b/3

nūr-dīde: Göz nuru. 48a/10

nūrānī (F.): Temiz, mübarek, nurlu. 14b/14

nūṣ (F.): İçki, iştret. 34a/2

Nūṣirevān: Özel isim. 4a/12, 5b/1, 5b/6, 7a/15, 7b/4, 15a/16, 15b/1, 15b/3, 16b/9, 34b/8, 37a/3, 39a/1, 39b/22, 41b/9, 42b/4, 43a/16, 43b/17, 44a/10, 45b/21, 52a/17, 55b/1, 55b/6

nüzül (A.): Yukarıdan aşağıya inme.

nüzül-i ni'met: Allah tarafından verilen nimet. 44a/11, 48b/8

-O-

o: O (Tekil 3. Şahıs zamiri). 6b/5, 13b/16, 26b/14, 31a/3, 34b/2, 50a/1

ocağ: Ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma vb. amaçlarla kullanılan yer. 9b/3, 13b/21

oda: Evin bölümü, oda. 47a/9

oğlan: Genç, delikanlı. 6b/7, 8b/1, 10b/16, 15b/12, 36a/8, 51a/7, 51a/11, 51a/12, 51a/22, 51b/12, 51b/14, 51b/19, 51b/20, 52a/4, 52a/6, 52b/15

oğul: Erkek çocuk, oğul. 1b/2, 1b/3, 1b/13, 2a/16, 2b/14, 2b/19, 2b/21, 4a/3, 4b/10, 6b/14, 9a/3, 9a/5, 9a/8, 9b/10, 9a/11, 9b/14, 9b/22, 10b/6, 10b/9, 15a/12, 15a/14, 15b/9, 15b/17, 15b/18, 18b/4, 18b/5, 18b/6, 22b/10, 24b/10, 25a/2, 27b/19, 28a/12, 28a/13, 28b/5, 30b/8, 31a/11, 31a/17, 31b/3, 31b/16, 32a/13, 32a/14, 32a/19, 34a/1, 34b/13, 35a/6, 35b/19, 35b/20, 36b/4, 36b/16, 36b/24, 37a/1, 37a/4, 38b/13, 39a/3, 39a/8, 40a/7, 40a/13, 41a/15, 41a/18, 41b/18, 42a/14, 42b/11, 43a/12, 43a/18, 43b/1, 43b/5, 43b/19, 45b/16, 46a/1, 46b/3, 46b/6, 46b/12, 46b/15, 47b/10, 47b/11, 48a/4, 48a/21, 48b/3, 48b/10, 52a/8, 52a/20, 52a/21, 53a/7, 53a/17, 54a/8, 54a/9, 54a/13, 54a/14, 54a/17, 55a/17, 55a/19, 55a/21, 57b/10, 58a/9, 58a/17, 58b/1, 58b/3, 58b/4, 58b/17

oğ: Yay aleti ile fırlatılan ve ucunda sivri demir bulunan kısa çubuk. 13a/21, 13b/1, 20a/21, 23a/5, 23a/9, 24a/6, 35a/16, 35a/17, 35a/22, 35b/7, 35b/8, 35b/11, 35b/12, 35b/21, 48b/15, 50b/13, 50b/15, 50b/16, 51a/1, 51a/2, 51a/17, 52a/5, 56b/2, 56b/16, 57a/21, 57b/19

oğla-: Ok ile vurmak. 13a/17, 50b/20

oğu-: Bir yazıda ne yazıldığını çözmek. 6a/20, 11b/10, 15b/1, 18b/8, 34b/7, 40a/19, 40a/22, 41b/1, 41b/17, 46b/17, 47a/4, 47a/8, 47a/10, 54a/12

ol: 1. O (işaret sıfatı) 2b/11, 3a/1, 3b/10, 3b/15, 3b/20, 4a/1, 4a/14, 5a/5, 5a/9, 5a/10, 5a/13, 5b/4, 5b/5, 5b/10, 6a/6, 6a/9, 6a/14, 6b/3, 6b/10, 6b/13, 6b/17, 6b/20, 7a/2, 7a/12, 7a/14, 7a/19, 7b/1, 7b/8, 7b/9, 8a/4, 8b/5, 8b/11, 8b/18, 8b/19, 9a/2, 9a/3, 9a/4, 9a/16, 9a/17, 9b/5, 9b/6, 9b/11, 9b/20, 10a/1, 10a/6, 10a/7, 10a/8, 10a/10, 10a/13, 10b/14, 10b/17, 11a/1, 11a/3, 11a/19, 11a/22, 11b/16, 12a/11, 12a/21, 12b/1, 12b/2, 12b/3, 12b/6, 12b/7, 12b/10, 12b/16, 12b/20, 13a/4, 13a/5, 13a/7, 13a/9, 13a/12, 13b/3, 13b/10, 13b/11, 13b/12, 13b/13, 13b/14, 13b/18, 14a/3, 14a/11, 14a/12, 14a/18, 14a/19, 14a/21, 14b/2, 14b/4, 14b/6, 14b/7, 14b/8, 14b/10, 14b/11, 14b/18, 14b/21, 15a/1, 15a/3,

15a/4, 15a/6, 15a/7, 15b/2, 16a/2, 16a/8, 16a/10, 17a/3, 17a/11, 17a/21, 17b/18, 18a/3, 18b/3, 18b/12, 18b/20, 19a/11, 19a/19, 19a/20, 19b/10, 19b/11, 19b/18, 20a/5, 20a/16, 20a/17, 20a/18, 20a/19, 20b/3, 20b/10, 20b/16, 20b/21, 21a/1, 21a/3, 21a/4, 21a/5, 21a/8, 21a/16, 21a/18, 21b/10, 21b/19, 21b/21, 22a/7, 22a/14, 22a/15, 22a/16, 22a/17, 22a/18, 22a/20, 22b/1, 22b/2, 22b/3, 22b/7, 22b/15, 22b/17, 23a/8, 23a/9, 23a/10, 23a/16, 23b/10, 23b/11, 23b/13, 23b/14, 24a/6, 24a/8, 24a/11, 24b/21, 25a/1, 25a/4, 25a/5, 25a/21, 25b/3, 26a/8, 26b/2, 26b/8, 27a/12, 27a/13, 27b/9, 27b/16, 27b/19, 28b/1, 28b/7, 28b/8, 28b/9, 28b/11, 28b/14, 28b/15, 28b/16, 28b/18, 28b/19, 29a/2, 29a/3, 29a/8, 29a/11, 29b/3, 29b/4, 29b/6, 29b/14, 29b/18, 30a/1, 30a/8, 30a/9, 30a/13, 30a/16, 30a/18, 30a/20, 30b/2, 30b/7, 30b/21, 31a/2, 31b/17, 31b/18, 32b/19, 33a/1, 33a/14, 33b/4, 33b/5, 33b/6, 33b/11, 33b/16, 33b/17, 33b/19, 34a/1, 36a/3, 36a/18, 36a/21, 36b/11, 36b/21, 37a/18, 37a/21, 37b/2, 38a/7, 38b/14, 38b/17, 39a/16, 40a/10, 40a/24, 40b/22, 41a/22, 42a/18, 43a/1, 43a/13, 43b/17, 44a/2, 44a/11, 44b/5, 44b/7, 45a/8, 45a/14, 45b/20, 46b/1, 47a/21, 47b/4, 48b/14, 48b/18, 48b/20, 49a/3, 49a/4, 49a/7, 49a/8, 49a/11, 49a/15, 49a/20, 50a/20, 50b/5, 50b/15, 50b/16, 51a/3, 51a/4, 51a/8, 51a/18, 51a/21, 51a/22, 51b/1, 51b/3, 51b/6, 51b/7, 51b/8, 51b/21, 52a/11, 52b/8, 52b/18, 53a/17, 53b/6, 54a/17, 54b/11, 54b/21, 55a/1, 55a/2, 55a/6, 55a/9, 55a/14, 55b/14, 56a/7, 56a/10, 56a/16, 56a/20, 56b/12, 56b/18, 57a/17, 57b/3, 57b/4, 57b/8, 58a/4, 58a/5, 58a/12 2. O (işaret zamiri) 1b/7, 2a/13, 2a/14, 2a/15, 2b/3, 2b/4, 5b/8, 9a/19, 9a/20, 9b/21, 10b/10, 13a/1, 16a/4, 16a/16, 16b/8, 16b/9, 17a/1, 18b/13, 18b/14, 18b/21, 19a/1, 19a/3, 19a/5, 21a/21, 23b/13, 24a/1, 24a/2, 25b/2, 25b/3, 25b/13, 26a/4, 26a/5, 26a/15, 27a/10, 27b/8, 27b/10, 34a/2, 32a/4, 34a/19, 34b/16, 35a/20, 35b/19, 35b/20, 36a/7, 36b/23, 38a/9, 39a/17, 39a/20, 40a/3, 40a/20, 40b/5, 40b/20, 41a/2, 41a/3, 46a/13, 48a/5, 48a/12, 49b/10, 50a/11, 51b/6, 51b/10, 53b/18, 54a/5, 54b/5, 55a/5, 55b/1, 55b/4, 56b/13, 57b/17, 58a/15, 58a/18, 58b/18

ol bir: Öbür, diğer. 17a/3, 17a/7, 23a/9, 27a/10, 54a/5

ol-: Olmak, meydana gelmek, bulunmak. 1b/8, 1b/16, 2a/8, 2a/11, 2b/16, 2b/20, 3b/2, 3b/15, 4a/2, 4a/6, 4a/14, 4a/16, 4a/20, 5a/11, 5a/12, 5a/17, 5b/8, 5b/10, 6b/6, 6b/7, 6b/15, 7a/3, 7a/5, 7a/9, 7a/17, 7b/14, 8a/1, 8a/4, 8a/6, 8a/7, 8a/16, 8a/19, 8a/20, 8b/3, 8b/10, 9a/6, 9a/14, 9a/15, 9b/1, 9b/7, 9b/8, 9b/20, 9b/21, 10a/15, 10b/13, 10b/17, 10b/18, 10b/20, 11a/3, 11a/5, 11a/18, 11b/4,

11b/14, 11b/16, 11b/21, 12a/1, 12a/4, 12a/9, 12a/16, 12b/14, 13a/4, 13a/13, 14a/2, 14a/4, 14a/8, 14a/13, 14a/14, 14b/6, 14b/14, 14b/16, 15a/12, 15a/14, 15b/2, 15b/3, 15b/6, 15b/7, 16a/8, 16a/20, 16b/12, 16b/17, 16b/20, 17a/4, 17a/5, 17a/13, 17a/21, 17b/5, 18a/19, 18a/21, 18b/2, 18b/9, 18b/13, 19a/2, 19a/6, 19a/7, 19a/11, 19b/3, 19b/10, 19b/14, 20b/6, 21a/1, 21a/3, 21a/20, 21b/7, 21b/9, 21b/10, 22a/1, 22a/14, 22b/1, 22b/8, 22b/17, 23a/3, 23b/6, 23b/21, 24a/18, 24a/20, 24a/21, 24b/10, 25a/7, 25a/9, 25a/11, 25a/18, 25b/6, 25b/9, 25b/10, 25b/16, 25b/18, 26a/2, 26b/7, 26b/17, 27a/2, 27a/13, 27a/17, 27b/1, 27b/3, 28a/9, 28a/12, 28a/13, 28b/6, 28b/13, 29a/6, 29a/8, 29a/14, 30a/7, 30b/14, 31a/2, 31a/7, 31a/13, 31b/4, 31b/12, 31b/20, 32a/11, 32a/18, 32b/19, 33a/2, 33a/5, 33a/14, 33a/22, 33b/3, 33b/6, 33b/8, 33b/10, 33b/12, 33b/13, 33b/14, 33b/15, 33b/16, 33b/18, 33b/20, 33b/22, 34a/1, 34a/20, 34b/2, 35a/4, 35a/8, 35b/17, 35b/18, 35b/23, 36a/4, 36a/7, 36b/8, 37a/5, 38b/2, 39a/1, 39a/3, 39a/9, 39a/10, 39a/20, 39b/10, 39b/14, 39b/17, 39b/21, 40a/11, 40a/13, 40a/14, 40a/16, 40a/18, 40a/23, 40b/10, 40b/12, 41a/4, 41a/22, 42a/8, 42a/14, 42a/15, 42a/18, 44a/4, 44a/11, 44b/5, 44b/19, 45a/4, 45a/7, 45a/12, 45b/9, 45b/16, 45b/17, 46a/1, 46a/10, 46a/11, 46a/16, 46b/1, 46b/15, 47a/17, 47a/20, 47b/5, 48a/2, 48b/1, 48b/9, 48b/18, 49a/3, 49b/4, 49b/21, 50b/1, 50b/12, 50b/15, 51a/4, 51b/5, 51b/11, 51b/15, 51b/19, 52b/11, 52b/12, 52b/22, 53a/1, 53a/9, 53a/12, 53a/14, 53a/20, 53b/4, 53b/8, 53b/10, 53b/13, 53b/16, 53b/19, 54a/4, 54a/5, 54b/4, 54b/6, 55a/9, 55a/17, 55a/20, 55a/21, 55b/6, 55b/12, 56a/1, 56a/9, 56a/12, 56a/14, 56b/21, 57a/21, 57b/8, 58a/6, 58a/7, 58a/11, 58a/12, 58b/6, 58b/12, 58b/13, 58b/14, 58b/17, 59a/3, 59a/9, 59a/10

olayaz- 51a/14

ola kim: 16a/1

oldı olacak 56b/21, 6b/7, 33b/8

olursa o. 6b/7, 6b/8, 25b/18, 33b/22

‘āciz o. 15b/9, 20a/11

aç şusuz o. 12a/18

‘adāvet o. 44b/5

‘afv o. 14a/14

‘ahd o. 39b/16

aḥṣām o. 10b/15, 12b/19, 17a/9,

26b/10, 26b/17, 30a/2, 44b/11, 44b/12, 45b/8, 50a/22, 53a/3

alargā o. 30b/6

‘arż o. 41b/8

āsān o. 50a/2, 26b/4, 49b/21, 39b/18

‘āşık o. 17a/1, 17b/9, 18b/21, 25a/6, 26b/2, 27a/20, 27b/2, 49b/3,

50a/2, 50a/4, 50a/7, 56b/1, 56b/3, 56b/7

āşinā o. 10b/7, 49b/15, 49b/18

āteş-germ o. 37a/16

‘avrat o. 49b/9, 56a/19

bahār o. 54a/14

bā‘iş o. 41b/20

bed-nām o. 2a/15

bellü o. 59a/6

bend o. 16b/12

berāber o. 20a/6, 33a/8, 35b/9,
36a/11

ber-ḥudār o. 36b/24, 40b/19, 45a/8

beyān o. 1b/1, 34a/22, 54a/1

beyneş-şalāteyn o. 37a/1

bī-ḳarār o. 17a/2

bī-mecāl o. 20b/9

bir o. 26b/4, 50a/2

bī-tāb o. 57b/4

bī-ṭāḳat o. 11a/20, 19a/12

bir ḥāl o. 8a/6, 39a/3

bizār o. 11a/20, 11b/18, 23b/19

cān baş ḳayyūs o. 22a/9

cāsūs-ı eflāk o. 11b/20

cemāli taḡayyür o. 25b/15

cem‘ o. 18a/6, 18b/5, 28b/14,
38a/13, 38b/9, 45b/5, 45b/6

cem‘iyyet o. 28a/5, 45b/5

cenk cidāl o. 41b/20

çāre o. 23b/18,

dāḥil o. 4a/8, 44a/17

dā‘im o. 8b/21, 24b/9, 27a/2

dal ḳılıç o. 23a/13, 35b/16, 54b/16,
59a/10

dāl tiḡ o. 49a/8, 51b/14

dāstān o. 34b/17, 53a/16

dāmād o. 41b/5

def‘ o. 12a/17

deli o. 4b/11, 30b/5, 34a/10

dermān o. 37b/3

dilāver o. 3b/12

dīn-dāş o. 39b/15

direk direk o. 19b/11

dīvāne o. 25b/14, 28b/9

du‘acı o. 47a/7

duḡān o. 23a/4

dūr o. 8a/11, 47b/7, 47b/19

dūş o. 24a/1, 33a/2

dügün o. 45b/6, 47b/16

dümenci o. 33b/22

düşmān o. 38b/3

dost o. 46a/13

ehl-i ‘ilm o. 46b/18

ejder o. 23b/10

eksik o. 6b/6

eli boş o. 24a/19

elif ḳaddi dal o. 3a/4

elinde o. 10a/6, 29b/10, 29b/12,
29b/16, 33a/11

emr o. 24b/20

esir o. 37a/12, 37b/10, 39a/8

eyü o. 3a/18, 27a/21, 48a/1

farḳ o. 37a/17

ḡā‘ib o. 8b/1, 14b/13, 21a/13,
52b/8, 56a/13, 58b/5, 58b/10

ḡāfil o. 28b/17, 34a/12, 35b/14

ḡālib o. 18b/8, 33b/3

ḡaltān o. 7b/3

ḡam-gīm o. 5a/19, 11a/6, 11b/1,
27a/5

ğark o. 10a/2, 10a/5, 18b/1, 22a/12, 24a/10, 35a/4
ğazab o. 14a/12
gelecek o. 16b/2, 19b/1
gergedān o. 56b/13
giriftār o. 4a/20, 25a/7, 25b/13
giryān o. 53b/13
görünmez o. 13a/12
güç o. 29a/5
haberdār o. 4a/4, 4a/5
haber o. 18b/4, 48b/7, 54a/20
hā'il o. 11a/13, 39a/12, 42a/12, 57a/18
hakk o. 24b/14
halāş o. 4a/12, 7a/8, 7b/13, 12b/20, 21a/21, 40a/4, 40a/5, 49b/2
hālī o. 47b/20, 58b/21
harāb o. 39a/2
hāşıl o. 11b/5, 14a/1, 39b/8, 46a/5, 52b/18
haşm o. 33a/22
hasret o. 53b/12
hātır o. 56a/1
hātırı hoş o. 1b/7, 50a/3, 58a/20
havāle o. 19b/15, 24b/2, 23b/16
hayr o. 15b/20, 24a/19
hayrān o. 5b/2, 7b/15, 8b/16, 10a/22, 11a/17, 12b/8, 13a/20, 13b/12, 14b/12, 16a/13, 18b/10, 21b/21, 22a/10, 24b/12, 33a/18, 33b/18, 34b/5, 48a/18, 50b/17, 51a/20, 51a/21, 54a/7
hāzır o. 2a/2, 8b/11, 24a/8, 37b/16, 41b/6, 42b/1, 42b/6, 42b/8

hāzm o. 9a/19
helāk o. 8b/1, 10b/19, 11a/5, 11b/5, 11b/7, 12a/3, 15b/8, 17a/6, 19a/7, 23a/15, 24b/5, 39a/4, 45b/18, 49a/16, 49b/4, 58a/1
hurd o. 4a/17, 10a/15, 29b/5, 35a/14, 54b/11, 56b/11
icāzet o. 34b/4, 44b/12, 46b/13
işşān o. 28a/16
iki kat o. 51b/8
ikrār olun-: 45a/19
imtiḥān o. 26a/1, 41a/4, 53a/21
işāret o. 13a/19, 41b/12
ķabūl o. 34b/12
ķābil o. 1b/7, 6b/21
ķadīd o. 39a/5
ķadīd-i maḥż o. 26a/12
ķādir o. 11b/22, 16b/15, 24b/8, 26b/16, 39a/6, 55b/8
ķafā-dār o. 19b/17, 20a/20, 37a/1, 55a/2
ķā'il o. 53a/1
kāmile o. 47a/13
kemer kemer o. 22a/19
kerem o. 19a/17
keşret o. 28a/4
ķol ķanad o. 53b/5
ķonuķ o. 31a/10
ķör o. 23a/11
ķul o. 4b/7, 4b/12, 4b/13, 15b/8, 37b/20, 50a/20, 55a/7, 55a/12, 57a/14
lāyık o. 39b/8
lā-yu'ķal o. 26a/6, 56a/17

lāzım o. 45a/6
loḳma o. 12b/18
lütf-i Ḥüdā o. 23a/18
maḡrūr o. 19a/17, 59a/11
maḡrūm o. 9b/18
maḡv o. 14a/1
maḡzūn o. 45a/1
mā'il o. 17a/3, 26b/5, 27b/10, 27a/19, 49b/1, 50a/1
mālik o. 15b/15, 39a/5, 52b/7, 59a/3
ma'lūm o. 41b/4, 54a/12
māni' o. 16b/15, 18a/8, 20b/7
ma'zūr o. 4a/9, 32b/6
me'mūr o. 16b/19
men' o. 3b/6
mestānece o. 10b/15
mest o. 28b/18, 30a/10, 49a/12
meşhūr o. 15a/15
meşgūl o. 18a/13, 34b/11
meyli o. 56b/4
mihmān o. 50b/1
misāfir o. 25b/7
mubārek o. 10a/20, 23a/17, 28a/2, 28a/7, 48b/8
muḳābil o. 54a/22, 54b/6, 54b/12
muḳayyed o. 3a/11, 7a/1, 11a/12, 12a/4, 13a/2, 25a/19, 30a/16
muntazır o. 17a/8
mūbeddel o. 28a/20
mūdebbir o. 33b/7
mūjde o. 5b/14, 24a/6, 41b/2
mūkāfāt o. 42b/5
mūlākāt o. 8b/4
mūnhezim o. 45a/1
mūntazır o. 6b/13
Mūslūmān o. 20a/7, 37b/22
mūstaḡraḳ o. 2b/11
mūşkil o. 3b/2, 19b/13, 19b/16, 22a/10
mūyesser o. 11b/16, 21b/3, 24b/14, 48a/6, 48b/5
nā-bedīd o. 38b/1
nādim o. 3a/10, 40b/7, 57a/3
nā'il o. 24b/14
naḳş o. 51b/9
naşīb o. 48a/7, 48b/2, 49b/22, 56b/22
nerm o. 48a/15
nidā o. 42a/8
niḡān o. 50a/10
nikāḡ o. 28a/5
pādişāḡ o. 33a/16
pāre o. 23a/15, 36b/10
pāre pāre o. 35b/12, 50b/17, 57b/15
pāy-māl o. 11b/6
pehlūvān o. 34b/14, 54a/5
per-daḡt o. 9b/5
perīşān o. 25b/13, 26a/5, 32a/1, 38b/16
peşīmān o. 32b/6, 33b/17, 41b/21, 53b/13
peydā o. 21a/8, 31b/12
peyveste o. 13a/20
pinḡān o. 51b/9
piyāde o. 20b/1, 28b/9
pūr-silāḡ o. 3b/4, 17a/10

rāḥat o. 19b/5, 19b/6, 19b/8, 19b/9,
21b/13, 21b/14, 21b/17, 48a/5

rām o. 22b/8, 49b/2, 56b/21

rāzī o. 17b/14, 21b/6, 45a/4, 46b/2

recā o. 47a/6

rencide o. 39b/11

revāne o. 3b/8, 5a/21, 11a/19,
18a/1, 18a/18, 19a/16, 28b/9, 48a/8,
54a/16

şafā o. 21b/17, 28a/4

Şāhibkırān o. 27b/18

sākin o. 10a/22

şaltanat şāhibi o. 57b/7

sebeb o. 3b/16, 3b/17, 8a/21, 8b/2,
27a/14, 27b/10, 45a/4, 47a/21,
49b/12, 55b/1

serāseme o. 10a/4, 10a/11, 23a/16

serdār o. 37b/7

sefer o. 47b/1

sergerdān o. 15a/2

serhoş o. 29a/1, 28b/20

serkeş o. 52a/8

seyr o. 25b/17

sīne-şāf o. 38a/22, 42a/2

siper o. 51a/1, 52a/5

su'āl o. 13b/10

şulb o. 1b/4

şulḥ o. 41b/2, 46a/18, 47b/18,
48a/6

süvār o. 2b/11, 3b/7, 5a/1, 5a/8,
14b/1, 17b/15, 19a/16, 19b/9,
24b/16, 29b/7, 35a/5, 35b/3,
36a/20, 37a/22, 43b/12, 44a/14,

44a/6, 49a/5, 49b/10, 50b/11,
54a/21, 56a/12, 58b/7

şād ḥandān o. 42a/3

şād o. 5b/17, 8a/12, 11a/21, 12a/12,
13a/3, 17a/11, 21a/11, 21b/5, 24a/8,
24a/10, 26a/15, 26b/7, 27b/3,
27b/9, 34a/6, 40a/1, 40a/22,
40b/14, 41b/4, 41b/5, 44a/16,
47b/10, 47b/12, 48a/1, 48a/11,
48a/18, 52a/7, 53a/1, 56b/5, 57a/9,
57a/17

şedid o. 14b/20

şehid o. 21a/7

şehriyār o. 45a/5

şikār o. 26a/8, 47b/6

şükür o. 23a/18

tābi' o. 34a/8, 38b/8

tağayyür o. 9a/6

ṭaleb olun-: 45a/20

ṭālib o. 26b/5

tamām o. 17a/4, 59a/19

tār-mār o. 10a/17, 28b/8, 30b/4,
32b/21, 33a/13, 35a/13, 37a/21,
55a/2

ṭaşra o. 4a/18, 28b/3, 33b/7

ta'yīn o. 14a/6, 42a/4

tebdil o. 45a/17

telef o. 45a/1

tenḥā o. 27a/13

teslīm o. 14b/3, 14b/5, 14b/6,
20b/16, 39b/5

tevbekār o. 46a/13

tīz o. 22a/1

turāb o. 11b/6

vezîr o. 33a/17, 33b/5, 50a/7

yād o. 23b/6

yār o. 20b/17

yarān o. 36b/20

yek-ā-yek o. 51b/6

yek-renk o. 37a/16

yigit o. 17a/3, 58b/10

yollar düz o. 37a/22

zāhir o. 5a/16, 12a/12, 12b/2,
14a/21, 14b/15, 37a/23, 40b/5,
56a/4

zaḥm-dār o. 35a/23, 35b/2, 35b/8,
36b/20

za‘îf o. 24b/9

zam-ender-zam o. 36a/11

zarār o. 13b/6, 23a/18, 55b/5

zāyi‘ o. 5a/16, 6a/21, 11b/17,
42b/5, 47a/6, 49b/15

zebûn o. 12a/7, 16a/1, 23b/11

zehreleri o. 10a/16,

zewķ şafāda o. 48a/20

zîkr o. 15a/4, 23b/10

zindān o. 53a/7

zîr ü zeber o. 54b/19

ziyāde o. 59a/1

ziyāfet o. 28a/15, 42a/7, 44b/9,
46b/12

omuz: Omuz. 9b/6, 54b/3

on: On rakamı. 4a/3, 4a/18, 7a/4, 14a/3, 15b/12, 16a/4, 19a/8, 32a/4, 35b/2, 42b/9, 43a/2, 43a/4, 43a/7, 43a/8, 43a/9, 43a/10, 43a/11, 43a/12, 43a/13, 43b/7, 43b/11, 55a/18, 58b/16

ora: Orası. 55b/20

orman: Ağaçlık alan, orman. 50b/3

orta: Orta. 7a/12, 11a/3, 17a/18, 18a/11, 20a/16, 29a/6, 29b/19, 46a/19, 51a/23

ortalık: Orta yerde olan. 27a/13, 46a/17, 47a/19

ot: Toprak üstünde biten bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkiler. 19b/2, 22b/1, 50b/2

otla-: (Hayvanlar için) Ot yemek. 13a/9, 19a/15, 19b/8, 50a/13

otağ: Büyüklere mahsus yüksek etekli geniş ve süslü çadır. 8b/9, 43b/13

otur-: Oturmak. 1b/5, 2a/3, 2a/6, 6a/8, 8b/8, 8b/16, 9a/1, 9a/16, 10a/17, 10b/12, 10b/14, 15b/1, 16b/10, 16b/11, 17a/6, 17b/8, 18a/5, 18a/15, 19a/3, 19a/18, 19b/5, 21a/8, 21b/16, 24a/15, 24b/19, 25a/10, 26b/10, 26b/20, 28a/10, 28b/16, 28b/19, 28b/20, 30a/6, 30a/7, 30a/12, 30a/13, 30a/15, 30a/19, 30b/2, 30b/7, 31a/11, 33a/8, 33a/17, 33b/6, 34b/6, 37b/19, 38a/1, 39b/20, 40b/16, 41a/21, 44b/2, 44b/5, 44b/6, 44b/7, 45a/9, 47a/19, 47a/20, 48a/4, 48a/14, 48b/9, 48b/17, 49a/1, 51b/2, 52b/11, 52b/13, 53a/10, 53a/13, 53a/21, 53a/22, 53b/2, 54a/7, 55a/14, 55b/4, 56b/4, 56b/8

oturak: Oturma, ikamet etme.

oturak eyle-: Yerleşmek. 48b/18

oturak it-: Yerleşmek. 42a/18, 55b/11

otuz: Otuz rakamı. 22a/7, 42b/11, 43b/4, 52a/12

oyna-: Oynamak. 6b/16, 29b/2, 29b/4, 58a/17

-Ö-

öl-: Ölmek, hayatı sona ermek. 4a/3, 9a/15, 10b/8, 12a/14, 15b/11, 16a/20, 16a/21, 18a/12, 20a/13, 22b/11, 35b/21, 37b/13, 38b/1, 39a/16, 55b/18

öldür-: Öldürmek, hayatına son vermek. 4a/13, 6a/3, 6a/15, 7a/4, 8a/2, 8b/11, 9a/21, 9b/22, 10b/4, 10b/17, 10b/20, 16a/18, 16b/7, 16b/19, 17a/5, 18a/10, 18b/4, 18b/12, 19a/1, 30b/8, 31a/3, 31b/20, 31b/21, 33a/7, 33a/20, 35a/9,

35a/10, 35a/11, 35a/20, 36b/23, 38b/13, 49b/12, 51a/2, 51a/3, 54a/17, 55b/20, 56b/14, 56b/19, 57a/14, 57b/6, 58a/2, 58a/6, 58a/7, 58b/6, 58a/14, 58a/15

‘Ömer: Özel isim. 1b/11, 1b/12, 1b/13, 1b/14, 1b/15, 2a/2, 2a/4, 2a/7, 2a/8, 2a/15, 2a/19, 2b/2, 2b/4, 2b/7, 2b/8, 2b/12, 2b/13, 2b/14, 3a/6, 3a/9, 3a/12, 3a/14, 3a/16, 3a/17, 3a/18, 3a/20, 3b/1, 3b/6, 3b/8, 5a/10, 5a/11, 5a/15, 5a/20, 5a/21, 5b/10, 6a/20, 6b/17, 6b/20, 7a/1, 7a/3, 7a/4, 7a/5, 7a/9, 7a/11, 7a/12, 7a/16, 7a/17, 7a/20, 7b/1, 7b/2, 7b/4, 7b/5, 7b/6, 7b/9, 7b/16, 8a/3, 8a/4, 8a/12, 8a/14, 8a/15, 8a/16, 34b/18, 34b/19, 35a/1, 35a/9, 35a/23, 35b/1, 35b/7, 35b/13, 35b/14, 36a/12, 36b/15, 36b/18, 37a/3, 37a/5, 37a/7, 37b/5, 37b/6, 37b/8, 38a/2, 38a/5, 39a/15, 42b/16, 42b/17, 45b/7, 45b/16, 46a/11, 46a/17, 46b/3, 46b/9, 46b/19, 46b/21, 47a/10, 47a/14, 47a/15, 47a/19, 47b/10, 47b/13, 54a/13, 54a/15, 58a/8, 58a/9, 58a/14, 58a/16, 58a/18, 58a/21, 58b/2, 58b/3, 58b/7, 58b/8, 58b/13

‘Ömer ‘Ayyār: Özel isim. 6a/4, 6b/15, 38a/1, 43b/14, 45b/4, 46a/12, 58a/3

‘Ömer Ma‘dī: Özel isim. 35a/3, 37a/8, 42a/8, 42b/10, 44b/10, 46b/8, 46b/12

‘ömr (A.): Ömür, hayat. 10a/5, 11b/12, 17b/3, 22b/2, 39b/18, 42a/2, 51b/13, 57a/7

‘ömr-i dāreyn: İki dünya mutluluğu. 57a/7

öñ: 1. Ön, ön taraf. 2b/7, 4a/16, 5a/6, 7a/9, 8b/12, 9a/2, 9b/5, 13b/9, 16b/20, 24a/1, 28b/2, 29a/14, 31a/15, 34a/15, 34b/21, 38b/20, 41b/8, 41b/11, 42a/16, 46a/7, 48a/3, 48b/8, 50b/6, 50b/11, 56a/11, 58a/1, 59a/16, 59a/17 **2.** Huzur, yan, nezd. 4a/5, 6a/1, 16a/12, 17a/9, 21a/10, 22a/15, 22b/12, 28a/6, 32b/8, 35a/2, 41b/6, 41b/7, 44a/15, 44b/15, 45a/15, 45b/8, 45b/10, 50a/16, 50b/4, 50b/11, 55a/6, 56a/13 **3.** Karşı. 26a/16, 35b/17, 43b/16

öp-: Öpmek. 1b/4, 8a/13, 28a/9, 28a/14, 33b/4, 33b/7, 34a/5, 34a/8, 34b/9, 40a/2, 40b/1, 41a/20, 42b/2, 44a/1, 44b/18, 45a/7, 45a/22, 45b/11, 47a/4, 47a/8, 47b/11, 47b/12, 48a/12, 48a/13, 48b/11, 52a/8, 53b/7, 53b/16, 53b/19, 55a/11, 56b/9, 58a/16, 58a/18, 58a/19, 58a/20

örti: Örtü, yorgan. 31a/10, 32b/3

öt-: Ses, gürültü çıkarmak. 29a/2

öte: Uzak, öbür taraf. 10b/21, 12a/6, 12b/12, 12b/17, 13a/8, 13a/19, 13b/7, 37a/10, 42b/1, 44a/19, 46a/19, 48b/2, 49a/14, 50a/8, 54a/22, 54b/4, 57a/21

ötüri: Dolayı, sebebiyle, yüzünden. 12a/8, 21b/6, 31a/13, 39b/12, 51b/15, 51b/20, 52a/4, 53a/14, 58b/4

öyke: Öfke, kızgınlık. 2a/12, 36b/11, 56b/10

öyle: Öyle, o şekilde. 2a/11, 4a/6, 4a/17, 7b/2, 8a/13, 9a/15, 9b/2, 9b/13, 10a/1, 10a/10, 10a/19, 11a/19, 12a/15, 12b/4, 13b/2, 14a/1, 14a/20, 15b/12, 17a/5, 18b/14, 19a/11, 20a/12, 22b/20, 23b/2, 28b/7, 29b/5, 30b/4, 33a/1, 33a/13, 34a/7, 34a/22, 35b/5, 34b/15, 36b/12, 36b/19, 44a/4, 46a/16, 52a/1, 53b/11, 54a/5, 54b/10, 55b/12, 56b/10, 57a/4, 57a/8, 58a/8, 59a/15

özge: Başka, ayrı, diğer. 24b/11, 28a/4, 33a/22

‘özr (A.): Bir suçun mazur görülmesini gerektiren sebep, mazeret. 34b/12, 41b/17

-P-

pādişāh (F.): Hükümdar, melik. 11b/22, 15a/10, 15a/11, 16a/12, 24a/3, 24a/19, 24b/1, 26b/6, 31a/6, 33a/16, 34a/11, 37b/20, 49a/21, 53a/22

pāk (F.): Temiz, kiri olmayan. 2b/9, 23b/1

pāk eyle-: Temizlemek. 24b/15

pāk it-: Temizlemek. 23b/11, 25b/4, 26b/16

pākize (F.): Temiz, saf, lekesiz. 27b/3

pākize-aḥter: Temiz yıldız. 25a/1

par par: Parıl parıl, parlayarak, ışık saçarak. 9b/3

parla-: Parlamak. 13b/2

pārça (F.): Parça. 36b/11, 36b/12

pāre (F.): Ufak, küçük şey, parça. 23a/15, 24a/7, 34b/21, 36b/10, 38b/19, 57a/8

pāre pāre it-: Parçalamak. 34a/12

pāre pāre ol-: Parça parça olmak. 35b/12, 50b/16, 57b/15

pārele-: Parçalamak. 34b/15

parmaḥ: Parmak. 10a/18

pāye (F.): Kıymet, değer. 41b/11

pāy-ı taḥt (F.): Başkent. 6b/8, 10b/3, 16b/10, 24b/19, 28a/2, 28a/15, 40a/17, 44b/1, 45a/10, 47b/15, 48b/9, 52b/13

pāy-māl (F.): Ayak altına alma. 11b/6

pāzār (F.): Satış yapılan yer. 9b/14

pāzū-bend (F.): Kola takılan bant. 42a/13, 42a/14

peder (F.): Baba. 7b/20, 8a/8, 8b/18, 8b/20, 12a/8, 12b/13, 17a/5, 17b/10, 17b/12, 18a/4, 18a/11, 22b/17, 25a/2, 25a/8, 25a/15, 37b/4, 40b/8, 40b/17, 40b/20, 40b/21, 40b/23, 41a/11, 41a/20, 41b/9, 41b/15, 43b/20, 45b/3, 47a/5, 47b/7, 47b/8, 47b/11, 53a/3, 53b/7

pehlūvān (F.): Yiğit, pehlivan. 4a/20, 5b/15, 5b/19, 6b/8, 10b/3, 15a/16, 15b/3, 15b/6, 15b/7, 15b/11, 15b/12, 15b/15, 15b/20, 16b/13, 18a/7, 19a/21, 20b/19, 25a/21, 26a/1, 28b/7, 32b/21, 34b/14, 39a/12, 44a/11, 44b/13, 47b/15, 52b/7, 52b/15, 53a/20, 54a/5, 54b/5

pek: Çok, pek. 1b/13, 16b/3, 26b/6, 27a/21, 57a/3, 57b/21

Pekdarb: Özel isim. 43a/3

peleng (F.): Pars, panter, kaplan.

peleng-hūy : Kaplan huylu. 8b/14

Peleng-pūş : Özel isim. Kaplan derisi giyinen. 43a/3

pelid (F.): Pis, murdar, alçak, rezil (kimse). 7a/17, 28b/15, 33a/13, 36a/20

penbe (F.): Pamuk.

penbe-miṣāl: Pamuk gibi. 36b/3

pençe (F.): Yırtıcı hayvanların ön ayak tırnakları.

pençe-i kaḥr: Güçlüğün pençesi. 38b/5

per-daḥt (F.): Cila, parlaklık, parlama.

per-daḥt ol-: Parlatmak. 9b/5

perde (F.): Kapı, pencere gibi yerleri örten örtü, perde. 45b/9

perī (F.): Cinlerin çok güzel ve alımlı dişilerine verilen ad. 7b/14, 7b/19, 8a/11, 8b/18, 9a/2, 9a/3, 9a/17, 9b/6, 9b/19, 10a/7, 49a/21

perrī-zād, perrī-zāde : Peri kızı. 49b/18, 50a/7

perīṣān (F.): Dağınık, karışık, kötü durumda olma. 55b/21

perīṣān it-: Kötü duruma getirmek. 37a/2, 50a/6

perīṣān ol-: Kötü durumda olmak. 25b/12, 26a/5, 32a/1, 38b/16

pertāv (F.): Geriden koşarak hız alıp atılma, sıçrama.

pertāv eyle-: Sıçramak. 23a/8

peṣīmān (F.): Pişmanlık, nadim olma.

peṣīmān ol-: Pişman olmak. 32b/6, 33b/17, 41b/21, 53b/13

peşkeş (F.): Hediye, armağan. 44a/21

peşkeş çek-: Hazırlamak, önüne getirmek. 41b/8

- peşkeş getür-:** Hediye getirmek. 52b/4
- peydā (F.):** Meydanda olma, hazır olma.
- peydā eyle-:** Ortaya çıkarmak. 29b/7
- peydā it-:** Ortaya çıkarmak. 55b/8
- peydā ol-:** Ortaya çıkmak. 21a/8, 31b/12
- peyker (F.):** Yüz, surat, çehre.
- māh peyker:** Ay yüzlü. 26b/1
- ejderhā peyker:** Ejderha yüzlü. 43b/11
- peyveste (F.):** Ulaşma.
- peyveste ol-:** Ulaşmak, varmak. 13a/20
- pīçe (F.):** Kıvrım, büklüm, karmaşık.
- çoban pīçe:** Düzenbaz çoban. 35a/10, 35a/14, 35a/17, 35a/21, 35a/23
- pinhān (F.):** Gizli, saklanmış.
- pinhān ol-:** Yok olmak. 51b/9
- pīr (F.):** Yaşlı, ihtiyar. 14a/21, 14b/2, 14b/6, 14b/7, 14b/8, 14b/13, 14b/14, 16a/8, 21a/18, 30b/12, 30b/14, 30b/15, 30b/16, 30b/17, 30b/19, 30b/20, 30b/21, 31a/3, 31a/10, 31a/14, 31a/16, 31a/19, 31b/1, 31b/3, 31b/5, 31b/11, 31b/13, 31b/14, 31b/15, 31b/16, 31b/19, 32a/2, 32a/3, 32a/7, 32a/8, 32a/10, 32a/11, 32a/19, 32b/14, 33a/5, 33a/9, 33a/17, 33b/19, 33b/21, 39b/3, 39b/10, 40b/19, 46b/15
- piş-:** Pişmek. 14a/19, 31a/9, 50a/15
- piyāde (F.):** Yaya, yaya olarak. 16b/5, 20b/1, 20b/7, 28b/8, 29b/4, 30a/2, 44b/15, 56a/1, 56a/6, 56a/10, 56a/11
- post (F.):** Hayvanların kıllı derisi. 13b/4
- pūs (F.):** Öpme, öpücük.
- pūs it-:** Öpmek. 54a/9
- pür (F.):** Dolu, sahip olma.
- pür-hisse:** Hisse sahibi. 47b/3
- pür-hūn:** Kanlar içinde. 10a/21
- pür-sehīl:** Kolaylıkla. 55b/15
- pür-silāh:** Silahlı. 3b/4, 7a/10, 17a/10, 19b/18
- pür-ṭazmān:** Çok iri yapılı. 57b/16
- püskür-:** Püskürmek. 23a/4
- püşte (F.):** Tepe, yükselti. 13a/19, 25a/16, 25b/3, 42b/8

-R-

Ra‘d, Ra‘d Nerre: Özel isim. 9a/3, 9a/4, 9a/8, 10b/3, 10b/4, 10b/6

rabṭ (A.): Bağlama, sabitleme.

rabṭ eyle-: Bağlamak. 11b/21

rağbet (A.): İstek, arzu. 25b/17

rāh (F.): Yol. 46a/2, 47b/8

rāḥat (A.): Üzüntüsüz, kedersiz olma.

rāḥat it-: Rahat etmek. 45a/8

rāḥat ol-: Mutlu, mesut olmak. 19b/5, 19b/6, 19b/8, 19b/9, 21b/13, 21b/14, 21b/17, 48a/5

raḥş (F.): Gösterişli, güzel at. 2b/11, 3b/18, 4a/18, 5a/8, 17b/15, 19a/15, 20a/14, 20b/6, 35a/14, 35a/19, 35b/6, 35b/9, 36a/14, 36a/3, 36a/9, 36a/18, 37a/22, 38b/18, 38b/19, 42b/12, 44a/14, 50b/2, 50b/8, 50b/9, 50b/10, 51a/9, 51a/19, 51b/22, 54b/11, 54b/19, 55b/15, 55b/16, 58b/7, 58b/11, 58b/12, 59a/16

rām (F.): İtaat etme, boyun eğme.

rām ol-: İtaat etmek. 22b/8, 49b/2, 49b/9, 56b/21

rāst (F.): Rastlama, tesadüf.

rāst gel-: Tesadüf etmek, karşılaşmak. 4a/8, 5b/15, 6a/16, 6b/1, 17b/16, 21a/18, 23a/1, 23b/15, 26a/7, 27b/2, 27b/6, 29b/18, 32b/13, 34b/13, 36b/6, 36b/7, 36b/16, 50a/12, 50a/20, 52a/10, 58b/9, 58b/14

rāst getir-: İsabet ettirmek. 14a/16

rāst it-: Rast gelmek. 36a/13

rāst kıl-: İsabet ettirmek. 3a/5, 10a/8, 26a/9, 49a/16

rasūl (A.): Elçi, peygamber. 13b/15

rāwī (A.): Peygamber efendimizin sözlerini nakleden kişi. 1b/1, 3b/8, 3b/17, 9b/11, 10a/13, 10b/3, 11a/5, 14a/21, 14b/8, 15a/10, 16b/19, 17a/9, 17a/15, 19a/9, 21a/1, 23b/5, 23b/13, 24b/21, 28b/1, 33a/20, 34a/22, 37b/10, 38b/11, 46a/19, 46b/15, 47b/4, 48b/6, 48b/13, 52b/8, 54a/1, 54a/6, 57b/5, 57b/12

rāyīḥa (A.): Koku. 14a/19, 23b/11, 56b/9

rāzī (A.): Kabul etme, razı olma. 27b/13. 39b/11

rāzī ol-: Kabul etmek. 17b/13, 21b/6, 45a/4, 46b/2

recā (A.): İstek, dilek. 45a/21, 47a/6, 54a/10

recā it-: İstekte bulunmak. 45a/18

redd (A.): Kabul etmeme.

redd eyle-: Kabul etmemek. 40b/21

ref' (A.): Kaldırma, giderme, yükseltme. 28a/10

ref' it-: Kaldırmak. 50a/2

reml (A.): Gelecekten, bilinmeyen şeylerden haber verme işi, fal bakma.

reml eyle-: Fal bakmak. 11a/7

reml it-: Fal bakmak. 7b/18, 8a/18, 11a/8, 11a/14, 21a/14

rencide (F.): İncinme, kırılma.

rencide it-: Kırmak, üzme. 34b/9

rencide ol-: Kırılmak, üzülmek. 39b/10

renk (F.): Renk. 14b/18

renk al-: Şüphelenmek. 27a/10

resm (A.): Desen, suret, resim. 2a/21, 26a/4, 49b/19

revān (F.): Yüreyen, giden.

revāne (F.): Yürüme, gitme.

revāne ol-: Gitmek. 3b/8, 5a/21, 11a/19, 18a/1, 18a/18, 19a/16, 28b/9, 48a/8, 54a/16

reyblik: Şüphe, şüphelenme. 25b/14, 26a/11, 41a/3, 49a/12

Reyhān Şāh: Özel isim. 43b/2

re'y (A.): Fikir, görüş, düşünce. 37b/4

rızā (A.): Hoşnutluk, memnuniyet.

rızā vir-: Kabul etmek. 5b/13, 27b/11, 27b/12

ri'āyet (A.): Saygı gösterme, ağırlama. 44b/19, 59a/3

ri'āyet eyle-: Saygı göstermek. 41b/4

ri'āyet it-: Saygı göstermek. 8a/3, 34b/18, 37b/21, 40b/19

rīh (A.): Yel, rüzgar. 37a/22

rikāb (A.): Büyük, önemli kişinin önü, huzuru. 34b/9, 36a/17, 44a/7, 49a/18

rivāyet (A.): Aktarma, nakletme. 54b/1

rivāyet it-: Nakletmek, aktarmak. 1b/1, 34a/22, 57b/5

Rub'-ı Meskūn: Özel isim. 9a/20, 11a/10, 11a/21, 11b/12, 15a/2, 21a/16, 21a/21

ruhbān (A.): Rahipler. 15b/21, 16a/5

Rūh-Efzā, Rūḥ Efzā Bānū: Özel isim. 49a/21, 49b/22

Rūm (A.): Özel isim. Anadolu. 8b/5, 15b/10, 28a/1, 48a/11, 51b/18, 51b/22, 52b/18, 54a/13

Rūmī: Özel isim. Anadolu. 15b/10, 19a/16, 24b/10, 47b/4, 51a/11, 59a/17

rūšen (F.): Aydın, parlak. 11b/9

rumūz (A.): İşaret. 27a/11

rūy (F.): Yüz, çehre. 44b/10

rūzgār (F.): Yel, rüzgar. 1b/1, 8a/6, 11b/11, 14a/8, 14b/20, 15a/6, 24b/11, 39a/13, 39a/14

Rūstem: Özel isim. Neriman'ın torunu, Zal'in oğludur. 1b/6, 1b/7, 1b/16, 2a/2, 2a/3, 2a/4, 2a/7, 2a/8, 2a/10, 2a/12, 2a/18, 2a/21, 2b/1, 2b/4, 2b/6, 2b/11, 2b/16, 2b/18, 2b/21, 3a/1, 3a/3, 3a/4, 3a/5, 3a/8, 3a/13, 3a/14, 3a/17, 3a/18, 3b/4, 3b/8, 3b/10, 3b/12, 3b/13, 3b/14, 3b/15, 3b/17, 3b/18, 4a/2, 4a/5, 4a/8, 4a/13, 5a/14, 5a/15, 5a/18, 5a/19, 5b/1, 5b/7, 5b/15, 5b/16, 6a/1, 6a/2, 6a/6, 6a/8, 6a/12, 6a/17, 6b/9, 6b/19, 6b/20, 7a/6, 7a/7, 7a/11, 7a/14, 7b/2, 7b/6, 7b/8, 7b/11, 7b/17, 7b/19, 8a/2, 8a/8, 8a/10, 8a/15, 8a/16, 8b/5, 8b/10, 8b/12, 8b/15, 8b/21, 8b/22, 9a/6, 9a/13, 9a/17, 9a/18, 9a/21, 9b/8, 9b/9, 9b/11, 9b/16, 10a/2, 10a/5, 10a/7, 10a/10, 10a/11, 10a/15, 10a/16, 10a/17, 10a/18, 10a/19, 10a/20, 10a/22, 10b/2, 10b/8, 10b/9, 10b/13, 10b/14, 10b/15, 10b/16, 11a/2, 11a/5, 11a/7, 11a/15, 11b/1, 12a/4, 12a/12, 12a/15, 12a/19, 12a/20, 12b/1, 12b/5, 12b/8, 12b/12, 12b/20, 13a/3, 13a/5, 13a/6, 13a/8, 13a/10, 13a/11, 13a/14, 13a/15, 13a/18, 13a/20, 13b/1, 13b/3, 13b/12, 13b/13, 13b/14, 13b/16, 14a/17, 14a/18, 14a/20, 14b/2, 14b/5, 14b/7, 14b/8, 14b/9, 14b/11, 14b/13, 15a/3, 15a/8, 15a/9, 15a/13, 15b/2, 15b/10, 15b/14, 15b/19, 16a/17, 16b/11, 16b/17, 16b/19, 17a/1, 17a/16, 17b/2, 17b/13, 17b/14, 17b/16, 17b/18, 17b/20, 18a/1, 18a/2, 18a/4, 18a/17, 19a/16, 19a/3, 19a/7, 19a/9, 19b/1, 19b/7, 19b/8, 19b/12, 19b/13, 19b/17, 20a/3, 20a/5, 20a/11, 20a/12, 20a/14, 20a/15, 20a/16, 20a/17, 20a/20, 20a/21, 20b/1, 20b/5, 20b/12, 20b/15, 20b/16, 20b/18, 20b/20, 21a/1, 21a/10, 21a/11, 21a/14, 21a/15, 21a/21, 21b/4, 21b/7, 21b/8, 21b/9, 21b/10, 21b/14, 21b/15, 21b/17, 21b/21, 22a/1, 22a/2, 22a/4, 22a/6, 22a/7, 22a/11, 22a/13, 22a/15, 22a/16, 22b/2, 22b/3, 22b/8, 22b/9, 22b/14, 22b/15, 22b/20, 23a/2, 23a/5, 23a/6, 23a/7, 23a/8, 23a/9, 23a/12, 23a/16, 23a/20, 23b/3, 23b/6, 23b/10, 23b/13, 24a/1, 24a/11, 24a/16, 24b/8, 24b/10, 24b/12, 24b/15, 24b/17, 24b/18, 24b/19, 25a/2, 25a/6, 25a/8, 25a/10, 25a/16, 25b/1, 25b/3, 25b/5, 25b/9, 25b/10, 25b/12, 25b/14, 25b/20, 25b/21, 26a/2, 26a/5, 26a/6,

26a/10, 26a/14, 26a/16, 26b/7, 26b/8, 26b/10, 26b/12, 26b/14, 26b/18, 26b/20, 27a/1, 27a/4, 27a/7, 27a/8, 27a/10, 27a/16, 27b/10, 27b/15, 27b/18, 27b/19, 27b/20, 27b/21, 28a/1, 28a/2, 28a/5, 28a/12, 28a/17, 28a/20, 34a/22, 34b/13, 34b/16, 35b/22, 36a/6, 42b/18, 45a/5, 46b/3, 46b/5, 47b/4, 47b/9, 47b/11, 47b/13, 47b/22, 48a/7, 48a/8, 48a/11, 48a/12, 48a/13, 48a/14, 48a/16, 48a/17, 48a/20, 48a/21, 48b/5, 48b/6, 48b/10, 48b/11, 48b/12, 48b/14, 48b/16, 48b/20, 49a/4, 49a/7, 49a/10, 49a/12, 49a/15, 49a/17, 49a/19, 49b/13, 49b/17, 49b/22, 50a/1, 50a/3, 50a/5, 50a/6, 50a/10, 50a/18, 50a/21, 50b/2, 50b/7, 50b/11, 50b/14, 50b/15, 50b/16, 50b/17, 50b/22, 51a/7, 51a/11, 51a/13, 51a/15, 51a/16, 51a/18, 51a/19, 51a/23, 51b/2, 51b/6, 51b/8, 51b/9, 51b/10, 51b/11, 51b/21, 52a/2, 52a/7, 52a/18, 52b/3, 52b/4, 52b/5, 52b/8, 52b/11, 52b/13, 52b/16, 52b/20, 53a/1, 53a/4, 53a/10, 53a/13, 53b/6, 53b/10, 53b/11, 53b/14, 53b/19, 54a/2, 54a/3, 54a/6, 54a/7, 54a/11, 54a/13, 54a/16, 55b/10, 55b/11, 55b/13, 55b/14, 55b/17, 55b/21, 56a/1, 56a/4, 56a/5, 56a/7, 56a/9, 56a/12, 56a/13, 56a/15, 56a/16, 56a/19, 56a/21, 56b/1, 56b/5, 56b/6, 56b/8, 56b/9, 56b/10, 56b/13, 56b/15, 56b/16, 56b/17, 56b/20, 56b/21, 57a/1, 57a/5, 57a/7, 57a/9, 57a/11, 57a/14, 57a/17, 57a/20, 57b/1, 57b/8, 57b/9, 57b/12, 57b/13, 57b/16, 57b/17, 58a/1, 58a/2, 58a/10, 58a/3, 58a/4, 58a/7, 58a/12, 58a/18, 58a/19, 58a/20, 58a/22, 58b/2, 58b/3, 58b/6, 58b/7, 58b/12, 58b/13, 58b/15, 58b/18, 58b/19, 58b/21, 59a/1, 59a/3, 59a/5, 59a/6, 59a/7, 59a/8, 59a/11, 59a/13, 59a/14, 59a/17

Rüstem-zāl (F.): Özel isim. 10b/1

rüsvāy (F.): Rezil, itibarsız. 32b/13

rüşvet (A.): Elindeki imkanı para ve mal karşılığında kötüye kullanma. 2b/4

-S-

sa‘adet (A.): Mutluluk, bahtiyarlık. 9a/15, 33b/6, 50b/1, 59a/19

sā‘at (A.): Vakit, zaman, saat. 3a/7, 17b/19, 21a/1, 29b/20, 38b/15, 45a/21, 52b/22

şabb (A.): Dökme, dökülme, boşaltma. 23a/12

şabāh (A.): Sabah, günün ilk saatleri. 1b/8, 4a/2, 7a/2, 11a/3, 11a/5, 12b/20, 13a/4, 18a/20, 21b/10, 35a/4, 42a/8, 42a/18, 47b/2, 50b/1, 53a/9, 53a/12

şabr (A.): Sabır, dayanma, katlanma. 18b/11, 50a/9, 51a/6, 58a/3

şac: Ateş üzerinde yufka yapılan pişirme aracı. 13b/21

şac ayağı: Üç ayaklı pişirme aracı. 52a/20

şaç-: Dağıtmak, saçmak. 19b/19, 22b/1, 36b/4, 57b/14

şaç: Kafadaki tüyler, saç. 20b/2

Sa'd-ı Şehriyâr: 43b/7, 44a/9, 44a/20, 46b/7

Sa'd-ı Yemenî: Özel isim. 43a/2

şadâ (A.): Ses, yankı. 29a/2, 29a/10, 43b/10

şadağa (A.): Karşılıksız yardım etme, sadaka. 17a/14

şadık (A.): İçten bağlılığı olan. 17a/9

şafâ (A.): Mutluluk, gönül şenliği, eğlenme. 1b/1, 9a/1, 21b/17, 24a/9, 26b/8, 27a/2, 28a/4, 28a/20, 37b/8, 38a/19, 40b/17, 41b/14, 42a/2, 42b/7, 45b/20, 47a/18, 48a/20

şafâ eyle-: Mutlu olmak. 50b/6

şafâ gel-: Karşılama. 40b/17, 41b/14, 44a/18

şafâ it-: Eğlenmek. 3a/18, 28a/19, 42b/4, 50a/1

şafâlan-: Mutlu olmak. 57a/6

şaff (A.): Aynı hizada olma.

şaff bağla-: Aynı hizaya gelmek. 35a/5

şaff çek-: Aynı hizaya gelmek. 20a/2

şağ: 1. Yön, sağ taraf. 14b/21, 15a/6, 15b/1, 17b/21, 20b/3, 20b/4, 23a/5, 35b/8, 32b/20, 42b/17, 43b/13, 44a/20, 44b/1 **2.** Hayatta olma. 6b/15, 7b/20, 8a/19, 8b/3, 9a/15, 10b/18, 11a/7, 16a/21, 21b/6, 21b/9, 30b/10, 35a/10, 36a/7, 40a/2, 45a/7, 51a/15, 53a/1, 53b/3, 53b/16, 53b/19, 58b/12

sağlık: Sıhhat, sıhhatli olma. 26b/7, 53b/18

şâhib (A.): Malik, sahip. 15a/13, 56a/18, 57b/7

Şâhibkırân (F.): Her zaman başarı ve üstünlük kazanan hükümdar, Hazret-i Hamza. 1b/9, 3b/4, 5a/12, 6b/10, 8a/7, 8b/2, 8b/4, 8b/6, 8b/20, 9a/8, 9b/2, 9b/12, 13a/22, 15b/7, 22b/17, 24b/10, 27b/18, 34b/1, 34b/3, 34b/8, 35a/2, 36a/21, 37a/5, 37a/8, 37a/14, 37b/4, 37b/12, 37b/16, 37b/20, 37b/22, 38a/5, 38a/13, 38a/16, 38b/6, 41b/1, 41b/9, 42a/5, 42a/18, 42b/2, 43b/11, 43b/13, 44a/3, 44a/8, 44a/13, 44b/12, 45a/9, 45a/16, 45a/17, 46b/4, 47a/2, 47a/12, 47a/15, 47b/12, 47b/14, 47b/16, 47b/17, 48a/2, 48a/11, 48a/15, 48a/21, 48b/3, 49b/21, 52a/10, 52a/15, 52b/16, 53a/18, 54a/7, 54a/11, 55a/21

şahîh (A.): Hakiki, gerçek. 38a/8

sâhir (A.): Sihir yapan, sihirbaz. 7b/13, 57a/3

şahrâ (A.): Kır, ova, çöl. 1b/16, 2b/9, 2b/12, 6a/20, 10a/1, 11b/15, 12b/13, 13a/9, 13a/12, 22a/20, 22b/1, 22b/2, 23a/9, 23a/15, 23b/15, 25a/11, 26a/5, 26a/6, 42a/17, 42b/3, 43a/1, 46b/11, 48b/14, 48b/18, 50a/12, 55b/17

sâ'ir (A.): Diğer, başka, gayrı. 27a/12, 30a/9, 30b/4, 33a/15, 45b/5, 52b/3, 55a/13

şalâteyn (A.): İki namaz. 37a/1

şaka (A.): Su dağıtan kişi. 3a/15, 3a/16, 5b/10, 6a/21

şakad (A.): Bir tarafı hasta veya eksik olan.

şakad it-: Yaralamak. 4a/1

şakal: Erkeklerin yüz bölgesindeki kıllar, sakal. 18b/20, 39b/2, 49a/6, 49a/7, 56a/5

şakın: "Yapma" anlamında bir söz. 2b/14, 7b/11, 9a/13, 9b/7, 19b/18, 31b/8, 32b/4, 35b/7, 35b/14, 40a/7, 41a/8, 42a/11

sâkin (A.): Sükunet, durgunluk. 10a/22

sâkî (A.): Su veren, su dağıtan kişi. 38a/17

şakla-: Saklamak, gizlemek. 9a/12, 9a/13, 10a/3, 12a/18, 17a/2, 29a/6, 35b/16, 37b/7, 55a/13, 57b/3

şal-: 1. Atmak, aşağı sarkıtmak, bırakmak. 2b/9, 3a/6, 13b/11, 16b/15, 19b/2, 26a/5, 32a/11, 36b/13, 52a/3 2. Göndermek, yollamak. 13a/9, 36a/18, 37a/13, 38b/17

şalıvir-: Bırakıvermek. 30b/15

şalın-: İşveli bir şekilde yürümek. 56b/8

şalındır-: İmkan vermemek. 35a/12

şalâbet (A.): Katılık, sağlamlık, güçlülük. 16a/13, 25b/15, 29a/14, 42b/13

sâlâr (F.): Kumandan, en büyük amir. 8b/5, 48a/11, 51b/18

şâlih (A.): Değerli, kıymetli kişi, salih. 41a/16

sâlim (A.): Eksiksiz, sakat ve noksanı olmayan. 7b/20, 51a/15

şalt: Yalnızca, sadece. 9b/9

şaltanat (A.): Hükümdarlık, sultanlık. 18a/13, 18b/5, 18b/6, 39a/4, 57b/7

Sâm: Özel isim. Bir kahramanın adı. 10b/1, 16b/8, 24a/16, 43a/10, 52a/20

Sâm Sicinpüş: Özel isim. 43a/19

şan-: Zannetmek, sanmak. 2a/18, 3b/10, 4b/14, 7b/9, 24b/3, 30a/16, 30a/20, 30b/13, 35b/10, 57a/5, 57a/17, 58a/22

saña: Sana (“sen” zamirinin datif hali). 2a/7, 2a/9, 3a/13, 6a/16, 6b/9, 9b/18, 12a/10, 14b/3, 14b/22, 21b/13, 22a/2, 22a/4, 22b/10, 25b/9, 25b/11, 25b/18, 26b/3, 27a/16, 27b/20, 29b/16, 31a/10, 31b/3, 31b/14, 32a/8, 32b/13, 34b/9, 35a/12, 35b/22, 36a/8, 36a/14, 37b/21, 39b/21, 40a/4, 40b/19, 41b/22, 41b/23, 45a/5, 49a/13, 49b/3, 49b/9, 50a/7, 51a/3, 51a/7, 51b/14, 53b/17, 54b/3, 55a/7, 55b/3, 55b/5, 56b/4, 56b/12, 56b/13, 56b/21, 57b/18, 58b/8, 59a/1

şan‘at (A.): Hüner, ustalık, marifet. 14b/12, 37b/9, 43a/15

şandālī, şandāliyye (A.): İskemle, sandalye. 16b/8, 16b/11, 16b/13, 16b/14, 28a/15, 34b/6, 38a/1, 40b/16, 41b/11, 44b/3, 52a/14, 52a/18, 52a/20, 53a/21, 53a/23

şandāliyye (A.): (bkz. şandālī)

sap: Tutma yeri, sap. 33a/12

şar-: 1. Etrafını çevirmek, kuşatmak. 58a/21 **2.** Bezle kaplamak, örtmek, sarmak. 36a/20, 37b/14 **3.** Kollarını etrafına dolamak. 7b/8, 10a/12, 13a/1, 13a/6, 16b/13, 23a/12, 28a/11, 32b/22, 49a/18

sarāy (F.): Saray, büyük konak. 16b/20, 17b/8, 17b/15, 17b/19, 18b/2, 19a/1, 24b/19, 25a/3, 26b/8, 26b/18, 44a/11, 44a/17, 45b/8, 45b/9, 47a/9, 48b/9, 55a/8

şarp: Engebeli, dik yer. 30a/1

şarş-: Birdenbire ve güçle kımıldatmak, sallamak. 10a/10, 23a/9

şat-: Para karşılığı birine vermek, satmak. 31a/5, 31a/21, 37b/9, 42a/15

şatılık: Satılmaya hazır şey. 31a/16

şatır (A.): Yazı sırası, satır. 11b/9

Satvan: Özel isim. Hindistan sultanı Lendeha’nın oğlu. 43b/5

şav-: Tehlikeli bir durumu geçirmek, atlatmak. 57b/16

savul-: Kendini tehlikeden korumak. 57b/13

sa‘y (A.): Gayret göstermek, çabalamak.

sa‘y eyle-: Gayret etmek. 6b/21, 11b/16

sa‘y-ı iḳdām it-: Gayret ve azim göstermek. 18a/11

sa‘y it-: Gayret etmek. 21a/15, 27a/14

şayd (A.): Avlanma. 25a/21, 28a/18, 46b/13, 47a/18, 47b/5, 48b/17, 52b/16

sāye (F.): Gölge, serinlik. 19a/14, 21b/15, 30a/3, 48b/22

sāye-bān: Gölge. 42b/9

şayyād (A.): Av yakalayan, avcı. 34a/1

sebeb (A.): Sebep, neden. 40b/21, 58b/8

sebeb ol-: Neden olmak. 3b/16, 3b/17, 8a/21, 8b/2, 27a/14, 27b/10, 33a/5, 41b/19, 45a/4, 47a/21, 49b/12, 55b/1

secde (A.): Namazda alını, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere koyma şekli.

secde-i şükr: Şükür secdesi. 10b/2, 13b/7

sedd (A.): Engel, mani. 23a/2, 51a/15

sefer (A.): 1. Yolculuk, sefer. 13b/15, 46b/1, 47b/1, 47b/18 2. Defa, kere. 22b/6

segird-, segirt-: Koşmak, seğırtmek. 3a/10, 5a/4, 18b/3, 18b/16, 21b/20, 22b/21, 29a/13

seher (A.): Seher, seher vakti, tan yerinin ağarmasından az önceki vakit. 8a/13, 35a/4, 48b/18

sehīl (A.): Kolay. 27a/12

sehm-nāk (F.): Korkunç. 7b/8, 8b/11, 10a/10, 20b/17

sek-: Bir yere, bir cisme çarparak yön değiştirmek, sekmek. 36a/16

sekiz: Sekiz rakamı. 4a/3, 33a/13, 43b/11, 53a/15, 58b/16

selām (A.): Selam. 1b/10, 2b/19, 8a/5, 14b/16, 26b/20, 27a/7, 41b/10, 41b/11, 47a/12, 47a/16

selām degir-: Selam ulaştırmak. 1b/10, 27a/1, 27a/7

selām eyle-: Selam vermek. 48b/4

selām vir-: Selam vermek. 2a/4, 13b/14, 14b/2, 17b/1, 28a/6, 42b/13, 56a/4, 58b/2, 58b/19

selāmet (A.): Esenlik, emin olma, kurtuluş. 11a/10, 13a/1, 18a/17, 21b/3

selāmla- (A.): Selam vermek. 43a/16, 44b/13, 44b/15

semender (F.): Uzun gövdeli, dört bacaklı, kuyruklu, kertenkeleye benzeyen, birçok türü bulunan bir hayvan. 13a/16, 13a/21, 13a/22

semt (A.): Bölge, cihet. 3b/4, 28b/10

Semengān: Özel İsim. İranda bir şehir adı. 6a/8, 16b/10

sen: Sen (teklik II. şahıs zamiri). 1b/16, 2a/2, 2a/11, 2a/12, 2a/18, 2a/21, 2b/1, 2b/9, 2b/14, 2b/17, 3a/13, 4a/5, 4a/7, 4a/13, 5b/5, 5b/6, 6a/14, 6a/15, 6b/8, 7b/4, 9a/19, 9a/21, 9b/2, 9b/22, 11a/13, 11b/11, 13a/1, 13b/16, 14b/17, 14b/20, 16b/3, 16b/7, 17a/3, 17b/2, 17b/8, 17b/10, 17b/11, 17b/13, 20a/10, 21b/12,

21b/14, 22a/2, 22b/8, 22b/9, 22b/13, 23a/20, 23b/1, 23b/4, 24a/15, 24a/16, 24b/6, 25b/7, 25b/10, 25b/11, 26b/1, 26b/3, 27a/14, 27a/18, 27a/21, 27b/10, 27b/11, 27b/21, 30a/19, 30b/3, 30b/9, 30b/15, 31a/3, 31a/4, 31a/11, 31b/4, 31b/8, 31b/16, 31b/21, 32a/13, 32b/1, 32b/18, 33a/17, 33b/5, 33b/6, 34b/10, 35a/20, 36a/6, 36b/8, 37b/17, 37b/20, 37b/23, 38a/14, 38a/21, 39a/2, 39b/13, 40a/8, 40b/6, 41a/1, 41a/3, 41a/7, 41a/9, 41a/15, 41b/23, 42a/12, 42a/14, 45a/4, 45a/7, 46a/3, 47b/12, 47b/13, 49a/9, 49a/19, 49b/6, 49b/22, 50a/5, 50a/9, 50a/18, 50b/20, 50b/21, 50b/22, 51a/2, 51a/8, 51a/9, 51a/12, 51a/16, 52b/20, 52b/21, 53a/4, 53a/7, 53a/16, 53b/3, 53b/11, 53b/18, 54b/9, 54b/15, 55b/3, 56a/7, 56a/10, 56a/20, 56a/21, 56b/14, 56b/15, 56b/19, 56b/20, 57a/1, 57a/3, 58a/11, 58a/13, 58a/14, 58a/15, 59a/8

sencileyin: Senin gibi. 33b/6, 51a/5

sendele-: Sendelemek, ayağı kaymak. 22b/21

seng (F.): Taş. 11b/21

sengin (F.): Taştan, taştan yapılmış, cesaretli. 3b/12, 13a/6, 21b/11

senün: Senin (“sen” zamirinin genitif hali.) 9a/10, 9b/19, 10b/1, 14a/14, 14a/17, 16b/2, 17b/11, 24b/14, 29b/2, 29b/4, 30b/14, 31a/7, 32a/11, 32a/17, 32b/14, 33a/10, 34a/18, 35b/18, 35b/21, 35b/23, 36a/7, 37b/6, 39b/8, 39b/17, 40a/7, 41a/9, 44b/5, 45a/6, 49a/9, 49b/7, 51b/5, 53a/6, 53b/1, 53b/18, 54b/14, 55a/20, 55b/5, 56a/11, 57a/4, 57a/6, 57a/7

ser (F.): Baş, kafa.

ser çek-: Yükseklerle kadar ulaşmak. 48b/16, 57a/21

Serāperde: Özel isim. Padişah otağı, haremle selamlığı ayıran engel gibi anlamlara gelir. 34b/4, 41b/7, 42a/16, 42b/14, 44a/8, 44b/16, 46b/11, 48a/12, 52a/14, 52a/18

serāsime (F.): Kendini kaybetme, sersemlik.

serāsime ol-: Sersemleşmek. 10a/4, 10a/11, 23a/16

ser-bülend (F.): Baş yükseklerle çıkma. 48b/16

serdār (F.): Başkomutan. 29a/14, 37b/6, 58b/15

sereko-: Yere sermek. 30b/5

serencām (F.): Baştan geçen olaylar, macera. 3b/15, 3b/16, 14a/15, 14a/16, 14b/4, 14b/6, 17b/3, 21a/12, 21a/15, 21b/8, 48a/16

sergerdān (F.): Şaşkın, eşkıya. 15a/2, 21a/20

sergüzeşt (F.): Serüven, baştan geçen olaylar. 17b/3, 24b/12, 48a/15, 48a/18, 52b/5

serhadd (F.): Hudut, sınır bölgesi. 48b/13

serhâlka (F.): Halka halinde oturanların başı. 42b/21, 44a/13, 52a/13

serheng (F.): Çavuş, oklu asker. 7b/16, 32b/17, 32b/20, 34b/20

serhoş (F.): Serhoş, kendinden geçmiş. 28b/20, 29a/1, 30a/16

serkaplan (F.): Yiğitlerin, cesurların başı, lideri. 42b/21, 44a/13, 44b/6, 52a/13, 52a/16, 53a/23, 58b/4

serkeş (F.): Başkaldıran, itaatsiz, inatçı. 52a/8

sermâye (F.): Bir işinin kurulması, yürütülmesi için gereken malların tamamı, anamal. 31a/4, 39b/9

server (F.): Başkan, reis. 2a/3, 2a/9, 2b/3, 2b/8, 3b/6, 6a/7, 7a/16, 8b/2, 10a/1, 10a/20, 10b/1, 11b/6, 11b/16, 13a/8, 13a/12, 14a/14, 14a/15, 15a/6, 17b/21, 18a/3, 19a/13, 19b/12, 20b/1, 20b/10, 22a/9, 22a/10, 23a/1, 24a/10, 25a/12, 26a/13, 27a/13, 27a/21, 28a/7, 28a/8, 28a/13, 28a/15, 28a/18, 31a/1, 31b/1, 33b/5, 33b/9, 33b/13, 33b/15, 35b/18, 38a/19, 38b/10, 42a/19, 42b/10, 42b/21, 43a/18, 45a/10, 45a/22, 45b/11, 49a/1, 49a/20, 49b/13, 49b/14, 50a/3, 50b/4, 50b/6, 50b/9, 50b/10, 52a/6, 52a/9, 57a/6, 57a/14, 58a/3, 58a/7

ses: Ses, seda. 29a/7

sev-: Sevmek. 1b/3, 7b/13, 23b/6, 41a/16, 45a/2, 49b/7, 50a/11

sevin-: Sevinmek, mutlu olmak. 30b/17, 31a/1, 31a/18, 40a/1

sevdâ (A.): İstek, heves. 18a/14, 27a/8, 50a/13

Seyf-i zü'l-bezen: Özel isim. 34b/6

seyl (A.): Sel, şiddetle gelen şey. 22b/19, 55a/4

seyr (A.): İzleme, seyretme. 14b/4, 14b/11, 14b/12, 25a/11, 25a/18, 25b/17, 42b/8

seyr çal-: Seyretmek. 31b/8

seyr eyle-: İzlemek. 21b/12, 49a/7

seyr it-: Seyretmek. 3a/6 4a/6, 11a/1, 12b/2, 14b/10, 15a/5, 26b/2, 30a/13, 30a/14, 30b/18, 34b/2, 42b/5, 43b/9, 49a/1, 57b/9

seyre tur-: Seyretmek. 34b/2

seyrân (A.): Gezinme, bakıp seyretme. 12a/16, 14b/4

seyâhat (A.): Yolculuk. 24b/11, 55a/16

seyyâre (A.): Gezen, yol alan. 54a/10, 54a/16

sezgit-: Göndermek, yollamak. 11b/4

sıcağ: Sıcak. 48b/21

şıçra-: Sıçramak, yerinden zıplamak. 5a/19, 7a/5, 10a/12, 18b/3, 19b/12, 20b/20, 21a/13, 32b/22, 35a/17, 37b/3, 43a/14, 57b/15

şidk (A.): Doğruluk, inanç. 24b/15

şığ-: Geçebilmek, sığmak. 12b/4

şığın-: Güvenmek, yardım istemek veya ummak. 9b/17, 9b/18, 13a/5

şıhhat (A.): Sağlık. 11a/10, 21b/3

şığ: Seyrek olmayan, sık. 14a/8

şığ-: Kuvvetlice kavramak, sıkıkmak. 14a/6, 23a/12

şındır-: Yok etmek, yenmek. 20a/20

şınur (A.): Sınır. 46a/19

sırr (A.): Gizli şey, sır. 10b/15, 25a/8

şırt: Sırt, arka. 4a/7

sihr (A.): Büyü, gözbağcılık. 7b/12, 49b/2, 49b/3, 49b/8, 49b/11, 56b/16

sil-: Silmek, temizlemek. 11b/10, 47b/3

silāh (A.): Silah. 13b/4

silkin-: Bir şeyi üstünden atmak, ondan kurtulmak. 3b/19, 13a/8, 32b/9, 56a/19

sille (F.): Elin iç yüzüyle vurulan tokat.

sille ur-: Tokat atmak. 32b/19

Sīmrān Akrānī: Özel isim. 43b/3

Simrāy, Simrāy Akrānī: Özel isim. 35b/2, 35b/3, 35b/4, 35b/7, 42b/20

Simurğ-ı ‘Ankā: Özel isim. Masallarda adı geçen ve gerçekte var olmayan büyük bir kuş, Simurg, Zümrüdü Anka. 43b/13

siñ-: Gizlenmek, saklanmak. 12b/5, 29a/5

sinek: Sinek. 13a/7

sīne-şāf (F.): Temiz kalpli.

sīne-şāf ol-: Anlaşmak, barışmak. 38a/22, 42a/2

siper (F.): Arkasına saklanılacak şey. 13a/14, 16b/14, 20a/15, 20a/18, 25b/20, 26a/2, 29b/17, 35a/13, 35b/11, 35b/15, 35b/21, 36a/2, 36a/3, 36a/4, 36a/10, 36a/15, 36b/13, 41a/17, 42a/20, 50b/16, 51a/1, 51a/14, 51a/23, 51b/1, 52a/5, 57b/13, 57b/14, 57b/19, 59a/7, 59a/9, 59a/15

Sitefanos Yunanī: Özel isim. 43a/7

sitem (F.): Çıkışma, kızma.

sitem it-: Kızmak. 23b/8

siyāh (F.): Kara, siyah. 4a/15, 11b/8, 20b/13, 26a/4, 32a/7, 35a/19, 35a/22, 35a/23, 35b/1, 37a/21, 49a/6

Siyāh Şīr: Özel isim. 35a/19, 35a/22, 35a/23, 35b/1

siyāset (A.): Ceza, idam cezası. 6a/6, 6a/12, 7a/14, 7a/20, 8b/6, 8b/10, 8b/17, 9b/9, 16a/19, 37b/15

Siyāvuş: Özel isim. 41a/15, 41a/18, 41a/20, 41a/24, 41b/1, 41b/5, 41b/6, 41b/7, 41b/12, 41b/13, 41b/22, 42a/6, 42a/7, 42a/18, 42b/2

siz: Siz. (çokluk II. şahıs zamiri) 2b/4, 4a/7, 5a/16, 5b/14, 5b/17, 5b/18, 6b/3, 6b/9, 7a/7, 7a/19, 8b/19, 9a/7, 9a/10, 9a/12, 9a/22, 12a/14, 14b/15, 14b/16, 15b/4, 15b/5, 16a/1, 16a/6, 16a/16, 16b/1, 17b/4, 17b/18, 18a/6, 18a/8, 18a/9, 18a/16, 18b/14, 19a/18, 19a/19, 19b/1, 19b/5, 19b/14, 19b/16, 19b/17, 21a/12, 21a/18, 21b/2, 21b/4, 21b/5, 21b/16, 22a/14, 23a/17, 23a/19, 23a/19, 24a/6, 24a/20, 24b/7, 24b/8, 24b/14, 26b/1, 26b/6, 27a/11, 27b/2, 27b/15, 29a/17, 31a/2, 32a/2, 32b/11, 38a/17, 38a/19, 39b/11, 40b/11, 41a/11, 41b/1, 41b/2, 41b/10, 41b/16, 42b/6, 46a/20, 46b/1, 47a/6, 47b/19, 48b/18, 49b/12, 49b/13, 49b/15, 49b/17, 49b/20, 50a/17, 50a/20, 50b/8, 52a/6, 53a/2, 54a/9, 56a/6, 56a/9, 58b/10, 58b/11

şofra: Yemek yemek için kurulan sergi, sofrası. 30a/3, 30a/5

şoğuk: Soğuk. 11a/2, 24a/12

şoḥbet (A.): İki veya daha fazla kişi arasında yapılan muhabbet, hasbihal. 57a/1, 57a/4

şok-: İçine koymak. 28b/9

şokāk (A.): Sokak. 37a/10, 55a/4

şol: Sol taraf. 14b/21, 15a/7, 17b/21, 20b/3, 32b/20, 43b/14

şoluḡ: Nefes, soluk. 5b/3

şoluş-: Nefes alıp dinlenmek. 18b/17

somākī: Kızıl veya yeşil renkte, damarlı ve çok sert olan bir tür mermer. 10a/14

şon: Son. 5b/12, 6b/19, 8a/6, 14a/16, 21a/16, 27a/17, 48b/17

şoñra: Sonra. 1b/7, 2a/16, 2b/21, 3a/13, 3b/8, 5a/4, 6b/14, 8a/1, 8a/5, 8a/12, 9a/21, 9b/10, 14b/13, 16b/8, 16b/16, 17a/20, 17b/5, 18a/13, 19b/8, 23b/6, 23b/8, 23b/9, 24a/7, 24a/13, 25b/16, 26b/7, 29a/5, 32b/1, 33a/20, 33b/10, 34a/13, 34b/12, 34b/18, 37a/3, 37b/23, 38b/22, 39a/15, 39b/16, 39b/20, 41b/21,

42a/9, 43b/6, 43b/10, 44b/1, 48a/2, 48a/9, 49b/20, 50b/8, 52a/13, 52a/15, 52a/17, 52a/19, 53b/7, 53b/15, 54a/1, 57a/1

şor-: Sormak, araştırmak. 18a/3, 22a/3, 22a/5, 27a/7, 35a/2, 40a/3, 52a/1

şoruş-: Araştırıp soruşturmak. 8a/5, 44a/2, 46b/10, 48a/13

şoy: Nesil, ırk. 11b/17

şoy-: Soymak, çıkarmak. 4a/4

sög-: Küfür etmek, söğmek. 4b/5, 4b/13, 40b/6

sök-: Sökmek. 36a/4

sön-: Sönmek. 13b/20

söyle-: Demek, söylemek. 1b/8, 1b/9, 2b/15, 4a/19, 4b/8, 6a/14, 6b/3, 7a/20, 8a/1, 8a/8, 8a/9, 8a/10, 9a/13, 9b/4, 11a/13, 16b/16, 22a/3, 22a/4, 22a/15, 22b/11, 24a/15, 24a/17, 24a/19, 25b/19, 27a/3, 29a/18, 29b/2, 30a/9, 31b/8, 31b/16, 32a/10, 32a/12, 32a/19, 32b/16, 34a/16, 34b/17, 34b/19, 34b/21, 38a/21, 39a/21, 39b/1, 39b/10, 39b/15, 40a/3, 40a/8, 40b/7, 41a/9, 45a/11, 45a/13, 53a/11, 53a/16, 53b/9, 53b/18, 54b/7, 58b/18

söyleş-: Muhabbet etmek, dertleşmek. 19a/8, 24a/14, 29a/1, 29a/7

söylet-: Konuşturmak, laf almak. 6a/3, 16b/6, 16b/18, 55b/4

söz: Söz, kelam. 2a/7, 2a/9, 3b/6, 5b/19, 6a/14, 6b/18, 7a/7, 7a/7, 7a/8, 9a/11, 18a/16, 18b/11, 18b/16, 22a/10, 22b/8, 22b/11, 27a/10, 27b/13, 28a/8, 29b/1, 29b/2, 31a/3, 31b/8, 32a/15, 34a/1, 35a/7, 37a/4, 39a/21, 39b/9, 39b/15, 39b/17, 39b/21, 40a/7, 40b/6, 40b/21, 41a/8, 47b/22, 53b/10, 55a/13, 56b/21, 59a/4

şu: Temel içeceğimiz, su. 3a/12, 3a/13, 3a/15, 3a/17, 3b/19, 6a/21, 11a/1, 11a/4, 11a/19, 11b/3, 12a/5, 12a/14, 12a/18, 12b/7, 12b/11, 12b/13, 13a/5, 13b/7, 13b/8, 14b/19, 15b/21, 16a/1, 16a/4, 16a/8, 16a/9, 16a/10, 16a/21, 19b/2, 19b/9, 23b/11, 24a/11, 24a/12, 29b/8, 46a/19, 48b/15, 50a/13, 50b/2

şuşa-: Susamak. 3b/19

şusuzluk: Suya ihtiyacı olma. 12a/17, 15b/21

şula-: Su vermek, içirmek. 19a/15

su'âl (A.): Soru sorma. 40b/20

su'âl eyle-: Soru sormak. 1b/5, 17b/21, 48a/15, 56a/18

su'âl it-: Soru sormak. 5a/5, 5b/4, 16a/5, 17b/3, 18b/17, 24b/7, 27a/1, 30b/13, 31b/14, 32a/15, 52a/1, 52a/14, 54b/12, 59a/5

su'âl olun-: Soru sorulmak. 13b/10

şuç: Kabahat, suç. 14a/13, 23b/4, 34b/10, 53b/18

suffe (A.): Sofa, yer. 28b/16

şulb (A.): Soy, döl. 1b/4

şulh (A.): Barış, barışma.

şulh eyle-: Barışmak. 52a/19

şulh ol-: Barışmak. 41b/2, 46a/18, 47b/18, 48a/6

sultān (A.): Padişah, hükümdar. 2a/5, 2a/8, 8b/17, 8b/21, 9a/3, 9a/7, 9a/13, 9b/10, 17a/14, 33a/22, 43b/5, 43b/13, 45a/14, 49b/21, 50a/16, 50a/17, 50a/22, 51b/22, 57a/2

sumāt (A.): Sıra ile konmuş yemek sofrası, yer sofrası, ziyafet. 44b/8, 44b/11

şun-: Uzatmak, sunmak. 32b/22, 34b/6, 39b/9, 51a/10

şūret (A.): Biçim, görünüş, kılık. 3a/15, 6a/21, 7a/2, 7a/13, 7a/20, 7b/16, 34b/20, 56b/5, 56b/6

şuş-: Konuşmamak, susmak. 4a/14, 31b/14, 31b/16, 31b/20

şuvar-: Hayvanlara su içirmek. 2b/5

sūbhān-Allah: Allah'ı tesbih etme. 13b/9

sūkkerī (A.): Şekerli 41b/13

sūkūn (A.): Sakinlik, sessizlik. 47a/19

Sūleymān: Özel isim. 1b/4, 8b/8, 8b/22, 14b/16, 21a/18, 35b/21, 42b/14, 44b/15, 52a/14, 52a/18, 53a/19

sūnbūl (A.): Güzellerin saçı. 26a/5

sūnger: Sıvıyı içine çeken, sünger. 14a/6

sūr-: 1. Binek hayvanını yöneltmek. 5a/10, 18a/1, 20a/2, 20a/5, 20a/14, 20b/7, 20b/18, 25b/1, 26a/11, 35a/10, 35a/19, 35b/9, 35b/15, 36a/9, 36a/21, 36b/21, 47a/15, 54b/3, 54b/11, 56b/15 2. Devam etmek, sürmek. 39a/4 3. Değdirmek, sürmek. 13a/17, 53b/12 4. Cezaya çarptırmak. 37a/20 5. (Toprağı) sürmek. 5a/13

sūrū-: Sürüklemek, sürümek. 5a/18

sūr'at (A.): Hız. 28b/5

sūri: Çok miktarda hayvan, sürü. 50a/12

sūt: Süt. 51b/12

sūvār (F.): Ata binmiş, binici. 38a/11, 49a/5, 49b/10, 56a/4, 56a/7, 58b/20

süvār ol-: (Binek hayvanına, ata) binmek. 2b/11, 3b/7, 5a/1, 5a/8, 14b/1, 17b/15, 19a/15, 19b/9, 24b/16, 29b/7, 35a/5, 35b/3, 36a/20, 37a/22, 43b/12, 44a/6, 44a/14, 49a/5, 50b/11, 54a/21, 56a/12, 58b/7

süzil-: Süzölmek, gökten aşığıya inmek. 21a/10, 21b/15

-Ş-

Şābūr, Şābūr Şāh: Özel isim. 15a/11, 15a/16, 15a/19, 15a/20, 15a/21, 15b/2, 15b/19, 16a/6, 16a/7, 16a/15, 16b/17, 16b/2, 16b/4, 16b/20, 17b/6, 18a/3, 18a/5, 18a/21, 18b/6, 19a/4, 54b/5, 54b/8

şād (F.): Mutlu, sevinçli. 44b/18

şādih it-: Sevinmek, sevinç duymak. 24b/20

şād-mān: Sevinçli, memnun, mesrur. 45b/1

şād ol-: Mutlu olmak. 5b/17, 8a/12, 11a/21, 12a/12, 13a/3, 17a/11, 21a/11, 21b/5, 24a/10, 26a/15, 26b/7, 27b/3, 27b/9, 34a/6, 40a/1, 40a/22, 40b/14, 41b/4, 41b/5, 42a/3, 44a/16, 47b/10, 47b/11, 48a/1, 48a/11, 48a/18, 52a/7, 53a/1, 54a/12, 56b/4, 57a/9, 57a/17

şāh (F.): Hükümdar, padişah, sultan. 4a/6, 4a/7, 4a/10, 4a/13, 5b/14, 5b/17, 5b/18, 5b/20, 6a/1, 6a/2, 6a/6, 6a/9, 6a/10, 6a/12, 6a/15, 6b/3, 6b/5, 6b/7, 6b/11, 6b/13, 6b/18, 7a/3, 7a/4, 7a/6, 7a/10, 7a/19, 7b/2, 7b/14, 7b/17, 8a/15, 8a/8, 8b/5, 8b/7, 8b/9, 8b/17, 15a/11, 15a/16, 15a/20, 15a/21, 15b/2, 15b/3, 15b/19, 16a/5, 16a/6, 16a/7, 16a/9, 16a/12, 16a/15, 16a/16, 16a/18, 16b/1, 16b/2, 16b/9, 16b/10, 16b/17, 17b/6, 18a/3, 18a/5, 18a/21, 18b/1, 18b/6, 19a/1, 19a/6, 22a/12, 22a/14, 22a/15, 23b/17, 23b/18, 24a/2, 24a/21, 24b/1, 24b/15, 24b/21, 25a/9, 25a/10, 25a/11, 25b/6, 25b/8, 26a/1, 26b/11, 26b/14, 26b/18, 26b/20, 27a/3, 27a/4, 27a/6, 27a/15, 27a/19, 27a/22, 27b/1, 27b/3, 27b/9, 27b/14, 27b/16, 27b/17, 27b/20, 27b/21, 28a/1, 28a/3, 28a/5, 28a/14, 28a/18, 31b/2, 31b/8, 31b/10, 31b/15, 32a/4, 32b/5, 32b/18, 33a/2, 33a/19, 33b/1, 33b/6, 33b/12, 33b/13, 33b/14, 33b/17, 33b/19, 34a/7, 34a/11, 34a/22, 34b/8, 34b/10, 34b/14, 35b/11, 35b/8, 35b/15, 35b/17, 35b/19, 35b/22, 35b/23, 36a/1, 36a/2, 36a/6, 36a/9, 36a/10, 36a/13, 36a/16, 36a/19, 36b/5, 36b/16, 36b/17, 36b/20, 36b/22, 37b/4, 37b/10, 38a/21, 38b/10, 38b/12, 39a/10, 39a/13, 39a/19,

39a/21, 39a/22, 39b/2, 39b/6, 39b/8, 39b/11, 39b/14, 39b/22, 40a/2, 40a/6, 40a/9, 40a/14, 40a/19, 40a/21, 40b/2, 40b/3, 40b/4, 40b/6, 40b/7, 40b/9, 40b/13, 41a/8, 41a/10, 41a/14, 41a/20, 41a/22, 41b/2, 41b/3, 41b/5, 41b/9, 41b/14, 41b/16, 41b/17, 42a/3, 42a/5, 42a/19, 42a/21, 42b/2, 42b/6, 42b/8, 42b/13, 42b/19, 43a/16, 43b/1, 43b/2, 43b/4, 43b/8, 43b/17, 44a/5, 44a/7, 44a/8, 44a/12, 44a/14, 44a/17, 44a/19, 44a/21, 44b/4, 44b/8, 44b/13, 44b/14, 44b/17, 44b/19, 45a/7, 45a/8, 45a/10, 45a/12, 45a/15, 45a/17, 45a/20, 45a/21, 45a/22, 45b/1, 45b/20, 46a/3, 46a/6, 46a/9, 46a/14, 46b/3, 46b/12, 46b/20, 47a/1, 47a/2, 47a/4, 47a/16, 47a/21, 47b/5, 47b/6, 47b/14, 47b/17, 47b/18, 47b/22, 48a/6, 48a/7, 48a/8, 48b/7, 48b/9, 48b/13, 54a/6, 55b/1, 55b/5, 55b/7, 56a/8, 59a/15

şāhzāde (F.): (bkz. **şeh-zāde**) Padişah çocuğu. 40b/4

şāhīn (F.): Şahin kuşu, atik, sert. 25a/13

şāhīn-mişāl: Şahin gibi. 20b/20, 23a/13

şakḳ (A.): Yarılma, çatlama.

şakḳ it-: Yarılmak. 59a/15

Şām: Özel isim. 46a/4

şamar: Tokat, şamar. 52a/14

şam'dān (A.): Şamdan. 17a/22, 28a/8

şān (A.): Ün, şeref, şan. 38a/19

şar: Akarsu, ırmak. 3a/15

şarāb (A.): İçki, şarap. 1b/9, 1b/10, 30a/6, 30a/14, 50b/4, 50b/7

şart (A.): Koşul, şart. 17b/11, 40a/7, 40a/11, 41a/7, 49b/8

şaş-: Şaşmak, şaşırmak. 7a/18, 7b/4, 9b/20, 29a/15, 32a/11

şa'sa'a (A.): Gösteriş, parlaklık. 26a/5

şāyed (F.): Eğer, belki, ola ki. 4a/4, 4a/11, 45a/11, 57a/19

şecā'at (A.): Cesaret, yiğitlik. 36b/8

Şeddād: Özel isim. 42b/16

şedīd (A.): Şiddetli, katı, acımasız. 14b/20

şehādet (A.): Tanık olma, şahitlik yapma. 20b/15

şehīd (A.): Vatan, iman ve kutsal bir amaç için canını veren.

şehīd it-: Şehit etmek. 36b/6, 55b/2

şehīd ol-: Şehit olmak. 21a/7

şehir, şehir (F.): Şehir, il, vilayet. 8b/12, 15b/10, 16a/1, 16a/3, 18a/2, 19a/19, 19a/20, 23b/13, 24b/1, 24b/7, 24b/17, 24b/20, 25a/3, 25a/4, 25a/13, 26b/1, 30b/12, 30b/16, 31a/15, 42a/17, 52b/2, 52b/18, 54a/21, 55a/5

şehriyār (F.): Hükümdar. 2a/9, 6a/17, 16a/5, 24a/20, 25a/10, 43b/7, 44a/9, 44a/20, 45a/5, 45a/16, 46b/7, 55a/16, 55a/21, 55b/2, 58b/17

şehzāde (F.): Padişah oğlu veya padişah ailesinden olan erkek çocuk. 1b/6, 9a/3, 15a/15, 18b/10, 18b/18, 19b/18, 20a/6, 37a/11, 38b/14, 38b/17, 38b/18, 38b/19, 38b/21, 39b/22, 53a/22

şekl (A.): Şekil, yöntem, biçim. 29a/6

şekm (A.): Sertlik, güç, kuvvet. 42b/12, 51b/9

şekvā (A.): Şikayet, hoşnutsuzluk.

şekvā eyle-: Şikayette bulunmak. 15b/2

Şemmās, Şemmās Firenk: Özel isim. 31b/10, 31b/17, 32a/1, 32a/2, 32a/5, 32a/11, 32a/12, 32a/14, 32a/16, 32a/19, 32b/7, 32b/8, 32b/10, 32b/15, 32b/16, 32b/21, 33a/4, 33a/7, 33a/12, 33a/21, 33b/1, 33b/3, 33b/6, 33b/11, 33b/13, 33b/14, 34a/10, 34a/11, 54a/17, 54b/5, 54b/15, 54b/16, 55a/8, 57b/6, 57b/7, 58a/12, 58b/6, 58b/7

şenlik: Belli günlerde yapılan, coşku veren eğlendirici gösterilerin tümü, bayram. 24b/20, 28a/4

şerr (A.): Kötülük, şer. 5b/7, 10b/12, 11a/6, 33b/12, 39b/5

şerbet (A.): İçecek, içilecek tatlı şey. 27a/3, 34b/6, 40b/16, 41b/13

şerīf (A.): Şerefli, mübarek, soylu, temiz. 40b/17, 40b/18, 46b/10, 46b/14, 54a/9

şesper (F.): Eski harp aletlerinden altı dilli topuz. 42b/12

şetm (A.): Sövme, hakaret etme. 2b/8

şey (A.): Şey, nesne. 34b/11

şeytān (A.): Şeytan. 39a/22

şiddet (A.): Kaba kuvvet kullanma, sertlik. 13b/20

şifā (A.): Hastalıktan kurtulma, iyi olma. 27a/3

şikār (F.): Avlanma, düşmandan ele geçirilen mal. 2b/2, 4a/8, 6a/16, 6b/1, 25a/15, 25a/20, 25b/4, 25b/9, 25b/11, 26b/8, 26b/10, 26b/15, 27a/19, 27b/2, 27b/5, 34b/13, 36b/16, 37b/1, 46b/13, 47a/18, 47b/3, 47b/6, 48b/19, 48b/20, 49a/1, 50b/20, 50b/21, 51a/3, 51a/5, 52b/8, 55b/11, 55b/12, 57b/8, 58b/10, 58b/13, 58b/15

şikār al-: Avlanmak. 26a/6, 55b/12

şikār arzūla-: Avlanmak istemek. 25b/1

şikār eyle-: Avlanmak. 48b/19

şikār it-: Avlanmak 13a/17, 13b/1, 25a/11, 25a/20, 25b/2, 26a/7, 28a/18, 48b/17, 52b/17

şikār ol-: Avlanmak. 26a/8

şikārgāh (F.): Av hayvanlarının bol olduğu yerler. 25a/13, 25b/6, 52b/19

şikāyet (A.): Sızlanma, yakınma, memnuniyetsizlik. 23b/17, 45b/12

şikāyet eyle-: Şikayet etmek. 24b/12, 34a/16

şikāyet it-: Şikayet etmek. 16a/16

şimdi: Hemen, şimdi. 2a/10, 2a/15, 2b/3, 2b/5, 3a/19, 4a/13, 6a/8, 6a/11, 6a/18, 7a/9, 8a/10, 9a/10, 10b/9, 12a/8, 16a/20, 17b/21, 18a/11, 18b/15, 21a/14, 21a/21, 22b/8, 22b/9, 23a/19, 23b/2, 25b/13, 25b/16, 26a/11, 27a/2, 27b/10, 30a/17, 33b/14, 33b/18, 34a/11, 37b/20, 38a/14, 39a/3, 40b/6, 40b/11, 45a/3, 46a/16, 48b/1, 49b/6, 49b/16, 49b/18, 50a/8, 50a/22, 50b/21, 55b/4, 56b/1, 56b/19

şimden girü: Bundan sonra, artık. 4a/3, 6b/10, 20b/14, 33a/3, 41a/8, 42a/2, 46a/20, 52b/19, 55b/6

şimden şoñra: Bundan sonra, artık. 50b/8, 53b/7

şimşir (F.): Kılıç. 15b/8

şir (F.): Aslan.

şir-gir : Aslan gibi tutan. 43a/7

şir-ṭab' : Aslan huylu, cesur, gözüpek. 8b/14

şirin (F.): Şirin, sevimli. 28a/7, 32b/11

şol: Şu (İşaret sıfatı.) 2a/10, 4a/9, 11b/2, 11b/6, 13a/16, 17a/2, 17b/11, 18b/11, 19a/14, 23b/7, 24a/10, 25b/10, 26b/18, 27a/5, 30b/14, 49a/2

şom (F.): Uğursuz. 39a/22

şöyle: Şöyle, şu şekilde. 1b/1, 2a/10, 5b/2, 8a/6, 8a/8, 8b/2, 10a/14, 11a/16, 11b/18, 12a/13, 12a/19, 13b/13, 14a/19, 14b/1, 16a/3, 17b/7, 18b/12, 19a/18, 21b/19, 22a/19, 22b/11, 22b/20, 23a/5, 23a/8, 23a/10, 23b/8, 25b/10, 26b/6, 26b/19, 28b/5, 28b/17, 30b/6, 32a/16, 32b/20, 41b/3, 41b/18, 48b/15, 49a/14, 56b/1

şu: 1. Şu (işaret sıfatı) 2b/8, 5b/7, 6b/11, 7a/16, 7a/19, 7a/20, 7b/5, 14a/16, 20b/2, 31a/12, 32b/15, 32b/17, 37b/5, 37b/8, 37b/19, 39b/4, 51a/7, 54b/9,

55b/19, 56a/6, 57a/6, 57a/9, 58b/18 **2.** Şu (işaret zamiri) 12a/16, 25b/2, 25b/21, 30b/20, 32b/21, 33a/5, 33a/6, 49b/4, 57b/11

şu'le (A.): Işık, parlaklık. 30a/13

şura: Şu yer, şurası. 22b/10, 25b/11

şübhe (A.): Kuşku, şüphe. 7a/18

şükr, şükür (A.): Verdiği nimetler için Allah'a duyulan minneti dile getirme. 13b/5, 40a/4, 57a/9

şükr eyle-: Şükretmek. 10b/2, 13a/4, 13b/7, 14a/21, 49a/17

şükr it-: Şükretmek. 34a/1, 44a/16

şükr ol-: Şükretmek. 23a/18

-T-

ta (F.): Kadar, dek, değin. 8b/12, 14a/13, 18a/10, 25b/10, 39b/12, 45b/14, 45b/20, 53a/20

ta'accüb (A.): Şaşırma, hayret etme. 22b/4

ta'accüb eyle-: Şaşırmak. 8a/3

ta'accüb it-: Şaşırmak. 5a/14, 8b/13, 13b/16, 17a/18, 32a/12, 40b/9, 51b/2

ta'alluḳāt (A.): Hısımlar, akraba. 48a/17, 48a/20

ta'ām (A.): Yemek, aş. 1b/9, 1b/10, 12a/5, 12a/20, 14a/20, 17a/11, 17a/14, 19b/2, 21b/13, 21b/16, 23a/4, 27a/3, 28b/5, 30a/9, 30a/17, 30b/6, 45a/10, 47a/10, 50a/14

ṭabanca: Tabanca. 34a/10, 37b/9

ṭaban: Alt kısım, taban. 44b/10

tābi' (A.): Boyun eğen, bağlı kalan, birbirinin emri altında bulunan. 53a/17

tābi' ol-: Bağlı olmak. 34a/8, 38b/8

ṭabī'at (A.): Yaradılış, karakter. 39b/15

ṭabīb (A.): Doktor. 27a/18

ṭabl (A.): Davul. 43b/10

ṭabl-ı şād-mān: Sevinç davulu. 45b/1

tāc, tāç (A.): Hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık. 5b/18, 33b/11, 38b/4, 41a/17, 42a/3,

tāc-dār: Taç tutan. 38b/6

tāc-hāne: Tacin muhafaza edildiği oda, yer. 44a/16

tağ: Dağ. 2b/9, 2b/12, 4a/16, 9b/13, 9b/15, 11b/1, 12b/2, 12b/4, 12b/6, 12b/9, 12b/12, 12b/16, 13a/7, 13b/6, 13b/12, 13b/13, 14b/18, 14b/22, 22a/18, 22b/19, 23a/6, 23b/14, 28b/19, 29a/3, 29a/6, 29a/12, 30a/1, 37b/14, 55b/11, 55b/20, 56a/4, 57a/10, 57a/21, 58a/5, 58a/14

tağayyür (A.): Değişme, başkalaşma.

tağayyür ol-: Değişmek. 9a/6, 25b/15

tağıl-: Dağılmak, uzaklaşmak, gitmek. 10a/17, 13a/11, 23b/18, 25a/21, 28a/17, 38a/11, 38b/10, 48b/19

tağıt-: Dağıtmak. 20b/11, 38b/4

taḥammül (A.): Dayanma, katlanmak, sabretmek. 10b/11

taḥammül eyle-: Katlanmak. 32b/11, 35b/5

taḥammül it-: Katlanmak. 9b/7, 36a/17, 56b/3

taḥkīk (A.): Hakikat, gerçek. 7b/5, 4a/11, 38b/18, 40a/12, 52a/5, 54b/15

taḥsīn (A.): Güzel bulup takdir etme. 52b/6

taḥsīn eyle-: Güzel bulup takdir etmek. 48a/16

taḥsīn it-: Güzel bulup takdir etmek. 36b/3

taht (F.): Hükümdarlık üzerinde oturduğu büyük koltuk. 6b/8, 10b/3, 16b/12, 16b/21, 17b/8, 18a/5, 18a/13, 18a/15, 18b/7, 18b/8, 18b/15, 19a/3, 19a/7, 24b/20, 25a/9, 27b/14, 28a/2, 28a/10, 28a/15, 32a/5, 33a/7, 33a/16, 33a/17, 33b/15, 38b/2, 38b/4, 39a/5, 39a/9, 39b/20, 40a/17, 41b/11, 42b/9, 43b/8, 43b/18, 44a/19, 44a/20, 45a/10, 45a/15, 45b/11, 47b/15, 48b/9, 55a/8, 55a/14

taht-gāh : Tahtın bulunduğu yer, makam. 17b/12

taht-ı revān: Dört kişinin veya iki katırın taşıdığı nakil vasıtası, hükümdar oturağı. 17b/8

taht (A.): Alt, alt taraf.

taḥteş-şerā : Toprak altı. 51b/9

ṭā'ife (A.): Millet, kabile. 57a/18

taḥ-: Takmak, bir şeyi üzerine giymek. 42a/14

ṭākat (A.): Güç, kuvvet.

ṭākat getir-: Dayanmak, gücü yetmek. 9a/12, 25b/15, 26a/3, 53a/6

taḳdīr (A.): Allah'ın önceden yazdığı kader. 18a/19

taḳrīr (A.): Anlatma, dile getirme, bildirme.

taḳrīr eyle-: Anlatmak. 8a/17, 17b/4, 17b/7, 21b/8, 27a/20

ṭaleb (A.): İsteme.

ṭaleb olun-: İstenmek. 45a/19

tāli' (A.): Talih, şans. 21a/13, 39b/4

ṭālib (A.): İstekli, isteyen. 27b/2, 41a/2

ṭālib ol-: İstemek. 26b/5

ta'līm (A.): Öğretme, okutma, ders verme.

ta'līm it-: Öğretmek. 47a/8

ta'līm-i 'ilm: İlim öğretmek. 47a/6, 47a/15

tamām (A.): Tam, tamamlanmış. 7b/19, 13a/14, 19b/6, 20a/20, 21b/18, 30a/10, 36b/17, 37a/2, 44a/7

tamām it-: Tamamlamak, bitirmek. 56b/16

tamām ol-: Tamamlamak, bitirmek. 17a/4, 59a/20

ṭamla: Damla, su damlası. 14a/7, 14a/8

ṭa'n (A.): Sövme, yerme, ayıplama. 23b/19

ṭa'n it-: Ayıplamak. 36a/9

ṭar: Dar, geniş olmayan. 18a/20

ṭaraf (A.): Yön, taraf. 2b/6, 3b/8, 3b/18, 4a/13, 6b/19, 11a/15, 11a/18, 11a/19, 12b/1, 12b/5, 13a/19, 13b/7, 15a/8, 17a/15, 18a/7, 18a/20, 18b/3, 19a/9, 20a/17, 20b/8, 22a/7, 22a/17, 23a/14, 25a/16, 28a/3, 28a/7, 29a/18, 29b/1, 35a/6, 36b/5, 36b/21, 37a/3, 37b/11, 41a/22, 42b/17, 44b/16, 55b/10, 55b/17, 56a/1, 56a/4

ṭarı (A.): Taze, taravetli. 4b/7

Ṭārīḳ 'Ayyār: Özel isim. 43b/15

ṭarıl-: Darılmak, gücenmek. 34a/5

ṭarīd (A.): Kovulmuş, çıkarılmış. 35a/7

ta'rīf (A.): Anlatma, etrafıyla bildirme.

ta'rīf it-: Anlatmak, bildirmek. 15a/17

tārīḥ (A.): Tarih. 12a/2, 21a/6, 24b/18

ṭarīḳ (A.): Yol, yöntem, usul. 6b/7, 7a/2, 16a/18, 17a/8, 26b/3, 26b/11, 56b/1

tarla: Tarla. 5a/13, 37a/15

tār-mār (F.): Perişan, karmakarışık, darmadağınık.

tār-mār eyle-: Perişan etmek. 21a/2, 38b/22

tār-mār ol-: Perişan olmak. 10a/17, 28b/8, 30b/4, 32b/21, 33a/13, 35a/13, 37a/21, 55a/2

ṭarrāka (A.): Gümbürtü, gürültü. 7b/8

ṭarz (A.): Tür, çeşit. 33b/11

ṭas: Tas, su doldurulan kap. 3a/17, 10a/21

ṭaş: Taş. 11b/23, 21a/5, 25a/18, 28b/10, 30b/10, 57b/13, 57b/14, 57b/15, 57b/17, 57b/18, 57b/20, 58a/4, 58a/12

ṭaşra: Dışarı, dışarıya. 4a/18, 7b/16, 9a/12, 9a/18, 11b/14, 12b/4, 13a/4, 16a/10, 17b/18, 18a/2, 23a/4, 23a/10, 27b/14, 28b/3, 33b/7, 36a/12, 36a/13, 42b/5, 44b/13, 54a/21

ṭā‘ūn (A.): Veba, salgın hastalık. 14a/10, 14a/11, 14a/12

ṭavāf (A.): Etrafını dolaşma, tavaf.

ṭavāf it-: Etrafını dolaşmak. 46b/14

Ṭavḳ-ḡurrān Velīs Bedevī: Özel isim. 43a/4

ṭavuk: Tavuk. 30a/4

ṭayan-: Dayanmak. 2b/12, 9b/1, 17a/15, 23a/2, 38b/16, 44b/2

Ṭayfūr, Ṭayfūr Firenk: Özel isim. 33b/1, 33b/3, 33b/9, 34a/3, 34a/4, 34a/7, 34a/9, 34a/12, 34a/16, 54a/18, 54a/20, 54a/22, 54b/3, 54b/4, 54b/7, 54b/11, 54b/14, 54b/15, 54b/16, 54b/17, 54b/19, 55a/7, 55a/8, 55a/12, 57b/7, 57b/8, 58a/12

ta‘yīm (A.): Bir yere görevlendirme, atama.

ta‘yīm eyle-: Görevlendirmek. 38a/1, 40a/17

ta‘yīm it-: Görevlendirmek. 31b/18, 47a/9

ta‘yīm ol-: Atanmak, görevlendirilmek. 14a/6, 42a/4

tāze (F.): 1. Genç, körpe. 37b/13, 50b/18, 52a/1, 56b/20

tāzele- (F.): Yenilemek. 4a/11

tazı (F.): Köpek. 25a/12

tāziyāne (F.): Kamçı. 28b/6

ta‘zīm (A.): Saygı gösterme. 28a/8, 41a/13, 41b/10, 41b/17, 44a/15, 46b/11, 48a/12, 52b/2

ta‘zīm eyle-: Saygı göstermek, ikram etmek. 1b/12, 2a/4, 58b/10

ta‘zīm it-: Saygı göstermek, ikram etmek. 33b/21, 40b/19

te‘ālā (A.): “Yüksek olsun.” manasında bir söz. (Allah için kullanılır.) 10a/3, 11b/11, 11b/23, 12a/10, 14a/2, 14a/9, 14a/11, 14a/13, 14b/15, 21b/2, 24b/6, 41a/12, 53b/11, 57b/3

tebdīl (A.): Değiştirme, başka hale koyma. 52a/15

tebdīl gel-: Kendini gizlemek. 15b/18, 52a/15

tebdīl it-: Değiştirmek. 37a/23

tebdīl ol-: Değiştirmek. 45a/17

teber (F.): Balta. 59a/13

tebessüm (A.): Gülümseme.

tebessüm eyle-: Gülümsemek. 27a/8, 46a/11

tebessüm it-: Gülümsemek. 25b/5, 32a/15, 44a/3

tecāhül (A.): Bilmemezlikten gelme.

tecāhülden gel-: Bilmemezlikten gelmek. 27b/6

tecrübe (A.): Deneme, sına.

tecrübe it-: Denemek. 40a/20

tedarük (A.): Hazırlama, araştırıp bulma. 19b/10, 25a/12, 28a/3, 34a/14, 34a/15, 35a/1, 39a/6, 41a/17, 42a/9, 45a/5, 46a/3

tedbīr (A.): Bir şeyi önleyecek veya temin edecek yol, çare. 18a/19, 39a/18

tedbīr it-: Tedbir almak. 39a/20, 39b/4

teftīş (A.): Muayene, kontrol.

teftīş eyle-: Kontrol etmek. 31b/18

teftīş it-: Kontrol etmek. 10b/18

tehī (F.): Hünersiz, marifetsiz, boş. 51b/4

te’hīr (A.): Ertelemek, sonraya bırakmak.

te’hīr it-: Ertelemek. 55b/6

tek: 1. Yalnızca, sadece. 39b/17, 47a/7, 57a/4 **2.** Rahat, uslu. 30b/7

tekerlen-: Yuvarlanmak. 29b/5

Tekintaş Şāh: Özel isim. 48b/7, 48b/13, 54a/6, 56a/8

teklīf (A.): Önermek, öneri sunmak. 54b/10

teklīf it-: Önermek. 44b/3, 44b/4

tekmīl (A.): Bütün, tam. 52a/15, 52a/16

tekrār (A.): Yeniden. 3a/14, 8a/16, 8a/17, 13a/12, 29b/15, 32a/19, 40a/9, 41a/10, 41b/15, 47a/8, 51a/18, 51b/3

tekrīm (A.): Saygı gösterme, ululama. 28a/9, 44a/15

- telef (A.):** Yok etme, öldürme.
telef ol-: Yokolmak. 45a/1
- temāṣā (F.):** Bakıp seyretme, gezme. 55b/19
temāṣā eyle-: Seyretmek. 19b/14
temāṣā it-: Seyretmek. 7b/20, 11b/13, 16a/13, 21b/16, 25a/20, 28b/19
temāṣāya  tur-: Seyretmeye durmak. 22b/14
- tenāv l (A.):** Alıp yeme.
tenāv l eyle-: (Bir Şeyi) yemek. 44b/10
- tenb h (A.):** Uyarma, ikaz, uyarı.
tenb h eyle-: Uyarmak. 42b/1, 42b/6
tenb h it-: Uyarmak. 32b/4, 37a/14, 41a/8
- tenh ā (F.):** Yalnız, ıssız. 1b/16, 2a/8, 2a/20, 27a/13, 49b/1, 58b/20, 58b/21
tenh āla-: Yalnız kalmak. 52b/17
- tepe:** st, st kısım. 43a/15
- terah  m (A.):** Acımak, merhamet.
terah  m it-: Merhamet etmek. 20a/7, 53a/8
- terbiyye (A.):** Eğitim, g rg . 51a/9
terbiyye eyle-: Eğitim vermek. 50b/22
terbiyye it-: Eğitim vermek. 51a/7
- terc m n (A.):**  eviren, tercüme eden. 32a/15, 32b/16
- ter:** bkz. der.
- terk (A.):** Bırakma, vazgeçme. 2a/9, 2a/12, 19b/21
- tesell  (A.):** Avutma, avundurma. 8a/9
tesell  bul-: Avunmak. 52b/16
tesell  eyle-: Avutmak. 42a/12, 52b/1
tesell  it-: Avutmak. 54a/4
tesell  vir-: Avutmak. 8b/3, 21b/9, 42a/11, 50a/11
- tesh r (A.):** Zabt ve istila etme, ele geçirme.
tesh r eyle-: Ele geçirmek. 11b/12
- te' sr (A.):** Dokunma, i e iŐleme, etkileme.
te' sr it-: Etkilemek. 13a/21, 13b/5, 23a/19
- tesl m (A.):** Verme, bırakma.
tesl m eyle-: Vermek, bırakmak. 6a/14, 6b/4, 14b/7
tesl m it-: Vermek, bırakmak. 41a/18

teslīm ol-: Pes etmek, bırakmak. 14b/3, 14b/5, 14b/6, 20b/16, 39b/5

tevābi‘ (A.): Maiyetinde bulunanlar, tabi olanlar. 18b/2, 18b/5, 25a/12, 46b/7

tevaḳḳuf (A.): Durma, duraklama.

tevaḳḳuf it-: Durmak. 51b/20

tevbe (A.): Günahın veya suçun bir daha işlenmeyeceğine dair verilen söz.

tevbe it-: Tevbe etmek. 12a/10

tevbekār (A, F.): Tevbe etmiş kişi. 46a/13

tevekkelī (A.): Boşuna, boş yere, sebepsiz olarak. 13b/8, 18a/19, 57a/10

tevekkül (A.): Bir işte elinden geleni yapıp daha sonrasını Allah'a bırakma.

tevekkül-i Ḥüdā: Allah'a güvenmek. 9b/17

tevekkül-i Ḥaḳḳ: Allah'a güvenmek. 6a/7, 11a/19, 13b/5, 15a/8

tevekkül it-: Güvenmek. 22b/16

tezyīn (A.): Süsleme.

tezyīn it-: Süslemek. 42a/21, 44a/12

tıfl (A.): Küçük, ufak, tıfil. 51b/13

tılsım (A.): Esrarlı bir kuvvet taşıdığına inanılan şey. 42a/20

tırman-: Tırmanmak. 28b/12

ticāret (A.): Ticaret, alım-satım. 47b/1, 47b/2

tıḡ (F.): Kılıç. 3a/8, 3a/9, 4a/4, 7b/7, 11b/9, 13a/11, 13a/15, 15b/6, 20a/17, 20b/11, 21a/9, 23a/14, 23a/21, 23b/12, 29b/10, 33a/10, 33a/11, 35b/23, 36a/1, 36b/1, 36b/9, 36b/19, 41a/17, 42a/20, 49a/8, 51a/10, 51a/17, 51a/19, 51b/14, 51b/15, 52a/3, 57a/8, 59a/12, 59a/13, 59a/18

tıḡ-zen (F.): İyi kılıç kullanan. 29b/11, 36b/6

tūmār (A.): Yarayı temizleme, yara bakımı.

tūmār eyle-: Yarasını temizlemek. 58a/21

tūmār it-: Yarasını temizlemek. 26a/18

tūr (F.): Ok. 22b/16, 22b/18, 43b/16, 50b/18, 56b/16, 57b/18

tūz (F.): Tez, çabuk. 4a/7, 5b/20, 7a/13, 13b/1, 15a/1, 22a/1, 23a/7, 24a/12, 26a/8, 32b/10, 34a/18, 35a/16, 40a/21, 41a/16, 47a/20, 47b/10, 51a/13, 54a/13, 54a/21, 55b/9, 56a/3, 56b/5

tūz-rest: Çabuk kurtulma. 51a/17, 57a/7

tiziyye (F.): Çarçabuk, derhal, hemen. 22b/18, 29b/17, 35b/6, 50b/3, 52a/8

toḡ-: Dünyaya gelmek, doğmak. 53a/4

toḡan: Bir kuş cinsi, doğan. 25a/13

toğrı: 1. Gerçek, hakikat. 8a/8, 19a/10, 24a/15, 24a/17, 49b/8, 59a/12 2. Yönelme. 3b/4, 12b/6, 14a/2, 14b/8, 22b/21, 54b/21

toğun-: Dokunmak, değmek. 38b/19

tolu: Boş olmayan, dolu. 39b/21

tomar: Dürülerek boru biçimen gelen deri ve kağıt. 51b/13

Tomar Markir: Özel isim. 43a/7

ton: Elbise, giysi. 50b/18

toñuz: Bir hayvan türü, domuz. 15a/18

top: Yuvarlak, top. 7b/7

topuğ: Ayak bileğinin üst kısmı. 10a/2

toz: Toz. 3a/5, 10a/4, 19b/11, 22a/20, 36a/11, 36a/12, 36a/13, 37a/2, 43a/1, 51b/9, 58a/3

tu'ma (A.): Yiyecek, lokma.

tu'ma it-: Lokma etmek, bir anda yemek. 23b/15

tuħfe (A.): Yeni, güzel şey. 56b/5

tulü' (A.): Doğmak, ortaya çıkmak.

tulü' it-: Ortaya çıkmak. 26a/4

tur-: Durmak, beklemek. 2b/12, 2b/13, 2b/16, 2b/18, 3a/2, 3b/7, 4a/15, 4a/19, 4b/11, 5a/20, 6a/7, 7b/1, 7b/17, 8a/1, 9b/7, 10a/12, 11a/17, 12b/10, 13b/10, 13b/12, 14b/14, 15b/5, 17a/21, 18a/2, 18a/16, 18a/21, 18b/4, 19b/14, 20a/14, 20b/10, 21a/9, 22a/2, 22a/4, 22a/17, 22b/14, 22b/16, 23a/7, 23a/8, 23b/5, 23b/21, 24a/14, 25b/19, 29b/14, 30a/3, 30a/4, 30a/20, 30b/7, 30b/9, 31a/13, 31b/1, 31b/9, 34b/20, 35a/4, 35a/9, 36a/9, 36a/15, 36a/20, 36b/3, 39a/6, 40b/3, 41a/22, 47a/4, 49a/6, 50b/9, 51a/1, 51a/15, 51a/23, 51b/21, 53b/9, 55a/12, 55b/17, 56a/18, 56b/18, 57b/4, 57b/14, 57b/16

turavar-: Durabilmek. 57b/3

turāb (A.): Toprak.

turāb ol-: Toprak olmak. 11b/6

Türān (F.): Özel isim. Türklerin Orta Asya'daki en eski yurtları. 6a/8, 16b/9, 44b/14

tut-: Tutmak, yakalamak. 2b/7, 4a/1, 4a/14, 6b/13, 7b/6, 9a/11, 12b/11, 13a/19, 13a/20, 13b/8, 14a/7, 17a/21, 18a/10, 18a/20, 18b/11, 20b/10, 22a/10, 22b/8, 25b/6, 27a/22, 28b/12, 29b/6, 30b/11, 32b/17, 32b/20, 33a/5, 35a/22, 35b/15,

36a/8, 36b/7, 36b/8, 40b/6, 41a/6, 43b/10, 49a/5, 50b/7, 51a/13, 51b/15, 55b/14, 55b/21, 56b/21, 57a/10, 57b/4, 57b/13

ıtudır-: Yakalatmak, alıkoymak. 7a/7, 21a/13

ıtutul-: Tutulmak, yakalanmak. 2a/10, 39a/21, 39b/9

ıtutuş-: Birbirini tutmak, kavgaya tutuşmak. 1b/15, 39a/7

ıtuy-: Duymak. 56a/19

tüken-: Tükenmek. 47a/20

tükür-: Tükürmek. 14a/1

tünek: Geceleyecek, yatacak yer, ev.

tünek eyle-: Yerleşmek. 51b/7

tünek it-: Yerleşmek. 38b/5

tütün: Duman. 10a/3

tüvānā (F.): Güçlü, kuvvetli. 9a/9, 20b/18, 32a/6, 33b/8

tüy: Kıl, tüy. 13b/2

-U-

uç: En ileri nokta, son, uç. 12a/6, 13b/9, 21a/5, 21a/7, 36a/8, 37b/22

uç-: Uçmak. 13a/22, 21b/20, 56a/15, 58a/1

uçmak: Cennet. 14b/21.

uğra-: Tesadüf etmek, rastlamak, denk gelmek. 8b/19, 10b/9, 11a/6, 13a/16, 16b/20, 27a/4, 31b/20, 39a/3, 39a/19, 48b/6, 50b/14, 51b/1, 56a/3, 58a/4

uğur: 1. Hedef, amaç, gaye. 11b/5 2. Yön, yol. 34a/3, 37a/13, 44b/2, 55a/11, 59a/18

uğurla-: Çalmak, kaçırmak. 6a/4

‘Uğkāb: Özel isim. Peygamberimiz Hazret-i Muhammed’in atının adıdır, çok hızlı koşmasıyla bilinir. 51a/21

ulam ulam: Parça parça. 19b/10

ulaş-: 1. Ulaşmak, varmak. 10b/17, 17a/11, 21b/4, 56a/7 2. Etkisini göstermek. 42a/20

ulu: Yüce, kıymetli, değerli. 8b/15, 13b/19, 15a/7, 24a/9, 27b/15, 28a/5, 29b/19, 33a/22, 51b/17, 51b/18

‘ulūfe (A.): Saray ve devlet kuruluşlarındaki bazı görevlilere verilen ücret.
59a/1

um-: Beklemek, düşünmek. 33b/9

‘ummān (A.): Okyanus, büyük deniz. 14a/20

umūr (A.): İşler. 33b/21

umūr-dīde: Gün görmüş, tecrübeli. 19a/4

unut-: Unutmak. 47a/13

ur-: Vurmak, dokunmak, hamle yapmak. 1b/7, 2a/14, 3a/3, 3b/11, 4a/12, 4a/19, 5b/3, 7a/16, 7a/19, 7b/3, 7b/4, 7b/5, 7b/6, 7b/7, 8b/11, 9a/2, 10a/1, 10a/7, 10a/10, 13a/11, 13a/15, 13b/1, 13b/5, 16b/21, 18b/8, 20a/3, 20a/12, 20a/13, 20a/15, 20a/16, 20a/18, 20a/21, 20b/11, 20b/18, 20b/19, 20b/4, 20b/7, 21a/9, 22b/18, 23a/5, 23a/8, 23a/10, 23a/11, 23a/14, 23a/21, 24a/7, 24b/3, 25b/20, 26a/2, 26b/16, 28b/7, 29b/5, 29b/17, 30b/1, 30b/3, 30b/4, 32b/19, 32b/20, 33a/1, 33a/10, 33a/13, 33a/14, 35a/7, 35a/11, 35a/12, 35a/16, 35a/18, 35a/21, 35a/22, 35b/2, 35b/4, 35b/5, 35b/17, 35b/20, 36a/1, 36a/3, 36a/4, 36a/6, 36a/10, 36a/15, 36a/16, 36b/1, 36b/8, 36b/9, 36b/15, 36b/19, 37a/1, 37a/15, 37b/9, 38a/2, 39b/2, 40a/19, 40b/21, 44a/4, 49a/8, 49a/14, 49b/11, 50b/13, 50b/14, 50b/15, 50b/18, 51a/2, 51a/17, 51a/19, 51b/3, 51b/5, 51b/6, 51b/8, 51b/10, 51b/16, 54b/3, 54b/10, 54b/18, 55a/2, 55b/16, 56b/2, 56b/11, 56b/16, 57a/14, 57a/8, 57b/2, 57b/19, 59a/7, 59a/9, 59a/10, 59a/13, 59a/15

urşlan-: Silkinmek, kendine gelmek. 29b/13, 35a/15

uşan-: Bıkmak, usanmak. 11b/12, 11b/18, 21b/5, 25a/10

uşlat-: Cezalandırmak, ders vermek. 34a/10, 37a/5, 51a/8, 54b/9

uşturlab (A.): Eskiden yıldızların dünyaya göre yükseklik derecesini bulmakta kullanılan alet. 7b/18

uşül (A.): Yöntem, usül. 17a/8

utan-: Utanmak. 17a/3, 25a/8, 40a/10, 44a/5

uy-: Uygun davranmak, uymak. 6b/8, 12a/9, 19b/21, 39b/16

uyan-: Uyanmak. 6b/10, 13a/3, 13a/18, 19b/7, 57b/12

uydır-: Kandırmak, yanlış bilgi vermek. 6a/6

uyku: Uyku. 19a/12, 19b/8, 21b/18, 55b/13

uykusu gel-: Uykusu gelmek. 55b/13

uyu-: Uyumak. 4a/16, 5a/3, 6a/14, 13a/15, 19a/14, 19b/3, 19b/6, 19b/7, 53a/12, 55b/13, 57b/5

uzat-: İleriye hamle yapmak. 32b/20

uzan-: Uzanmak. 22a/19

uzun: Uzun. 11b/12, 32a/6

-Ü-

ü: Ve, ile. 13b/1, 22b/16, 22b/18, 35a/16, 45a/20, 45b/20, 46b/13, 47a/18, 48b/17, 50b/18, 54b/19, 56b/16, 57b/8, 57b/18

ücret (A.): Yapılan işe karşılık verilen şey, ücret. 41a/12

üç: Üç rakamı. 3a/7, 3b/9, 6b/12, 7b/19, 8a/11, 8a/17, 8b/20, 11a/9, 11a/19, 12a/17, 12a/19, 14b/17, 15a/4, 15b/6, 16a/4, 19a/2, 19a/17, 19b/8, 19b/9, 23a/15, 24a/7, 27a/4, 28a/15, 31a/2, 35a/3, 36a/2, 37a/4, 38b/15, 40b/20, 41a/19, 42a/7, 42b/11, 42b/14, 46a/9, 46b/12, 46b/16, 48a/4, 48b/13, 50a/11, 51a/17, 51b/6, 52b/9, 54a/6, 56b/7, 56b/21, 59a/3

üleşdir-: Paylaştırmak. 33b/16

ümîd (A.): Umut, umma. 12a/5, 46b/18, 50a/11

ürk-: Korkup kaçmak. 49a/3

‘üryân (A.): Çıplak.

‘üryân it-: Kılıç vb. savaş aletini kınından çıkarmak. 20a/17, 20a/19, 33a/10, 36b/1, 51a/10, 57a/8, 58a/2

üslüb (A.): Tarz, yöntem. 46b/14

üst: Üst, üzeri. 2a/6, 4a/15, 15b/14, 16a/11, 27a/19, 31b/4, 32a/5, 45a/13, 47a/7, 53a/22, 58a/6

üş-: Toplanmak, üşüşmek. 4a/17, 6a/8, 20b/3, 20b/9, 33a/19, 59a/16

üzeri: Üst, üzeri. 3b/19, 3b/20, 4a/2, 4a/3, 4a/6, 4a/8, 4a/19, 6a/1, 6a/16, 7b/9, 9b/4, 9b/17, 10a/4, 10a/16, 11b/9, 13a/7, 13a/10, 13a/19, 13b/21, 14a/11, 16b/12, 16b/14, 16b/21, 17b/8, 19a/9, 20a/17, 20b/7, 20b/11, 20b/20, 23a/6, 23a/13, 23b/20, 23b/21, 24a/2, 24b/2, 24b/4, 25a/17, 27b/6, 28b/3, 28b/16, 29b/5, 29b/6, 29b/15, 29b/18, 30a/3, 31a/21, 31b/6, 31b/7, 32b/18, 33a/8, 34a/3, 34b/13, 34b/16, 35a/17, 36a/17, 36a/19, 36b/14, 37a/14, 37a/17, 38b/4, 38b/6, 38b/9, 39a/7, 40a/19, 42b/8, 42b/11, 42b/15, 43a/14, 43b/7, 43b/8, 43b/12, 44a/16, 44a/20, 45b/11, 50b/14, 50b/18, 51a/11, 51a/16, 51b/1, 52a/11,

52a/19, 52b/9, 54a/1, 54a/20, 54b/20, 55a/1, 56a/1, 56b/15, 57a/11, 57b/11, 58a/5, 58a/8, 58a/11, 58a/12, 58a/22, 58b/10, 59a/16

üzre: 1. Gibi, bu şekilde, bu yolda. 6b/12, 13a/5, 17a/8, 18a/21, 19a/19, 19b/6, 21b/18, 25a/16, 26a/5, 35a/3, 40a/18, 41b/8, 41b/22, 42b/2, 44b/10, 45a/11, 45a/19, 46b/14, 47b/15, 51b/2, 51b/6 **2.** Üzerine, üzerinde, üstünde. 2a/5, 21a/9, 23b/12, 40a/1, 43a/15, 45a/14, 46a/3, 57b/3

-V-

va'de (A.): Tanınan süre, vade. 15b/21

vādī (A.): İki dağ arasındaki çukurca arazi veya geçit, koyak. 5a/1, 5a/13, 10a/10, 11b/2, 11b/14, 12a/3, 13a/13, 18a/2, 25a/21, 48b/13, 53a/10, 55b/14

vāfir (A.): Çok, bol. 1b/9, 2a/2, 2a/7, 2a/20, 4a/17, 13a/9, 17a/12, 18a/15, 21b/6, 28b/19, 28b/20, 30b/13, 30b/17, 31a/5, 31b/2, 38a/17, 41a/13, 41a/19, 41b/4, 41b/17, 48b/19, 50a/13, 55a/13, 55b/12, 58a/21

vākı' (A.): Olma, oluşma. 8a/9, 8a/10, 41a/6

vākı'a (A.): Olay, durum. 12b/19, 13a/15, 57b/12

vākıf (A.): Durma, duruş.

vākıf ol-: Bilmek, anlamak, kavramak. 8a/7

vaķt (A.): Zaman, vakit. 10b/15, 17b/21, 19a/20, 29a/15, 35b/16, 50a/8, 56a/1

vālide (A.): Anne. 46b/19, 48b/2, 53a/1, 53a/3, 53a/8, 53a/9, 53a/11, 53b/7, 53b/15, 53b/16, 55a/19, 55a/20, 55b/6, 55b/7, 55b/8

var: Var, mevcut, bütün, tamam. 1b/6, 1b/13, 2a/7, 3b/15, 5a/2, 5a/20, 6a/4, 6a/5, 6a/12, 6b/14, 7b/20, 8b/8, 8b/10, 10b/21, 11a/9, 11a/15, 11b/1, 11b/14, 11b/15, 11b/22, 12a/16, 12a/21, 12b/1, 12b/13, 12b/14, 12b/17, 12b/18, 13a/16, 13a/22, 13b/9, 13b/19, 14a/5, 14a/20, 14b/17, 15a/11, 15a/13, 15b/3, 16a/2, 16a/3, 16a/11, 17a/9, 17a/10, 17b/7, 17b/19, 18a/12, 18b/19, 19b/2, 21a/15, 21b/2, 24a/3, 24a/4, 24b/11, 25a/1, 25a/4, 25b/7, 25b/17, 25b/21, 26b/6, 26b/14, 27a/2, 27a/10, 27a/11, 27a/15, 29a/16, 30a/6, 30b/8, 30b/13, 30b/16, 31a/1, 31a/2, 31a/16, 32a/2, 32a/3, 32a/16, 32a/17, 32a/21, 33a/21, 33b/1, 34a/4, 35b/10, 40a/24, 40b/5, 40b/11, 40b/20, 41a/1, 44b/14, 45b/14, 46a/19, 46b/17, 47a/5, 47a/8, 50a/17, 50b/4, 52a/16, 52b/18, 53a/23, 53b/1, 53b/13, 53b/17, 54a/21, 54b/5, 54b/16, 55b/1, 56a/2, 57a/6, 59a/8

var-: Gitmek, varmak, ulaşmak. 1b/10, 1b/12, 1b/14, 2a/2, 2a/3, 2a/14, 2b/10, 2b/11, 2b/17, 3a/12, 3b/3, 5a/11, 5a/20, 5b/9, 5b/12, 6b/5, 7a/11, 7a/16, 8a/15, 9a/4, 9b/11, 9b/12, 10a/2, 10b/8, 10a/15, 11a/4, 11a/9, 11a/11, 11a/12, 11b/8, 12b/10, 13a/14, 13b/14, 14a/12, 14b/15, 14b/21, 15a/5, 15b/16, 16b/5, 18a/6, 18b/20, 19a/6, 20b/8, 21a/13, 21a/17, 21b/1, 21b/16, 22a/14, 22b/14, 22b/18, 23a/21, 23b/4, 23b/20, 24a/8, 24a/9, 24b/3, 25a/16, 25b/9, 25b/11, 25b/18, 26b/7, 26b/8, 26b/19, 26b/20, 27a/2, 27a/22, 27b/4, 27b/19, 28a/9, 29a/17, 30a/8, 30a/10, 30a/14, 30b/9, 30b/17, 30b/19, 31a/11, 33b/7, 34a/6, 34a/14, 34b/11, 34b/15, 34b/17, 34b/18, 34b/19, 35b/16, 37a/3, 37a/6, 38a/11, 38a/13, 38a/21, 38b/1, 38b/4, 38b/14, 39a/7, 39b/2, 40b/8, 40b/12, 40b/14, 41a/21, 42b/2, 42b/14, 46a/1, 46a/17, 46a/20, 46b/4, 46b/9, 47a/19, 47b/7, 47b/11, 47b/21, 48a/1, 48b/2, 48b/5, 48b/10, 50b/1, 50b/2, 51a/15, 52a/2, 52a/11, 52a/17, 53a/20, 53b/18, 54a/8, 54a/14, 54b/7, 54b/10, 55a/12, 55a/16, 55b/6, 55b/21, 56a/16, 57a/2, 58b/12

vaşf (A.): Bir şeyin durumuna anlatma, tarif etme.

vaşf eyle-: Tarif etmek, anlatmak. 29a/15

vaşan (A.): Ülke, yurt, vatan. 21b/1

ve: Ve. 1b/1, 1b/9, 2a/21, 2b/4, 2b/19, 3b/16, 4a/3, 4a/10, 4a/11, 4a/18, 4a/19, 4a/20, 5b/3, 5b/5, 5b/8, 6a/4, 6a/8, 6b/10, 7b/9, 7b/10, 7b/12, 7b/20, 8a/16, 8a/17, 8b/8, 9b/16, 10a/18, 10a/19, 10a/20, 10b/1, 10b/4, 10b/6, 10b/9, 10b/12, 10b/18, 10b/20, 11a/5, 11a/7, 11a/10, 11a/18, 11a/19, 11a/22, 11b/3, 11b/6, 11b/7, 11b/12, 11b/15, 11b/17, 11b/18, 11b/19, 11b/20, 11b/23, 12a/8, 12a/2, 12a/20, 12b/7, 12b/11, 12b/20, 13a/17, 13a/19, 13b/2, 13b/4, 13b/8, 13b/17, 13b/18, 13b/19, 13b/21, 14a/2, 14a/5, 14a/6, 14a/9, 14a/13, 14a/14, 14a/16, 14a/19, 14a/20, 14b/1, 14b/4, 14b/11, 14b/12, 14b/16, 14b/20, 15a/3, 15a/7, 15a/9, 15a/12, 15a/13, 15a/14, 15a/16, 15a/18, 15b/2, 15b/3, 15b/5, 15b/6, 15b/8, 15b/12, 15b/13, 15b/15, 15b/17, 16a/3, 16a/8, 16a/13, 16a/20, 16b/10, 16b/13, 16b/20, 17b/2, 17b/4, 17b/5, 17b/8, 17b/10, 17b/12, 18a/7, 18a/9, 18a/13, 18a/14, 18b/2, 18b/5, 19a/8, 19a/11, 19a/12, 19a/21, 19b/8, 19b/20, 20a/7, 20a/8, 20b/12, 20b/20, 21a/2, 21a/5, 21a/7, 21a/11, 21a/19, 21a/20, 21b/8, 21b/12, 21b/20, 22a/14, 22b/3, 22b/5, 22b/13, 22b/16, 22b/20, 23a/11, 23a/18, 23b/2, 23b/7, 23b/8, 23b/14, 24a/3, 24a/13, 24a/20, 24b/2, 24b/10, 24b/17, 24b/18, 24b/20, 25a/3, 25a/8, 25a/11, 25a/13, 25a/17, 25a/19, 25a/21, 25b/6, 25b/15, 26a/3, 26a/12, 27a/3, 27a/5, 27a/12, 27a/14, 27a/17, 27a/20,

28a/3, 28a/4, 28a/7, 28a/8, 28a/19, 28b/3, 28b/5, 30a/4, 30b/21, 31a/5, 31a/9, 31b/2, 31b/7, 32a/7, 32a/13, 32a/18, 32b/4, 32b/6, 32b/19?, 33a/19, 33a/21, 33b/19, 34a/18, 34a/20, 34a/21, 34b/13, 35a/1, 35a/4, 35a/5, 37a/7, 37a/8, 37a/9, 37b/20, 38a/10, 38a/20, 38a/22, 38b/8, 38b/11, 38b/21, 39a/2, 39a/5, 39a/12, 39a/15, 39a/22, 39b/7, 39b/15, 39b/17, 39b/18, 40b/1, 40b/3, 40b/4, 40b/16, 40b/23, 41a/3, 41a/12, 41a/16, 41a/17, 41a/18, 41a/20, 41b/2, 41b/8, 41b/9, 41b/10, 41b/15, 41b/21, 41b/22, 42a/1, 42a/4, 42a/6, 42a/10, 42a/15, 42a/20, 42b/6, 42b/7, 42b/10, 42b/11, 42b/15, 42b/16, 42b/17, 42b/18, 42b/19, 42b/20, 42b/21, 43a/2, 43a/3, 43a/4, 43a/5, 43a/6, 43a/7, 43a/9, 43a/10, 43a/11, 43a/15, 43a/17, 43a/18, 43a/19, 43a/20, 43b/1, 43b/2, 43b/3, 43b/4, 43b/5, 43b/6, 43b/9, 43b/10, 43b/13, 43b/14, 43b/15, 43b/16, 44a/9, 44a/10, 44a/11, 44a/13, 44a/14, 44a/16, 44a/17, 44a/21, 45a/2, 45b/13, 45b/16, 46a/4, 46a/6, 46a/8, 46a/19, 46b/6, 46b/8, 46b/9, 46b/10, 46b/11, 46b/12, 46b/14, 46b/20, 47a/1, 47a/2, 47a/3, 47a/4, 47a/5, 47a/11, 47a/12, 47a/16, 47b/3, 47b/5, 47b/7, 47b/19, 48a/4, 48a/8, 48a/16, 48a/17, 48a/18, 48a/19, 48b/1, 48b/2, 48b/4, 48b/10, 48b/11, 49a/6, 49a/19, 49b/15, 50a/5, 50a/8, 50a/13, 50a/14, 50a/19, 50b/20, 51a/2, 51a/9, 51a/15, 51a/17, 51a/20, 51a/21, 51b/12, 51b/16, 51b/17, 52a/2, 52a/9, 52a/10, 52a/16, 52b/1, 52b/4, 52b/7, 52b/19, 53a/6, 53b/1, 53b/4, 53b/19, 54a/15, 56a/2, 56a/20, 56b/4, 56b/18, 57b/6, 57b/8, 58b/11, 58b/12, 58b/16

veç (A.): Sebep, ilgi. 6b/21, 10b/5, 42a/12

vedā' (A.): Ayrılma, ayrılık. 47a/14

vedā' it-: Vedalaşmak. 8a/13, 14b/7, 15a/3, 42a/10, 46a/6, 47b/6, 48b/5, 48b/13, 53b/19, 55b/8

vefāt (A.): Hayatını kaybetmek, ölmek.

vefāt eyle-: Hayatını kaybetmek. 20b/15

veled (A.): Çocuk. 37b/8

vesā'ir (A.): Benzer, benzerleri. 4a/10, 7b/20, 15b/13, 18b/5, 37a/8, 41a/17, 42a/4, 42a/7, 44b/7, 46a/2, 48a/17, 52b/5, 58b/6

Veys Bedevī: Özel isim. 43a/5

vezīr (A.): Hükümdar vekili, vezir. 11b/17, 15a/18, 15b/2, 16b/2, 19a/4, 27a/10, 27a/12, 27a/13, 27a/18, 27a/21, 27b/14, 27b/18, 27b/19, 33a/17, 33a/21, 33b/4, 33b/5, 33b/15, 33b/17, 33b/20, 33b/22, 34a/2, 34a/19, 39a/18, 41b/11, 44a/3, 44a/21, 54a/18, 55a/5, 55a/6, 55a/9, 55a/13, 55a/14

Vezîr Tekindân: Özel isim. 27a/10

vilâyet (A.): Şehir, il. 14a/6, 14a/12, 15a/10, 16b/5, 20a/7, 23b/14, 24b/2, 26b/13, 31a/6, 33b/8, 34a/4, 34a/6, 34a/9, 34a/14, 45b/2, 46b/4, 47b/11, 47b/19, 55a/9

vir-: Vermek. 1b/9, 1b/10, 1b/11, 1b/16, 2a/2, 2a/4, 2b/2, 3a/17, 3a/4, 3a/8, 3b/2, 5a/7, 5a/16, 5b/11, 5b/13, 6a/3, 6a/21, 6b/2, 6b/9, 6b/11, 6b/14, 8a/2, 8a/4, 8b/3, 8b/13, 9b/10, 9b/13, 9b/17, 10b/2, 10b/19, 11a/11, 11b/3, 11b/12, 11b/20, 12a/17, 13a/3, 13b/14, 14a/15, 14a/17, 14b/2, 15a/18, 15b/8, 15b/20, 16a/3, 16a/14, 16b/1, 16b/9, 16b/18, 17a/12, 17a/13, 17a/14, 17b/2, 17b/5, 18a/7, 18a/9, 19a/18, 19a/19, 20a/4, 20a/15, 20b/17, 20b/18, 21a/19, 21b/9, 22a/15, 22a/19, 22a/21, 22b/2, 24b/2, 25a/5, 25a/6, 25a/9, 25b/20, 26a/2, 26a/15, 26b/6, 26b/7, 27a/3, 27b/11, 27b/12, 27b/13, 27b/15, 27b/21, 28a/6, 28a/11, 28a/16, 28a/17, 29a/2, 29b/11, 29b/17, 30b/9, 30b/19, 31a/21, 31b/9, 32b/2, 32b/7, 32b/8, 32b/10, 32b/13, 33a/11, 33a/13, 33a/22, 33b/9, 33b/20, 34a/8, 34b/1, 34b/6, 34b/7, 34b/15, 35a/13, 35b/12, 35b/14, 36a/2, 36a/3, 36a/4, 36a/5, 36a/10, 36a/14, 36a/15, 36b/9, 37a/12, 37a/19, 38a/5, 38a/6, 38a/9, 38a/10, 38a/15, 38a/17, 38a/22, 38b/7, 38b/20, 39a/9, 39a/13, 40a/10, 40a/12, 40a/19, 40a/20, 40a/24, 40b/2, 40b/5, 40b/16, 41a/1, 41a/3, 41a/4, 41a/7, 41a/12, 41a/13, 41b/1, 41b/2, 41b/16, 41b/18, 41b/22, 42a/5, 42a/11, 42a/13, 42a/14, 42a/15, 42b/1, 42b/13, 44b/1, 45a/3, 45a/4, 45a/6, 45a/12, 45a/18, 45a/21, 45b/16, 46a/6, 46b/18, 47a/2, 47a/3, 47a/8, 47a/11, 47a/12, 47b/14, 47b/15, 48a/5, 49b/1, 50a/11, 50a/15, 50a/18, 51a/3, 51a/9, 51a/14, 51a/23, 51b/4, 51b/12, 51b/13, 52a/14, 52a/17, 52a/19, 52b/12, 53b/8, 54a/11, 54a/12, 54a/13, 54b/17, 55a/6, 55a/13, 56a/4, 57a/7, 57b/19, 58b/2, 58b/8, 58b/19, 59a/1, 59a/2, 59a/7, 59a/9, 59a/11, 59a/13

vuşlat (A.): Bir şeye ulaşma, yetişme. 26b/12, 45b/12

vuşfâ (A.): Orta. 42b/20

vuşül (A.): Ulaşma, varma.

vuşül bul-: Kavuşmak. 41b/23

vücüd (A.): Beden, vücut. 4a/16, 9a/22, 9b/7, 12b/4, 13a/17, 13b/3, 20b/4, 20b/8, 22a/18, 22b/2, 22b/5, 29b/5, 51b/13

vüzerâ (A.): Vezirler, büyük devlet adamları. 15b/1, 27a/5, 43b/8

-Y-

ya (A.): 1. Ey, hey. 1b/6, 5a/12, 5a/19, 8a/15, 9b/17, 22b/8, 32a/3, 37b/4, 37b/23, 38a/6, 38b/6, 40a/7, 45a/20, 51b/11, **2.** Yahut, yahu, eğer. 2a/19, 5b/9, 6b/14, 9b/10, 16b/3, 17a/5, 18a/10, 19a/21, 26a/18, 30a/19, 32a/17, 32b/1, 33b/12, 33b/14, 35a/8, 35a/20, 39a/4, 39a/7, 39a/8, 39a/9, 39a/15, 49b/6, 50a/17, 50a/18, 50a/20, 51a/3, 52b/10, 54b/15, 58a/8

yab yab: Yavaş yavaş, usul usul, sessizce. 26a/9, 26a/15, 29a/3

yaban (F.): 1. Başka diyar, ıssız yer. 25b/6, 32b/17, 45b/19, 51a/22, 59a/5 **2.** Boş, saçma. 40b/7

yabaña git-: Uzaklaşmak. 45b/19

yabana söyle-: Saçma sözler söylemek, boşa konuşmak. 40b/7

yād (F.): Yabancı. 23b/6

yād iller: Yabancı yerler. 29a/20

yādigār (F.): Hatıra, bir kişiyi hatırlatacak şey. 42a/20, 48b/12, 51b/15, 54b/9

yağ: Kaygan madde, yağ. 13b/3, 13a/17

yağ-: Yağmak. 14a/3, 14a/8

yağla-: Yağlamak. 13b/4

yağı: Korku. 19a/18, 19b/14

yağmur: Yağmur. 14a/1, 14a/2, 14a/3, 14a/4, 14a/5, 14a/8

yaḥşi: İyi, güzel. 31b/6

yāhū (A.): Hey, bana bak, baksana anlamında bir nida sözü. 50a/5

yāhūd (F.): Yahut, veya, ya da. 16b/4, 18a/10, 19b/4, 47a/14, 49b/7

yaḥ-: Yakmak, tutuşturmak. 22b/1

yaka: Taraf, bölge. 5a/9, 10a/7, 10a/9, 18a/17, 36b/13, 37a/14

yaqıl-: Üzülmek, hayıflanmak. 26b/3

yaqın: Uzak olmayan, yakın. 2a/17, 5b/13, 11a/22, 11b/8, 13b/14, 14b/2, 17b/1, 22a/1, 22a/13, 24b/2, 25a/16, 25b/13, 33b/1, 35b/16, 36a/9, 36b/20, 37a/11, 41a/20, 43b/19, 44a/8, 46b/9, 47b/9, 50a/16, 50a/22, 51a/22, 54a/19, 55b/10, 56b/6, 57b/6, 58a/6, 58b/15

yaqın gel-: Yaklaşmak. 11a/22, 17b/1, 55b/10, 56b/6, 58a/6, 58b/15

yaqlaş-: Yakına gelmek. 29a/8

yalān: Gerçek olmayan, yalan. 5b/19, 8a/10, 32a/10, 32a/12, 39b/10, 40a/11

yalān çık-: Doğru olmamak. 5b/19, 32a/12, 40a/11

yalı (Rum.): Su kıyısında yapılmış büyük, görkemli ev. 12b/7

yalın: Çıplak, kınından çıkmış. 7a/12, 22a/8, 51b/21

yalñuz: Sadece. 14b/17, 33a/18, 46b/13

yalman: Kılıç. 49a/14

yalvar-: Yalvarmak, yakarmak. 30b/14, 32a/21, 40a/11

yaman: Güç, etki veya beceri bakımından alışılmışın üzerinde olan (kimse). 3b/2

yan-: Yanmak. 9b/3, 17a/18, 22b/1, 26b/2, 37a/9

yañ: 1. Yan, taraf. 2a/6, 2b/21, 3a/10, 3a/16, 4a/4, 4a/15, 7a/18, 8a/11, 11a/17, 13a/3, 13a/11, 15a/20?, 19a/13, 20b/12, 21a/3, 23a/21, 23b/8, 23b/12, 24b/6, 24b/16, 31b/8, 32a/11, 33a/6, 36a/21, 39b/9, 40a/3, 40a/6, 40a/9, 40b/23, 42b/15, 44a/6, 44a/20, 44b/17, 47a/21, 47b/12, 52b/13, 53a/3, 53a/10, 53a/22, 53b/4, 53b/10, 54b/18, 56b/4, 56b/8, 57b/9, 58a/22, 58b/2, 58b/17, 58b/19 2. Birlikte, beraberinde. 5b/4, 9b/8, 10a/15, 12b/5, 12b/15, 17b/16, 19b/2, 23a/3, 25a/17, 25a/18, 28b/14, 30a/4, 30b/12, 32a/11, 34a/21, 38a/12, 46a/14, 47b/8, 48a/9, 48b/18, 54a/2, 54a/4, 54a/19, 54b/2, 54b/5, 54b/6, 55a/9

yan yana: Yan yana, birbirine yakın. 21a/4, 36b/10, 54a/3

yanaş-: Yaklaşmak, yanına gelmek. 35a/9

yanıl-: Hata etmek, yanılmak. 11b/3, 28b/10

ya'ni (A.): Demek, sözün kıyası. 9b/21, 10a/9

yap-: Yapmak, eylemek. 11b/7, 30a/3

yapış-: Sıkıca tutunmak. 12b/21, 20b/20, 27a/8, 30b/14, 30b/18, 32a/21

yar-: Yarmak, ikiye bölmek. 5a/1, 13b/3, 28b/4, 59a/19

yār (F.) Sevgili, yar. 9b/18, 20b/17, 29a/17, 36b/20

yara: Vücutta oluşan derin kesik. 4a/17

yarala-: Yaralamak. 35b/9, 58a/9

yaramaz: İşe yaramayan. 52a/1

yarar: Muktedir, faydalı. 6a/13

yarat-: Meydana getirmek, halk etmek. 14a/10

yardım: Gücünü ve imkânlarını başkasının iyiliği için kullanma, muavenet. 14b/15, 14b/16, 32a/8

yarı (F.): Dostluk, yardım.

yarılık it-: Yardımcı olmak. 21a/7

yarım, yarı: Bir bütünün yarısı, yarım. 20b/19, 25a/9, 29b/20, 36b/10

yarın: Yarın. 1b/9, 17a/5, 17b/10, 18a/5, 27b/12, 50b/1, 54a/5

yarlığa-: Affetmek, bağışlamak. 14a/14

yas: Matem. 18b/5

yassı: Yayvan ve düz olan. 32a/6

yaş: İnsanın yaşı, sene. 15b/12, 24b/13, 46b/16, 51b/2, 53a/15, 55a/18

yaş: Islak, ıslaklık. 1b/3, 53a/5, 53b/20, 55b/3

yat-: Yatmak. 3b/15, 4a/2, 4a/15, 9b/5, 11a/16, 11b/2, 12b/19, 13a/15, 16b/21, 17a/16, 18b/1, 19a/14, 19b/3, 19b/5, 19b/6, 21b/13, 21b/17, 24a/10, 24a/2, 24a/11, 25a/19, 32b/4, 49a/16, 55b/13, 55b/18, 56a/17, 57b/5, 57b/8, 57b/9, 57b/12

yatsu: Yatsı vakti. 56a/1

yāve (F.): Saçma, saçma sapan söz. 32b/19

yavru: Bir şeyin küçüğü. 35a/20

yavuz: Kötü, fena, yaramaz. 4a/6, 54a/21

yavuzlan-: Kızmak, sinirlenmek. 3a/8, 4b/11, 6b/9, 25b/14, 30b/2, 51a/21, 54b/8, 58a/14

yaın-: Bağırıp çağırmak, meydan okumak. 51a/8

yaz: Yaz mevsimi. 34a/5

yaz-: Yazı yazmak. 4a/7, 21a/7, 24b/18, 34a/7, 34b/3, 40a/15, 40a/18, 46b/21, 54a/8, 54a/13, 54b/14

yazdır-: Yazmasını istemek. 12a/2

yazı: Kalem vb şeylerle yapılan iş, yazı. 11b/9, 24b/17

yazık: Acınma, üzüntü anlatan bir söz. 47a/6

yazıl-: Yazı yazılmak. 8a/20, 11b/9, 14b/6, 46a/4, 47b/16

yedek: Yularından çekilerek götürülen boş binek hayvanı. 24b/16

yedi: Yedi rakamı. 6a/10, 10b/21, 11b/13, 11b/14, 14b/10, 15b/3, 34b/8, 37a/9, 38a/6, 38b/5, 39b/13, 41b/9, 46b/16, 53a/15

yeg: Üstün olma, tercih etme. 4a/4, 37b/22

yek (F.): Tek, katışıksız. 51b/1

yek-ā-yek: Teke tek. 3a/7, 51b/6

yek-renk: Tek renk. 37a/16

yel: Esinti, rüzgar. 14b/1

yel-: Aklından geçmek, hayaline girmek. 56b/7

Yemen: Özel isim. 46b/8, 46b/12

yemîn (A.): Yemin, ant. 2b/15, 39b/19, 41a/9

yeñi: Kullanılmamış, yeni olan. 10b/10, 33b/15

yet-: Varmak, ulaşmak. 25a/15

yeter: İhtiyacı karşılayacak kadar olan, kâfi. 3a/10, 31a/20, 33b/18, 34a/10, 35b/18

yetiş-: **1.** Büyüme, gelişme. 9a/8, 15a/14, 29b/3 **2.** Varmak, ulaşmak, yakalamak. 3a/19, 3b/3, 3b/9, 3b/11, 3b/12, 10b/7, 10b/10, 17a/15, 40a/13, 51b/3

yetmiş: Yetmiş rakamı. 13b/19, 15b/11, 45b/5

yetür-: Ulaştırmak, yetiştirmek. 15a/21

yevmî (A.): Günlük. 46a/5

Yezdân (F.): Allah. 23b/1

Yezdân-perest (F.): Allah'a tapan. 7a/7

yığ-: Biriktirmek, doldurmak. 11b/1, 13b/12, 13b/13, 13b/18, 37a/17, 37b/14

yık-: Yıkma, devirmek. 1b/8, 1b/14, 2a/16, 2a/17, 20b/9, 2b/17, 2b/20, 25b/4, 26b/16, 36a/17, 50b/21, 52a/15, 52a/18, 55a/4, 58a/14

yıkıl-: Yıkılmak, devrilmek. 2a/14, 3a/19, 4a/17, 5b/9, 6b/1, 7b/10, 22a/16, 23b/12, 24a/1, 28b/8, 29b/13, 29b/18, 33a/13, 35a/14, 35a/16, 36a/18, 37b/1, 56b/17

yıl: Sene. 7b/19, 7b/21, 8a/1, 8a/11, 8a/17, 11a/9, 14a/3, 15a/2, 15b/9, 16a/3, 16a/17, 17b/4, 39a/3, 39a/4, 46a/19, 47b/19, 54a/1

yıllık: Bir yılda olan. 55b/4

yıldırım: Süratli, hızlı. 35a/19, 50b/16, 51b/17

yırtıl-: Yırtılmak. 34a/16, 34a/17

yi-: Yemek. 10a/5, 10b/14, 12a/5, 12a/17, 12a/19, 12a/20, 12b/7, 12b/11, 12b/20, 13a/5, 14a/17, 14a/20, 14a/21, 17a/11, 19b/2, 20a/13, 28b/5, 30a/6, 30a/10, 30a/17, 30a/20, 31a/9, 34a/10, 39b/1, 47a/20, 47b/9, 48a/15, 50b/4, 50b/7, 51b/10, 52b/18

yigid, yigit: Savaşçı, genç ve kuvvetli. 4a/5, 4a/6, 4a/9, 4a/15, 17a/2, 17a/3, 24a/2, 24a/6, 27b/9, 28b/14, 29a/17, 29a/19, 30b/14, 31a/17, 32a/6, 32a/7, 32a/17, 56a/5, 56b/21, 58b/10

yigirmi: Yirmi rakamı. 1b/1, 19b/18, 20a/1, 20a/19, 21a/1, 22a/7, 59a/19

yin-: Yemek yenmek. 45a/10

yine: Yine, tekrar. 1b/2, 2a/11, 2b/1, 3a/14, 4a/4, 4a/7, 4a/12, 4a/14, 7b/1, 7b/16, 7b/21, 8a/1, 8a/12, 8b/3, 10a/17, 10b/2, 10b/17, 11a/10, 11a/14, 12a/8, 12a/18, 12b/7, 12b/10, 12b/16, 12b/20, 13b/9, 13b/16, 14a/8, 16a/21, 18a/3, 19a/15, 20b/1, 21a/21, 21b/6, 21b/14, 23a/4, 27a/4, 27a/6, 28a/14, 30a/18, 32b/11, 35a/11, 36a/20, 38a/12, 38a/14, 38b/3, 38b/9, 39a/18, 39b/4, 40a/11, 40a/17, 40a/22, 40b/1, 40b/9, 41a/1, 44a/5, 44a/12, 44b/13, 46a/4, 46a/10, 46a/16, 46b/1, 47b/14, 47b/20, 48a/6, 49b/2, 50a/9, 50a/17, 52a/18, 53a/15, 53b/14, 53b/16, 54a/4, 56b/2, 56b/17, 57b/10, 59a/13

yir: Yer, toprak, mesafe. 1b/5, 1b/11, 2a/14, 2b/16, 3b/7, 3b/14, 3b/19, 4a/10, 4a/14, 4b/20, 5a/7, 6b/17, 7b/7, 9a/12, 9a/18, 10a/12, 10b/15, 10b/19, 11a/3, 11a/8, 11a/9, 11a/12, 11a/16, 12a/13, 13a/21, 13b/17, 14a/7, 14b/4, 14b/14, 14b/20, 15b/13, 17a/17, 17a/18, 18a/16, 18a/21, 19b/9, 20a/10, 20a/14, 20b/4, 20b/9, 21a/4, 21a/17, 21b/12, 21b/15, 22a/13, 22b/21, 23a/1, 23a/7, 23a/8, 23a/11, 23a/20, 24a/12, 25a/18, 25b/6, 26b/15, 28a/13, 28b/6, 28b/20, 29a/1, 29a/8, 29a/11, 29b/3, 29b/13, 29b/19, 30a/1, 30a/2, 30a/7, 30a/11, 30a/15, 30a/18, 30b/2, 31a/14, 32b/21, 33a/1, 33a/11, 33b/13, 33b/14, 34b/2, 35a/4, 36b/15, 37a/19, 37b/3, 37b/13, 37b/15, 38b/18, 39a/6, 39b/1, 40a/17, 41a/2, 42b/14, 44a/14, 44b/7, 45a/1, 45a/9, 45a/10, 45b/17, 47a/9, 47b/10, 48a/14, 49a/10, 49b/9, 50b/3, 50b/9, 50b/22, 52a/7, 52a/17, 52a/19, 52b/10, 53a/4, 53a/14, 53b/4, 53b/9, 53b/12, 53b/21, 55a/12, 55b/17, 55b/21, 56a/14, 56a/17, 56a/21, 56b/1, 57a/14, 57b/1, 57b/2, 57b/15

yire getir-: Yenmek, sırtını yere getirmek. 49b/9

yirine getir-: Gerekli şeyleri yapmak. 28a/13, 45b/17

yiryüzi: Yeryüzü. 21b/20, 36b/3

yitir-: Kaybetmek. 15a/5

yoğsa, yoğsa: Yoksa. 4a/9, 6a/14, 6b/3, 8a/9, 9b/1, 10b/12, 16a/19, 16b/2, 19a/3, 23b/1, 24a/16, 24b/6, 26b/13, 27a/14, 32b/15, 40a/8, 44b/3, 46a/10, 50b/21, 51b/19, 58a/1

yoğ: Mevcut değil, yok, hayır. 1b/15, 2b/5, 3a/6, 5a/11, 5a/13, 5a/20, 7a/13, 7a/18, 7b/12, 7b/13, 8b/8, 9b/9, 10a/5, 12a/6, 12a/8, 12a/9, 12b/5, 12b/9, 12b/15, 14a/20, 14b/13, 15a/15, 16a/7, 16a/11, 16a/14, 18a/15, 18b/1, 18b/7, 18b/15, 18b/17, 18b/18, 19a/18, 19b/14, 22a/15, 22b/3, 23a/4, 24a/7, 25a/20, 30a/4, 32b/2, 33a/16, 33a/20, 34a/5, 34a/8, 34b/11, 35a/16, 36b/23, 38a/16,

38b/3, 40b/12, 45a/1, 46a/18, 47b/18, 48b/17, 50a/9, 50a/11, 51a/8, 53a/8, 53a/19, 53a/22, 53b/18, 54a/18, 55b/19, 57b/21, 58a/7

yoğla-: Kontrol etmek, bakmak. 8b/18, 11a/11, 11b/4, 11b/20, 18b/16, 21a/11, 21b/1, 42a/12

yoğsa : (bkz. yoğsa)

yol-: Yolmak, 18b/20

yol: Yol. 1b/15, 6b/15, 11b/3, 11b/4, 12b/9, 12b/20, 13a/16, 15a/3, 17b/11, 17b/16, 18a/8, 18a/18, 19a/10, 19a/12, 19a/16, 19b/10, 20a/14, 20b/17, 22a/4, 23b/7, 25a/4, 26b/5, 25b/17, 25b/21, 28b/4, 28b/9, 28b/10, 28b/14, 29a/8, 36a/16, 37a/2, 37a/22, 38a/4, 39a/7, 41a/3, 41a/17, 42a/21, 42b/9, 42b/21, 43b/19, 49b/8, 50b/12, 51a/18, 52a/13, 52a/14, 55b/21, 55b/4, 56a/10, 56a/14, 57a/7, 57a/10, 57a/17, 58b/9, 59a/12

yolına gel-: İsteddiği şekle gelmek. 38a/4

yolbilmez: Yabancı, acemi. 19a/10, 30b/11, 57a/9

yonga: Kesilen, yontulan veya rendelenen bir şeyden çıkan parça. 36b/4

yorgun: Yorgun, mecalsiz. 28b/11

yorıl-: Yorulmak. 13a/14, 19a/11, 21b/11, 30a/12, 56a/1, 57b/4

yu-: Yıkamak. 24a/13

yuğarı, yuğaru: Yukarı, üst taraf. 11b/8, 15a/4, 28b/12, 47b/2, 55b/18, 57b/9, 57b/16, 57b/21, 59a/12

yum-: Gözleri kapamak. 14b/9, 57a/19

yumruca: Kafa, baş. 29b/8, 58a/10

yumruk: Elin parmaklarının sıkı hali, yumruk. 1b/2, 2b/20, 57b/20, 58a/13

yumuşak: Sert olmayan, yumuşak. 13b/2

Yunan: Özel isim. 43a/8

yuvarlan-: Yuvarlanmak, etrafında dönmek. 37a/16

yüce: Yüksek, ulu. 57a/21

yük: Taşınan şey, yük. 31a/12, 32b/4, 32b/15

yükle-: Yükletmek, hayvanın sırtına yük koymak. 4a/18, 5b/4, 14a/3, 14a/6, 24b/17, 31a/12, 31a/13, 31a/14

yüksek: Yüksek. 12b/1, 42b/8

yürek: Kalp, yürek, gönül. 3a/2, 39b/17, 45b/18

yüreksiz: Cesareti olmayan, korkak. 4a/14

yüri-: Yürümek, gitmek. 3b/14, 4a/20, 5a/6, 18a/9, 19a/11, 19a/12, 22a/19, 23b/21, 24b/4, 25b/11, 28b/7, 29b/19, 35a/18, 36a/19, 36b/2, 38b/14, 42a/21, 51a/6, 55a/1, 56a/11

yürüt-: Yürümesini sağlamak. 43b/18

yüz: Yüz rakamı. 7a/6, 9a/2, 11b/18, 12b/1, 15b/17, 19b/13, 19b/20, 21a/6, 29a/11, 33a/7, 34a/23, 36a/19, 36b/1, 37a/4, 37a/13, 38a/6, 38a/12, 38b/9, 38b/15, 39a/4, 42b/11, 42b/14, 44b/12, 45b/5, 46b/21, 48a/9, 49b/1, 51a/5, 59a/2

yüz: 1. İnsan yüzü, çehre. 4a/16, 6a/18, 7b/15, 7b/9, 8b/1, 16a/11, 20a/18, 23b/8, 24a/12, 25a/14, 25b/12, 25b/15, 26a/9, 27b/14, 34a/9, 37a/18, 41b/14, 44a/4, 49a/7, 49b/18, 50a/2, 53a/6, 53b/12, 53b/20, 54b/12, 55a/15, 59a/14 **2.** Sebep. 21a/8, 27a/13, 39a/16, 57a/1 **3.** Taraf, yön. 12b/12

yüz ağart- : Kendini temize çıkartmak 16b/5

yüz çevir-: Vazgeçmek, geri durmak. 9a/14

yüzeçik-: Yüzerek çıkmak. 13b/7

-Z-

zabt (A.): Tutma, ele geçirme.

zabt it-: Ele geçirmek. 3a/5

zabt-ı rabt eyle-: Ele geçirmek. 11b/21

zāhir (A.): Ortaya çıkan, görünen. 8a/19, 11b/2, 14b/6, 26b/14, 38a/3, 39b/11, 53a/2, 55b/19, 57a/3

zāhir ol-: Ortaya çıkmak. 5a/16, 12a/12, 12b/2, 14a/21, 14b/15, 37a/23, 40b/5, 56a/4

zāhīre (A.): Gerekliğinde kullanılmak için saklanan tahıl, aşlık. 46a/2, 46a/19

zaḥm (F.): Yara. 20a/13, 20b/3, 35b/2, 35b/20, 36a/4, 36a/16, 36a/20, 37b/14, 55b/16, 58a/21, 59a/9, 59a/14, 59a/15

zaḥm-dār: Yaralanmış. 20a/15, 35a/23, 35b/2, 35b/8, 35b/10, 36b/20, 37b/14

zaḥme (A.): Sıkıştırma, tazyik, baskı. 53b/21

zaḥmet (A.): Sıkıntı, zorluk. 13b/15, 18a/8, 45b/19

zaḥmet çek-: Sıkıntı çekmek. 13b/8, 21b/6

ẓa‘īf (A.): Zayıf, aciz. 24b/9

Zāl: Özel isim. Sam’ın oğlu ve Rüstem’in babası olan İran’ın efsanevi savaşçısıdır. 16b/11, 42b/18, 52a/18

ẓālīm (A.): Zulmeden, zalim, gaddar. 50a/6

zamān (A.): Zaman, vakit. 2a/9, 2b/6, 2b/21, 3b/20, 6a/2, 6a/14, 8a/9, 8b/5, 11a/17, 11b/10, 14b/13, 16b/11, 17a/1, 18a/14, 19a/11, 19b/7, 20a/21, 21a/7, 21a/11, 21a/16, 23b/7, 24a/13, 26b/12, 28b/1, 34a/2, 34b/12, 37a/2, 37a/11, 37b/18, 39a/2, 41b/19, 42b/18, 44b/20, 45a/21, 45b/14, 45b/19, 46b/1, 47a/6, 47b/4, 47b/5, 47b/7, 47b/13, 48a/20, 50a/8, 50b/12, 52b/6, 52b/8, 53a/13, 53b/12, 54a/17, 55a/16, 55b/12, 56b/7, 58b/14

ẓamm (A.): Arttırma, çoğaltma.

ẓamm-ender-ẓamm: Daha da artarak, şiddetlenerek. 36a/11

ẓarāfet (A.): İnce davranış, incelik. 27a/20

ẓarar (A.): Zarar, ziyan. 10b/5, 22b/7

ẓarar gel-: Zarar gelmek. 11a/8, 41a/12

ẓarār gör-: Zarara uğramak. 34a/12

ẓarārı doḡun-: Zararı olmak. 22b/10, 25b/9, 25b/10

ẓarar it-: Zararı olmak. 5b/11, 39b/21

ẓarār ol-: Zarar olmak. 13b/6, 23a/17, 55b/5

ẓarīf (A.): İnce düşünceli olan, ince. 4a/14

Zāvīlistān (F.): Özel isim. İran’ın eski adı. 46b/7

ẓāyi‘ (A.): Kaybetme.

ẓāyi‘ it-: Kaybetmek, yitirmek. 20a/1, 17b/10, 56b/20, 58a/15

ẓāyi‘ ol-: Kaybetmek, yitirmek. 5a/16, 6a/21, 11b/17, 42b/5, 47a/6, 49b/15

zeber (F.): Üst.

zīr ü zeber ol-: Alt üst olmak. 54b/19

zebūn (F.): Güçsüz, aciz, çaresiz olma, çaresizlik. 9a/22

zebūn it-: Çaresiz bırakmak. 20a/21, 49b/10

zebūn-gīr: Zayıf düşmek, güçsüzlük. 49a/11

zebūn ol-: Güçsüz, çaresiz olmak. 12a/6, 16a/1, 23b/11

zehr (A.): Zehir. 15b/6, 23a/18, 38a/15, 38a/17, 40a/10

zehr-nāk: Zehirli. 15b/6

zehre (F.): Yiğitlik, cesaret, öd. 10a/16

zelzele (A.): Deprem. 10a/1

zemīn (A.): Yer, bölge. 10a/2, 13a/8, 23a/15, 29b/12, 34b/8, 36a/18, 36b/10, 48a/21, 48b/5, 48b/6, 51b/17, 54a/6, 54b/19, 55b/9, 55b/10, 57a/16, 58a/4, 58b/9, 59a/16

zenbure: Bir perde çeşidi. 45b/9

zen-pāre (F.): Kadınlara düşkün, zampara. 56b/7

Zernāk, Zernāk Nerre: Özel isim. 10b/3, 10b/7, 10b/8

zerre (A.): Zerre, küçücük. 13b/5

zevāl (A.): Sona erme, yok olma. 54a/18

zevķ (A.): Hoşça giden hal, haz. 28a/20, 45b/13, 45b/20, 47a/18, 48a/20

zihī (F.): Ne güzel, ne hoş. 27b/4

zī-ķiyemet (A, F.): Kıymetli, değerli. 4a/3

zīkr (A.): Anma, anılma.

zīkr olun-: Anılmak. 15a/3, 23b/10

zinā (A.): Nikahsız birliktelik. 14a/10, 37b/8

zincīr (F.): Zincir. 4a/16, 16b/11, 16b/14, 24b/18, 28b/2

zindān (F.): Hapishane. 7a/11, 16b/18, 16b/19, 17a/2, 17a/10, 17a/16, 17a/19, 17a/22, 17b/15, 18a/6, 18b/11, 18b/16, 18b/19, 53a/7

zindāncı (F.): Zindan bekçisi. 17a/10, 17a/12, 17a/15, 18b/17

ziynet (A.): Süs, bezek. 34b/5, 43b/9, 43b/17

zinhār (F.): Sakın, asla, olmaya. 42a/11, 53a/8

zīr (F.): Alt, aşağı.

zīr-i dest: El altında olma. 9a/12

zīr ü zeber ol-: Alt üst olmak. 54b/19

zīr-i zebere ğarķ ol-: Alt üst olmak. 22a/12

zīrā (F.): Fakat, zira. 1b/3, 4a/13, 5a/8, 6a/3, 6a/5, 6b/21, 8b/2, 8b/14, 9a/11, 9b/9, 9b/22, 10a/21, 10b/11, 11b/22, 12a/5, 14b/3, 19a/1, 19b/3, 21a/15, 22b/5, 25a/18, 26a/12, 26b/6, 27a/11, 27a/14, 28a/12, 29a/19, 31a/7, 35b/15, 37a/6, 38b/9, 38b/16, 39a/6, 39a/18, 39a/21, 39b/2, 39b/4, 40a/13, 41a/6, 41a/15, 41b/5, 42a/13, 44b/18, 45a/19, 45b/13, 46a/18, 48a/6, 49b/21, 50a/8, 51b/7, 52a/4, 53b/18, 54b/16, 57a/18, 58a/19

ziyāde (A.): Çok fazla, çok. 1b/3, 2a/15, 5a/19, 7a/17, 8a/21, 10b/3, 10b/4, 10b/7, 11b/1, 12a/6, 13b/19, 16a/9, 19a/11, 22b/9, 23a/17, 23a/20, 23b/3, 28b/20, 29a/1, 30a/4, 30b/1, 32b/9, 32b/16, 33a/4, 33a/7, 33a/9, 33b/8, 36b/6,

36b/18, 37b/21, 38b/7, 40b/19, 42b/4, 44b/18, 46b/17, 47a/5, 47a/17, 51a/21, 52a/4, 55a/18, 57a/18, 58b/10, 59a/1

ziyāfet (A.): Konuk ağırlama, ziyafet, şölen. 44a/12, 48a/14, 52b/3, 58b/7

ziyāfet eyle-: Ziyafet vermek, şölen yapmak. 46a/9, 48a/19, 48b/13

ziyāfet it-: Ziyafet vermek, şölen yapmak. 25a/8, 48a/19, 54a/7

ziyāfet ol-: Ziyafet vermek, şölen yapmak. 28a/15, 42a/7, 44b/9, 46b/12

ziyāret (A.): Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitme. 8b/6

ziyāret eyle-: Görmeye gitmek. 54a/15

ziyāret it-: Görmeye gitmek. 8b/18, 46b/14, 47b/8, 48b/3

zūr (F.): Kuvvet, güç. 5b/12, 6b/2, 49b/9, 51a/6, 51b/4

zūr it-: 4a/15, 10a/12, 29b/14, 16b/13, 36a/17, 57a/13, 57b/11

zuhūr (A.): Görünme, meydana çıkma. 5a/2, 15b/11, 53a/18

zuhūr eyle-: Ortaya çıkmak. 12b/10, 15b/9, 16a/21, 21b/19

zuhūr it-: Ortaya çıkmak. 2a/11, 15a/7, 23b/14, 27b/18, 43b/11, 46a/16, 52b/10

zulm (A.): Zulüm, haksızlık, eziyet.

zulm eyle-: Haksızlık, eziyet etmek. 49b/5

zülāle (A.): Soğuk, tatlı su. 41b/14

zü'l-cenāh (F, A.): İki yönlü. 36a/11

zülf (F.): Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 25b/12, 26a/5, 26a/7

SONUÇ

Türkler, İslâmiyet'in kabulüyle birlikte İslâm büyüklerinin kahramanlık menkıbelerini de çok sevmişler bunları nesilden nesile aktarmışlardır. İslâmî destanlardan olduğu düşünülen Hamzanâme'nin diğer ciltlerinde olduğu gibi üzerinde yüksek lisans çalışması yaptığımız 26. Cildinde de Hazret-i Hamza'nın İslâmiyeti yaymak için gösterdiği kahramanlıkları ve mücadele örnekleri anlatılmaktadır. Dolayısıyla metnimizdeki olaylarda Acem padişahlarının en güçlüsü olan Nûşirevân bile Hazret-i Hamza karşısında âciz kalmıştır. Hazret-i Hamza güç ve yenilmezlik sembolüdür. Metindeki olayların özünü Müslümanlığın yayılması çabası oluşturmaktadır. Yani olayların temel hedefini dinî unsurlar ve dini misyonlar teşkil etmektedir.

İlk önce Arap edebiyatında görülen Hamzanâme isimli hikâye yazma geleneği, daha sonra yeni muhteva ve kahramanlar ilavesiyle İran edebiyatında yer almıştır. Nihayet Türkler de İran edebiyatının etkisinde olmakla birlikte kendi edebi ve dini anlayışlarına göre Hamzanâme'yi yeniden yazmışlardır.

Bütün tarihî kahramanlarda olduğu gibi Hazret-i Hamza'nın savaşları, maceraları çeşitli İslâm milletlerinin halk hikâyelerinde veya destanlarında anlatılırken bazen gerçekliğini kaybetmiştir. Birçok olay, macera Hazret-i Hamza ile ilgili olmadığı halde Hazret-i Hamza'nın şahsına atfedilmiştir.

Hazret-i Hamza'nın Nûşirevân'la aynı dönemde yaşayıp İran ve Anadolu topraklarında İslâm dinini yayma mücadelesi vermesi, vb. olaylar; Hazret-i Hamza'nın gerçek hayatıyla alakalı değildir. Fakat bunun yanında Nûşirevan'ın Hz. Hamza ile maceraları anlatılırken Hz. Muhammed'in henüz dünyaya gelmemiş olması, Hz. Hamza'nın Abdülmuttalib'in oğlu olup Mekke'de anne ve babasının bulunması, av merakı, yapılan savaşlardaki güçlü şahsiyeti, cesareti tarihî bilgilerle örtüşmektedir.

Burada Hazret-i Hamza'nın şahsında karşımıza tarihî romana benzer bir anlatım ortaya çıkıyor. Hazret-i Hamza; cesareti, savaşçılığı, güçlü şahsiyeti,

İslâm dinini yayma uğruna gösterdiği kahramanlıklarla gerçek bir kişiliktir. Müslüman halk, aradaki boşlukları dolduruyor ve onu görmek istediği gibi şekillendiriyor. Duyduğu bütün kahramanlık olaylarını onun şahsında topluyor ve Hazret-i Hamza adına dinliyor. Olay ne kadar gerçekliğini kaybetse de birçok macera ilâve edilip başka dönemlere, yer ve kişilere ait olaylara yer verilse de Hazret-i Hamza'nın (Sâhib-kırân) rolü hiç değişmiyor. O; hep dinine bağlı, İslâm'ı yaymaya çalışan, dürüst, insancıl, adaletli, merhametli, asla kin gütmeyen, Müslüman olsun olmasın herkes tarafından takdir edilip hakkı verilen gerçek bir Müslüman ve din büyüğüdür. Bütün bu özellikleriyle Hz. Hamza, metnimizde Alp-Gazi tipinin örneğini vermektedir. Kötülüğe karşı iyilik özelliği ile de “eren” tipini simgelemektedir.

Sonuç olarak Hamzanâme, genel olarak İslâm ve Türk kültüründen beslendiği halde Fars kültürü etkisini çok daha yoğun bir şekilde taşımaktadır. Bu da eserin Fars edebiyatından çeviri olması fikrini çağrıştırmaktadır.

Hamzanâme'nin 26. cildinin 58 varak olan kısmı üzerine yapılan bu çalışmada, metnin transkripsiyonlu olarak kayda geçirilmesi sonucunda Eski Anadolu Türkçesinin fonetik ve morfolojik hususiyetlerini taşıdığı tespit edilmiştir.

Metnin tüm kelime kadrosunu eksiksiz olarak yansıtan sözlük çalışması ile Hamzanâme'nin hem dilimize yerleşen Arapça ve Farsça kelimeleri hem de bugün Anadolu ağızlarında yaşayan ve arkaik dediğimiz kelimeleri bilim dünyasının istifadesine sunulmuştur.

Metindeki şahıs ve yer adlarının yer aldığı indeks ile Hamzanâme'nin içindeki olaylarda hem çok sayıda kahramanın bulunduğu hem de olayların çok farklı yerlerde geçtiği ortaya konulmuştur.

Bu çalışma ile Hamzanâme'nin Eski Anadolu Türkçesinin çok değerli mensur eserlerinden birisi olduğu ortaya konulmaya çalışılmış. Böylece Eski Anadolu Türkçesi devresine ait önemli bir eser daha günümüz Türkçesine kazandırılmıştır.

KAYNAKÇA

- Akın, Nurhayat Ş. (2006). Hamzanâme 8. Cilt Sermet Çifter Ar. Kütüphanesi-Metin-İnceleme, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniv., SBE.
- Albayrak, Nureddin (1997). “Hamzanâme Maddesi”, TDV. İslâm Ans., c. 15, İstanbul: Diyanet Yay.
- Algül Hüseyin (1997). “Hamza Maddesi”, TDV. İslâm Ans., c. 15, İstanbul: Diyanet Yay.
- Artun, Erman (2002), *Dini-Tasavvufi Halk Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yay.
- Artun, Erman (2004), *Türk Halk Edebiyatına Giriş*, İstanbul: Kitabevi Yay.
- Artun, Erman (2004), *Anonim Türk Halk Edebiyatı*, İstanbul: Kitabevi Yay.
- Baysal, S. Ceyda (2008). Hamzanâme 7. Cilt Gramer Özellikleri, Metin, Sözlük, İndeks, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Fatih Üniversitesi, SBE.
- Büyük Türk Klasikleri “Hamzavi Maddesi” (1985). c. 1, İstanbul: Ötüken Yay.
- Çetin, İsmet (1997), Türk Edebiyatında Hazret-i Ali Cenknâmeleri, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- Dankoff R. , Kahraman S. , Evliya Çelebi Seyahatnamesi Topkapı Sarayı Kütüphanesi Bağdat 304 Numaralı Yazmanın Transkripsiyonu-Dizini 1. Kitap, (2006). İstanbul: Yapı Kredi Yay.
- Datlı Derya (2009). Hamzanâme 2. Cilt, Metin-Sözlük-İndeks, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, SBE.
- Devellioğlu Ferit (1995). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Ankara: Aydın Kitabevi.
- Kocatürk, Vasfi Mâhir (1964). Türk Edebiyatı Tarihi, Ankara: Edebiyat Yay.
- Köprülü, Mehmet Fuat (1986). Edebiyat Araştırmaları, 2. Baskı, Ankara: TTK Yay.
- Köprülü, Mehmet Fuat (1989). Edebiyat Araştırmaları 1, 3. Baskı, İstanbul: Ötüken Yay.

Onay, Ahmet Talay (1993). Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, 3. Baskı, Ankara: Akçağ Yay.

Onay, Ahmet Talay (1993). Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar, 2. Baskı, Ankara: TDV Yay.

Özkırımlı, Atilla (1987). Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, “Hamzanâme Mad.”, c. 2, İstanbul: Cem Yay.

Pala, İskender (2013). Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, 23. Baskı, İstanbul: Kapı Yay.

Sami Şemseddin (1989). Kamus-ı Türki, İstanbul: Enderun Kitabevi.

Sezen, Lütfi (1991). Halk Edebiyatında Hamzanâmeler, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

Taberi. (1990). Milletler ve Hükümdarlar Tarihi II, (Çev. Z. K. Ugan– Ahmet Temir)

Türk Ansiklopedisi (1970). “Hamzanâme Maddesi”, c. 18, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Türkçe Sözlük. (2005). Ankara: TDK Yay.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Devirler/İsimler/Eserler/Terimler (1981). “Hamzanâme Maddesi”, c. 4, İstanbul: Dergah Yay.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Devirler/İsimler/Eserler/Terimler (1987). “Destan Mad.”, c. 2, İstanbul: Dergah Yay.

Uçman, Abdullah (1985). “Hamzanâme Mad.”, Büyük Türk Klasikleri: Tarih, Antoloji, Ansiklopedi, c. 1, İstanbul: Ötüken Yay.

Yazıcı, Tahsin (1968), “Farsça Tarihi Metinlerden Seçmeler”, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.

Yazıcı, Tahsin (1994), “Fars Edebiyatında Destan”, TDV İslâm Ansiklopedisi, c. 9, s. 205, İstanbul: TDV Yay.

Yelten, Muhammet (1998). Şirvanlı Mahmud Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi, Ankara: TDK Yay.

Yelten, Muhammet (2013). Hamza-nâme'nin Yeni Ciltleri ve Okunma Mekânları, Turkish Studies, Volume 8/9: 158-164. http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1816144200_015YeltenMuhammet-151-165.pdf (18 Mart 2016)

Yelten, Muhammet, Özkan Mustafa (2006). Türkçe'nin Sözlüğü, İstanbul: Babıali Kültür Yay.

TIPKIBASIM

استحکامه قدر روکش سبب دوی زدها و ملاحظه بر روی سدر بزی در کوشه بر پیرس
 بیضا در عرب راه ران حال بر روی مغز آتوبه کی بر پاره من حاضر اول بن در بوب در پی
 کوروم بر بوب کر پی مگر کشته گزی بار کلاه داروب سردر ایجه اولور در پی
 عزیزت سیرای محرفه کلای سدر بر روی دستم علیله آتوب بیخام روی آتاج
 از روی فاضول خوش کلاه ای سلطان عیاران جوراج روی بیخام کاپی
 کوزوب درست باشته آتوب اولور در پی بر از غزیت اییز آتای صافه
 زدها رفته سگایوب لازلوش بر غزیت کوزم روی سکا بر سوزم در آتای
 بر سجا اولور در پیله دستم عدوت ایوب ندرای سلطان عیاران رجه کرای
 سردر بلور من بر زمان خیار شهرت سردر ندرت سکا بر سوزم در کلاه ندر بار
 ایوبه شدی اشته شول شهرت لیلوب خیار دستم کلاه شهرت ایوب ندر
 آلا ایجه ایضی اولور در پی کوزم اولور ندر ایجه بر کشته لیلور در پی ایجه
 سبب اولور من خیاروب شده ندر ایبار ایوب ندرزم کوه روی دستم خیار
 خرب روی که اولور در پیونه در کوزم ایبار ایوب ندرزم کوه روی دستم خیار
 اولور کلاه برشت اولور من صبور در پیوم صطای بر پی لایوب ندرت سکا بر
 روی عمر پوره آتوب ندر زباده سبب ایضی بر صکره باشه کر کدر کوزم ندر پیون
 نولم اولور من بر شسته ضعیف بر صکره باشه کر کدر کوزم ندر پیون
 بر شسته ضعیف بر روی ندر ندر ندر من ایبار ایضی استند درست ایوب
 کویله صانور اولور من بر ندر من استیبار بر صیف در پیله کشته لیلور در پیون
 کویله بر سکا عیار آتای باقیه سولم بر دیوانه در روی محراب علوم سولا
 عدای بر کلاه بر صفاه بوبوب لایلور کلاه سکه کوزم این صوره و در پیون کپ
 سست ندر کلاه ندر من در ندر کسه بر کلاه ندر کلاه ندر ندر ندر

نقطه با صفا کبریا می خندید
 یا اولور

Page no.	1723
Page no.	11
Page no.	50
Page no.	500/62
Page no.	5000

روبان اعجاز و افشون آثار و حشمان دود کار شهرت در نیا بد کلاه رها بوی
 افشون آتوب برده نیا کوزم ندرت افشون بر ندرت افشون روی ندرت افشون
 آتوب کوزم ندرت افشون ندرت افشون ندرت افشون ندرت افشون ندرت افشون
 سست لیلور من خیاروب شده ندر ایبار ایوب ندرزم کوه روی دستم خیار
 ایوبه شدی اشته شول شهرت لیلوب خیار دستم کلاه شهرت ایوب ندر
 آلا ایجه ایضی اولور در پی کوزم اولور ندر ایجه بر کشته لیلور در پی ایجه
 سبب اولور من خیاروب شده ندر ایبار ایوب ندرزم کوه روی دستم خیار
 خرب روی که اولور در پیونه در کوزم ایبار ایوب ندرزم کوه روی دستم خیار
 اولور کلاه برشت اولور من صبور در پیوم صطای بر پی لایوب ندرت سکا بر
 روی عمر پوره آتوب ندر زباده سبب ایضی بر صکره باشه کر کدر کوزم ندر پیون
 نولم اولور من بر شسته ضعیف بر صکره باشه کر کدر کوزم ندر پیون
 بر شسته ضعیف بر روی ندر ندر ندر من ایبار ایضی استند درست ایوب
 کویله صانور اولور من بر ندر من استیبار بر صیف در پیله کشته لیلور در پیون
 کویله بر سکا عیار آتای باقیه سولم بر دیوانه در روی محراب علوم سولا
 عدای بر کلاه بر صفاه بوبوب لایلور کلاه سکه کوزم این صوره و در پیون کپ
 سست ندر کلاه ندر من در ندر کسه بر کلاه ندر کلاه ندر ندر ندر

صفحه بزرگ کنیز اینه عجب شکل انباشتی دستهای او را تقاسم رفت
 بوده کنده طو دردی بر نموده آن تقاسم آلمن گذرد بر لب تکلم بر روی اسی
 زوهار غضا به ابروین قول تا نامه رب بگردن او دردی گرفته کنیز کردین
 باز در برب آرزیه آرزیه کنده الف قدس دل اولدی زوهار کنیزی کردین
 فقط ای دست کنیزی دستمه دستت راست قویب تو زردن لشره قویب دست
 صلیله دیوانه عجب تو خود در اما حق بوقا می بخرا بر ذوق سپاس روی زوهار
 دیوانه بر روی آرزیه از بی صله اندی سده کلاک منگه شنید بر ایکی صفت
 صلیله اربوب زوهار با در بوقا بیخ قویب تقی جانده تخم تخم بر بربوب
 بیخ منگه اما بر بن بحر با ثوب بوقا بیخ بیخا در زواری کوردین حقن
 کویب ایکی بنه با بیم اولدی کوردین با نرینه کویب ای دیودر بن
 ذوق ایکی روی بر برب صفت اطیوب جانجا بی روی تکلم برب این طرف
 زنه به واروب کلعه بو بر برب به خطا ای در برب زوهار کوردین صلیله
 دست قویب بوق بی سن روکه روکه با غلام صکره سکا صوب بربوب روی
 بر بنه تا عجب هزار بیخ کویب کنی جانده بی بیخ منگه با شنید بحر
 هان جان آرزون شاد کاردینست بر تا به صوابون بر صفت صوب سده
 با نرینه کلعه زوهار روی سدر صفا با با بری کل برب بی غیردی بر کلید
 بر طاس لادلی صوب روی زوهار قانه خانه ایجه کنده ایستدی بر روی
 دستمه بی برب سر ایجه ایجی مکرره صفا ای رب کولکنش با ایا اولده
 مشدی بو بر ایست کلعه کنین لادلی بیشتر فقیر در برب است
 بحر بر کز برب کوردی بینه لادرون آرزوی بر برب منگه

بوز دست ای عیار جان بولش نه من تا بر بر من غیردی که افک اندن
 کلز باوی کوردن سله بر شکاره بیچاره کویب لک مز برب سله بیکدی برب
 ایستفا اربوب ام سرور بنه بیم فیه ایستفا اولاشیده قلمدر دیکنده
 دستم بی عیار کوردین کنه باقی دجه کویب سندن دشمن تخم تخم اول
 دیوانه در برب سینه بوزند اما موه دن الم حکیم شوق آنگه ایلیله موهن
 نه بد در برب دین و دوت طرفه با نرینه که ترسان سیدان کورد بویکنده
 محرقه بر این روی کورد محرقه اولنه آرزون عیب صر زو طوبت آتاف
 زبیر هان این کورد شر دیوانه بدنه سختن تو بربلم روی عریزه سردر
 روی باجه انور ایانه مملکی اری لادرون سن عدون همواره لافله آریه
 واروب باز کزین دور بین زوهار تا اندرین آتسه کوردیم برب
 کنیزی دست هان آرزون موه سختن کویب دفته سلا کویب لادرب اول
 لافله آرزونه همواره بنه سله طیاروب طوردی بریدن محرقه کورد
 کوردی آرزون موه سختن طوردی موه کوردی کله کوردیم اما صافه موه چه
 اذهن روی کوردی لافله ایشتا صفا درم کلش کوردیم اما صافه موه چه
 حواک با ناله سینه سن روی زوهار بوق بیم برب عین ایلیک آتاف
 بر بیه دست اولدی بره کوردی کوردی دستم حواک طوردی سینه صلیله
 دیوانه داز اوس کوردیم سن آتی صفا کز کزین بیخ موه هان با کنه
 روی طوردی دیوانه آتاف با ره به آشی صوب زوهار بربوب کز کزین
 هان بی صفا سدرم زنه علقه کوردین کویب های موه بربوب ایلیک
 آتاف بی صوفی باجه صفا بی اول کوردی برب ای بر شدی موه کنده موه
 ایست اذهن با تته کله وی زمانت لافله صکره زوهار دیوانه غیردی
 ایستفا

کلوب نوشی عکرمغنی این کورلوب طوقی استر ستر فوق آرم صفایرد
 بغیر کیتی بر فایده کلوب رستی جهیش کور کورنده اوزرینه کلوب
 باغوب کوردیبر بر لاور اوز ستر آرش قد جبار اوزرینه زنی نیجه کیتی
 مریم سندر کورلوب هموقی استر بر نه میانن فوق سرب شاه سرب
 اولوب نه غفیفه بر نه کیتی کورلوب میانک اوزنه توزیر میانن باغوب
 بیله مرزه عکرمغنی بر سفین گفته در اوزرینه اولوب باغوب سرب
 ارمغنی در یوب محکم شد جلمیر تیر نامه باغوب ای شاه دولتمه بیله
 این اولوب نکلار اوزرینه دست عکرمغنی است کلوب نکلار اوزرینه
 دنگه دنگه شد کلوب حضور کورنده کوردرم مغرور اولوبن همان غیری مرزه
 دلشها در سگزی این حضور کورنده کوردرم مغرور اولوبن همان غیری مرزه
 کوردری در هر کجه هوزن نامه لاوسن نازمه سز سفین کوردره شایه
 جین فدوب فدوی اقله کرمه آفرید اور ستر ای به سز ای در لاری
 سربا یوب شد فریضه شهر کوردر ایشته یوب کورنده بطورین مکر کتک
 این طوقه بر باغ آرم کیتی آنت به خلیج اولوب بر کلدی اولوب بیله
 کوردریکه بر بیج کوردر باجه کلوب کوردر بر سیاه مرزه کیت باغوب
 درجوب بر طایفه کورده هینین یوزینه با نکلار یوزیر برینه باغوب یوسین
 یوزینه یوزیکه یوزیر بر ای آورده دکل یوبن بقید سرب یوب دهانه اوزرین
 میانن آرم کومیه بیله یوکدوب میانن کوردر بر نه یوز کوردر
 رست بر یوزدره باغوب کوردریکه دهادر دیوانه عجب هینین کوردر
 جلمیر آنتا کیم اولوبن دیوهاله نه با کوردر اولوبن جلمیر

بندیر که هر صله زنده خوانده کندی زیری بکر عوکه کورنی آلاست
 دوست اولوب آبراه انش شکل اولوب نه میان فایده استیم اوزرینه بریم
 پیشری باری دروب مرزه کوریم زوب همان جان اوزرینه کوریه
 دولتمه صاحبان زهد دیوانه ایجه کیم بر سلام اولوبن برسته کوردر
 بیله کیتیز اصالحه خلیج انکله کوردری مرزه بره عیار کوردر
 بیون میانن اولوب روی کور بهی سرد هیچ اندیم سوز نه من اولوبن
 همان کوردره کیم لم دنگه مرزه در سندن خاقورن آخوره سوز اولوب
 خلیجه ایجه دیوانه اولوب **آرم کوردر کوردره** کور کورده زهد ایجه
 اوجره ایجه لاورلی شغوب زهد دیوانه همان من یوسین فوجه
 مدد شکی غفلی کیتی دست اولو عاق کوردری دیوانه آورده استیم صاحب
 آنت باغوب یوزیر پیشری کوریه دست اولوب قاری دمن یوزیر کوردر
 دستکده لاروس پیشری زهد سنگین دیوردر اولوبه میان کوردر کوردری
 نژادی بره دکلار اولوب دگرینه عکرمغنی کوردر آن یوزینه دولتمه زهد
 انلان بره دولتمه آنتا آنت کیتی کوردری بر حایه ایوب یوزیر بری زهد
 دیوانه اولو آلازه باغوب خلیج اولوبن وار کیم یوزیر غرت کلوب سربا
 کورده خلیج این زهد سب اولوب زهد دمن نقد غرت دمن کوردر
 دستیم سیاه اولوب بر نه سب اولوب **آرم کوردر** یوزینه خلیج غفلی
 کوردر دمن یوزیر فوجه دولتمه آنتا کیتی ایوب کوردر کوردر کیتیز
 موها شکی کیه لک بر موها زینه کلوب سنگین کیم اوزرینه بر نه
 دولتمه کوردر زنده میان سوزیه صفار اوزرینه کوردر اولوبن

تختك به طور خوب انكامل از راه نه خفته سویدین بوضر خیدنگاه اوله حق شده دست
 فیدر دست بو حقه فاسدبر دستن جان دوز تا بیک جوقید اولدر شدرد بوبت عمار
 ایدعی آتامو بوبدی بکجهی تخیلیعی آتین سنانك آردینه به ما شیرین بخت
 زیدیر گلان اکتبا لولون خزانه عفتن کهنه بوبت بوندید بمرکز اولکجه آتیه
 نازب کجه صخره ایه بونشی هر وقت سلون بوبت حال حال صورتند زنگاره ای
 زانای دوز کار شخره حال اولدی کشی البرایه برضطلا اشك اشته صوبک بوبله
 اولدی صاحبین اولون زانف اوله حق اولورسه کجا نه صفرا سته که کرد انشای
 بدرم بوبون شاهله دستم عفتنه شخره جور دیز لطفانه طوخری سوبله خیدوره
 بوبت سق ایومنی سو بیکر بوضه زخ حالله ددی صوبه ای خیار بونشی بران
 بری هیچ خیم خالایومین دین سو بیکیم کور کدی امسی زخ حال بوبدنگه کیم شمری
 فاندنه آجا بریان یاسته در آتا ادوج بی عزت بکوبت اصابت دور اولور
 صوره به کور دریدی عوره صوبه دن بو صوبه بوی اشیدوب شا اولور
 آتین صوبه سق این بوبت طبع ایزب کسکی اوله کسنگه چین سو بون بندنه
 بر شعی عره صوبه بیه کلون باش بوبت ده ایدیه خزانه با نوب بوی کور کده
 صوبت کلون پاکونه صوبه دن بوبت اولور ورتی خزین سیانین تا بوبت
 ددی هر کجا ده ایزب جمله اولان اولور ورتی خزین سیانین تا بوبت
 کوزدوب ادوج بی عزت جمله جانی بر صخره ایزب و کار صوبه به بوشوب
 دین بوبت کتار اشکلون طکاه ایدیه ایزب بیز الم جیدی آتانه چاره
 میوه دین غیری بوبت صندیه اولدی هه زن جهنده صاخ البرون ظاهر
 کوزنی یاز بیون کورسه کرسدر روی آتا زه در بوزانه نکه نکه اولور
 یلیک لفظه در بر صخره صوبه زه اولک سبب اولدو نکه زیاده الم کلون بوبت

نوزانک نه اولک صندرتن سنین ددی کورده کور طوخری اول صندرتن بوبت
 دستنه فصد اشیکمه عوره ایزب شاهان بوبت صیدرتک کر لسته بیچ اوله
 اور کجه بن نوبون کشی ههینه شمشک بن بوبت غلطان البرون رکده
 نوشیروان شاشکی به صیدرتک ددی کورده پانگ سن اور در بک
 شیوه اور دم ددی وختک ههی نالما کور کدی تحقیق بوجورد به شو صندرتی
 طوخری بوبت صیدرتک بری زنی ایزب کلون دستن بوبت ایزب کوبه عامر
 باش اگاهه بزیخ اوردوب باش طوبک کی بره روز سو بوری هه انا نالما رکوب
 بریکجه دسته صایر بوبت نایوب نایجه نالما اولدو کده بره نالک طرفه
 جانیکه عزاله حال کور کده خازر صانوب آتندی وچه لوبون ایزبینه
 سفیدی وچه اولک عفتنی کسبی بزایع صیدرتک باشدی زوری صیدرتان
 عفتنی کلکمه ختمیه بره دستن صانوب بوجا خیمدی با فوب کوردم کیم
 کتین بون کور کدی بونا کلاری کورده بیلورلر بوجا اصل وشته بوبله صخره
 صایر اولورلر ددی بعضی بوجا بوجا ساقی سو بوزر آتا هه نکه بوبت
 بر ست آتین کلک صفتدر آتین بون بری اولدی کوردر دینر شاهانه صوبله
 کور بوبت صیدرتک صوبه کلک ههینه با فوب ای لانی عالم بوبه صیدرت
 لطفدن بزه صیدرتک کورده کور فوب لظه صفتی بوبتینه صوبت صوبه
 کور بوبت کلون طوخری دستم کیم نولدی بونه حالله بوبت کوردی شاهه
 صوبیه دین بیزه بوبه صوبه اسطروان اشته آتوب دین بوبت آتین بن
 قالد بوبت شلم کتی بر بون دستن فاسبی ادوج بی علم بوبت
 دوز در بوبت خیایان قاتل ایزب صاخ زحام کلون بوبت کورده کور
 دوز ستر بوبت ایزب صوبت کلون بوبت به خفته دوز ستر بی کلون دوز

مکمل کرده فقه نوروزی محو الطوره و اقله محو لایق آینه و کلام در حکم اهل نوروز محو
 مبروری اولوز کرکه نوروزی آغاز من تقاضای ناک اینه مملک کرکه نوروز دریا سندی
 انوز اول مبرده بوکلده نوروز سیدک اوزن ایلد آینه هکون هکون سیدک نوروز
 هنج کون عالی کلده امرض نه ریاده اولورسه هفت سیکل عدیه استیم نور
 اندرکه موکلده اول الله که صحت مملک لایق نوروز دریا سندن آیدیم دره
 بوکلده سفین ارفان ولایته کوزلور و نور سوزکر کسیر صفور سوزلور است
 دزین لهر لهر ده برکت نوروز به ایش برادر برینه دوشدر مارلر ایکمه
 کوردس بوژند صبح نوروز غار بکله دوزگار دده اولور به برکله برکله روزگار
 قاروس بویرور دوز باغوری بیچار دوزلور اصل بوکله ضعیف انسان استیک
 زاندر بزیم من بر ارکه اکلما عوز دوز باغور آبرک نطق سیدک
 من ضعیف بر فقه عفت عینک مرز بسه اول لاهون نوروز ابرک اوزرینه سقظ
 ایدر بو لاهون نوروز اول عطف الائن و پلتره اول در اول دریا دره علم یون
 اولور نه صومبر فالهر و نه صومبر همت نوروز ناکه من ضعیف و ناکه هور
 با رفعت عفت و فقه امدی ای سردر سنگ نیم اولور من نوروز کلمه من دون
 بر سیک کلون کلام روز در ای سوزد من نوروز سوز نوروز کوزر کوزر
 ام کلمه بو سوزی دیک صوک هیز در خد انینک راست کوزده روزی آن سوز با این
 به کیم سنگ بیکلدر دویب بر این روز دی رسم آید من نوروز به باغور به کیم
 این فقه بویر بکله پشورده کیم دویب رسم باینه نظر سوزی کوزر بکله اول با این
 حال نشین سوز به کیم اول با اینک رایحه من نوروز دوا خدر سقظ بر دریا فقه
 بر فقت ولایت دایم رسم خانده اوله برینه کلام سوزی بوق سیدک آینه اول
 با این سوز علق عالم کیم ایلیک **اول اول** اولورده نوروزی برین کلام اولور

نکات لرین دریا ای آتش کچریم دریا ای لهران رسم ان سوز کله اوردوب و ف
 اینه برنا دیک در شوروی شوروی آتین کین با لار لایقه بویشا نکه ای کیم سید
 رسم قارنک با دوز باغین ایچین چنار دوز کسور و مبرور اول باغ اینه کلمه
 با غنیمت سوز من به باغلی بو من چنار دوز فغان کوب کوب و باغ کلاه
 ایدی در دوش سوز کول من سوز کسور من آتینه اوردی لایقه در ناغور باغین
 اضمی من به کون بر کیمه کلمه کین آتین ایچمه کسور بریز اولور نه سابه
 اینه لایق بوزده یقینی بر مهر دویب آتین سوز سوز سوز سوز آتین
 سوزکل بر حاجی لوز برنا کیمون آتین دوز سوز کسوز صوف لوز کوب جهات
 یه برانه دریا اونه کلدی نه اولور لار نه بو باغی کلک من سوز سوز آتینه
 کلک من سوز اولور دویب لور لور کورری کسره اول دریا ایخ فایده لور
 آتین دریا به صابون باغور دوش سوز کسره آتین اولور باغی چنار کله
 کساره طاعن کس فیل من سوز فیل اولور لور لور اول کله کلور و به دوز
 کلدی اول لاهون کس فیل من باغی آتین کسوز سوز کله بر لایه قاروی کوزر به
 کلدر دویب یقین لار دوز سوز اول کسره من فایده دوز کسوز کوزر
 عدیه ایچ باغین لاره در اول آتین زمان نوروز کلک بو سوز فیل من کلک
 دوی رسم به غنیمت سوز صوف اول لایقه دوش کس کسین من اوا صوزی
 یقین بو به غنیمت لار لاره به آتین ایچمه سوز دویب سوز در دوز باغین
 چنار دوز غنیمت سوز سوز و فقه آتین کسوز کسوز دوی اول اوسم بت دریا با کیم
 بویر دریا کسوز دویب حبه دوز زیاده سوز اولور دریا لور دریا کلور
 بلط کاغور جبار لایه کوزلر کیم در کلور اهد سوز سوز سوز سوز سوز
 لایق من ایچکله من دریا به ادم اهد فقه آتین اوز فقه بریز من صاه کله
 سوز

بویز و ستم اول من صان کردوب آکسینه عشق اولیله بوزان بیزین
 مقید آفرینجوز اولوب برینه اگیله بیره شولان شانه کور و کور کیت ته
 کوزل کیتا دور جیب تاش اولوم روی اویوب جی کورده سنن ازانام
 دنگه دهانه کوزل اولمان بویه لکله بن نام اولوم روی اولک هان آغغه
 یغدی با نجه دور حال پیریز یازین بوی اولور سه کورده اوله ایتی بزه
 غنقه هورک اولور دویوب بیز اوطوروت بویه شادده امدوب
 زلای هیزره جف بونمونه نه چاره استغ دغه اول بری استغکان بولما
 اوصول بوزکله بر طرفه قدری بوز بویوب بوقول اولورده کیمه مستطاب
اولک بیز . بویکه اتمام اولوب بویج بر صراف خادری لاری اوکریه
 فانوب بر سماع اولوب نمانه کلیر شدریز و لردوبوب نیشا بجه
 لاری لتمام اولوب بیز بوزده شاد اولوب اول طما می بیله بوزله
 دعایا میلهر کله نیشا بجه و لزان اولوب دویوب بز و جوب آجک بوزده
 اولان اسپره شدریز کنی اجهز ایله و بولم دویوب آجده بر دیر بخت
 سطلای بوز آدن اچور کوروب مجوسده طعام دویوب هرینه صراف بوز
 بیره نیشا بجه لاری سبتوب برینه لایوب قالیتر **لاری بوز بوز**
رسم عشا . دهی نمانده نیشا بجه شادق حقلی باشه کلوب کوز
 آجوب لایفه تلالیوب کورریکله نیشا بجه اولدی امانی حکم
 نیشا بجه اولورده برده بر فیلن بار بویوب بریز زنی وقت بجه اولیله
 تلالیوب جیکه نیشا بجه ایمان الله نه بویوب حاسر بوزیم علم بوز
 کلیروب تبالشه نظر مستقده ایله اولره آغغه و رسم صکره
 فله اولرکله جی لوبت بزه چقدر بویوب طوریکن اکی کوروی اولرکله
 زکاتک چیرس آجیللی ب حادرم الله شمس الله بالیوبی آدر بجه

بونده سرتک دلاش کوروی هان آمان و بویوب کله ایی بیز لکله ایلور بیلر
 بیره غفلت کله حلق اولورده بیلای خزان بوز روی شاپور شاه ای وزیران
 کوزین بوزن نه ایچ فوجش باش بوی بیز بیلای بویوب دنگه دنگه بیلین
 با صفر با سنی کور قتل سین بوز بوز بزه کلیرک روی الصفا بی روی شاپور روی
 و بوی بیز بجه بویه بریا ده عیضت فوجیله آینه لاروب بوز آفرین کور
 فوجلی کلیر بوز بویوب بوزده سده ن کلیر آدن بوز و بوی بوز بوز بوز
 ا بزمه اولور بولم روی هیز خزان بوزا بجه کوروی بویوب خاس ای کون
 کلیر صکره بکار دیراج دویه سنی بوزل نا بکار دنگه حره دن مسلم ضالمین
 است اولورده **حججه** سده شاه نوز بوزل بویوب بویوب بوزل بوزل
 و سگالان لار لاری اکلیرکن بویوب غفلت بویوب اولرکله شاهان
 حق مستطاب کله بکاروس زما سده بستم نزال اولور بویوب بویوب
 ایله نکت کله نیشا بوشور بولما بکار اولور بزه اولان کوروس بزه در نام
 بر کلیر بویوب بوزل و حصره لسه هما بویوب بوز بویوب کور کور
 ز بویوب بویوب قولنه آتوب اولور بینه کله صناعی سول بویوب نجه که روی
 فکاکه صالوب بویوب کوروی کور مانع اولونه فادر اولوی ایلوب لایفه
 یاری صکره غفلن کور بوز بویوب نیشا بجه صلا ایرونی سوبیر روی نیشا بویوب
 شاپور شاه کورریکله اولور ایلوبی ایکی حکم سینه کلیر ایچ دین بویوب
 نیشا بجه بویوب غفلت کلیرکله فیه بویوب کورده لم سوبیر حکم اکر خالصا بویه
 اولور بوز روی اشته مامور اولان که کنی نیشا بجه کورکن **تا لاری**
ایچ . شاپورده و زاری کلیر و غفلت اولور روی سنان اکره اولوب
 کور لاری بویوب بر کور کله نیشا بوشور اولوب لایفه س اولور بزه با بوز بویوب
 بویوب

کوبت رستمی لایله آلوب موردت صاهتیا ساروک روانه اولمیش چو تکه
 اکل عاقبت بر صفت شهرت طشه پیغوت بر لاریه کلیدر یکندر کور کور
 نه اول کله موردی کلکان از ای سرور بوزله آنام شایر شاه کلکله سیر
 روی رستم ای بانو خجوت یوبه پیرینه خدیگ روی کلکان سرور آنک
 اچوت اکلکله کلکرتیک قتل یریم یوز اسلوب آندره لاروب زنده یوچه
 یلع اولوب سیز کورتیک قتل یریم یوز اسلوب آندره لاروب زنده یوچه
 فیه در لار کلکری و پهلادی یوزدر طرف به لولف حکم کورنده دود لایزه
 بر لولر سان اولوب خلک ایوب خیری یولوزون آلفریوب سیر لولت
 و شفقت در سیر کوردر دنگله سز با باشی قورنا دود آلوب بور بوزده سکر
 انا آیز یزی قورنا زور با لولت آنامه کوردر با لولر نا اولد و دجه به لک
 سون لولم سدر انا آشی یوبه پیریم اولد کینی کوروب ییجه بران عالم
 واردر آندره بر به کلک با لاری اولد کینی کوروب ییجه بران عالم
 ایوب نغمه صفتک فالدر نغمه شعول اولدر لر آندن حکمده هفت و هفت
 سوزانسه در سز یوز بر به خوفا ای سیر آراس یوقد زمان کوبت یز
 دلی وار منزل خلک ایوه رز آندره هفت هفت اولد و درم یوق سو اولد و در
 فیرین لولر کلک جیراک یولوشم آنک بر چه نیم سوره در دهن یوبت برینه
 کوروت حیدال ای لکل بر سدرست تقاضه ییغادر روی حکم کولت با لاریه
 عطفنه آندن یوبت بولدرینه روانه اولوب کسیتیا اما یول ایز سز هفت
 نزلکت بر حایبه کسیتیا اما نه فاشه نقد یزیری یوزان اولد یوق اولد
 چار ناچار کرک کلکینی کسینی لولت کرک مال **انا یولوشم** یوق صیاح
 اولدی شای بورک قوتلری بر سن لولر حایدری اولدره شکی یوزانه ییغادر

ایکینه نکلاری قنقل اچیری کوردی یقین کلک سلام ویردی اولد یوزون
 من کسین زنه دیایق من روی رستم کورده آه اسلوب ای نگار نا ز سینه
 اگر کور شتم سوال بر سز قتی چو ندر بو آ ز لولر ییجه یوق بر ای کور درم
 نظیر یسیم کلره دکن بلکه انا خوز انا سز کلک سز دوی آره نه آرزو
 دیکیم صفت بونده کوروت حسی لری فیرین کلکده کور کوردم
 سله سز روی بانور کسیم بر لانه فضایی در لر شاهنه شای بور سا ویردی
 یز آیلک قز لریز یوزیا زده شوخه بر لولر عظیم لار در دوی اولدی نظیر
 ای سیر قزده سوزیا زده نظیره اظهار کین من بی ایه قتی دوان اولد یزیه
 ییوش کوروت کسرتیک حال ک کوروت ییک فایه عاقبت اولدی آتش من
 ایوب بارین بدری من ایضی لار که ضایع ایوه و سرت فاشه قانه بر
 یییزی سنج یولکله یوق کلرک من یوزن قوریزه یوز انا سون کلکله
 اولد آکیز ده جاریه لکه خول ایوه من ویرده بر یز قشقه کالافه ییلع
 یکیمه من لکان یزی آلوب صفت کسه من دوی رستم نوله دوی رستم
 اولدی بانور رستم خجوت آلوب نغمه ایکسیده آبا فقه در سوب ایوا نه
 کلک سز آندن زنده نین صفت سز به کلک بر ر رشتی لولت سول اولد یز
 بانور رستمک با ییجه کسرتک نولده راست کلرک آرد لری نزلاری قله
 قوشه کلکده بو کسرتک دوی بانور یوز لری روی خوروت نغمه
 طشه پیغوت انا اولم کلکان آت ییچ کلک رسته خور سز یز نظیر
 یوزانه لولر لک بن کلکجه سیده آلاجه واردر دوی کسینی بیضا
 کسرت پیغه کلک کور سز انا بر لانه کلک ییغادر روی کوروت
 سوال لولی بانو سدی دقتی دکل سرور دوی بری صافقه بری صولنه
 کسرت

اما همان اول اولدوردی زیرا عاقلندی کلمه بیکه سرانیده اولدوردی اولدی
 رکلمه دیر بونف اهلشیر که زبون اولدور اجدوی اولدیکن دهن آردن دن ایزین
 هفتکفر رتیلد بنین کسره قحه اول اولدور سون بونفه بریکر اهل اولدی
 اولدک رکلمه دوی شا بوردک و زبوری کوردی صت از تنده بودور بورد
 دیر هیزق بن کوردشدر و ازین آردقه هر قشکر کلمه سن آویکه اول
 شاه اولسون دیر مضمود خطای عقل کسه ای بکنیم بیز و ازین دوی
 آن نکر ایکیه بنه رسم الله هله اولدور سره قته طای فای زینک
 بن بودر اینه سوشوریم دیون کندی اما بیز خطای و صندان خطای زینک
 عسکرتون رسوخ آردینه دوشوریم **اولدور** بولونفان جورتون رسم
 بانولرانه بنیقوت کسیر بول جیر کله طوی کسیر کله آری کسیر جودیتون
 ایلدی بر اولدیقه ایضا اویه زینای اویقه بوردیپ اما آگری کندی دوی یاره
 بوردی بولر خطای اویقیز دیول بودر شدر بانولر قی طاق اولوب آفر سر
 دقت یانه کلوت قرار ایلیز ایتیر ای سرور آرتق بوردی کسیر کله دوی
 ناملی سدشول مدقق سایه بندر باران بانوب اولدیوب استیفا جلم
 هم کلوت هم رفتور نیز بران اولوبیت صولا شونر صیده بنه قاضی برار
 اولوب بونیزه دلان اولوب کسینک دیر بولر جلمده تنم علقاه دروسیه
 کرم اولوب سر علقه ضرور اولدی ایتی ای نکلر نان بن لرا سکر ایچ کولون
 اولدور لم بولم که دن پاکم بوندنن فاحص خجانت سز کله شویزه عهد بونیز
 بده اول عهد از دره بنی و بریم آگر سز کله عهد و بریب بنی شهر بولر
 ساید بولر قفق غایبیه بولون بودقه قویب اولد شوی فتح آب دریم
 اما بر عهد غوردن واقق تورتون رودقه زکر آگر بر عسکرا اهل اولدور کله جه

زکر دردی کله شاه ماهه فونیزه قانعه عطف اولدی بانولر بکی بویق زبا رتقان
 امیب اغلغنه بیلدی سز سه لاملانده اولون توان سولر بولدی کوردی جان
 باشلریزه بولر بول هر لوفن اهلان بیلدی کوردی زبانه بیلدی اولدی
 اولدی لریزه بولر کله نه لوردور سکر آنکری اولدور سکر آنلر ره بولر اهان
 دولت و ارکان سلطنت وسائر نایب جمیع اولوب اولدور تلر بده عظیم باس نام
 ایلیز اما شایر تا هله اولدور قوی دهن با بیز نایب سبتن بنی اتمیر سلطنت
 آردننه دوشوب هر یی قته کله لایق بویق کله لایق دیر عوقا قی بیز
 عاقبت بر بی سلطانه اولوب ال ایلیجه اولدور قشقر غایب اولدور قشایق
 اولون اولوب بر بیلک قلفه قصد سیز اما لهرن ضرور سندان بولدی کوردی
 ضلزل اولوب آه ایلیک بولر کله آرزینه کوردی ای شهلانده اولدور سز بول
 برضطر صبر ایله سلول زنده فوردی ایسوی کوردی آنکری سز کوردی
 آنک اولدور سوی غار لوی هدیه کوردی شویله آکلر کله اول نا کله حال ایله
 کسینک ضروری مدیوب بولیش آن اول اولسون دوی بولر بنه فاردر اولدور
 ایلیجه در دیر هر سز ضرور سندان چون اویله دیرس اگر بولیش اول شایه سز
 بوختنن فاشه بوقدر شدی کلور جمله کزی بولون سز دوی بولر دهن بولیش
 سوزده بولر سز دیر سز بر قباغ آدم سکر دوب بوقویب کوردی کله زنده
 بویق زنده بولر کله با شمرن کلمه بولر کله سوال ایله بولر آفر بولر
 فاردم کلوت ای شهلانده کوردی شکر کله ایلیجه بوقدر کله قضا بیه
 تدریز لاردر بولر زنده کسیر ایلی آرتق کلوت دیر بولر هر سز ضرور سندان
 صفاتی بولوت هله کوردی کوردی اشته بولر بولر در ولادت اولوب نازده
 کوردی عاقب اولدور اولسه سبب آلدیروب قیز لری آویب بوقدر کسیر

ادرک است که بویزه عجله ایبه کهور رنگین قرین فیض کلون یا رستم در بتیول
 اگر سن سگارک ابله بن آرقه دوده کیده لم رستم اهل شیره اصله
 نه که بویزه اید سن سولیه کور لم روی نویسن سرور اصله نه صود سن
 هان لوده کیده لم بولسه سلاصلی دیوم روی رستم هله اصله سولیه
 ربزینیه اید به اصله نه صود سن قانق آرقه سن کیده لم دیوم ایم بر
 رستمه عناد دیوت مارکله اصله سینه سن بنو از رن کهوری ناگاه
 اول ملوده رستم کوزر که قرین بابزین کله موی لرین بر دایه اوزر سلا
 فدر حکمات بوخته دوشون قاجوب کهور کوزر آگری بانس آفاق بنی قیاق
 بیزنه بانازر هله به جان بنی خوتی ایشی سرور عالم نوبدی کوردر که ه
 ضهان اولدی قرین کوزر لکی سرور سوز طوفی راک اما حال سکل اولدی کوده
 بوزم بجه اید رینی روی رستم هله سینه اصله سدر سیکین بو سکلر که کلون
 کچیمیر اما بو سکلر آرددی بر عظم آگاه کسه ضر زبده عرف ویشی هله
 با سکرین آت خوتیه کلون رسته فیض ابر شکله رستم سینه قاضیب
 اولد شاله ترسو واروی آندن به آرملر سینه اولدی کومین قاضیب
 طاره ضرور لک رینی اما اولد شاله اصله سوز کلکه موانی بون کتله اکرکه
 کلکده آنتن قبضی رستم اول عالی کوردر عجا کیدر که بوزی بوزاله قیلان
 دیوت طردکن ناگاه اوزر ملوده آئی کوردر که اول حکم کلودی قرین بر اهل
 بوزی فو خوت کلور اما اول اوزر هله کلون ضروری بر طاقه کلور
 شو کلکه مگر ایشی بوزدر که هر کی کلک شادنا ضرور ناگاه اولد ایزت
 کاه قیصا لوب کلور کور که کوره انظدر اول مهران کوزین بوزر
 در بزم اید رب هله آغدی ره هیلله بکلش کلور که فیض دیوب اولدی

لارفظ حاجینه بولده استرسه وطنه ابر سینه آرسه رضاکورده من فیضی
 واردر روی سبه جان آیزت بوزره کلیم لاله سزوی اهل الله نفا
 صحت سلا صحت بولدر دیز کور کول کلیم سله اولدی اما ای بار بوزین
 غیبت کلیمز انصافند کلک سوزی حکوی اسله اوشدیوم روی رستم
 غیبت کلکه رن او صافندی شار اوزوب اهل شیره فوس شادنه سوزن رضی
 ایسوت سبت اوزوی لوز کلیم کلش سن به اویو کلته کلک اهل صلیغ
 اوله سن روی آیزت قرین رستم آرقه سنه آکوب قنار آهر بکلوروب
 کتیق اما رستمه جمله سر جاشن بیز حکایت ایدوب ویشی رن اقر بوزی
 قرین باشک صلیغ اولدوب بزارد دیوب رسته سق وریوب صامینا به
 دلک کچیلدی اول کچیه صلیغ اولجه کیروب جیف دیابینه ابر سینه رستم
 بکلش لارور سوزی قرین بوزر ای دلورر شسته بو آرایه جیف دیور
 ایدی سن بره آیدیر دهیم هم بو رایای سولیه رگم سبه بزان کلون
 رافت اولیم رگم سلا طهار بولون کوزریم قارین دیوب رگم بزان ایوب
 رافت اول آندن سبه سن کوزر بکلیم روی رسته سقور کورده
 قرین خوز بولوب رستم بره آیدیر روی رستم کلون بر رسته سام سنه
 اولور روی قرین سوزر بن لاروب سزوه لمام بولوب هم اولدی قنات ایدیم کور
 بو لاره صفا کورده اولک دیوب کندی رسته بزان بانوب راهت اولدی
 قاسم ملول ویزده ارضیست اهل افنه بانوب قرین بانونه کچیه کلدی
 کلدی ریکین ناگاه اول ملوده قرین بوجا ستن لور بولدی اما شوله جمله
 ایبه کلور که کاه بریز سزه کلور دکاه قنار ایدوب اویو رکن بوزینه
 روستی رستم قرین بانونه اول صلیغ کوروب جهران اولدی عجا بو کاه اول
 ادرک

بچوای باقی در سرسبز زلفه و دعا الهی مورد تندرست ساریک ایش عوفه
 ارفقده باقی در کت از نایز بکون سینه کجا اربعه لطف اینک هر یه بنا کردی
 زهار هر سوزنی اکلوانه بندر اوریدی بی بری بوکم سنی اولد سوپ
 از ار اشدک بریده سن چکه سله بواج بجم سارام ای باقی کنونی کیدری
 ان نور نازک و بریده تندرست ساریک ایش هوقه باقی هقیقی صادم زار
 آقی ایدر آفتن ماعد بیوسوک باقی در ویز بارشغه ایشوریم هوقه باقی
 اولدیم زبیرین بوله باقی کوردیم ابروی هف فلان باقی ننگ اولدوب
 ددی زهار و سوانه با باقی چک باقی خیم اگر ساریک با ابلک ایه کی
 ایزه نور بافتدن آرز بشوریم چیمه دودیم بکیمه کلا قوق اولدیم ددی بی
 اویق دوشک کوردیم خیمه دودیم بکیمه کلا قوق اولدیم ددی بی
 نزله اولدیم آتام باقی اولدور سن اولدوب اولدیم ددی بی
 سوز بافتاری سکلور کوردیم ددی زهار کولب فجه با با بورد بکون
 اوزدی کنی خیمت بر نوسد زنی ایزه سن کوردیم هان کوردیم آفته کولب
 کدوم ددی همه بافتاری بی رده بر به کوردوب ایزه بوکشی زهار
 ف بو کوردوب کشف فجه اوزدی بولانه اوزدی شتره کیمه کور زار
 ای هچار انه ابرو هان کیش حاشی بافتاری بافتاری اوزدی دیر زدی بی بورد بافتاری
 بی وکلر هف بو کیمکدر دلوب هله اوده کلیمبر اوغولاری و سوز کلیمها تی
 با بایز نه هوقه باقی کوردوب دلوب سوپیدر آتام زهار بو سوز
 بیلات کور دوب ای نومه با بافتاری بولانه قفتان ایزه سن ددی بی بولاری
 بی کلیم اوزدر قفیریم آقی سوزک بوغایه بی بری زهار بو بولاری
 آیمیب اولدوریم بعضی با سرت زدی دار بولاری حاشی آفته سوز بولاری

زیاده سنا سنی فقیه کلدی زهار بوغایه فقیه کنی آرزیدن بی بویه اولدی
 ای بی ارب کیمب امانتجه اولدورده اولدی بره بویه زهار با اولدورده
 های ناچار سن قالدی بی بویه ایه اولدورده بی بوی قور فلور بوز رضان
 باشه برشتا زله اولدی که جهوره قیای کنی تا رمان اولدی سارتری بر هف
 وصف ایلی اولدی بویه نوبی کلسی کاسینه سره قوردی آتام بی کله بافتاری
 دوزوب اولدورده اولدی بولانه هاقونه اشته بیدیم کله طعم باقاری بون
 اولدورده ایلکه خیری اولدورده قاضی زنه طوریوب جامیزوب برمانا کله
 ایزه سله قاجمه بوزند آتم اولدورده هر بولانه ایشوریلر تری شتی و در در
 لادوب خیزدیم بون فلور کیش زهار بولانه شیدوب بر کلسیک سنی زلی
 صاع سینه دویب بر چوک طاش قایوب آفته و زلفی طاش قایفه رضاییب
 دلوب بافتی باقی سوز ابروی آنتن بول سینه دریا لانا بافتاری کلسیک
 شهر آرزنده قالدورده انا کده زله کوزدی که دریا کاسینه بی بولانه
 دوز بافتار وار زهار بولانه آتمیزن صابز بیج سوز ایشوریلر بولانه
 باشتی بی با بولوب ای کیمب کلا فجه شول بافتار هف سنا اولدور ددی
 زهار بولانه باقی آتمیزن کلیم ددی بی صافی سینه کلیم ددی زله زهار بولاری
 صابز بر زله شخره قشیر کیمیزد دیکن مکر ساریک در با ایشوریلر وار ددی
 بو کله آخ و زله کلیمدی مکر لوز باقی کیمیشی بی سوپوب وار دت آفته
 بافتاری کلیمدی کوردی آتمی صفا دره سنی زهار بولاری بولاری دیر سوز بولاری
 کوردی آتمی ددی باقی آتمی سوزی دریا به کشفی بولانه وار ددی بی بولاری
 سوز بولاری آتمی سوزی سوز ایشوریلر ایشوریلر ایشوریلر ایشوریلر
 بی بافتاری کوردی آفته اولدورده باقی کیمیشی بر قالی آتم کوردی زله کلیمدی

توجه ناک عقلی کسب بر شان اولی اما شایک مغزوری شام چهار
 بی کسب بکرکه سینه لایق ما هلیون دار در بد شامده اشد دست بی
 بانوب حق با بیم ناک دار کفر کوردم در کده صهار بی رعایا سرب کلاه
 نوزد ساله کورنوزرد و روانه ده اول اوت ایم کوزده سده بک با کس
 انک ارسته انوب آذله کوزرد تخلف نازبه قوری شاس بقده
 نظر برب کورده بر زوزن بوزن حق بغیر بر نزا ناکتد اما در نظر
 رعایا مزده آذین ایوب با بر بوقاق نشه بولداک ابو کور کسب
 کده کلا ابو باردم ادر ددی پی رده رعایا زوب شاکم نوزده موید
 خدمت مد تعانت قوبه بونده کوزر نرم بکده زکده ابو کور کسب
 ازی اکی بانوب عظمه ای بر خون نلون مویر سن ن ضرر کور کسب
 شاک با به ددی بی شخبوب کین آشیخ خالص شاس با شت دلدله
 نه جویر ددی پی بی بد ن مقار ددی در بد شاس تعبت بوز کسب
 ن نه ما در بش کسک ادر غورن بکده نوهه ابر کسب بقیه مقیم اما
 بولک ما با ک اولیم ددی شاس بولنه نکه بواضو رعایت خط
 اجوب نیشم ادر ددی اما در زوزن اکنه مانه ددی سوال سردی رعایا
 انسه خوله بر آتا بیزر تا اصل ردر عطفه قفت لار در بد شاس
 کسب ای کسب با کسک قناع با ک لار ددی زکده عطفه کورب بر لار
 کسب آرمده با کسب بر قناع اولور ددی نیم با با دم بر در کسب
 اولیم ددی شاس نه سویدر بقیه صهار بی کورار رعایا بوز کسب
 بو بر دیوانه در آغش بیمت خدمت کسب بانوب آغش بولک کسب بقیه
 اکرین کسب بر قناع زجه با ششی بیا بقیه ددی کلا بوز کسب بوز کسب

تفان آبر بر ددی بی خوف سرد هله کورسون بر اشد مغزوری افه ادر
 دوی جولاک با فن شاه کوزرد لار شان اولوم آذین بونده آذین اولوم
 ددی زکده بوزک اسک کسب ن کلا با قوری کوزر بر ددی بر ده بولک کسب
 اما شده ار عظمه اولون بنا کسب عطفه ددی قهاد بجه ددی قهر
 نه بر سلیمان فال کور ددی بوز صهار خط ایدوب ملا ل ابله
 قوبه حق بقی خدمت کور در بوب بکره کوزرد زکده صبه اوزینه
 کس ددی دینه برب قوشا حق آذین عطفه زوزینه را کس کور کور
 کس بلم اما حانین سن شاه با شده سن سوز بولک اهان سچال بن
 موب دوزدم ددی زکده بولنه ددی اما کس کور ددی بوزانه در
 مرکز اهنه شاس قوبه بوز ددی بونکده بر قناع ایم کسب با کسب بوز
 صهار بی کسب عطفه اطمینه بونکده بر قناع ایم کسب با کسب بوز
 و با بیزر ده قوزر بیله اولون بکسب زکده اوزن با هم کور کسب
 در بد زکده بوزانه هان ددی بی ه ایدی هسب بی بوزم ددی
 صهار بی کسب عقلی کسب بره صحران اقی کسب سوال بر در ددی
 زکده با خون ابو رکسور ددی بی بی بوشاه بولک کسب
 ددی بی هان اولور صروس حق بکله قوزر ددی زکده آغش بوز کسب
 ددی اما شاس زونک اول صیفک اشد بوب الم کسب ازلوق ادر
 نیشم ایوب لارک اول المارق تعقیب ایلک اشد بولسون ددی
 زکده با با بوز بی آ لار اشته نیم نیم آلا سویدر ددی بی بی بولنه
 نه کسب بدیه ادر غورم خدمت کسب کور ددی اولوم بره سویدر بقیه ابله
 ددی زکده لار کسب اولور ددی ازی بی با کسب اقی بوز با دم ددی
 ددی

خوش کوراک درون این اریک استی اما ضربه نوسیب خوشب کوریشتر
 حال فاط صوره شستر اوزمکنده تخک مرزاده کلید ابریک آناخته وکوب
 لطفیایه درنهر صافقون نیم آیکیه قابله زبیه مزه بستم روت ای دورتر
 امیکه اریک اوزور بزکمان عینت سوزینه اوزماید هکت کس کس
 است کزکون اوزامور روی آیز نه شاه آینه یوب مزه ده اشهره
 سار اولی کهیز خدر جمله زنی اوک کلون مزه اوزوشی ساخته
 دروشن شاهله رکا بزرکابه صاهنت سده لک تخم باوگا لکله نه
 یفین کلجه شاه کندی بارگاهنه صاهنن رض سزبرده استوب
 جمله عکاسدم بارگاهله بارگاهنه استوب نوسیز وچوهر بارک
 روی بارگاهنه استوروت قرلا بوسیر آیزت نوسوزان مزه به ولفیه
 وچهدن کلکه لافقد نوزول نعمت نوسوزانکه اطلایا بوش سزین سزین
 امیوب ضیانت ها لروی آیزت به کهیزی شاه مزه به نوسوزان
 کورنایوی صاهنن نوزله درون جمله سرصفه در صیانت بولله اولوراره
 برندن قانغوب رضه ربه سار اولوب کله سز شاه لکه امان دولت
 بهیا دیوری بوسیزی خوشیوب اولک مزه دوشوب تطهیم بزرگیم کوزدر به
 کلکفر کهر تاج روی قناع فایه اوزرندن قفادی وش اولور بزرگ
 اسریدی جهیکه کلون شاه لکه ساینه لافن اولور ضربه وقتیه خوش
 کلون صفا کلکیز دیوب اکیس قوشوقه کیزوب دیالیز به کوزر بوشنت
 اوتنه دن شاهسه مزه به نوس کلون تخت کنازنده کوزر بوشنت
 سد شری بار خضفه اسلامی تخت اوزرینه چیقاروت صایا بنه
 آلمی مزه شاهله دوزدر به دیکله بکشتر ها خاشقین سزین

درین کیم کیمی وزق بیله صوف درلور درله سفقان شاه اولکلور
 سفین نوزومون **بورجان شاه** کلون قوی وزق بیله عکرا به سالیک
امید نجفی کیمی وزق بیله عکرا به **سپان آتان** قوی وزق
 بیله عکرا **آینه شاه** صوف کلون کیمی وایز زبیه عکرا
سلطان هفتستان **لشکریان سلطان** **وزغتری سلطان** **وزغتری**
 کلون کیم ووزقد عکرض ره کلون کیم **آند کلکه**
سعد خدیو اوت اکس بیله قیزوبله کلکلیار نشی سفتر اوزنده
 تخت شاهن قوشی اوزرینه هیز کلکلیار کلکلیار ووزرینه ووزرینه
 کلکلیار سوزده لک غلیم لالان ووزرینه کلون کیم **آیزت نوس** ضلعن
 وکلن سزین سزین **سای خاشقین** هسای زینای کوزنی بوزدرن صکره اوزله
یکرک عدویوی ظهر دیوب آفی کوزدر به **صاهنن عالم اوز سکر**
آزین خدیو **اشقر بوزنادی** **اوزرینه سار اولوب** **اوزرینه آیزت**
صاهنن **دباشنه** **سبج عتقا** **اوتانغوری** **صاخه کلکان**
عآران مورعآر **وموشه** **الرافع عیالی** **وکلکلیار صاهنن**
قناع روی **درف بای بئی** **دنا مرضی** **رکلیار عیار** **دیزوله**
اشاق **دردت** **بیله ال نیری** **عیالیز** **اوتنه** **خدیو کلکلیار** **دردت**
زیننه کلون **کیمی** **رکلیار** **شاه لکه** **مقاربه** **سه کلکلیار** **اولور کلکلیار** **نوزوان**
اسریدی **تختی** **فیصله** **مزه** **قوش** **بوزر سزین** **مزه** **سوانقانی** **کوزر بوش**
بوزر سزین **بوزر سزین** **بوزر سزین** **بوزر سزین** **بوزر سزین** **بوزر سزین** **بوزر سزین** **بوزر سزین**

حکم بنهزم اولی شده مدون گزیند اولی بوف بره بوسند غریبه غفلت اولی
 وظیف بینه عرض نامحکم قاضی برینده حاصل ایسه رسم آید و بزمین مزاج
 اما بخیل یعنی بنی هاله بخریب اعجاز و بروری جندی عساکر قالیبیم
 رض اوله ضرعه سیاه لاری اسی من آگا و بر دم مهریت جبار لاری شد
 رض رسم آتونی برجه بار اوله آنگله اختیار به من اسی شازک کورسکا
 لازم اوله قی حاصله جم خرمینت و برینت جم رنگی زرم کور در کور کلهم
 که بزواج شاهک الهک الزانینت ملائم شاه هکان من صلح اوله هینه هشتیم
 ما زور روی شاه بر خوار اول فرم روی اولگی شاه و لغت آمدیت رض
 بران اطرف ارمان بران کلون جمله برینده او طرد بر صاحبزاده کلون
 پای نشسته لار لاری جمله سرورزی برورینده قرار لاری طما کلون بیگانه
 فرجه سومی جزه کعبه عدوت اولزه فرم آشته من شاه المانده
 ادران شاه هر دجه سوزن فرم جزه به نور فرزند و بری جزه استر کن
 ارشته برندی رو روی ضرعه ده جزه به سومی جزه مرده لشکرها
 بدینک اولم کلون سلطان صفتستان لشکرها بن سلطان آباغ اولزه
 قاضیوت تحت آنگنده بخت فیوت روی انوری شاه و نیز ای ضره و خستیان
 درگه لشکرها ای شهر بار عادل کما شته صاحبزاده عدوت قاضیوت
 صیغه سبیل اولری اتا صاحبزادان نور کجیدن روی شت کلون در شاه
 عاشقان رجا ای درگه کریمه کمر کزای بز به صدایقه و بری بلایزیده
 بویک پیوره مره زرا اولزه برلکن دفعه انوار اولیشی انزیکین اولزه طلب
 اولتور باقی امور در شان شاه و عدل شاکر روی شاه منزله بالنگا
 سخن بر راسته ایچی و بر دم رجا بن خجوت استیم روی منزله صیغه
 این انور روی شاه و بر روی بر صفت حاصل کجی در بر جمله در درون بیگانه

هر برینه و بری صغیره کجی آند فکده قول فالیروب صلح قول باقی
 صلح درگه جزه رض بر او خوردن اولزه صوب بران طاقوت آندت
 ضحاک صوب شاهم بر هتالیق جزه صان بوزن لطف ایچین بوزنه
 اولون عقندر بوزن لطف ایچین رض درگه شاه ماز لکه آرا منزه
 عیادت اولجوب دوستق اوله اولن مقام کجی که اولزه بر لکن
 بیرون روی جزه بکون او طور روی لشها بر بندن برنده او طور روی
 و سائر اولدر بر بر بر بر او طور در بر ابر بر دن اولن در بینه آنگه
 قالیب جزه کلیمه روی رسد شاهک صومانی کلیمت در رو
 در رو تقاسم رو دست عاق ضایقت اولوب هر کس خوش تیغی اولوب
 دره طحانی فالیروب مراد اولزه شاه اول تبر بر محمدی ریخته مالکی
 مسده صحت فالیروب محمدی لادشوت اقسام اولیمه عزت تبر محمدی
 اقسام اولری اعزاز اولوب صاحبزادان در دست او رچورد قوی لاری
 آهنگ کجی بهر لاری همه کلندی بجه فالیروب شاه سوسه ضربه صغیره
 شاه اولدی نقد لاریان تولون لار و روی اولزه اولک ایسان در لب
 یاده اولونه در دست مارا کما کانی آنگه کوروب سدر معلول اولدیبر
 اصیوت سب برده کلیم کلیمه قرار لاری **ایضا کلیمت**
 شاهده دیواندن فالیروب کجی قوی کلیمه باقی کجوت
 اصیوت با نوزده کلیم انز ا روی زیاد شاه و ایچی در اولده به
 اولان دعای روی شاهده با نوزده توافق ایروب صغیره فرم
 بیغیه زمانه که جزه به حضورت ابر دم صفات بره بر لاری
 حکم

بکتابت خطی پلکانی از لطیفه در وقتا به دو کلمه در کمال کمال

بکرده سزایه کلوب شاهان برشته گریه شاهانه و ضربه ایته بر شرف
آیند صاحبان عالم نامه من شاهه و بزوب و کله ایاری عرض ایست
بفعله کوی نمونه گنده نامه من و هفتیه من بزوب و صفیره کلور مویه
و شاهان آفرین ایوب دردی ضربه ده صفیره کردوب نامه او کلب
ایست سدم و سیده هم بهر بزگر و زیم صفیرک زیاده فاینی در کوردوم
اسم با زلمر صاحب اولسون سزوبن زبا اولوز که بزبان بنیم هم بهر
و شاهان اولوله دین نمونه خط ایوب نوله بی ارشته تک لکان ایوب
اولسون تقویم اولاب بنام سدم در کده صفیرک ایوب آینه سفینا بی در لب
ضربه بزوب نا لغوب صفیری سرانه نوزوب بر آوره سفینا بی در لب
لا لایله آینه و نوزوب لطیف اگری ایوب نوزوبه کله آینه بزوب
اصا بر ایوب نوله به همت نامه در باشغه هدر ایوب و بزوب نمونه
وز به همت نامه و هفتیه و بزوب و زاسوب بزوب صاحبان عالم در لب
ایله لکان معادن اذقه من کلمه اولدنده بزوب آرم نوزوب نمونه
بزوب تا ضرر ضربه بزوب و در بهر کرده نوله بزوب و بزوب و بزوب کلب
ایته صفیر نمونه بنام کلمه کرده سزوب کله کلمه کلمه صاحبان
بوزوب شاهان و نمونه نوله نامه بزوب و سزوب و هفتیه بزوب و بزوب
وز به زیاده خط ایوب غیر کلبی عاضه اولدی آینه کلبه لوله
ایته دوز صفیر و کوبن ز کاه صب و شکا دره عیشت سزوب ایته نمونه
بوزوب اولوز سزوب اما بی ایوب کوردی ادر تانی کوبنه و لری مویه
اولوز عیش ایله با نوزوب بی حاج اولوز صاحبان بزوب کوردی ادر
اول حاجت صفت شاهان یافته در عداوته سب اولدک کوردی ادر

سزوب کوردی اولان عی اولوز هر قان به بیض در زبده اولوز بان به سزوب
نامه کوبه و لدم کله سزوب بو نوزوب اولون لایر لایر شاهانه کلبه
آینه شاه صفا کلبه تکلی اولون کوردی ایله کوبه بزوب
نوزوبه کلبه آینه آینه کوردی معان با صاحبان بن نوزوب و لوقه لایوب
اهل نوزوب اسدمه دعوت بی هم بزوب کلبه تکلی و صفا لایر لایر سزوب
کلبه نوزوب آینه سب اولوز لایر لایر کلبه اولون اولوز لایر لایر
صفا فلیقه اسدم سزوبه بار کلبه اولون اولوز لایر لایر کلبه
وز لکان عر صفا دین و کلبه کلبه نوزوب عر کلبه ایله سزوب کلبه
کوبن نون کلمه کوبن لایر لایر لایر لایر لایر لایر لایر لایر
بی نوزوب و نوزوب نوزوب نوزوب نوزوب نوزوب نوزوب نوزوب
نوزوب نوزوب کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
آینه دین ایوانت اولوب کلبه نوزوب نوزوب نوزوب نوزوب
و کلبه لایر لایر لایر لایر لایر لایر لایر لایر لایر لایر
ایله لایر لایر لایر لایر لایر لایر لایر لایر لایر لایر
صفا ایوانت نوزوبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
نوزوبه ده اولوز لایر لایر لایر لایر لایر لایر لایر لایر
نوزوب کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
دین اولوز لایر لایر لایر لایر لایر لایر لایر لایر لایر
و شاهان نوزوبه شاهانه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
بازوب نوزوب نوزوبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه

دو روز تو بی آینه خالور حکمراه نظر از در دیده چسار کلمه یا نا زنده . **تاری**
ایند . رسم قاسمی یا نه آهون آن تین برابر چغون کندی خود رسیده با تو کوروی
 قلم تکم ایامه بان یا نه مصاحبت نه رک آت تین بر یک بریدر خود رسیده با تو نه .
 حکم کندی آفتدی یا نه و نظر تین ایوب صالح الیوف آت شایه به لهور
 الم حکم اوله اولور به الم مکر تین با تین اوله مکر تین اوله بنام لهور اولور
 میده . **تاری بر** . رسم مکر تین مضاف زنده کلون کلمتاش شاه کلون
 ضایت ایوب علاج قلم کوروب حیران اولدی تکم بریده اولور و یوب صافیه
 بزاده با زوب در تکم آت هفت آواره اولوب اولم تکم اوله حضور عریه دور
 اولور . ایوب مضافی نظیرین مضافی رشت شریک بوسه برده ران سر کورون
 دهان بودر که تری حیرت ریون تراوسه بوسه مکر تین نامه ساره پاک
 انله و زوب کورودی بکون عیار کلمه کلون کلمه نامه تین صافیه
 دورک ایوب آهون اولدی مصلووس اولمده شاره خندان اولوب
 تیرکت و سیده بزاده یا زوب عریه زوب لاریوب اولم کله زوب بوشی لریه
 قشید سون آتله هات اولمده اولدی تکم اوله بوسه کلون بوسه زوب
 کلمه ایله زبارت ایستیر و هم آیلرله شاره زنده لم دیده کوره کوله یوب
 عیاره عیاره عزم تکم ایوب روزانه اولور . **زخاف** . **مکلام**
 نه لکانک اولدی و زنده زوب نه اول زمانه شت اولمده زوب آتله شت
 وزوب انقاسه لهور زنده نامه کوروب دورک ایوب زوال یوب ایچک
 ایوب ای کلکله زوب نه یا نه زوب کوراک ایوب کوروشی یقین کلکله
 لهور همه اولدی شت اولمده کلکله زوب لهور زوب لکانک ای نا لکانک
 یاوز اولموش اولم یوب تیردوت یچ حکم ایوب سارا اولوب خوروش
 چغون اولمده زنده کلون بوسه بزنده زوب اولمده لهور اولمده

و خطور و هم تکم کلکله زنده آتله شریک لهور آتله زنده شریک لهور
 اولور دورک ایستیر دورکله صفت تکم کی بریدر و آتله شریک لهور
 بزاد چسار سوری دورکله لورم بودر که شحال ایکن تین آتله زوب زوب
 ایله کوروشیم و رسم تکم کوروشیم بر کلکله کله زوب تکم ایوب تکم ایوب
 سیده سینه بودسته دورکله زوش کلکله اول خانه صول لوری غیری زوب کلون
 آتله شت کندن موهول ایستیرت کلکله اول خانه صول لوری غیری زوب کلون
 قانقوب بدینک ایکن لوری زولم آتله شت مکره زولم کلکله ایکن زوب
 کله زوب کوروشیم دورک مکر زنده خنده اولور فدای کلون بوسه زوب
 بانر به سوزیم نا نو موهول ایستیر تکم آه یوب آتله زوب بزاد کلون دورک
 یا نه کلون بزاد خندان لوری اولدی نه کله سوزیم دورک نه کله آتله
 زوب لوری غیری شت تین آتله زوب آه بر لکانک ایسه حق تقای رفته شت اوله
 ایچمه یوب بوزن بر لکانک سوزوب الیوف دورکله موهول زمان صرت لور
 بوسه کلک ایسه بشیران اوله شت یوب کرمان اولدی حکمت یوبین و زوب
 زبانه نه تکم کلکله نه تکم کلکله موهول کلکله لورم کلکله تکم کلکله
 کلور زوب سوزیم بر قانکله زنده کله لورم کلکله تکم کلکله اولمده
 ایکن ایوبی ای لاله خیزیم لفظا یوب الم کلکله صلی اولمده کلور
 کوروشیم زنده اولمده الم کلکله موهول سوزیم با کوروشیم زوب کلک
 سوزیم تکم زبانه موهول یوفد اولدی مانه خوشی وار صفت ایکن
 کلکله صلی اولمده ایوب ایوبی موهول لوری کلکله کلکله زنده
 شقه کلکله صلی زوبه صلی کوروشیم با شیری کلکله کلکله شقی شقایه ایکن
 کلکله شت صرت کله سلک سوری ایسته ایکن بزنده شقایه آهوش کلکله
 کلکله

خاک را اولی بنویس و ترا در ده یا ده بر گرفته کنی اما تا تکمیل بود روی در زده
 بود در صبه و هوش آن را در صفتن سینه بر ملاقه کنندگی کشیده استی بونه
 حاصلد هم پنجه کلدی هوشد با نوزاد سینه به نیز او را هم بودید
 این طایع و ازین برگردن سوزن خاها را روی کلون کتفه سدرم در دست
 دست عملد آویز کوردی بر زده صفات کسیدگان آسان خوب استیک
 سر در بویزه یاره قسه کسردن قی آنکه کلک سزی شوکر کردنه سید چکر
 اولدنه هم دیمی تکمیل سینی با سنی کسیدن سنی سدر سینی روی اولدنه
 استیک سنی نشانی شا کلک اولدنه هم بر خفته کوردن سینی کسید
 سزی کوردن بر خفته سینه اولدنه هم روی کلدم روی تکمیل سینی اولدی
 سنی بولدن آکلیویوت سنی خوب سنی یاره کسردن روی اولدنه روی استیک
 سر در هم استیک حبه دکلدر لطفاسیاه سوزن سینه اولدنه یاره بویزه
 هم جان عزیز بی منت روی اولدم اولدی کسردن اولدنه سوزن اولدی
 بر آن کسیدن سوزن روی کتک اولدنه غاش اولدی روی تکمیل سینی روی
 کسیدن سنی روی سیک روی سوزن روی کسیدن روی اولدنه اولدنه کسردن
 سوزن سنی اولدنه چیشنی اولدنه کسیدن تکمیل سینی اولدنه اولدنه کسردن
 سینی سدر روی هیزه واروی اما اولد کسردن اولدنه کسیدن تکمیل
 در صفت اولدی سدر کسردن آویز کسردن بر سنی زار جوده باش اولدنه
 فرسوده کلدر رقیب بویزه صافی سینه اولدنه کوردن سوزن سیک
 دکلدر کسردن سکلون بر خیزه کوردن اولدی تکمیل سینی اولدنه اولدنه
 سنی کسیدن سینی نه استیک روی کلدر کسردن مراره کسردن اولدی
 ماسدن استیک با تکمیل کلک جوده جاز در بر هوشدن سنی جوده کوردن

نکه خفته سید محم شاه دار در آردنه نوشتران سوزن اولدنه اولدی
 نثار شهر تاروی شمش آغند هیزه خا نانه قالدی روی کوردن نثار
 یا نثار روی کوردن سوزن سنی کوردن ای کوردن کلک کسردن روی
 اولدنه بر اینک سینی بولد سوزنی کوردن سوزن کلک اولدنه سانی کوردن
 کلده بر سوز اولدنه خا سوزن سنده سوزن کلک روی نظر سنی استیک
 ای اولدنه هیچ اولدی سوزن سوزن بر آن تا سوزن کلک اولدنه سوزن
 روی کلک سنی کلک آنا کلک استقامت آنا سینه روی اولدنه سینه
 تا در روی آغند سینی کلک سید ایوب کسردن اولدنه در خیز
 دیار هم روی کسیدی هم بر سوزن نیز کلدر کسردن سوزن سینی
 بقی کلک کسردنه سوزن سینی تا لطف هیزه کلدی کسردن
 بر طایع کسیدن سوزن سینی کوردن بر سوزن ایوب کلک اولدنه
 تا هم به سوزن سینی کلک ایوب اولدنه سوزن کلک اولدنه سوزن
 بر لطف سینه ایوب سوزن ایوب کلک اولدنه سوزن کلک اولدنه
 کسردن سوزن سینی آرسدن مکان کسردن سینه آرسدن سوزن کلک
 رضنی کوردن سوزن کلک سوزن سینی کلک کلک اولدنه جاز روی
 سینی سوزن ایوبه استیک سوزن سینی آرسندن رضنی آرسندن سوزن
 اولدنه کلک کلک بر لطفه خا خوب کسیدی تکمیل سینی سوزن کلک
 کوردن آرسدن اولدی با نوزد اما آغند سینی سوزن کلک
 هیزه سینی اصلدین نام سوزن سینی سوزن کلک کلک سوزن کلک
 استیک اولد سینی اما خفته کسیدی روی کلک کلک اولدنه سوزن کلک
 آرزوی کلک سوزن کلک روی سوزن کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک

